

**JAMBLICHI
DE MYSTERIIS LIBER.**

AD FIDEM CODICUM MANU SCRIPTORUM

RECOGNOVIT

GUSTAVUS PARTHEY.

BEROLINI

PROSTAT IN LIBRARIA FRIDERICI NICOLAI

MDCCCLVII.

Praefatio editoris.

Jamblichi de mysteriis liber, latine primum a Marsilio Ficino a. 1483, deinde a Nicolao Scutellio a. 1556 vulgatus, tandem graece editus est a Thoma Galeo a. 1678. qui Galeus non solum codicibus usus Leidensi Basiliensi Parisinis graeca constituit, sed etiam novam versionem latinam et commentarium multiplici eruditione refertum adiecit. ex eo tempore nulla Jamblichi editio lucem vidit, unde factum est ut multo minus quam par erat auctor noster adhiberetur ad illustrandas litteras Aegyptiacas, quarum in dies decus crescit et auctoritas. quare novam Jamblichi editionem viris eruditis non ingratam fore speravi. in qua conficienda auxilio mihi fuerunt:

A = codex Florentinus Laurentianus, Plut. x. cod. 32. Bandini Cat. Bibl. Laur. I. p. 496, 1. „huius nitidissimi codicis, qui cum in Mediceam bibliothecam sequiori aevo inlatus fuerit, externo caret titulo et in Montfauconii Catalogo desideratur, primum opus ita inscribitur *Ἀβάμωνος διδασκάλου πρὸς τὴν Πορφυρίου πρὸς Ἀνεβὼ ἐπιστολὴν ἀποκρίσις, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀπορημάτων λύσεις* . . . . codex graecus papyraceus Ms. in 4. min. Sec. xv. constat foliis scriptis 172“. hunc codicem rogatu meo excerpendum curavit Franciscus de Furia a. 1850.

B = codex Leidensis Vossianus, N. 22, a Thoma

Galeo in editione sua a. 1678 typis expressus. de hoc codice Conradus Leemansius, litteris ad me datis mensibus Sept. et Oct. 1855 ita rettulit:

„Der Codex ist auf Papier, wahrscheinlich im Anfange des xvii. Jahrh. (vielleicht am Ende des xvi.?) mit einer sehr deutlichen Hand geschrieben, und (zu gleicher Zeit oder nachher?) auf dem Rande mit Bemerkungen bereichert. Die Randglossen sind nicht alle von derselben Hand. Einige scheinen mir vom Abschreiber selbst herzurühren; es sind Verbesserungen von Wörtern oder Stellen, die er nicht genau kopirt hatte. Die Varianten eines mit F bezeichneten (wahrscheinlich florentinischen) codex sind bis Seite 6 beige geschrieben, oder bis an das Ende von Sectio I, cap. 3. Bis ebendahin gehen einige Marginalnoten von der Hand des J. Vossius, wie es scheint. Die Verbesserungen und Coniekturen auf den folgenden Seiten sind vielleicht von Gale's Hand: denn sie enthalten manche Lesarten, die er in seinen Text aufgenommen, ohne darüber in der Adnotatio etwas zu bemerken.“

„Nach welchem älteren Prototyp der Codex abgeschrieben worden, ist nicht angegeben. Auch habe ich nicht ersehn, woher er in den Besitz des Vossius gekommen. Auf der Bibliothek ist er unter No. 22 der Codices graeci in 4to inventarisirt, und im älteren Folio-Katalog: (Catalogus librorum etc. Bibl. Acad. Lugd. Bat.) beschrieben.“

„Er hat keinen Titel, sondern trägt allein am Haupte der ersten Seite den Namen *IAMBΛIXOΣ*. Darauf folgt der Text des Anonymi testimonium *Ἰστέον ὅτι ὁ φιλόσοφος Πρόκλος κ. τ. λ.* Die *Πορφυρίου ἐπιστολὴ* fehlt, so daß auf das ebengenannte testimonium der Jamblichische Text, mit der Ueberschrift *Ἀβάμμωνος διδασκαλίου — λύσεις* folgt. Von *μυστηρίοις* oder auch von *μυστηρίοις Αἰγυπτίων* ist gar keine Rede.“

Hunc codicem olim in usum Friderici Creuzeri v. c., novam Jamblichi editionem parantis, excussit Georgius Henricus Moserus, mense Aprili 1810. praeterea Leemansius scripturae specimen manu sua accuratissime delineatum mecum communicavit, et dubia quaedam de nonnullis codicis lectionibus benignissime solvit.

C = codex Vindobonensis. Nessel. cclxiv. Lambec. lxxvi. quem item in usum Creuzeri excerpit Joannes Henricus Christianus Schubartus, a. 1826, atque ita descripsit: „Est chartaceus, satis nitide scriptus, forma quam vocant quartam. complectitur octoginta octo folia. Nesselio audit codex bonae notae, nec immerito; multas enim egregias offert lectiones. non longe quidem ante artis typographicae incunabula recedere videtur, quod e ductu literarum et scribendi compendiis colligo, quae proxime accedunt ad ea, quae in antiquissimis impressis videmus; at certe e bono exemplari descriptus est. scribendi compendia haec praeprimis enotanda putavi: $\overline{\alpha\nu\omicron\varsigma}$, $\overline{\alpha\nu\nu\omicron\varsigma}$ rel. pro $\overline{\alpha\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma}$ cum compositis; $\overline{\omicron\nu\omicron\varsigma}$, $\overline{\omicron\nu\iota\omicron\varsigma}$ pro $\overline{\omicron\nu\rho\alpha\nu\omicron\varsigma}$, $\overline{\omicron\nu\rho\alpha\nu\iota\omicron\varsigma}$; $\overline{\pi\alpha}$, $\overline{\pi\nu\iota\omicron\varsigma}$ pro $\overline{\pi\nu\epsilon\upsilon\mu\alpha}$, $\overline{\pi\nu\epsilon\upsilon\mu\alpha\tau\iota\omicron\varsigma}$; $\overline{\pi\rho}$, $\overline{\pi\rho\omicron\varsigma}$, $\overline{\pi\rho\iota}$ pro $\overline{\pi\alpha\tau\eta\rho}$ cet.; $\overline{\sigma\rho}$, $\overline{\sigma\rho\iota\alpha}$ pro $\overline{\sigma\omega\tau\eta\rho}$, $\overline{\sigma\omega\tau\eta\rho\iota\alpha}$. interpunctio omnino est neglecta, quare eius varietatem non enotavi; nullum aliud enim occurrit signum, quam punctum finale, quod prorsus pro lubitu ponitur, nec ullo sensus respectu habito. etiam in accentibus collocandis magna est negligentia; praesertim circumflexus saepe omittitur vel in alium mutatur. iota subscriptum nunquam fere invenitur; ι et υ semper punctulis duobus notantur. quibusdam locis codex est mutilus, et intervallum vacuum relinquitur vocibus omissis. multa contra habet, quae in editione Thomae Gale Oxoniensi desunt. ceterum librarium literis non admodum cultum fuisse e scribendi quibusdam colligo erroribus in rebus notissimis,

v. g. βλαρίου p. 72, 16 ed. Oxon; *ἐνβραγχίδες* p. 72, 16. 74, 7.“

Moseri excerpta codicis B, necnon Schubarti excerpta codicis C debeo liberalitati Caroli Steinharti, professoris Portensis inde a iuventute amicitia mihi coniuncti.

D = codex Gothanus, chart. A. no. 151. fol. a me excussus. de quo Jacobsius (Beiträge zur älteren Literatur. 1835. I. p. 240) haec habet. „68. Jamblichus de Mysteriis Aegyptiorum (Ch. A. no. 151. Cypr. p. 71. no. cl). Constat foliis LXXIII. lineae in pag. 30. Scriptura saeculi xvti. Titulus: *Ἰαμβλίχου τοῦ μεγάλου εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πορφυρίου. Ἀβάμωνος διδασκάλου πρὸς τὴν Πορφυρίου πρὸς Ἀνεβῶ ἐπιστολὴν ἀπόκρισις καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀπορημάτων λύσεις.* Desinit in verbis *τῆς ὁμονοητικῆς φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.* sicut Cod. Naudaeus app. Labbeum Nov. bibl. Mss. p. 382. Cf. Nessel. Part. iv. p. 136. Margini adscriptae annotationes nonnullae manu Thomae Reinesii. In Sect. II. p. 44. 29. (ed. Gale) magna incipit confusio fol. 19^a quum post verba *τύφῳ καὶ ἀλαζονείᾳ* sequatur particula Sect. III. c. ix p. 70. 12. inde a verbis *καὶ ἀποκάθαρσιν.* quae autem ibi sequi deberent *πλείονι χρῆται* leguntur fol. 30. Neque hic solus librarii error, ortus procul dubio ex perturbatione foliorum in exemplo, unde librarius nostrum librum descripsit. Hunc codicem commemorans Paulus (Merkwürd. der Goth. Bibl. p. 26—28) quatuor lectiones diversas ex eo protulit. Totum comparavi cum ed. Oxoniensi an. 1678. fol. unde eum in plurimis cum cod. Feschiano conspirare cognovi. Vid. Append. crit.“

His addendum est, latitudinem foliorum esse 8 pollicum Rhenolandicorum, 9 linearum, altitudinem 12 poll. 2 lin.; latitudinem columnarum fere 5 poll.; altitudinem 8 poll. 4—6 lin. charta bombycina recentior hunc co-

dicem ad saeculum xvi referre videtur. constat fasciculis quinternis, in fine est duernus. paginae plerumque sunt versuum 30; in nonnullis paginis 29, in aliis 32 versus deprehendi. scripturae satis nitidae compendia cum Vindobonensibus fere consentiunt: $\overline{\alpha\nu\sigma}$ et $\overline{\alpha\nu\nu\sigma}$ pro $\overline{\alpha\nu\theta\rho\omega\pi\sigma}$ et $\overline{\alpha\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\nu\sigma}$, $\overline{\delta\upsilon\mu\sigma}$ et $\overline{\delta\upsilon\mu\nu\sigma}$ pro $\overline{\sigma\upsilon\rho\alpha\nu\delta}$ et $\overline{\sigma\upsilon\rho\acute{\alpha}\nu\nu\sigma}$, $\overline{\pi\eta\sigma}$ pro $\overline{\pi\alpha\tau\rho\acute{\sigma}}$, $\overline{\theta\varsigma}$ pro $\overline{\theta\iota\sigma\acute{\sigma}}$, $\overline{\sigma\rho\iota\alpha}$ pro $\overline{\sigma\omega\tau\eta\rho\iota\alpha}$. interpungitur punctis et virgulis fortuito magis quam considerate. ut in Leidensi et Vindobonensi ita in Gothano iota subscriptum raro invenitur, ι et υ uno vel duobus punctulis superpositis notantur. inde a folio 21 Jacobsii manus editionis Oxoniensis sectiones et capita margini adscripsit. idem vir doctus ad calcem Achillis Tatii (p. 1010 et 1022), a. 1821 a se editi lectiones nonnullas codicis nostri vulgavit;

Fesch. = codex Basiliensis Feschianus et

Reg. vel **Par.** = codices Parisini, quorum lectiones e Galei notis desumpsi. cf. Galei praefationem.

O = editio Oxoniensis, princeps et usque ad hunc diem unica, a Thoma Galeo anno 1678 typis mandata.

Tayl. = Jamblichus on the Mysteries ... translated from the Greek by Thomas Taylor. Chiswick. 1821. 8vo.

Codicum manu scriptorum duae classes constitutendae sunt, quarum altera, Florentinum (A) et Parisinos complectens, Jamblichi librum eo quo nunc legimus ordine exhibet, altera e codicibus BCD et Feschiano constans, hunc ordinem pervertit, hoc modo:

- 1) 1, 1 — 2, 4 med.
- 2) 3, 9 med. — 3, 13 med.
- 3) 2, 8 extr. — 3, 9 med.
- 4) 2, 4 med. — 2, 8 extr.
- 5) 3, 13 med. usque ad finem.

Quam confusionem ex permutatione fasciculorum 2 et 4 procreatam esse apparet, quorum alterum si in alterius locum restitueris, genuinus ordo redibit. patet igitur, codices A et Parisinos ex archetypo sano, codices autem BCD et Feschianum e libro conturbato esse derivatos.

De codicum ABCD indole notandum est, Florentinum A, optimae notae, meliores lectiones plerumque servare, C et D frequenter cum A consentire, ita quidem ut C proprius ad A accedat. codicem C tamen non ex A exscriptum esse, cum e capitum diverso ordine tum e pag. 62 v. 14—15 patet, ubi A nonnulla omittit, quae in reliquis leguntur. Leidensis B, editionis Oxoniensis fons praecipuus (cf. Galei praefationem) multis locis ab Jsaaco Vossio auctus est glossis marginalibus. nonnunquam Galeus ipse quas desiderabat lectiones in margine addidit, velut pag. 14 v. 8 ubi legitur *ὥσπερ ἐμπλησθῆναι*, in margine autem codicis B adscriptum est *ὅπερ ἐστὶν ἀληθές*. ad haec Galeus in notis p. 188 „*ὥσπερ ἐμπλησθῆναι*. Scutellius: sicut cogit veritas. Legisse videtur *ὅπερ ἐστὶν ἀληθές* vel quid simile.“ quae codici adscriptae sunt lectiones F littera notatae e codice aliquo Florentino fluxisse recte suspicatus est Conradus Leemansius. omnes enim cum nostro A consentiunt.

Gothanum D, plerumque cum AC consentientem, archetypi conturbati recentissimum apographum esse e pag. 149 v. 17 colligi posse videtur, ubi legitur in notis: *ἀφιστάναι* A, *ἀφίστα* C, *ἀφι*... D; rarius cum solo C facit D, ut pag. 151 v. 3: *μεθίστοις* vel *μεθίστους* C, *μεθίστους* D; et pag. 66 v. 9, ubi verbum *γενέσθαι* a CD omittitur. nonnunquam tamen D a reliquis discedit, ut pag. 183 v. 17, ubi in lectione *αὐτῷ* (pro *αὐτοῦ*) solus D cum editione Oxoniensi consentit. D non ex B descriptum esse probatur pag. 68 v. 3—5, ubi verba *καὶ*

μαλλον — δαιμόνων καὶ a B omissae, in D leguntur. immo codicem B recentiori familiae adscribendum esse coniecere licet e pag. 68 v. 1, ubi D habet *άνων* (pro *άνθρώπων*) B autem *θεων*, quod ex *άνων* facile oriri potuisse nemo non videt. arcta codicum ACD cognatio patet e pag. 193 v. 17, ubi post *όμοιότητα* addunt καὶ δι' *όμοιότητα* quod B omittit.

De ceteris codicibus a Galeo adhibitis pauca tantum monenda sunt. codices ABCD non e Parisinis exscriptos esse, videre est pag. 181 v. 7. 8, ubi nonnulla a Parisinis praetermissa in ABCD inveniuntur. Feschiani cum Gothano D consensum, a Jacobsio affirmatum, equidem non animadverti. inter unam et quinquaginta amborum codicum lectiones a me notatas, novemdecim tantum congruunt, triginta et duae dissentiunt. Feschianum tamen aliquid sibi proprium habere ostendit pag. 191 v. 14, ubi hic solus habet *διαφέρει*, reliqui *προέχει*, et pag. 2 v. 6, ubi B et Feschianus exhibent *προτείνων προς τε τὰ ἐρωτήματα*.

Codices nostri ABCD cum editione Oxoniensi collati sunt. horum codicum auctoritatem nunquam nisi monito lectore reliqui. inter se consentire codices putandi sunt, ubi editionis tantum dissensus indicatur. quem dissensum annotare etiam iis in locis idoneum duxi, quos ipse Galeus in notis postea correxit. annotationum exempla apponam: pag. 17 v. 11 legitur *ἀδιαίρετον*, annotatur *ἀδιαίρητον* O, igitur codices ABCD habent *ἀδιαίρετον*. item ad pag. 15 v. 12 annotatur: *των* om. O; hinc colligas *των* legi in ABCD. contra cum ad pag. 76 v. 13 annotetur: post *ἀγαλμάτων* O addit *λόγους*, vocem *λόγους* in ABCD omissam esse scias. porro pag. 13 v. 8: *συμφέρειν*] sic A, *συμφέρει* O, eo indicatur, ex BCD nihil annotatum, hos igitur codices cum editione Oxoniensi consentire putandos esse. denique pag. 233 v. 4: *οὐδὲν*

scripsi, οὐδέ O; i. e. οὐδέ in editione Oxoniensi legitur, neque quidquam e codicibus annotatum, οὐδὲν igitur e coniectura positum est.

Porphyrri epistolam a Galeo ex Eusebio Cyrillo Augustino, potissimum autem ex Jamblichō ipso mira arte constructam dedi integram, fontibus unde singula fluxerint indicatis, eorumque variis lectionibus adiectis. Ficini, Scutellii, Galei praefationes propter magnam librorum raritatem denuo typis mandavi. Galei versionem latinam paucis tantum locis mutatam, nec non annotationes quam brevissimas ad res Aegyptiacas spectantes addidi.

Dabam Berolini mense Februario 1857.

G. PARTHEY.

Praefatio versionis Marsilii Ficini. Venetiis, 1497. fol.

Marsilius Ficinus Florentinus reverendissimo in Christo patri D. Joanni Medici, sanctae romanae ecclesiae cardinali suppliciter se commendat.

Cum epistolam ad te scribere statuissem in cardinea dignitate nuper tibi collata gratulaturam, cogitaremque cui potissimum eam darem tibi reddendam, qui congratulationem nostram efficeret admodum gratiorem, in academiam me subito contuli, sperans in eius saltem penetrabilibus salutatorem nobis aliquem tibi acceptissimum non defuturum. illic ergo divina quadam sorte primus occurrit Jamblichus, inter academicos cognomento divinus et magnus ibi sacerdos. cui quidem, salve, inquam, Jambliche, sacerdos magne. in praesentia (ut vides) Joanni Medici, novo christianae religionis antistiti congratulaturus sum; tu precor, si iusta peto, congratulationem nostram alioquin ieunam, divinis verbis mysteriisque tuis efficies plenior. annuit ille precibus, atque hac ad te sententia, Joannes sacerdos magne, venit magnus ille sacerdos. tu igitur salutatorem tantum laetus excipe, atque post lectam epistolam, quid divinus ille loquatur, si placet attentius audi. promisit enim, ut sua tuaque persona pariter digna diceret, se tibi brevibus, quid Aegyptii et Assyrii sacerdotes de religione rebusque divinis senserint, expressurum.

Argumentum in librum Jamblichi.

Porphyrius, qui inter Platonicos propter excellentiam philosophus appellatur, longam in Aegyptum misit epistolam ad Anebonem sacerdotem, variarum et gravium quaestionum plenam ad omnes philosophiae partes spectantium, praesertim ad deum atque angelos, daemonesque et animas, ad providentiam, ad fatum, vaticinia, magicen, miracula, sacrificia, vota. Porphyrii quaestionibus respondet Jamblichus eius auditor. introducit vero Porphyrio respondentem Abamonem, Aegyptium sacerdotem, pro Anebone discipulo suo, ad quem Porphyrius misit epistolam. huius ergo quaestionis totius atque responsionis profecto divinae, tanquam in Plotino adhuc nimium occupatus, singula ferme non verba, sed sensa traduxi, ut non mirum putari debeat, sicubi divulsa videatur oratio, praesertim inter ipsa disputandi principia, ubi levior iactura verborum. iam deinceps verborum etiam contextus magis perpetuus apparebit. coactus vero sum interdum meum aliquod verbum; vel continuationis vel intelligentiae gratia interserere. velocioris autem editionis etiam in causa fuit Pierleonus, vir omnium cupidissimus secretorum. verum id quod imprimis admiror, hic semper affectare videtur quae iam possidet. nam divinitate quadam ingenii philosophorum arcana et graecorum et barbarorum nondum lecta consequitur.

Ampliss. Dominis S. R. E. Cardinalibus, sacrique
Imperii Principibus, Christophoro Madrutio Tri-
dentin. ac Brixinen. et Othoni Truccis Augusten.
Episcopis, Scipio Bongallus Ci. Ro. Civitatum Ca-
stellanae et Ortanae Episcopus
S. P. D.

Palliatuſ Jamblichuſ ſcripſit alta divinituſ, divinituſ
item toga amicitiv Tridentinuſ Scutelliuſ, qui loca ea
quae in Ficini typo rimas agebant, meliorem nactus co-
dicem, reſtituit plane et affabre refecit, de meliore fidelia
dealbando. at veſter Romanuſ homuncio Scipio Episco-
puſ edidit, benevolentibuſ (ut ſpero) muſiſ, et applau-
dentibuſ (ut opto) gratiſ, *αἶσιμα πάντα*.

Est itaque mea ſolummodo publicatio, qua quidem
nihil unquam egi in vita libentiuſ, multuſ iuſtiſque de
cauſiſ, ſed eo praecipue nomine, ut poſt perſoluta veteri
amico vita functo laborum et vigiliarum ſuarum quaſi
debita iuſta, nobiliſſimiſ Germaniae principibuſ vobiſ
(quos heroum in coetu repono, quippe quibuſ inſigniter
debeo pro ſingulari veſtra erga me benignitate) aeterna
iſthaec honoris pluſquam marmorea templa dedicarem,
quorum prima in fronte grandibuſ inciuſ notuſ peren-
niter legeretur, ad memoriam hominuſ ſempiternam, quan-
tuſ ſcilicet Madrutiuſ, quantuſ Truccia, Chriſti re graviter
laborante, in ea tum inſtauranda tum conſervanda tum

propaganda fuissent, quorum quidem ea semper extitisset constans et firma sententia, quod religio vera sit unica via summam ad felicitatem, quod per religionem veritatis radius in animis hominum a Deo pluit, quod religio non polluitur a religionem falso profitentibus. debere idcirco homines ad divina isthaec bona, quae religio secum affert, promerenda, caeterarum virtutum parenti ac reginae semper servire iustitiae, ac sic demum secum statuere, quibusvis in rebus agendis, virtuti esse fidendum, pudicae tanquam et sobriae uxori, fortunae autem ut instabili credendum meretriculae.

Talia itaque ego mente agitans vestris de marmoratis laudibus erigendis, meo cum in alveari esse viderem οὔτε μέλι οὔτε μέλισσαν, ambrosios alieni mellis favos multo apud me tempore ex incredibili tua, Madryti, liberalitate depositos et fideliter asservatos gratanter emisi et foras dedi, utriusque vestri sub nomine seu numine, suaviandos quidem ab omnibus et, ut ita dicam, cupidissime devorandos. quamobrem summopere mihi in sinu gaudeo, quando egregia tam in re quod volui potui, quod debui reddidi, quod optavi, Jesu iuvante, perfeci. vestrum autem est, orbis senatores insignissimi, principesque celebratissimi, qui estis aurea duo candelabra, ardentia veluti ante thronum gratiae, qui estis pupilla gentis vestrae et lucidissimi soles, in quibus fidei lampas incontaminata permansit, vestrum, inquam, est, et auctoris *μυστικώτατα μυστήρια* et elucubratissimas interpretis vigilias et divulgantis episcopi studium pari pietate complecti.

Tantam nanque mortales tum Tridento tum Augustae sapientiam debebunt, quantam et prisci maiorem in modum suspexere, et magis atque magis admirabuntur posteri. acceptos nanque referent vobis duobus montes hos aureos arcanorum et patefactam Aegyptum, quae quidem doctae hactenus mentes abdita, iam non discreptim per

vos revelata cognoscent. verum interea dum magnus hospes vester Jamblichus mutata facie et veste Italiam tenet et prodit in publicum, Romanus itidemque Germanus factus, in isthac vestra navi, in qua sedetis pulcherrime (ut aliquid hic dicam per transennam, quod tempora cogunt et dies mali) incumbite remis, movete lacertos, cum Paulo valentissimo, qui hodie clavum tenet, et ut occoepistis pergite, reponite suis in aris Christum, reddite illi Germaniam, illum Germaniae reddite, in templis, in aris, in mentibus, in gentibus, in cordibus universorum: instauratione concordiam, urgete, et cadentem quotidie magis retinete provinciam istam, alioquin natura fidelissimam, efficite pro viribus ne perefluat amplius, ne plena rimarum diutius perpluat per schismata haeresum pravissimarum. o rem miseram, ventum est in profundum: nam dum sibi nimium placuit, Deo displicuit.

Quamobrem exorate, extorquete, ut hi populi redeant ad unitatem spiritus in vinculo pacis, ne parvuli sint fluctuantes, et circumferantur omni vento doctrinae ad circumventionem erroris in nequitia et astutia hominum. et exinde laureatissimis, o utinam, hisce super curribus victores, concomitante Jamblichō, querna etiam donati ob servatos cives corona, alte triumphatote cum Caesare, et procuratote ne Pauli III manes, ornatoris dignitatis coronatorisque vestrae virtutis, ne quartus item Paulus, de quo tanta sperantur, cuius finis Deus est, qui tanta prosequitur charitate Germaniam, ut nil tale cogitantem hominem dei Gropperum Joannem vocarit ad purpuram; animadvertote, inquā, ne ecclesia, quae vos suos numerat, ne resp. quae misere nutat, in vobis cardinalium celsitudinem, ne Alemania benevolum animum ac fidelem pastorum suorum diligentiam fortitudinemque desideret; quod scio certe facitis, ea vestra est sapientia probitas doctrina fides.

Sed iam ipsum audite Scutellium loquentem, et quod uni vestrum dicit, duobus putate dicere: nam vos ille bicorporeos et perinde ac alteros Geryones, unius tamen cordis et animae existimabat: idque mihi annis vitae melioribus, cum me Romae graeca elementa doceret, commemorabat. at tu, Madruti, qui humanissime olim mihi auctorem hunc tradidisti, tuis in arcibus tuto commorantem, nunc recipe toto orbe volitantem, carum iucundum utilem omnibus: eo utere et si licet frui, quo per te caeteri omnes utuntur et gaudent. et super omnia memor esto nominis tui, quod, si Cratylo credimus, tibi non est oscitanter impositum: nam a matris utero sic vocatus, de te ipsemet significare velle visus es, quod quandoque rem Christi cum primoribus Romanorum, tanquam alter Atlas sustentaturus et fortibus esses gestaturus in humeris. Valet. Pridie Nonas Febru. M.D.LVI.

Reverendissimo et Illustrissimo Episcopo Tridentin.
ac Brixinen. Christophoro Madrutio, S.R.E. Cardinali,
Frater Nicolaus Scutellius Tridentinus, Ordinis
Eremitarum Sancti Augustini, doctor Theologus
S. P. D.

Dei immortalis augustiore musa duce, en ad te, pater optime, ventitat gravissimus author Jamblichus, a columnis Mercurii Termaximi ferens Aegyptiorum prisca mysteria, nec veluti hactenus magna ex parte conscissus, sed integrior multo. ipse autem posito pallio, sumpta toga, multa cum maiestate incedit reverendo capite sacerdos. hunc ego habitum, utcunque latialem cum Minerva texendo, diu multumque annis melioribus elaborabam, non multum

affectatis rhetorum elegantiolis, cum magnopere studerem interpretari fideliter, dilucide item, quantum per exemplaris graeci copiam licebat, et quoad sinebat argumenti tantique philosophi supercilium. quid profecerim viderint incorruptioris censurae ingenia, non ignara quam magno periculo in hac harena ludatur. quandoquidem abundat momis, scatetque fucis nostra aetas. at cogitent vitiligatores cuique in promptu esse dentibus carpere, at mellificare et elaborare non ita. impendi equidem omnem operam, ut paucissima pro meo officio desiderarentur. si quid tamen (homo etenim sum) desiderabitur, facile (sic spero) ignoscent candidioris animi homines. an dentem impie acuent in eum, qui posteritati, qui commodo publico probe consultum velit? testem invoco deum optimum maximum *καρδιογνώστην*, nil aliud voluisse me, quam frugis aliquid parere studiosis. testis et tu, cardo magnanime, locupletissimus es, ad id me operis accedens, sapientissimis tuis monitis, non qualis Archytas ille *φιλαυτός*, verum cum Platone, cum Stoicis, cum evangelio potius, charitate in proximum omnia metiens. ita tuus fert dexter admodum genius, ad bene merendum de plurimis, praesertim de studiis propensior. hac aditus in caelum patet. nempe vides falcem senis, acutissimamque novaculam cuncta demetentem. quae obsecro aedificia quamvis excelsa perpetuo stant? quae templa, quae pyramides, qui arcus, quae turres, quae palatia? *αἰὼν πάντα φέρει*. concidunt statuae, amphitheatra, urbes, provinciae, regna. corruunt demum vasta orbis imperia. sola musarum divinaeque Palladis monumenta vivunt per omne saeculum loquentia. et cum in tetrica mundi huius, quem Empedocles *λειμῶνα ἄτης* nominat, spelunca, quoquo te verteris, si tamen datur vinctis caput flectere, plena noctis omnia spectes, quid spei reliquum, quid solatii tantis in tenebris, nisi clarissima desuper caelesti loco sapientiae lux irradians uni-

versa quamvis disiunctissima? aspice Jamblichum extra anni solisque veri vias positum, attamen *ἐκηβόλου* radiis tactum, quam multa divino propemodum ore cecinerit a scopo non procul. vide quam praeclaram a Nilo academiam Abammon doctor instituat, quam egregie sacerdotes informet, cum suos, tum eodem exemplo Christianos supra omne vulgus eminere, candore vitae singulari, excellenti scientia, humanarum rerum contemptu, divinarum cultu integerrimo, castissimo pectore, denique et auctoritate et gratia penes superos homines atque inferos. summa, permagna hinc profecto existunt sacerdotibus tributa munera. illud eximium, devincire religando tua, benignissime praesul, unitate totum divinitatis eorum. quibus, inquires, vinculis? audi mirificos nodos. nimirum sacratissimis numeris, heroicis virtutibus, characteribus inexplicabilibus, synthematibus stupore ac silentio dignis, beatissimo vaticinio, plus quam pythagoricis symbolis, sacrosanctis nominibus, fide sincera preclarum, votorum vivacissima spe, amoris igne fragrantissimis holocaustis. istuc prorsus censeo nectere spiritalia. quod Chaldaeorum sapientissimi vendicant mystae sanctissimo eidemque potentissimo Michaeli, negantes omnino legitimum esse quisquis ligare nesciat sacerdotem. nodos vero paulo ante delibatos decem, intellige non inani magorum somnio, ast sobria et verissima dei viventis religione. quoties enim ethnicorum lectitamus libros, si qua in rem nostram conveniant, illi arbitror adagio serviendum *πρὸς στάθμῃ πέτρων μήτι πρὸς πέτρῳ στάθμην*, ut quicquid externi prompserint non inepte, theologus meliores in usus quasi in sanctuarium referat. ad Jamblichum redeo. num meis eget laudibus undecunque apud doctissimos laudatissimus? deinde opera ipsa nonne satis artificem probant? authoris praeterea forsitan miraris sortem, primum a Ficino olim eruditissimo sacerdote transfertur in

curiam reverendissimi Joannis Medicis, mox pontificis creati, nunc a me tibi dicatur. semper itaque inter sacerdotes Jamblichus. quidni? quippe continenter sacris insistit totus sacer, nunquam a persona quam semel induit aberrans. interea sic habeto, illustrissime princeps, plurimorum annorum foeturam esse hanc, Romae coeptam incubari in hortis Hesperidum reverendissimi quondam Aegidii Viterbiensis, literatissimi cardinalis, nunc tandem supremo numini placet evolare ex arcae nido in aulam tuam, boni consilii, foelicissimo omine, columbam. quam eo vultu dignaberis ad te exeuntem, quo virum sanctissimum Nohac non piguit vesperi redeuntem ramo cum viridi oleae recipere, ab seseque dimittere denuo, per orbem passim, cessante diluvio, expatiaturam. valeas diutissime sospes, et laeta amplitudo tua. cui me Jamblichus, tuus nunc aulicus, merito suo non vulgari ac favore commendet obtestor etiam atque etiam.

Tridenti ex aedibus divi Marci,
calendis Septemb. M.D.XXXVIII.

Pio lectori.

Perge foeliciter per has veteris reconditaeque sapientiae semitas, haudquaquam vulgi sed pertritas vestigiis longe clarissimorum virorum, puta Termaximi Hermetis, deinde Zoroastris sapientissimi, tum Orphei vatis celeberrimi, Aglaophemi etiam clarissimi, insignis quoque Eudoxi, necnon acutissimi Democriti, Pherecydis etiam Syri, Pythagorae praeterea religiosissimi, ac divi Platonis. qui tametsi egregie floruerint et ingenio et eruditione singulari, tu tamen Christo initiatus multo amplius gloriare. quoniam illi magna sub caligine ibant, tu in regno lucis triumphas. illi in umbris, tu in veritate versaris. modo ne caliges in sole, tanquam caecus (uti paroemia

fert) ad fenestram. num forte itineris terret prolixitas? novem tibi emetienda stadia, quibus ad decimae requiem optatam pervenias. an difficultates agonesque reformidas? at sustuli ego falce spinas, quotquot potui, tribulosque; viam stravi molliorem atque expeditiorem. nam primus equidem duram (sicut aiunt) rupi glaciem: nempe chaos erat magnum, nec caput rerum nec pedes extabant omnino rudis indigestaeque molis. nunc divina aura labori meo aspirante digestum habes opus in decadem sacratissimam segmentorum. quinetiam decem illa segmenta per capitum membra distinxi. elenchum item adieci tanquam in manu indicem locorum insignium. a tergo autem hortulos amoenos locavi, flosculorum auctariis refertos, quibus te gravissima mysteriorum lectione fessum recrearem. neque mihi obieceris phraseos superciliosam fortassis gravitatem. non ignoras dictionem rebus concolorem esse oportere, ut et levia leviter, gravia autem graviter, theologica theologice, divina divine, philosophica philosophice enuncientur. si qua vero mendosa occurrerint, ea obsecro qui castigatius habent παράδειγμα corrigant et emendent. ego e dato panno vestem consui. tu ergo audacter ingredi templum hoc Palladis augustissimum, ubi postquam mira illic donaria suspensa conspexeris, opimis Aegypti spoliis trophaeum Christo erige. postremo portu foelicitatis per verae religionis rectum tramitem potitus, supersancto patri eiusque verbo aeterno laudes canito immortales. vale perpetuo foelix.

Thomae Galei dedicatio et praefatio. Oxonii, 1678. fol.

Viro amplissimo
Dno. Josepho Williamson
Equiti aurato
Serenissimo Carolo II.
Mag. Britan. Fran. et Hybern.
Regi
A Conciliis sanctioribus, et a Secretis Status;
Nec non
Societatis Regiae
Londinensis
De Scientia Naturali promovenda
Praesidi Dignissimo.

Diverterunt ad me, vir amplissime, non ita pridem magni nobilesque philosophi Porphyrius et Jamblichus, secta Platonici, gente Syri. biduum vix abierat, cum intelligerem agitari inter eos quaestiones nonnullas, quae mihi quidem semper visae sunt perdifficiles, magnisque tenebris obsitae. disputabant enim de angelis, de anima, prophetia, providentia, de sacrificiorum et precum usu; item de libero arbitrio et hominis felicitate ultima.

Hic ego mecum: lumen ab oriente! nunc tandem istas tenebras iri depulsum confido. processerat iam longiuscule disputatio, et video parum inter se convenire. quamobrem auctor eis fui, ut tam nobilem controversiam

deferre vellent ad iudicem aliquem illustrem, quem doctissimorum hominum et seculi consensu, tantae cognitioni maxime idoneum comperirent. Porphyrius continuo Te Vir clarissime appellavit; nihil sibi videri magis congruum, quam ut apud Societatis Philosophicae praesidem disceptarentur quaestiones petitae ex media philosophia. nec minus libenter istam conditionem accepit Jamblichus; aequiorem iudicem in religionis causa (ita inaudierat) Te dari posse nullum. non dissimulabo me utriusque sententiam comprobasse, simulque tuarum admissionum praedicasse facilitatem. veniunt igitur ad Te, V. O. Graeci nostri laeti et alacres; partim, opinor, quod regum palatiis assueti, aulam quoque Britannicam, Te favente, se cognituros sperent; partim quod Te nacti sunt arbitrum, apud quem suis verbis (quod plurimum referre credunt) suam causam explicare possint. venit tamen una interpres; durum enim existimabam homines peregre venientes dimittere sine comite. istum igitur apposui, et fidum, uti spero; nam comptum et elegantem ipsi, ut philosophi, non admodum requirebant. addidi quoque notas quasdam, tanquam xenion; reverebar sane non Jovem illum hospitum neglectorum vindicem, sed Te et genium tuum, qui omnibus ad humanitatis officia praestanda longe lateque praeluces. vides interim, V. M. quantum mihi de tua indulgentia permittam, qui Tibi etiam pro aliis obligari audeo. feres autem hanc meam ambitionem illud duntaxat quaerentem, ut Graeci nostri una cum aliarum gentium philosophis de tuo possint patrocinio gloriari. restat ut notis et interpreti nostro tuam tutelam implorem. queruntur certe viri longe doctissimi viperarum i. e. obtrectatorum plena esse omnia. non est, puto, mihi postulandum, ut horum morsus effugiam. potuit forte Cyprius ille Hexagon in dolio serpentium illaesus consistere. ego de Marsorum stirpe non sum ortus. tanto obnixius a

Te, o praesidium nostrum, contendo, ut sinas huic libro inscribi nomen tuum, quod alias salutare sum expertus. si otium mihi contigerit, cuius nunc sum egentissimus, adhibebo scriptis meis limam, et quidem eo libentius, quoniam limam adversus viperarum dentes, sapientissimo Aesopo monente, plurimum prodesse didici.

Vale. Amplitudini et Honori Tuo
Deditissimus

Londini, Kal. Junii
An. MDCC.LXXVIII.

T. G.

Ad Lectorem.

Cum in omni fere scientiarum genere multa soleant in utramque partem disputari, tum maxime in rerum divinarum contemplatione magna semper varietate et animorum dissensione a viris doctis est decertatum. Theodorus Asinaeus, inter Platonicos non obscurus philosophus, animam humanam deo ipsi *ὁμοούσιον* esse voluit; hanc ipsam animam Dicaearchus Messenius, Aristotelis sectator, nihil esse putabat, et id nomen esse totum inane existimabat. veteres physici deum corpore induebant, Pythagorei vero eundem collocarunt supra corpus, supra mentem, supra essentiam, et ultra omne id, ad quod nostra intelligentia, quantumlibet defaecata, pertingere possit.

Tanta sententiarum discrepantia inter homines, veritatem quaerentes, aliunde proficisci non potuit, quam a mentis humanae imbecillitate, et nimia rerum divinarum excellentia. quoniam vero rerum supremarum immobilis et fixa natura non potest ad nostram *οὐδένησιαν* descendere nisi per ultroneam benignamque aliquam *συγκατάβασις*, possunt autem homines, et, quod nimium constat,

solent indies a deo cognoscendo abalienari, dum mentis oculum, sponte sua non admodum valentem, magna industria obstruunt: fieri non potest, quin in omni seculo multa veterum philosophorum renascantur deliria, multa quoque nondum cognita monstra erumpant. est enim error et multiplex et foecundus.

Vidit sane haec nostra aetas omnes paene omnium antiquorum opiniones, sive in naturali philosophia absurdas, sive in theologia portentosas, magna pompa e tenebris resuscitatas. tota physicorum doctrina iamdudum iacuit deserta plane et derelicta. nullus Strato, nullus Chrysippus, nullus exortus est Epicurus, qui per secula tot vacuum possessionem istius praeclaræ familiae adire voluit. ecce nunc tandem, annis retro non adeo multis, exorti sunt homines fidentes, gloriae appetentes, Thrasones philosophici, qui veterem istam emortuamque fabulam reponere gestiunt. hi novos mundos condiunt, animas e corporibus, ut magi e sepulchris, eliciunt; hi deo summo (ne se forte beatum existimet) suum quoque corpus circumponunt.

Horum hominum scripta si lego, continuo agnosco iuratos superstitionis hostes; progrediente phasmate certissimos omnis religionis inimicos deprehendo. multa apud eos video acute dicta, multa subtiliter excogitata, multa periculose, multa capitaliter. ob haec tamen nemo nisi *ὀψιμαθής* istos admirabitur. ipsi enim suorum librorum pars quantula sunt! Graeci olim Verrem repetundis postulabant; si Graeci iterum pallium vetustum suum repocerent, ita isti reperirentur post litem contestatam et docti et locupletes philosophi, quemadmodum Siculus ille praedo repertus fuit et vir bonus et quaestor modestus et diligens pater familias.

Quis tandem, cedo, istorum scriptorum fructus? haud scio an alias unquam post natos homines uberior exti-

terit atheismi proventus. Thoas impiissimam gentem ab orco rediisse dicas. exiguum semper fuit intervallum inter regum carceres et sepulchra; divina quoque maiestas corpus simul credi coepit et evilit. nimirum ut honorare id, quod non putamus esse, est impossibile, ita nec diuturnus esse potest eius rei honos, quam non omnium esse optimam existimabis.

Quemadmodum autem physici veteres, partim tacito humani generis consensu, partim sectarum potentiorum disputationibus obruti evanuerunt ex hominum memoria, ita facile quispiam augurari possit modernorum philosophorum (qui cum istis parum honeste de deo sentiunt) brevem et ipsis vix superstitem fore famam; nam et lux veritatis incipit nubes oppositas evincere suis viribus, et docti homines contra grassantem impietatem suâ sacra multas apud gentes feliciter commoverunt.

Ego autem, ut lanci praeponderanti nonnihil momenti adicerem, hunc Jamblichi libellum emisi, in quo homo minime christianus, imo hostis fidei nostrae (ne quis studium partium invidiose criminari possit) ita de deo, angelis, et anima scribit, ut nonnullis, qui se christianos dici volunt, de rebus divinis sanius et castius sentiendi merito magister esse debeat.

Exemplar graecum, quod nunc primum edo, accepi ab eruditissimo viro Jsaaco Vossio. illud ubi non satis emendate scriptum comperi, impetravi a doctissimo Carcavio, ut corrigi et emendari possit ex codicibus scriptis, qui servantur in bibliotheca regis christianissimi. Ed. Bernardus professor astronomiae apud Oxonienses ornatissimus, multisque mihi officiis coniunctissimus, negotium MSS. conferendorum (nam in Galliis tum temporis agebat) et suscepit libens, et quod ipse domum rediens absolvere non potuit, curavit mihi conficiendum per Joannem Mabillonium, quo ego viro nihil humanius unquam videor intellexisse.

Praeter emendationes Gallicanas adhibui quoque Basilienses. has mihi officiosissime impertivit literarum politiorum magnum decus Sebastianus Feschius, easque suo ex codice manu sua pulcherrime descriptas opportune subministravit. in Feschii amicitiam me induxit Joannes Rodolphus Wetstenius, apud suos Basilienses oratoriae professor celebris, adiutorque fuit in lectionibus Feschianis colligendis; ex his igitur quicquid utilitatis L. C. perceperis, quibus debeas mecum cognoscias, et si gratus eris, agnosces.

Nisi tardius opinione processissent ista quae nunc dedi, simul exiissent reliqua huiusce Jamblichi opera. ea apud me partim recentata, partim ex vetustis membranis nunc demum descripta, eo ordine in publicum venient, quo ab auctore fuere digesta. de epistola quam praemisi Porphyriana hoc tantum dicam: Eusebius Theodoretus, S. Augustinus magna ex parte eam conservarunt; reliquias unde licuit conquisivi. scio me non Porphyrium, sed Absyrtum aut Hippolytum aliquem tibi ponere. sed nec multa deesse videntur, et propter trucas nares non continuo omne pretium antiquis statuis adimitur. de notis nostris non valde magnifice sentio. tumultuarias et *χυδαλας* esse dices; quasi nos manifesta simus negaturi. interpretatio autem adhuc minus probatur. sane cicadae in agro Locrensi argutae sunt, eadem mutescunt, si transferas ultra fluviolum in Latium: ita ex graecis bonis fiunt plerumque latina non bona. mihi autem cum graecis malis res erat; accessit ad difficultatem, materiae sublimitas, et quaedam in vocabulis compositis contumacia, quae in latina oratione nisi divulsa et hiantia comparere nequeunt. summa est: expecto codices meliores, et *δεύτερον πλοῦν*, et pro laude veniam.

Porphyrīi
epistola ad Anebonem Aegyptium,
a Thoma Galeo partim reficta.

---

4 Ἀρξομαι τῆς πρὸς σε φιλίας ἀπὸ θεῶν καὶ δαιμό- 1
νων ἀγαθῶν, τῶν τε τούτοις συγγενῶν φιλοσοφημάτων,
περὶ ὧν εἴρηται μὲν πλεῖστα καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήνων φι-
7 λосоφοῖς, εἴρηται δὲ ἐκ στοχασμοῦ τὸ πλεον τὰς ἀρχὰς
ἔχον τῆς πίστεως.

Πρῶτον οὖν δίδοται εἶναι θεοῦς. τίνα δὲ ἐστίν 2
10 ἰδιώματα ἐκάστῳ τῶν κρειττόνων γενῶν οἷς κεχώρισται

2. ad Anebonem] πρὸς Ἀνεβὼ τὸν Αἰγύπτιον plerumque apud
Eusebium et Theodoretum; semel apud Eusebium (pr. ev. 14, 10)
ἀπὸ τῆς πρὸς Νεκτανεβὼ τὸν Αἰγύπτιον ἐπιστολῆς Πορφυρίου.
Anebonis nomen nonnisi in Eusebii Theodreti Augustini locis ad
hanc epistolam spectantibus legitur; nomina autem a Nect et Necht
incipientia saepius occurrunt, qualia sunt Nechthanubis, Nechtmon-
thes, Nechtmin, Nechtnebef, Nechtpharyis, Nectabis, Necthebia.
4. post ἀρξομαι Euseb. Theod. add. δι.

Fontes: §. 1. cf. Euseb. pr. ev. 14, 10; 2, 328 Hein.; Theodoretus,
graecarum affectionum curatio p. 10 Sylb. p. 28 Gaisf.
§. 2. Jambl. 1, 3. 4 et 8.

Ordiam amicitiam meam erga te, o Anebo, a consideratione deo- 1
rum et daemonum bonorum, iisque philosophicis speculationibus quae
ad hos maxime pertinent. et de his quidem rebus permulta di-
cuntur a graecis quoque philosophis, verum eiusmodi quae partem
sane maximam, fidei faciendae principia ex sola coniectura ducunt.

Primum igitur dari deos conceditur. quaero autem quae sint 2
meliorum generum idiomatica, per quae invicem distinguuntur? an

ἀπ' ἀλλήλων ἐπιζητῶ· μήπω τὰς ἐνεργείας ἢ παθητικὰς κινήσεις ἢ τὰ παρεπόμενα ἢ τὴν πρὸς τὰ διαφέροντα σώματα κατὰταξιν, οἷον θεῶν μὲν πρὸς τὰ αἰθέρια, δαιμόνων δὲ πρὸς τὰ ἀέρια, ψυχῶν δὲ τῶν περὶ γῆν, αἰτίαν εἶναι λέγωμεν τῆς ἐν αὐτοῖς διακρίσεως.

- 3 Ἐρωτῶ δὲ διὰ τί ἐν οὐρανῷ κατοικούντων τῶν θεῶν 6 μόνον, χθονίων καὶ ὑποχθονίων εἰσὶ παρὰ τοῖς θεουργικοῖς κλήσεις; πῶς ἐνύδριοι τινες λέγονται καὶ ἀέριοι, τόπους τε διειλήχασιν ἄλλοι ἄλλους, καὶ σωμάτων μοίρας 9 διεκκληρώσαντο κατὰ περιγραφὴν, καίτοι δύνανται ἀπειρον ἔχοντες καὶ ἀμέριστον καὶ ἀπερίληπτον; πῶς τε αὐτῶν ἔσται ἡ ἔνωσις πρὸς ἀλλήλους, μερῶν μερισταῖς περιγρα- 12 φαῖς διειργομένων, καὶ καθ' ἑτερότητα τῶν τόπων καὶ σωμάτων ὑποκειμένων διειλημμένων;
- 4 Πῶς ἐμπαθεῖς οἱ θεόσοφοι παριστῶσι, οἷς διὰ τού- 15 των φασι γαλλοὺς ἰστάναι καὶ ποιεῖσθαι αἰσχρορρημοσύνας; εἰ δὲ ἀπαθεῖς, μάταιαι αἱ θεῶν κλήσεις ἔσονται, προσκλήσεις αὐτῶν ἐπαγγελλόμεναι καὶ μῆνιδος ἐξιλάσεις 18

Fontes: §. 3. Jambl. 1, 9.
1, 208 Hein.

§. 4. Euseb. pr. ev. 5, 10;

forte petenda est causa distinctionis, quae est inter illa, ab agendo patiendo et accidentibus, an a varietate corporum quibus associantur? dii siquidem aetherea corpora, daemones aëria, animae vero terrestria sibi habent subordinata.

- 3 Quomodo igitur theurgici deorum terrestrium et subterraneorum invocationes instituant, cum dii omnes in caelis duntaxat habitent? porro, quomodo iam ex iis alii aquatici alii aërii dicentur? quomodo locos alii alios obtinere credentur, corporumque portiones sortiri et quidem circumscriptive, cum dii potentiam habeant infinitam indivisibilem incomprehensibilem? quomodo unionem inter se tuebuntur, si partium circumscriptionibus privatim disternentur, locorumque et corporum subiectorum diversitate separentur?
- 4 Quomodo patibiles deos theologi faciunt, quibus adeo veretro- rum erectione et turpiloquio cultum dicunt aliqui se praestare? et certe si sint impatibiles, iam vanae erunt deorum invocationes, frustra recipiunt se posse deos advocare, eorum iram placare, frustra expia-

καὶ ἐκθύσεις, καὶ ἔτι μᾶλλον αἱ λεγόμεναι ἀνάγκαι θεῶν· ἀκήλητον γὰρ καὶ ἀβίαστον καὶ ἀκατανάγκαστον τὸ ἀπα-
 3 θές· πῶς οὖν πρὸς ἐμπαθεῖς αὐτοὺς πολλὰ δρᾶται ἐν ταῖς 5
 ἱερουργίαις; ἀλλὰ καὶ αἱ κλήσεις ὡς πρὸς ἐμπαθεῖς θεοὺς
 γίνονται, ὥστε οὐχ οἱ δαίμονες μόνον εἰσὶν ἐμπαθεῖς,
 6 ἀλλὰ καὶ οἱ θεοὶ κατὰ τὸν Ὅμηρον·

στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί·

Εἰ δὲ θεοὺς μὲν λέγωμεν, ὥς τινες, νόας εἶναι καθα-
 9 ροὺς, νοῦ δὲ μετόχους ψυχικοὺς ὄντας τοὺς δαίμονας, ἔτι
 μᾶλλον ἀκλίτους καὶ ἀμιγεῖς αἰσθητοῖς εἶναι τοὺς καθα-
 12 ροὺς νόας· αἱ δὲ λιτανεῖαι ἀλλότριαι εἰσι προσφερέσθαι
 πρὸς τὴν τοῦ νοῦ καθαρότητα· ἀλλὰ καὶ τὰ προσαγόμενα
 ὡς πρὸς αἰσθητικούς καὶ ψυχικούς προσάγεται.

Μὴ τοίνυν σώματι καὶ ἀσωμάτῳ θεοὶ δαιμόνων χω- 6
 15 ρίζονται; εἰ δὲ ἀσώματοι μόνως οἱ θεοί, πῶς δὴ ἡλιός τε
 καὶ σελήνη καὶ οἱ ἐν οὐρανῷ ἐμφανεῖς ἔσονται θεοί;

Fontes: §. 5. Jambl. I, 11 12. 15; 8, 8. §. 6. Jambl. I, 16 – 18.

tiones profitentur; et praecipue inanae erunt istae vulgo iactitatae
 deorum necessitates. quod enim pati non potest, idem nec demul-
 ceri nec cogi potest, nec necessitari. quomodo igitur erga deos, 5
 quasi sint patibiles, multa in ipsis sacris conficiuntur? certe ipsae
 invocationes fiunt erga deos tanquam patibiles. igitur non solum
 daemones sed et dii ipsi passionibus erunt obnoxii iuxta illud Ho-
 mericum

flexibiles sunt et dii ipsi.

Si vero deos dicamus, quod quibusdam placet, esse mentes puras,
 daemones autem sua essentia animales, et mentis tantum participes,
 iam magis erunt inflexibiles rebusque corporeis impermiscibiles purae
 mentes; adeoque et preces nostrae nullo modo accommodari possunt
 ad tantam mentis puritatem. attamen haec distinctio locum non
 habet; nam quae offeruntur in sacris, tanquam sensu et anima uten-
 tibus offeruntur.

Numquid igitur, quod aliqui existimant, per corpus et incorpo- 6
 reum dii et daemones distinguuntur? atqui quomodo sol et luna et
 ceteri caelites conspici dii futuri sunt, si dii sint incorporei?

Πῶς αὐτῶν οἱ μὲν εἰσιν ἀγαθοποιοί, οἱ δὲ κακο-
ποιοί;

- 7 Τί τὸ σύναπτόν ἐστι πρὸς τοῖς ἀσωμάτοις θεοῖς 3
τοὺς ἔχοντας σῶμα ἐν τῷ οὐρανῷ;
8 Τί τὸ διακρίνόν ἐστι τοὺς δαίμονας ἀπὸ τε τῶν ἐμ-
φανῶν καὶ τῶν ἀφανῶν θεῶν, συνημμένων τῶν ἐμφανῶν 6
θεῶν τοῖς ἀφανέσιν;
9 Δαίμων ἥρωος καὶ ψυχῆς τίνι κατ' οὐσίαν διαφέρει 9
ἢ κατὰ δύναμιν ἢ κατ' ἐνέργειαν;
10 Τί τὸ γνώρισμα θεοῦ παρουσίας ἢ ἀγγέλου ἢ ἀρχ-
αγγέλου ἢ δαίμονος ἢ τινος ἄρχοντος ἢ ψυχῆς; τὸ γὰρ 12
περιαυτολογεῖν καὶ τὸ εἰδωλοποιὸν φάντασμα φαντάζειν,
κοινόν ἐστι καὶ τοῖς θεοῖς καὶ δαίμοσι καὶ τοῖς κρείττο-
σιν γένεσιν ἅπασιν, ὥστ' ἐν οὐδενὶ κρείττον ἔσται τὸ τῶν 15
θεῶν γένος παρὰ τὸ τῶν δαιμόνων.
11 Τὴν περὶ τῶν θείων ἀγνοίαν καὶ ἀπάτην, ἀνοσιουρ-
γίαν καὶ ἀκαταρσίαν εἶναι, ὅσιον καὶ ὠφέλιμον τὴν περὶ
θεῶν ἐπιστήμην, τὸ τῆς ἀγνοίας τῆς περὶ τῶν τιμῶν καὶ 18

Fontes: §. 7. Jambl. 1, 19. §. 8. Jambl. 1, 20. §. 9. Jambl. 2, 1.
§. 10. Jambl. 2, 3 et 10. §. 11. Jambl. 2, 11.

Praeterea quomodo deorum conspicuorum alii benefici, alii contra
malefici dicuntur?

- 7 Quid sit quod cum diis incorporeis deos in caelo corporeos
connectat?
8 Quid sit quod distinguat daemones tum a diis conspicuis, tum
ab inconspicuis, quandoquidem dii conspicui cum inconspicuis con-
nectuntur?
9 Quomodo differat daemon ab heroe et anima? an per essentiam,
an per potentiam, an per operationem?
10 Quo indicio possimus internoscere quae sit dei apparitio, quae
angeli aut archangeli aut daemōnis aut e principibus alicuius aut
animae? nam dii et daemones et plane omnia superiora genera hoc
habent commune, ut iactabundi appareant, et idola quaedam et phan-
tasmata de se fingant. quare in nulla re dii antecellunt daemonibus.
11 Cum igitur ignorantia et error circa divina impietatis omnis et
impuritatis fons sit, deorum autem cognitio et sancta et utilissima
reperiatur, quatenus ignorare deos tenebras, nosse autem lucem nobis

καλῶν σκότος, φῶς δὲ τὸ τῆς γνώσεως, καὶ τὸ μὲν ἐμ-
πλήσαι πάντων κακῶν τοὺς ἀνθρώπους δι' ἀμαθίαν καὶ
3 τόλμαν, τὸ δ' αἴτιον πάντων ἀγαθῶν εἶναι.

Τί τὸ γιγνόμενόν ἐστιν ἐν τῇ τοῦ μέλλοντος προ- 12
γνώσει; ὡς καθεύδοντες δι' ὀνείρων τοῖς μέλλουσι πολ-
6 λάκις ἐπιβάλλομεν, οὐκ ἐν ἐκστάσει μὲν γενόμενοι πολυ-
κινήτῳ (ἥσυχον γὰρ κεῖται τὸ σῶμα), αὐτοῖς μέντοι γε
ὡς ὕπαρ οὐκέτι παρακολουθοῦντες.

9 Ὡς ἐπιβάλλουσι καὶ δι' ἐνθουσιασμοῦ καὶ θιοφορίας 13
πολλοὶ τῷ μέλλοντι, ἐγρηγορότες μὲν, ὡς ἀνεργεῖν κατ'
αἰσθησιν, αὐτοῖς δὲ πάλιν οὐ παρακολουθοῦντες, ἣ οὔτι
12 γε ὡς πρότερον παρακολουθοῦντες ἑαυτοῖς.

Ὡς τῶν ἐξισταμένων ἐνιοὶ τινες αὐλῶν ἀκούοντες ἢ 14
κυμβάλων ἢ τυμπάνων ἢ τινος μέλους ἐνθουσιῶσιν, ὡς
15 οἱ κορυβαντιζόμενοι καὶ οἱ τῷ Σαβαζίῳ κατόχοι καὶ οἱ
μητρίζοντες, οἱ δ' ὕδωρ πίνοντες, καθάπερ ὁ ἐν Κολοφῶνι
ιερεὺς τοῦ Κλαρίου, οἱ δὲ στομίους παρακαθήμενοι, ὡς αἱ

Fontes: §. 12. Jambl. 3, 1 et 2.

§. 13. Jambl. 3, 4.

§. 14. Jambl. 3, 9. 11. 13 — 15.

procreet, hoc quidem ex incitia et audacia omnibus malis homines
replet, illud autem omnibus bonis; cupio mihi a te veritatem de
his tradi.

Et primo quidem postulo mihi distincte explicari quid fiat in 12
futuri praecognitione. nam inter dormiendum per somnia saepe fu-
tutorum cognitioni incurrimus, hoc quidem etsi evenit sine ecstasi
tumultuosa (nam corpus nostrum quiescit), tamen ita nos quid rerum
geratur non intelligimus ac cum vigilemus.

Multi autem futura praecognoscunt per enthusiasmum et raptum 13
divinum, atque ita quidem ut vigilent et operentur eorum sensus,
ipsi interim sui non sint compotes, aut saltem non ita clare ut prius.

Video autem in iis qui sunt ecstatici, quod alii afficiantur si 14
audierint tibias aut cymbala aut tympana aut certum quoddam melos,
quod accidere videmus iis qui corybantismum patiuntur, sed et iis
qui Sabazio obsidentur quique deorum matri operantur. alii vero
id patiuntur si aquam biberint, uti evenit sacerdoti Apollinis Clarii

ἐν Δέλφοις θεσπίζουσαι, οἱ δ' ἐξ ὑδάτων ἀτμιζόμενοι, καθάπερ αἱ ἐν Βραγχίδαις προφήτιδες, οἱ δὲ ἐπὶ χαρακτήρων στάντες, ὥς οἱ πληρούμενοι ἀπὸ εἰσκρίσεων. ἄλλοι 3 παρακολουθοῦντες ἑαυτοῖς κατὰ τὰ ἄλλα, κατὰ τὸ φανταστικὸν θειάζουσιν, οἱ μὲν σκότος σύνεργον λαβόντες οἱ δὲ καταπόσεις τινῶν οἱ δ' ἐπωδὰς καὶ συστάσεις· καὶ οἱ 6 μὲν δι' ὕδατος φαντάζονται οἱ δὲ ἐν τοίχῳ οἱ δὲ ἐν ὑπαίθρῳ ἀέρι οἱ δ' ἐν ἡλίῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν κατ' οὐρανόν· οἱ δὲ ἤδη καὶ διὰ σπλάγγνων καὶ δι' ὀρνίθων καὶ δι' 9 ἀστέρων τέχνην συνεστήσαντο τῆς θήρας τοῦ μέλλοντος.

- 15 Ζητῶ τίς ἐστι καὶ ὁποῖος ὁ τῆς μαντικῆς τρόπος; ὥς οἱ μάντιες μὲν πάντες διὰ θεῶν ἢ δαιμόνων φασὶ τοῦ 12 μέλλοντος τυγχάνειν τῆς προγνώσεως, οὐδὲ οἷόν τε ἄλλους εἰδέναι αὐτὸ ἢ μόνον τοὺς τῶν ἐσομένων κυρίους· διαμφοισθητῶ οὖν εἰ ἄχρη τασούτου κατάγεται εἰς ὑψηροσίαν 15 ἀνθρώπων τὸ θεῖον, ὥς μὴ ὀκνεῖν τινὰς καὶ ἀλφειτομάντιες εἶναι;

Fontes: §. 15. Jambl. 3, 17.

in Colophone, alii si ad antri ora sedeant, ut vates Delphicae, alii autem vaporibus ex aqua ascendentibus suffusi, sicuti prophetissae in Branchidis, nonnulli characteribus utentes, ut ii qui spirituum insinuationibus replentur. alii porro cetera satis sui compotes sola phantasia enthei fiunt, atque ex his alii tenebrarum ope ad hoc utuntur, alii potionibus quibusdam, alii autem carminibus et compositionibus; sunt etiam qui per aquam phantasias suas excitent, alii per parietem, alii in aëre aperto, alii in sole aut sub aliquo alio corporum caelestium, imo adhuc alii etiam per exta per aves per astra artem quandam excogitavere ad futura praevidenda.

- 15 Quaero porro de modo vaticinii, quis et qualis sit? sane vates omnes affirmant sese futurorum praescientiam assequi aut per deos aut per daemones solos, neque futurum posse praecognosci nisi ab iis qui id in sua habent potestate; ut dubitem merito, an divinitas eo usque ad hominum ministerium possit deduci, ut per farinam quoque vaticinia habeantur.

- Περὶ δὲ τῶν αἰτίων τῆς μαντικῆς ἀπορητέον, εἰ θεὸς 16
 ἢ ἄγγελος ἢ δαίμων ἢ ὅστισοῦν πάρεστι ταῖς ἐπιφανείαις
 3 ἢ μαντείαις ἢ ταῖς ὁποιασοῦν ἱεραῖς ἐνεργείαις, ὥς δι'
 ὑμῶν ἐλκόμενος ἀνάγκαις ταῖς τῆς κλήσεως ταῦτα ἐπι-
 τελεῖ;
 6 Ὡς ἡ ψυχὴ ταῦτα λέγει καὶ φαντάζεται, καὶ ἔστι 17
 ταύτης πάθη ἐκ μικρῶν αἰθρυγμάτων ἐγειρόμενα; ὥς νο-
 μίζουσί τινες.
 9 Ὡς μικτόν τι γίνεται ὑποστάσεως εἶδος ἐξ ἡμῶν τε 18
 τῆς ψυχῆς καὶ ἔξωθεν θείας ἐπιπνοίας;
 Ὡς ἡ ψυχὴ γεννᾷ δύναμιν φανταστικὴν τοῦ μέλλοντος 19
 12 διὰ τοιούτων κινήματων, ἢ τὰ προσαγόμενα ἀπὸ τῆς ὕλης
 ὑφίστησι διὰ τῶν ἐνοουσῶν δυνάμεων δαίμονας, καὶ μάλιστα
 ἢ ἀπὸ τῶν ζώων εἰλημμένη;
 15 Ὅτι κατὰ τοὺς ὕπνους μηδὲν πραγματευσάμενοι ἐνίοτε 20
 τῷ μέλλοντι ἐπιβάλλομεν, καὶ πραγματευσάμενοι πολλάκις
 οὐκ ἐπιβάλλομεν.

Fontes: §. 16. Jambl. 3, 18.

§. 17. Jambl. 3, 20.

§. 18. Jambl. 3, 21.

§. 19. Jambl. 3, 22.

§. 20. Jambl. 3, 23.

Quaero etiam causas vaticinii, an deus aut angelus aut daemon 16
 aut aliquis talis praesens sit in epiphaniiis et vaticiniis aut istius-
 modi sacris operationibus, pertractus quidem a vobis sacerdotibus
 et necessitate invocationis ad ea praestanda deductus?

An forte anima nostra vi sua vaticinatur et apparitiones imagi- 17
 natur, ut ista omnia aliud nihil sint nisi ipsius quaedam passiones
 ex latentibus scintillis subinde suscitatae?

An forte haec omnia efficiat mixta quaedam hypostaseos species, 18
 partim anima nostra partim divina inspiratione constans?

An et hoc dicendum, quod anima nostra ex istiusmodi motibus 19
 et scintillis vim generet futurorum praesciam, an ea quae ex materia
 desumuntur (materiam dico praecipue quae fuerit animalium) per
 quaedam inibi latentes vires constituent daemones?

His addendum quod aliquando per quietem, nobis nihil agentibus, 20
 futuri obiciatur praecognitio, quam tamen magno negotio elaborantes
 saepe non valemus assequi.

- 21 "Οτι δὲ πάθος ψυχῆς αἴτιον τῆς μαντείας, τεκμήριον τὸ μὲν δὴ καταλαμβάνεσθαι τὰς αἰσθήσεις, καὶ οἱ προσ-
 ενχθέντες ἄτμοι αἱ τε ἐπικλήσεις, καὶ τὸ εἶναι μὴ πάν- 3
 τας ἀλλὰ τοὺς ἀπλουστέρους καὶ νέους ἐπιτηδειότερους
 πρὸς αὐτήν.
- 22 "Οτι δὲ ἑκτασις τῆς διανοίας αἰτία ἐστὶ τῆς μαντι- 6
 κῆς, καὶ ἡ ἐν τοῖς νοσήμασι συμπύκτουσα μανία ἢ παρα-
 τροπή ἢ νῆψις ἢ ὑποχύσεις σώματος ἢ αἱ ἀπὸ τῶν νοση-
 μάτων κινούμεναι φαντασίαι ἢ ἀμφίβολοι καταστάσεις, 9
 οἷον μεταξὺ νήψεως καὶ ἑκστάσεως, ἢ αἱ ἀπὸ τῆς γοητείας
 τεχνικῶς κατασκευαζόμεναι φαντασίαι.
- 23 "Οτι καὶ φύσις καὶ τέχνη καὶ ἡ συμπάθεια τῶν ὡς 12
 ἐν ἐνὶ ζώῳ τῷ παντὶ μισῶν προδηλώσεις ἔχει τινῶν πρὸς
 ἄλληλα· ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα οὕτω κατεσκευάσται ὡς εἶναι
- 24 προσημασίαν ἀπὸ τῶν ἐτέρων εἰς τὰ ἕτερα· τοῦτον δὲ 15
 δείγματα ἀπὸ τῶν ἔργων ἐναργῆ τὸ λίθους καὶ βοτάνας
 φέρειν τοὺς καλουμένους, δεσμεῖν τε ἱεροὺς τινας δεσμούς

Fontes: §. 21. Jambl. 3, 24.

§. 22. Jambl. 3, 25.

§. 23. Jambl. 3, 27.

§. 24. Jambl. 3, 27 et 28.

- 21 Quod autem eius causa referri debeat in aliquam animi passio-
 nem illud indicio esse poterit, quod sensus teneantur, quod vapores
 suffitus et invocationes adhibeantur; quibus accedit quod non omnes
 idonei sunt ad vaticinium, sed teneriores quique et iuniores.
- 22 Passio autem illa quae efficiat vaticinium, vel mentis ecstasis
 esse possit vel insania ex morbis profecta vel alienatio istiusmodi
 vel vigiliae nimiae vel corporeae suffusiones vel phantasiae e morbis
 excitatae vel ambigui mentis status, veluti cum medii protinus inter
 animi sobrietatem et ecstasim versemur, vel istae phantasiae quas ars
 magica possit conciliare.
- 23 Quid quod ipsa natura et ars et omnium partium huius universi
 inter se consensus (tanquam esset unum aliquod animal) mutuas
 quasdam praesignificationes communicare possint. sane ipsa cor-
 pora ita videntur esse facta, ut ab aliis ad alia praemonitiones tra-
 24 piciantur. hoc ita esse re ipsa facile probatur. nam ideo lapides
 et herbas diis invocandis adferunt quidam; nonnulli vincula alligant

καὶ λύειν τούτους, τὰ τε κεκλεισμένα ἀνοίγειν καὶ τὰς
προαιρέσεις μεταβάλλειν τῶν ὑποδεχομένων, ὥστε ἐκ φανύ-
3 λων σπουδαίας ἀπαργάζεσθαι· καὶ ἀναγεννητικούς εἶναι
(ὁ δὲ οὐκ ἀπόβλητον) τῶν δραστικῶν ἐιδώλων· παρατη- 25
ροῦσι γὰρ τὴν τῶν οὐρανίων φορὰν, καὶ λέγουσι τίνος
8 τῶν κατ' οὐρανὸν μετὰ τίνος ἢ τίνων πολέοντος ἔσται
ψευδῇ τὰ μαντεῖα ἢ ἀληθῇ, καὶ τὰ δρώμενα ἀργὰ ἢ
ἀπαγγελτικά ἢ ἀποτελεστικά, καίπερ μηδεὶς θεὸς ἢ δαι-
9 μων ὑπ' αὐτῶν καθέλκεται.

Οἱ δὲ εἶναι μὲν ἔξωθεν τίθενται τὸ ὑπήκοον γένος 26
ἀπατηλῆς φύσεως παντόμορφόν τε καὶ πολύτροπον, ὑπο-
12 κρινόμενον καὶ θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ ψυχὰς τεθνηκό-
των, καὶ διὰ τούτων πάντα δύνασθαι τῶν δοκούντων
ἀγαθῶν ἢ κακῶν εἶναι. ἐπεὶ εἰς τὰ γε ὄντως ἀγαθὰ,
15 ἅπερ εἶναι κατὰ ψυχὴν, μηδὲν καθάπαξ συμβάλλεσθαι
δύνασθαι, μηδὲ εἰδέναι ταῦτα, ἀλλὰ κακοσχολεύεσθαι καὶ
τρωτᾶζειν καὶ ἐμποδίζειν πολλάκις τοῖς εἰς ἀρετὴν ἀφικνου-
18 μένοις, πλήρεις τε εἶναι τύφου καὶ χαίρειν ἀτμοῖς καὶ
θυσίαις.

Fontes: §. 25. Jambl. 3, 30.

§. 26. Cyrill. in Julian.

p. 125a. Spanh.; v. 10—12. Jambl. 3, 31.

sacra, eaque solvunt, clausa ostia aperiunt, ut voluntates eorum qui-
buscum rem habent in melius mutant. nec in hac re contemnendi
sunt qui idola et potestates, variis effectibus exequendis idoneas fa-
bricantur. quanquam enim nullum deum vel daemona deducunt, ob- 25
servant tamen hi caelorum motum, et dicunt, quo caelestium cor-
porum cum quibus currente, verane an fallacia erunt vaticinia, et
quae geruntur inaniane sint an significantia vel effectiva.

Sunt qui opinantur esse quoddam genus spirituum, cui exaudire 26
sit proprium, natura fallax, omniforme, multimodum, simulans deos
ac daemones et animas defunctorum; et omnia quae quidem videntur
bona vel mala per hos geri; ceterum circa ea quae vere bona sunt,
quae quidem ad animam pertinent, nihil opitalari, neque illa nosse,
sed male conciliare et ludificari atque impedire saepe eos qui ad
virtutem contendunt, et plenos fastus gaudere nidoribus et sacri-
ficiis.

- 27 Ὅτι πολλοῖς ὁ ἀγύρτης τῷ κεκηνότι τῆς προσδοκίας
 ἡμῶν ἐπιτίθεται.
- 28 Πάνν δέ με θράττει, πῶς ὡς κρείττους παρακαλού- 3
 μενοι ἐπιτάττονται ὡς χείρους, καὶ δίκαιον εἶναι ἀξιοῦντες
 τὸν θεράποντα, τὰ ἄδικα αὐτοὶ κελευσθέντες δρᾶν ὑπο-
 μένουσι, καὶ καθαρῷ μὲν μὴ ὄντι ἐξ ἀφροδισίων οὐκ ἂν 8
 καλοῦντι ὑπακούσαιεν, αὐτοὶ δὲ ἄγειν εἰς παράνομα ἀφρο-
 δίσια τοὺς τυχόντας οὐκ ὀκνοῦσιν.
- 29 Καὶ ἀπὸ ἐμψύχων μὲν ἀποχῆς κελεύουσι δεῖν εἶναι 9
 τοὺς ὑποφήτας, ἵνα μὴ τοῖς ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀτμοῖς
 χραίνωνται, αὐτοὶ δὲ ἀτμοῖς θυσιῶν τοῖς ἀπὸ ζώων μά-
 λιστα δελεάζονται, καὶ νεκροῦ μὲν ἀθιγῇ δεῖν εἶναι τὸν 12
 ἐπόπτην, διὰ νεκρῶν δὲ τὰ πολλὰ ζώων αἱ θεαγωγίαι

3. δέ om. Theod. 4—6. ἀξιοῦντες—ὑπομένουσι] κατηγο-
 ροῦντες τῶν θεράποντα κολάζεσθαι τὰ ἄδικα πράττοντα, αὐτοὶ
 κελευσθέντες ἄδικα δρᾶν ὑπομένουσιν. Theod. 8—7. οὐκ
 —ὑπακούσαιεν] καλοῦντι οὐχ ὑπακούουσιν. Theod. 8. τοὺς
 τυχόντας] τοὺς τοιούτους ἢ μᾶλλον εἰπεῖς τοὺς τυχόντας. Euseb.
 5, 7. 9. καὶ om. Theod. 11. 12. ἀτμοῖς τοῖς ἀπὸ τῶν
 θυσιῶν μάλιστα. Theod. 13. τὰ πολλὰ om. Theod.

Fontes: §. 27. cf. Augustinus de civ. Dei 10, 11. §. 28. Jambl.
 4, 4 et 11. §. 28—31. Theodoret. gr. aff. cur. p. 48 Sylb. p. 133—135
 Gaisf. §. 28—34. Euseb. pr. ev. 5, 7 et 10; 1, 199. 200; 206—208
 Hein. §. 29. Jambl. 5, 1 et 10; 6, 1.

- 27 Quod multifariam deceptor nobis insidias struat, cupiditatibus
 nostris fretus.
- 28 Me quidem illud vehementer commovet, ubi mecum ipse re-
 puto, qui fieri possit, ut quorum veluti angustiorum ac diviniorem
 opem imploremus, ii tamen perinde ut humiliores ac deteriores ob-
 ediant, quique clientes ipsi suos aequitatem colere velint, iidem in-
 iustis imperiis obsequi sustinent, adeoque cum eorum vota precesque
 repudient qui ad sese minus abs re venera puri accesserint, obvios
 quosque tamen ad incestos concubitus agere non morentur.
- 29 Porro vates quidem interpretesque suos rebus animatis absti-
 nere iubent, ne corporeis exhalationibus inficiantur, sacrificiorum
 tamen quae ex animalibus fieri solent vaporibus maxime capiuntur,
 ac mortuum quidem a sacrorum suorum inspectoribus tangi nefas
 esse statuunt, caesis tamen victimis deorum evocationes partem maxi-

ἐκτελοῦνται. πολλῶ δὲ τούτων ἀλογώτερον, τὸ μὴ δαι- 30
 μονι, εἰ τύχοι, ἢ ψυχῇ τεθνηκότος, αὐτῷ δὲ τῷ βασιλεῖ
 3 Ἡλίῳ .ἢ Σελήνῃ ἢ τινι τῶν κατ' οὐρανόν, ἀνθρώπον τῷ
 τυχόντι ὑποχείριον ἀπειλὰς προσφέροντα ἐκφοβεῖν, ψευ-
 δόμενον ἢ ἐκεῖνοι ἀληθεύσωσι. τὸ γὰρ λέγειν, ὅτι τὸν 31
 6 οὐρανὸν προσαράξει καὶ τὰ κρυπτά τῆς Ἰσιδος ἐκφανεῖ
 καὶ τὸ ἐν Ἀβύδῳ ἀπόρρητον δείξει καὶ τὴν βάρην στήσει
 καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος διασκεδάσει τῷ Τυφῶνι, τίνα
 9 σὺχ' ὑπερβολὴν ἐμπληξίας μὲν τῷ ἀπειλοῦντι ἂ μῆτε εἶδε
 μῆτε δύναται, καταλείπει, ταπεινότητος δὲ τοῖς δεδοικόσιν
 οὕτω κενὸν φόβον καὶ πλάσματα, ὡς κομιδῇ παισὶν ἀνοή-
 12 τοις; καίτοι καὶ Χαιρήμων ὁ ἱερογραμματεὺς ἀναγράφει
 ταῦτα ὡς καὶ παρ' Αἰγυπτίοις θρυλλούμενα. καὶ ταῦτά
 φασιν εἶναι καὶ τὰ τοιαῦτα βιαστικώτατα.

2. τεθνεῶτος Theod. 3. ἀνθρώπων Euseb. 4. ante ἐκφο-
 βεῖν Gale add. καὶ. || φοβεῖν Theod. 7. Ἀβύδῳ] ἀδύτῳ Theod.
 9. εἶδε] οἶδε Theod. 11. πλάσμα Theod. 11. 12. παῖδες
 ἀνόητοι Euseb. 12. γράφει Theod. 13. ταῦτα om. Theod.
 || θρυλλούμενα Theod. 13. 14. καὶ ταῦτα φησὶ καὶ τὰ τοιαῦτα
 εἶναι βιαστικώτατα Theod.

Fontes: §. 31. Jambl. 6, 5.

mam peraguntur. quodque omnium absurdissimum est, non iam 30
 vulgari cuiusdam daemone aut defuncti animae, sed ipsimet soli, side-
 rum principi, lunae reliquisque diis caelestibus homo cuilibet vitio
 obnoxius minas intendit, atque ut eos ad vera dicenda compellat,
 falsum vanumque terrorem ostendit. nam qui denuntiat uti vel cae- 31
 lum ipsum quatiat vel Isidis arcana patefaciat vel quod Abydi oc-
 cultum latet, dictique nefas est, in lucem proferat vel aegyptiacae
 navis cursum inhibeat vel in Typhonis gratiam Osiridis membra dis-
 iiciat, quidnam, obsecro, vel sibi summum ad stuporem atque vecor-
 diam, ista quae neque novit neque efficere potest comminando, vel
 numinibus quae fictitius iste et inanis terror leviculorum pusionum
 more percellet, summam ad humilitatem reliqui fecit? haec certe
 Chaeremon sacer scribe tanquam Aegyptiorum pridem omnium ore
 iactata commemorat, et haec quidem, uti eiusdem quoque generis
 nonnulla alia, ad vim diis afferendam potentissima esse dictitant.

- 32 Αὐταὶ δὲ αἱ εὐχαὶ τίνα ἔχουσι λόγον, τὸν ἐξ ἴλλος ἀναφανέντα λέγουσαι, καὶ ἐπὶ τῷ λωτῷ καθήμενον καὶ ἐπὶ πλοίου ναυτιλλόμενον καὶ καθ' ὥραν τὰς μορφὰς 3 ἀμείβοντα καὶ κατὰ ζώδιον μετασχηματιζόμενον; οὕτω γὰρ φασιν αὐτοπτεῖσθαι, ἀγνοοῦντες ὅτι τὸ ἴδιον πάθος τῆς αὐτῶν φαντασίας ἐκείνῳ προσάπτουσιν. εἰ δὲ συμ- 8 βολικῶς λέγεται ταῦτα, τῶν ἐκείνου δυνάμεων ὄντα σὺμ- 33 βολα, τὴν ἐρμηνείαν τῶν συμβόλων εἰπάτωσαν. δῆλον γὰρ ὡς εἰ τοῦ ἡλίου ἦν τὸ πάθος, καθάπερ ἐν ταῖς ἐκλεί- 9 ψεσι, πᾶσιν ἂν ὥφθη ταῦτόν τοις εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσι. τί δὲ καὶ τὰ ἄσθημα βούλεται ὀνόματα καὶ τῶν ἀσθμῶν τὰ βάρβαρα πρὸ τῶν ἐκάστῳ οικείων; εἰ γὰρ πρὸς τὸ 12 σημαίνόμενον ἀφορᾷ τὸ ἀκοῦον, αὐτάρκης ἢ αὐτὴ μένουσα ἐννοία δηλῶσαι, καὶ ὅποιονοῦν ὑπάρχη τοῦτομα. οὐ γὰρ πού καὶ ὁ καλούμενος Αἰγύπτιος ἦν τῷ γένει· 15 εἰ δὲ καὶ Αἰγύπτιος, ἀλλ' οὐτι γε Αἰγυπτία χρώμενος φωνῇ, οὐδ' ἀνθρωπεῖα ὅλως χρώμενος.

3. πλοῖον] sic Jambl. 7, 2, πλοῖον Euseb. Gale. 5. ὅτι τὸ om. Gale. 10. δὲ om. Gale.

Fontes: §. 32. Jambl. 7, 2 et 4. §. 33. Jambl. 7, 4 et 5.

- 32 Jam vero preces quid tandem rationis habent, quae eundem solem aut ex limo emergere aut loto insidere aut navigio provehi aut singulis horis formam commutare aut secundum animalia vultus induere praedicant? quippe talem eum a nobis videri in sacris pronuntiant, neque intelligunt proprium sese illi cogitationis suae vitium et errorem affingere. qui si ad symbolicam orationem confugerint, quasi eiusmodi notis variae solis facultates adumbratae habeantur, notarum ergo suarum vim illi nobis et significationem aperiant.
- 33 enimvero, si quemadmodum in defectionibus contingit, aliquam sol ipse mutationum istarum subiret, idem ab omnibus qui oculos in eum intenderent, omnino videretur. iam quorsum tot significatione carentia nomina? quorsum ex iisdem barbara pleraque potius, quam quae propria unicuique sunt, usurpant? nam si numen, dum vocem exaudit, eius ad significationem respicit, profecto cuius tandem cunque modi sermo fuerit, si modo eadem sententia manserit, satis per sese rem illa totam aperiet. nec enim is, opinor, quem evocant, Aegyptius erat genere, nec si erat, lingua tamen aegyptiaca vel omnino humana voce utebatur.

Ἡ γὰρ γοήτων ἦν πάντα τεχνάσματα ταῦτα καὶ 34
προκαλύμματα διὰ τῶν ἐπισημιζομένων τῷ θεῷ τῶν περὶ
3 ἡμᾶς γινομένων παθῶν, ἣ λελήθαμεν ἐναντίας ἐννοίας
ἔχοντες περὶ τοῦ θεοῦ ἢ αὐτὸ τῷ ὄντι διάκειται.

Βούλομαι δέ μοι δηλωθῆναι τί τὸ πρῶτον αἴτιον 35
6 ἡγοῦνται εἶναι Αἰγύπτιοι, πότερον νοῦν ἢ ὑπὲρ νοῦν, καὶ
μόνον ἢ μετ' ἄλλου ἢ ἄλλων, καὶ πότερον ἀσώματος ἢ
σωματικόν, καὶ εἰ τῷ δημιουργῷ τὰ αὐτὰ ἢ πρὸ τοῦ δη-
9 μουργοῦ, καὶ εἰ ἐξ ἐνός τὰ πάντα ἢ ἐκ πολλῶν, καὶ εἰ
ὑλὴν ἴσασιν ἢ σωματοποιὰ πρῶτα, καὶ ἀγέννητον ὑλὴν
ἢ γεννητήν;

12 Χαιρήμων μὲν γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι οὐδ' ἄλλο τι πρὸ 36
τῶν ὁρωμένων κόσμων ἡγοῦνται, ἐν ἀρχῇ λόγων τιθέμε-
νοι τοὺς Αἰγυπτίων οὐδ' ἄλλους θεοὺς, πλὴν τῶν πλα-
15 νητῶν λεγομένων καὶ τῶν συμπληροῦντων τὸν ζωδιακόν,
καὶ ὅσοι τούτοις παρανατέλλουσι, τὰς τε εἰς τοὺς δεκα-
νοὺς τομὰς καὶ τοὺς ὠροσκόπους καὶ τοὺς λεγομένους
18 κραταιοὺς ἡγεμόνας, ὧν καὶ ὀνόματα ἐν τοῖς Ἀλμενιχια-

18. Σαλμεσχνακοῖς Jambl. p. 286 v. 6.

Fontes: §. 34. Jambl. 7, 5.

§. 35. Jambl. 8, 1.

§. 36—38. Euseb. pr. ev. 3, 4; 1, 102 Hein; Jambl. 8, 4.

Verendum igitur ne praestigiarum artes istae sint, aut quae- 34
dam earum, quas ipsi patiamur quaeque vulgo deo tribuntur, pas-
sionum involucria, aut ne forte aliter plane, quam re ipsa se habeat,
de divinitate sentiamus.

Cupio insuper mihi explicari quid de prima omnium causa sta- 35
tent Aegyptii, utrum existiment esse mentem aut aliquid supra men-
tem, deinde an solitarium quid sit an simul cum alio aut pluribus,
per se corporeumne an incorporeum, utrum cum demiurgo idem sit
an aliquid prius, et num ab uno omnia an e pluribus producant,
materiam agnoscant necne, an corpora prima qualitatibus praedita,
tum genitamne ponant materiam an ingentam?

Chae remon certe alique multi nihil quicquam agnoscunt ante 36
mandum hunc spectabilem, nec alios Aegyptiorum in ipsis suorum
scriptorum exordiis ponunt deos, praeter vulgo dictos planetas et
zodiaci signa, et stellas simul cum his in conspectum venientes, et
sectiones decanorum et horoscopus quique fortes duces nuncupantur,

κοῖς φέρεται, καὶ θεραπεῖαι παθῶν καὶ ἀνατολαὶ καὶ δύ-
 37 σεις καὶ μελλόντων σημειώσεις. ἑώρα γὰρ τοὺς τὸν ἥλιον
 δημιουργὸν φαμένους, καὶ τὰ περὶ τὸν Ὅσιριν καὶ τὴν 3
 Ἴσιν καὶ πάντας τοὺς ἱερατικοὺς μύθους ἢ εἰς τοὺς ἀσ-
 τέρας καὶ τὰς τούτων φάνσεις καὶ κρήνεις καὶ ἐπιτολὰς
 ἐλιπτομένους, ἢ εἰς τὰς τῆς σελήνης αὐξήσεις καὶ μειώ- 6
 σεις ἢ εἰς τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν, ἢ τό γε νυκτερινὸν
 ἡμισφαίριον ἢ τὸ ἡμερινόν, ἢ τὸν γε ποταμόν· καὶ ὅλως
 πάντα εἰς τὰ φυσικά, καὶ οὐδὲν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας 9
 οὐσίας ἐρμηνεύοντας. ὧν οἱ πλείους καὶ τὸ ἐφ' ἡμῶν ἐκ
 τῆς τῶν ἀστέρων ἀνῆψαν κινήσεως, οὐκ οἶδ' ὅπως δεσμοῖς
 ἀλύτοις ἀνάγκης, ἣν εἰμαρμένην λέγουσι, πάντα καταδή- 12
 σαντες καὶ πάντα τούτοις ἀνάψαντες τοῖς θεοῖς, οὓς ὡς
 λυτῆρας τῆς εἰμαρμένης μόνους ἐν τε ἱεροῖς καὶ ξοάνοις
 καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπεύουσι. 15

39 Περὶ δὲ τοῦ ἰδίου δαίμονος ζητητέον, πῶς μὲν ὁ
 οἰκοδεσπότης αὐτὸν δίδωσι; κατὰ τίνα δὲ καὶ ποίαν ἢ

3. τὰ om. Gale.

4. ἢ] καὶ Gale.

5. φάσεις Gale.

12. ἀνάγκη Euseb.

13. οὓς ὡς] οὕτω Euseb.

Fontes: §. 39. Jambl. 9, 2 et 3.

quorum nomina et procurationes, ortusque simul et occasus, futuro-
 37 rumque significationes in Almenichiis continentur. quippe videbat
 enim qui solem universi architectum esse dicerent, ab illis non ea
 tantum quae ad Osiridem Isidemque pertinent, sed etiam quicquid
 sacrarum fabularum erat, partim in stellas et earum conspectus oc-
 cultationes occursusque devolvi, partim in lunae modo crescentis
 modo senescentis varietatem, partim in solis cursum, vel in noctur-
 num vel in diurnum hemisphaerium, vel in ipsum fluvium; cuncta
 denique in res naturales, nihil in corporea mole carentes viventesque
 38 naturas ipsorum interpretatione conferri. atque Aegyptiorum ple-
 rique id quod in nostra voluntate et potestate positum est, ex si-
 derum motu suspensum esse voluerunt, cuncta necessitatis, quod
 fatum appellant, sic tanquam inexplicabilibus quibusdam vinculis
 nescio quo pacto constringentes. sed et ipsis quoque diis fatum
 annectunt, quos interim uti fati solos vindices in templis in statu-
 aliisque eiusmodi venerantur.

39 De proprio daemone quaero, quomodo domus-dominus illum
 largiatur? iuxta quem et qualem influxum aut vitam aut potentiam

ἀπόρροιαν ἢ ζωὴν ἢ δύναμιν εἰς ἡμᾶς ἀπ' αὐτοῦ καθή-
 κει; εἴτε ὑφίστηκεν εἴτε μή; καὶ εἰ ἡ εὐρεσις τοῦ οἰκο-
 3 δεσπότου ἀδύνατός ἐστιν ἢ δυνατή; καὶ ὡς οὗτος ἦν ἄρα
 εὐδαίμων ὅστις μαθὼν τὸ σχῆμα τῆς αὐτοῦ γενέσεως τὰ
 εἰμαρμένα ἐκλύσαιτο γνοῦς τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα.
 6 Ἀλλὰ καὶ οἱ κανόνες τῆς γενεθλιαλογίας εἰσὶν ἀνα- 40
 ρίθμητοι καὶ ἀκατάληπτοι· ἀλλὰ καὶ ἀδύνατος εἰς γνῶσιν
 ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη, πολλὴ γὰρ διαφωνία περὶ αὐτὴν
 9 γέγονεν, καὶ ὁ Χαιρήμων ἄλλοι τε πολλοὶ πρὸς αὐτὴν καὶ
 ἀντειρήκασιν.
 Ὡς ἡ τοῦ οἰκοδεσπότου τῆς γενέσεως λῆψις, ἢ τῶν 41
 12 οἰκοδεσποτούντων εἰ πλείους εἴεν ἑνός, σχεδὸν καὶ παρ'
 αὐτοῖς ὁμολογεῖται εἶναι ἀκατάληπτος, ἀφ' οὗ δὴ φασιν
 ἐκτείναι τὸν οἰκεῖον καταμαθεῖν δαίμονα.
 15 Ἐτι δέ, εἰ τινος τῶν ἐν ἡμῖν μερῶν ἡγείται ἴδιος 42
 δαίμων; δοκεῖ γάρ τισιν ὅτι καὶ κατὰ μέρη τοῦ σώματος
 ἐφροστήκασιν δαίμονες, ὑγείας καὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς ἕξεως
 18 τῆς ἐν αὐτοῖς ὄντες συνοχεῖς, καὶ ὅτι εἰς ἐπὶ πᾶσι κοινῶς
 ἐπιβέβηκε προστάτης.

Fontes: §. 40. Jambl. 9, 3 et 4.
 §. 42. Jambl. 9, 7.

§. 41. Jambl. 9, 5.

ad nos ab eo descendet? quaero item utrum subsistat necne, utrum
 domus-dominum invenire possibile sit an impossibile? si enim pos-
 sibile sit, is sane felix erit, qui geniturae suae schema cognoscens
 proprium daemonem etiam inveniat et per eum fati vim effugiat.

Sane vero genethliologiae canones videntur innumerabiles esse 40
 et incomprehensibiles, quin ipsa mathematica scientia plane cognitu
 est impossibilis; lites certe de ea semper sunt exortae, sed Chae-
 remon ipse alique multi contra eam disputarunt.

Jam autem inventio domus-domini sive dominorum, si forte 41
 plures sunt in genesi, fere conceditur ab ipsis mathematicis impos-
 sibilis esse, et tamen ab hoc pendet proprii daemonis omnis nostra
 cognitio.

Quaero ulterius an singulis in nobis partibus proprius daemon 42
 praeficiatur? videtur enim unus sanitatem, alius pulchritudinem, alius
 quendam in his habitum conservare, et tandem his omnibus alius
 quidem communiter praeesse.

- 43 "Ετι δὲ τὸν μὲν σώματος τὸν δὲ ψυχῆς τὸν δὲ νοῦ
εἶναι δαίμονα· καὶ ὅτι μὲν τινες αὐτῶν ἀγαθοὶ ἄλλοι
δὲ φραῦλοι. 3
- 44 Διαμφισβητῶ δὲ μήπω δαίμων ἴδιος μέρος τι τῆς
ψυχῆς εἶη, καὶ οὗτος ἄρα εὐδαίμων εἶη ὅστις νοῦν ἔχει
σοφόν. 6
- 45 Ὅρῳ δὲ ὅτι καὶ θεραπεία τοῦ ἰδίου δαίμονος δέττη
γίνεται, καὶ ἡ μὲν ὡς πρὸς δύο ἡ δὲ ὡς πρὸς τρεῖς ποι-
εῖται, ἀλλὰ καὶ κοινῇ κλήσει καλεῖται ὑπὸ πάντων. 9
- 46 Ἐρωτῶ δὲ μήποτε ἄλλη τις λανθάνη οὐσα ἡ πρὸς
εὐδαιμονίαν ὁδὸς ἀφισταμένη τῶν θειῶν; ἀπορῶ δὲ εἰ
πρὸς δόξας ἀνθρωπίνας ἐν τῇ θείᾳ μαντικῇ καὶ θεουργ- 12
γίᾳ βλέπειν δεῖ, καὶ εἰ μὴ ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ τυχόντος ἀνα-
πλάττει μεγάλα; ἀλλὰ δὲ καὶ μέθοδοί εἰσιν ἄλλαι περὶ
τὴν τοῦ μέλλοντος προμήνυσιν διατρίβουσαι· καὶ ἴσως οἱ 15
τὴν θειαν μαντικὴν ἔχοντες προορῶσι μὲν, οὐ μὴν εἰσιν
εὐδαίμονες· προορῶσι γὰρ τὰ μέλλοντα, χρῆσθαι δὲ αὐ-

Fontes: §. 43. Jambl. 9, 7.

§. 44. Jambl. 9, 8.

§. 45. Jambl. 9, 9.

§. 46. Jambl. 10, 1—5.

- 43 An forte alius animae, alius corporis, alius mentis daemon sit? denique an ex iis beneficus alius sit, alius maleficus?
- 44 Suspicio autem daemonem proprium esse quandam animae partem, videlicet mentem, eumque esse felicem qui sapientem habeat intellectum.
- 45 Sed et video aliquos cultum daemonis proprii et ritum sic celebrare, veluti essent duo, aliquos, ac si tres crederentur. sed et communi quodam modo ab omnibus invocatur.
- 46 Quaero denique an non forte alia aliqua ad felicitatem, quae nos hactenus lateat detur via, praeter divinum vaticinium et theurgiam? dubito autem an in divino vaticinio et sacris operationibus ad hominum laudes respicere liceat? praeterea an non totum negotium theurgiae mera sit animae religiosae phantasia, ex nihilo grandia sibi imaginantis? quinimo ad futura cognoscenda, atque adeo felicitatem inveniendam, aliae sunt methodi praeter divinum vaticinium, nec qui hoc habent, iidem et beati sunt, nam possunt habere

τοῖς καλῶς οὐκ ἐπίστανται. θελῶ οὖν παρ' ὑμῶν τὴν
 εἰς εὐδαιμονίαν ὁδὸν ἐπιδειξαί μοι, καὶ ἐν τίνι κεῖται ἡ
 3 αὐτῆς οὐσία· παρὰ μὲν γὰρ ἡμῖν λογομαχία τίς ἐστι 47
 πολλή, ἅτε ἐξ ἀνθρωπίνων λογισμῶν τοῦ ἀγαθοῦ εἰκα-
 ζομένου· οἷς δὲ μεμηχάνηται ἡ πρὸς τὸ κρεῖττον συνου-
 6 σία, εἰ μὲν παρεῖται τὸ μέρος τοῦτο εἰς ἐξέτασιν, μάτην 48
 αὐτοῖς ἡ σοφία ἐξήσκηται περὶ δραπέτου εὐρέσεως ἢ χω-
 ρίου ὧνῃς ἢ γάμου, εἰ τύχοι, ἢ ἐμπορίας τὸν θεῖον νοῦν
 9 ἐνοχλήσασιν· εἰ δ' οὐ παρεῖται μὲν, οἱ συνόντες περὶ μὲν
 τῶν ἄλλων τάληθέςτατα λέγουσι, περὶ δὲ εὐδαιμονίας 49
 οὐδὲν ἀσφαλὲς οὐδ' ἐχέγγυον ἔχουσι, χαλεπὰ μὲν διαμελε-
 12 τῶντες ἄχρηστα δὲ τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ ἦσαν ἄρα οὔτε
 θεοὶ οὔτ' ἀγαθοὶ δαίμονες, ἀλλ' ἢ ἐκεῖνος ὁ λεγόμενος
 πλάνος ἢ πᾶν ἀνθρώπων εὖρημα καὶ θνητῆς φύσεως
 15 ἀνάπλασμα.

6. μὲν om. Euseb. 9. οἱ] οἱ δὲ Euseb. 10. τὰ ἀληθέ-
 σματα Gale. 11. ἔχουσι om. Euseb. 11—12. χαλεπὰ
 —ἀνθρώποις om. Euseb. Theod. 12. post ἦσαν Theod. add.
 οὖν. || ἄρα om. Gale. 13. ἡ om. Theod. 14—15. ἢ πᾶν
 —ἀνάπλασμα om. Euseb. Theod.

Fontes: §. 47. Euseb. pr. ev. 14, 10; 2, 328 Hein.

§. 48. 49. Euseb. pr. ev. 5, 10; 1, 208 Hein.

§. 49. cf. etiam Theodoret. gr. aff. cur. p. 49 Sylb. p. 135 Gaisf.

futurorum scientiam et tamen ea uti nesciant. cupio igitur a vobis
 doceri quae sit ad felicitatem via, et in quo posita sit eius essentia.
 sane apud nos Graecos infinita est hac de re disceptatio, quippe qui 47
 ex coniecturis mere humanis quid sit summum bonum hariolemur.
 quibus autem cum diis familiaritas intercessit, si negligentius in hac
 re investiganda sese gesserint, frustra profecto sapientiam profitentur, 48
 cum id tantum agunt, ut divinam mentem inquietent, puta de servi
 fugitivi inventione de agri redemptione de nuptiis aut mercatura.
 si vero non neglexerint, et tamen cum de aliis rebus certitudinem
 et veritatem teneant, de felicitate nihil certi et fide dignum repor- 49
 tarint, difficilia tantum et hominibus inutilia meditantes, certe non
 sunt dii aut boni daemones, quibuscum versati sunt, sed ille qui
 vulgo daemon impostor dicitur, aut totum hoc hominum erit inven-
 tum et naturae mortalis commentum.

Thomae Galei conspectus totius operis.

Sectio 1.

1. Apparatus ad responsionem. susceptae personae ratio. Pythagorae aliorumque Graecorum profectiones in Aegyptum. quaestionum in epistola Porphyriana conspectus.

2. Reponsiones petuntur ex Assyriorum et Aegyptiorum theologiis; item ex philosophia Hermetis. methodus proponitur. doctrinae.

3. Deorum innata est idea animabus nostris; ut et spirituum omnium cognitio, non ratione et syllogismo sed simplici apprehensione constans, aeterna et animae coaeva.

4. Divinorum idiomata et differentiae; in analogiae convenientia non genere.

5. Primum idioma bonitas; ea duplex: quatenus animabus competit. heroum et daemonum scheses et officia. secundum idioma unitas: tertium existendi modus melior quam quae est animae et rerum inferiorum permanentia in se ipsis; immobilis motionum causa, providentia eminens et abstracta diis competit.

6. Proprietates duorum mediorum in divinis, scilicet daemonum et heroum, oriuntur ex proprietatibus duorum extremorum, scilicet deorum et animarum.

7. Comparantur deorum et animarum inter se actiones; ex his colligi posse daemonum et heroum actiones.

8. Carpit Porphyrium separata per scheses ad corpora distinguentem; scilicet deos per habitudinem ad corpora aetherea, daemonas ad aëria, animas ad terrena. quomodo incorporeae substantiae se habent ad corpora; sequentia semper ad superiora conformantur, non vice versa. omne divinum et incorporeum esse ubique ostenditur per demiurgiam et theurgiam.

---

9. Providentia deorum nullis locis circumscribitur; omnia pervadit et tamquam solis lux replet, prout eius quaeque sunt capacia.

10. Divina non distinguuntur per differentiam patibilis et impatibilis; neque enim anima separata quidquam patitur, multo minus quae sunt ea praestantiora.

11. Daemones mundi rectores non sunt patibiles, licet in sacris res corporeae iis offerantur. sacrarum ceremoniarum causae et origines. de sacris quibusdam in specie Priapeis et Venereis.

12. Dii nullis tanguntur passionibus, quamvis precibus flecti videantur. ultroque est deorum ad bene faciendum motus: animae nostrae passionibus liberantur in precibus. quot et quanta nobis inde obveniunt bona.

13. De deorum ira, qualis sit, eius placatio non arguit in diis mutationem; supplicationes mala averruncant; deorum benevolentiam conciliant.

14. De necessitate quae competit diis.

15. Dii non distinguuntur a daemonibus ratione purae intelligentiae. intelligentiae purae possunt audire preces, et quomodo. de precibus, earum usu necessitate fructu auctoritate. materialia quae in supplicationibus offeruntur diis, non probant supplicandum esse diis tantum animalibus. in istis materialibus latent quaedam diviniore rationes diis convenientes.

16. Relicitur alia differentia posita a Porphyrio inter deos et daemones; scilicet quod dii sint incorporei, daemones vero corporei.

17. Quaerenti Porphyrio, qui possint sol et luna dii esse cum sint corporei, respondet Jamblichus multis modis posse dici incorporeos. caeli natura quam diis cognata.

18. Mathematicorum opinio relicitur, quae statuit deorum alios esse beneficos alios maleficos. malum non a caelis sed a materia. Saturni et Martis vires.

19. Quod dii in caelis conspicui connectuntur cum diis incorporeis. quod principium suum habent in mundo intelligibili, et suas ideas speculentur, a quibus fuerint progenerati. vinculo unitatis uterque mundus copulatur.

20. Quod sint dii invisibiles, visibiles, et daemones. horum differentiae a coniunctione separatione intelligentia officiis providentia essentia puritate.

21. Confutat quae Porphyrius adduxerat, scilicet multa fieri erga deos tamquam patibiles et affectibus obnoxios. pugnat hoc

cum lege sacrorum. symbola divinitus instituta aliquid occultissimum significant. divina humanis ratiociniis non esse metienda. verae religionis praestantia et fructus.

Sectio 2.

1. Daemonum heroum animarum differentiae sumtae a naturis viribus operationibus.

2. Operationes daemonum heroum animarum particulariter considerantur. deorum indulgentia animae angelis evadunt aequales.

3. Divinorum apparitiones variae pro varietate ordinum.

4. Aliae differentiae in apparitionibus divinorum, ex quibus, tamquam proprietatibus, de eorum naturis iudicium ferri potest: sunt autem celeritas et tarditas auctoritas emphasis, magnitudo et latitudo imperii, claritudo lumen ignis.

5. Differentiae ex respectu ad animas et materiam.

6. Differentiae ex varietate bonorum quae ex apparitionibus divinorum percipiuntur.

7. Differentiae ex vario comitatu et satellitio quo stipantur divina in apparitionibus.

8. Differentiae ex varietate luminis, subtilitate ignis, raritate aëris.

9. Differentiae ex varietate dispositionum et affectuum, quos in animis invocantium procreant quoties apparent divina.

10. Narrat Porphyrius existimare nonnullos commune esse omnibus divinis, ut cum fastu et pompa appareant; idolis quoque et imaginibus fingendis gaudere. utrumque refellit Jamblichus, omnia ex vero fieri contendens in eorum apparitionibus.

11. Cognitio divinorum sanctos nos facit, ignorantia impuros; coniungi tamen nos divinis non speculationibus philosophicis sed religione et cultu.

Sectio 3.

1. De divinatione, quod non sit opus humanum, naturae aut artis effectus. quod divino ad nos munere et indulgentia veniat.

2. De variis divinationis speciebus. de ea quae per somnia. divina somnia qualia sunt; in iis maxime vis vaticinandi inest.

3. Animae nostrae vita duplex, altera corpori annexa altera divina et separabilis. per hanc veritatem videt unita divinis. veritas alia circa ideas pure abstractas, et incorporeas, alia circa re-

rum rationes ad genesin spectantes. quantum utilitatis huiusmodi divinatio hominibus adferat.

4. De afflatione divina quae inter vigilandum evenit. quomodo dii mentes obsideant; quod in omnibus afflationibus afflati prorsus a se abalienantur.

5. Dii diversi diversas afflationes efficiunt; istius diversitatis signa manifesta.

6. Idem amplius illustratur per spiritus ingressum, qui afflatum ut auriga equum regit et gubernat.

7. Quid sit divina afflatio; non daemonum, sed dei latio; non ecstasis, sed anagogicus motus; non pendet a corpore aut anima nostra sed a deo solo.

8. Ulterius idem confirmatur. causae divinationis sunt lumen et spiritus a diis venientes et praesens eorundem imperium et dominatio.

9. Ait Porphyrius quosdam ad auditas tibias cymbala tympana aut certum quoddam melos ecstasin pati. Corybantes Sabazii metrizantes. Jamblichus ponit in musica aliquid naturale et aliquid divinum; hinc ad afflationes valere musicam. diis quibusdam quaedam propria et consecrata musica. animae nota erat harmonia antequam se corpori insinuaret, non est tamen harmonia.

10. Afflationum differentiae nullo modo a causis naturalibus petendae.

11. Alia divinationis species per oracula; quam sit ea varia. oraculum Colophone Delphis Branchidis. varii apparatus qui circa haec arguunt divinationem a diis descendere.

12. Quod divinationis vis nulli loco aut rei corporeae adstricta sit; quod libera illimitata abstracta, omnibusque rebus quae eam possunt capere ubique et semper praesens sit.

13. Divinationis genus quoddam per characteres relicit Jamblichus tamquam parum tutum. spiritus adversarii; ad veram divinationem consequendam multis ritibus et sanctimonia opus est.

14. De divinatione per phantasiam. quot modis ea fiat; quod ad eam excitandam alii tenebris utantur, alii potionibus quibusdam, alii carminibus, plurimi aquis, pariete alii, alii stant sub dio in sole et luna. has omnes species revocari posse ad unam divinationis speciem *φωταγωγίαν*. eius adhuc plures esse vias et rationes; ex omnibus constare divinationem hanc esse non a nobis sed aliunde.

15. De divinatione artificiosa in genere. natura deorum mi-

nistra. qualis erat *δημιουργίας* ratio talis est vaticinii; illa per ideas haec per symbola. de iis Heracliti dictum.

16. De divinationis artificiosae speciebus, extispicio augurio astrologia. dii utuntur ministerio hominum daemonum naturae totius.

17. De modo divinationis. non descendunt dii in vaticinii signa, nec deducuntur varie iuxta varios divinationis modos, per ligna calculos farinam etc. ut qui omnia in se comprehendant ipsi incomprehensibiles.

18. De causis vaticinii. opera divina perficiuntur aut a deo aut ab angelo aut a daemone, et perfectiora semper a perfectiori. ad haec non vi adducuntur, sed sponte veniunt. sed nec locus aliquis passionibus aut in sacerdote aut in deo invocato.

19. Vatem non esse causam aut medium per quod vaticinium conciliatur. totum est mere opus divinum.

20. Anima humana vi phantasiae sive beneficio quorundam igniculorum latentium non potest esse causa divinationis.

21. Mixta hypostaseos species partim ex anima nostra partim ex divina inspiratione constans non potest esse causa divinationis.

22. Anima non potest nec ex potentiis in certa materia latentibus nec aliunde daemones producere, per quos futura sciat. daemones ingeniiti, incorruptibiles. animae actiones non possunt substantiae fieri; materiae vires et potentiae non possunt abstractae existere.

23. De somniis et divinatione per ea: eius causa extra nos.

24. Animi passio non potest esse causa divinationis.

25. Divinationis causa non potest esse phantasiae morbus aliquis; puta melancholia ebrietas insania.

26. Divinationis causa non potest carminibus magicis tribui.

27. Natura ars sympathia corporum, omnes simul sumtae, non possunt esse causa divinationis.

28. Idola et figurae nullam certam divinationis causam praestare possunt. eae non assurgunt ultra naturae vires infimas, nedum ad divinas operandi rationes pertingunt.

29. De idolorum vanitate et inconstantia ex modo quo fiunt. sapiens eis non utetur: qui pro diis habeat is veram de diis nunquam potest assequi cognitionem.

30. Idola fiunt ad caelorum motus et conspectus; nihil ergo in se certi habent; daemones non sunt.

31. Daemones mali, mentientes bonorum speciem, causa esse

non possunt verae et divinae vaticinationis. mali daemones et antithei reperiuntur tantum in iis operationibus quae non sunt iuxta ritus et leges in sacris observandas. verae divinationis praestantia et dignitas.

Sectio 4.

1. Cur dii nobis praestantiores nostris imperiis obtemperant. spirituum duplex genus; aliud criticum aliud brutum et caecum.

2. Imperia ad hoc brutum genus dirigi. aut si ad aliud, sacerdotis duplicem esse rationem; alteram qua tamquam homo alteram qua tamquam deorum minister auctoritate munitur divina.

3. In sacris rite peractis non esse aliquid differentiae distantiae oppositionis aut contrarietatis inter invocantem et invocatum sed unionem omnimodam.

4. Dii, prout Porphyrius obiicit, cultores suos iustos esse iubent, ipsi interim ad iniusta facienda saepe opitulantur. iustitiae apud deos alia forte ratio quam apud nos.

5. Providentiae divinae defensio. animae praeexistentia. omnes animae vitas spectari in divino iudicio, et universi bonum.

6. Ulterior providentiae defensio. a diis bonum. malorum causae aliunde; nostra ignorantia.

7. Iniusta et mala uti etiam falsa et mendacia a daemonibus malis et impostoribus proveniunt.

8. Mala quaedam in mundo respectu partium, quae tamen respectu totius mala non sunt.

9. Ex varietate actionis et passionis, sympathiae et antipathiae multa in natura oriri de novo.

10. Hinc sequitur posse homines abuti naturae viribus et divinis muneribus ad malum; ut causa mali non sit aliunde quam ex opinione humana.

11. Dii, inquit Porphyrius, non nisi castos et mundos exaudire se docent, ipsi interim ad incestos concubitus saepe homines agunt. eadem hic, quae pro providentia dicta sunt, dici posse.

12. Toti mundo amoris insitum esse principium. id quod ad finem honestum a diis constituebatur, hominum arte et fraude ad inhonestum posse pertrahi.

13. Daemones impuros et animas posse ad ista patrandam adiuvere.

Sectio 5.

1. Acceditur ad doctrinam de sacrificiorum vi natura et utilitate. sacerdotes debent abstinere ab animalibus, obicit Porphyrius, ne scilicet dii eorum nidoribus inficiantur, cum interim iidem maxime istis capiantur.

2. Ostenditur deos etiamsi corpora regant et gubernent nullo modo ab iis affici aut sese ad eos convertere.

3. Ex hac ratione colligitur sacrificia non ita valere, ut deos impellant huc illuc aut ad se conforment: sed contra haec ad deos sese accommodare.

4. Item quod sacrificia suis nidoribus nullo modo ad deos pertingere possunt. dii materiam absumunt. caelestia corpora cum elementaribus impermiscibilia immutabilia. multo magis dii.

5. De sacrificiis. non honoris non gratiarum habendarum causa fuisse instituta, nec esse tamquam primitias.

6. Mira illa efficacia sacrificiorum in malis quibuscumque tollendis bonisque procurandis ex istiusmodi causis non ostenditur.

7. Sed nec ex universi omniumque eius partium inter se consensione explicatur. dii quippe supra naturam.

8. Nec denique tribui debet aut numeris quibusdam aut specifice quorundam animalium operationibus aut coloribus aut partibus.

9. Causa antiquissima tantae in sacrificiis efficaciae est deorum erga sua opera amor, efficientium erga effecta. in perfecto sacrificio tota efficientium divinorum catena commovetur. cur aliqui geniis offerri sacrificia autement, alii deorum viribus ultimis, multi mundanis.

10. Praedicta omnia posse tamquam causas secundarias efficaciae in sacrificiis admitii. causas omnes uniri, et subordinari. daemones non aluntur victimarum nidoribus. animae perfectio mens, naturae anima.

11. Materia sacrificiorum non possunt alii daemones, quoniam ignis eam absumit prorsus, quemadmodum et divinus ignis omnia in nobis terrena expurgat suique reddit similia.

12. Vehiculum daemonum nec ex materia nec ex elementis constat. ignis vis purgativa.

13. Transitus ad ulteriorem sacrificiorum explicationem.

14. Deorum ordinibus respondere sacrificia. deorum alii materiales alii immateriales. materialibus materia in sacris adferri recte potest.

15. Duplicem esse nostrum statum; operamur alias ut liberi

a corpore alias ut corpore devincti. pro duplici hoc statu duplicem quoque esse sacrificiorum ritum materialem et purum. civitates in moerogenesisibus. sacrificia conditioni sacrificantium debent convenire.

16. Ja iis sacrificiis quae facimus pro corporis bono et salute oportet cultum esse corporeum.

17. A diis prorsus immaterialibus frustra bona corporis expectanda, nisi deos materiales eorumque omnes potentias in se complectuntur; non attingunt humanae vitae negotia sine medio. cultus corporeus accommodatur diis qui proxime curant.

18. Humana vita triplex. intellectualis naturalis media inter utramque; his suus sacrorum ritus respondet.

19. Divinae essentiae et potentiae triplices; vel enim animae et naturae imperant; vel ab anima et natura prorsus abstrahuntur; vel medio se modo habent: his proprius tribuendus est cultus pro sua cuiusque dignitate.

20. Quatenus in hoc corpore versamur, quod quidem mundi corporei pars est, oportet nos non affectare ritum in sacris conditione nostra sublimiorem.

21. Sacrificia oportet esse diis paria. dii quoties apparent magno spirituum numero stipantur; his omnibus cultus est habendus si sacrificium sit plenum et perfectum. deorum numerum apparentium soli norunt theurgi, soli quod sit perfectum sacrificium. non sine magno malo quenquam deorum inhonoratum praetermitti.

22. Perfectissimus cultus est qui in illo uno omnes simul colit essentias alias et principatus; paucissimis hoc dari. quemadmodum mundus ex multis ordinibus coalescit sic et sacrificium oportet ex multis partibus constare.

23. Ex varietate et plenitudine sacrificiorum varia nobis obveniunt bona. materia aliqua pura et divina a demiurgo genita. diis recipiendis idonea ligna lapides olera aromata. oraculis credendum de materia.

24. Ea quae sunt sub tutela alicuius dei et ei sacra maxime grata sunt in sacrificiis. in Aegypto sacra animalia, sacer ubique homo.

25. Sacra non sunt hominum inventa. deus et angeli gentium praestites adsunt suis sacris. magna cura et sanctimonia omnis peragenda; nihil omittendum nihil alienum alicui deo offerendum.

26. De precibus; earum cum sacrificiis necessitudo; variae species et effecta mira.

Sectio 6.

1. De abstinentia a cadaveribus: quae cadavera ex sacrorum legibus impura quae non. quaedam numina aliter quam caesis victimis colenda.

2. Morticina non nisi mortalibus impuritatem imprimere possunt. daemonibus incorporeis non item.

3. De sacris animalibus quibus mactatis in divinationibus utuntur. de accipitre.

4. Anima eius qui huiusmodi vaticiniis utitur nonnihil de suo ad opus perficiendum confert: vaticinium istud non nisi de rebus exiguis a divino longe distans: ei non fidendum.

5. De minis quas intentant in deos theurgi Jsis, baris, Osiris, Typho. spiritus quidam bruti.

6. Sacerdos minatur quatenus deorum sumorum auctoritate munitus incedit. arcana symbola. daemones mundi partes custodiunt.

7. Daemones caute custodiunt arcana mysteria in quibus universi salus latet. Osiridis beneficis influxus. Jsis vita omnium. Chaldaeorum in diis orandis mos purior est quam Aegyptiorum.

Sectio 7.

1. Theologia Aegyptiorum symbolica.

2. Lutum et lotus quid significant. sol gubernat omnia.

3. Solis varias vires significari per eius in zodiaco motum. ex variis eius donis non argui in eo multitudinem nec ex variis nominibus.

4. De divinis nominibus, an sint significantia. barbara, scilicet Aegyptiaca et Assyria aliis praeferruntur, et quare.

5. Nomina divina non sunt in instituto humano, ideo permutari non posse in alia; non retinent suam vim translata in aliam dialectum: divinitus orta. preces et sacra antiqua non innovandae. Graeci novatores omnia in sacris corrumpunt. barbari constantiores.

Sectio 8.

1. Quae sit prima causa ex Aegyptiorum doctrina. cur in scriptis antiquorum sacerdotum Aegyptiorum tanta sit de rebus huiusmodi dissonantia. Hermetis librorum numerus iuxta Seleucum: iuxta Manethonem.

2. Quod sit deus unus ante omnia entium principia, in se ipso permanens, ante omne intelligibile, rerum omnium origo finis me-

dium. ex hoc alius deus qui sui pater et sibi sufficiens dicitur se ipsum elicit. hi duo ab Hermete ante aetherios deos et empyrios et caelestes collocantur.

3. De aliis deorum seu principiorum ordinibus iuxta Hermetem; Emeph, Eicton, Amun, Phtha, Osiris: solis et lunae principatus, caeli in varias partes divisio. materiae productio.

4. Libri qui Hermetis nomen praeferunt eius opiniones continent, versi ex Aegyptiaca lingua. Chaeremon mundana principia tantum descripsit, alii qui de decanis et horoscopis scripsere, particularia. Salmeschiniaca minimam partem continent Hermeticarum constitutionum. supra naturam multa ponunt Aegyptii, ens unum indivisum, aliud divisum. ad deum et demiurgum per sacra ascendunt.

5. Viam anagogicam primus docuit Hermes, quam ex hieroglyphicis propheta Bitys interpretatus est. dei nomen quod omnia pertransit.

6. Quod liberum nostrum arbitrium non sit sub fato. ex scriptis Hermetis duas in homine esse animas, per superiorem animam a fato liberamur.

7. Diis fatum non affigunt Aegyptii. vires quae a diis defluunt in genesin fatum complent.

8. Dii caelites fato nos innectunt et solvunt iuxta diversas potentias. potentiae in diis conspicuis quaedam intellectuales. dii mundani et supramundani. leges theurgicae aeternae. animarum descensus et ascensus nullam in deo arguunt mutationem.

Sectio 9.

1. De daemone seu genio proprio duplex doctrina, altera theurgica altera artificiosa et genethliologica.

2. Daemonem proprium posse vocari a decanis a sole et luna et oecodespote.

3. An fatum suum possit quis devitare ex schemate geniturae cogito et proprio invento daemone. canones in genethliologia an comprehensibiles.

4. Incertitudinem scientiae genethliacae Chaeremon aliique arguunt: unde haec et aliae omnes scientiae incertiores evadunt. argumenta ex praedictionibus eclipsium et observationibus non esse falsam ostendunt.

5. Fatentur mathematici impossibilem pene esse oecodespotae inventionem. posse eam cognosci per thenrgiam.

6. De proprio daemone sententia vera; unde veniat, quis sit, quid agat, quamdiu nos regat.

7. Daemon proprius unus idemque omnes partes nostri corporis gubernat: non est alius animae alius corporis praestes; alius beneficus, alius maleficus.

8. Non est animae nostrae pars, puta mens.

9. Aliqui supplicationes tamquam ad duos genios, alii tamquam ad plures instituunt. communi quadam prece ab omnibus advocatur, quoniam deus, qui omnibus suum proprium genium largitur, unus est. proprius daemon docet quomodo velit invocari et coli.

10. De invocationibus sacris, earum dignitate et praestantia. humanis non esse metienda supernaturalia.

Sectio 10.

1. Via ad felicitatem extra religionem nulla est. soli sacerdotes Aegyptii diis cognoscendis et sibi ipsis et veritati incumbunt.

2. Sacerdotes non respiciunt ad vanam gloriam in sacris operationibus. nullum phantasiae tribuunt locum. calumniae in veros sacerdotes non debent derivari, quod reperiantur aliqui impostores.

3. Aliae artes ad futura praevidenda excogitatae non sunt conferendae cum divina mantice.

4. Divina mantice multa nobis bona parit. dii ex usu nostro eam animabus nostris vel inserunt vel non.

5. Homo a dei visione lapsus in vitam mortalem ita demum felix erit, si ad priorem statum possit restitui. fit hoc per dei cognitionem; qualis illa sit prae ea quae est huius vitae.

6. Theurgia animam parat et assuescit ad divinam unionem. gradus per quos ad demiurgum et aeternum λόγον adducit.

7. Aegyptii statuunt bonum aliud divinum, scilicet deum ipsum, aliud humanum, cum deo unionem. Bitys. theurgi circa haec unice occupantur. nec credibile est errare eos aut falli in investigatione felicitatis.

8. Votum pro veritate et perfecta de diis cognitione impetranda, felicitatis et amicitiae duraturae fontibus.

Ἀβάμμωνος διδασκάλου
πρὸς τὴν Πορφυρίου πρὸς
3 Ἀνεβὼ ἐπιστολὴν ἀποκρίσις, καὶ
τῶν ἐν αὐτῇ ἀπορημάτων
λύσεις.

1

6 Θεὸς ὁ τῶν λόγων ἡγεμὼν, ὁ Ἑρμῆς, πάλαι δέδοκται 1
καλῶς ἅπασι τοῖς ἱερεῦσιν εἶναι κοινός· ὁ καὶ τῆς περὶ
θεῶν ἀληθινῆς ἐπιστήμης προεσθηκώς εἰς ἐστὶν ὁ αὐτός

1. Ἀβάμμωνος ACD Abammonis nomen hoc tantum loco occurrit.
nomina aegyptia in ammon desinentia, sunt fere haec: Cronammon,
Heraclammon, Herammon, Parammon, Philammon, Phoebammon,
Plusammon, Sarapammon, Suchammon, Tapammon. 2. 3. πρὸς
Ἀνεβὼ] cf. not. ad Porphy. epist. 5. λύσις B || „addit quidam
MS. περὶ τῶν Αἰγυπτίων μυστηρίων. hinc Ficinus, Crinitus, Scu-
tellius *de mysteriis Aegyptiorum*. plerique codices haec non ad-
dunt; nēdum ista *Chaldaeorum, Assyriorum*. quae solus Ficinus
exhibet, non hoc, sed alio in loco.“ Gale not. 6. θεός]
πρὸς D || ὁ ante Ἑρμῆς om. ACD. 7. κοινός B.

Abammonis magistri
responsio ad epistolam quam
Aneboni misit Porphyrius, ac
dubitationum in ea
solutiones.

Deus eloquentiae praeses Hermes olim recte existimatus est sacer 1
dotibus omnibus esse communis; quique ad veram de diis scientiam
praeiit, unus idemque est in universis. quare et nostri maiores quae

ἐν ὅλοις· ᾧ δὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι-τὰ αὐτῶν τῆς
σοφίας εὐρήματα ἀνεντίθεσαν, Ἑρμοῦ πάντα τὰ οἰκεῖα
συγγράμματα ἐπονομάζοντες. εἰ καὶ τοῦδε τοῦ Θεοῦ καὶ 3
ἡμεῖς τὸ ἐπιβάλλον καὶ δυνατόν ἑαυτοῖς μέρος μετάσχοι-
μεν, σὺ τε καλῶς ποιεῖς, τινὰ εἰς γνῶσιν τοῖς ἱερῶσιν,
ὥς φιλοῦσι, περὶ Θεολογίας προτείνων ἐρωτήματα, ἐγὼ 8
τε εὐκότως τὴν πρὸς Ἀναβῆ τὸν ἐμὸν μαθητὴν πεμφθεῖ-
σαν ἐπιστολὴν ἑμαυτῷ γεγράφθαι νομίσας ἀποκρινοῦμαι
σοι αὐτὰ τ' ἀληθῆ ὑπὲρ ὧν πυνθάνη. οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη 9
πρέπον Πυθαγόραν μὲν καὶ Πλάτωνα καὶ Δημόκριτον
καὶ Εὐδοξον καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων

1. ὅλοις] λόγοις A. || αὐτῶν CD. 4. 5. μετέχον AB, με-
τεχόμενον (corr. μετέχον) C. 5. τινὰ εἰς γνῶσιν] ἀγνώ-
στῳ BD. || τινὰ] sic Gale not., ἅπαντα O. || post ἱερῶσιν la-
cana in D. 6. προτείνων .... ἐρωτήματα AC, προτείνων πρὸς
τε τὰ ἐρωτήματα B Fesch. 7. 8. πεμφθεῖσαν] τιμῶν Fesch.
Reg. et margo B, τιμῶν .... AC. 8. ἑμαυτῷ om. A. || νο-
μίσας] ὁμολογῶν AC Fesch. Reg. et margo B. 9. ἂν] sic BC
Fesch., om. O. || εἴη] εἴεν D. 10. Πυθαγόραν] Pythagoras
praeceptores aegyptios habuit Oenaphidem Heliopolitem (Plut. de
Js. et Os. 10), et Sonchidem (Clem. Al. str. 1, 15, 69); Plato
audivit Sechnuphidem Heliopolitem (Clem. l. l.), et Chonuphidem
(Plut. de gen. Socr. 578); Democritus sequutus est Pammenem
Memphitem (Georg. Sync. 1, 471 Dind.); Eudoxus Chonuphidem
Memphitem (Plut. Clem. l. l.). || μὲν] sic D, om. O. || Δημόκρι-
τον] sic AC, Δημόκριτον τε O. 11. πολλοὺς ἄλλους] sunt
fere hi: Alcæus, Anaxagoras Clazomenius, Apuleius, Archimedes,
Bias, Chrysippus Cnidius, Cleobulus, Daedalus, Decaneus, Diodorus
Siculus, Ellopio Peperathius, Euripides, Hecataeus Abderita, Heca-
taeus Milesius, Hellanicus, Herodotus, Homerus, Lycurgus, Melam-
pus, Musaeus, Oenopides Chius, Orpheus, Pausanias, Pherecydes
Syrius, Polybius, Simplicius, Solo, Sphaerus, Strabo, Telecles, Thales,
Theodorus, Xenophanes Colophonius, Zamaelxis.

sapientiae inventa illi dedicabant, omnia propria commentaria Her-
metis nomine inscribentes. itaque si huius ipsius dei etiam nos por-
tionem nobis competentem viribusque nostris parem sortiamur, tu
quidem recte facis, quod cognoscendas quaestiones quasdam de theo-
logia sacerdotibus propositis, ut qui sint omnes invicem amici, et
ego epistolam ad Anebonem discipulum meum miasam mihi ipsi
scriptam non male existimans respondebo tibi quam verissimam super

τετυχηκέναι διδασχῆς τῆς προσηκούσης ὑπὸ τῶν καθ' ἑαυ-
 τούς γινομένων ἱερογραμματέων, σὲ δ' ἐφ' ἡμῶν ὄντα
 3 καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην, διαμαρτυρεῖν τῆς
 ὑπὸ τῶν νῦν ζώντων καὶ καλουμένων κοινῶν διδασκάλων
 ὑφηγήσεως. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως ἐπὶ τὸν λόγον τὸν παρ-
 6 ὄντα πρόσειμι, σὺ δ', εἰ μὲν βούλει, τὸν αὐτὸν ἡγοῦ
 σοι πάλιν ἀντιγράψαι ὥπερ ἐπέστειλας· εἰ δὲ καὶ φαί-
 νοιτό σοι δεῖν, ἐμὲ θεὸς εἰναί σοι τὸν ἐν γράμμασι διαλε-
 9 γόμενον ἢ τινα ἄλλον προφήτην Αἰγυπτίων· οὐδὲ γὰρ
 τοῦτο διενήνοχεν· ἢ ἔτι βέλτιον οἶμαι τὸν μὲν λέγοντα
 ἄφες, εἴτε χείρων εἴτε ἀμείνων εἴη, τὰ δὲ λεγόμενα σκό-
 12 πει, εἴτε ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ λέγεται προθύμως ἀντιείρας
 τὴν διάνοισιν.

Ἐν ἀρχῇ δὴ διελώμεθα τὰ γένη πόσα τέ ἐστι καὶ

2. ἱερογραμματέων] sic margo B et O, ἱερογραμματέων ABCD.
 || σὲ δ'] σὲ δὲ .... AC. 3. ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην] sic
 ACD, ἐκείνοις ἔχοντα (in marg. add. γνώμην) B, γνώμην ἐκείνοις
 ἔχοντα O. || τῆς] τῶν AC. 6. βούλει] προσδέη AC et margo B.
 7. 8. φαίνοιτό σοι δεῖν] φαίνοιτό σοι .... δεῖν D, φαίνοιτό σοι
 .... δεῖν B, φαίνοιτο .... δεῖν AC. 9. ἢ τινα ἄλλον] οἶον
 τινα A, οἶον τινα .... C. 10. βέλτιον οἶμαι] οἶμαι βέλτιον
 Fesch, om. BD sed indicant lacunam. || οἶμαι .... τὸν μὲν AC.
 11. εἴτε αὐτο ἀμείνων om. sed add. in marg. D. 11. 12. σκόπει]
 περισκόπει D. 12. εἴτε καὶ ψευδῆ A. 14. διελώμεθα B.
 || πόσῳ B.

quibus interrogas. neque enim decet, cum Pythagoras et Plato et Democritus et Eudoxus alique plures veterum Graecorum reportarint doctrinam dignam et congruam ab iis qui isthoc saeculo sacrorum erant scribae, ut tu qui nostro hoc tempore eodem quo illi veteres animo eam sis, ab iis qui nunc vivunt et publici celebrantur doctorum institutionem non impetrare. ego igitur sic ad praesentem sermonem accedo, tu vero, si quidem velis, illum ipsum puta tibi rescribere ad quem misisti, aut si tibi videatur sic oportere, ipsum me crede his in litteris tecum diasserere, aut aliam quemlibet prophetam Aegyptiorum; neque enim hoc interest. vel potius mitte quis sit qui loquatur, inferiorne an praestantior, quae autem dicuntur, et vere an falso affirmantur prompto et experfecto ingenio considera.

Principio igitur partiamur genera propositorum iam problematum,

ὅποια τῶν νυνὶ προκειμένων προβλημάτων· ἀπὸ τίνων
τε εἴληπται θείων θεολογιῶν τὰ ἀπορήματα διέλθωμεν,
καὶ κατὰ ποίας τινὰς ἐπιστήμας ἐπιζητεῖται τὴν πρόθε- 3
σιν αὐτῶν ποιησώμεθα.

Τὰ μὲν οὖν ἐπιποθεῖ διάκρισιν τινὰ τῶν κακῶς συγ-
κεχυμένων, τὰ δ' ἐστὶ περὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἕκαστά ἐστί 6
τε, οὕτως καὶ νοεῖται, τὰ δ' ἐπ' ἄμφω τὴν γνώμην ἔλκει
κατ' ἐναντίωσιν τινὰ προβαλλόμενα· ἕνια δὲ καὶ τὴν ὅλην 9
ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν μυσταγωγίαν· τοιαῦτα δὲ ὄντα πολ-
λαχόθεν εἴληπται καὶ ἀπὸ διαφερουσῶν ἐπιστημῶν.

Τὰ μὲν γὰρ ἀφ' ὧν οἱ Χαλδαίων σοφοὶ παραδεδώ-
κασιν τὰς ἐπιστάσεις προσάγει. τὰ δ' ἀφ' ὧν Αἰγυπτίων 12
οἱ προφηταὶ διδάσκουσι ποιεῖται τὰς ἀντιλήψεις, ἕνια δὲ
καὶ τῆς τῶν φιλοσόφων θεωρίας ἐχόμενα τὰς ἐρωτήσεις

1. τίνων] τείνων D. 2. θεολογιῶν om. BD sed lacunam indi-
cant. || θεολογιῶν .... τὰ A. || margo B a Vossii manu hic habet
„interp. addit θεολογιῶν. sed θείων nisi fallor hic substantive acci-
piendum.“ || τὰ .... ἀπορήματα Reg. 3. ἐπιζητεῖ τε B. || τὴν
.... πρόθεσιν A. 5. 6. συγκεχυμένων C. 6. ἕκαστα om. B.
7. τε] τι O. || οὕτως] sic BD, οὕτω δὲ O. 8. προβαλλό-
μενα] sic D et Gale ποι., προβαλλόμεθα B, προβαλλόμεθα O.
9. ἀπαιτεῖ D. 11. Χαλδαίων σοφοί] Chaldaeorum theologiam
fusius tractavit Iamblichus teste Damascio de prim. princ. p. 115
Kopp. καθάπερ ἤξιωσεν ὁ μέγας Ἰάμβλιχος ἐν τῷ πᾶσι βιβλίῳ τῆς
χαλδαϊκῆς τελειότητος θεολογίας. 12. Αἰγυπτίων om. Fesch.

ut videamus quot et qualia sunt; deinde e quibus desumptae fuere
theologiis istae dubitationes percurramus, et iuxta quas scientias in-
quirantur ipsas proponendo statuamus.

Quaedam igitur desiderant rerum male confusarum distinctionem,
quaedam autem versantur circa causam propter quam et sunt ita et
intelliguntur; alia autem in utramque partem sententiam trahunt,
iuxta contrarietatem quandam collocata, quaedam denique universam
a nobis arcanam disciplinam postulant. talia cum sint multis ex
locis petuntur diversisque scientiis.

Quaedam ex iis quae Chaldaeorum sapientes tradiderunt atten-
tionem movent, quaedam ab iis quae Aegyptiorum prophetae docent
formant argumentationes, quaedam philosophorum speculationi affinia
etiam interrogationes consentaneas illis instituunt. iam vero et alia

ἐπομένως αὐτοῖς ποιῆται. ἤδη δέ τινα καὶ ἀπ' ἄλλων
 οὐκ ἀξίων λόγου δοξασμάτων ἐφέλκεται τινα ἀπρηπῇ διαμ-
 3 φισβήτησιν, τὰ δ' ἀπὸ τῶν κοινῶν ὑπολήψεων παρ' ἀν-
 θρώποις ὥρμηται· αὐτὰ τε οὖν καθ' ἑαυτὰ ἕκαστα ποι-
 κίλως διάκειται, καὶ πρὸς ἄλληλα πολυειδῶς συνήρμостαι,
 6 ὅθεν δὴ διὰ πάντα ταῦτα λόγον τινός ἐστιν ἐπιδεῇ τοῦ
 κατενθύνοντος αὐτὰ προσηκόντως.

Ἡμεῖς οὖν περὶ τὰ μὲν Ἀσσυρίων πάτρια δόγματα 2
 9 παραδιδόμεν σοι μετ' ἀκριβείας καὶ ἀληθείας τὴν γνώ-
 μην, τὰ δὲ ἡμέτερά σοι σαφῶς ἀποκαλύψομεν, τὰ μὲν ἀπὸ
 τῶν ἀρχαίων ἀπείρων γραμμάτων ἀναλογιζόμενοι τῇ γνώ-
 12 σει, τὰ δ' ἀφ' ὧν ὕστερον εἰς πεπερασμένον βιβλίον συν-
 ἤγαγον οἱ παλαιοὶ τὴν ὅλην περὶ τῶν θείων εἰδῆσιν.

Φιλόσοφον δ' εἴ τι προβάλλεις ἐρώτημα, διακρινού-
 15 μὲν σοι καὶ τοῦτο κατὰ τὰς Ἑρμοῦ παλαιὰς στήλας,

3. 4. ἀνθρώπων B. 6. ταῦτα πάντα B. 8. περὶ] sic Gale
 not., om. O. || ἀσσυρίων ABCD. || πάτρια] πρῶτα Fesch. 9. πα-
 ραδίδωμεν B. || ἀκριβείας καὶ] sic Fesch. om. O. 10. τῷ δ'
 ἡμέτερον B. || forte legendum τὰ δὲ τῶν ἡμετέρων σοι σοφῶν
 Gale not. 12. ἀφ'] ἐφ' A. || ἐν πεπερασμένῳ βιβλίῳ Fesch.
 || βιβλίῳ C. 13. περὶ] παρὰ AC, παρὰ (corr. pr. m. περὶ) D.
 14. φιλόσοφος C. || εἰ τε] εἰτοι D. || προβάλλεις A, παραβάλλεις
 (corr. pr. m. προβάλλεις) D. 15. Ἑρμοῦ παλαιὰς στήλας]
 Hermetis columnas in Panchaeorum insula obvias primus memorat
 Diodorus Siculus (5, 46), columnas in Seriadica terra sitas Pseudo-
 Manetho apud Syncellum. 1, 72 Dind.

sunt quae ab aliis opinionibus indignis quidem commemoratu tra-
 hunt post se inhonestam addubitationem, alia quoque e communibus
 apud homines opinionibus ortum sumunt. singula igitur ex his per
 se variis modis se habent, interque se collata multiformiter con-
 nectantur: quare has omnes ob causas indigent oratione quae ea
 rite dirigat ordinetque.

Nos itaque de Assyriorum patriis decretis exacte et candide 2
 trademus tibi opinionem, nostramque sententiam diserte tibi revela-
 bimus; ita ut quaedam colligamus intelligentia ex innumeris anti-
 quorum scriptis, alia autem ex iis quibus postea totam de rebus di-
 vinis scientiam veteres in unum certum librum congescere.

Si quod autem philosophicum dubium proponas, illud etiam de-

αὖς Πλάτων ἤδη πρόσθεν καὶ Πυθαγόρας διαναγνόντες φι-
 λοσοφίαν συνειστήσαντο, τὰ δ' ἀλλόφυλα ζητήματα ἢ ἀν-
 τιλογικὰ καὶ δυσεριστίαν τινὰ ἐμφαίνοντα πραῶς καὶ ἐμ- 3
 μελῶς παραμυθούμενοι· ἢ τὴν ἀτοπίαν αὐτῶν ὀποδιδίξο-
 μεν· καὶ ὅσα προχωρεῖ κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας γνωρί-
 μως πάνυ καὶ σαφῶς πειρασόμεθα διαλέγεσθαι, καὶ τὰ 6
 μὲν ἔργων θείων πείρας δειόμενα πρὸς ἀκριβῆ κατανόησιν
 (δυνατὸν μόνον διὰ λόγων) τὰ δὲ νοεράς θεωρίας πλήρη 9
 τε καθαιρεῖσθαι. σημεῖα δὲ αὐτῆς ἀξιόλογα δύναται φερέ-
 ζειν ἀφ' ὧν δύνασαι καὶ σὺ καὶ οἱ σοὶ ὅμοιοι τῷ νῦν πε-
 ριάγεσθαι περὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, ὅσα δὲ τυγχάνει

1. αὖς Πλάτων] „Crautor Platonis antiquissimus enarrator affirmabat, sermonem Atlanticum ab Aegyptiis (ut erat multorum opinio) desumpsisse Platonem. prophetas Aegyptiorum eum furti arguisse ἐν στήλαις ταῖς ἐν σωζομέναις ταῦτα γεγράφθαι λέγοντας. Procl. in Tim. I.“ Gale not. [c. 24 p. 54 Schneid.] || ἤδη πρόσθεν om. BD sed habent lacunam. || Πυθαγόρας] Pythagorica symbola parum differre a scriptis hieroglyphicis monet Plutarchus de Js. et Os. c. 10. cf. Götting Abh. 1, 278. || διαναγνόντες] sic ACD Fesch., διαγνόντες O. 2. συνειστήσαντο] διεστήσαντο C Fesch. Regii. || τὰ δ' ἀλλόφυλα om. BD, sed lacunam indicant. 5. καὶ om. AC. || προχωροῦσι BD. 5. 6. lacunas nonnullas habent ACD. 6. καὶ σαφῶς om. Fesch. et spatio vacuo relicto AC. 7. ἀκριβῆ om. Fesch., puncta habet A. 8. μόνων διὰ λόγων δυνατὸν D. || ἀδύνατον διὰ λόγων μόνων ἐξηγεῖσθαι Gale not. 9. τε καθαιρεῖσθαι om. BD sed habent lacunam. || καθαιρεῖσθαι C. 10. δύνασαι] δύνασθαι A. 10. 11. παράγεσθαι AC. 11. περὶ om. AC sed lacunam indicant.

terminabimus tibi iuxta antiquas Hermetis columnas, quas Plato et ante eum Pythagoras lectitantes philosophiam inde constituerunt, aliena quaesita vel contradictoria et quae contentionem prae se ferunt leniter suaviterque verbis mulcentes: aut eorum absurditatem demonstrabimus; ubi vero processerint secundum communes opiniones, conabimur scienter plane et perspicue disputare; quaecunque autem operum divinorum experientia indigent ad perfectam sui perceptionem (quod per disquisitiones tantum fieri potest), quae praeterea intellectualis contemplationis plena sunt expediemus. signa autem istius contemplationis relatu digna possunt dici ea a quibus tu poteris tui-

- διὰ λόγων ὄντα γνωστὰ τούτων οὐδὲν ἀπολείφωμεν εἰς
τὴν τελείαν ἀπόδειξιν· τὸ δ' οἰκεῖον ἐπὶ πᾶσι ἀποδεί-
3 σομέν σοι προσηκόντως, καὶ τὰ μὲν θεολογικὰ θεολογι-
κῶς, θεωρητικὰ δὲ θεωρητικῶς ἀποκρινοῦμεθα, φιλοσόφως
δὲ τὰ φιλοσόφα μετὰ σοῦ συνεξετάσομεν· καὶ τούτων
6 μὲν ὅσα εἰς τὰ πρῶτα αἰτία διήκει κατὰ τὰς πρώτας ἀρ-
χὰς συνακολουθοῦντες εἰς φῶς προάξομεν, ὅσα δὲ περὶ
ἡθικῶν ἢ περὶ τελῶν εἴρηται κατὰ τὸν ἡθικὸν τύπον δια-
9 τήσομεν δεόντως, καὶ τᾶλλα ὡσαύτως κατὰ τὸν οἰκεῖον
τρόπον ἐν τάξει διατησόμεθα· ἤδη δὲ ἀψάμεθα τῶν
σῶν ἐρωτήσεων.
- 12 Φῆς τοίνυν πρῶτον διδόναι εἶναι θεούς. τὸ δ' ἐστὶν 3
οὐκ ὀρθὸν οὕτως λεγόμενον. συνυπάρχει γὰρ ἡμῶν ἀντὶ
τῇ οὐσίᾳ ἢ περὶ θεῶν ἔμφυτος γνώσις, κρίσεώς τε πάσης
16 ἐστὶ κρείττων καὶ προαιρέσεως, λόγου τε καὶ ἀποδείξεως
προϋπάρχει· συνήνεται τε ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὴν οἰκείαν

1. τούτων] τοῦτου AC, om. BD. || οὐδὲν om. BD. 2. τε-
λείαν AD. 3. θεολογικῶς—θεωρητικῶς om. B. 4. θεωρη-
τικῶς δὲ τὰ θεωρητικὰ ACD. || ἀποκρινοῦμεθα D. 5. συνε-
.... μὲν ὅσα A, συνε .... ὅσα μὲν C. 7. συνεξακολου-
θοῦντες D. 8. τύπον] τρόπον B Reg. 14. θεὸν B.
|| πάσης] πόσης A. 16. ὑπάρχει BD. || τε] γε A.

que similes animo versari circa rerum essentiam: quaecunque autem
rationibus pervestigari possunt nihil eorum praetermittimus sine plena
demonstratione. illud certe curabimus, ut in omnibus proprietatem
rite tibi praestamus, de theologicis theologica, de theurgicis theur-
gice respondebimus, philosophica autem philosophice tecum exami-
nabimus. et ex his quaecunque ad primas causas pertingunt per prima
principia nos una tendentes in lucem producemus, quae autem de
moribus aut de finibus dicta sunt iuxta moralem methodum uti oportet
disquiremus, et alia itidem omnia secundum proprium modum ordine
exequemur. nunc autem accedamus ad quaestiones tuas.

Primum igitur dicis te dare deos esse. et hoc quidem ipsum 3
sic dictum non recte se habet. nostrae enim ipsi essentiae penitus
sime inest de diis innata cognitio, omni nostra facultate critica et
optime antiquior, quaeque rationem et demonstrationem antevortat,
utique quae iam tam ab initio unita fuerit propriae suae causae, ei-

αίτιαν, καὶ τῇ πρὸς τάγαθόν οὐσιώδει τῆς ψυχῆς ἐφάσει
συννηρέστηκεν.

Εἰ δὲ δεῖ τάλληθες εἰπεῖν οὐδὲ γινῶσκεις ἔστιν ἡ πρὸς 1
τὸ θεῖον συναφή. διείργεται γὰρ αὕτη πως ἐτερότητα.
πρὸ δὲ τῆς ὡς ἐτέρας ἔταρον γινωσκούσης αὐτοφύης ἐστι
καὶ ἀδιάκριτος ἡ τῶν θεῶν ἐξηρημένη μονοειδής συμ- 6
πλοκή. οὐκ ἄρα συγχωρεῖν χρή ὡς δυναμότης αὐτὴν καὶ
διδόναι καὶ μὴ διδόναι, οὐδ' ὡς ἀμφίβολον τίθεσθαι
(ἔστηκε γὰρ αἰεὶ κατ' ἐνέργειαν ἐνοειδῶς) οὐδ' ὡς κυρίου 9
οὐσίας τοῦ κρίνειν τε καὶ ἀποκρίνειν οὕτως αὐτὴν δοκι-
μάζειν ἄξιον· περιεχόμεθα γὰρ ἐν αὐτῇ μᾶλλον ἡμεῖς
καὶ πληρούμεθα ὑπ' αὐτῆς, καὶ αὐτὸ ὅπερ ἐσμεν ἐν τῷ 12
τοῦς θεοὺς εἶδέναι ἔχομεν.

Ὁ δὲ αὐτός ἐστὶ μοι λόγος πρὸς σέ, καὶ περὶ τῶν
συνεπομένων θεοῖς κρείττωνων γενῶν, δαιμόνων φημί καὶ 15

1. οὐσιώδη B. 4. διείργεται] sic C et corr. D, διείργεται O.
5. γινωσκούσης] sic AC, γινωσκούσης O. 6. καὶ ἀδιάκριτος
om. BD sed lacunam indicant. || ἀδιάκριτος] ἀδήκτος A. 7. δυ-
ναμότης] ψυχῆς margo A. 8. διδόναι καὶ] sic AC Fesch.,
om. O. 9. 10. κυρίου ὄντας τοῦ BD. || οὐδ' ὡς κύριος ὅν
ταυτὸν margo A. 10. οὕτως] ὁντως D, δε margo A. 10. 11. δο-
κιμάζει margo B. 14. ἔσται B. 15. γενῶν B.

mulque cum essentiali illa animae nostrae ad bonum tendentia quasi
implicita coexistērit.

Quod si verum fari liceat ne per ipsam hanc cognitionem divi-
nam contingimus naturam. est enim in ea cognitione quaedam alto-
ritas per quam a re cognita dirimitur: quare ante illam quae ut al-
tera cognoscit alterum est quoddam quo deos apprehendimus ab ipsis
dependens sponte natum et inseparabile. non igitur oportet hoc sic
statuere quasi possit concedi et non concedi, neque tamquam in
utramque partem mutabile existimare (unum enim idemque semper
actualiter stat) neque digni sumus qui sic examinemus hunc con-
tactum divinum, quasi nostri esset arbitrii eum vel probare vel im-
probare: nos enim ab eo continemur, ab eo omni sufficientia imple-
mur, et hoc ipsum quicquid sit quod sumus deos cognoscendo pos-
sidemus.

Eadem mihi ad te oratio erit de praestantioribus illis naturis
quae deos proxime sequuntur, genios dico et heros et animas puras;

ἡρώων καὶ ψυχῶν ἀχράντων· καὶ γὰρ περὶ τούτων ἔνα
 λόγον ὠρισμένον τῆς οὐσίας αἰεὶ δεῖ νοεῖν, τὸ δ' ἀόριστον
 3 καὶ ἄστατον τῆς ἀνθρωπίνης ἀναιρεῖν δόσεως, καὶ τὸ μὲν
 ἐξ ἀντιρρόπου τῶν διαλογισμῶν ἀντιστάσεως ἐπικλίνει ἐπὶ
 θάτερα παραιτεῖσθαι· ἀλλότριον γάρ ἐστι τῶν τοῦ λόγου
 6 καὶ τῆς ζωῆς ἀρχῶν τὸ τοιοῦτον, ἐπὶ δὲ τὰ δεύτερα ἀπο-
 φέρεται μᾶλλον, καὶ ὅσα τῇ δυνάμει καὶ τῇ ἐναντιώσει
 τῆς γενέσεως προσήκει. μονοειδῶς δὲ αὐτῶν ἀντιλαμβάν-
 9 νεσθαι δεῖ.

Ἐοικέτω δὴ οὖν τοῖς αἰδίους τῶν θεῶν συνοπαδοῖς
 καὶ ἡ σύμφυτος αὐτῶν κατανόησις· ὥσπερ οὖν αὐτοὶ τὸ
 12 εἶναι ἔχουσιν αἰεὶ ὡσαύτως, οὕτως καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ
 κατὰ τὰ αὐτὰ τῇ γνώσει πρὸς αὐτοὺς συναπτεῖσθαι, εἰκα-
 σία μὲν ἢ δόξῃ ἢ συλλογισμῷ τινι, ἀρχομένοις ποτὲ ἀπὸ
 15 χρόνου, μηδαμῶς τὴν ὑπὲρ ταῦτα πάντα οὐσίαν μεταδιώ-
 κουσα, ταῖς δὲ καθαραῖς καὶ ἀμέμπτοις νοήσεσιν, αἷς ἐλ-
 ληφεν ἐξ αἰδίου παρὰ τῶν θεῶν, ταύταις αὐτοῖς συνη-

2. αἰεὶ CD. 3. δώσεως D. 4. λογισμῶν B. 10. τοῖς
 τῷ B. || σὺν ὁπαδοῖς B. 11. οὖν om. D. 12. ἢ] sic AC,
 om. O. 14. δόξῃ B. || συλλογισμῶν C. 16. αἷς] sic A, αἷς O.
 17. συνηθημένη A, συνηθημένοις C.

nam et in his unam esse semperque ratam essentiae rationem oportet
 existimare, et ab iis remove incertitudinem et instabilitatem sortis
 humanae, tum etiam pendulam in utramque partem inclinationem, quam
 in nobis experimur ab aequali rationum momento oriri, ab illis seiu-
 gere debemus: totum enim hoc a rationis vitaeque fontibus perquam
 diissitum est, potiusque delabitur ad secundas naturas easque res quae
 veniunt sub potestatem et varietatem generationis. quare illos sub
 uniformi conceptu oportet apprehendere.

Representet igitur quales sunt immortales deorum comites in-
 nata de iis perceptio, ut quemadmodum ipsi immutabilem semper
 obtinent easentiam, sic et anima humana eodem modo ipsos sua co-
 gnitione attingat, nec postulet assequi se coniectura aut opinione aut
 syllogismo, temporaneis subsidiis, eam essentiam quae longe haec
 omnia supergreditur: utatur potius puris et inculpatis notionibus
 quas ab aeterno hausit ab ipsis diis, et per quas illis ipsis conne-

τημένη· σὺ δ' ἔοικας ἡγεῖσθαι τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν θείων
καὶ τῶν ἄλλων ὁποιωνοῦν γινώσιν, δίδοσθαι τε ἀπὸ τῶν
ἀντικειμένων τὸ ἕτερον μόνιον, ὥσπερ εἶπτε καὶ ἐπὶ τῶν 3
ἐν ταῖς διαλέκτοις προτεινομένων· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν οὐδα-
μῶς παραπλήσιον· ἐξήλλακται γὰρ αὐτῶν ἡ εἰδήσεις, ἀν-
τιθέσεώς τε πάσης κεχώρισται, καὶ οὐκ ἐν τῷ συγχωρεῖ- 6
σθαι νῦν ἢ ἐν τῷ γίνεσθαι ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἦν ἐξ αὐτίου
μονοειδὴς ἐπὶ τῇ ψυχῇ συνυπάρχουσα.

Περὶ μὲν οὖν τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐν ἡμῖν, ἀπ' ἧς 9
ὁρμᾶσθαι δεῖ τοὺς ὁτιοῦν λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας
περὶ τῶν κρειττόνων ἢ κατ' ἡμᾶς, τοιαῦτα πρὸς σέ λέγω,
4 ἃ δ' ἐπιζητεῖς ἰδιώματα τίνα ἔστιν ἐκάστῳ τῶν κρειττόνων 12
γενῶν, οἷς κεχώρισται ἀπ' ἀλλήλων, εἰ μὲν ὡς εἰδοποιούς
διαφορὰς ὑπὸ ταυτὸ γένος ἀντιδιαιρουμένας νοεῖς σὺ τὰ
ἰδιώματα, ὥσπερ ὑπὸ τὸ ζῶον τὸ λογικὸν καὶ ἄλογον, οὐ- 15
δέποτε παραδεχόμεθα τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῶν μῆτε κοινωνίαν
οὐσίας μίαν μῆτε ἐξισάζουσιν ἔχόντων ἀντιδιαίρεσιν, μῆτε

2. ἄλλων] ἀλόγων B. 4. ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς Gale not. || δια-
λέκτων C. 5. ἐξήλακται A. 7. γίνεσθαι] sic ABD, γίνε-
σθαι O. 11. περὶ] καὶ περὶ A. || ἢ om. A. 14. νοεῖ AC.

ctitur. tu vero videris opinari eiusdem esse generis cognitionem illam
qua divinas naturas cognoscimus cum illa qua alia quaelibet, darique
et colligi a contrariis contrarium membrum, quae admodum solet
fieri in dialecticis disputationibus. sed hoc nullo modo est simile.
divinorum quippe cognitio aliena prorsus est et seingitur ab omni op-
positione: at neque per modum concessionis aut positionis haec ha-
betur cognitio, utpote quae ab aeterno uniformis erat in anima nostra
eique coaeva.

De primo igitur principio in nobis, unde omnes auspicari oportet
qui aliquid de praestantioribus quam nos sumus naturis scribere vel
4 audire velint, haec tibi dico, quod autem quaeris de proprietatibus
quales sunt in unaquaque praestantiorum naturarum, quae eas ab
invicem distinguant, siquidem tu per proprietates intelligis differen-
tias specificas sub eodem genere contradistinctas, quemadmodum sub
animali est rationale et irrationale, nequaquam admittimus huiusmodi
propria in iis quae neque unam agnoscunt communem essentiam, ne-

σύνθεσιν τὴν ἐξ ἀορίστου τοῦ κοινοῦ καὶ ὀρίζοντος τοῦ
ιδίου προσλαμβάνοντων. εἰ δὲ ὡς ἐν προτέροις καὶ δευ-
3 τέροις κατ' οὐσίαν τε ὅλην καὶ παντὶ τῷ γένει ἐξαλλατ-
τομένοις ἀπλῆν τινα κατάστασιν πεπερασμένην ἐν αὐτῇ
τὴν ιδιότητα ὑπολαμβάνεις, ἔχει μὲν λόγον ἡ ἔννοια τῶν
6 ιδιωμάτων· χωριστὰ γὰρ ἔσται δῆπου ταῦτα καὶ ἀπλᾶ
ἕκαστα ἐξηρημένα τῷ παντὶ τὰ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων ιδιω-
ματα. ἡ δ' ἐρώτησις ἀτελῶς πρόεισιν· ἔδει μὲν γὰρ κατ'
9 οὐσίαν πρῶτον ἔπειτα κατὰ δύναμιν εἶδ' οὕτω κατ' ἐνέρ-
γειαν πυνθάνεσθαι, τίνα αὐτῶν ὑπάρχει τὰ ιδιώματα·
ὡς δὲ νῦν ἠρώτησας τίσιν ιδιώμασιν κεχώριται, ιδιώματα
12 ἐνεργειῶν μόνον εἴρηκας· ἐπὶ τῶν τελευταίων ἄρα τὸ διά-
φορον ἐν αὐτοῖς ἐπιζητεῖς, τὰ δὲ πρῶτα αὐτῶν καὶ
τιμωτάτα ὥσπερ ἐν στοιχείᾳ τῆς παραλλαγῆς ἀφῆκας ἀδιε-
15 ρεύνητα.

Πρόσκειται δὲ δὴ αὐτόθι καὶ τὸ τῶν δραστηκῶν ἢ
παθητικῶν κινήσεων, ἥμιστα προσήκουσαν ἔχον διαίρεσιν

1. τῇν] τοῦ A, τὸ δὲ C. 2. εἰ δὲ ὡς] εἶδω C, om. B.
4. ἀπλοῦν AC. 7. ὑπερχόντων A Fesch. 11. κεχώριται,
ιδιώματα om. ACD Fesch Reg. 13. αὐτοῖς B. 14. ὥσπε-
ρει] sic A, ὡς περὶ O. 16. τὸ om. A.

que aequalem a se invicem divisionem, neque recipiant compositionem ex indeterminata communique natura et proprietate determinante. verum si ut in prioribus ita et in secundis, tota essentia toto genere discrepantibus, simplicem illam naturae conditionem seque ipsa circumscriptam velis esse proprietatem, habet quidem rationem haec de proprietatibus opinatio, haec enim rerum sempiternarum idiomata distincta sint oportet simplicia omnia omnino separata. sed quaestio tua imperfecte procedit. oportuit enim primo quaesivisse de essentia deinde de potentia postea de operatione, quales essent in eis proprietates. ut autem nunc quaeris quibus proprietatibus distinguuntur, dixisti solum de proprietatibus operationum; atque ita de postremis differentiam in eis percontaris, prima autem in eis et praecipua ipsaeque adeo elementa distinctionis impervestigata praetermisisti.

Adicitur eodem loco aliquid de motibus istia agendi et patiendi, qui quidem minime congruam divisionem continent ad differentiam

εἰς διαφορὰν τῶν κρείττωνων γενῶν. οὐδενὶ γὰρ αὐτῶν
 ἢ τοῦ δρᾶν καὶ πάσχειν ἐνεστὶν ἐναντίως, ἀπόλυτοι δὲ
 τινες αὐτῶν καὶ ἄτρεπτοι καὶ ἄνευ τῆς πρὸς τὸ ἀντικεί- 3
 μενον σχέσεως θεωροῦνται αἱ ἐνέργειαι· ὅθεν οὐδὲ τὰς
 τοιαύτας κινήσεις τὰς ἐκ ποιῶντος καὶ πάσχοντος ἐπ'
 αὐτῶν παραδεχόμεθα. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὴν ἀπὸ 8
 τοῦ κινῶντος καὶ κινουμένου προσιέμεθα αὐτοκινήσιαν,
 ἀπλὴν δὲ τινα κίνησιν οὐσιώδη αὐτὴν ἑαυτῆς οὔσαν, καὶ
 οὐ πρὸς ἕτερον ἔχουσαν σχέσιν, ἐξηρημένην τοῦ ποιῶν 9
 εἰς ἑαυτὴν καὶ πάσχειν ὑφ' ἑαυτῆς ἵποτιθέμεθα αὐτὴν
 εἶναι. ἢ που ἄρα ἐπὶ τῶν κρείττωνων τῆς ψυχῆς γενῶν
 ἀνάσχοιτο ἂν τις αὐτῶν κατὰ τὰς ποιητικὰς ἢ παθητι- 12
 κας κινήσεις διακρίνειν τὰς ιδιότητας;

Ἔτι τοίνυν ἀλλοτρίως αὐτῶν κᾶκεῖνο τὸ «ἢ τῶν παρ-
 επομένων» προστίθεται. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν συνθέτων καὶ 15
 τῶν μεθ' ἑτέρων ἢ ἐν ἄλλοις ὄντων καὶ τῶν περιεχομένων
 ὑφ' ἑτέροις τὰ μὲν ὡς προηγούμενα τὰ δ' ὡς ἐπόμενα
 νοεῖται, καὶ τὰ μὲν ὡς ὄντα τὰ δ' ὡς ἐπισυμβαίνοντα 18

2. ἐνεστὶν] ἐνέργειαι B. || ἀντιώσις A. 8. ἑαυτῆς] εἰς ACD,
 ἑαυτοῖς O. 11. γενῶν] μερῶν D. 14. 15. παραπεμπομέ-
 των B, παραπομένων D. 15. μὲν om. A. || συνθέτων ἢ ....
 τῶν μεθ' C. 17. ἑτέρους A.

in praestantioribus naturis ponendam. nulli quippe earum agendi et
 patiendi contrarietas inest, sed absolutae sunt eorum actiones et im-
 mutabiles, et sine relatione ad oppositum considerantur; unde nullas
 in iis huiusmodi mutationes quae ex actione et passione fiunt agno-
 scimus, sed in anima ex movente et moto sui motionem supponimus
 ei competere, eamque essentialē ipsi, nec ad aliud respectantem,
 immunem ab actione in se ipsam et passionem a se ipsa. numquid
 igitur feret aliquis eum, qui illarum naturarum quae sunt anima me-
 liores, differentias statuatur iuxta activas aut passivas mutationes?

Sed etiam illud alienum ab his est, quod de accidentibus a te
 adiciitur. nam in omnibus compositis et in iis quae sunt cum aliis
 vel in aliis existunt vel quae continentur sub aliis, quaedam certe
 intelliguntur ut prima, quaedam ut sequentia, et illa quidem tamquam
 ipsae essentiae haec tamquam supervenientia ipsis essentis. est enim

ταῖς οὐσίαις· σύνταξις γάρ τις αὐτῶν συνίσταται, ἀνοικειότης τε μεταξὺ παρεμπίπτει καὶ διάστασις· ἐπὶ δὲ τῶν
 3 κριπτόνων πάντα ἐν τῷ εἶναι νοεῖται, καὶ τὰ ὅλα προηγου-
 μένως ὑπάρχει, χωριστά τε ἐστὶ καθ' αὐτὰ καὶ οὐκ αἰφ'
 ἑτέρων ἢ ἐν ἄλλοις ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν. ὥς τε οὐδὲν
 6 ἐστὶν ἐπ' αὐτῶν παρεπόμενον, οὐκ οὖν οὐδ' ἀπὸ τούτων
 χαρακτηρίζεται αὐτῶν ἡ ιδιότης.

Καὶ δεῖ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐρωτήσεως συμφέρειν τὴν
 9 κατὰ φύσιν διάκρισιν· τὸ μὲν γὰρ ἐρώτημα ἐπιζητεῖ,
 πῶς ταῖς ἐνεργείαις καὶ ταῖς φυσικαῖς κινήσεσι καὶ τοῖς
 παρεπομένοις αἱ οὐσαι γνωρίζονται· τὸ δὲ πᾶν τοῦναν-
 12 τλον ὑπάρχει· εἰ μὲν γὰρ ἦσαν αἱ ἐνέργειαι καὶ κινήσεις
 ὑποστατικαὶ τῶν οὐσιῶν, αὐταὶ καὶ τῆς διαφορότητος ἀν
 αὐτῶν ἦσαν κύριαι, εἰ δ' αἱ οὐσαι γεννῶσι τὰς ἐνεργείας,
 15 αὐταὶ πρότερον οὐσαι χωριστὰ παρέχουσι καὶ ταῖς κινή-
 σεσι καὶ ἐνεργείαις καὶ τοῖς παρεπομένοις τὸ διίστασθαι·

1. 2. ἀνοικειότης] ἀνοικειότητος B, ἐναντίωσις C, ἐναντίοσις A.

3. ὅλα] ἄλλα AC. 7. ἡ om. A. 8. δεῖ] sic A, δὲ καὶ O.

|| post δεῖ A add. τῷ || συμφέρειν] sic A, συμφέρει O, συνεισφέ-
 ρει marg. B, συμφέρει D. 11. δε] δὲ A. 12. καὶ ante

κινήσεις om. ABCD. 13. αὐταὶ B. || ἀδιαφορότητος AC.

14. ἦσαν] ὑπάρχον AC. || δ' αἱ] δὲ D. 15. αὐταὶ B, αὐται C.

quaedam inter ea compositio, sed et insociabilitas intercedit et distantia. iam vero divinorum tota ratio in essentia spectatur, tota existunt modo maxime principali, separantur penes se ipsa non ex respectu ad alia, nec subsistunt in aliis. itaque nihil omnino in iis accidentale reperire est, nec possit eorum proprietatis character inde desumi.

Sed oportet in fine quaestionis adferre petitam a natura distinctionem. quaestio enim petit, quibus operationibus et physicis motibus et accidentibus possint essentiae cognosci. totum autem hoc contrario plane se habet modo. si enim operationes et motus essentias constituerent, utique ipsae distinctionis inter eas auctores essent, si vero essentiae e contra generent operationes a quibus etiam separatim praexistere possint, sane has praebent tum operationibus tum motibus tum accidentibus quicquid sit in quo ipsae differunt. quare

καὶ τοῦτο δὴ οὖν εἰς τὴν θήραν τῆς νυνὶ ζητουμένης
ιδιότητος ὑπεναντίως ἔχει.

Τὸ δ' ὅλον, πότερον ἐν γένος ἡγούμενος θεῶν, καὶ 3
δαιμόνων ἐν, καὶ ἡρώων ὡσαύτως, καὶ ψυχῶν τῶν καθ'
αὐτάς ἀσωμάτων, ἀπαιτεῖς αὐτῶν τὴν κατὰ τὰ ἰδιώματα
διάκρισιν, ἢ πολλὰ ἕκαστα τιθέμενος. εἰ μὲν γὰρ ἐν 6
ἕκαστον ὑπολαμβάνεις, συγχέεται πᾶσα τῆς ἐπιστημονικῆς
θεολογίας ἢ διάταξις, εἰ δ' ὥσπερ ἐστὶν ἐμπλησθῆναι,
τοῖς γένεσιν ἀφώρισται, καὶ οὐκ ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς εἰς οὐ- 9
σιώδους κοινὸς λόγος, ἀλλὰ τὰ πρότερον αὐτῶν ἀπὸ τῶν
καταδεδωμένων ἐξήρηται, οὔτε οἷον τε κοινὰ αὐτῶν ἐξευ-
ρεῖν πέρατα· εἴαν τε καὶ ἡ δυνατόν, αὐτὸ δὲ τοῦτο τὰ 12
ἰδιώματα αὐτῶν ἀναιρεῖ· ταύτῃ μὲν οὖν οὐκ ἂν τις εὖροι
τὸ ἐπιζητούμενον· τὴν δὲ ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον ταυτό-
τητα ἐπὶ τῶν ἀναφερόντων λογιζόμενος, οἷον ἐπὶ τῶν πολ- 15
λῶν ἐν τοῖς θεοῖς γενῶν, καὶ αὐθις ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς δαι-
μοσι καὶ ἥρωσι, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῶν ψυχῶν, δύναίτο
ἂν τις αὐτῶν ἀφορίζεσθαι τὴν ιδιότητα. 18

3. ἡγούμενος B. 7. ὑπολαμβάνεις D. 8. ἐστὶν] sic ACD,
om. O. || ἐμπλησθῆναι, et in margine ὅπερ ἐστὶν ἀληθὲς B, ἐμπλα-
σθῆναι (corr. ἐμπλησθῆναι) D. 9. ἀφώρισται O. 15. ἀνα-
φερόντων] ἀνωτέρων O. || ἀναλογιζόμενος ACD Fesich. Reg.

et hoc ad venandas proprietates a te quaesitas contrario ac crede-
bas modo accidit.

Summa est, utrum deorum unum esse genus concedens et ge-
niorum unum et heroum similiter et animarum corporibus adhuc ex-
pertium, an tamquam multa haec reputans singula, eorum ita quaeras
differentiam per idiomata. nam si haec omnia tamquam unum habetas,
totus theologiae scientialis ordo confunditur. si vero ut reputandum
est generibus discernuntur, neque communi essentiae ratione conve-
niant, sed eorum priora determinantur ab inferioribus, sane non est
possibile communes eorum reperire terminos; vel si possibile sit,
hoc ipsum proprietates eorum necesse est ut tollat. quare nec hac
via possit quis quod quaeritur invenire. si quis autem inter supe-
riora analogicam identitatem observet, scilicet inter varia deorum
itemque daemonum et heroum genera, et denique inter animas simi-
liter, possit inquam hoc pacto proprietates singulorum distinguere.

- Τίς μὲν οὖν ὁρθότης ἦν τῆς παρούσης ἐρωτήσεως
καὶ διορισμὸς αὐτῆς, πῶς ἀδύνατος καὶ πῶς δυνατὴ γε-
3 νέσθαι, διὰ τοῦτο ἡμῖν παραδειχθῶ· ἴωμεν δ' ἐφεξῆς 5
ἐπὶ τὴν ἀπόκρισιν ὣν ἐπεξήτησας. ἔστι δὴ οὖν τάγα-
θὸν τότε ἐπέκεινα τῆς οὐσίας καὶ τὸ κατ' οὐσίαν ὑπάρ-
6 χον· ἐκείνην λέγω τὴν οὐσίαν τὴν πρεσβυτάτην καὶ τι-
μιωτάτην καὶ καθ' αὐτὴν οὔσαν ἀσώματον, θεῶν ἰδίωμα
ἐξαιρετον καὶ κατὰ πάντα τὰ γένη τὰ περὶ αὐτοὺς ὄντα,
9 τηροῦν μὲν οὖν αὐτῶν τὴν οἰκίαν διανομὴν καὶ τάξιν
καὶ οὐκ ἀποσπώμενον ταύτης, τὸ αὐτὸ δ' ὅμως ἐν ὅλοις
ὡσαύτως ὑπάρχον.
12 Ψυχαῖς δὲ ταῖς ἀρχούσαις τῶν σωμάτων καὶ προη-
γουμέναις αὐτῶν τῆς ἐπιμελείας καὶ πρὸ τῆς γενέσεως
τεταγμέναις αἰδίους καθ' ἑαυτάς οὐσία μὲν τοῦ ἀγαθοῦ
15 οὐκ ἔτι πάρεστιν, οὐδ' αἰτία τοῦ ἀγαθοῦ προτέρα οὕσα
καὶ τῆς οὐσίας, ἐποχὴ δὲ τις ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἕξιν παραγι-
νεται· οἷα θεωροῦμεν τὴν τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἀρετῆς
18 μετουσίαν πολὺ διάφορον οὔσαν ἢ οἷαν νοοῦμεν ἐπὶ τῶν

2. 3. γένεσθαι A. 4. ἐπέτησας B. 5. καὶ om. B. 5. 6. ὑπάρ-
χον C. 9. οὖν om. AC. 10. ἀποσπώμενον D. 12. τῶν
om. O. 13. πρὸ] πρὸς D. 14. αὐτάς A. || τοῦ om. O.
16. ἀποχή (corr. pr. m. ἐποχή) D, μετοχή Taylor. || ἀπ'] ἐπ' A.
17. οἷαν AD. 18. ἥ] εἰς AC.

Quid igitur recte se habuit in hac questione et quanam erat
eius iusta determinatio, quatenus possibilis et quatenus impossibilis
factu, hoc modo a nobis demonstratum sit; veniamus deinceps ad 5
solutionem eorum quae quaesivisti. est bonum transcendens essen-
tiam, et est bonum secundum essentiam; essentiam dico antiquissi-
mam illam et nobilissimam et per se incorpoream, deorum illud
idioma eximium, quod per omnia deorum genera servat iis debitam
distributionem et ordinem, et ab hac deorum essentia non divellitur,
et idem simul in omnibus eodem modo existit.

Animabus vero, sive iam corpora gubernant sive eorum curam
meditentur sive ante generationem suapte natura aeternae sint, essen-
tiale bonum non adest neque causa boni quae prior est essentia, sed
quodam eis portio et acquisitio a bono advenit: quemadmodum vi-
demus pulchritudinis et virtutis possessionem longe aliam esse ab

ἀνθρώπων· αὕτη μὲν γὰρ ἀμφίβολός τις καὶ ὥσπερ ἐπί-
κτητος ἐν τοῖς συνθέτοις παραγίνεται, ἡ δὲ ἀμετάστατος
ἐνίδρυνται ταῖς ψυχαῖς καὶ ἀνέκλειπτος, οὔτε αὐτὴ ποτε 3
ἐξισταμένη ἀφ' ἑαυτῆς, οὐδ' ὑπ' ἄλλων τινῶν ἀφαιρου-
μένη.

Ἀρχῆς δὴ οὖν καὶ τελευτῆς τοιαύτης οὔσης ἐν τοῖς 6
θείοις γένεσι, δύο τῶν ἄκρων ὄρων τούτων μεταξὺ νόμι-
μειότητα, ὑψηλοτέραν μὲν τῆς τῶν ψυχῶν τάξεως, τὴν
τῶν ἡρώων ἐπιτεταγμένην, δυνάμει καὶ ἀρετῇ, κάλλει τε 9
καὶ μεγέθει, καὶ πᾶσι τοῖς περὶ τὰς ψυχὰς ἀγαθοῖς οὔσι
παντελῶς αὐτὴν ὑπερέχουσαν, προσεχῇ δ' ὁμῶς αὐταῖς
συναπτομένην διὰ τὴν τῆς ζωῆς ὁμοειδῆ συγγένειαν· τῆς 12
δὲ τῶν θειῶν ἐξηρητημένην τὴν τῶν δαιμόνων, μακρῶ δὲ
τινι καταδεστέρα αὐτῆς, συνακολουθοῦσαν, αἵτε δὴ οἱ
πρωτουργὸν οὔσαν, ἱπηρετικὴν δὲ τινα τῆς ἀγαθῆς βου- 15
λήσεως τῶν θειῶν συναπτομένην, ἐκφαίνουσιν εἰς ἔργον τὰ
ἀφανὲς αὐτῶν ἀγαθόν, ἀπεικαζομένην τε πρὸς αὐτό, καὶ
τὰ δημιουργήματα ἐπιτελοῦσαν πρὸς τὸ αὐτὰ ἀφομοιοῦν· 18

2. ἀμετάστασις B. 7. ἄκρω A. 8. μεσότητι] sic AC,
μεσότητος B, μεσότητος (corr. pr. m. μεσότητας) D. μεσότητας O.
10. οὔσι] ὥσι O. 12. ὁμοειδῇ] sic ACD et Gale not., ὁμοει-
δοῦς O. 15. πρωτουργὸν O. 16. καὶ ἐκφαίνουσιν AC.

ea quam in hominibus observare possumus. haec enim quasi ambi-
guum quid et adventitium compositis adest, illa vero in animabus
sedet immobilis et indefectibilis, neque unquam aut ipsa a se ipsa
recedit, neque aliud quid est quod eam possit avellere.

Cum igitur principium et finis in generibus divinis sic se ha-
beant, inter hos duos extremos terminos cogita medium quoddam,
nempe heroum ordinem, animarum ordine excelsiorem; superiorem-
que potestate virtute pulchritudine et magnitudine, omnibusque ad
animas bonis pertinentibus longe ditiores, proxime animabus con-
iunctum propter vitae quae est in utrisque similitudinem et affini-
tatem. ex altera parte cogita geniorum ordinem pendentem quidem
a diis ipsis, longe tamen infra eos subsistentem, eos proxime se-
quentem, non quidem auctorem et principem, sed ministrum bonae
voluntati divinae facile obsequentem; idem illud medium in opus
producit eorum inconspicuum bonitatem, quam etiam imitatur, opera

μνα, τό τε γὰρ ἄρρητον αὐτοῦ ῥητόν καὶ τὸ ἀπειδεν
 ἐν εἶδει διαλάμπουσιν, καὶ τὸ ὑπὲρ πάντα λόγον αὐτοῦ
 3 εἰς λόγους φανεροὺς προσάγουσαν, καὶ δεχομένην μὲν ἤδη
 τῶν καλλῶν τὴν μετουσίαν συμπεφυκυῖαν, παρέχουσαν
 δ' αὐτὴν ἀφθόνως τοῖς μεθ' ἑαυτὴν γένεσι καὶ διαφορῇ-
 6 μεύουσιν.

Ταῦτα δὲ οὖν τὰ γένη μέσα συμπληροῦνται τὸν
 κοινὸν σύνδεσμον θεῶν τε καὶ ψυχῶν, καὶ ἀδιάλυτον
 9 αὐτῶν τὴν συμπλοκὴν ἀπεργάζεται, μίαν τε συνέχειαν
 ἄνωθεν μέχρι τοῦ τέλους συνδεῖ, καὶ ποιῇ τῶν ὅλων
 τὴν κοινωνίαν εἶναι ἀδιαίρετον, κρᾶσιν τε ἀρίστην καὶ
 12 σύμμιξιν τοῖς ὅλοις ἔχειν σύμμιτρον, προόδόν τε ἀπὸ
 τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ ἐλάττωνα καὶ ἀναγωγὴν ἀπὸ τῶν
 ὑποδεστέρων ἐπὶ τὰ πρότερα, ἀναβιβάζει πῶς ἐξ ἴσου
 15 τάξιν τε καὶ μέτρα τῆς κατιούσης μεταδόσεως ἀπὸ τῶν
 ἀμεινόνων, καὶ τῆς ἐγγιγνομένης ὑποδοχῆς ἐν τοῖς ἀτε-
 λεστέροις, ἐντίθησι καὶ ποιῇ πάντα πᾶσι προσήγορα καὶ
 18 συναρμόζοντα, ἄνωθεν τὰς τούτων ὅλων αἰτίας ἀπὸ τῶν
 θεῶν παραδεχόμενα.

1. αὐτοῦ ῥητόν om. C.   3. φανεράν B.   7. τὸν] τὸ A.
 8. καὶ ante ἀδιάλυτον om. C.   11. ἀδιάλυτον O.   12. σύμ-
 μιξιν B. || ἔχει AD.   14. δεστέρων A. || διαβιβάζει A.

que sua praestat quam potest ei conformia. quod est in bono di-
 viso inenarrabile enarrat, quodque adhuc formis non vestitur facit
 in formis comparere, quicquid in eo rationem omnem superat in
 apertas rationes profert; excipit bonorum portionem sibi connatu-
 ralem, communicatque illam sine invidia et quasi trahit ad genera
 quae se sequuntur.

Haec igitur duo media genera deos et animas communi vinculo
 necant, indissolubilem inter eos complicationem efficiunt, unaque
 connexionem prima ultimis colligant, universorumque communionem
 indivulsam procurant, temperiem optimam et miscellam iustam per
 omnia operantur, semitamque a melioribus ad deteriora sternunt
 iterumque ascensum a posterioribus ad priora, sequo quodam modo
 ordinem et mensuras statuunt, quibus tum descendet a melioribus
 communicatio, tum modum iuxta quem naturaliter imperfectiora eam
 recipient, omnia prorsus omnibus conciliant et uniant, causas omnium
 a diis desuper accipientia.

Ταύτην δὴ οὖν τὴν διαίρεσιν μὴ νομίσης ἰδίαν εἶναι
δυνάμεων ἢ ἐνεργειῶν ἢ οὐσίας, μηδὲ χωρὶς διαλαβῶν
ἐφ' ἐνὸς αὐτῶν ἐπισκόπει, κοινῇ δὲ κατὰ πάντων αὐτὴν 3
διατείνας τούτων, τὸ τέλειον ἀποδώσεις τῇ ἀποκρίσει περὶ
ὧν ἐπεζήτησας θείων τε καὶ δαιμονίων καὶ ἡρωικῶν καὶ
τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἰδιωμάτων. 6

Κατ' ἄλλην δὲ αὐθις ἀφορμὴν τὸ μὲν ἡνωμένον
πᾶν, ὅσον ἂν ἦ καὶ ὅποῖον καὶ τὸ μονίμως ἰδρυμένον
ἐν ἑαυτῷ, τό τε τῶν ἀμεριστῶν οὐσιῶν αἴτιον τὸ ἀκίνη- 9
τον, οὕτω νοούμενον ὡς αἴτιον εἶναι πάσης κινήσεως, τό
τε ὑπερέχον τῶν ὅλων καὶ μηδ' ὅτιοῦν ἔχον κοινὸν πρὸς
αὐτά, καὶ δὴ καὶ τὸ ἄμικτον καὶ χωριστὸν ἐν τῷ εἶναι 12
τε καὶ δύνασθαι καὶ ἐνεργεῖν κοινῶς νοούμενον, πάντα δὲ
τὰ τοιαῦτα τοῖς θεοῖς ἀνατιθέναι ἄξιον. τὸ δ' εἰς πλη- 15
θος ἤδη διακρινόμενον καὶ δυνάμενον ἑαυτὸ διδόναι ἄλ-
λοις, δεχόμενον τε ἀφ' ἑτέρων τὸ πέρας ἐν ἑαυτῷ, καὶ
ἱκανὸν μὲν ἐν ταῖς διανομαῖς ὃν τῶν μεριστῶν, ὥστε καὶ
ταῦτα ἀποπληροῦν, κινήσεως δὲ πρωτουργοῦ καὶ ζωοποιῶ 18

1. ταύτη B. 2. μὴ δὲ C. 4. ἀποδόσεις D. 7. ἀφορ-
μῇ D. 8. νομίμως O. 9. τὸ alterum] καὶ τὸ ACD.
12. ἄμικτον D. 13. δὲ] δεῖ O. 18. πρωτουργοῦ O.

Hanc igitur distinctionem cave putes proprie oriri aut a poten-
tiis aut ab operationibus aut ab essentia: neque seorsim sume et in
uno eorum aliquo duntaxat genere considera, sed in communi per
omnia eam extende; ita demum perfectam tibi responsionem dabis
de proprietatibus deorum geniorum heroum et animarum.

Rursus ut iterum alio modo exordiamur, diis oportet ascribere
unitatem omnimodam, deinde permanentem in se stabilitatem, im-
mobilitatem quoque quae quidem indivisibilium essentiarum causa
est, ita tamen ut omnis motus causa credatur, ut excedant cetera
omnia nihilque habeant cum iis commune, sed immixti separatique
sint communiter loquendo et in essentia et in potentia et operatione:
haec omnia et talia diis sequum est ascribere. contra vero in multa
divisibilitatem possibilitatemque se aliis communicandi terminosque
suos ab aliis mutuandi, deinde plurimum esse in distributionibus et
gradibus naturarum divisibilium, easque saepe perficere, porro aliunde
motum primum et vivificum recipere, societatem tueri cum omnibus

μέτοχον, κοινωνίαν τε ἔχον πρὸς ὅλα τὰ ὄντα καὶ τὰ
 γιγνόμενα, σύμμιξιν τε ἀπὸ πάντων παραλαμβάνον, καὶ
 3 σύγκρασιν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ πάντα παρεχόμενον, καὶ ταῦτα
 δι' ὅλων τῶν ἐν ἑαυτῷ δυνάμεων τε καὶ οὐσιῶν καὶ ἐνεργειῶν διατεῖνον τὰ ιδιώματα, τοῦτο δὴ πᾶν ἐμφυτον ταῖς
 6 ψυχαῖς ἀποδῶμεν ἀληθῆ λέγοντες.

Τί οὖν δὴ περὶ τῶν μέσων ἐροῦμεν; ἡγοῦμαι μὲν 6
 αὐτὰ εἶναι κατάδηλα πᾶσιν ἀπὸ τῶν προειρημένων· συμ-
 9 πληροὶ γὰρ καὶ ταῦτα τῶν ἄκρων τὴν ἀλληλουχίαν ἀδιαί-
 ρετον· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ καὶ ἐπεξελεῖν τῷ λόγῳ. τίθε-
 μαι δὴ οὖν τὸ μὲν δαιμόνιον φύλον ἐν τῷ ἐνὶ πληθύν-
 12 μετον καὶ συμμινύμενον ἀμιγῶς, καὶ τᾶλλα πάντα τὰ
 καταδεέστερα κατὰ τὴν τοῦ βελτίονος ἰδέαν προσειληφός,
 τὸ δ' αὖ τῶν ἡρώων προστησάμενον μὲν προχειρότερον
 15 τὴν διαίρεσιν λέγω καὶ τὸ πλῆθος, τὴν τε κίνησιν καὶ
 τὴν σύμμιξιν καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις, ἄνωθεν δ' ἐφεστη-
 κότα καὶ οἷον ἀποκρυπτόμενα εἰς τὸ ἔσω τὰ βελτίονα πα-
 18 ραδεχόμενον, ἐνωσίν φημι καὶ καθαρότητα καὶ τὴν μό-

2. γιγνόμενα] sic A, γινόμενα O. || παραλαμβάνοντες B. 8. 9. συμ-
 πληροὶ] sic AD. καὶ συμπληροὶ O. 9. ταῦτα] ἐν ταῦτα ACD.
 11. φύλον ACD. 13. προσειληφός] sic AC, προσειληφώς O.
 16. συγγενεῖ D. 17. ἔσω] εἰσω A.

tum ingentis tum genitis, miscellamque ab omnibus admittere, omni-
 busque vicissim de se contemperationem largiri, deinde haec idio-
 mata extendere per omnes in se potestates et essentias et operatio-
 nes, hoc tamquam animabus proprium et naturale attribuiamus, nec
 sine veritate.

Quid igitur de mediis dicemus? opinor illa satis omnibus esse 6
 perspicua ex iis quae attulimus; complent enim extremorum hinc
 inde indivisam quam diximus connexionem. nihilominus et haec
 sermone percurramus. pono igitur daemonum gentem multiplicari,
 sed unite, et misceri, sed impermiste, et inferiora cetera omnia con-
 tinere in se sub idea melioris. contra heroicum genus foras et in
 publicum quidem profitetur divisibilitatem et multipliciter, motum
 quoque et misionem et cetera quae his sunt affinia, interim tamen
 recipit desuper dona illa eminentia introrsumque conversa recondit,
 unitatem dico et puritatem et stabilitatem naturae et identitatem in-

νιμον κατάστασιν, ταυτότητά τε ἀμέριστον καὶ ὑπεροχὴν τῶν ἄλλων, ἅτε γὰρ ἐκατέρου τούτων τῶν γενῶν προσε-
 χοῦς ὄντος ἐκατέρῳ τῶν ἄκρων, τοῦ μὲν τῷ πρωτίστῳ, 3
 τοῦ δὲ τῷ ἐσχάτῳ· εἰκότως δὲ κατὰ συνεχεῖς συγγενείας
 τὸ μὲν ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν ἀρίστων πρόεισιν ἐπὶ τὰ ἐλάτ-
 тона, τὸ δὲ προβαλλόμενον πρῶτως τὴν πρὸς τὰ ἐσχάτα 6
 συναφὴν ἐπικοινωνεῖ πως καὶ τῶν ὑπερεχόντων· τὴν μὲν-
 τοι συμπλήρῳσιν καὶ ἀπὸ τούτων ἂν τις κατανοήσῃς τῶν
 πρώτων τε καὶ τελευταίων γενῶν, καὶ ταύτην ὁλόκληρον 9
 συμψηφισμένην ὁμοίως μὲν ἐν τῷ ὑπάρχοντι ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐν τῷ δύνασθαι τε καὶ ἐνεργεῖν· ὅποτε δὴ οὖν ἐπὶ τῶν
 δύο τούτων ἐφόδῳ τελείαν ἀπεπληρώσαμεν τὴν τῶν τετ- 12
 τάρων γενῶν διαίρεσιν, ἐπὶ τῶν ἄλλων συντομίας ἔνεκα,
 καὶ διότι φανερά πως ἐστὶ τό λοιπὸν ἢ τῶν μέσων πε-
 ρίληψις, ἐξαρκεῖν οἰόμεθα μόνα τὰ ἄκρα παραδεικνῦναι 15
 ἰδιώματα, τὰ δὲ μέσα ὥς ἂν ὄντα ἀπ' αὐτῶν γνῶρμα
 παραλείψομεν, ὥδε πως αὐτῶν ποιούμενοι διὰ βραχυτάτων
 τὸν ἀφορισμόν. 16

2. ἐκάτερα A. 3. 4. τὸ μὲν et τὸ δὲ O. 3. πρωτίστῳ D.
 9. γενῶν D. 13. post συντομίας C add. τοῦ, D add. τοῦς,
 sed delet pr man. 17. βραχυτάτων C. 18. τὸν] sic Gale
 not.; om. O.

divisam et super cetera excellentiam; quippe quod utrumque horum
 generum continuatum sit utrique extremorum, illud primo hoc autem
 infimo. consentaneum est igitur, ut iuxta has continuas cognationes
 illud quod ab optimis orditur descendat ad inferiora, hoc autem
 primo porrigens ad inferiora connexionem etiam de superioribus
 aliquo modo participet. atque ex his mediis possit quis illorum et
 extremorum completionem intelligere, eamque integre connatam in
 essentiis in potentiis et operationibus. quando quidem igitur duabus
 his rationibus perfectam quattuor istorum generum complexi sumus
 divisionem, de reliquis et brevitatis gratia et quoniam quodammodo
 perspicua est reliquorum coniectatio, sola si ostenderimus extre-
 morum idiomata sufficere existimabimus, media vero veluti ex ipsis
 satis manifesta praetermittemus. sic igitur quam brevissime eorum
 definitionem concipiamus.

Τὸ μὲν ἐστὶν ἄκρον καὶ ὑπερέχον καὶ ὀλοτελέες, τὸ 7
 δὲ τελευταῖον καὶ ἀπολειπόμενον καὶ ἀτελέστερον· καὶ τὸ
 3 μὲν πάντα δύναται ἅμα ἐν τῷ νῦν μονοειδῶς, τὸ δὲ αὐτὲ
 ὅλα οὔτε ἀθρόως οὔτε ἐξαίφνης οὔτε ἀμερίστως. καὶ τὸ
 μὲν ἀκλινῶς ἀπογεννᾷ πάντα καὶ ἐπιτροπεύει, τὸ δ' ἔχει
 6 φύσιν ἐπινεύειν καὶ ἐπιστρέφασθαι πρὸς τὰ γινόμενά τε
 καὶ διοικούμενα. καὶ τὸ μὲν ἀρχικὸν καὶ αἰσιον προκατ-
 ἄρχει πάντων, τὸ δ' ἐξ αἰτίας ἡρτημένον, τῆς τῶν θεῶν
 9 βουλήσεως, ἐξ αἰδίου συνυφέστηκε. καὶ τὸ μὲν κατὰ μίαν
 ὁξείαν ἀκμὴν τὰ τέλη τῶν ἐνεργειῶν ὅλων καὶ οὐσιῶν συν-
 εἴληψε, τὸ δ' ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα μεταβαίνει, καὶ ἀπὸ
 12 τοῦ ἀτελοῦς προχωρεῖ εἰς τὸ τέλειον. ἔτι τῷ μὲν ὑπάρ-
 χει τὸ ἀκρότατον καὶ ἀπερίληπτον, κρείττον' τε παντὸς
 μέτρου, καὶ ἀνείδεον οὕτως ὥς ὑπ' οὐδενὸς εἶδους περιω-
 15 ρισμένον, τὸ δὲ καὶ ῥοπή καὶ σχέσις καὶ νύσσει κρατεῖται,
 ὁρέξεσί τε τοῦ χειρόνος καὶ οἰκειώσει τῶν δευτέρων κατ-
 ἔχεται, λοιπὸν δὲ καὶ παντοδαποῖς καὶ τοῖς ἀπ' αὐτῶν
 18 μέτροις εἰδοποιεῖται· νοῦς τοίνυν ἡγεμὼν καὶ βασιλεὺς

1. ὀλοτελέες] sic A, ἀτελέες BCD, ἐτελέες O. 3. μονοειδῶς B.

7. καὶ ante αἰσιον om. A. || αἰσιον B. 8. πάντα O. 10. „post
 ὅλων deest forte μετὰ τῶν ἀρχῶν ἔλω“ Gale not. 15. δι καὶ]
 δι D, τε A.

Illud superum est et excellens et prorsus perfectum, hoc ul- 7
 timum deficiens et imperfectum. illud omnia potest simul in momento
 uniformiter, hoc neque omnia neque simul neque subito neque indi-
 vidualiter. illud omnia generat absque ulla inflexione ad ea et gu-
 bernat, hoc naturaliter inclinatur et convertitur ad ea quae generat et
 administrat. dii tamquam causa principalis omnibus imperitant, ani-
 mae a deorum voluntate tamquam a causa pendunt aeternaeque sub-
 sistunt. dii una eademque acerrima vigoris acie fines operationum
 omnium et essentialium continentur; animae vero ab aliis ad alia trans-
 eunt, ab imperfecto progredientes ad perfectum. adhuc diis adest
 summa vis et incomprehensibilis atque omni commensuratione su-
 perior, et eatenus sine forma ut sub nulla forma determinetur, anima
 vero inclinatione et habitudine et propensione superatur, appetitu in
 peius familiarique ad inferiora vergit amore, ita demum ut omni-
 fariam ab iis colores et species accipiat, intellectus rerum existentium

τῶν ὄντων, τέχνη τε δημιουργικὴ τοῦ παντός τοῖς μὲν
θεοῖς ὡσπύτως ἀεὶ παρέσσι τελέως καὶ ἀνεκδοῶς, κατὰ
μίαν ἐνέργειαν ἐστῶσαν ἐν ἑαυτῇ καθαρῶς, ἣ δὲ ψυχὴ 3
νοῦ τε μετέχει μεριστοῦ καὶ πολυειδοῦς, εἰς τὴν τοῦ ὅλου
τε προστασίαν ἀναποβλέποντος, καὶ αὐτῇ τῶν ἀψύχων
ἐπιμελεῖται ἄλλοτε ἐν ἄλλοις εἶδεσιν ἐγγιγνομένη. 6

Ἀπὸ δὴ τῶν αὐτῶν αἰτίων τοῖς μὲν κρείττοσιν αὐτῇ
ἡ τάξις αὐτὸ τὸ κάλλος συνπαράχει, ἢ εἰ οὕτως τις βού-
λοιτο ὑποτίθεσθαι, ἡ αἰτία τούτων συνυφέστηκεν, τῇ δὲ 9
ψυχῇ νοερᾶς τάξεως καὶ θείου κάλλους μεταλαγχάνειν
ἀεὶ σύνεστι· καὶ τοῖς μὲν τὸ μέτρον τῶν ὅλων ἢ τὸ τοῦδε
αἴτιον σύνδρομον παρέσσι διὰ παντός, ἢ δὲ τῷ θείῳ πᾶ- 12
ρατι ἀφορίζεται, καὶ τούτου μετέχει μεριστῶς· καὶ τοῖς
μὲν ἐξαρκεῖν ἐφ' ὅλα τὰ ὄντα τῇ τῆς αἰτίας δυνάμει καὶ
τῇ ἐπικρατείᾳ εὐλόγως ἂν ἀποδοίη τις, ἢ δ' ἔχει τινὰ πᾶ- 15
ρατα διωλημμένα μέχρις ὅσων ἐπάρχειν δύναται.

Τοιούτων δὴ ὄντων τῶν διαφορῶν ιδιωμάτων ἐν τοῖς

1. τε om. O. 2. τελέως καὶ ἀνεκδοῶς] τελέως καὶ αὐτ (αὐ C,
αὐ D) . . . . . καὶ ἀνεκδοῶς ABCD. 6. ἐγγιγνομένη AD. 8. ἡ
om. A. || οὕτως AC. 11. ἀεὶ D. 14. ἐξαρκεῖν] sic D, ἐξα-
ρκεῖ A, ἐπαρκεῖ C, ἐξαρχεῖν O. 16. ἐπαρχεῖν] sic A, ἐπάρχειν
vel ἐπάρχην C, ἐπάρχη D, ἐπάρχη O.

dux et rex, universi ratio opifex, diis quidem adest semper eodem modo, perfecte et sine indigentia, secundum unam operationem in se ipsa pure constantem: anima autem mentis particeps est partibilis multiformisque et ad gubernationem universi accommodatae, ipsa etiam inanimata curat, alias aliis figuris affecta.

Ab istis causis superioribus adest diis ordo summus et ipsa pulchritudo, aut si quis sic malit existimare, horum causa utrorumque; animae vero obtigit, ordinis intellectualis divinaeque pulchritudinis esse participem. et diis proprium semper est coniunctumque universi mensura vel eius causa; anima divino fine excidit deque eo aliquatenus participat. diis non immerito tribuas ad omnia sufficien-
tiam propter causalitatis suae vim et potentiam: anima habet quos-
dam limites praescriptos, ad quos, non ultra, eius ditio extendi possit.

Haec igitur cum sint extremorum idiomata, possit quis facile

ἄκρως, οὐ χαλεπῶς ἂν τις, ὃ δὴ νῦν ἐλέγομεν, καὶ τὰ
 μέσα αὐτῶν ἰδιώματα τὰ τῶν δαιμόνων τε καὶ ἡρώων
 3 ἐννοήσῃ, σύνεγγυς ὄντα ἐκατέρω τῶν ἄκρων, ἔχοντα
 ὁμοιότητα πρὸς ἐκάτερον καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀφιστά-
 μενα πρὸς τὸ μέσον, σύμμικτόν τε ἀπ' αὐτῶν τὴν ὁμο-
 6 κλητικὴν κοινωνίαν συμπλέκοντα καὶ πρὸς αὐτὴν ἐν μέ-
 τροις τοῖς προσήκουσι συμπλεκόμενα. τοιαῦτα δὴ οὖν
 νοεῖσθω τῶν πρώτων θείων γενῶν τὰ ἰδιώματα.
 9 Ὡς μὲντοι τὴν ὑπὸ σοῦ διάκρισιν ὑποτεινομένην αὐ-
 τῶν προσήματα, ἥτις τὴν πρὸς τὰ διαφέροντα σώματα
 κατὰταξιν, ὅλον θειῶν μὲν πρὸς τὰ αἰθέρια, δαιμόνων δὲ
 12 πρὸς τὰ ἀέρια, ψυχῶν δὲ τῶν περὶ γῆν, αἰτίαν εἶναι φησι
 τῆς νυνὶ ζητουμένης διαστάσεως. ἥτε γὰρ κατὰταξις,
 αἶον τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν φυλὴν ὅταν πρωτανεύη,
 15 ἀναξίως ὑπόκειται τῶν θείων γενῶν, ἅπερ ἀπόλυτα πάντα
 καὶ ἄφρα κατὰ ταῦτα ὑπάρχει. καὶ τὸ κυριώτερα ποιεῖν
 τὰ σώματα πρὸς τὸ εἰδοποιεῖν τὰ αὐτῶν πρώτα αἰτία,

1. τις] το B. 3. ἐννοήσῃ] sic AGD, ἐννοήσῃ O. || ἔχοντα]
 ἔχον τε A, ἔχον τε B, ἔχον τε C, ἔχοντε D. 9. ὑπὸ] sic AD,
 ἀπὸ O. 11. κατὰ τάξιν B. 14. Σωκράτους] „Susceptae
 personae videtur oblitus; sane Aegyptius sacerdos cur Socratis me-
 minerit nulla ratio est.“ Gale not. 17. πρὸς τὸ] πρὸς τε A.
 || ἰδιοποιεῖν B.

quod iam monuimus media eorum nempe geniorum et heroum idio-
 mata animadvertere, utpote quae sint utrique extremo affinia, cum
 alterutro similitudinem habentia et ab utroque ad medium approxi-
 mantia, trahuntque societatem amicam ab iis, iterumque ad eam modis
 congruis retrahuntur. talia igitur primorum generum divinorum esse
 idiomata par est existimare.

Sed neque admittimus eorum quam allegas distinctionem: ait 8
 enim illa praesentis quaesiti discriminis causam latere in habitudine
 et in ordine quodam ad corpora differentia, quod dii differant per
 habitudinem ad corpora aetherea, genii ad aërea, animae ad terrena.
 sed haec ordinatio indigna est divinis generibus, nec minus absurda
 quam si quis Socratem tribui subiciat cum magistratum gerit, nam
 divina genera libera sunt ex natura sua et immunia. deinde nimis
 magna incertitia est corporibus tribuere, ut possint prima principia in

δεινὴν ἀτοπίαν ἐμφαίνει· δουλεύει γὰρ ταῦτα θεοῖς
καὶ ὑπερεστὶ πρὸς τὴν γένεσιν. ἐτι οὐδὲ ἐνεστι τοῖς σώ- 3
μασι τὰ γένη τῶν κρεττόνων, ἀλλ' ἐξωθεν αὐτῶν ἡγεμο-
νεύει· οὐκ ἄρα συναλλοιοῦνται τοῖς σώμασιν· ἐτι δίδωσι
μὲν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τὰ σώματα πᾶν ὅσον δύναται δέξα-
σθαι ἐκείνα ἀγαθόν, αὐτὰ δὲ ἀπὸ τῶν σωμάτων οὐδὲν 6
παραδέχεται, ὥστε οὐδ' ἀπ' αὐτῶν δέχαιτο ἂν τινα ἰδιώ-
ματα. εἰ μὲν γὰρ ὥς ἔξεις τῶν σωμάτων ἢ ὥς ἐνυλὰ
εἶδη ἢ ἄλλον τρόπον σωματοειδῇ ἦν, ἐδύνατο ἂν ἴσως 9
καὶ αὐτὰ τὰς τῶν σωμάτων διαφορὰς συμμεταβάλλεσθαι,
εἰ δὲ χωριστὰ ἀπὸ τῶν σωμάτων καὶ ἀμειγῇ καθ' ἑαυτὰ
προϋπάρχει, τίς ἂν γένοιτο ἀπὸ τῶν σωμάτων ἐπεισιούσα 12
εὐλογος εἰς αὐτὰ διάκρισις;

Πρὸς δὴ τούτοις τὰ σώματα κρείττω ποιεῖ τῶν θείων
γενῶν οὗτος ὁ λόγος, εἴπερ αὐτὰ τὴν ἔδραν παρέχει τοῖς 15
κρείττοσιν αἰτίοις, καὶ τὰ κατ' οὐσίαν ἰδιώματα ἐν αὐτοῖς
τίθησιν. εἰ δ' ἄρα τίς καὶ λήξεις καὶ διανομὰς καὶ συγ-

2. ἐνεστι] sic A, ἐνεστιν ἐν O. || τοῖς om. C. 3. ἀλλ' ἐξω-
θεν] sic A, ἐξωθεν ἐξ C, ἐξωθεν δὲ O. 3. 4. ἡγουμένης BD.
4. συναλλοιοῦνται O. 6. ἐκείνο AC. 10. αὐτὰς A.
11. ἀμειγῇ B. 12. ἐπεισιούσα] ἐμποιούσα O. 14. τὰ σώ-
ματα κρείττω ποιεῖ] πρεσβύτερα ποιεῖ τὰ σώματα AC, τὰ σώματα
καὶ ἡτοιοποιεῖ D. 16. τὰ om. O. || ἑαυτοῖς B. 17. ἐντίθηναι ACD.

sua specie constituere: corpora enim illis serviunt et in generatione
peragenda ministrant. porro non insunt in corporibus superiorum
genera sed ipsa regunt ab extra: quare non permutantur una cum
corporibus. praeterea dant corporibus ex se ipsis quicquid boni pos-
sunt capere, ipsa vicissim a corporibus nihil accipiunt: sane idiomata
ab ipsis nulla mutantur. si enim dii vel habitus essent corporum,
vel formae materiales, vel quovis alio modo corporei, possent utique
et ipsi transmutari una cum corporum differentiis. at enim cum sint
dii separati a corporibus et praexistant puri in se ipsis, quo fingi
potest probabilis differentia ad hos ab ipsis permanere?

Adde his, quod huiusmodi disputatio diis faciat corpora prae-
stantiora, si quidem haec causis melioribus stabilitatem suppeditant
et differentias essentielles ipsis impertiant. si igitur quis sortes et con-
ditiones et provincias gubernatorum ordinet super ea quae guber-

- κλήρώσεις συντάττοι τῶν διοικούντων πρὸς τὰ διοικώ-
 μена, οὗτος δὴλον ὅτι καὶ κῦρος ἀποδώσει τοῖς βαλτίοσι·
 3 διότι γάρ ἐστι τοιαῦτα τὰ ἐφεισθηκότα, διὰ τοῦτο αἰρεῖ-
 ται τὴν τοιαύτην λῆξιν καὶ εἰδοποιεῖ ταύτην καθ' ἑαυτήν,
 ἀλλ' οὐκ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς ὑποδοχῆς φύσιν ἀφομοιοῦται.
 8 Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἐν μέρει, λέγω δὲ τῆς κατὰ μέρος
 ψυχῆς, συγχωρεῖν δεῖ τὸ τοιοῦτον. οἷον γὰρ προῦβαλε
 βίον ἢ ψυχὴ πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπινον σῶμα εἰσκριθῆναι,
 9 καὶ οἷον εἶδος πρόχειρον ἐποιήσατο, τοιοῦτον καὶ ὄργανι-
 κὸν σῶμα ἔχει πρὸς ἑαυτὴν συνηρημένον, καὶ φύσιν πα-
 ραπλησίαν συνακολουθοῦσαν, ἣτις ὑποδέχεται αὐτῆς τὴν
 12 τελειοτέραν ζώην. ἐπὶ δὲ τῶν κρείττωνων καὶ τῶν ὡς
 ὅλων περιεχόντων τὴν ἀρχήν, ἐν τοῖς κρείττοσι τὰ χεῖρονα
 καὶ ἐν τοῖς ἀσώματοις τὰ σώματα καὶ ἐν τοῖς δημιουργ-
 15 γοῦσι τὰ δημιουργούμενα παράγεται, καὶ ἐν αὐτοῖς τε
 κύκλῳ περιέχουσι κατευθύνεται· αἱ τε οὖν τῶν οὐρανίων

2. οὗτος] καὶ οὗτος AC. || καὶ] sic A, om. O. 7. 8. προῦ-
 βαλε βίον] „Eugubinus lib. 9. de Peren. Phil. c. 27 hunc locum
 producens legit προῦλαβε βίον, sed nihil mutandum. Simplic. in
 Categ. p. 95 προβάλλει τινὰς ζωὰς περὶ ἑαυτὴν ἢ ψυχὴν, et totus
 locus merito perlustrandus, est enim ex Jamblichio.“ Gale not.
 10. καὶ] sic BC, γὰρ (corr. καὶ) D, γὰρ O. 11. τὴν om. O.
 14. σώματα] ἀσώματα BD. 14. 15. δημιουργοῖσι C.
 16. post περιέχουσι A add. καὶ.

nantur, is manifesto et auctoritatem tribuet melioribus naturis: nam
 quod tales sunt superiores natura, tales sortiuntur provincias, quas
 sibi porro fingunt similes; ipsa interim ad naturam receptaculi sui
 minime conformantur.

Hoc igitur oportet admittere de particularibus scilicet animabus.
 qualem enim vitam anima acceperat priusquam corpori humano ad-
 dicebatur, qualemque speciem in actum eduxerat, tale etiam organi-
 cum corpus habet sibi adaptatum, talemque consequentem sibi na-
 turam, quae ab ea perfectiorem vitam excipit quod autem attinet ad
 ea quae meliora sunt et tamquam universalis, ea continent in se re-
 liquorum originem: in praestantioribus viliora in incorporeis corpora
 in opificibus opificia producantur, et in illis circulariter continentis-
 bus diriguntur: unde et caelestes circuitus in animae aetherae cir-
 cuitiones caelestes originaliter insitae semper eis insunt, et animae

περιφοραὶ εἰς τὰς οὐρανίας περιφορὰς τῆς αἰθερίας ψυχῆς ἐνταθεῖσαι τὸ πρῶτον αἰεὶ ἐνυπάρχουσαι, καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν κόσμων εἰς τὸν νοῦν ἐαυτῶν ἀνήκουσαι περιέχονται 3 ὑπ' αὐτοῦ τελείως καὶ ἐν αὐτῷ πρώτως ἀπογεννῶνται· καὶ ὁ νοῦς ὃ τε μεριστὸς ὡσαύτως καὶ ὁ πᾶς ἐν τοῖς κρείττοσι γένεσι συνείληπται. αἰεὶ οὖν ἐπιστρεφόμενων 6 τῶν δευτέρων ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ τῶν ἀνωτέρων ὡς παραδειγματικῶν ἐξηγουμένων τῶν ὑποδεστέρων, ἀπὸ τῶν κρείττονων τοῖς χείροσιν ἢ τε οὐσία καὶ τὸ εἶδος παρα- 9 γίνεται, ἐν αὐτοῖς τε τοῖς βελτίοσι πρώτως παράγεται τὰ ὑστερα, ὥστε ἀπ' αὐτῶν ἐφήκει καὶ ἡ τάξις καὶ τὸ μέτρον τοῖς χείροσι καὶ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἕκαστα, ἀλλ' οὐχὶ 12 ἀνάπαλιν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ προέχοντα αὐτῶν ἐπιρρεῖ τὰ ἰδιώματα.

Ἀποδεδεικται μὲν οὖν διὰ τούτων ψευδὴς οὖσα ἡ 15 τοιαύτη σωματοειδὴς διαίρεσις. ἔδει δὲ πον μάλιστα μὲν μηδὲν ὑποθέσθαι τοιοῦτον· εἰ δ' ἄρα σοι τοῦτο ἔδοξε, μὴ ἀξιοῦν τὸ ψεῦδος λόγου. ἐπεὶ οὐκ εἰπορία τοῦτ' 18 ἐστὶν ἐλέγχων, ἀλλὰ μάτην τις ἐαυτὸν κόπτει, εἰ τὰ ψευδῇ

1. αἰθερίας A. 3. περιέχοντας B. 4. ἐν αὐτῷ] αὐτός B.
5. ὃ τε] ὅταν AC. || πᾶς] παῖς C. 7. ἀνωτέρων BD. 9. τοῖς
om. C. 10. τε] τὸ BD. 12. μέτρον] ἄμετρον BCD. 14. ἐπιρ-
ρεῖται O. 18. ἀπόρία B. 19. κόπει O.

mundorum pertinentes ad intellectum suum perfecte ab eo continentur, inque eo primo progenantur: porro intellectus tum particularis tum etiam universalis in naturis melioribus comprehenditur. cum igitur semper convertantur secunda ad prima, et superiora tamquam exemplaria ducant inferiora, a melioribus tum essentia tum forma ad deteriora derivatur, inque praestantioribus primo producantur posteriora, adeo ab illis mensuram et ordinem adipiscuntur deteriora et quicquid tandem sint, non vice versa ab indigentioribus ad eminentiora promanant idiomata.

Per haec igitur esse falsam demonstravimus illam a corporibus petitam distinctionem. oportuit autem inprimis nihil huiusmodi proposuisse, vel si id tibi videbatur, non tamen disputatione dignum existimasse. quod falsum est; hoc enim non est copia argumentorum abundare, sed inaniter se quis fatigat, cum quae falsa sunt proponat,

ὑποθέμενος ἀναιρεῖν ἐπιχειρεῖ ταῦτα ὡς οὐκ ἀληθῆ. πό-
θεν γὰρ δὴ χωρίζεται ἡ ἀσώματος καθ' ἑαυτὴν οὐσία
3 τοῖς ποίοις σώμασιν, ἡ μὴδὲν ἔχουσα κοινὸν πρὸς τὰ με-
τέχοντα αὐτῆς σώματα; πῶς δὲ δὴ ἡ μὴ τοπικῶς παροῦσα
τοῖς σώμασι τοῖς σωματικοῖς τόποις διακρίνεται; καὶ ἡ
8 μὴ διεργομένη μερισταῖς περιγραφαῖς ὑποκειμένων κατέ-
χεται μεριστῶς ὑπὸ τῶν μερῶν τοῦ κόσμου; τί δὲ δὴ καὶ
τὸ διακωλύον ἐστι τοὺς θεοὺς προϊέναι πανταχοῦ; καὶ τί
9 τὸ ἀνῆργον αὐτῶν τὴν δύναμιν, ὥστε λέναι μέχρι τῆς
οὐρανίας ἀψίδος; ἰσχυροτέρας γὰρ ἂν εἴη τοῦτο αἰτίας
ἔργον, τῆς κατακλιούσης αὐτοὺς καὶ περιγραφούσης ἐν
12 τισι μέρεσι. καὶ τὸ μὲν ὄντως ὄν καὶ καθ' ἑαυτὸ ἀσώ-
ματον πανταχοῦ ἐστὶν ὅπου περ ἂν βούληται, τὸ δὲ θεῖον
καὶ πάντα ὑπερέχον, εἰ περιέχεται ὑπὸ τῆς τοῦ ὅλου κό-
15 σμου τελειότητος, καὶ ὡς ἐν μέρει τινὶ ὑπ' αὐτοῦ περιεί-
ληπται, ἐλαττοῦται ἄρα καὶ τοῦ κατὰ τὸ σῶμα μεγέθους.

8. 9. τί τὸ] sic Velsenius, τὸ AD, τί O. 9. λέναι] εἶναι CD.

10. 11. αἰτίας ἔργον] sic AC, ἔργον αἰτίας O, ἔργον D. 11. αὐτοὺς]
sic A, αὐτὰς O. , 12. μερίσι O. || οὕτως C. || καθ' αὐτὸ AC.

13. ἐστὶν] εἰσιν, et in marg. εἶσιν D. || δι] τε B. || ὑπερέχον
om. et add. pr. man. in marg. D. 14. εἰ περιέχεται] sic

margo B, ὑπερέχεται O. 14. 15. ὅλου κόσμου] sic AC, κόσμου

ὅλου O. 15. ἐν om. AC.

deinde tamquam non vera refutare satagat. qui enim potest substan-
tia per se incorporea corporibus qualibus distingui, quae quidem nihil
cum istis sui participibus commune habet? qui potest locis ad cor-
pora pertinentibus discerni quae corporibus localiter non adest? et
quae non cohibetur particularibus circumscriptionibus subiectorum,
quomodo a partibus mundi partibiliter continetur? quid autem illud
tandem est quod possit prohibere, quo minus dii ubique adsint? quid
impedit eorum vim quo minus ad caeli fornicem pertingat? sane ma-
ioris hoc esset munus potestatis, quae concludat eos et circumscribat
certis aliquibus partibus. sed enim quod vere est perque se incor-
poreum, ibi est ubi vult. divinitas autem, quae omnia superat si su-
peratur ab ipsa mundi totius perfectione, et tamquam pars quaedam
sub ea comprehenditur, magnitudine corporea deterior statuitur. sed
non video equidem quemadmodum haec inferiora fieri formarique pos-

οὐχ ὁρῶ δὲ ἔγωγε καὶ τίνα τρόπον δημιουργεῖται τὰ τῆδε
καὶ εἰδοποιεῖται, εἰ γὰρ μηδεμία θεία δημιουργία καὶ τῶν
θεῶν εἰδῶν μετουσία διατείνεται διὰ παντὸς τοῦ κόσμου. 3

Ὅλως δὲ τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας καὶ τῆς θεουργικῆς κοι-
νωνίας θεῶν πρὸς ἀνθρώπους ἀναίρεσις ἐστὶν αὕτη ἡ
δόξα, τὴν τῶν κρείττωνων παρουσίαν ἔξω τῆς γῆς ἐξορί- 6
ζουσα. οὐδὲν γὰρ ἄλλο λέγει ἢ ὅτι ἀπάρχισται τῶν περὶ
γῆν τὰ θεία καὶ ὅτι ἀνθρώποις οὐ συμμίσγνυνται καὶ ὡς
ἔρημος αὐτῶν ἐστὶν ὁ τῆδε τόπος· οὐδὲ ἡμεῖς οὖν οἱ ἱε- 9
ρεῖς οὐδὲν παρὰ τῶν θεῶν μεμασθήκαμεν κατὰ τοῦτον
τὸν λόγον, οὐδὲ σὺ ὁρθῶς ἡμᾶς ἐρωτᾷς ὡς εἰδότες τι
περιττότερον, ἐπεὶ περ μηδὲν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων δια- 12
φέρομεν.

Ἄλλ' οὐδὲν ἐστι τούτων ἡγίης· οὔτε γὰρ οἱ θεοὶ κρα-
τοῦνται ἐν τισὶ τοῦ κόσμου μέρεσιν, οὔτε τὰ περὶ γῆν 15
ἄμοιρα αὐτῶν καθέστηκεν. ἀλλ' οἱ μὲν κρείττονες ἐν
αὐτῷ ὡς ὑπὸ μηδενὸς περιέχονται καὶ περιέχουσι πάντα
ἐν ἑαυτοῖς· τὰ δ' ἐπὶ γῆς ἐν τοῖς πληρώμασι τῶν θεῶν 18

2. μὴ δὲ μία C. 6. 7. ἐξορίσουσα B. 8. ὅταν ACD.
|| συμμίσγνυνται A. 9. 10. ἱεροῖς D. 12. ἐπεὶ περ] εἰπερ
ACD, ἐτι περ B. || μηδένα CD. || τῶν] ἀπὸ τῶν A. 12. 13. δια-
φερόμενον B 15. τὰ] τῷ B. 17. καὶ om. ACD. 18. αὐ-
τοῖς O.

sint, si nullum divinum opificium, nulla specierum divinarum com-
municatio per universum mundum pervadat.

Adde quod haec opinio quae naturas divinas a terris ablegat,
tollit prorsus omnem religionem et theurgicam illam quam cum diis
homines habent societatem. nihil enim aliud dicit, quam quod divi-
nae naturae a terris remotae habitant, quod nunquam cum hominibus
versantur, quod omnino desertus ab iis sit hicce noster orbis; unde
et sacerdotes nos ex hac sententia nihil a diis didicimus, neque ta-
recte, tamquam plus ceteris mortalibus sciamus, nos consulis, siqui-
dem nihil aliis praestemus.

Enimvero haec nihil recti habent. neque enim dii compinguntur
ullis mundi regionibus, neque inferiora haec eorum praesentia desti-
tuantur. sed dii in hoc maxime excellunt, quod a nullo continentur,
ipsi autem omnia in se continent: quae autem sunt terrestria, a deo-

ἔχοντα τὸ εἶναι, ὁπόταν ἐπιτήδεια πρὸς τὴν θεῖαν μετο-
χὴν γένηται, εὐθύς ἔχει πρὸ τῆς οἰκειᾶς ἑαυτῶν οὐσίας
3 προϋπάρχοντας ἐν αὐτῇ τοὺς θεοὺς.

"Ὅτι μὲν οὖν ἡ ὅλη διαίρεσις αὕτη ψευδὴς ἐστὶ καὶ
ἡ ἔκδοσις ἐπὶ τὴν τῶν ιδιωμάτων θήραν παράλογος καὶ
6 τὸ διοικίζειν ἐν τινι τόπῳ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀντιλαμβάνεται
τῆς ὅλης ἐν αὐτοῖς οὐσίας καὶ δυνάμει, διὰ τούτων πα-
ραστήσαμεν. ἦν μὲν οὖν ἄξιον παραλιπεῖν τὴν ἐξέτασιν
9 τῶν ὑπὸ σοῦ πρὸς ταύτην τὴν διανομὴν τῶν κρείττονων
ἀπειρημένων, ὥς οὐδὲν πρὸς ἕπος τοῖς ἀληθεῖσι νοήμασιν
ἀντιλέγουσαν· ἀλλ' ἐπεὶ δεῖ τοῦ λόγου στοχάζεσθαι μᾶλλον
12 καὶ τῆς θείας ἐπιστήμης, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἄνδρα διαλέγε-
σθαι, καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦτο ἐναρμόζομεν τὴν ἀπερητημένην
ἀμφισβήτησιν πρὸς εὐλογόν τινα καὶ θεολογικὴν ἀντί-
15 ληψιν.

Τίθῃμι δὲ οὖν ἐρωτῶντά σε, οὗ κάκεινο τὸ ἀπό- 9
ρημα, διὰ τί ἐν οὐρανῷ κατοικούντων τῶν θεῶν μόνον,
18 χθονίων καὶ ὑποχθονίων εἰσὶ παρὰ τοῖς θεοφυγικοῖς κλή-

1. ὁπότ' ἂν A. 4. ἡ om. A. 7. ἐν αὐτοῖς] ἐν αὐτῇ D Fesch.
Reg., αὐτῶν Gale not. 10. ἀπειρημένων] εἰς AC, ἀπερημένων O.
11. ἐπεὶ δεῖ] ἐπειδὴ BD. 13. ἐναρμόζομεν O. || ἀπερητημένην O.
16. οὐ] οὐ BD. 17. μόνως ACD.

rum plenitudo habent suam essentiam, deoque hic existentes ante
naturas suas proprias statim sortiuntur, quamprimum ad eos parti-
cipandos idonea sint.

Quod igitur tota haec divisio vana sit, quod methodus quam ad
indaganda idiomata instituit ratione careat, quod denique qui deos
certo alicui loco affigat totam eorum essentiam et potestatem non
commodè tuebitur, his quae dicta sunt probavimus. recte autem fe-
cisset si totam oppositam disquisitionem de hac divinorum distri-
butione, ut quae veris actionibus satis inscite contradicat, prae-
volasset. verum quoniam oportet mentem dirigere ad rationem et
theologicam scientiam, non autem adversus hominem disputare, du-
bitationem separatam revocamus nos ad disceptationem probabilem
et theologicam.

Pono igitur te quærentem, est enim tuum et hoc dubium, cum 9
dii habitent duntaxat in caelo, quare terrestrium et subterraneorum

σεις; οὐδὲ γάρ ἐστιν ἀληθὲς τὸ ἐν ἀρχῇ, ὡς κατ' οὐρανὸν
μόνον οἱ θεοὶ περιπολοῦσι· πάντα γὰρ αὐτῶν ἐστί πλήρη.
ἀλλὰ πῶς ἐνὶ ὕδριοι τινες λέγονται καὶ ἀέριοι, τόπους τε 3
διειλήχασιν ἄλλοι ἄλλους, καὶ σωμάτων μοίρας διεκκληρώ-
σαντο κατὰ περιγραφὴν, καίτοι δύναμιν ἄπειρον ἔχοντες
καὶ ἀμέριστον καὶ ἀπερίληπτον; πῶς τε αὐτῶν ἔσται ἡ 6
ἐνωσις πρὸς ἀλλήλους, μερῶν μερισταῖς περιγραφαῖς διαιρ-
γομένων, καὶ καθ' ἑτερότητα τῶν τόπων καὶ τῶν ὑποκει-
μένων σωμάτων διειλημμένων; 9

Πάντων δὴ οὖν τούτων καὶ ἄλλων παραπλησίων ἀπε-
ράντων ζητημάτων μία ἀρίστη λύσις, κατιδεῖν τὸν τρόπον
τῆς θείας λήξεως. αὕτη τοίνυν ἐάν τε μοίρας τινὰς τοῦ 12
παντός, οἷον οὐρανὸν ἢ γῆν, ἐάν τε πόλεις ἱερὰς ἢ χώρας,
ἐάν τε καὶ τεμένη τινὰ ἢ ἱερὰ ἀγάλματα διαλαγχάνη,
πάντα ἔξωθεν ἐπιλάμπει, καθάπερ ὁ ἥλιος ἔξωθεν φω- 15
τίζει πάντα ταῖς ἀκτίσιν. ὥσπερ οὖν τὸ φῶς περιέχει τὰ
φωτιζόμενα, οὕτως καὶ τῶν θεῶν ἡ δύναμις τὰ μετα-
λαμβάνοντα αὐτῆς ἔξωθεν περιέλληφε. καὶ ὥσπερ ἀμυγῶς 18

1. ἀρχῶν AC. 3. ἐνυδριοι A. 6. ἐστιν AC. 7. ἐνωσις B.
|| μεριστάς περιγραφὰς O. 7. 8. διαιρουμένων D. 9. σωμά-
των διειλημμένων om. et add. in marg. D. 11. ἀρίστης B.

invocationes sacrificuli usurpant? non est illud quod primo dicis ve-
rum, quasi in caelo duntaxat dii versentur, omnia enim deorum plena
sunt. verum quomodo ex iis quidam aquei quidam aërei dicantur,
locosque alii alios sortiti sint, corporumque portiones cum circum-
scriptione occupent, potentiamque interim infinitam indivisibilem in-
comprehensibilem possideant? item quomodo unionem inter se tue-
buntur qui partium circumscriptionibus privatim disternantur, lo-
corumque et corporum subiectorum diversitate separantur?

Harum igitur et similium infinitarum quaestionum una eaque
optima solutio occurret, si consideremus quomodo dii se rebus ad-
ministrandis applicent. divinitas igitur sive partes aliquas universi
sortiatur, puta caelum vel terram, sive urbes sacras et regiones et
saltus aliquos aut status sacras, solet haec omnia extrinsecus irra-
diare, quomodo sol suis radiis omnia extrinsece collustrat. quemad-
modum igitur lux continet ea quae illuminantur, sic et deorum po-
testas ea quae de se participant. et quemadmodum aëri adest lux,

πάρσσι τῷ ἀέρι τὸ φῶς (δηλον δὲ ἐκ τοῦ μηδὲν ἐν αὐτῷ
καταλείπεσθαι φῶς, ἐπειδὴν ἅπαξ τὸ ἐλλάμπον ἀναχω-
3 ρήσῃ, καίτοι θερμότητος αὐτῷ παρουσίας, ἐπειδὴν τὸ θερ-
μαῖνον ἐκποδὼν ἀπέλθῃ), οὕτω καὶ τῶν θεῶν τὸ φῶς ἐλ-
λάμπει χωριστῶς, ἐν αὐτῷ τε μονίμως ἰδρυμένον προχω-
6 ρεῖ διὰ τῶν ὄντων ὅλων. καὶ μὴν τό γε φῶς τὸ ὀρώμενον
ἐν ἔστι συνεχές, πανταχοῦ τὸ αὐτὸ ὅλον, ὥστε μὴ οἷόν τε
εἶναι χωρὶς ἀποτεμένεσθαι τι αὐτοῦ μόριον μηδὲ κύκλῳ
9 περιλαβεῖν μηδὲ ἀποστῆσαι ποτε τοῦ παρέχοντος τὸ φῶς.

Κατὰ τὰ αὐτὰ δὴ οὖν καὶ ὁ σύμπας κόσμος μερι-
στὸς ὢν περὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἀμέριστον τῶν θεῶν φῶς διαι-
12 ρεῖται· τὸ δ' ἔστιν ἐν καὶ αὐτὸ πανταχοῦ ὅλως, ἀμερίστως
τε πάρσσι πᾶσι τοῖς δυνάμενοις αὐτοῦ μετέχειν, πανταχῇ
τε δυνάμει πεπληρώκε πάντα, καὶ ἀπαίρω δὴ τινι τῇ κατὰ
15 αἰτίαν ὑπεροχῇ συμπεραίνει τὰ ὅλα ἐν αὐτῷ, συνήνωταί
τε πανταχοῦ πρὸς αὐτὸ καὶ τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς συνά-
πτει· ὅπερ δὴ καὶ ὁ σύμπας μμμούμενος οὐρανὸς καὶ
18 κόσμος τὴν ἐγκύκλιον περιφορὰν περιπολεῖ, συνήνωταί

2. ἐλλάμπον BD. 5. ἐν αὐτῷ τε AD. || μονίμως D. 6. ὅλως O.
7. ἐν ἔστι] ἔστι AC. 8. ἀποτεμένεσθαι D. || τι] τε O.
11. τὸ αὐτὸ ἀμέριστον om. C. 12. ὅλως] εἰς AC, ὅλον O.
15. αὐτῷ AD. 16. τέλη] τέλει D.

ita ut non permisceatur cum eo (id autem manifestum est, quoniam
nihil lucis relinquitur in aëre postquam quod illuminabat recesserit,
cum tamen calor in eo adhuc haereat postquam quod calfecerat abierit),
sic divinus fulgor micat separatim, inque se ipso stabilis et perma-
nens pervadit omnia. sed et lux quae cernitur, unum quid est conti-
nuum, ubique idem totum, ita ut non possit separari pars aliqua de-
que ea abscindi, neque circulo concludi, neque absistere ab eo quod
lucem sufficit.

Non aliter etiam totus mundus partibilis cum sit, circa unam
eandemque deorum lucem impartibilem dividitur. ea vero lux tota
ubique est, una tamen et eadem, indivisibiliterque adest omnibus se
caspere valentibus, omnia complet potestate perfecta, concluditque
omnia in se ipsa secundum infinitam quandam causalitatis excellen-
tiam, uniturque ubique sibi ipsa, et fines principiiis connectit: quod
quidem imitatur caelum et mundus; suo enim circulari motu circum-

τε πρὸς ἑαυτόν, καὶ τὰ στοιχεῖα κατὰ κύκλον περιδινόμενα ποδηγεῖ, πάντα τε ἐν ἀλλήλοις ὄντα καὶ πρὸς ἀλλήλα φερόμενα συνέχει, μέτροις τε τοῖς ἴσοις ἀφορίζει, καὶ τὰ 3 πορρωτάτω διφικισμένα καὶ τὰς τελευταίας ταῖς ἀρχαῖς οἷον γῆν οὐρανῷ συγκεῖσθαι ποιεῖ, μίαν τε τὴν συνέχειαν καὶ ὁμολογίαν τῶν ὅλων πρὸς ὅλα ἀπεργάζεται. 6

Τὸ δὴ τῶν θεῶν ἐμφανές τις ἄγαλμα καθορῶν οὕτως συνηνωμένον ἄρ' οὐκ ἂν αἰδισθεῖη περὶ θεῶν τῶν αἰτίων αὐτοῦ δόξαν ἔχων ἀλλοίαν, τομάς τε ἐν αὐτοῖς καὶ 9 ἀποδιαλήψεις παρευσάγων, σωματοειδῆς τε περιγραφάς; ἐγὼ μὲν οἶμαι πάνθ' ὄντινόν τε οὕτως διατεθῆναι· οἱ γὰρ οὐδαίς ἐστι λόγος οὐδὲ σχέσις συμμετρίας οὐδὲ οὐσίας 12 τις κοινωνία οὐδὲ κατὰ δύναμιν ἢ τινα ἐνέργειαν συμπλοκή πρὸς τὸ διακοσμοῦν τοῦ διακοσμουμένου, ὥς τὸ μηδέν, ἵνα οὕτως εἴπω, κεῖται ἐν αὐτῷ οὔτε παρατάσσεως 15 τινος κατὰ διάστασιν οὔτε τοπικῆς περιοχῆς οὔτε ἀποδιαλήψεως μεριστῆς οὔτε ἄλλης τοιαύτης ἐν τῇ παρουσίᾳ τῶν θεῶν ἐμφυομένης παρισώσεως. πρὸς μὲν γὰρ. τὰ 18

1. στοιχεῖα D. 2. ἀποδηγεῖ A. 3. 4. συνέχει — διφικισμένα om. O. 3. τε] δὲ Fesch. || ἀφορίζει A. 5. τε τὴν] sic AC, τὴν O, τε D. 8. ἠνωμένον AC, ἠνωμένων D. 12. σχέσεις B. 14. ὥς τὸ] ὥστε A. 16. 17. ἀπὸ διαλήψεως A.

rotatur sibi ipse unitur, et elementa circulariter valentia ducit, omniaque mutuo a sese dependentia et ad se invicem tendentia continent, terminis aequalibus discernit, remotissime posita et principis fines ut caelo terram conciliat, efficitque omnium ad omnia connexionem unam et concentum.

Qui igitur bene consideraverit conspicuam hanc deorum imaginem eiusque unitatem, nonne verecundabitur de diis qui eam fecere aliena sentire, divisionesque et dissidia et corporeas circumscriptio- nes introducere? equidem neminem crediderim aliter posse sentire. si vero nulla sit analogia nulla habitudo proportionis nulla essentiae communio nulla penes potentiam vel actum connexio inter mundum factum deosque mundi epifiteos, sane, ut sic dicam, nullam reperire erit in iis neque extensionis distantiae neque localis comprehensionis neque distributionis per partes neque ullius alterius similitudinis vestigium, quod diis mundo praesentibus adnascatur. nam in iis quae

ὁμοφυῇ κατ' οὐσίαν καὶ δύναμιν ἢ καὶ ὁμοειδῇ πως ὄντα
 ἢ καὶ ὁμογενῇ δύναται τις περίληψις ἢ διακράτησις ἐπι-
 3 νοεῖσθαι, ὅσα δ' ἐστὶν ἐξηρημένα τοῖς ὅλοις παντελῶς, τίς
 ἂν ἐπὶ τούτων ἀντιπερίστασις ἢ δι' ὅλων διέξοδος ἢ με-
 ριστὴ περιγραφὴ ἢ κατὰ τόπον περιοχὴ ἢ τι τῶν τοιού-
 6 των ἐπινοηθεῖη ποτ' ἂν ἐνδίκως; ἀλλ' οἶμαι τὰ μετέχοντά
 ἐστὶν ἕκαστα τοιαῦτα, ὡς τὰ μὲν αἰθερίως τὰ δὲ ἀερίως
 τὰ δὲ ἐνυδρίως αὐτῶν μετέχειν· ὃ δὴ κατιδοῦσα καὶ ἡ
 9 τῶν θείων ἔργων τέχνη χρῆται ταῖς οἰκειώσεσι καὶ κλήσεσι
 κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν καὶ δὴ καὶ οἰκειότητα.

Καὶ περὶ μὲν τῆς εἰς τὸν κόσμον διανομῆς τῶν κρειτ-
 12 τόνων γενῶν τοσαῦτα εἰρήσθω, μετὰ ταῦτα δὲ αὐτίς 10
 ὑποτείνας σαυτῷ διαίρεσιν ἑτέραν· τῇ τοῦ ἐμπαθοῦς καὶ
 ἀπαθοῦς διαφορᾷ χωρίζεις τῶν κραιττόνων τὰς οὐσίας.
 15 ἐγὼ δὲ οὐδὲ ταύτην δέχομαι τὴν διαίρεσιν· οὐδ' ὅτι οὐν
 γὰρ τῶν κραιττόνων γενῶν ἐστὶν ἐμπαθὲς οὐδ' ἀπαθὲς
 οὕτως ὡς ἀντιδιαιρούμενον πρὸς τὸ παθητὸν οὐδ' ὡς πε-

1. καὶ δύναμιν] ἢ δύναμιν A. 4. ἀντιπαράστασις ACD, ἀν-
 τιπεράστασις Fesch. 6. ἐνδία ACD. 8. μετέχει AC. || ὃ]
 ἃ ACD. 9. θείων om. ABCD. 10. καὶ δὴ καὶ οἰκειότητα]
 sic Fesch., καὶ οἰκειότητα C, οἰκειότητα AD, om. O. 12. ταῦτα]
 ταύτην ACD. 15. ὅτι οὐν A.

similia sunt essentia aut potestate aut specie aut genere potest ob-
 servari quidam quasi complexus et alterius in alterum potestas, sed
 in his quae se totis distinguuntur perfecte, quae inae et vere possit
 excogitari vel condistributio vel penitissima insinatio aut particu-
 laris circumscripção aut localis determinatio aut aliud quid tale? illud
 puto, receptacula divinatorum munerum ita se habent, ut quaedam
 aetherie alia vero aërie aliqua denique aquatice pro sua quaeque
 proprietate recipiant deorum dotes: quod quidem considerans ars
 sacerorum operum utitur invocationibus accommodatis huiusmodi nu-
 minum divisioni et affinitati.

De distributione meliorum generum in mundum tot dicta sunt; 10
 post haec vero rursus aliam tibi subnectens divisionem distinguis
 divinatorum essentias patibilis et impatibilis differentia. ego vero ne
 hanc quidem probo divisionem: nullum quippe ex melioribus gene-
 ribus est patibile aut sic impatibile, ut eo contradistinguntur a pa-

φυκὸς μὲν δέχεσθαι τὰ πάθη, δι' ἀρετὴν δ' αὐτῶν ἢ τινα
 ἄλλην κατάστασιν σπονδαίαν ἀπολαμπέμενον. ἀλλ' ὅτι
 παντελῶς ἐξήρηται τῆς ἐναντιώσεως τοῦ πάσχειν ἢ μὴ ³
 πάσχειν, καὶ ὅτι κατ' οὐσίαν ἔχῃ τὴν ἀτραπτον στερεό-
 τητα, διὰ τοῦτο ἐν ὅλοις αὐτοῖς τίθεμαι τὰ ἀπαθὲς καὶ
 ἀτραπτον. ⁶

Ἴδε γὰρ εἰ βούλει τὸ ἔσχατον τῶν θείων, τὴν κα-
 θαρὰν τῶν σωμάτων ψυχὴν· τί δαίται αὕτη τῆς ἐν τῇ
 ἡδονῇ γενέσεως ἢ τῆς ἐν αὐτῇ εἰς φύσιν ἀποκαταστάσεως, ⁹
 ὑπερφυῆς οὔσα καὶ τὴν ἀγέννητον ζωὴν διαζῶσα; τί δὲ
 τῆς εἰς φθορὰν ἀγούσης λύπης καὶ διαλυούσης τὴν τοῦ
 σώματος ἀρμονίαν μετέχει, σώματος οὔσα παντὸς ἐκτὸς ¹²
 καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα μεριζομένης φύσεως, τῆς τε κατ-
 ιούσης ἀπὸ τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἀρμονίας εἰς τὸ σῶμα παν-
 τάπασιν οὔσα χωριστή; ἀλλ' οὐδὲ τῶν προηγουμένων τῆς ¹⁵
 αἰσθητέως παθημάτων προσδεῖται, οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐν σώ-
 ματι κατέχεται, οὐδὲ περιεργομένη που δαίται δι' ὀργάνων

2. σπονδαίαν κατάστασιν AC. 3. τοῦ om. O. 5. διὰ]
 κατὰ ABCD. 7. βούλει] sic ACD, βούλοιο B, βούλοιο O.
 8. 9. τῆς ἐν γενέσει ἡδονῆς Gale poi. 10. ὑπερφυῆς BCD.
 11. καὶ] ἢ AD. 15. ἄλλου δὲ B.

tibili, neque tale est ut aptum natum sit passiones admittere, ab
 iisque liberetur tantum propter virtutem aut aliam quamlibet probam
 morum conditionem. sed quod prorsus contrarietate agendi et pa-
 tiendi vacet, et quoniam ad patiendum ne quidem natum sit omnino,
 et quod essentiam habeat immutabilem et firmam, ideo in omnibus
 illis divinis generibus pono illud impatibile et immutabile.

Considera si libeat divinorum generum ultimam, nempe ani-
 mam adhuc corporibus puram; numquid illa caret generi ista quae
 est in voluptate, aut ista quae in ea est in naturam restitutionem,
 ipsa cum supra naturam posita sit, vitamque vivat ingenitam? quam-
 obrem participet illa de dolore qui corrumpit solvitque corporis har-
 moniam, cum sit extra omne corpus extraque naturam circa corpus
 particulariter occupatam, separataque prorsus sit ab harmonia de-
 scendente in corpus ab animae harmonia principali? neque etiam
 passionibus sensuum praevententibus eget, quae nondum corpore con-
 tineatur, nec quoquam in loco ita obscurae teneatur, ut organis cor-

σωματικῶν, ἐτέρων τινῶν σωμάτων ἐκτὸς ὄντων ἀντιλαμ-
βάνεσθαι· ὅλως δὲ ἀμέριστος οὕσα καὶ ἐν ἐνὶ εἶδει μέ-
3 νουσα τῷ αὐτῷ, καθ' αὐτήν τε ἀσώματος ὑπάρχουσα καὶ
μηδὲν ἐπικοινωνουῖσα πρὸς τὸ γινόμενον καὶ πάσχον σῶμα,
οὔτ' ἂν κατὰ διαίρεσιν οὔτε κατ' ἀλλοίωσιν τι πάθῃ,
6 οὔθ' ὅλως ἔχει οὐδ' ὁτιοῦν τροπῆς ἢ αἰτῶν ἐχόμενον.

Ἀλλ' οὐδ' ὅταν εἰς τὸ σῶμά ποτε παραγέννηται, οὔτε
αὐτὴ πάσχει οὔτε οἱ λόγοι, οὓς δίδωσι τῷ σώματι· εἶδη
9 γάρ εἰσι καὶ οὔτοι ἀπλοῖ καὶ μονοειδεῖς, ταραχὴν οὐδε-
μίαν οὐδὲ ἔκστασιν ἀφ' ἑαυτῶν ἐσδεχόμενοι. αἰτία δὴ
οὖν τὸ λοιπὸν γίνεται τῷ συνθέτῳ τοῦ πάσχειν· τὸ δ'
12 αἴτιον οὐκ ἔστι δῆπου τὸ αὐτὸ ὅπερ τὸ ἀποτελούμενον.
ὥσπερ οὖν γιγνομένων τε καὶ φθιρομένων τῶν συνθέ-
των ζώων γενέσις οὕσα πρώτη ἢ ψυχὴ, αὐτὴ καθ' ἑαυ-
15 τήν ἐστιν ἀγέννητος καὶ ἀφθαρτος, οὕτω καὶ πασχόντων
τῶν μετεχόντων τῆς ψυχῆς καὶ μὴ καθόλου ἐχόντων τὸ
ζῆν καὶ τὸ εἶναι, συμπλακέντων δὲ πρὸς τὸ ἀόριστον καὶ

2. ἐν om. O. 3. ἀσώματος] ἀπὸ σώματος B. 4. γινόμε-
νον] sic A, γινόμενον O. 6. ἔχει O. 10. ἀφ'] sic AD,
ἐφ' O. 11. συνθέτως AC. 12. καθ' ὅλον A.

poreis ad corpora quae extra sunt comprehendenda opus habeat; sed
prorsus individua cum sit, inque una eademque specie permaneat,
per se corpore separata nullamque cum genito et patienti corpore
societatem habens, certe nec divisionis merito aut alterationis quid-
quam pati potest, neque omnino affine quidquam habet mutationi
aut passioni.

Atqui ne tum quidem cum in corpus devenierit ipsa quidquam
patitur, sed nec rationes (seminales) quas corpori imprimit; species
enim sunt simplices uniformesque, nullam perturbationem vel exter-
minium a se ipsis accipientes. est quidem illa causa ear composi-
tum patitur, sed causa non debet esse eiusdem sortis cum causato.
quemadmodum igitur in nascentibus et morientibus animalibus com-
positis anima est prima genesis, cum interim ipsa ingenerabilis et
in corruptibilis per se sit, sic cum patiantur ea quae de anima tan-
tum participant nec ex solido vitam essentiamque possideant, utpote
quae materiae instabilitati et alterationi obnoxia teneantur, anima ex
se immutabilis perstat, essentiam habens omni passione superiorem,

τὴν ἑτερότητα τῆς ὕλης, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν ἄτρεπτος, ὡς κρείττων οὐσα κατ' οὐσίαν τοῦ πάσχειν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐν προαιρέσει τινὶ τῇ ῥεπούσῃ πρὸς ἀμφοτέρω τὸ ἀπαθές, 3 οὐδ' ὡς ἐν μετουσίᾳ ἕξως ἢ δυνάμειως προσλαβοῦσα ἐπικτητον τὸ ἄτρεπτον.

Ὅποτε δὴ οὖν ἐπὶ τοῦ ἐσχάτου γένους τῶν κρείττο- 6 νων, ὥσπερ τῆς ψυχῆς, ἀδύνατον ἐπεδείξαμεν τὴν μετουσίαν τοῦ πάσχειν, τί χρὴ δαίμοσι καὶ ἡρώσιν αὐτὴν προσάπτειν, οἵπερ αἰδίοι τέ εἰσι καὶ συνοπαδοὶ τῶν θεῶν 9 διὰ παντός, εἰκόνα τε τῆς διακοσμήσεως τῶν θεῶν καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰ αὐτὰ διαφυλάττουσιν, ἐχόμενοί τε αἰεὶ διατελοῦσι τῆς θείας τάξεως καὶ οὐδέποτε αὐτὴν ἀπολεί- 12 πουσιν; ἴσμεν γὰρ δήπου τοῦτο, ὡς τὸ πάθος ἄτακτόν τε ἐστὶ καὶ πλημμελὲς καὶ ἀστάθμητον, ἐαυτοῦ μὲν οὐδαμῶς ὄν, ἐκείνῳ δὲ προσκείμενον ἢ οὐ κατέχεται καὶ ὧ 15 δουλεύει πρὸς τὴν γένεσιν· τοῦτο δὴ οὖν ἄλλω τινὶ γένει προσήκει μᾶλλον, ἢ τῷ αἰεὶ ὄντι καὶ συνηρημένῳ τοῖς θεοῖς, τάξιν τε τὴν αὐτὴν καὶ περίοδον μετ' αὐτῶν πε- 18

1. ἑτερότητα D. 3. ἀπαθές] sic A, ἐμπαθές O. 4. 5. ἐπικτητον O. 10. διὰ παντός—θεῶν] sic AC, om. O. 12. 13. ἀπολείπουσιν] sic AD, Reg. διαλείπουσιν O. 13. ἄτακτός C. 16. οὐ] οὐκ O. 17. τῷ] τὸ O. || ὄντι om. ACD. 18. τε] δὲ B.

ita ut nec ex electione, quae quidem vergit ad utramque partem, impassibilitatem hanc, immo nec ex habitu aut potentia acquisierit tamquam quid ascititium hanc suam immutabilitatem.

Si igitur de ultimo genere divinorum, nempe anima, impossibile esse demonstravimus ut quidquam patiat, quid opus erit idem genis et heroibus accommodare, qui et sempiterni sunt et deorum ubique comites, et imaginem gubernationis deorum ipsi semper custodiunt, perpetuoque ordinem divinum observare perseverant, nec unquam ab eo recedunt? scimus autem passionem esse quid inordinatum peccans a recta lance deflectens, sui nunquam iuris, ei semper obnoxium a quo tenetur et cui ad genesin servit: hoc autem cui libet potius generi convenit quam illi quod semper est, a diis semper pendet, eundem ordinem eandemque periodum cum iis observat.

ρμόντι. ἀπαθεῖς τοίνυν εἰσὶ καὶ οἱ δαίμονες καὶ πάντα τὰ συνεπόμενα αὐτοῖς τῶν κρείττονων γενῶν.

- 3 Πῶς οὖν πρὸς ἐμπαθεῖς αὐτοὺς πολλὰ δρᾶται ἐν 11
ταῖς ἱερουργίαις; φημὶ δὴ οὖν καὶ τοῦτο ἀπειρώς λεγέσθαι
τῆς ἱερατικῆς μυσταγωγίας. τῶν γὰρ ἐν ταῖς ἱεροῖς ἐκά-
6 στοτε ἐπιτελουμένων τὰ μὲν ἀπόρρητόν τινα καὶ κρείτ-
τονα λόγου τὴν αἰτίαν ἔχει· τὰ δ' ὡς σύμβολα καθιέ-
ρωται ἐξ αἰδίου τοῖς κρείττοσι· τὰ δ' εἰκόνα τινὰ ἄλλην
9 ἀποσώζει, καθάπερ δὴ καὶ ἡ γενεσιουργὸς φύσις τῶν
ἀφανῶν λόγων ἐμφανεῖς τινὰς μορφώσεις ἀπετυπώσατο·
τὰ δὲ τιμῆς ἕνεκα προσάγεται ἢ ἀφομοιώσεως ὅποιαισούν
12 ἢ καὶ οἰκειώσεως στοχάζεται· ἔνια δὲ τὸ ἡμῖν χρήσιμον
παρασκευάζει ἢ καθαίρει πῶς καὶ ἀπολύει τὰ ἡμέτερα
τῶν ἀνθρώπων πάθη, ἢ ἄλλο τι τῶν συμβαινόντων ἡμῖν
15 δεινῶν ἀποτρέπτει. οὐ μὲν ἔτι γε συγχωρήσειεν ἄν τις,
ὥς ἄρα πρὸς ἐμπαθεῖς τοὺς θεραπευομένους θεοὺς ἢ δαι-
μονας μέρος τι τῆς ἀγιστείας προστρέφεται· οὔτε γὰρ πέ-
18 φικεν εἰσδέχεσθαι τινα ἀπὸ τῶν σωματίων μεταβολὴν ἢ
καθ' αὐτὴν αἰδῖος καὶ ἀσώματος οὐσία.

2. συνεπόμενα B. 7. λόγον O. 10. μορφάς AC. 11. ὅποιαι-
σούν D. 12. στοχάζεται B. 14. ἡμῖν συμβαινόντων AD.

sunt igitur et genii et omnia iis in generibus superioribus consimilia passionum expertes.

Quomodo igitur, inquis, tamquam patibilibus multa in sacris 11
fiunt? sed et hoc aio dici ex imperitia circa sacram mystagogiam.
eorum enim quæ assidue fiunt in sacris quaedam arcanam omnique
sermone superiorem causam habent; quaedam autem ab aeterno me-
lioribus generibus consecrata fuere tamquam symbola; alia imaginem
repraesentant aliquam aliam, sicut natura opifex rationum occultarum
manifestas formas expressit; alia honoris gratia afferuntur, aut forte
similitudinis qualiscunque causa et cognationis conficiuntur; quae-
dam nobis quod sit utile operantur, vel purgando et solvendo hu-
manas in nobis passiones, vel aliquid ex iis malis quæ nobis acci-
dere solent averruncando. at enim non ideo concesserit quispiam,
partem aliquam sacrorum afferri diis colendis aut genii tamquam
patibilibus: essentia enim per se aeterna et incorporea non est apta
nata ut aliquid accipiat mutationis a corporibus.

Οὕτε, εἰ ὅτι μάλιστα χρεῖαν εἶχε τοιαύτην, προσεδέηθη ἂν ποτε τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν τοιαύτην θρησκείαν, αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου φύσεως καὶ τῆς 3 ἐν τῇ γενέσει τελειότητος ἀποπληρουμένη, καὶ εἰ οἷόν τε τοῦτο εἰπεῖν, πρὸ τοῦ δεῖσθαι προλαμβάνουσα τὸ αὐταρκεῖν διὰ τὴν ἀνεκδοκίαν τοῦ κόσμου ὁλότητα καὶ τὴν ἑαυτῆς οὐ- 6 κείαν ἀποπλήρωσιν, καὶ διότι μεστὰ πάντα τῶν οικείων ἀγαθῶν τὰ κρείττονα γένη ὑπάρχει.

Κοινὴ μὲν οὖν ταῦθ' ἡμῖν ἔστω παραμυθία περὶ τῆς 9 ἀχράντων θρησκείας ὡς ἄλλως οικείως συναρμοζομένης τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν, καὶ διότι καθαρὰ πρὸς καθαρούς καὶ ἀπαθῆς πρὸς ἀπαθεῖς προσάγεται· τὰ δ' ἐν τοῖς καθε- 12 καστα ἐπιόντες τὴν μὲν τῶν φαλλῶν στάσιν τῆς γονίμου δυνάμεως σύνθημά τι εἶναι φαμέν, καὶ ταύτην προκαλεῖσθαι νομίζομεν εἰς τὴν γενεσιουργίαν τοῦ κόσμου· διό- 15

2. τὴν] sic AC om. O. 4. post γενέσει AC addunt πάσης.
 5. εἰπεῖν] εἰ πᾶν B. || προσλαμβάνουσα O. 6. ἀνεκδοκίαν] ἐν-
 δεῖ ABCD. || ἑαυτοῖς ACD. 7. ἀποπλήρωσιν — οικείων om A.
 8. ἀγαθῶν] ἀγαθῶν θεῶν A. 9. κοινὰ A. 10. ἀχράντων
 AC, ἀκράντων D. || ἄλλως] τὰ τ' ἄλλα A, τ' ἄλλα C, om. BD,
 sed habent lacunam. 12. ἀπαθῆς πρὸς om. A. 14. εἶναι]
 sic ACD, om. O. 14. 15. προκαλεῖσθαι] sic AD, προσκαλεῖ-
 σθαι O.

Neque, ut demus opus ei maxime esse his rebus, indigeret ta-
 men hominum opera ad hunc cultum, nam expletur tum a se ipsa
 tum a natura mundi tum a pulchritudine quae in genesi reperitur,
 et si dari ita liceat, priusquam possit indigere recipit quod satis sit,
 tum propter indeficientem mundi perfectionem, tum propter sui ipsius
 plenitudinem, et quia omnia meliora genera plena sunt domesticorum
 bonorum.

Haec igitur in genere saluum praestare possint divinorum cul-
 tum, quod huiusmodi ritus satis apte accommodemus naturis nostra
 praestantioribus, et quod pura religione ad deos puros et impatibiles
 ad impatibiles appropinquamus. ad particulares vero instantias ut
 descendamus, dicimus phallorum erectionem signum quoddam esse
 virtutis generativae, et hanc per hoc signum provocari ad genituram
 mundi; quoniam scilicet vere quam plurima oscilla consecratur,

παρ δὴ τὰ πολλὰ τῷ ἡρι καθιεροῦται, ὅτι δὴ καὶ ὁ πᾶς
 κόσμος δέχεται ἀπὸ τῶν θεῶν τῆς γενέσεως ὅλης τὴν
 3 ἀπογέννησιν. τὰς δ' αἰσχρολογίας τῆς περὶ τὴν ἕλην
 στερήσεως τῶν καλῶν καὶ τῆς πρότερον ἀσχημοσύνης
 τῶν μελλόντων διακοσμεῖσθαι ἡγοῦμαι τὸ ἐνδειγμα πα-
 6 ραδέχεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδεῖ τοῦ κοσμεῖσθαι, ἐφίεται
 τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσῳ πλέον καταγινώσκει τῆς περὶ ἑαυτὰ
 ἀπρεπείας. πάλιν οὖν μεταδιώκει τὰ τῶν εἰδῶν καὶ κα-
 9 λῶν αἰτία, ἀπὸ τῆς τῶν αἰσχρῶν ῥήσεως τὸ αἰσχρὸν κα-
 ταμανθάνοντα. καὶ τὸ μὲν ἔργον τῶν αἰσχρῶν ἀποτρέπτει,
 διὰ δὲ τῶν λόγων τὴν εἰδήσιν αὐτοῦ ἐμφαίνει, καὶ πρὸς
 12 τὸ ἐναντίον μεθίστησι τὴν ἔφεσιν.

Ἔχει δ' ἐτι ταῦτα καὶ ἄλλον λόγον τοιοῦτον. αἱ δυ-
 νάμεις τῶν ἀνθρωπίνων παιδημάτων τῶν ἐν ἡμῖν πάντη
 15 μὲν ἐργόμεναι καθίστανται σφοδρότεραι· εἰς ἐνέργειαν
 δὲ βραχεῖς καὶ ἄχρι τοῦ συμμετρου προαγόμεναι χαίρουσι

3. ἀπογέννησιν O. || αἰσχρολογίας] αἰσχρορρημοσύνας AD, αἰσχρο-
 ρημοσύνας Fesch., αἰσχρορρημοσίας C, αἰχμαλωσίας B. 7. το-
 σοῦτο] sic AD, τοσοῦτον O. 8. τὰ om. O. 9. τῶν αἰσχρῶν
 ῥήσεως D. 10. ἔργον τῶν αἰσχρῶν] sic ACD, ἔργον O. 11. συ-
 εμφαίνει C. 12. καθίστησι O. 13. τοιούτων D. 15. εἰρ-
 γοῦνται O. 16. ἀπὸ D.

quando nimirum totus mundus a diis accipit generationis totius fue-
 cunditatem. deinde turpiloquentia, ut mihi quidem videtur, signum
 est privationis bonorum in materia et turpitudinis quae nunc est in
 nudis rebus mox exornandis; haec enim cultus indiga cum sint, tanto
 magis eum concupiscunt, quanto magis suam ipsorum condemnant
 inhonestatem. rursus igitur formarum et bonorum fontes perse-
 quantur, postquam ex turpium commemoratione turpitudinem intel-
 ligunt; et ipsam quidem turpitudinem, cuius in se sensum per ser-
 mones istos ostendunt, a se avertunt, et in contrariam partem totum
 suum desiderium convertant.

Sed harum rerum ratio alia huiusmodi afferri potest. humana-
 rum affectionem vires in nobis si prorsus comprimantur, vehemen-
 tiores evadunt; sin exire in effectum patiaris, breves sunt et ad
 mensuram iustam protractae modice gaudent et exatantur, posthac

μετρίως καὶ ἀποπληροῦνται, καὶ ἐντεῦθεν ἀποκαθαίρονται· περὶ οἱ καὶ οὐ πρὸς βίαν ἀποπαύονται. διὰ δὲ τοῦτο ἐν τε κωμῳδίᾳ καὶ τραγωδίᾳ ἀλλότρια πάθη θεωροῦντες ὅσοι ἴσταμεν τὰ οικεῖα πάθη καὶ μετρώμενα ἀπεργαζόμεθα καὶ ἀποκαθαίρομεν· ἐν τε τοῖς ἱεροῖς θεάμασι τισι καὶ ἀκούσμασι τῶν αἰσχυρῶν ἀπολνόμεθα τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ὁ ἀπ' αὐτῶν συμπιπτούσης βλάβης.

Θεραπείας οὖν ἕνεκα τῆς ἐν ἡμῖν ψυχῆς καὶ μετριότητος τῶν διὰ τὴν γένεσιν προσφυομένων αὐτῇ κακῶν, λύσεώς τε ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ ἀπαλλαγῆς χάριν τὰ τοιαῦτα προσάγεται. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως αὐτὰ ἄκσα Ἡράκλειτος προσεῖπεν, ὥς ἐξακεσόμενα τὰ δαιμόνα καὶ τὰς ψυχὰς ἐξάντις ἀπεργαζόμενα τῶν ἐν τῇ γενέσει συμφορῶν.

12 Ἀλλὰ αἱ κλήσεις, φησὶν, ὥς πρὸς ἐμπαθεῖς τοὺς θεοὺς γίγνονται, ὥστε οὐχ οἱ δαίμονες μόνον εἰσὶν ἐμπαθεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ θεοί. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει καθάπερ ὑπέιληφας. αὐτοφανὴς γάρ τις ἐστὶ καὶ αὐτοτελὴς ἢ διὰ τῶν κλήσεων ἔλλαμψις, πόρρω τε τοῦ κατέλκεσθαι ἀφρέστηκε, διὰ τῆς

1. καὶ τὸ ἐντεῦθεν AC, τὰ (corr. καὶ) ἐντεῦθεν D. 2. δὲ additum ex A. 8. ἕνεκα post ψυχῆς ponunt AC. 8. 9. μετρώμετος D. 11. ἄκσα Ἡράκλειτος προσεῖπεν] Schleiermacher pag. 431. 12. ἐξακεσόμενα] ἐξακουόμενα ABD, ἐξ ἀκουόμενα C. 13. ἐξάντις A. 17. αὐτοτελὴς CD.

defaecatae quiescunt, non vi sed tamquam suasu victae. quare ut in comoediis et tragoediis alienos affectus spectantes nostros compescimus, et moderatiores efficitur et expurgamus; ita et in sacris, dum cernimus quaedam et audimus turpia, liberamur omni labe quae in nos re ipsa ab iis cadere posset.

Haec igitur ut vides offeruntur diis, ut sanetur anima nostra, ut tolerabiliora habeat mala quae ei per genesin adnascuntur, ut solvatur libereturque a vinculis suis. quocirca recte Heraclitus sacrificia haec vocavit medicamina, ut quae medentur malis nostris, et animas a calamitatibus generationis immunes efficiunt.

12 Enimvero ad deos tamquam patibiles diriguntur, inquit obiectio, preces, atque adeo non soli daemones sed et ipsi dii patibiles sunt. sane non ita se res habet prout opinaris. nam divina irradiatio quae inter precandum solet fieri, ut sponte emicat, ita sponte ope-

θείας τε ἐνεργείας καὶ τελειότητος πρόεισιν εἰς τὸ ἐμ-
φανές, καὶ τοσούτω προέχει τῆς ἐκουσίου κινήσεως, ὅσον
3 ἢ τὰγαθοῦ θεία βούλησις τῆς προαιρετικῆς ὑπερέχει ζωῆς.
διὰ τῆς τοιαύτης οὖν βουλήσεως ἀφθόνως οἱ θεοὶ τὸ φῶς
ἐπιλάμπουσιν εὐμενεῖς ὄντες καὶ ἔλεω τοῖς θεουργοῖς, τὰς
6 τε ψυχὰς αὐτῶν εἰς ἑαυτοὺς ἀνακαλούμενοι καὶ τὴν ἔνωσιν
αὐταῖς τὴν πρὸς ἑαυτοὺς χορηγοῦντες, ἐθίζοντές τε αὐτάς
καὶ ἔτι ἐν σώματι οὐσας ἀφίστασθαι τῶν σωμάτων, ἐπὶ
9 τε τὴν αἰδίδιον καὶ νοητὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν περιάγεσθαι.

Δήλον δὲ καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ὁ νυνὶ φαμεν
εἶναι τῆς ψυχῆς σωτήριον· ἐν γὰρ τῷ θεωρεῖν τὰ μα-
12 κάρια θεάματα ἢ ψυχὴ ἄλλην ζωὴν ἀλλάττεται καὶ ἐτέραν
ἐνέργειαν ἐνεργεῖ καὶ οὐδ' ἄνθρωπος εἶναι ἡγεῖται, τό τε
ὀρθῶς ἡγουμένη· πολλάκις δὲ καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀφείσα ζωὴν
15 τὴν μακαριωτάτην τῶν θεῶν ἐνέργειαν ἀντηλλάξατο. εἰ
δὴ κάθαρσιν παθῶν καὶ ἀπαλλαγὴν γενέσεως ἔνωσιν τε
πρὸς τὴν θείαν ἀρχὴν ἢ διὰ τῶν κλήσεων ἀνοδος παρ-

2. ἐκουσίῳ προαιρέσεως καὶ κινήσεως Gale not. 3. ὑπερέχει
βουλῆς τε καὶ ζωῆς Gale not. 9. τε] δὲ AD. 10. ὁ νυνὶ]
ὄν μὴ B. 14. δὲ om. A. 15. ἐνέργεια B. || ἀντηλλάξατο]
sic ACD, ἀντηλλάξατο B, ἡλλάξατο O.

ratur, longaque abest a tractione omni, ut quae manifestat se ipsam per divinam efficientiam et perfectionem, tantoque antevertit liberrimam in nobis motionem, quanto divina volitio boni nostram electionem praecurrit. per hanc volitionem lucem suam dii sine omni parsimonia benevoli et misericordes sacerdotibus infundunt, eorumque animas ad se vocant et unionem invicem procurant, et existentes etiamnum in corpore assuescunt ut a corpore se separari, et ad aeternum intellectualem principium, unde ortae sunt, se patiantur circumagi.

Manifestum autem est ex ipsis rebus, id quod nunc dicimus ipsam esse animae salutem. nam beatas visiones dum speculatur anima, aliam vitam adipiscitur, alias operationes operatur, aed et sibi nec amplius esse in hominum censu videtur; nec immerito illud quidem; saepe etenim suam exiit vitam et beatissima deorum actione commutat. enimvero si per preces ad deos ascensus sacerdotibus praestet a passionibus quidem puritatem, a generatione immunitatem,

ἔχει τοῖς ἱερεῦσι, τί δήποτε παθῶν τις αὐτῇ προσάπτει; οὐ γὰρ τοὺς ἀπαθεῖς καὶ καθαροὺς εἰς τὸ παιθητὸν καὶ ἀκάθαρτον ἢ τοιαύτη κλήσις κατασπᾷ· τούναντίον δὲ 3 τοὺς ἐμπαθεῖς γενομένους ἡμᾶς διὰ τὴν γένεσιν καθαροὺς καὶ ἀτρέπτους ἀπεργάζεται.

Ἄλλ' οὐδ' αἱ προσκλήσεις διὰ πάθους συνάπτουσι 6 τοῖς θεοῖς τοὺς ἱερέας· διὰ δὲ τῆς θείας φιλίας τῆς συνεχούσης τὰ πάντα κοινωνίαν παρέχουσι τῆς ἀδιαλύτου συμπλοκῆς· οὐχ ὡς τούνομα, ὥς γε οὕτω δόξαι, αὐτόθεν 9 ἐμφαίνει, τὸν νοῦν τῶν θεῶν προσκλίνουσαι τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ ἀληθές ὡς βούλεται ἀναδιδάσκαι, τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων ἐπιτηδεῖαν ἀπεργάζο- 12 μεναι πρὸς τὸ μετέχειν τῶν θεῶν, καὶ ἀνάγουσαι αὐτὴν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ διὰ παιθοῦς ἐμμελοῦς συναρμύζουσαι. ὅθεν δὴ καὶ ὀνόματα θεῶν ἱεροπρεπῇ καὶ τᾶλλα θεία 15 συνθήματα ἀναγαγὰ ὄντα πρὸς τοὺς θεοὺς συνάπτειν αὐτὰς δύναται.

1. παθῶν] πάθη ACD. 3. κλήσις om. ACD. 5. ἀπεργάζεσθαι B. 6. οὐδὲ αἱ A. || προσκλίσεις Gale not. cf. infra v. 10. προσκλίνουσαι. 7. θείας] sic ACD, om. O. 9. οὐχ ὡς] sic ACD, οὐχ ὅπως O. || τὸ ὄνομα AD.

et ad principium divinum unionem, quid tandem patibile quisquam his affingere possit? neque enim deos puros et impatibiles istiusmodi impurae preces ad nos patibiles et impuros attraherent, e contra vero nos per genesin impuros et patibiles factos ad puritatem et ad immutabilitatem formant.

Sed neque invocationes diis per passionem connectunt sacerdotes, quinimo per amicitiam divinam quae universa continet indissolubile connexionis communionem praestant. non quod inclinamur ad homines deorum mentem, quemadmodum existimare nomen ipsum doceat, sed ut ipsa veritas docere vult, hominum voluntatem idoneam efficiant ad participandos deos, ipsam ad eos adducentes et per suadellam dulcissimam connectentes. unde etiam et nomina deorum sacra, et cetera divina symbola, eo quod anagogica sunt, valent invocationes diis annectere.

Καὶ δὴ καὶ αἱ τῆς μήνιδος ἐξιλάσεις ἔσονται σαφεῖς, 13
 ἐὰν τὴν μῆνιν τῶν θεῶν καταμάθωμεν. αὕτη τοίνυν
 3 οὐχ, ὥς δοκεῖ τισί, παλαιὰ τίς ἐστι καὶ ἔμμονος ὀργή,
 ἀλλὰ τῆς ἀγαθουργοῦ κηδεμονίας περὶ θεῶν ἀποστροφή,
 ἣν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἀποστρέψαντες, ὥσπερ ἐν μεσημβρίᾳ
 6 φωτὸς κατακαλυψάμενοι, σκότος ἑαυτοῖς ἐπιγάγομεν καὶ
 ἀπεστερήσαμεν ἑαυτοὺς τῆς τῶν θεῶν ἀγαθῆς δόσεως.
 δύναται οὖν ἡ ἐξιλάσις ἡμᾶς ἐπιστρέφειν πρὸς τὴν κρείτ-
 9 τονα μετουσίαν, καὶ τὴν ἀνεσταλμένην ἀφ' ἡμῶν θείαν
 κηδεμονίαν εἰς κοινωνίαν προσαγαγεῖν, καὶ συνδῆσαι συμ-
 μέτρως τὰ μετεχόμενά τε καὶ μεταλαμβάνοντα πρὸς ἄλ-
 12 ληλα. τοσοῦτον οὖν ἀφέστηκε τοῦ διὰ πάθους ἐπιτελεῖν
 τὸ ἑαυτῆς ἔργον, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἀφίστησι τῆς ἐμπαθοῦς
 καὶ ταραχώδους ἀπὸ τῶν θεῶν ἀποστροφῆς.
 15 Αἱ δ' ἐκθύσεις ὃ τι πάρεστι κακὸν ἐν τοῖς περὶ γῆν
 τόποις λατρεύουσι καὶ παρασκευάζουσιν, ὥστε μηδεμίαν
 τροπὴν ἢ πάθος τι περὶ ἡμᾶς γενέσθαι. εἴτε οὖν διὰ
 18 θεῶν εἴτε διὰ δαιμόνων ἡ τοιαύτη γένοιτο, βοηθοὺς

4. ἀγαθουργοῦ] sic AC, ἀγαθοεργοῦ O. || κηδαιμονίας B. || περὶ] παρὰ margin A. 5. αὐτοῖς αὐτὸς B. || ἑαυτοῖς O. 6. κα-
 ταλυψάμενοι C. || ἐπιγάγομεν B. 7. ἀποστερήσωμεν B.
 10. προσαγαγεῖν ABD. 15. ἐκθέσεις B. 17. 18. εἴτε οὖν
 διὰ θεῶν om. C. 18. γίγνεται ACD.

Sed et irae divinae procuraciones manifestae erunt, si recte in-
 telligamus qualis sit deorum ira. atque ea quidem non est, ut non-
 nullis videtur, inveterata quaedam et permanens iracundia, sed be-
 neficae deorum curae aversio quaedam, quam quidem curam ubi
 nosmetipsi averterimus a nobis, tamquam a luce meridiei nos ab-
 scedentes, tenebras nobis accersimus, et bona deorum indulgentia
 nos ipsi privamus. potest autem placatio nos iterum restituere in
 participationem divinam, et providentiam divinam a nobis divulsam
 iterum ad se communicandum invitare, et debito modo participantes
 cum participatis mutuo connectere. tantum igitur abest ut patibili-
 tatis interventu opus suum expleat illa placatio, ut nos etiam re-
 vocet ab omni aversione a diis, quae passionibus et perturbationibus
 plena est.

Lustrationes autem, quoties locis terrae vicinis aliquid mali in- 13
 cubat, medentur et tuentur, ut nulla mutatio aut passio possit in nos

ἐπικαλεῖ τε καὶ ἀλεξικάκους καὶ σωτήρας τούτους, καὶ δι' αὐτῶν ἀποδιοπομπεῖται πᾶσαν ἐπιουσαν ἀπὸ τῶν παθῶν μάτων βλάβην. οἱ δὲ τὰς πληγὰς ἀποτρέποντες τὰς γε- 3 νεσιουργοὺς καὶ φυσικὰς οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ διὰ παθῶν αὐτὰς ἀπείργουσιν. εἴ τε νενόμικέ τις τὴν ἀπόληψιν τῆς προστασίας ἐπεισάγειν τινὰ αὐτόματον βλάβην, ἢ διὰ τῆς 6 ἐκδύσεως πευθῶ τῶν κρειττόνων εἰς κηδεμονίαν ἀνακαλουμένην πάλιν αὐτῶν τὴν εὐμένειαν καὶ ἀποτρέπουσα τὴν στέρησιν παντελῶς ἂν εἴη καθαρὰ καὶ ἄτρεπτος. 9

- 14 "Ἐτι τοίνυν αἱ λεγόμεναι θεῶν ἀνάγκαι τὸ ὅλον τοῦτο θεῶν ἴδιαι ἀνάγκαι καὶ ὥς ἐπὶ θεῶν γίνονται. οὐκ ἄρα ὥς ἔξωθεν οὐδ' ὥς κατὰ βίαν, ἀλλ' ὥς τάγαθὸν ὠφελεῖ 12 ἐξ ἀνάγκης, οὕτως ἔχουσι τῷ πάντῃ οὕτως καὶ μηδαμῶς ἄλλως διακείσθαι. βουλήσει ἄρα ἀγαθοειδὲς συγκέκραται αὕτη καὶ ἔρωτός ἐστι φίλη ἢ τοιαύτη ἀνάγκη, τάξει τε 15

1. ἐπικαλεῖ τε] ἐπικαλεῖται ACD. 1. 2. δι' αὐτῶν] διὰ τῶν D. 5. ἀπείργουσιν] sic AC, ἀπείργειν O. || ἀπόληψιν Gale not. 6. αὐτόματον] ἰσώματον BD. 7. κηδεμονίαν C. 8. αὐτῷ A. || ἀποτρέπουσα O. 10. 11. τὸ ὅλον — ἀνάγκαι om. D et habet in marg. καὶ ὅλον τοῦτο θεῶν εἰσὶν ἀνάγκαι. 12. βίαν] μίαν D. || ὠφελεῖ O. 13. τῷ τὸ τῷ A, τὸ B.

incurrere. sive igitur per deos sive per daemones huiusmodi fiat lustratio, eos sane tamquam auxiliares et malorum averruncatores et servatores invocat, et per eos procul ablegat omnem quae a passionibus possit ingruere noxam. interim qui plagas averruncant in genesin et naturam propendentes, non id faciunt per passiones utique. si quis autem existimet ipsam divinae providentiae a nobis interceptionem noxam sponte sua adferre, sane lustratio quae flectit iterum ad nostri curam deos, quae reconciliat eorum benevolentiam et privationem illam tollit, omnino ipsa pura atque immutabilis censeri debet.

- 14 Quod autem spectat ad necessitates quas aiunt deorum, summa est: necessitates sunt admodum propriae diis, et fiunt ita uti dignum est diis. quare nec ab extra nec tamquam per vim necessitantur, sed ut bonum prodest ex necessitate, sic se habent semper, atque ita ut nec alio modo velint se habere. haec ergo necessitas componitur ex voluntate ad bonum spectante, et dilectionis socia est, et per ordinem diis congruum identitatem et immutabilitatem habet,

οικεία θεῶν ἔχει τὸ ταῦτόν καὶ ἄτρεπτον, καὶ ὅτι κατὰ
τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐνὶ ὄρφῃ συνέχεται, καὶ ἐμμένει τούτῳ
3 καὶ οὐδέποτε ἐξίσταται. διὰ πάντα δὴ οὖν ταῦτα τὸ ἐναν-
τίον συμβαίνει οὐδ' οὐ συνελογίσω. ἀκήλητον καὶ ἀπαθὲς
καὶ ἀβλαστον συμβαίνει εἶναι τὸ θεῖον, εἴπερ ὄντως ἀλη-
6 θεις εἰσὶν αἱ τοιαίδε ἐν τῇ θεουργίᾳ δυνάμεις, οἷας ἡμεῖς
ἀπεδείξαμεν.

Μετὰ δὲ ταύτην ἐπ' ἄλλην μεταβαίνεις ἀντιδιαίρεσιν 15
9 θεῶν πρὸς δαίμονας· λέγεις γὰρ θεοὺς εἶναι νόας κα-
θαρούς, ὡς ἐν ὑποθέσει προτείνων τὴν δόξαν ἣ ὥς τισιν
ἀρέσκουσιν αὐτὴν ἀφηγούμενος, νοῦ δὲ μετόχους ψυχικοὺς
12 ὄντας τοὺς δαίμονας ἀπολογιζόμενος. ὅτι μὲν οὖν φιλο-
σόφων τοῖς πολλοῖς ταῦτα δοκεῖ, οὐδ' ἐμὲ λέληθε· πρὸς
δὲ σὲ οὐκ οἶμαι δεῖν ἀποκρίπτεσθαι τὸ φαινόμενον ἀλη-
15 θῆς. ὑποσυγκέχεται γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα δοξάσματα,
ἀπὸ μὲν τῶν δαιμόνων ἐπὶ τὰς ψυχὰς ἀποφερόμενα (νοῦ

- * 1. τὸ ταῦτόν] sic D, τοσαυτόν O. 2. καὶ ἐμμένει] sic AC,
ἐμμένει O. 4. οὐ om. O. 7. ἀπεδείξαμεν] „Ubi sodes?“
Gale. 8. μεταβαίνει B. || ἀντιδιαίρεσιν B. 9. δαίμονα B.
|| νόους καθαρὰς B. 10. ὡς ἐν] ὡς ὁ ἐν O. 11. ψυχι-
κὰς AC. 12. ἀπὸ μὲν τῶν δαιμόνων ἐπὶ] ἀπὸ δαιμόνων μὲν
εἰς O. || ἀποφερόμενοι A, om. O.

et quoniam secundum idem, eodemque modo intra eosdem fines con-
tinetur, in eodem statu permanet et nunquam evagatur. per haec
igitur omnia contrarium ac tu opinabaris accidit. est enim inflexi-
bile impatibile et coactionis nescium divinum numen, si revera tales
sint in theurgia potentiae, quales nos demonstravimus.

Post hanc distinctionem patibilis et impatibilis transis ad aliam 15
inter deos et daemones; ais enim deos esse intelligentias puras; sed
eam opinionem per modum suppositionis in medium affers, et tam-
quam aliorum placitum non tuum enarras; daemones autem mentis
esse participes, sed et animales affirmas. et sane quod de his ita
plerisque philosophorum videatur non sum nescius: te vero quid
mibi verum videatur non celabo. omnia huiusmodi dogmata magno-
pere se ipsa confundunt, nam a geniis ad animas quoque pertinent,
ut quae intellectus quoque sunt participes, a diis vero abeunt ad

γὰρ μέτοχοί εἰσιν αὐται) ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν ἐπὶ τὸν κατ' ἐνέργειαν ἄνθρωπον νοῦν ἀποπίπτοντα, οὗ δὴ παντελῶς οἱ θεοὶ προέχουσι. τί οὖν δεῖ ταῦτα τὰ ἰδιώματα ἀπονέ- 3 μιν, ἅπερ οὐδ' ὅλως εἰσὶν αὐτοῖς οἰκεία; τὸ μὲν δὴ τῆς διαιρέσεως (πάρεργον γὰρ ἐστὶν ἄλλως) μέχρι τοσούτου μνήμης ἀξιούσθω. ἃ δὲ καὶ πρὸς ταύτην ἀπορεῖς, ἐπεὶ περ 6 ἄπτεται τῆς ἱερατικῆς θεραπείας, λόγον τυγχάνετω τοῦ προσήκοντος.

Ἔτι γὰρ μᾶλλον ἀκλίτους καὶ ἀμιγεῖς αἰσθητοῖς εἰ- 9 πὼν εἶναι τοὺς καθαρὸς νόας ἀπορεῖς, εἰ δεῖ πρὸς αὐτοὺς εὐχεσθαι. ἐγὼ δ' οὐδ' ἄλλοις τισὶν ἡγοῦμαι δεῖν εὐχεσθαι. τὸ γὰρ θεῖον ἐν ἡμῖν καὶ νοερόν καὶ ἔν, ἢ εἰ νοητὸν 12 αὐτὸ καλεῖν ἐθέλεις, ἐγείρεται τότε ἐναργῶς ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἐγρόμενον δὲ ἐφίεται τοῦ ὁμοίου διαφερόντως καὶ συνά- πτεται πρὸς αὐτοτελειότητα. εἰ δὲ σοι ἄπιστον εἶναι κα- 15 ταφαίνεται, πῶς φωνῆς ἀκούει τὸ ἀσώματον καὶ ὡς αἰσθή- σεως προσδεῖσεται καὶ δι' ὧτων τὰ λεγόμενα ὑφ' ἡμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἐκὼν ἐπιλανθάνῃ τῆς τῶν πρώτων 18

3. δεῖ] δὴ D. || τὰ addit Valsenius. 4. εἰσὶν] ἐστὶν AC.

5. ἄλλως] ἄγγεως A. 9. ἀκλήτους B, ἀκλήτους Gale not.

11. ἐγὼ οὐδ' D. 12. νοερόν] sic Gale not. et Tail. νοητόν O.

13. ἐθέλεις CD. 18. προσευχαῖς] εὐχαῖς AD. || ἐπιλανθάνει

A, ἐπιλανθάνει (corr. ἐπιλανθάνῃ) D.

intellectum actu purum a materia, super quem tamen dii omnino evehuntur. quid igitur opus est haec iis tribuere, quae nullo modo iis sunt propria? sed de hac distinctione (nam supervacaneum foret plura) hactenus meminisse sufficiat: quae vero occasione huius distinctionis in dubium vocas, quandoquidem ad sacerdotalem cultum pertinent, sermone iusto dignabimur.

Postquam ergo inflexiles et sensibilibus rebus impermiscibiles dixisti mentes puras, dubitas num oporteat ad eas preces nuncupare. ego vero censeo his, nullis aliis supplicandum esse. nam quod in nobis est divinum, quod intellectuale est, quod unum, vel si magis vocare intelligibile, expergiscitur plane inter precandum, expectantem vero appetit vehementer quod sibi simile est, et copulatur suae ipsius perfectioni. verum si tibi incredibile videatur, ut res incorporea vocem percipere possit, si contendas sensu indigere et auribus, ut

αἰτίων περιουσίας ἐν τε τῷ εἰδέναι καὶ τῷ περιέχειν ἐν
 αὐτοῖς τὰ ὑφ' αὐτῶν πάντα· ἐν ἐνὶ γὰρ δήπου συνει-
 3 ληφεν ἐν αὐτοῖς ὁμοῦ τὰ ὅλα· οὔτε δὴ οὖν διὰ δυνάμεων
 οὔτε δι' ὀργάνων εισδέχονται εἰς αὐτοὺς οἱ θεοὶ τὰς
 εὐχάς, ἐν αὐτοῖς δὲ περιέχουσι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐνεργείας
 6 τῶν λόγων, καὶ μάλιστα ἐκείνων οἵτινες διὰ τῆς ἱερᾶς
 ἀγιστείας ἐνδρυμένοι τοῖς θεοῖς καὶ συνηγμένοι τυγχά-
 νουσιν· ἀτεχνῶς γὰρ τηρικαῦτα αὐτὸ τὸ θεῖον πρὸς αὐτὸ
 9 σῖνεστι, καὶ οὐδ' ὥς ἕτερον πρὸς ἕτερον κοινωνεῖ τῶν ἐν
 ταῖς εὐχαῖς νοήσεων.

Ἄλλ' αἱ λιτανεῖαι, ὡς φῆς, ἀλλότριαί εἰσι προσφέ-
 12 ρεσθαι πρὸς τὴν τοῦ νοῦ καθαρότητα. οὐδαμῶς· δι'
 αὐτὸ γὰρ τοιοῦτο, διότι τῇ δυνάμει καὶ καθαρότητι καὶ
 τοῖς πᾶσι τῶν θεῶν ἀπολειπόμεθα, ἐγκαιρότατόν ἐστι
 15 πάντων ἱκετεύειν αὐτοὺς εἰς ὑπερβολήν. ἡ μὲν γὰρ συν-
 αίσθησις τῆς περὶ αὐτοὺς οὐδενείας, εἴ τις ἡμᾶς παρα-
 βάλλων τοῖς θεοῖς κρίνει, ποιεῖ τρέπεσθαι πρὸς τὰς λιτὰς
 18 αὐτοφυῶς· ἀπὸ δὲ τῆς ἱκετείας κατὰ βραχὺ πρὸς τὸ ἱκε-

2. 3. τὰ ὑφ' — αὐτοῖς sic AC, om. O. 3. οὔτε] sic ACD, οὐ O.
 4. τὰς] τὰ O. 6. τῶν om. O. 9. πρὸς ἕτερον] sic AC,
 πρὸς τὸ ἕτερον D, om. O. 12. καθαρότητα .... οὐδαμῶς
 .... δι' A.

intelligantur quae a nobis dicuntur in precibus, libens oblivisceris
 quae sit primarum causarum praestantia, tum quod cognoscant tum
 quod contineant quae iis subiacent; omnia enim in se simul com-
 plectuntur, non igitur per potentias aliquas aut organa dii preces
 ad se recipiunt, immo vero in se continent orationum religiosorum
 hominum effecta, et eorum praecipue qui per puritatem et religio-
 nem diis ipais consecrati sunt et uniti; tunc enim plane divinum
 numen sibi ipsi praesens est, nec ut alienum quid versus alienum
 precum percipit sensa.

Atqui, inquis tu, ut supplicationes ei offerantur, mentis puritate
 alienum est. nullo modo, sed ob hanc ipsam causam, quoniam et
 potentia et puritate et ceteris rebus omnibus dii nos exuperant,
 opportunissime facimus, si iis supplicemus quam possumus maxime.
 propria enim conscientia quod nihili sumus, si quis nos cum diis
 conferat, naturaliter nos ad preces vertit: iam vero a supplicationi-

τευόμενον ἀναγόμεθα, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ ὁμοιότητα ἀπὸ τοῦ συνεχῶς αὐτῷ προσομιλεῖν πτώμεθα, τελειότητά τε θείαν ἡρέμα προσλαμβάνομεν ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς. 3

Εἰ δέ τις ἐννοήσῃ καὶ τὰς ἱερατικὰς ἐκτελείας, ὡς ἀπ' αὐτῶν τῶν θεῶν ἀνθρώποις κατεπέμψθησαν, καὶ ὅτι τῶν θεῶν αὐτῶν εἰσὶ συνθήματα καὶ μόνοις τοῖς θεοῖς 6 ὑπάρχουσιν γνῶριμοι, τρόπον τέ τινα καὶ αὐταὶ τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς θεοῖς, πῶς ἂν ἐτι αἰσθητὴν τὴν τοιαύτην ἄλλ' οὐ θείαν καὶ νοερὰν ὑπολάβοι δικαίως εἶναι 9 ἱκετείαν; ἢ τί ἂν εἰκότως πάθος εἰς αὐτὴν παρμιπύπτοι, εἰς ἣν οὐδ' ἀνθρώπινον ἥθος σπουδαῖον δύναται φεδῶς ἀποκαθαίρεσθαι; 12

Ἀλλὰ τὰ προσαγόμενα φῆς ὡς πρὸς αἰσθητικούς καὶ ψυχικούς προσάγεται. εἶγε σωματικαῖς δυνάμεσι καὶ συνθέτοις μόναῖς συμπληρώτο ἢ ὥσπερ εἰς ὑπηρεσίαν ὁρ- 15 γάνων ψιλὴν ὑποκειμέναις· ἐπεὶ δὲ καὶ ἀσωμάτων εἰδῶν μετέχουσι τὰ προσαγόμενα καὶ λόγων τινῶν καὶ μέτρων ἀπλουστέρων, κατ' αὐτὸ τοῦτο μόνον τῶν προσαγομένων 18

4. ἱερατικὰς D. 7. τε] δὲ A. 13. φῆς] φησὶν ACD.
15. συνεπλήρωτο AC. 17. τὰ προσαγόμενα om. AC.

bus brevi adducimur ad id cui supplicamus, et similitudinem ipsius acquirimus ex iugi cum eo conversatione, et pro imperfectione nostra divinam paulatim adsciscimus perfectionem.

Porro si quis consideraverit, quod preces sacrae ab ipsis diis hominibus missae sint, et quod ipsorum tesserae quaedam sint et a solis diis intelligantur, et quod parem ipsis diis quodammodo potentiam habeant, qui potest ultra credere huiusmodi supplicationes sensiles esse, non autem divinas merito et intellectuales? aut quae tandem possit in eas passio cadere, cuius puritatem facile aequare non possint mores hominum quantumlibet puri?

Sed quae adhibentur, inquis, in supplicationibus materialia sunt, et tamquam sensu et anima praeditis offeruntur. sane si ex potentiis corporeis et compositis solis et ad organorum ministerium duntaxat accommodatis constarent quae offeruntur; sed cum de speciebus incorporeis et proportionibus quibusdam et mensuris simplicioribus aliquatenus participent, penes hoc solum convenientia eorum quae

θιαροῦται ἡ οικειότης, καὶ εἴ τις ἐγγύθεν ἢ πόρρωθεν
 συγγένεια ἢ ὁμοιότης πάρεσιν, ἔξαρκεῖ καὶ αὕτη πρὸς ἡν
 3 νυνὶ λέγομεν συναφὴν· οὐδὲ γάρ ἐστί τι τῶν κατὰ βραχὺ
 προσφκειωμένων τοῖς θεοῖς, ᾧ μὴ πάρευσιν εὐδύς οἱ θεοὶ
 καὶ συνάπτονται· οὐκ ἄρα ὡς πρὸς αἰσθητικούς ἢ ψυ-
 6 χικούς, κατ' αὐτὰ δὲ τὰ θεῖα εἶδη καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς
 θεοὺς γέγνηται αὐτῶν ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἐπιπλοκή· ὥστε
 καὶ περὶ ταύτης τῆς διαιρέσεως ἀποχωρόντως ἀντειρή-
 9 καμεν.

Ἔχεται δὲ ταύτης ἐν τοῖς σοῖς γράμμασιν ἡ σώματι 16
 καὶ ἄσωματι θεοὺς δαμόνων χωρίζουσα, μακροῦ δὲ τιμῆ
 12 κοινωτέρα οὕσα τῆς πρότερον, καὶ τοσοῦτον ἀπέχουσα τοῦ
 τὰ ἰδιώματα αὐτῶν τῆς οὐσίας φράζειν, ὥστε μὴδ' εἰκάζειν
 εἶναι περὶ αὐτῶν μὴδὲ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς ἐτιοῦν·
 15 οὐδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, εἰ ζῶα ἐστὶν ἢ μὴ ζῶα καὶ πότερον
 ἐστέρηται ζωῆς ἢ οὐδ' ὅλως αὐτῆς δεῖται, δυνατόν ἀπὸ
 τούτων κατανοῆσαι· ἔτι τοίνυν οὐδὲ πῶς λέγεται ταῦτα

2. πάρεσιν D. 6. εἶδη] ἡδη D. 8. καὶ οὐκ. O. || ἀπο-
 χράντως B. 11. δὴ] δέ D. 12. καινότερα B. 12. 13. τοῦ
 τὰ] ταῦτα AC, ταῦτα (corr. τοῦ τὰ) D. 13. μὴ δικάσαι D.
 || εἰκάζας B. 14. αὐτοῖς] νῦν τοῖς B, αὐτοῖς τῷς margo B.
 15. πότερον] πρότερον D.

offeruntur cum diis spectari debet, et si qua reperiatur sive maior
 sive minor affinitas et similitudo, sufficit illa ad quam quaerimus
 connexionem: nihil enim quidquam est vel minima accedens ad debet
 congruitate, quin ei sese dii statim praesentes accommodent. fit igitur
 connexus iste precum cum diis quatenus fas est, nec tamen deos
 tamquam sensibiles aut animales respiciunt, sed prout revera dii
 sunt, nec alio modo quam per illa quae in se latent divina semina.
 itaque de hac distinctione quod satis est respondimus.

Cohaeret cum isthac alia in scriptis tuis differentia, quae deos 16
 a daemonibus per corporeitatem et incorporeitatem distinguit, longe
 quidem communior priori illa, quaeque tantum abest ut eorum pro-
 prietates essentielles exprimat, ut ex ea ne hariolari quidem sit de
 iis, nec de accidentibus eorum quibuscunque; ne hoc quidem, utrum
 animalia sint necne, et utrum vita priventur an ea omnino opus non
 habeant, possit quis ex his perspicere. amplius non est coniectura

τὰ ὀνόματα, εἴτε κοινῶς εἴτε κατὰ πλειόνων διαφερόντων, ῥάδιον συμβαλεῖν· εἰ μὲν κοινῶς, ἄτοπον, εἰ ὑπὸ ταὐτὸ γένος ἐστὶ τὸ ἀσώματον, γραμμὴ τε καὶ χρόνος καὶ θεός, 3 δαίμονες τε καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ, εἰ δὲ κατὰ πλειόνων, τί μᾶλλον θεοὺς ἢ σημεῖα δηλοῖς, ὅταν ἀσώματον εἴποις; ἢ ὅταν σῶμα, τίς οὐκ ἂν ὑπολάβοι γῆν μᾶλλον εἰρησθαι 6 ἢ δαίμονας; οὐδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο διώρισται, εἰ ἔχουσι σώματα ἢ ἐποχοῦνται σώμασιν ἢ χρῶνται αὐτοῖς ἢ περιέχουσιν αὐτὰ ἢ μόνον ταὐτό εἰσι σώματι. ἀλλ' ἴσως οὐ 9 δεῖ πάνν τι βασανίζειν τὴν ἀντιδιαστολὴν ταύτην· οὐδὲ γὰρ ὥς σαυτοῦ γνώμην ταύτην προτείνεις, ἀλλ' ὥς ἐτέρων αὐτὴν δόξαν ἀποφαίνεις. 12

- 17 Μεταλάβωμεν οὖν ἀντὶ ταύτης ἅπερ ἠπόρησας πρὸς τὴν παροῦσαν δόξαν. πῶς γὰρ δὴ ἡλίος τε καὶ σελήνη κατὰ τὸν σὸν λόγον καὶ οἱ ἐν οὐρανῷ ἐμφανεῖς ἔσονται 15 θεοί, εἰ ἀσώματοί εἰσι μόνως οἱ θεοί; ὅτι δὴ οὐ περιέχονται ὑπὸ τῶν σωμάτων, φαμὲν ἡμεῖς, ἀλλὰ ταῖς θείαις

1. τὰ ὀνόμ. O. || εἴτε καὶ κατὰ A. 4. 5. τί μᾶλλον bis habet C. 5. εἴπης A. 6. ὅταν] ὅτε Fesch., om. O. || οὐκ ἂν] οὖν D. 9. ταὐτό εἰσι] sic Velsenius, τοῦτό ἐστι O. || σώματι] σώματα AC, σῶμα Fesch., σώμασι (corr. σώματι) D. 12. ἀποφαίνη AC, ἀποφαίνει BD. 16. εἰσι om. O. 17. φασμὲν D.

facilis quomodo haec nomina dicantur, utrum communiter an generice an de pluribus differentibus. si enim communiter, erit perabsurdum, si sub eodem genere sit incorporeo et linea et tempus et deus et genii et ignis et aqua. si de pluribus intelligi velis quando incorporeum dixeris, quid est cur deos potius quam puncta significare te existimem? aut quando corpus dixeris, quis non terram existimet significari potius quam genios? sed ne hoc quidem determinatur, utrum corpora habeant an corporibus inequient an eis utantur an illa contineant, sive solum idem sint cum corpore. sed forte non oportet nimis severe examinare hanc distinctionem, quam non ut tuam sententiam proponebas, sed tamquam aliorum dogma protulisti.

- 17 Omissa ergo hac distinctione veniamus ad ea ventilanda quae tu in dubium vocas, occasione sumpta ex hac prae manibus opinione. quomodo enim sol et luna, prout tu disputas, et caelestis conspicuus chorus dii possunt haberi, si soli dii sint incorporei? dicimus igitur

ζωαῖς καὶ ἐνεργείαις περιέχουσι τὰ σώματα· καὶ ὅτι οὐ
 πρὸς τὸ σῶμα ἐπιστρέφονται, ἀλλὰ τὸ σῶμα ἔχουσιν ἐπι-
 3 στρεφόμενον εἰς τὴν θεϊαν αἰτίαν· καὶ ὅτι τὴν νοερὰν
 αὐτῶν καὶ ἀσώματον τελειότητα οὐκ ἐμποδίζει τὸ σῶμα
 οὐδὲ μεταξὺ παρεμπύπτον πράγματα αὐτῇ παρέχει· ὅθεν
 6 δὴ οὐδὲ δαίται πλείονος ἐπιμελείας, αὐτοφυνῶς δὲ καὶ τρό-
 πον ἐκὰς αὐτοκωνήτως συνέπεται οὐκ αὐτοεργικῆς θεόμενον
 ἐπιστασίας, τῇ δὲ πρὸς τὸ ἐν τῶν θεῶν ἀναγωγῇ καὶ αὐτὸ
 9 ἢ ἐκ αὐτοῦ μονοειδῶς συνεπαιρόμενον.

Εἰ δὲ δαὶ καὶ τοῦτο εἰπεῖν, τὸ οὐράνιον σῶμα πρὸς
 αὐτὴν τὴν ἀσώματον οὐσίαν τῶν θεῶν ἐστὶ συγγενέστα-
 12 τον. μίᾳ μὲν γὰρ ἐκείνης οὐσῆς αὐτὸ ἀπλοῦν ἐστίν,
 ὁμορίστον δὲ ἀδιαίρετον καὶ ἀτρέπτου ὡσαύτως ἀναλλοίω-
 τον. αἱ δὲ καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν μονοειδῶς ὑποτί-
 15 θεται, καὶ τοῦτο ἔχει μίαν τὴν περιφορὰν· μιμεῖται δ' αὐ-
 τῶν καὶ τὴν ταυτότητα τῇ κατ' αὐτὰ καὶ ὡσαύτως καὶ

1. περιέχουσι] sic AC, παρέχουσι O. 2. ἐπιστρέφονται (corr.
 ἐπιστρέφονται) A. 5. μεταξὺ om. D. || αὐτῇ B. 8. ἐπι-
 στασίας D. 13. ἀτρέπτου B. 14. τις] om. ABCD, sed
 AC ponant post ἐνεργείας. || τῶς] sic AC, om. O.

nos, quod caelestes sol et luna non continentur intra illa sua cor-
 pora, sed divinis suis vitis et operationibus continent ipsa corpora;
 quod ipsi ad corpora non propendent, sed corpora ad divinam cau-
 sam adspirant; quod intellectualem et incorpoream eorum perfectio-
 nem non interpellat corpus, nec interventu suo quidquam ei molestiae
 affert, unde nec ulteriori cura indiget, sed sponte sua et sua ipseius
 motione, quodammodo sine omni peculiari gubernatione deos suos
 consequitur, et uniformiter a se ipso evehitur per vim illam anago-
 gicam ad unitatem quae est in diis omnibus.

Immo si id addere oporteat, caeleste corpus valde est cognatum
 deorum immateriali substantiae. nam ut est illa una, sic hoc est
 simplex, illa indivisibilis, hoc quoque indivisibile; illa immutabilis,
 hoc invariabile. quod si quis deorum actiones uniformes esse asse-
 veret, sane et hoc corpus unam habet circulationem: quinimo imi-
 tatur deorum identitatem et vitam divinam; illam aeterno suo motu,
 quo currit secundum eadem, ad eadem, eodem modo, iuxta eandem

πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ καθ' ἓνα λόγον καὶ μίαν τάξιν αὐδίῳ
 κινήσει, καὶ τὴν θείαν ζωὴν τῇ συμφύτῳ τοῖς αἰθερίοις
 σώμασι ζωῇ. διόπερ οὐδ' ὥς ἐξ ἐναντίων καὶ διαφερόν- 3
 των οὔτε τὸ σῶμα αὐτῶν συγκέκερται, ὥσπερ δὴ τὸ ἡμέ-
 τερον συνίσταται σῶμα, οὔτε ἡ ψυχὴ πρὸς τὸ σῶμα συν-
 επάγη εἰς ἓν ἐκ δύο ζῶον, ἀλλ' ὅμοια πάντῃ καὶ συνηνω- 6
 μένα δι' ὅλων τε ὅλα καὶ μονοειδῆ καὶ ἀσύνθετα τὰ κατ'
 οὐρανὸν τῶν θεῶν ἐστὶ ζῶα, τῶν μὲν γὰρ κρείττονον ἐν
 αὐτοῖς αἰεὶ ἱπερεχόντων ὡσαύτως, τῶν δὲ ἐλαττόνων ἐξηρ- 9
 τημένων τῆς τῶν προτέρων ἀρχῆς καὶ οὐδέποτε αὐτὴν εἰς
 ἑαυτὰ κατατινόντων, τῶν δ' ὅλων εἰς μίαν σύνταξιν καὶ
 μίαν συνελευίαν συναγομένων, καὶ τρόπον τινὰ πάντων 12
 ἀσωμάτων ὄντων καὶ θεῶν δι' ὅλου, διότι τὸ θεῖον αἶδος
 ἐν αὐτοῖς ἐπικρατοῦν δι' ὅλων τὴν αὐτὴν πανταχοῦ ὅλην
 μίαν οὐσίαν ἐντίθησιν. 15

18 Οὕτω μὲν οὖν οἱ κατ' οὐρανὸν ἐμφανεῖς θεοὶ τέ εἰσι
 πάντες καὶ τρόπον τινὰ ἀσώματοι· ἡ δ' ἐξῆς ἐπιζήτησις
 ἡ σὴ διαπορεῖ, πῶς αὐτῶν οἱ μὲν εἰσιν ἀγαθοποιοί, οἱ δὲ 18

1. 2. αὐδίῳ κινήσει] sic Gale not., αἰθέριου κινήσεως O. 3. ζωὴν B.
 3. 4. διαφερόντως BD. 4. οὔτε] οὕτω D. 5. 6. συνεπάγει A.
 6. ζῶων D. 7. ὅλων] ὅλως D. || μονοειδῆ D. 10. τῶν
 om. O. || προτέρων] κρείττονων Fesch. 11. ὅλως ACD.

rationem et ordinem; hanc autem vita illa sua, quae est omnibus corporibus caelestibus naturalis. quare nec ex contrariis aut differentibus partibus eorum corpus componitur, ut quidem nostrum corpus constat: neque eorum anima cum corpore cohaeret in unum ex duobus animal; sed animalia deorum caelestia similia prorsus sunt et unita, tota in totis uniformia et incompressa, eo quod quae sunt in his superiora semper eodem modo supereminant, quae autem sunt inferiora pendent a priorum principatu, ita tamen ut ad se nunquam illum trahant; adeoque haec omnia ad unam ordinationem, unamque perfectionem colliguntur, et incorporea sunt quodammodo, diique in universum, quoniam divina natura quae in illis dominatur, unam eandemque essentiam ubique per omnia impertit.

Sic igitur caelites conspicui et dii sunt omnes, et aliquatenus
 18 incorporei. proxima tua sciscitatio quaerit, quo pacto ex diis alii
 sint benefici alii malefici. sumitur autem a genethliologia haec opi-

- κακοποιοί· αἰληται μὲν οὖν ἀπὸ τῶν γενεθλαλόγων
 αὕτη ἡ δόξα, πάσῃ δὲ διαμαρτάνει τοῦ ὄντος. ἀγαθοί
 3 τε γάρ εἰσιν ἅπαντες καὶ ἀγαθῶν αἰτιοὶ ὡσαύτως πρὸς
 ἐν τε ἀγαθὸν ἀποβλέποντες ἐνοειδῶς περιάγονται κατὰ
 μόνον τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὰ γε ὑπο-
 6 καίματα αὐτοῖς σώματα καὶ αὐτὰ ἀμηχάνους ὅσας ἔχει
 δυνάμεις, τὰς μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς θείοις σώμασι μονίμως
 ἐστῆσας, τὰς δ' ἀπ' αὐτῶν προϊούσας εἰς τὴν φύσιν τοῦ
 9 κόσμου καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον, δι' ὅλης τε τῆς γενέσεως
 ἐν τάξει κατιούσας, καὶ μέχρι τῶν κατὰ μέρος διατεινούσας
 ἀκωλύτως.
- 12 Περὶ μὲν οὖν τῶν μενουσῶν κατ' οὐρανὸν ἐν τοῖς
 σώμασι τοῖς θείοις δυνάμεων οὐκ ἂν τις ἀμφισβητήσῃεν
 ὥς εἰσιν ὅμοιαι πᾶσαι· λοιπὸν οὖν περὶ τῶν τῇδε κατα-
 15 παμπομένων καὶ συμμεινμένων πρὸς τὴν γένεσιν διέλ-
 θωμεν. αὗται τοίνυν ἐπὶ μὲν σωτηρίᾳ τοῦ παντός διή-
 κουσιν ὡσαύτως καὶ συνέχουσιν ὅλην τὴν γένεσιν κατὰ τὰ
 18 αὐτά. ἀπαθεῖς τέ εἰσι καὶ ἄτρεπτοι, καίτοι εἰς τὸ τρε-

4. τι] sic B, τε O. || ἀποβλέποντες] sic ACD, ἄποντες B, ἅπαν-
 τες O. 5. μόνον] τὸ μόνον O. 8. εἰς om. D. 12. μὲν
 ex C additum. 14. λοιπὸν C. 15. συμμεινμένων D.
 16. σωτηρίᾳ μὲν A.

nio, sed a veritate errat longe. sunt enim dii omnes benefici et bonorum etiam auctores, et ad bonum tantum respicientes uniformiter circumaguntur ex intuitu boni solius et pulchri. quinimo et subiecta ipsis corpora incredibiles quasdam habent virtutes, et ex iis quasdam semper in ipsis divinis corporibus permanentes, quasdam profluentes in mundi naturam, ipsumque adeo mundum, et per universam genesin ordine progredientes, et usque ad res particulares sine omni impedimento pertingentes.

Jam de virtutibus caelestibus quae in ipsis divinis corporibus manent, dubium esse potest nemini quin sint omnes similes: restat igitur percurramus eas virtutes, quae huc ad nos mittuntur et genesi immiscentur. eae igitur ad salutem universi eodem modo descendunt, et totam genesin eodem modo continent et administrant; impatibiles quoque sunt et immutabiles, etiamsi immisceantur rebus mutabilibus

πόμενον καὶ πάσχον καθήκουσιν. ἡ μέντοι γένεσις πολυειδής οὕσα καὶ ἐκ διαφερόντων συνισταμένη τῇ οικείᾳ μὲν ἐναντιώσκει καὶ διαιρᾷ τοὺς μαχομένους καὶ μεριστῶς τὸ 3 ἐν αὐτῶν καὶ ἀδιάφορον δέχεται· παθητικῶς δὲ χωρεῖ τὸ ἀπαθές, καὶ ὅλως κατὰ τὴν οικίαν φύσιν οὐ κατὰ τὴν ἐκείνων δύναμιν πέφυκεν αὐτῶν μετέχειν. ὥσπερ οὖν τὸ 6 γηγνόμενον τοῦ ὄντος γεννητῶς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀσωμάτου σωματοειδῶς μεταλαμβάνει, οὕτω καὶ τὰ ἐν τῇ γενέσει φυσικὰ καὶ ἐνυλὰ τῶν αὐλῶν καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν 9 καὶ γένεσιν αἰθερίων σωμάτων ἀτάκτως καὶ πλημμελῶς ἔστιν ὅπου μεταλαμβάνει. ἄτοποι οὖν οἱ τε χροῶμα καὶ σχῆμα καὶ ἀφὴν τοῖς νοητοῖς εἶδеси προστιθέντες, διότι 12 τὰ μεταλαμβάνοντα αὐτῶν εἰσι τοιαῦτα, καὶ οἱ τοῖς οὐρανίοις σώμασι κακίαν ἀνατιθέντες, διότι τὰ μετέχοντα αὐτῶν φύεται ἐνίοτε κακά. τὴν ἀρχὴν γὰρ οὐδ' ἂν ἦν 15 μετοχὴ τὸ τοιοῦτον, εἰ μὴ τι καὶ παραλλάττον εἶχε τὸ μεταλαμβάνον. εἰ δ' ὥς ἐν ἑτέρῳ καὶ διαφέροντι δέχεται

3. μαχομένους D. 4. ἀδιαφόρων D. || δέχεται] μάχεται D.
 || παθητῶς ACD Fesch. Reg. 11. ἄτοπων BD. 13. 14. οὐ-
 ρανίοις] ἀνθρωπείοις A. 15. ἦν] sic AD, legebatur ἦ.

et patibilibus. genesis enim multiformis cum sit et ex variis conflata, pro naturali sua contrarietate et distinctione deorum unitatem indivisibilitatemque recipit, non sine pugna quadam et divisibilitate; et quod est iis impatibile patibili modo admittit: et ut summation dicam, potius iuxta naturae suae modulum quam pro deorum viribus de diis participat. quemadmodum igitur quod generatur participat de ente secundum modum generationi convenientem, et corpus de rebus incorporeis modo corporali, ita quae sunt in genesi naturalia et materialia, de immaterialibus et corporibus aethereis supra naturam et genesin positis aliquando hauriunt, sed confuse et irregulartiter. absurde ergo faciunt qui colorem et figuram et tactum separatim speciebus tribuunt, eo quod quae de iis participant talia habeant: item qui malitiam corporibus caelestibus ascribunt, eo quod quae de eis participant aliquando mala sint. nam ista illa participatio iam tum ab initio fieri non posset, si id quod de alio participat ab eo non haberet aliquid differentiae; iam vero si quicquid participatur

τὸ μετεχόμενον, τοῦτο δῆπου τὸ ὡς ἄλλο καὶ ἐν τοῖς περιγεῖοις ἐστὶ τὸ κακὸν καὶ ἄτακτον.

- 3 "Ἡ τε οὖν μετάληψις αἰτία γίνεται τῆς ἐν τοῖς δευτέρους πολλῆς ἑτερότητος καὶ ἡ σύμμιξις τῶν ὑλικῶν πρὸς τὰς αὐλούς ἀπορροίας, καὶ ἔτι τὸ ἐτέρως διδόμενον ἐτέρως
6 αὐτὰ τὰ τῇδε ὑποδέχασθαι. οἷον ἡ τοῦ Κρόνου ἀπόρροιά ἐστι συνακτική, ἡ δὲ τοῦ Ἄρεος κινητική· πλὴν ἐν γε τοῖς ἐνύλοις ἡ παιθητικὴ γενεσιουργὸς ὑποδοχὴ τὴν μὲν κατὰ
9 πῆξιν καὶ ψυχρότητα ἐδέξατο, τὴν δὲ κατὰ φλόγωσιν ὑπερβάλλουσιν τὸ μέτριον. οὐκοῦν τὸ φθοροποιὸν καὶ ἀσύμμετρον διὰ τὴν τῶν ὑποδεχομένων ἑτεροποιὸν καὶ ὑλικὴν
12 καὶ παιθητικὴν παρατροπὴν ἀπήντησεν; ἔτι τοίνυν ἡ ἀσθένεια τῶν ἐνύλων καὶ περιγείων τόπων τὴν ἀκραιφνή δύναμιν καὶ καθαρωτάτην ζωὴν τῶν αἰθερίων μὴ χωροῦσα

6. αὐτὰς ABD. || τοῦ ante Κρόνου om. O. || Κρόνου] χρόνου D. || Κρόνου — Ἄρεος] πῶς δὲ Κρόνον τε καὶ Ἄρην κακοποιούς λεγοντες πάλιν ποιοῦσαν ἀγαθούς. Sallust. philos. c. 9. p. 34. Orelli. — Martem et Saturnum, qui interridunt vitae rationem, si radiis suis ortum geniturae pulsaverint. Serv. ad Aen. 4, 610. 8. παθητὴ AC Fesch. Reg., πατική (corr. πατιτὴ) D. 12. παθητὴν ACD Fesch. Reg. || ἡ om. A. 14. καθαρωτάτην D, καθαροτάτην O.

recipitur tamquam in alia re et differenti, sane ista alia res in his quae sunt circa terram locis malum dicitur et inordinatum.

Haec igitur participatio causa est plurimae in inferioribus diversitatis, ut est miscella illa materialium cum immaterialibus influentibus; item quod inferiora haec aliter accipiant illud quod etiam alio modo dabatur. exempli gratia Saturni virtus est constipativa, Martis vero motiva: veruntamen sit, ut susceptaculum generationis patibile illam quidem Saturni vim per modum congelationis et frigoris intensissimi accipiat, hanc autem per modum ardoris immodici. nonne igitur quae oboritur corruptio et asymmetria merito tribui debeat susceptaculorum diversitati alteranti materiali patibili? quare imbecillitas rerum materialium et locorum terrestrium, cum nequeat capere simplicem illam vim vitamque aetheriorum purissimam, suas ipsas labeis causis primis imputat: quemadmodum si quis corpore infirmus,

τὸ ἐαντῆς πάθημα μεταφέρει ἐπὶ τὰ πρῶτα αἷτια· οἶον
εἰ τις κάμων τῷ σώματι καὶ μὴ δυνάμενος φέρειν τὴν
ἡλίου ζωοποιὸν θερμότητα ἐτόλμα, ψευδόμενος ἀπὸ τῶν 3
οἰκείων παιδῶν εἰπεῖν, ὡς οὐ λυσιτελής ἐστιν ὁ ἥλιος πρὸς
ὕγιαν ἢ ζωὴν.

Γένοιτο δ' ἂν τι καὶ τὸ τοιοῦτον ἐν τῇ τοῦ παντός 6
ἁρμονίᾳ καὶ κράσει, ὡς τὰ αὐτὰ τῷ μὲν ὄλῳ καὶ παντὶ
σωτήρια εἶναι διὰ τὴν τελειότητα τῶν τε ἐνόντων καὶ οἷς
ἐνεσσι, τοῖς δὲ μέρεσι βλαβερά διὰ τὴν μεριστὴν ἀσυμ- 9
μετρίαν. καὶ ἐν τῇ τοῦ παντός οὖν κινήσει πᾶσαι μὲν
αἱ περιφοραὶ τὸν πάντα κόσμον ὡσαύτως διαφυλάττουσιν,
ἐν δὲ τι τῶν ἐν μέρει πολλάκις θλίβεται ἢ ἄλλου μὲ- 12
ρους, ὅπερ καὶ ἐν ὀρχήσει περιφανῶς ὁρῶμεν γιγνόμενον.

Πάλιν δὲ οὖν τὸ φθειρόμενον καὶ μεταβαλλόμενον
πάθημα σύμφυτον γίνεται τῶν κατὰ μέρος, καὶ οὐ δεῖ 15
οὐδὲ τοῦτο τοῖς ὅλοις καὶ πρώτοις αἰτίοις ἀνὰ τιθέναι ἢ
ὡς ἐν αὐτοῖς ὃν ἢ ὡς ἀπ' αὐτῶν εἰς τὰ τῇδε καθήκον·

2. κάμων] sic AD Fesch., καμόντων O. 3. post ψευδό-
μενος AC add. ἐπικαλεῖν. 4. εἰπεῖν om. ABCD. || ὡς οὐ λυ-
σιτελής ἐστιν om. B. || ὁ ἥλιος om. ABCD. 11. ἐπιφοραὶ A.
13. περιφανῶς] sic AC, om. O. 15. σύμφυτον B. || γίγνε-
ται D. 17. αὐτοῖς] αὐτῷ ACD. || τὰ] τὸ A.

solisque calorem vivificum tolerare nequiens, falso auderet, a suis infirmitatibus arguens, incusare solem tamquam ad salutem et vitam plane inutilem.

Quinimo in universi harmonia et crasi evenire potest, ut eadem quae sint salutaria toti universo propter convenientiam et perfectionem receptorum et recipientium, partibus interim sint damnosa propter particulares ineptitudines. omnes sane orbium circulationes, ut de universis loquar motibus, totum mundum similiter conservant, cum interim pars alia ab alia laedatur: quomodo saepe in saltationibus fieri videmus [ubi totius chori decor servatur, cum digitus aut pes interim offendatur].

Rursus naturale est rebus particularibus pati et permutari, non autem oportet hoc universis et primis causis impingere, ac si in ipsis locum haberet, vel ab ipsis ad haec inferiora promanaret. atque

διὰ δὴ τοσούτων ἀποδίδεσθαι, ὥς οὔτε αὐτοὶ οἱ ἐν οὐρανῷ θεοὶ οὔτε αἱ δόσεις αὐτῶν εἰσὶ κακοποιοί.

- 3 Ἴθι δὴ οὖν κακῆινο ἀποκρινώμεθα, τί τὸ συνάπτον 19
ἐστὶ πρὸς τοῖς ἀσώματοις θεοῖς τοὺς ἔχοντας σῶμα ἐν
τῷ οὐρανῷ. ἤδη μὲν οὖν ἀπὸ τῶν προειρημένων καὶ
6 τοῦτο καταφαίνεται. εἰ γὰρ ὡς ἀσώματοι καὶ νοητοὶ καὶ
ἠνωμένοι τῶν οὐρανίων σφαιρῶν ἐπιβεβήκασιν, ἀρχὰς ἔχου-
σιν ἐν τῷ νοητῷ, καὶ νοοῦντες τὰ θεῖα αὐτῶν εἶδη κατ-
9 ευθύνουσι τὸν σύμπαντα οὐρανὸν κατὰ μίαν ἄπειρον
ἐνέργειαν· καὶ εἰ χωριστῶς τῷ οὐρανῷ παρόντες ἄγουσι
μόναις ταῖς ἑαυτῶν βουλήσεσι τὰς αἰδίους περιφοράς,
12 ἀμυγῆς ὑπάρχουσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ αἰσθητὸν καὶ τοῖς
νοητοῖς θεοῖς συνυπάρχουσι.

- Πλὴν οὐδὲν οἶον καὶ κατ' ἰδίαν πραγματεύεσθαι
15 τὴν παρούσαν ἀπόκρισιν ὥδε πως. λέγω δὴ οὖν, ὥς ἀπὸ
τῶν νοητῶν θεῶν παραδειγμάτων καὶ περὶ αὐτὰ ἀπο-
γεννᾶται τὰ ἐμφανῆ τῶν θεῶν ἀγάλματα, γεγόμενά τε
18 παντελῶς ἐν αὐτοῖς ἴδρυται, καὶ πρὸς αὐτὰ ἀνήκουσαν

2. κατοποιοί D. 4. τοὺς] τοῖς D. 6. post γὰρ C add. οἱ.
8. „ἐν τῷ νοητῷ, scil. διακόσμῳ“ Gale not. || αὐτῶν] αὐτῶν BD,
ἑαυτῶν A. || εἶδει B, ἤδη D. 14. διαπραγματεύεσθαι ACD.
18. αὐτὰ] sic margo A et Tayl. αὐτὴν O.

ita per haec ostensum est, quod nec ipsi caelestes dii nec eorum munera mali quidquam in se contineant.

Age vero et ad illa respondeamus, quodnam sit vinculum, quo 19
dii incorporei iis qui corpus habent annectuntur. sed et hoc etiam
ex ante dictis apparet. nam si tamquam incorporei et intellectuales
et uniti sphaeris caelestibus inequient, habent haud dubie originem
in mundo intellectuali, atque ita suas ipsorum species divinas con-
templantes totum caelum administrant iuxta infinitam quandam ope-
rationem: si vero caelum curent ex intervallo, et solis suis volun-
tatibus peragant aeternas circulationes, sane ipsi cum sensibili cae-
lorum natura nihil communicant, cum diis autem intellectualibus quam
maxime.

Sed praestat particulariter praesens responsum tractare hoc
modo. dico igitur quod conspicua deorum simulacra ab intelligibi-
libus paradigmatis divinis aut saltem penes illa progenerantur; pro-
generata vero manent in iis firmiter, et ad ea pertinentem habent

ἔχει τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀποτελεσθεῖσαν εἰκόνα· ἐτέρως τε τὰ αὐτὰ ἄλλην διακόσμησιν δεδημούργηται, συνεχῇ τέ ἐστι τὰ τῇδε πρὸς ἑκείνα κατὰ μίαν ἔνωσιν, καὶ τὰ μὲν παρ- 3 ὄντα θεῖα νοερὰ εἶδη τοῖς ὁρωμένοις σώμασι τῶν θεῶν χωριστῶς αὐτῶν προὔπαρχει· τὰ δ' ἄμικτα καὶ ὑπερουράνια αὐτῶν νοητὰ παραδείγματα μένει καθ' ἑαυτὰ ἐν ἐνὶ 6 ὁμοῦ πάντα κατὰ τὴν διαωνίαν αὐτῶν ὑπερβολήν.

Ἔστι μὲν οὖν καὶ κατὰ τὰς νοερὰς ἐνεργείας ὁ κοινὸς σύνδεσμος αὐτῶν ἀδιαίρετος, ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὰς 9 τῶν εἰδῶν κοινὰς μετουσίᾳς, ἐπεὶ οὐδὲν διείργει ταύτας, οὐδ' ἔστι τι αὐτῶν μεταξύ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ αὐλὸς οὐσία καὶ ἀσώματος οὔτε τόποις οὔτε ὑποκειμένοις 12 δισταμένη οὔτε μερῶν μερισταῖς διωρισμένη περιγραφαῖς εὐθὺς συνέρχεται καὶ συμφύεται εἰς ταυτότητα, ἥ τε ἀφ' ἐνὸς πρόοδος καὶ εἰς ἐν τῶν ὅλων ἀναγωγὴ καὶ τοῦ ἐνὸς 15 πάντα ἐπικράτεια συνάγει τὴν κοινωνίαν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ θεῶν πρὸς τοὺς ἐν τῷ νοητῷ προὔπαρχοντας.

4. εἶδη] ἤδη D. 6. ἐν] sic AC, om. O. 7. διαωνίαν] διάνοιαν D. 10. 11. ταύτας οὐδ'] αὐτας δδ' B. 16. συνάγει om. D. || τῶν] sic AC, αὐτῶν O.

imaginem, quae ab iis perficiebatur; quod hae ipsae imagines aliud ordiuntur opus, et per unitatis vinculum hae cum illis continuae sunt, et quod eae divinae species quae adsunt conspicuis deorum corporibus, separatim existunt ante illa corpora, et quod ipsarum paradigma intelligibilia, quae impermixta sunt et supercaelestia, in se ipsis unite permanent et tota simul iuxta suam aeternam eminentiam.

Est igitur unum commune et indissolubile vinculum inter ea penes intellectuales operationes, quo pacto est et penes communem in speciebus participandis rationem, quoniam nihil est quod eas determinet, neque est intervalli quidquam inter eas: immo immaterialis incorporeaue substantia, quippe quae neque locis neque subiectis distrahatur, neque particularibus partium circumscriptionibus limitetur, ipsa continuo concurrit, et in identitate coalescit; tum etiam processus ille omnium ab uno et in unum recursus, et imperium unius super omnia communionem praestat inter deos qui sunt in hoc mundo et eos qui sunt in intelligibili.

Ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα νοερά ἐπι-
 στροφή καὶ ἀπὸ τῶν προτέρων εἰς τοὺς δευτέρους θεοὺς
 3 δόσις τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ δυνάμεως συνέχει τὴν εἰς ἐν
 αὐτῶν σύνοδον ἀδιάλυτον. ἐπὶ μὲν τῶν ἑτερουσιῶν οἶον
 ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τῶν ἀνομοειδῶν ὥσπερ τῶν ἐν-
 6 ὕλων εἰδῶν καὶ τῶν ἄλλως ὁπωσοῦν κεχωρισμένων, ἡ
 συμφυῆς ἕνωσις ἐπὶ κτητός τε παραγίνεται ἀπὸ τῶν ἄνωθεν
 καὶ ἀποβλητῇ κατὰ χρόνων περιόδους ὠρισμένας· ὅσῳ
 9 δ' ἂν ἀνίωμεν ἐπὶ τὸ ὕψος καὶ τὴν ταυτότητα τῶν πρῶ-
 των κατὰ τὸ εἶδος τε καὶ τὴν οὐσίαν, ἀπὸ τε τῶν μερῶν
 ἐπὶ τὰ ὅλα ἀναγάγωμεν ἑαυτούς, τοσοῦτον πλέον τὴν ἕνω-
 12 σιν τὴν αἰδιον ὑπάρχουσαν εὐρίσκομεν, προηγουμένην τε
 αὐτὴν καὶ κυριωτέραν θεωροῦμεν καὶ περὶ ἑαυτὴν καὶ ἐν
 ἑαυτῇ ἔχουσαν τὴν ἑτερότητα καὶ τὸ πλήθος.
 15 Ἐπεὶ δέ γε τῶν θεῶν ἐν τῇ ἐνώσει πάντων ἐστὶν ἡ
 τάξις, τὰ τε πρῶτα καὶ δεύτερα αὐτῶν γένη καὶ τὰ περὶ
 αὐτὰ φνόμενα πολλὰ ἐν ἐνὶ τὰ ὅλα συνυφέστηκε, τότε

8. χρόνον D. 10. ἀπό τε] ἀπό γε O. 11. τοσοῦτον] sic
 Velsenius, legebatur τούτω. 12. ὑπάρχουσαν A. 14. ἑαυτῇ]
 sic AC, αὐτῇ O. 17. αὐτὰ φνόμενα] sic A, αὐτὸ φνό-
 μενα D, αὐτοφνόμενα O.

Praeterea secundorum ad prima intellectualia conversio, primo-
 rumque in secundos deos eiusdem essentiae et potestatis communi-
 catio, connectit eorum synodum in unum indissolubiliter. quae enim
 duae res ex diversis essentiis coalescunt, ut anima et corpus, aut
 ex diversis speciebus, ut materiales et eae quae quovis alio modo
 discrepant species componuntur, certe illa coalitio ut a superioribus
 advenit et acquiritur, ita certis temporum recursibus amittitur. quanto
 autem magis ascendimus in altum et in identitatem causarum prima-
 rum tum specie tum essentia, et quanto magis attollimus nos a par-
 tibus ad tota, tanto magis unitatem illam deprehendimus quae aeterna
 existit, et praestantiorē contemplamur et principaliorem in se et
 circa se tum diversitatem tum multitudinem comprehendentem.

Quandoquidem vero deorum in unitate omnium consensus sit,
 et prima et secunda eorum genera et quaecunque plurima licet circa
 ea nascuntur, in unitate omnia simul existant, et omne quod est in

πάν ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ἐν, ἀρχή τε καὶ μέσα καὶ τέλη
κατ' αὐτὸ τὸ ἐν συνυπάρχει· ὥστ' ἐπὶ γε τούτων οὐδὲ χρὴ
ζητεῖν πόθεν τὸ ἐν ἅπασιν ἐφίκει· αὐτὸ γὰρ ὅ· τι ποτέ 3
ἐστὶν ἐν αὐτοῖς τὸ εἶναι, τοῦτο αὐτῶν ὑπάρχει τὸ ἐν·
καὶ τὰ μὲν δευτέρα μένει κατὰ τὰ αὐτὰ ἐν τῷ ἐνὶ τῶν
πρώτων, τὰ δὲ πρῶτα δίδωσι τοῖς δευτέροις τὴν ἀφ' ἑαυ- 6
τῶν ἔκωσιν, πάντα δὲ ἐν ἀλλήλοις κοινωνίαν ἔχει τῆς
ἀδιαλύτου συμπλοκῆς.

Ἀπὸ δὴ ταύτης τῆς αἰτίας καὶ τοῖς αἰσθητοῖς θεοῖς 9
σώματα ἔχουσιν οἱ πανταλῶς ἀσώματοι θεοὶ συνήνικται,
οἱ τε γὰρ ἐμφανεῖς θεοὶ σωμάτων εἰσὶν ἔξω, καὶ διὰ
τούτῳ εἰσιν ἐν τῷ νοητῷ, καὶ οἱ νοητοὶ διὰ τὴν ἄπειρον 12
αὐτῶν ἔκωσιν περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τοὺς ἐμφανεῖς, ἀμ-
φότεροί τε κατὰ κοινὴν ἔκωσιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἴσταν-
ται, ὡσαύτως καὶ τοῦτο τῆς τῶν θεῶν αἰτίας καὶ δια- 15
κοσμήσεώς ἐστιν ἐξαιρετόν, διόπερ ἄνωθεν μέχρι τοῦ τέ-
λους τῆς θείας τάξεως ἡ αὐτὴ διήκει πάντων ἔκωσις. εἰ

3. ἐφίκει AC. || ὅ τι] sic BCD, ὅτε O. 4. αὐτῶν] αὐτῷ C.
5. τὰ ante αὐτὰ om. A. 6. δίδωσι] sic ACD, om. B, post
ἔκωσιν ponit O. 8. διαλύτου B. 11. ἔξω] ἄξω D.

iis unum sit, tum principium et media et fines in unum coeunt si-
mulque sunt: ita ut de his ne oporteat quidem quaerere unde unitas
illa omnibus advenerit, ipsa enim eorum essentia, quaecunque tandem
sit, est haec unitas; et secunda quidem genera in unitate primorum
eodem modo semper manent, et prima secundis impertiunt a se ipsis
unitatem, omnia denique indissolubilis inter se nexus communionem
sustinent et tinentur.

Et hanc ipsam ob rationem dii prorsus incorporei uniuntur diis
sensibilibus et corpora gerentibus. nam et dii conspicui sunt extra
corpora, atque adeo ad mundum intelligibilem pertinent, et dii in-
telligibiles propter unitatem suam infinitam deos conspicuos in se
continent, utrique vero secundum communem unitatem et operatio-
nem unam stabiliuntur. similiter et haec insignis est praerogativa
tum causae tum administrationis divinae, quod a summis ad imos in
ordine divino una per omnes diffundatur unitas. si autem hoc di-

δὴ τοῦτο ἄξιον ἀμφισβητεῖν, τοῖναντίον γὰρ ἂν ἡ θανα-
μαστόν, εἰ μὴ οὕτως εἶχε.

3 Καὶ περὶ μὲν τῆς συναφῆς τῶν αἰσθητῶν θεῶν ἰδρυ-
μένων πρὸς τοὺς νοητοὺς θεοὺς τοσαῦτα εἰρησθῶ· τὸ δὲ 20
μετὰ τοῦτο τὰς αὐτὰς ἐρωτήσεις ἐπαναλαμβάνεις αὐτίς,
6 περὶ ὧν ἥρει μὲν τὰ προειρημένα ἀρτίως εἰς διάλυσιν
ὧν ἐπεξήτησας. ἀλλ' ἐπεὶ δεῖ τὰ καλὰ, ὥς φρασι, πολλάκις
λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖν, οὐδὲ ἡμεῖς ὑπερβησόμεθα ταῦτα
9 ὥς ἤδη τετυχηκότες ἰκανῆς ἀποκρίσεως τρίβοντες δὲ αὐτὰ
πολλάκις διὰ τῶν λόγων τάχα ἂν ἐξ ἀπάντων τέλειόν τι
καὶ μέγα ἀγαθὸν εἰς ἐπιστήμην κτησάμεθα. ἀπορεῖς
12 γὰρ δὴ τί τὸ διακρίνόν ἐστι τοὺς δαίμονας ἀπὸ τε τῶν
ἐμφανῶν καὶ τῶν ἀφανῶν θεῶν, συνημμένων δὲ τῶν ἐμ-
φανῶν θεῶν τοῖς ἀφανέσιν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦδε
15 πρώτου ἀρχόμενος τὸ διάφορον αὐτῶν παραδεικνύω. διότι
γὰρ οἱ μὲν εἰσιν συνημμένοι πρὸς τοὺς νοητοὺς θεοὺς καὶ
αὐτὴν τὴν ἰδέαν πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες, οἱ δὲ πόρρωθεν

1. ἡ] sic C, ἡ A, ἡν O. 3. 4. ἰδρυμένων D. 5. μετὰ]
μὴ τὰ B. || ἐπαναλαμβάνεις D. 7. δεῖ] δὴ D. 10. τέ-
λειόν AD. 13. ante συνημμένων codices addunt ἀφανεῖς μὲν
om. O. || συνημμένων B.

gnum visum est de quo dubitet quis, sane contraria pars omni ad-
miratione digna esset, si aliter se res haberet.

Atque haec dicta sunt de contactu et affinitate deorum sensi-
bilium ad deos intellectuales. post haec easdem resumis quaestiones 20
ad quarum solutionem sufficere possent quae nuper a nobis tibi quae-
renti responsa sunt. verum quoniam, ut est proverbium, quae pulchra
saepe loqui et considerare oportet, idcirco nec nos haec transiliemus
ac si iam iam abunde respondissemus, sed iterum atque iterum ser-
monibus disputantes forte ex omnibus perfectum aliquod et grande
ad scientiam emolumentum parabimus. quaeris autem quid sit quod
discriminet daemones a diis tum conspicuis tum inconspicuis, cum
coniuncti unitatis vinculo conspicui inconspicui sunt. ego vero or-
sus ab eo quod primum est, quae sit inter eos differentia ostendam.
quoniam enim conspicui diis intellectualibus coniuncti sunt, et eandem
ideam cum illis habent, daemones vero longe quoad essentiam ab

αὐτῶν ἀφροσθηκότες κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ μόλις δι' ὁμοιότητος αὐτοῖς ἀπεικαζόμενοι, διὰ τοῦτο δὴ κεχωρισμένοι τῶν ἐμφανῶν θεῶν εἰσὶ δαίμονες. τῶν δ' ἀφανῶν θεῶν 3 διεστήκασιν κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ ἀφανοῦς διαφοράν· οἱ μὲν γὰρ δαίμονες ἀόρατοί τε εἰσι καὶ οὐδαμῶς αἰσθητοὶ περιληπτοί, οἱ δὲ καὶ λόγου γνώσεως καὶ νοήσεως ἐνύλον 6 προέχουσι· καὶ διότι τούτοις εἰσὶν ἄγνωστοι καὶ ἀφανεῖς, οὕτως ἐπονομάζονται πολὺ διαφερόντως ἢ ὥς ἐπὶ τῶν δαιμόνων λέγεται τὸ ἀφανές· τί οὖν; τῶν ἐμφανῶν θεῶν 9 ἀφανεῖς ὄντες ἔχουσι κρεῖττον καθ' ὅσον εἰσὶν ἀφανεῖς; οὐ μὲν οὖν· τὸ γὰρ θεῖον ὅπου ποτ' ἂν ἦ καὶ ἦντινα 12 ἂν ἔχη λῆξιν, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν καὶ ἐπικράτειαν 12 τῶν ὑποτεταγμένων ὅλων. οὐκοῦν καὶ ἐμφανές ἦ, τῶν ἀφανῶν ὡσαύτως ἐπάρχει δαιμόνων, καὶ παρὰ γῆν ὑπάρχει, τῶν ἀερίων βασιλεύει δαιμόνων. οὐ γὰρ ὁ τόπος· ὁ δὲ 15 χόμενος οὐδ' ἡ τοῦ κόσμου μερὶς ποιᾷ τινὰ μεταβολὴν εἰς τὴν τῶν θεῶν ἀρχήν· μένει δὲ ἡ αὐτὴ πανταχοῦ τῶν

3. θεῶν om. A. 4. τὴν om. O. 6. λόγου] sic AD, λόγον O. || ἐνύλους AC. 7. προέχουσι] sic A, προσέχουσι BCD, ὑπερέχουσι O. 8. ὥς om. O. 9. τῶν om. O. 10. ἀφανεῖς alterum] ἐμφανεῖς A. 11. ἦ] ἡ AC, ἦν O. || ἦντινα scripsi, ἂν τινα BCD, ἄντινα O. 14. ὡσαύτως] sic AC, om. O. || ἐπάρχει] sic A Fesch. Regii, ὑπάρχει O. 14. 15. καὶ παρὰ — δαιμόνων] sic BCD, Fesch. Regii, om. O.

istis disiuncti sunt, et vix similitudine eos repraesentant, hanc ob rationem a diis conspicuis determinantur. et a diis inconspicuis differant eo quod inconspicui sunt: daemones enim nec oculis nec sensu alio percipi possunt, dii vero etiam ratione notitiae et intelligentiae materialis antecellunt: et quia his sunt incogniti et inconspicui, sic appellantur, sed longe alia de causa quam daemones inconspicui dicuntur. quid igitur? melius sese habent dii inconspicui, quod tales sint, quam conspicui? minime: quod enim divina est ubicunque tandem sit aut quaecunque provinciam sortiatur, eandem habet potentiam et ditionem in universa sibi subiecta. enimvero si conspicui aliquando fiant, imperitant daemonibus inconspicuis, atque etiam si circa terram versentur, daemonibus aëreis dominantur; neque enim locus recipiens aut mundi portio quaelibet quidquam imperio divino

θεῶν ὅλη ἡ οὐσία ἀδιαίρετός τε καὶ ἀναλλοίωτος, ἣν σέ-
 βει πάντα ὁμοίως τὰ ὑποδεέστερα τῇ κατὰ φύσιν τάξει.
 3 Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς ἐπιόντες καὶ ἄλλην εὐ-
 ρίσκομεν αὐτῶν διαφορὰν· οἱ μὲν γὰρ ἐμφανεῖς τε καὶ
 ἀφανεῖς θεοὶ τὴν ὅλην ἐν ἑαυτοῖς συνειλήφασιν κυβέρνη-
 6 σεν τῶν ὄντων κατὰ πάντα τε τὸν οὐρανὸν καὶ κόσμον
 καὶ κατὰ τὰς ἀφανεῖς ἐν τῷ παντὶ δυνάμεις ὅλας· οἱ δὲ
 τὴν δαμονίαν ἐπιστασίαν διαλαχόντες, μοίρας τινὰς με-
 9 ριστὰς τοῦ κόσμου κατατεινάμενοι, ταύτας κατευθύνουσιν,
 ἔχουσί τε καὶ αὐτοὶ μεριστὸν τὸ τῆς οὐσίας εἶδος καὶ δυ-
 νάμειος. καὶ ἔτι συμφυεῖς πῶς εἰσι καὶ ἀχώριστοι τῶν
 12 ὑπ' αὐτῶν διοικουμένων· οἱ δὲ θεοὶ καὶ σωμάτων ἐπι-
 βαίνουσι, παντελῶς εἰσὶν ἀπ' αὐτῶν κεχωρισμένοι. οὐ τὸ
 τῶν σωμάτων οὖν ἐπιμαλεῖσθαι φέρει τινὰ ἐλάττωσιν οἷς
 15 ὑπηρετεῖ τὸ σῶμα, καὶ συνέχεται ὑπὸ τοῦ κρείττονος καὶ
 ἐπίστραπται πρὸς αὐτὸ καὶ οὐδὲν ἐμπόδιον αὐτῷ παρέχει·
 ἀλλὰ τὸ τῇ γενεσιουργῷ φύσει προσχεῖσθαι καὶ μερίζε-

1. ἡ οὐσία] sic AC, οὐσία O.   3. ἐπιόντες] ἐποιούντες D
 5. συνλήφασιν. B.   12. 13. ἐπιβαίνουσι AC, ἐπιβαίνουσι (corr.
 ἐπιβαίνουσι) D.   13. 14. τὸ τῶν] sic Gale not., τὸ ACD, τῶν O.
 16. ἐπίστραπται] sic Gale not., ἐπίστραπται D, ἀπίστραπται O.
 || αὐτὸ] αὐτὴν BCD.   17. τὸ] τῷ CD.

mutationis invehit, sed permanet eadem ubique essentia deorum tota
 indivisibilis et immutabilis, quam venerantur inferiora omnia ordine
 quem natura posuit.

Sed huic viae insistentes aliam quoque inter eos deprehendimus
 differentiam. dii enim conspicui et inconspicui res omnes tum cae-
 lum tum mundum tum occultas in toto universo potestates sua gu-
 bernatione complectuntur: daemones vero qui praefecturam sortiti
 sunt, mundi quasdam portiones particulares quas obtinent gubernant,
 habentque ipsi partitum quoddam essentiae et potentiae genus. et
 praeterea sunt quodammodo connati et inseparabiles ab iis rebus
 quas administrant: dii vero quanquam corpora conscendunt, prorsus
 sunt ab iis separati. quare corporum procuratio nihil fraudis affert
 iis quibus corpus inservit; continetur enim a praestantiori et ad
 ipsum convertitur, nihilque molestiae ei exhibet: enimvero daemones
 deteriori necessario utuntur sorte, eo quod prorsus adhaerescunt

σθαι παρ' αὐτὴν ἐξ ἀνάγκης καταδεστέραν μοῖραν δι-
 δωσι τοῖς δαίμοσιν· ὅλως δὲ τὸ μὲν θεῖόν ἐστιν ἡγεμο-
 νικὸν καὶ προϊστάμενον τῆς ἐν τοῖς οὐσί διατάξεως, δια- 3
 κονικὸν δὲ τὸ δαιμόνιον καὶ παραδεχόμενον ἅπαν ἂν παρ-
 αγγείλωσιν οἱ θεοί, προθύμως αὐτουργίᾳ χρώμενον περὶ
 ὧν οἱ θεοὶ νοοῦσιν τε καὶ βούλονται καὶ ἐπιτάττουσι. 6
 τοιγαροῦν οἱ θεοὶ τῶν ῥεπουσῶν εἰς τὴν γένεσιν δυνά-
 μεῶν εἰσιν ἀπηλλαγμένοι· δαίμονες δὲ τούτων οὐ πάντῃ
 καθαρεύουσι· τσαῦτα δὴ οὖν περὶ τῆσδε τῆς διακρίσεως 9
 προσεδήκαμεν καὶ οἰόμεθα ἀπ' ἀμφοτέρων, τῶν τε ἐμ-
 προσθιν καὶ τῶν νῦν ἐφ' ὁδῶν, γνωριμωτέραν αὐτὴν κα-
 θεστηκέναι. 12

- 21 Ἦν δὲ συναινεῖς διαίρεσιν τὴν τοῦ ἐμπαθοῦς ἀπὸ
 τοῦ ἀπαθοῦς ἴσως μὲν ἂν τις παραιτήσαιο, ὡς οὐδετέρῳ
 τῶν κρείττωνων γενῶν ἐφαρμόζουσιν, δι' αἷς ἐμπροσθεν 15
 εἰρήκαμεν αἰτίας· καὶ μὴν διὰ τοῦτό γε αὐτὴν ἀνατρέπειν
 ἄξιον, διότι ἐλήλεγκται ἐκ τῶν ὡς εἰς ἐμπαθεῖς ὄντας

3. τῆς] τοῖς BD. 5. αὐτουργίᾳ sic A, αὐτουργίαν O. || post
 αὐτουργίᾳ AC add. τε, D add. τὸ || χρώμενον] sic ACD, χρώ-
 μενοι O. 6. θεοὶ om. B. 7. ἐπουσῶν A. 9. περὶ]
 πᾶσι BD, πᾶσι περὶ AC. || τῆσδε] ταῖς δε D. || κρίσεως ABD.
 13. συναινεῖς] σὺ ἀναιρεῖς AC Fesch., σὺ ἀνερεῖς D. 14. ἴσως D.
 16. καὶ] οὐ ACD Regii. 17. ἐλήλεγκται] sic D, ἐλήλεκται O.
 || εἰς additum ex A.

naturae generatrici, et secundum eam ubique distrahuntur. summa
 est, dii principes sunt et ordinant res omnes praesidendo, daemones
 ministri sunt et promptissime capessunt deorum imperia, liberrimum
 praestantes obsequium ad ea quae dii vel cogitent vel velint vel
 iubeant. quare dii ab iis quae ad genesin tendunt qualitatibus liberi
 sunt, daemones ab his puri adeo non sunt. de hac igitur instituta
 distinctione tot insuper adiecimus, et speramus tum ex prioribus tum
 ex hac accessione clariorem eam evasiasse.

- 21 Distinctionem vero patibilis et impatibilis quam hic etiam probas,
 possit quis non immerito reicere, ut quae meliorum generum neutri
 competat, propter causas eas quas prius diximus; nihilominus ideo
 evertendam censemus, quod arguat deos esse sensibiles ex sacri-

δρωμένων. ποία γὰρ ἀγιστεία καὶ κατὰ νόμους ἱερα-
 τικοὺς θεραπείαι δρωμένη διὰ πάθους γίνεται, ἢ παθῶν
 3 τινὰ ἀποπλήρωσιν ἐμποιοῖ; οὐχ αὕτη μὲν κατὰ θεσμοὺς
 θεῶν νοικρῶς τε κατ' ἀρχὰς ἐνομοθετήθη; μιμεῖται δὲ
 τὴν τῶν θεῶν τάξιν, τὴν τε νοητὴν καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ.
 6 ἔχει δὲ μέτρα τῶν ὄντων αἰδία καὶ ἐνθ' ἡμέατα θαυμαστά,
 οἷα ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὅλων δεῦρο κα-
 ταπεμφθέντα, οἷς καὶ τὰ μὲν ἄφθρακτα διὰ συμβόλων
 9 ἀπορρήτων ἐκφωνεῖται, τὰ δὲ ἀναιδέα κρατεῖται ἐν εἰδεσι,
 τὰ δὲ πάσης εἰκόνας κρείττονα δι' εἰκόνων ἀποτυπώται,
 πάντα δὲ διὰ θείας αἰτίας μόνης ἐπιτελεῖται, ἥτις τοσοῦ-
 12 τον κειρώσται τῶν παθῶν, ὥστε μηδὲ λόγον αὐτῆς δυ-
 νατὸν εἶναι ἐφάπτεσθαι.

Σχεδὸν οὖν καὶ τοῦτο αἴτιον γέγονε τῆς ἐπὶ τὰ πάθη
 16 τῶν ἐπινοιῶν παρατροπῆς. ἀδύνατοι γὰρ ὄντες αὐτῶν οἱ
 ἄνθρωποι λογισμῶν τὴν γνῶσιν ἐπιλαβεῖν. νομίζοντες δὲ
 εἶναι δυνατόν φέρονται ὅλοι πρὸς τὰ οἰκεῖα ἐαυτῶν τὰ

1. ἀγιστεία B. 4. καταρχὰς D. || μιμεῖτε D. 6. συνθή-
 ματα Gale not. 8. καὶ τὰ] κατὰ τὰ A, κατὰ D. 9. ἐκ-
 φωνεῖται O. 14. πάθη] sic AC Fesch. Reg., πλήθη O. 17. εἶναι
 om. O. || ὅλον O. || ἐαυτὰ τῶν ἀνθρώπων O.

ficiis. quae enim tandem est religio, qui cultus iuxta leges sacer-
 dotales praestitus, qui per passiones perficitur aut passionibus ex-
 plendis comparatur? nonne omnis sacrorum cultus secundum deo-
 rum leges et modo intellectuali ab initio sanciebatur? imitatur sane
 deorum utrumque ordinem, tum intelligibilem tum in caelo conspi-
 cuum; continet etiam mensuras rerum aeternas et tesseras quasi ad-
 mirabiles, utpote ab opifice et universi patre huc demissas, in qui-
 bus ope symbolorum inenarrabilium arcana multa declarantur, et
 quae nullis formis per se vestiuntur tenentur deformata, et quae
 omnem imaginem superant figurantur imaginibus, omnia autem per-
 ficiuntur per causam divinam solam quae a passionibus omnibus
 adeo separatur, ut ne ratio quidem nostra possit eam attingere.

Atque hac fere de causa cogitationum de passionibus errores
 oriuntur. cum enim homines quod revera non possunt posse se
 credant, cognitionem assequi rationum quibus sacra nituntur, abri-
 piuntur toti ad suas ipsorum passiones, et ex istis quae humana

ἀνθρώπινα πάθη, καὶ ἀπὸ τῶν παρ' ἑαυτοῖς τὰ θεῖα
 τεκμαίρονται. διαμαρτάνουσι τοίνυν αὐτῶν διχῇ, καὶ διότι
 τῶν θείων ἀποπίπτουσι καὶ διότι τούτων ἀποτυγχάνοντες 3
 ἐπὶ τὰ ἀνθρώπινα αὐτὰ πάθη καθέλκουσιν. ἐχρῆν δέ γε
 καὶ τῶν ὡσάντως δρωμένων πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους,
 οἷον προκυλίσεων προσκυνήσεων δωρεῶν ἀπαρχῶν, μὴ τὸν 6
 αὐτὸν ὑπολαμβάνειν τρόπον ἐπ' ἀμφοτέρων, κατὰ δὲ τὴν
 ἐπὶ τὰ τιμιώτερα διαφορὰν χωρὶς τιθέναι ἑκάτερα, καὶ
 τὰ μὲν ὡς θεῖα ἀποσεμνύνειν, τὰ δὲ ὡς ἀνθρώπινα ἡγεῖ- 9
 σθαι εὐκαταφρόνητα, καὶ τῶν μὲν πάθη διδόναι τὴν
 ἀπεργασίαν τῶν τε ποιούντων καὶ πρὸς οὓς γίνονται,
 (ἀνθρώπινα γάρ ἐστι καὶ σωματωειδῇ) τῶν δὲ διὰ θαύ- 12
 ματος ἀτρέπτου καὶ σεμνῆς καταστάσεως, νοεράς τε χαρᾶς
 καὶ βεβαίας γνώμης ἀπεργαζομένων τιμᾶν διαφερόντως
 τὴν ἐνέργειαν, ἐπειδὴ τοῖς θεοῖς ἀνατίθεται. 15

6. προκλίσεων O.

9. post ἀνθρώπινα libri omnes, praeter

CD addunt γενέσθαι, quod redundare monuit Gale not. 11. τε]

δε A. || πρὸς] πρὸ B.

12. σωματωειδῇ D.

14. ἀπεργα-
 ζομένῃ BD.

sunt de divinis coniecturas fabricantur. ab iis igitur aberrant dupliciter, et quod a divinis excidant, et quod his omissis ad passiones humanas divinitatem deducant. verum oportuit eas res quae adversus homines et deos similiter praestantur, ut sunt genuflexiones adorationes munera primitiae, non eodem modo utrinque interpretari, sed utraque seorsim considerare, prout pretiosiora distingui decet a vilibus, et illa quidem venerari ut quae divina sint, haec quoniam sunt humana contemptui habere, haec passiones efficere tum in dantibus tum in accipientibus quoties fiunt, (sunt enim humana et corpora), illa vero et eorum operationem vehementer honorare, quoniam fiunt silentio quodam gravi, et venerabili consistentia animae et gaudio mentis et iudicio stabili, utpote quae ad deos referantur.

Δεῖ δὲ δὴ καὶ τοῦτο προσαποδειχθῆναι σοι, δαίμων 2, 1
 ἥρωος καὶ ψυχῆς τίνι κατ' οὐσίαν διαφέρει ἢ κατὰ δύ-
 3 ναμιν ἢ ἐνέργειαν. λέγω τοίνυν δαίμονας μὲν κατὰ τὰς
 γεννητικὰς καὶ δημιουργικὰς τῶν θεῶν δυνάμεις ἐν τῇ
 πορρωτάτῃ τῆς προόδου ἀποτελευτήσῃ καὶ τῶν ἐρχάτων
 6 διαμερισμῶν παράγασθαι, ἥρωας δὲ κατὰ τοὺς τῆς ζωῆς
 ἐν τοῖς θείοις λόγους, καὶ τὰ πρῶτα καὶ τέλεια μέτρα
 τῶν ψυχῶν ἀποτελευτᾶν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπομερίζεσθαι.
 9 Γενομένης δὲ οὕτως τῆς τῶν δαιμόνων καὶ ἡρώων
 φύσεως ἀπὸ τῶν ἐτέρων αἰτίων καὶ αὐτὴν ἔχειν τὴν οὐ-
 σίαν παραλλάττουσαν ἀνάγκη· ἀπεργαστικὴν μὲν εἶναι
 12 τὴν τῶν δαιμόνων καὶ τελειουργὸν τῶν περικοσμίων φύ-
 σεων καὶ ἀποπληρωτικὴν τῆς καθ' ἕκαστον τῶν γινομένων
 ἐπιστασίας, ζωτικὴν καὶ λογικὴν καὶ ψυχῶν ἡγεμονικὴν
 15 ὑπάρχειν τὴν τῶν ἡρώων. δυνάμεις τε τοῖς μὲν δαίμοσι
 γονίμους, ἐπιστατικὰς τε τῆς φύσεως καὶ τοῦ συνδέσμου
 τῶν ψυχῶν εἰς τὰ σώματα ἀφοριστέον, τοῖς τε ἡρώσι

3. δαίμονες A.   5. πορρωτάτω D.   7. θεοῖς] θεοῖς D.
 8. ἀπ' ἐπ' D.   9. γενομένης] εἰς A, γινομένης O. || οὕτως
 φύσεως δαιμόνων καὶ ἡρώων ἀπὸ A.   9. 10. τῆς — φύσεως
 om. CD.   11. ἀνάγκη om. ACD.   14—17. ἡγεμονικὴν — τῶν
 ψυχῶν bis habet D.   16. γονίμοις B. || ἐπιστατικὸς B. || τε]
 δε AD.

Illud quoque demonstrare tibi oportet, quomodo daemones ab
 heroibus et animabus distinguantur, essentiane an potentia an ope-
 ratione. affirmo igitur daemones oriri quidem ex potestatibus deo-
 rum generatricibus et opificibus, sed tum demum cum ista potestas
 ad extremos processus sui fines et divisiones ultimas devenerit: he-
 roas autem iuxta rationes vitales quae sunt in diis exoriri: animas
 autem principales et perfectissimas hos ipsos excipere, ab ipsis de-
 finire et ab ipsis separari.

Iam cum nascuntur ab aliis atque aliis causis, diversas quoque
 obtinere vires credere par est: et daemonum essentiam operativam
 esse, et naturarum mundanarum perfectivam, et eiusmodi esse quae
 eorum gerat rerum omnium quae nascuntur, herorum hanc esse natu-
 ram, ut vitam et rationem rebus sufficiat, et animabus praesideat.
 potentias utrorumque quod spectat, daemones definimus esse genita-
 biles, quodque ad eos naturae administratio et animarum corporibus

ζωοποιούς, ἡγεμονικὰς τῶν ἀνθρώπων, γενέσεως ἀπολε-
λυμένας ἀπονέμειν ἄξιον.

- 2 Ἐπομένως δὲ καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν διοριστέον· 3
καὶ μᾶλλον μὲν περικοσμίους θετέον τὰς τῶν δαιμόνων,
καὶ διατεινούσας ἐπὶ πλεῖον ἐν τοῖς ἀποτελουμένοις ὑφ’
ἑαυτῶν, τὰς δὲ τῶν ἡρώων καὶ ἐπ’ ἕλαττον μὲν διηκούσας, 6
παρὰ δὲ τὴν τῶν ψυχῶν διάταξιν ἐπιστρεφόμενας. οὕτως
δὴ οὖν διωρισμένων ὑστέρα ἐστὶν ἡ ψυχὴ καταλήγουσα
πρὸς τὸ τέλος τῶν θείων τάξεων καὶ ἀπὸ τῶν δύο τοῦ- 9
των γενῶν μοίρας τινὰς δυνάμεων διακληρωσαμένη μερι-
στάς, προσθήκαις τε ἄλλαις περιττοτέραις πλεονάζουσα
ἀφ’ ἑαυτῆς, καὶ ἄλλοτε ἄλλα εἶδη καὶ λόγους ἐξ ἐτέρων 12
ἐτέρους, βίους τε ἄλλους ἄλλοτε προβάλλουσα, καθ’ ἑκάστην
τε χώραν τοῦ κόσμου ποικίλαις ζωαῖς καὶ ἰδέαις χρωμένη,

1. ζωοποιούς] sic AC, ζωοποιός BD, ζωοποιός O. || ἡγεμονικὸς B.
|| ἀνθρώπων] ἄνῳ D hic et saepius, θεῶν B. 3. ἀπομένως D.
3—5. διοριστέον· καὶ μᾶλλον μὲν (δὲ Fesch.) περικοσμίους θε-
τέον τὰς τῶν δαιμόνων, καὶ διατεινούσας] sic ACD Fesch., τὰς
μὲν τῶν δαιμόνων περὶ τὸν κόσμον ἐπιστρεφόμενας καὶ μᾶλλον
διατεινούσας O. 4. 5. καὶ μᾶλλον — δαιμόνων καὶ οἱ. B.
8. ὑστέρα] δευτέρα ACD. || ἐστὶν ἡ ψυχὴ post τάξεων (v. 9)
ponit A, om. CD. 12. λόγους] λόγους τε AC. 13. πρoσ-
βάλλουσα D. 14. τε] sic ACD, om. O. || ζωαῖς] l. ζώαις
marg. D a sec. manu

alligandarum cura pertineat, heroibus vero vires tribuere oportet vi-
vificas, hominum duces, et a generatione solutas.

- 2 Sequitur iam ut eorum operationes distinguamus inter se. et
sane daemónium operationes consideramus tamquam versantes circa
mundum, latiusque se extendentes in iis quae perficiunt: heroum
vero non ita longe pertingentes, et praecipue occupatas in animabus
ordinandis. his duobus sic definitis anima sequitur, quae divino-
rum ordinum fines attingit, et ab his duobus generibus portiones
quasdam particulares potentiarum sortitur, et ex se ipsa aliis cu-
mulata accessionibus abundat, aliasque ex aliis species et rationes
diversas ex diversis subinde acquirens, et mores alios, pro diversis
mundi regionibus variis vitis et ideis utitur, simul quibus vult ap-

συμφυρομένη τε οἷς ἂν ἐθέλῃ, καὶ ἀφ' ὧν ἂν βούληται
 ἀναχωροῦσα, ὁμοιουμένη τοῖς πᾶσι καὶ δι' ἐτερότητος ἀπ'
 3 αὐτῶν δυσταμένη, λόγους τε προχειρίζουσα συγγενεῖς τοῖς
 οὔσι καὶ γιγνομένοις, θεοῖς τε συνάπτουσα ἑαυτὴν κατ'
 ἄλλας ἀρμονίας οὔσιων καὶ δυνάμεων, ἧ καὶ οἷας δαι-
 6 μονές τε καὶ ἥρωες πρὸς αὐτοὺς συνεπλέκοντο· καὶ τὰ
 μὲν αἰδίδιον τῆς ὁμοίας ζωῆς καὶ ἐνεργείας παρ' ἑλαττον
 ἐκείνων ἔχουσα, διὰ δὲ τὴν τῶν θεῶν βούλησιν ἀγαθὴν
 9 καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐνδοιδόμενην φωτὸς ἑλλαμψιν πολλάκις
 καὶ ἀνωτέρω χωροῦσα, ἐπὶ μείζονά τε τάξιν τὴν ἀγγελι-
 κὴν ἀναγομένη. ὅτε δὲ οὐκέτι τοῖς τῆς ψυχῆς ὅροις ἀνα-
 12 μένει, τὸ δ' ὅλον τοῦτο εἰς ἀγγελικὴν ψυχὴν καὶ ἄφραντον
 τελειοῦται ζωὴν. ὅθεν δὲ καὶ δοκεῖ παντοδαπὰς οὐσίας
 καὶ ἐνεργείας, λόγους τε παντοίους καὶ εἶδη τὰ ὅλα παρ-
 15 ἔχειν ἐν ἑαυτῇ ἢ ψυχῇ. τὸ δέ, εἰ χρὴ τάληθές εἰπεῖν,
 ὠρίσται μὲν αἰεὶ κατ' ἓν τι, κοινωνοῦσα δὲ ἑαυτὴν τοῖς
 προηγουμένοις αἰτίοις ἄλλοτε ἄλλοις συνάπτεται.

1. τε ἂ οἷς D. 4. γιγνομένοις D. 7. παρελαττον A.
 8. ἔχουσαι CD. 9. ἑλλαμψιν] sic ACD, ἑλαμψιν B, ἑλαμ-
 ψιν O. 10. χωροῦσαι CD. 13. 14. οὐσίας καὶ ἐνεργείας]
 sic A, οὐσίας καὶ οὐσίας D, οὐσίας καὶ O, οὐσίας C. 15. ἐαν-
 τῷ C. || τὸ ἀληθές A. 16. κοινωνοῦσα ABD, κονοῦσα marg. B.
 17. συντάπτεται A Reg., συνάπτεται D.

plicans se, et a quibus vult iterum resiliens, omnibus assimilatur
 et ab omnibus dissidet diversa, per rationes congeneres quas de se
 promit, annectit se rebus quae vere sunt et quae generantur, etiam
 diis ipsis; idque per alias essentialium et potentiarum convenientias,
 quam quibus aut daemones aut heroes se cum diis connectunt. et
 quanquam aeternum vitae similis et operationum tenorem minus servet
 quam heroes et daemones, tamen per deorum benignitatem et infu-
 sam ab illis illuminationem saepe altius ascendit, et in ordinem ma-
 iorem angelicum evehitur. hoc quoties fit, non iam amplius animae
 finibus continetur, sed tota in angelicam animam evadit, et in pu-
 rissimam vitam perfecte pervenit. atque hinc est quod anima vi-
 detur in se continere omnimodas essentias et potestates, rationes
 omnifarias et species universas. sed si verum fateri oporteat, deter-
 minatur illa quidem semper ad unum quid, sed causis praecedentibus
 alias aliis se ipsam accommodat, et cum illis connectitur.

Τοσαύτης οὖν οὔσης καθόλου διαφορᾶς ἐν αὐτοῖς, οὐκέτι δεῖ ἀμφισβητεῖν, τί δήποτε ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τὸ παρ-
αλλάττον· ἥπερ δὴ ἔχει φύσεως ταῦτα ἕκαστα, ταύτῃ δια- 8
κριτέον ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων· καὶ καθ' ὅσον δύναται σύν-
οδον ποιεῖσθαι μίαν, κατὰ τοσοῦτον τὴν κοινωνίαν αὐ-
τῶν θεωρητέον· οὕτω γὰρ ἂν τις αὐτῶν δινηθεῖη ἀπευ- 8
δῶς περιλαβεῖν καὶ διορίσαι χωρὶς τὴν ἔννοιαν.

- 3 Ἄλλ' ἐπὶ τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν βαδιοῦμαι. τί δήποτε
ἔχουσι τὸ διάφορον; ἐπιζητεῖς γάρ, τί τὸ γινώρισμα θεοῦ 9
παρουσίας ἢ ἀγγέλου ἢ ἀρχαγγέλου ἢ δαίμονος ἢ τινος
ἄρχοντος ἢ ψυχῆς. ἐνὶ μὲν οὖν λόγῳ ταῖς οὐσίαις αὐτῶν
καὶ δυνάμεσι καὶ ἐνεργείαις τὰς ἐπιφανείας ἀφορίζομαι 12
εἶναι ὁμολογουμένας· οἷοι γάρ ποτε εἰσι, τοιοῦτοι καὶ
τοῖς ἐπικαλουμένοις ἐπιφαίνονται, ἐνεργείας τε ἀναφαί-
νουσι, καὶ ἰδέας ἑαυτοῖς συμφώνους καὶ γνωρίσματα ἑαυ- 15
τῶν τὰ οἰκεῖα ἐπιδεικνύουσιν.

Ὡς δὴ καθ' ἕκαστον διορίσασθαι, μονοειδῇ μὲν ἐστὶ
φάσματα τὰ τῶν θεῶν, τὰ δὲ τῶν δαιμόνων ποικίλα, τὰ 18

1. καθόλου] sic Velsenius, καθ' ὅλα D, καθόλα O. 3. δὴ]
sic A, δὲ O. || φύσεως] sic AD, φύσις O. 17. δὴ] δι AD.
|| διορίσασθαι C.

Tanta igitur in genere per omnia cum sit inter hos differentia, non amplius oportet ambigere, quid sit quod eos distinguat: ut quaeque et quatenus sese habent in natura, eatenus sunt ab invicem distinguenda; quatenus vero consensum unum possunt praestare, eo usque convenientia eorum est considerata: hac enim ratione possit quis sine errore unam de omnibus complexam vel distinctam adipisci notionem.

- 3 Sed progrediar iam ad apparitiones deorum, ut quid hic sit differentiaeprehendam. quaeris enim quo indicio cognoscamus aut deum apparere aut angelum aut archangelum aut daemonem aut aliquem principem aut animam. uno igitur verbo statuo, eorum epiphanias respondere eorum essentiis potestatibus et operationibus: quales enim sunt tales invocantibus apparent, operationesque ostendunt, et ideas sibi congruentes et indicia sibi propria exhibent.

Sed ut singulatim haec determinem, deorum quidem phasmata simplicia sunt, daemonum vero varia, angelorum simpliciora sunt

δὲ τῶν ἀγγέλων ἀπλούστερα μὲν ἢ κατὰ τοὺς δαίμονας,
 τῶν δὲ θείων ὑποδεέστερα, τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων μᾶλλον
 3 **τι τοῖς θεοῖς αἰτίως συνεγγίζοντα, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων,**
εἰ μὲν σοι δοκοῦσιν οὗτοι εἶναι οἱ κοσμοκράτορες οἱ τὰ
ὑπὸ σελήνην στοιχεῖα διοικοῦντες, ἔσται ποικίλα μὲν, ἐν
 6 **τάξει δὲ διακεκοσμημένα, εἰ δὲ οἱ τῆς ὕλης προσετηκότες,**
ἔσται ποικιλότερα μὲν, ἀτελέστερα δὲ τούτων μᾶλλον· τὰ
δὲ τῶν ψυχῶν παντοδαπὰ φαίνεται. καὶ τὰ μὲν τῶν
 9 **θεῶν χρηστὰ τῇ ὕψει ἐλλάμπει, τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων**
βλοσυρὰ ἄμα καὶ ἡμερα, πρῶτερα δὲ τῶν ἀγγέλων, τὰ
δὲ τῶν δαιμόνων φοβερά· τὰ δὲ τῶν ἡρώων, καὶ εἰ πα-
 12 **ραλλέλειπται ἐν τῇ ἐρωτήσει, τυγχάνει τῆς ἀληθείας γε**
δυεκα ἀποκρίσεως, ὅτι δὴ τῶν δαιμόνων ἐστὶν ἡμερώτερα·
τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καταπληκτικὰ μὲν ἐστίν, εἰ περὶ τὸν
 15 **κόσμον ἐνεξουσιάζουσι, βλαβερά δὲ τοῖς ὁρώσι καὶ λυπηρά,**
εἴπερ εἰσὶν ἔνυλοι· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν προσέοικε μὲν τι τοῖς
ἡρωικοῖς, πλὴν ἐστὶ γε αὐτῶν ὑποδεέστερα.
 18 **Πάλιν τοίνυν τὰ μὲν τῶν θεῶν ἐστὶ παντελῶς ἄμε-**

5. ποικίλα ABD. 6. διακεκοσμημένως ABD, διακεκοσμήτως C.
 8. παντοδαπὰ A. 11. 12. παραλλέλειπται B. 12. γε om. C.
 13. δαιμονίων D. 15. ἐνεξουσιάζουσι] sic ACD, ἐξουσιάζουσι O. 16. μὲν τι] sic AC, μέντοι O. 17. ὑδεέστερα A.

quam daemonum, inferiora vero quam quae sunt deorum, archangelorum propius paulo ad causas divinas accedunt, archontum phasmata, siquidem iidem tibi videantur qui et mundi sunt rectores, quique sublunaria elementa gubernant, varietatem quidem habent sed et ordinem et ornatum, si vero hi sunt qui materiam moderantur et regunt, apparent quidem sub maiori varietate, sed et imperfectiores sunt quam principes, animarum denique spectra omnigena apparent. et dii quidem salutare visui affulgent, archangeli terribiles simul et mites, angeli adhuc mitiores sunt, daemones horribiles, heroes (quos etiamsi in interrogatione praetermiseras, de his tamen veram responsionem applicemus) mitiores quidem sunt quam daemones, archontes si mundo imperitant obstupesciunt, si materiales sunt, videntibus noxii occurrunt et dolores afferunt, animarum denique spectra heroicis similia sunt sed debillora.

Rursus deorum visa prorsus sunt immutabilia magnitudinis figura

τάβλητα κατὰ τε μέγεθος καὶ μορφὴν καὶ σχῆμα καὶ
κατὰ πάντα τὰ περὶ αὐτοὺς ὄντα· τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων
πλησιάζοντα τοῖς τῶν θεῶν ἀπολείπεται αὐτῶν τῆς ταύ- 3
τότητος· τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων καὶ τούτων ἐστὶν ὑποδεέστερα,
ἀμετάβλητα δέ· τὰ τῶν δαιμόνων ἰνδάλλεται ἄλλοτε ἐπ’
ἄλλης ὁρώμενα μορφῆς καὶ μεγάλα καὶ μικρά, τὰ αὐτὰ 6
φαινόμενα. καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ἀρχόντων, ὅσα μὲν ἐστὶν
ἡγεμονικά, ἀναλλοίωτα ὑπάρχει, τὰ δὲ κνυλα ἀλλοιοῦται
πολυειδῶς· τὰ δὲ τῶν ἡρώων προσέοικε τοῖς τῶν δαιμό- 9
νων, τὰ δὲ τῶν ψυχῶν τῆς δαιμονίας μεταβολῆς οὐκ ὀλί-
γον μέρος ὑφιεῖσιν.

Ἔτι τοίνυν τάξις καὶ ἡρεμία τοῖς θεοῖς προσήκει, 12
τοῖς δὲ τῶν ἀρχαγγέλων δραστήριον τὸ τῆς τάξεως καὶ
ἡρεμίας ὑπάρχει, τοῖς δὲ ἀγγέλοις οὐκ ἀπηλλαγμένον ἤδη
κινήσεως τὸ διακεκοσμημένον καὶ ἡσυχᾶτον πάρεστι, τα- 15
ραχὴ δὲ καὶ ἀταξία τοῖς δαιμονίοις φάσμασι συνακολου-
θεῖ, τοῖς δὲ τῶν ἀρχόντων κατὰ δόξαν ἐκατέραν ὧν προ-
είπομεν ὁμολογούμενα συνέπεται τὰ ὁράματα, θεωριβώδη 18

6. ἄλλης] ἄλλ’ B.

7. τὰ] κατὰ ACD.

9. τὰ δὲ

τῶν] τὰ δ’ αὖ τῶν AD, τὰ δ’ αὐτῶν C.

12. ἡρεμία B.

14. ἡρεμίας B. || ἀπηλλαγμένον] sic ACD, ἀπηλλαγμένου B,
ἀπηλλαγμένοις O. || ἤδη] ἤδε (εἰ super η add. eadem manus) A,
post κινήσεως ponit O.

15. διακεκοσμημένον καὶ ἡσυχάλων D.

18. θεωριβώδη O.

schemate omnibusque ad se pertinentibus; archangeli diis proximi sunt sed non aspirant ad eorum identitatem; angelorum epiphaniae adhuc debiliores sunt sed immutabiles; daemones apparent alias alia forma conspicui nunc magni nunc parvi, sed iidem agnoscuntur; et archontes quod attinet immutabiles sunt, quotquot ex iis mundo praesunt, variis autem modis transformantur ii qui materiam participant; heroes daemouum imitantur apparitiones; animae in mutabilitate daemones plurimum sequuntur.

Porro dii ordinem et quietem in apparitionibus ostendunt; archangeli efficacitatem quandam ordini et quieti adhibent; angelis adest ornatus et tranquillitas non sine motu; daemouum phasmata perturbatio et confusio sequitur; archontes utrique quam de iis praemisimus sententiae convenientia habent spectra, materiae principes feruntur tumultuabundi, mundi principes cum stabilitate con-

μὲν φερόμενα τὰ ἐνυλὰ, τὰ δ' ἡγεμονικὰ μονίμως ἐστῶτα
ἐν αὐτοῖς, τὰ δὲ τῶν ἡρώων ὑπειγμένα τῇ κινήσει καὶ
3 μεταβολῇ οὐκ ἄμοιρα, τὰ δὲ τῶν ψυχῶν προσεικίότα
μέγιστοι τοῖς ἡρωικοῖς, ἐλάττονα δὲ ὅμως ὄντα καὶ τούτων.

Πρὸς δὴ τούτοις τοῖς ἰδιώμασι τὰ μὲν θεῖα κάλλος
6 ὅσον ἀμήχανον ἀπαστράπτει, θαύματι μὲν κατέχον τοὺς
ὀφῶντας, θεσπασίαν δὲ εὐφροσύνην παρεχόμενον, ἀρρήτω
δὲ τῇ συμμετρίᾳ ἀναφαινόμενον, ἐξηρημένον δὲ ἀπὸ τῶν
9 ἄλλων εἰδῶν τῆς εὐπρεπείας. τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων μα-
κάρια θεάματα μέγιστον μὲν ἔχει καὶ αὐτὰ τὸ κάλλος,
οὐ μὴν ἔτι γε ὁμοίως ἄρρητον καὶ θαυμαστόν, ὥσπερ τὸ
12 θεῖον· τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων μεριστῶς ἥδη διαιρεῖ τὸ καλόν,
ὅπερ ἀπὸ τῶν ἀρχαγγέλων παραδέχεται. τὰ δαιμόνια δὲ
καὶ τὰ ἡρωικὰ αὐτοπτικὰ πνεύματα ἐν εἵδεσι μὲν ὠρισμέ-
15 νοις ἔχει τὸ κάλλος ἀμφοτέρω, οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν
λόγοις τοῖς τὴν οὐσίαν ἀφορίζουσι διακοσμηθὲν ἐστὶ δαι-
μόνιον, τὸ δ' ἐπιδεικνύμενον τὴν ἀνδρίαν ἡρωικόν. τὰ
18 δὲ τῶν ἀρχόντων διχῇ διηρησθῶ· τὰ μὲν γὰρ ἡγεμονικόν

1. μονίμως, in marg. ab alia manu: 1. μονίμως D. 2. ἡπει-
γμένα AD. 5. τοῖς sic ACD, om. O. || τὰ μὲν θεῖα] sic ACD,
τὸ μὲν θεῖον O. 6. ἀπαστράπτει D. || μετέχον (corr. pr. m.
κατέχον) D. 17. ἀνδρείαν AD.

stantiaque in se ipsis veniunt in conspectum; heroes et motui obse-
quantur et mutationi obnoxii sunt; animae heroica spectra aemu-
lantur, sed minora sunt istis.

Sed praeter haec quae diximus idiomata dii etiam pulchritudine
incomparabili fulgent, admiratione spectantes defigunt, divinum quod-
dam instillant gaudium, et ineffabilem symmetriam prae se ferunt,
adeoque eximia sunt maiestate ut nihil sit ex omni isthoc genere
cum iis conferendum. archangelorum visa beata habent quidem et
illa magnam pulchritudinem, sed non ita admirabilem et ineffabilem,
ut est illa deorum. angeli vero adhuc imperfectius pulchritudinem
participant, quam utique ab archangelis mutuuntur. daemonum et
heroum spiritus per se apparentes in speciebus certis pulchritudinem
possident utrique, sed daemones secundum rationes essentiam deter-
minantes pulchri, illi qui insuper fortitudinem ostentant heroes sunt.
archontum spiritus dupliciter dividi possunt, et hi quidem princi-

κάλλος καὶ αὐτοφνὲς ἐπιδείκνυσιν, τὰ δὲ εὐμορφίαν πε-
πλασμένην καὶ ἐπισκευαστήν ἑμφαίνει. τὰ δὲ τῶν ψυ-
χῶν ἐν λόγοις μὲν καὶ αὐτὰ διακεκόσμηται πεπερασμένοις, 3
διηρημένοις δὲ μᾶλλον τῶν ἐν τοῖς ἥρωσι καὶ περιειλημ-
μένοις μεριστῶς καὶ κρατουμένοις ὑφ' ἑνὸς εἰδους. εἰ δὲ
δεῖ κατὰ πάντων κοινῶς ἀφορίσασθαι, φημί τῶν ὅλων 6
ὥσπερ ἕκαστα διατέτακται καὶ ὡς ἔχει τῆς οἰκείας φύ-
σεως, οὕτως καὶ τοῦ κάλλους αὐτὰ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν
διακλήρωσιν μετεληχέναι. 9

- 4 Ἐπ' ἄλλα τοίνυν ἰδιώματα αὐτῶν μετιόντες λέγωμεν,
ὡς ὁξύτης ἐν ταῖς ἐνεργείαις παρὰ μὲν τοῖς θεοῖς καὶ
αὐτοῦ τοῦ νοῦ ταχύτερα διαλάμπει, καίτοι ἀκίνητοί γε 12
ἐν αὐταῖς καὶ σταθεραὶ εἶναι αὐταί· παρὰ δὲ τοῖς ἀγγ-
αγγέλοις σύμμικτοί πῶς εἰσιν αἱ ταχυτήτες αὐτῶν δρα-
στηρίους ἐνεργείαις· αἱ δὲ τῶν ἀγγέλων ἐπάπτονται τινος 15
ἤδη κινήσεως, καὶ τὸ ἅμα τῷ λέγειν ἀποτελεσματικὸν οὐκ ἐτι
ὁμοίως προσειλήφασιν· παρὰ δὲ τοῖς δαίμοσι φαντασία

1. κάλλος] ἄλλος C. 2. καὶ om. A. || ἐπισκευαστήν] sic ACD,
ἐπισκευαστικὴν O. 5. μεριστῶν C. 8. οὕτω A. 11. ὁξύ-
ις AC. 13. ἐν αὐτοῖς ACD. || αὐταί] αὐταὶ D. || παρὰ]
περὶ ABD. 14. 15. δραστηρίους] sic AC, διαστηρίους O.
16. οὐκ ἐτι A.

palem quandam pulchritudinem et nativam ostendunt, illi, nempe
materiales, fictam et elaboratam produnt. animarum pulchritudo in
rationibus etiam consistit determinatis, sed diversis magis quam quae
sunt in heroum forma, et particularius circumscriptis, et sub una
specie comprehensis. verum si oporteat omnium idiomata genera-
liter definire, dico omnia pulchritudinem sortiri pro ea in qua ver-
santur conditione ordinis naturae propriae.

- 4 Ad alia igitur idiomata eorum transeamus, dicamusque quod in
operationibus eorum velocitas quaedam sit, quae ipsa mente cele-
rius emicat, cum tamen illae ipsae operationes immobiles in se ipsis
et stabiles semper sint; archangelorum velocitates permiscetur ali-
quatenus cum operationibus efficacibus; angelorum de motu non nihil
perciunt, nec pariter habent ut simul cum dicto quod velint per-
ficiant; daemones non tam celeriter opera sua expediunt revera ac

πλείων ἐστὶ τῆς ἀληθείας τοῦ τάχους τῶν ἔργων. ἐν δὲ τοῖς ἥρωικοῖς μεγαλοπρέπεια μὲν τις ἐν ταῖς κινήσεσι δια-
 3 φαίνεται, τὸ δ' ἀποτελεσματικὸν ὧν ἐφίενται ἐνεργεῖν, οὐχ οὕτω ταχέως ὥσπερ τοῖς δαίμοσι πάρεστιν. ἐν δὲ τοῖς τῶν ἀρχόντων ἀξιόλογα μὲν τὰ πρῶτα καὶ ἐξονσιαστικά
 8 ἐνεργήματα καταφαίνεται, τὰ δεύτερα δὲ ἔμφρασιν μὲν ἔχει πλείονα, τοῦ δ' ἐπὶ τῶν πράξεων τέλους ἀπολείπεται· τὰ δ' ἐπὶ τῶν ψυχῶν κεκινημένα μᾶλλον, ἀσθενέστερα δὲ
 9 τῶν ἥρωικῶν ὁράται.

Πρὸς δὲ τούτοις τὸ μέγεθος τῶν ἐπιφανειῶν παρὰ μὲν τοῖς θεοῖς τοσοῦτον ἐπιδείκνυται, ὥς καὶ τὸν οὐρανὸν
 12 ὅλον ἐνίοτε ἀποκρύπτειν καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὴν τε γῆν μηκέτι δύνασθαι ἐστάναι αὐτῶν κατιόντων· ἀρχαγγέλων δὲ ἐκφαινομένων μοῖραι μὲν τινες συγκινεῖνται
 15 τοῦ κόσμου καὶ πρόδρομον φῶς προηγείται διηρημένον. αὐτοὶ δὲ κατὰ μεγέθη τῆς ἡγεμονίας σύμμετρον ἐπιδεικνύουσι καὶ τὸ τῆς αὐτῆς μέγεθος. τούτου δ' ἕλαττον
 18 ἐστὶ τὸ ἀγγελικὸν μικρότητί τε καὶ τῷ κατ' ἀριθμὸν διη-

1. τάχους] μάχους D. 10. παρὰ] περὶ ABCD. 14. ἀγγέλων C. || ἀφαινομένων D. || μοῖραι D. 15. προηγείται B. 17. τούτου] sic AC, τοῦτο O. 18. τῷ] sic A, τὸ O.

videntur; heroes dignitatem quandam cum ad operandum moventur ostendunt, sed parem cum daemonibus celeritatem in perficiendo quae cupiunt non assequuntur; in archontum operationibus primae apparent ex dignitate et imperio proficisci, secundae satis apparentiae habent, excidunt autem fine operationis suae; animarum operationes mobiliiores cernuntur quam heroum, sed debiliores.

His accedit magnitudo epiphaniarum: et deorum quidem tanta conspicietur ut et totum caelum et solem et lunam abscondere aliquando videatur, et ipsa terra eis descendentibus non possit amplius durare. archangeli quoties apparent, partes quaedam mundi simul commoventur, et praevia quaedam lux eos praecurrit sed divisa, ipsi vero pro magnitudine dominationis suae magnitudinem splendoris prae se ferunt. angelica lux et minor ex se et magis divisa in daemonibus magis adhuc dividitur, et nec eadem in iis semper depre-

ρῆσθαι, ἐπὶ δ' αὖ τῶν δαιμόνων διηρημένον τε ἔτι μᾶλλον
καὶ οὐκ ἴσον ἀεὶ αὐτῶν θεωρεῖται τὸ μέγεθος. τὸ δ' ἥρω-
ικὸν τούτου φαινόμενον ἔλαττον, μεγαλοφροσύνην τῆς κα- 3
ταστάσεως ἐμφαίνει πλείονα. τῶν δὲ ἀρχόντων ὅσα μὲν
εἶδη περικόσμια προηγῆται, μεγάλα καὶ ὑπέρογκα φαίνε-
ται, τὰ δὲ περὶ τὴν ὕλην μεριζόμενα τύφῳ καὶ ἀλαζονείᾳ 6
πλείονι χρῆται. τὰ δὲ τῶν ψυχῶν οὐκ ἴσα μὲν ὁρᾶται
πάντα, σμικρότερα δὲ ἢ τὰ τῶν ἡρώων διαφαίνεται.
ὅλως δὲ κατὰ τὰ μεγέθη τῶν ἐν ἐκάστοις τοῖς γένεσι 9
δυνάμεων καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ἀρχῆς δι' ἧς διατεί-
νουσι καὶ ἢ ἐνεξουσιάζουσιν, ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ
μεγέθη τῶν ἐπιφανειῶν οἰκείως ἐν ἐκάστοις πάρεστι. 12

Μετὰ δὲ τούτων τὸ τῶν αὐτοφανῶν ἀγαλμάτων
ἀφορισώμεθα. οὐκοῦν ἐν μὲν ταῖς τῶν θεῶν αὐτοψίαις
ἐναργέστερα καὶ αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὁρᾶται τὰ θεάματα, 15

1. αὖ τῶν] sic A, αὐτῶν O. || διηρημένον A. 3. μεγαλοφρο-
σύνη] sic ACD, μεγαλοφροσύνης O. 6. ἀλαζονεία] trausunt
codd. BCD Fesch. ad 3, 9. 7. πλείοσι B. 8. διαφαίνεται]
sic AC, διαφαίνεται O. 9. δὲ κατὰ] sic A, δὲ ἢ κατὰ O.
11. ἐνεξουσιάζουσιν] sic A, ἐξουσιάζουσιν C, ἀναξουσιάζουσιν D,
ἀνεξουσιάζουσιν O. 13. τούτων τὸ] sic A, τούτων BCD,
ταῦτα O. || αὐτοφανῶς B. || post ἀγαλμάτων O addit λόγους ex
coniectura ut videtur Galei, qui haec habet in notis: Μετὰ δὲ ταῦτα
τῶν αὐτοφανῶν: deesse hic quoque videntur, quae latine sonant ra-
tiones ad numina pertinentes.

henditur magnitudo. heroes adhuc minus illustres quam daemones,
et maiorem quam eorum fert conditio ostentant maiestatem. prin-
cipum qui mundanis speciebus praeficiuntur, valde magna et prae-
tumida videtur moles, quae vero circa materiam distrahuntur, prae-
tendunt simulacra non sine fastu et plurima arrogantia. animarum
vero effigies inaequales et minores apparent quam heroum formae.
summa est, magnitudines epiphaniarum tales singulis rata portione
contingunt, quales sunt virium in unoquoque genere magnitudines,
et imperii amplitudo in quo defundunt se et dominantur.

Post haec definiamus imaginum per se apparentium rationes.
in deorum apparitionibus manifestissima et ipsissima veritatis spe-
tacula cernuntur, fulgent ad summum, et splendore dearticulato

- ἀκριβῶς τε διαλάμπει καὶ διηρθρωμένα λαμπρῶς ἐκφαίνονται· τὰ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων ἀληθῆ καὶ τέλεια φαίνεται·
- 3 τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων διασώζει μὲν τὸ αὐτὸ εἶδος, πλὴν ὑψίησιν τι τῆς γνωριστικῆς ἀποπληρώσεως. ἀμυδρά δὲ τὰ τῶν δαιμόνων καὶ τούτων ὑποδεέστερα τὰ τῶν ἡρώων
- 6 φαίνεται. τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων τὰ μὲν κοσμικὰ ἐναργῆ, τὰ δὲ ὕλικά ἀμυδρά, ἐξουσιαστικά δὲ ἀμφοτέρωθεν ὁρᾶται· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν σκιαιδῆ καταφαίνεται.
- 9 Ὡσαύτως τοίνυν καὶ ἐπὶ τοῦ φωτός. τὰ μὲν τῶν θεῶν ἀγάλματα φωτὸς πλεον ἀστράπτει· φωτὸς δ' ὑπερφουῶς ἐστὶ πλήρη τὰ τῶν ἀρχαγγέλων, φωτεινὰ δὲ τῶν
- 12 ἀγγέλων. δαίμονες δὲ θολῶδες διαφαίνουσι τὸ πῦρ, ἥρωες δὲ σύμμικτον ἀπὸ πλειόνων, ἄρχοντες δὲ οἱ μὲν κοσμικοὶ καὶ καθαρώτεροι, οἱ δὲ τῆς ὕλης ἐξ ἀνομοίων καὶ ἐναν-
- 15 τίων αὐτὸ συμμιγνύμενον ἐπιδεικνύουσιν· αἱ ψυχαὶ δὲ ἀπὸ πολλῶν τῶν ἐν τῇ γενέσει συγκράσεων ἀναπεπλησμένον αὐτὸ μεριστῶς ἐκδηλον ἀπεργάζονται.
- 18 Κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ τοῖς εἰρημένοις τὸ μὲν τῶν θεῶν

2. ἀληθῶς ACD. || φαίνεται] θεωρεῖται ACD. 4. τς] sic AC, τε O. 7. τὰ δ' ὕλικά AD. || δ' ἀμφοτέρω AD. 8. σκιαιδῆ O. 11. φωτεινὰ] sic ACD, φωτινὰ O.

emicant mirifice; archangelorum vera et perfecta visuntur; angeli servant eandem quidem formam, sed degenerant a plenitudine notitiae distinctioris; daemonum spectacula subobscura sunt, et heroes adhuc debiliores apparent; archontes qui mundo praesunt, illustres sunt, qui materiae, obscuriores, utrique videntur imperiosi; animae umbrosae apparent.

Similiter et de luce statuamus. deorum imagines quamplurimo splendore coruscant: archangeli lumine excellenti pleni sunt; angeli lucidi, daemones ignem turbidum prae se ferunt; heroes ex pluribus compositum; principes mundani purum, principes materiae ex dissimilibus et contrariis conflatum ostendunt; animae denique ignem produnt plenum multis generationis admistionibus, eundemque divisum.

Eodem modo quo iam diximus deorum ignis individuus ineffa-

πῦρ ἄτομον ἀφθεγκτον ἐκλάμπει, καὶ πληροὶ τὰ ὅλα βιάθη
τοῦ κόσμου πυρίως, ἀλλ' οὐ περικοσμίως. τὸ δὲ τῶν ἀρχ-
αγγέλων ἀμέριστον μέν, ἔχον δὲ περὶ ἑαυτὸ ἢ πρὸ ἑαυτοῦ 3
προπομπεῦον ἢ μεθ' ἑαυτὸ συνεπόμενον πολλὴν πληθῆος
θεωρεῖται. τὸ δὲ τῶν ἀγγέλων διηρημένον πῦρ πλὴν ἐν
ταῖς γε τελειοτάταις ἰδέαις διαφαίνεται. τὸ δὲ τῶν δαι- 6
μόνων μερισμοῦ τέ ἐστι πλείονος καὶ ἐπὶ βραχύτερον πε-
ριγράφεται, καὶ λόγῳ ῥητὸν ὑπάρχει, καὶ τῆς ὕψεως τῶν
τὰ κρείττονα ὀρώντων οὐχ ὑπάρχει ἄξιον. τὸ δὲ τῶν 9
ἡρώων ἔχει μὲν τὰ αὐτὰ τρόπον γέ τινα, ἀπολείπεται
δ' ὅμως αὐτῶν τῆς ἄκρας ὁμοιώσεως. καὶ μὴν τό γε τῶν
ἀρχόντων ὅσον μὲν ὑψηλότερον αὐτοῦ, διαφανέστερον 12
θεωρεῖται, τὸ δὲ ἐνυλον σκοτωδέστερον· τὸ δ' αὖ τῶν
ψυχῶν πολυμερές μὲν καὶ πολυειδές ἐπιδείκνυται, σύμ-
κτον δὲ ἀπὸ πολλῶν τῶν περὶ τὸν κόσμον φύσεων. καὶ 15
μὴν τό γε τῶν θεῶν πάντη σταθερόν ἐστιν ἰδεῖν· τὸ δὲ

1. ἀφθεγκτον B. 2. ἐμπυρίως Tayl 5 ἀρχαγγέλων CD.
|| διημένον B. 7. μερισμοῦ] sic ACD, μερισμῷ O. || ἐστι]
sic AC, ἐτι O. || πλείονος καὶ] sic A, om. O. 9. ἄξιον οὐχ
ὑπάρχει A. || ἄξιον om. CD. 12. ὑψηλότερον A. 13. τὸ
δ' ἐνυλον AD. || σκοτωδέστερον] sic CD, σκοτωδέστερον O. || τὸ
δ' αὖ τῶν] sic AD, τὸ δὲ αὐτῶν O. 16. πάντη] sic ACD,
παντί O. || εἰδεῖν AD. || δὲ] sic ACD, om. O.

bilisque emitat, et implet universum mundi profundum igneo more,
non mundano. archangelorum ignis est quoque individuus, conspi-
citur tamen habere vel circa se vel ante se praeuntem, vel post se
aequentem quandam multitudinem. angelorum ignis divisus est, nisi
quod in ideis perfectissimis ostendit se. daemonum ignis magis
quoque divisus et brevius circumscribitur, et potest sermone ex-
primi, et eorum visum qui meliora solent videre non percellit. he-
roicus ignis similia his habet quodammodo, sed deficit ab eorum
exacta similitudine. archontum qui celsiores sunt ignis lucidior,
eorum vero qui materiae inhaerent tenebriosior. animarum valde di-
visus et multiformis ostenditur, et concretus ex variis in hoc mundo
naturis. iterum deorum ignis apparet omnino stabilis, archangelo-
rum stabilitatis particeps, angelicus movetur sed sedate, daemonum

τῶν ἀρχαγγέλων μέτοχον ἡρεμίας, τὸ δ' αὖ τῶν ἀγγέλων
μονίμως κινούμενον· ἄστατόν γε μὴν τὸ τῶν δαιμόνων,
3 καὶ τῶν ἡρώων ἐπὶ πλέον ὀξύρροπον· τοῖς δὲ ἄρχουσιν
ἡρεμαῖον μὲν τοῖς πρώτοις, ταραχῶδες δὲ τοῖς ὑστάτοις
σύνεστι· ψυχαῖς δὲ ἐν κινήσει πολλαῖς μεταβαλλόμενον.
6 Καὶ μὴν τό γε ἀποκαθαριστικὸν τῶν ψυχῶν τέλος 5
μὲν ἔστιν ἐν τοῖς θεοῖς, ἐν δὲ τοῖς ἀρχαγγέλοις ἀνάγω-
γόν· ἄγγελοι δὲ λύουσι μόνον τῶν δεσμῶν τῆς ὕλης, δαι-
9 μονες δὲ εἰς τὴν φύσιν καθέλκουσιν· ἥρωες δὲ καταγούσιν
εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν αἰσθητῶν ἔργων· ἄρχοντες δὲ ἤτοι
τὴν προστασίαν τῶν περικοσμίων ἢ τὴν τῶν ἐνύλων ἐπι-
12 στασίαν ἐγχειρίζουσι, ψυχαὶ δὲ ἐμφαινόμεναι κατατείνουσί
πως ἐπὶ τὴν γένεσιν.

Καὶ μὴν καὶ τόδε σκόπει· τὸ καθαρὸν καὶ ἰδραῖον
15 τῆς φαινομένης εἰκόνης ἅπαν μὲν ἀποδίδου τοῖς κρείττοις
γένεσιν, ἤδη δὲ τὸ μὲν ὑπέρλαμπρον αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ
μονίμως ἰδρυμένον ἀπόνεμε τοῖς θεοῖς, τὸ δὲ λαμπρὸν
18 ἔστηχός τε ὡς ἐν ἐτέρῳ δίδου τοῖς ἀρχαγγέλοις, τὸ δ' ἐν
ἐτέρῳ μένον τοῖς ἀγγέλοις. ἐπὶ θάτερα τοίνυν ἀντιδια-

1. μέτοχον ἡρεμίας, τὸ δ' αὖ τῶν ἀγγέλων om. B. || μέτοχον ἡρε-
μίας] sic ACD, ἡρεμαῖον O. || δ' αὖ] sic AC, δὲ αὖ D, δὲ O.
2. κινούμενον] μιμούμενον B. 3. τῶν] sic ACD, om. O.
|| ὀξύρροπον O. 7. ἀρχαγγέλοις] ἀγγέλοις C. 15. ἅπαν]
δὲ πᾶν ACD. 17. μονίμως D. 18. τοῖς om. O.

valde instabilis, heroum ut plurimum properantior, archontum pri-
morum sedatus, inferiorum tumultuosus, animarum multis motibus
transmutatur.

Porro dli purgant animas perfectissime, archangeli animas sur- 5
sum vocant, angeli tantum de materiae vinculis solvunt, daemones
in naturam esse immergunt, heroes rerum sensibilibus curas instillant,
archontes vel praesidentiam rerum mundanarum exhibent vel mate-
rialium studium, animae apparentes ad genesin quaei tendunt.

Sed et illud animadvertite; quicquid est purum et stabile in ap-
parente imagine melioribus generibus totum attribue; iam vero prae-
fulgidum eius, quodve in se ipso firmiter permaneat, diis adscribe;
quod vero fulget et permanet quidem sed quasi in alio, dato archan-
gelis; quod plane in alio manet, angelis. item in alteram partem

ρει τὸ φερόμενον καὶ ἀνίδρυντον καὶ ἀναπεπλησμένον ἀλλοτριῶν φύσεων, ὃ πᾶν ταῖς καταδεστέραις ἐναρμόζει τάξεσιν. 3

Ἄλλ' ἤδη κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς συμμίξεως διακρισθῶ καὶ τοῦτο. τοῖς μὲν γὰρ δαίμοσιν ἄτμοι περικόσμοι συμμίσγυνται καὶ φέρονται παρὰ τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν ἀστάτως. ἤρωσι δὲ γενεσιουργοὶ πνευμάτων συστάσεις ἀνακεράννυνται, περὶ αἷς καὶ αὐτοὶ συγκινοῦνται· ἄρχοντες δὲ οἱ μὲν τοῦ κόσμου μένουσιν ὡσαύτως τὸ κοσμικὸν ὅπερ εἶχον ἐμφαίνοντες, οἱ δὲ τῆς ὕλης ὑλικῶν ἰχώρων εἰσὶν ἀνάμεστοι· ψυχαὶ δὲ περισσῶν μολυσμῶν καὶ ἀλλοτριῶν πνευμάτων ἀναπίμπλυνται, μεθ' ὧν καὶ ἐν ταῖς ἐπιφανείαις ἕκαστον τούτων τῶν γενῶν ἑαυτὸ ἐπιδείκνυσι.

Δεῖγμα δ' ἔσται σοι οὐ μικρὸν καὶ τὸ δαπανητικὸν τῆς ὕλης ἀδρόως ἐπὶ θεῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων τὸ κατὰ βραχὺ αὐτῆς ἀναλωτικόν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγγέλων τὸ

1. ἀνίδρυντον B. 4, 5 διακρισθῶ AC. 10. εἶχον ACD.
10. 11. ἰχώρων] sic ACD, om. O. 11. μολυσμῶν] sic A et
corr. B, μολισμῶν O. 12. καὶ om. D. 13. ἑαυτὸ
scripsi, ἑαυτοῦ A, ἑαυτὸν O. 15. ἔστω AC. || σμικρὸν C.
17. αὐτῆς] αὐτοῖς ABD. || ἐπὶ τῶν ἀγγέλων δὲ A. || post ἀγγέλων D pergit in margine τὸ καταβραχὺ αὐτοῖς ἀναλωτικόν ἐπὶ δὲ τῶν ἀγγέλων τὸ λυτικὸν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀναγωγόν, et redit in textum ἐπὶ δὲ τῶν δαιμόνων.

appone quod mobile est et vagabundum et alienis plenum naturis, quod quidem totum inferioribus ordinibus convenit.

Quinetiam dividi possunt haec penes diversitatem mixturae. nam daemones sibi admistos habent vapores mundanos, ferunturque contra mundi motum instabiles; heroibus generativae spirituum compositiones commiscetur, circa quas ipsi quoque commoventur; archontes mundi manent eodem modo, mundanum quod habent ostendentes; materiae principes pleni sunt materialibus liquoribus; animae refertae sunt maculis quamplurimis et spiritibus alienis, quibuscum quoties apparent unumquodque horum generum ostendit se.

Sed et illud non parum indicat quomodo superiora distinguantur. dii vim habent quae materiam repente absumat, archangeli

λυτικὸν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀπαγωγόν· ἐπὶ δὲ τῶν δαιμόνων
τὸ διακοσμοῦν αὐτὴν ἐμμελῶς· ἐπὶ δ' αὖ τῶν ἡρώων τὸ
3 συναρμολόμενον πρὸς αὐτὴν ἐν μέτροις τοῖς προσήκουσι
καὶ ἐπιθεξίως αὐτῆς ἐπιμελούμενον. ἄρχοντες δὲ οἱ μὲν
τῶν κόσμων ἡγεμόνες παρίστανται αὐτῆς ὑπερέχοντες καὶ
6 οὕτως ἑαυτοὺς ἐκφαίνουσιν. οἱ δ' ἐνυλοὶ παντελῶς ἀνα-
πληρωμένους ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ὕλης ἐπιδεικνύουσι· καὶ
τῶν ψυχῶν αἱ μὲν καθαραὶ τῆς ὕλης ἐκτός, αἱ δ' ἐναν-
9 τίαι περιεχόμεναι ὑπ' αὐτῆς ἐπιφαίνονται.

Καὶ μὴν τά γε ἀπὸ τῶν ἐπιφανειῶν δῶρα οὕτε ἴσα 6
ἔστι πάντα οὕτε καρπὸς ἔχει τοὺς αὐτοὺς· ἀλλὰ ἡ μὲν
12 τῶν θεῶν παρουσία δίδωσιν ἡμῖν ὑγίαν σώματος, ψυ-
χῆς ἀρετὴν, νοῦ καθαρότητα καὶ πάντων, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν,
τῶν ἐν ἡμῖν ἐπὶ τὰς οὐκείας ἀρχὰς ἀναγωγὴν. καὶ τὸ
15 μὲν ψυχρὸν ἐν ἡμῖν καὶ φθοροποιὸν ἀφανίζει, τὸ δὲ
θερμὸν αὖξιν καὶ δυνατώτερον καὶ ἐπικρατέστερον ἀπερ-
γάζεται, ποιεῖ τε πάντα ἀναμετρεῖν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ νῷ,
18 νοητῇ τε ἀρμονίᾳ τὸ φῶς ἐλλάμπει, καὶ τὸ μὴ ὄν σῶμα ὡς

1. αὐτῆς] αὐτοῖς B. 2. αὐτὴν] sic ACD, αὐτῆς O. || δ' αὖ]
sic A, δὲ O. 5. αὐτοῖς B. 6. ἑαυτοῖς B. 11. ἀλλ' ἡ AD.
12. παρουσία] sic ACD, παρουσία O. 14. τῶν αὖ ἡμῖν D.
17. ποιεῖ τε] ποιεῖται D.

pauco tempore devorant eam, angelorum est ab ea solvere et sursum
nos revocare, daemonum eam ornare studiose. heroes coaptantur
ad eam competentibus mensuris, eamque dextre curant. archontes
i. e. mundi praesides adstant ei et supereminet et hoc modo se
ipsi ostendunt. principes materiales prorsus plenos se materiae
ostendunt. animarum quotquot purae sunt expertes materiae, quot-
quot nondum purgatae in eam involutae veniunt sub oculos.

Porro apparitionum influentiae et munera non sunt aequalia in 6
omnibus, nec eosdem habent fructus et effectum. dii quippe ad-
ventantes sanitatem corpori adferunt, animae virtutem, menti purita-
tem, omnesque nostras facultates, ut verbo dicam, in propria prin-
cipia restaurant. si quid est in nobis frigidum et lethiferum, tol-
lunt, calorem augent et in maius provehunt, faciunt quoque ut omnia
animae mentique congruant, intelligibilique harmonia lumen effundunt,

σῶμα τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς διὰ τῶν τοῦ σώματος
ἐπιδείκνυσιν· ἡ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων τὰ αὐτὰ μὲν καὶ αὐτῇ
παρέχει, πλὴν οὔτε αἰεὶ οὔτε ἐπὶ πάντων οὔτε διαρκῇ οὔτε 3
τέλεια οὔτε ἀναφαίρετα τὰ ἀγαθὰ δίδωσι, τρόπον τε παρ-
ισωμένῳ τῆς ἐπιφανείας ἐπιλάμπει· ἡ δὲ τῶν ἀγγέλων
ἔτι μεριστὰ μᾶλλον τὰ ἀγαθὰ δωρεῖται διηρημένως, καὶ 6
τὴν ἐνέργειαν δι' ἧς ἐπιφαίνεται πολὺ λειπομένην ἔχει
τοῦ συνειληφότος αὐτὴν ἐν ἑαυτῷ τελείου φωτός· ἡ δὲ
τῶν δαιμόνων βαρεῖ μὲν τὸ σῶμα καὶ νόσοις κολάζει, 9
καθέλκει δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὴν φύσιν, σωμάτων δὲ
καὶ τῆς συγγενοῦς τοῖς σώμασιν αἰσθητέως οὐκ ἀφίστησι,
τοὺς δ' ἐπὶ τὸ πῦρ σπεύδοντας κατέχει περὶ τὸν τῆδε τό- 12
πον, τῶν δὲ τῆς εἰμαρμένης δεσμῶν οὐκ ἀπολύει· ἡ δὲ
τῶν ἡρώων παραπλήσια μὲν ἔχει τὰ ἄλλα πρὸς τὴν τῶν
δαιμόνων, ἰδιάζει δὲ ἐν τῷ καὶ πρὸς ἔργα τινὰ γενναῖα 15
καὶ μεγάλα ἀνεγείρειν· ἡ δὲ τῶν ἀρχόντων αὐτοπτικὴ
δεῖξις περικόσμια μὲν ἀγαθὰ τῶν περικοσμίων δίδωσι καὶ
τὰ τοῦ βίου πάντα πράγματα· ὕλικά δέ, ἃ τῶν ὑλικῶν 18

3. παρέχει] περιτρέχει ACD. 11. αἰσθητέων D. || ἀφίησι BD.
14. ἔχει] sic AGD, om. O. 15. ἰδιάζει D. 16. ἀναγεί-
ρειν B. 17. παρακοσμία AC. 18. ἃ] sic A, ἡ B, ἡ O.

quodque non est corpus, ac si revera corpus esset, per corporeos oculos animae repraesentant. archangelorum apparitio eadem quoque affert munera, ita tamen ut neque semper neque in omnibus neque sufficientia neque propria neque ea quae auferri non possunt praebeat bona, neque viribus nostris respondeat eorum apparitio. angeli quoties apparent, bona sed partitiora divisaque afferunt, plurimumque ab absoluta quae eos constituit deficient luce in operatione. daemones praesentia sua corpus gravant morbisque affligunt, animamque ad naturam praecipitant, nec a corporibus et cognato iis sensu discedunt, atque eos qui ad ignem caelestem adspirant in hoc inferiori loco detinent, nec a fati vinculis solvunt. heroum apparitio aliis quidem in rebus similis est daemonibus, hoc tamen proprium habet, quod ad facinora quaedam et fortia facta instiget. archontes mundani visi bona praebent mundana vitaeque huius commoda: materiales vero principes materialia, et quae sunt terrena lar-

- ὁρέγει καὶ ὅσα χθονία ἐστὶν ἔργα· ἀλλὰ μὴν ἢ γε τῶν
 ψυχῶν θεία τῶν μὲν ἀχράντων καὶ ἐν ἀγγέλων τάξει ἰδρυ-
 3 μένων ἀναγωγός ἐστι καὶ ψυχῆς σωτήριος, ἐπ' ἐλπίδι τε
 ἱερᾷ ἐκφραίνεται, καὶ ὧν ἡ ἐλπίς ἡ ἱερὰ ἀντιποιεῖται ἀγα-
 θῶν τούτων παρέχει τὴν δόσιν· ἡ δὲ τῶν ἐτέρων κατα-
 6 γωγὸς ἐπὶ τὴν γένεσιν ὑπάρχει, φθίρει τε τοὺς τῆς ἐλ-
 πίδος καρπούς καὶ παθῶν πληροῖ προσηλούντων τοὺς
 θεωροῦντας τοῖς σώμασι.
- 9 Καὶ μὴν τῆς γε τάξεως, ἣν οἱ ὁρώμενοι ἔχουσι, γί-
 νεται ἐνδείξεις ἐν ταῖς αὐτοψίαις, τῶν μὲν θειῶν θεοὺς
 ἢ ἀγγέλους ἔχόντων περὶ ἑαυτοὺς, τῶν δὲ ἀρχαγγέλων
 12 προπομποὺς ἀγγέλους ἢ σὺν ἑαυτοῖς συντεταγμένους ἢ
 κατόπιν ἐπομένους ἢ ἄλλην τινὰ δορυφορίαν πολλὴν ἀγγ-
 έλων περὶ ἑαυτοὺς περιβαλλομένων, ἀγγέλων δὲ τὰ οἰ-
 15 κεία ἔργα τῆς τάξεως ἐφ' ἧς ἐπιβεβήκασι συνεπιδεικνύν-
 των, τῶν δὲ ἀγαθῶν δαιμόνων τὰ σφέτερα δημιουργήματα
 καὶ ἀγαθὰ, ἃ θεωροῦνται, συνθεωρεῖσθαι παρεχόντων, τῶν

1. μὴν] sic AD, μὲν O. 2. ἀγγέλων D. 4. ἱερὰ B.
 6. τε om. O. 8. θεωροῦντας C. 9. 10. γίνεται ἐν ταῖς
 αὐτοψυχῆς ἐπιδείξεις AC, γίνεται ἐν ταῖς αὐτοψίαις ἐπιδείξεις D.
 11. ἀρχαγγέλων] ἀγγέλων C. 14. αὐτοὺς A. || περιβαλλομένων]
 sic A, παραβαλλομένων O. || δὲ] τὲ A.

giuntur. animarum spectra, si quidem purae sunt animae angelo-
 rumque ordine constitutae, sursum revocant et salutaria sunt spem-
 que sacram ostendunt, et praestant ea bona quorum spem induunt.
 animae autem impurae ad genesin detorquent, spes et earum fructus
 corrumpunt, passionibus replent, quae contemplantes quasi clavis af-
 figunt corporibus.

Quinimo in apparitionibus fit commonstratio ordinis quem te-
 7 nent qui conspiciuntur. dii circa se deos vel angelos adstantes
 habent. archangeli adsciscunt sibi alios angelos vel praecurrentes,
 aut simul in eodem ordine consistentes aut sequentes, sive aliam
 aliquam angelorum turbam tamquam satellites. angeli prae se fe-
 runt opera ordini suo in quo sedent congruentia. daemones boni
 exhibent opera sua, et bona quibus nos donant conspicienda. dae-
 mones ultores suppliciorum varia genera ostendunt. alii daemones

δὲ τιμωρῶν δαιμόνων τὰ εἶδη τῶν τιμωριῶν ἐμφανόντων, τῶν δὲ ἄλλων ὅπως οὖν πονηρῶν θηρία τινὰ βλαβερά καὶ αἰμοβόρα καὶ ἄγρια περικειμένων, ἀρχόντων δὲ μοίρας ³ τινὰς κοσμικὰς μεθ' ἑαυτῶν ἐπιδεικνύντων, τῶν δὲ ἄλλων ἀρχόντων τὴν ἀταξίαν καὶ πλημμέλειαν τῆς ὕλης ἐφελκομένων· ψυχῆς δὲ τῆς μὲν ὅλης καὶ ἐν οὐδενὶ τῶν κατὰ ⁶ μέρος εἶδει κατεχομένης, πῦρ ὁρᾶται ἀνείδενον περὶ ὅλον τὸν κόσμον ἐνδεικνύμενον τὴν ὅλην καὶ μίαν καὶ ἄτομον καὶ ἀνείδενον τοῦ παντός ψυχὴν· τῆς δὲ ἀποκεκαθαρμένης ⁹ πύριος ὁ τύπος βλέπεται καὶ ἄχραντον καὶ ἀμιγὲς τὸ πῦρ, τότε ἐγκαρδιαῖον αὐτῆς φῶς καὶ τὸ εἶδος καθαρὸν καὶ ἰδραῖον ὁρᾶται, καὶ μετὰ τοῦ ἀναγωγοῦ ἡγεμόνος ¹² ἀκολουθεῖ τῇ ἀγαθῇ θελήσει χαίρουσα, καὶ αὐτὴ τὴν οἰκείαν ἑαυτῇ τάξιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἐκφαίνουσα· ἡ δὲ κάτω νέουσα δεσμῶν καὶ κολάσεων ἐπισύρεται σημεῖα, ¹⁵ ὕλικῶν τε πνευμάτων βριθεὶ συστάσεσι, καὶ ταραχαῖς ὕλης ἀνωμάλοις κατέχεται, δαιμόνων τε γενεσιουργῶν ἐπιστασίας ὁρᾶται προσθησαμένη πρὸ ἑαυτῆς. 18

4. ἐπιδεικνύντων CD.   6. ἐν om. C.   10. ἄχραντον D.
 ἥ ἀμιγὲς A.   11. ἐγκαρδιαῖον ACD.   13. θελήσει O.
 14. ἑαυτοῦ A.   15. νέουσα D.   17. γενεσιουργῶν B.
 17. 18. τε γενεσιουργῶν ἐπιστασίας ὁρᾶται προσθησαμένη πρὸ
 om. D et ponit in marg. pr. m.   18. ὁρᾶται] sic AC et marg.
 D, om. O.

cuiuscunque generis pravi trahunt secum feras quasdam noxias et sanguivoras et truculentas. archontes provincias quasdam mundi serum in conspectam adducunt. principes illi alii afferunt materiae inordinatae et confusae speciem. anima si universalis sit, nullaeque speciei particulari addicta, ignem quendam nullius certae formae et per totum mundum diffusum ostendit, qui quidem ignis animam mundi repraesentat, unam illam indivisam et informem: si vero animae quae apparet purgata fuerit, igneam quidem formam, purum stercerumque ignem, lucemque suam penitissimam et speciem defaecatam stabilemque ostendit, sequiturque suum ad superiora ducem volens libensque, et simul per opera ordinem sibi proprium commonstrat. anima autem deorsum vergens vinculorum et poenarum facies secum trahit, spiritibus materialibus plena stat, et obsidetur motibus materiae irregularibus, daemones quoque qui genesisu procurant ante se tamquam praesides agnoscit.

Καὶ συλλήβδην φάναι, πάντα τὰ γένη ταῦτα τὰς
οικείας τάξεις ἐπιδεικνύουσιν ἅμα μεθ' αὐτῶν· ἤδη τοί-
3 νυν καὶ τὰς χώρας ἃς εἰλήχασι, καὶ τὰς λήξεις ἐν αἷς
ἐνοικοῦσι, παραδεικνύουσιν, ἀέριον μὲν πῦρ οἱ ἀέριοι,
χθόνιον δὲ καὶ μελάντερον οἱ χθόνιοι, λαμπρότερον δὲ
6 οἱ οὐράνιοι ἐπιδεικνύοντες· ἐν αὐτοῖς δὲ τούτοις τοῖς τρι-
σὶν ὅροις τριπλῆς τάξεως, ἀρχῆς καὶ μεσότητος καὶ τέ-
λους, ἔλα τὰ γένη κατενείματο, τὰ μὲν τῶν θεῶν τὰ
9 ἀκρότατα καὶ καθαρώτατα αἷτια τῆς τριπλῆς τάξεως
ταύτης ἐπιδεικνύοντα, τὰ δὲ τῶν ἀγγέλων ὡς ἐκδιδόμενα
ἀπὸ τῶν ἀρχαγγέλων, ὑπηρετικά δὲ τούτοις τὰ τῶν δαι-
12 μόνων ἐπιφαινόμενα καὶ τὰ τῶν ἡρώων διακονικά ὡσαύ-
τως, οὐ μέντοι κατὰ τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας τοῖς δαίμοσιν,
ἀλλὰ καθ' ἑτέρας αὐτῶν καὶ διαφερούσας· τὰ δὲ τῶν ἀρ-
15 χόντων ὡς ἔχουσι τὴν ἐπιβάλλουσαν ἐαυτοῖς ἢ περὶ τὸν
κόσμον ἢ τὴν ὕλην ἐπιστασίαν· τὰ δὲ τῶν ψυχῶν ὡς
πάντα ἔσχατα τῶν κρείττωνων· ὅθεν δὴ καὶ τόπους μεθ'

2. ἐπιδείκνυσιν D. 2 — 4. ἅμα μεθ' αὐτῶν (ἅμαθ' αὐ-
τῶν CD) — παραδεικνύουσιν] sic ACD, om O; potius χώρας ἐν
αἷς ἐνοικοῦσι καὶ τὰς λήξεις ἃς εἰλήχασι. 6. οἱ οὐράνιοι] οὐκ
οὐράνιοι D. 7. τριπλᾶς τάξεις ACD. 10. ἀγγέλων]
ἀρχαγγέλων D. || ὡς om. O. 15. ἔχουσιν AD. || ἐπιθαλ-
λουσαν A. 17. δὴ] δὲ D.

Ut compendio dicam, omnia haec genera ordinem sibi proprium simul ostendunt, pariter etiam regiones quas inhabitant et sortes quae iis obvenierunt, commonstrant, aëril ignem aërium, terrestres terrestrem et nigrificantem, et caelestes qui sunt splendidiores ostendunt; atque ita in his tribus terminis secundum tres ordines, in principio in medio in fine, omnia eorum genera distribuuntur. nam dii suprema et purissima principia huius triplicis ordinis ostendunt; angeli fatentur se dependere ab archangelis; daemones se horum ministros et heroes similiter servire se superioribus profitentur, sed aliter hi, quam daemones, nec eodem ministerii genere; archontes quam habent potestatem sibi convenientem, sive sit ea circa totum mundum, sive in materiam tantum. animae declarant se postrema tenere superiorum; unde una cum se ipsis locos etiam ostendunt:

ἐκταῶν συμφαίνει τὰ πρῶτα τοὺς πρώτους καὶ τὰ δεύτερα τοὺς δευτέρους ἐν ἐκάστῳ τῶν τριῶν τούτων, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα διατέτακται.

3

- 8 Καὶ μὴν τὴν γε λεπτότητα τοῦ φωτός οἱ μὲν θεοὶ τοσαύτην ἐπιλαμβάνουσιν, ὥς μὴ δύνασθαι χωρεῖν αὐτὴν τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πάσχειν τῶν 8 ἰχθύων τοῖς ἀπὸ θολερᾶς καὶ παχείας ὑγρότητος εἰς ἄερα λεπτὸν καὶ διαφανῆ ἀνασπώμενοις. καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι οἱ θεωροὶ τοῦ θείου πυρός οὐ δυνάμενοι διὰ τὴν 9 λεπτότητα τοῦ θείου πυρός ἀναπνεῖν ὀλιγοδρανοῦσιν, ὥς ἰδεῖν φαίνονται, καὶ τοῦ συμφύτου πνεύματος ἀποκλείονται. ἀρχάγγελοι δὲ οὐκ ἀνεκτὴν μὲν εἰς τὸ ἀνα- 12 πνεῖν οὐδὲ αὐτοὶ τὴν καθαρότητα ἀποστίλβουσιν, οὐ μὴν ὁμοίως γε ἀφόρητον τοῖς κρείττοσιν. αἱ δὲ τῶν ἀγγέλων παρουσίαι φορητὴν τοῦ ἁέρος κράσιν ἐπιτελοῦσιν, ὥστε 15 δύνασθαι αὐτὴν καὶ τοῖς θεουργοῖς συνάπτεσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν δαιμόνων οὐδὲν ὁ ὅλος ἀῆρ συμπάσχει, οὐδὲ ὁ παρὶ αὐτοὺς περικείμενος γίνεται λεπτότερος, οὐδὲ φῶς 18

1. συμβαίνει D. 6. σωματικούς] τοῦ σώματος A, om. B et cum lacunae nota CD. || ὀφθαλμούς om. BCD. 7. ἰχθύων D. 9. διὰ om. ABD. 11. εἰδεῖν D. 14. ἀρχαγγέλων B. 15. ante κράσιν ACD addunt τὴν. 16. ἐπὶ] ἐπεὶ D.

et primae quidem primos, secundae secundos, quod ad singula horum trium generum attinet, et cetera similiter prout eorum unumquodque ordinatur.

- 8 Praeterea tanta est subtilitas lucis quam dii apparentes fundunt, ut eam nequeant sustinere oculi corporei; immo idem cum piscibus patiuntur, qui ex turbida et crassa aqua in purum et liquidum aërem extrahuntur. homines enim qui divinum ignem spectant, non valentes respirare prae subtilitate divini ignis, quamprimum vident, deficiunt animis, intercluso spiritu naturali. archangeli quoque splendorem emittunt respirantibus quidem intolerabilem, non aequè tamen ac est deorum splendor. angeli apparentes aërem afficiunt, sed temperie tolerabili, et quae possit sacerdotes contingere sine noxa. daemonibus apparentibus totus aër non patitur, nec qui eis circumfunditur rarior evadit, neque praecurrit lux, cui aërem praeparanti

προτρέχει εἰς ὅπερ προλαβὸν καὶ προκατασχὸν τὸν ἀέρα
 τό ἐαυτῶν εἶδος ἐκφαίνουσιν· οὐδὲ περὶ αὐτοὺς αὐγὴ τις
 3 περιλάμπει τὰ πανταχόθεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἡρώων γῆς μὲν
 μέρη τινὰ συγκινεῖται καὶ ψόφοι περιηχοῦσιν· ὁ δὲ ὅλος
 ὁ ἀήρ οὐ γίνεται λεπτότερος οὐδὲ ἀσύμμετρος τοῖς θεου-
 6 ροῖς, ὥστε δύνασθαι αὐτὸν χωρεῖν· ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχόντων
 περιβολὴ μὲν πλειόνων φασμάτων περιθεῖ δυσανάσχετος,
 ἥτοι κοσμικὴ ἢ περιγείως, οὐ μὴν ὑπερχόσμιός γε λεπτό-
 9 τής οὐδ' ἡ τῶν ἄκρων στοιχείων παραγίνεται· ταῖς δὲ
 ψυχικαῖς ἐπιφανείαις συγγενὴς μᾶλλον ἐστὶν ὁ φαινόμενος
 ἀήρ, καὶ δέχεται αὐτῶν τὴν περιγραφὴν ἐν ἐαυτῷ συνηρ-
 12 τημένος πρὸς αὐτάς.

Τελευταῖον τοίνυν αἱ τῶν καλούντων τῆς ψυχῆς δια- 9
 θέσεις ἐπὶ μὲν τῆς ἐπιφανείας τῶν θεῶν ἐξηλλαγμένην
 15 καὶ ὑπερέχουσαν παραδέχονται τὴν τελειότητα ἐνεργείαν
 τε κρεῖττονα παντελῶς, καὶ θεῖον ἔρωτα καὶ εὐφροσύνην
 ἀμήχανον ὅσην μεταλαγχάνουσιν· ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαγγέλων

1. προλαβὸν] προβαλὼν D. 2. ἐαυτὸν CD. 4. post περιη-
 χοῦσιν BCD pergunt ἐπιλαμπούσης 3, 13. e Feschiano nil anno-
 tatum. 4. 5. ὁ δὲ ὅλος ὁ] sic A, οὐδ' ὅλως O. 7. περι-
 βολῇ] sic A, παραβολῇ O. || δυσανάσχετος] sic C et marg. B, δυσ-
 ανασχέτως O. 8. κοσμικοί D. || ὑπερχόσμιός D. 11. πα-
 ραγραφὴν ACD. 14. θεῶν] sic A, παθῶν O.

et praeoccupanti suam ipsorum speciem imprimant: sed nec radii
 aliqui circumquaque fulgent. heroibus adventantibus plagae quae-
 dam terrae commoventur, et circumsonant fragores; totus vero aër
 subtilior non fit, neque adeo inimicus sacerdotibus, ut eum capere
 nequeant. sub archontibus difficile tolerata circumcurrit multorum
 phasmatum agmen, sive illud mundanum sit sive terrenum; neque
 tamen adest subtilitas supermundana, immo ne elementorum quidem
 supremorum. animae ubi visuntur aër eis cognatio est, earumque
 in se descriptionem accommodando se ipsis suscipit.

Denique apparentibus diis animae invocantium ita afficiuntur, 9
 ut aliam quandam praestantiorem perfectiorem omnibus modis me-
 liorem operationem adipiscantur, amorem divinum et incredibilem
 laetitiam sentiant. apparentibus archangelis animae recipiunt con-

ἄχραντον κατάστασιν νοεράν τε θεωρίαν καὶ δύναμιν
 ἄτρεπτον παραλαμβάνουσιν· ἐπὶ δὲ τῶν ἀγγέλων τὴν κατὰ
 λόγον σοφίαν καὶ ἀλήθειαν, ἀρετὴν τε καθαρὰν καὶ βε- 3
 βαίαν γινῶσιν καὶ τάξιν σύμμετρον μεταλαγχάνουσιν· ὅταν
 δὲ τοὺς δαίμονας θεωρῶσιν, ὄρεξιν τῆς γενέσεως καὶ τῆς
 φύσεως ἐπιθυμίαν τῶν τε καθ' εἰμαρμένην ἔργων ἀπο- 6
 πλήρῳσιν, δύναμιν τε ἀποτελεσματικὴν τῶν τοιούτων πρά-
 ξεων παραδέχονται· ἐὰν δὲ τοὺς ἥρωας, ἄλλα τε τοιαῦτα
 ἦθῃ ἀποφέρονται, καὶ τῶν διατεινόντων εἰς τὴν κοινωνίαν 9
 ψυχῶν πολλὰ σπουδάσματα μεταλαμβάνουσιν· ἥνίκα δ' ἂν
 τοῖς ἄρχουσιν ἐνάπτωνται, κοσμικαὶ κινήσεις ἢ ἐνυλοὶ τῇ
 ψυχῇ συγκινοῦνται. μετὰ δὲ τῆς θέας τῶν ψυχῶν γενε- 12
 σιουρογούς ἐφέσεις καὶ συμφυεῖς ἐπιστασίας κομίζονται
 ἕνεκα τῆς τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, ἄλλα τε ὅσα τούτων
 ἐστὶν ἐχόμενα. 15

Σὺν δὲ τούτοις ἡ μὲν τῶν θεῶν ἐπιφάνεια ἀλήθειαν
 παρέχει καὶ δύναμιν, ἔργων τε κατορθώσεις καὶ δόσεις ἀγα-
 θῶν μεγίστων, ἡ δὲ τῶν ἄλλων τὰ σύμμετρα ἐπὶ τῆς ἐκά- 18

3. σοφίαν] φιλοσοφίαν C. 6. 7. ἀποπλήρωσις CD. 9. ἀπο-
 φαίνονται D. 11. κοσμικὰς ABCD. || ἐνύλους A, ἐνυλοὶ BD,
 ἐνυλου C. 16. ἀλήθεια B. 17. τε] δὲ A. 18. ante
 μεγίστων ACD addunt τῶν.

stantiam quandam puram, contemplationem intellectualem, et poten-
 tiam immutabilem: angelis, rationem sapientiam veritatem cognitio-
 nem puram, virtutem firmam, congruentemque ordinem sortiuntur.
 si daemones conspiciunt, accipiunt ab iis generationis appetitum, na-
 turae cupiditatem, operum quae sunt sub fato et eiusmodi actionum
 potentiam adimplendi perficiendique. si heroes viderint, huiusmodi
 quidem mores reportant, sed et studium et impetus qui in animabus
 civilem conversationem affectantibus deprehenduntur induunt. quando
 archontes apparuerint, aut mundani motus aut materiales una cum
 anima commoventur. post animas visas appetitus generationis et
 naturalem corporum curam, et si qua sunt his affinia reportant.

Praeterea deorum adventus praebet veritatem, potestatem, ope-
 rumque optimam effectiōnem et bonorum maximorum largitiōnes:
 ceterorum numinum apparitio suis ordinibus propria et congruentia

στων τάξεως οικείως ἕκαστα χορηγεῖ· οἶον ἢ τῶν ἀρχ-
 αγγέλων ἀλήθειαν, οὐχ ἀπλῶς περὶ πάντων ἀλλὰ διωρισ-
 3 μένως ἐπὶ τινων, καὶ ταύτην οὐκ ἀεὶ ἀλλὰ ποτέ, οὐδὲ
 ἀδιορίστως πρὸς ἅπαντας ἢ πανταχοῦ ἀλλὰ διωρισμένως
 ὡδὲ ἢ πρὸς τόδε τι δίδωσι, δύνάμιν τε ὡσαύτως οὐ συλ-
 6 λήβδην πάντων οὐδὲ ἀδιακρίτως ἀεὶ οὐδὲ πανταχοῦ, ἀλλὰ
 ποτέ καὶ πού συλλαμβάνει. ἢ δὲ τῶν ἀγγέλων τούτων
 ἔτι μᾶλλον ἀπομερίζει τὰς ἀεὶ ἐπὶ τὸ ἕλαττον ἀφοριζο-
 9 μένας περιγραφάς ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν δόσει. ἢ δὲ τῶν
 δαιμόνων οὐκέτι τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ δωρεῖται, ἀλλ'
 ἦτοι τὰ τοῦ σώματος ἢ τῶν τῷ σώματι προσηκόντων,
 12 καὶ ταῦτα ὁπόταν ἢ τοῦ κόσμου τάξις ἐπιτρέπη. κατὰ
 τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἢ τῶν ἡρώων παρέχει τὰ δευτέρα καὶ
 τρίτα ἀγαθὰ, στοχαζομένη καὶ τῆς τῶν ψυχῶν περιγείου
 15 καὶ περικοσμίου πολιτείας ὅλης. ἢ δὲ τῶν ἀρχόντων κοσ-
 μικὰ μὲν ἢ ἑτέρα καὶ τὰ τοῦ βίου πάντα δωρεῖται, ἢ δὲ
 ἑτέρα καὶ ὑποδεστέρα τῶν ἐνύλων οὐκ ὀλίγα παρέχει πλεο-
 18 νεκτήματα. ψυχαὶ δ' ἐπιφαινόμεναι τὰ πρὸς τὸν ἀνθρώ-

9. παραγραφάς C, παραγραφάς (corr. ead. man. περιγραφάς) A.
 11. ἦτοι] εἶτοι B. 15. ἀρχούντων B. 17. παρέχει] sic
 ACD, παρέχει τὰ O.

bona affert; archangelorum verbi gratia conspectus veritatem, at non
 simpliciter de omnibus, sed determinate de quibusdam, deinde hanc
 ipsam veritatem non dat semper sed aliquando, nec indefinite om-
 nibus aut ubique, sed determinate loco certo et certis de rebus: si-
 militer potestatem dat non in omnia absolute, neque indifferenter
 semper et ubivis, sed aliquando et certo loco succurrit angeli
 arctiores adhuc quam isti et angustiores in bonorum distributione
 gyros definiunt. daemonum apparitio ne bona quidem quae sunt
 animae praestat, sed vel corporea vel ea quae ad corpus pertinent,
 et haec quidem tum demum cum mundi ordo permiserit. similiter
 heroes bona secundi tertiique generis dant, et spectant politiam ani-
 marum universam mundanam et terrestrem. ex archontibus alii ap-
 parentes mundana bona dant et huius vitae, alii inferiores non exi-
 guam rerum materialium copiam sufficiunt. animae apparentes sa-
 cerdotibus procurant ea quae ad mortalem vitam conferunt. atque

πινον βιον συμβαλλόμενα τοῖς θεωροῖς προξενουσι. καὶ οὕτως ἡμῖν κατὰ τὴν οικείαν ἐκάστων τάξιν καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν δόσις οικείως διακέκριται, συγγενῇ τε εἴληφε τὴν 3 ὅλην ἀπόκρισιν περὶ ὧν ἐν ταῖς ἐπιφανείαις αὐτῶν ἐπεζήτησας. τοσαῦτα δὲ οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων εἰρήσθω.

- 10 Ἄ δ' αὐτὸς ἡμῖν συνεισφέρεις εἰς τὴν περὶ τούτων 6 διάγνωσιν, εἴτε ὡς οικείαν γνώμην ἀποφαινόμενος εἴτε ὡς παρ' ἄλλων ἀκούσας, οὐκ ἔστιν ἀληθῆ οὐδὲ ὀρθῶς λεγόμενα. λέγεις μὲν γὰρ τὸ περιαντολογεῖν καὶ τὸ εἰδω- 9 λοποιὸν φάντασμα φαντάζειν, κοινὸν εἶναι θεοῖς καὶ δαίμοσι καὶ τοῖς κρείττοσι γένεσιν ἅπασιν. τὸ δὲ οὐκ ἔστι τοιοῦτον ὅποιον ὑπολαμβάνεις· διδαχῇ μὲν γὰρ τῆς οἰ- 12 κείας οὐσίας θεὸς καὶ ἄγγελος καὶ δαίμων ἀγαθὸς χρῆται πρὸς ἄνθρωπον· προσθήκη δὲ μείζονι ἐν τοῖς λόγοις τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως ἢ τῶν οικείων ἀγαθῶν οὐδαμῶς 15 χρῆται· ἢ τε γὰρ ἀλήθεια συννέπρχει τοῖς θεοῖς, ὥστερ καὶ ἡλίω τὸ φῶς κατ' οὐσίαν συννυφέστηκεν· καὶ ἅμα

1. συμβαλλόμεναι AC, συμβαλλόμενα D. 3. δόσις] δόξις D.
4. ἀπόκρισιν. post ὑποκρισιν erat ἀπόκρισιν, sed deletum est a prima manu D. 5—6. εἰρήσθω — τούτων om. D, et habet in marg. a pr. m. σθω, ἃ δ' αὐτὸς ἡμῖν συνεισφέ- εἰς τὴν περὶ τούτων.
8. post ἀκούσας D addit οὐκούσας. 9. 10. εἰδωλοποιὸν] ποιὸν CD.

ita iuxta proprium singulorum ordinem communicatio quae ab iis fit proprie a nobis determinata est, iustumque sortita sunt responsum ea omnia de quibus quaerebas in hoc de epiphanii eorum loco. quare et de his ista dicta sunt.

- 10 Sed nec ea quae ad haec distinguenda nobis in medium mox affers, sive tua ista sit sententia sive ab alio acceperis, vere recteque dicuntur. ais enim, commune esse hoc diis daemonibus ceterisque generibus melioribus, iactare se verbose et phantasmata ex se producere. sed non est ita quemadmodum imaginis. deus, angelus, daemon bonus cum apparent, quae sit revera eorum essentia docent homines, nec unquam utuntur sermone qui in maius aequo efferat vel essentiam eorum vel munificentiam. quemadmodum enim lux soli essentialiter coexistit, sic veritas diis cohaeret. simul asserimus deum nullius pulchritudinis nullius virtutis indigum esse,

οὐδενὸς ἐνδεῆ τὸν θεὸν φαμεν εἶναι κάλλους οὐδὲ τινος ἀρετῆς, ἣν οἷόν τ' ἐστὶ διὰ λόγων αὐτῷ προσθεῖναι. καὶ
 3 μὴν οἱ γε ἄγγελοι καὶ δαίμονες ἀπὸ θεῶν αἰεὶ παραλαμ-
 βάνουσι τὴν ἀλήθειαν· ὥστε οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ ταύτην
 λέγουσι τέλειοι ὄντες κατὰ τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἐκάτεροι,
 6 οὐδὲ αὐτῇ προσθεῖναι πλεῖον εἰς δοξολογίαν δύνανται.

Πότε οὖν συμβαίνει τὸ λεγόμενον ὑπὸ σοῦ ἀπατη-
 λόν, τὸ τῆς περιαντολογίας; ἡνίκα ἂν ἀμάρτημά τι συμ-
 9 βαίῃ περὶ τὴν θεωρητικὴν τέχνην, καὶ μὴ οἷα δεῖ τὰ αὐ-
 τοπτικὰ ἀγάλματα ἀλλ' ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων ἀπαντήσῃ· τότε
 γὰρ ὑποδύμενα τὰ καταδεέστερα τὸ τῶν σεμνοτέρων τὰ-
 12 ξων σχῆμα, προσποιεῖται ἐκεῖνο εἶναι ὅπερ ὑποδέδυκε, καὶ
 ἐνταῦθα ἀλαζόνας προτεταὶ λόγους καὶ μείζοντας τῆς παρ-
 ούσης αὐτοῖς δυνάμεως. ἅτε γὰρ οἶμαι, τῆς πρώτης
 15 ἀρχῆς κηβδήλου παραφνομένης πολὺ τὸ ψεῦδος ἐκ τῆς
 παρατροπῆς ἐπιρρεῖ, ὃ δὴ δεῖ τοὺς ἱερέας καταμανθάνειν
 ἀπὸ τῆς ὅλης τάξεως ἐν τοῖς φάσμασιν, ἣν εὖ τηροῦντες

1. ἐνδεῖα A, ἐνδεῶ B, ἐνδεᾶ D. 2. αὐτῷ] αὐτοῦ ACD, αὐτῶν B. 3. 4. παραλαμβάνουσι] sic ACD, προλαμβάνουσι O. 5. πρὸς τέλειοι ACD addunt τε. 6. οὐδὲν AD. || προσθεῖναι A. || δύναται A. 8. ἀμάρτημίν τι D. 8. 9. συμβαίνει] sic Velsenius, συμβαίῃ ACD, συμβαίνει O. 9. περὶ om. D et habet in marg. a pr. m. 11. ὑποδύμενα B. 14. αὐτῆς BC. 16. ὃ δεῖ δὴ τοὺς AC. 17. εὖ] οὐ AB. || τηρούντας B.

quae verbis ei possit adiici. sane etiam angeli et daemones boni veritatem a diis iugiter hauriunt, ita ut nec ipsi, cum similiter essentias perfectas nacti fuerint utrique, quidquam a veritate deficiens possint dicere, nec quidquam amplius iactantiae ergo apponere.

Quando igitur accidit illa quam tu allegas in iactando deceptio? quando peccatum aliquod admittitur in arte theurgica, nec ea quae oportet sed alia pro aliis veniunt imagines in conspectum: tunc enim inferiora numina habitum meliorum induunt, et mentiuntur se ea esse quorum schema gerunt et gloriosos sermones iaculantur et potentiam sibi iusto maiorem arrogant. utique si primo in principio aliquid vitii nascatur, ex illa corruptela plurimum derivatur continuo falsitatis, quam sane possunt sacerdotes in phasmasi deprehendere per regulam artis totius, quam regulam diligenter observando oportet

διελέγχονται, καὶ ἀποδοκιμάζουσιν αὐτῶν τὴν πεπλασμένην
προσποίησιν, ὥς οὐδαμῶς ὑπάρχουσαν ἀληθινῶν καὶ ἀγα-
θῶν πνευμάτων. οὐδὲ δεῖ τὰ ἀμαρτήματα παραφέρειν 3
ἐν τῇ ἀληθινῇ κρίσει τῶν ὄντων. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων ἐπιστημῶν ἢ τεχνῶν ἀφ' ὧν ἂ διασφάλλονται τὰ ἐν
αὐτοῖς ἔργα δοκιμάζομεν. 6

Μὴ τοίνυν μηδὲ ἐνταῦθα τὰ μόλις καὶ διὰ μυρίων
ἀγώνων κατορθούμενα ἀπὸ τῶν ἐξ ἐπιδρομῆς ἀμαθῶς
ἐπιπηδόντων τῇ θεαγωγίᾳ χαρακτηρίζη· πλέον δὲ θάτε- 9
ρον ἀποφαίνου περὶ αὐτῶν. εἰ γὰρ τὰ ἀποπίπτοντα ἔργα
τῆς αὐτοφανοῦς δειξεως τοιαῦτά ἐστιν οἷα σὺ λέγεις ἀλα-
ζονικά καὶ ψευδῆ, τὰ τῶν ἀληθινῶν ἀθλητῶν περὶ τὸ 12
πῶρ γνήσιά τε ἐστὶ καὶ ἀληθινά. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν
ἄλλων ἀπάντων τὰ ἀρχικά πρῶτως ἀφ' ἑαυτῶν ἀρχεταί,
καὶ ἑαυτοῖς παρέχει ὅπερ τοῖς ἄλλοις ἐνδίδωσιν, οἷον ἐν 15
οὐσίᾳ ἐν ζωῇ ἐν κινήσει, οὕτω καὶ τὰ τὴν ἀλήθειαν χο-
ρηγοῦντα πᾶσι τοῖς οὖσι περὶ ἑαυτῶν πρῶτως ἀληθεύει,
καὶ τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν προηγουμένως ἀναφαίνει τοῖς θ- 18

1. διελέγχονται] sic A, διελέγχει B, διελέγχετα CD, διαλέγχεται O.
|| ἀποδοκιμάζουσιν] sic margo B et O, ἀποδοκιμάζειν ACD, ἀπο-
δοκιμάζει B. || πεπλασμένην] sic ACD, πεπλανημένην O. 5. ἂ
additum ex A. 9. ἐπιπηδόντων O. || χαρακτηρίζει C. || πλέον A.

redarguere et refutare eorum fictum praetextum, ut veris spiritibus
et bonis minime proprium. sed nec oportet peccata haec si quae
sunt in medium afferre, ubi iudicium quaeritur de re quavis verum.
nam artium disciplinarumque opera non solemus diiudicare ex erra-
tis quae in iis deprehenduntur.

Quare nec tu theogicam hanc artem notabis, quae infinitis ob-
servationibus vix tandem perficiebatur, ex paucis in eam per insci-
tiam incidentibus erratis. potius aliud quid de his dicito si enim
quae a spiritibus apparentibus proveniunt opera arrogantia sunt et
mendacia prout tu contendis, sane verorum spirituum circa ignem
vera sunt opera et legitima. ut enim in ceteris omnibus principa-
lia primum in se ipsis exordiantur, sibi quae ipsa praebent quod ce-
teris exhibent, idque fit in essentia in vita in motu, sic sane superi
veritatem omnibus circa se suppeditantes, primo de se ipsis vera
praedicant, suamque essentiam praecipue contemplantibus ostendunt,

ωροῦσι· διόπερ δὴ καὶ τὸ αὐτοπτικὸν πῦρ τοῖς θεουργοῖς
ἐπιδείκνυσιν. οὐ γὰρ θερμότητος ἔργον ψύχειν, οὐδὲ φω-
3 τὸς τὸ ἐπισκοπεῖν ἢ ἀποκρύπτειν τι τῶν ὄντων, οὐδὲ ἄλλου
οὐδενὸς τῶν κατ' οὐσίαν ὁτιοῦν διαπραττομένων πάρεστιν
ἅμα καὶ ἡ τοῦ ἐναντίου ἔργον δύναμις· ἀλλὰ τὰ μὴ φνί-
6 σιν ἔχοντα καὶ ἐναντία τοῖς κατ' οὐσίαν ὑπάρχουσι, ταῦτα
ἐπιδέχσθαι τὰ ἐναντία δύναται ἢ τῷ κακῷ περιπίπτειν
πέφνκε.
9 Τὰ αὐτὰ τοίνυν καὶ περὶ τῶν φαντασμάτων ἐροῦμεν.
εἰ γὰρ ταῦτα αὐτὰ μὲν οὐκ ἔστι τἀληθῆ, τοιαῦτα δὲ ἕτερα
οἷάπερ ὑπάρχει τὰ ὄντα, οὐκ ἔστι δῆπου ἐν τοῖς αὐτο-
12 φανέσι πνεύμασι, φαντάζεται δὲ εἶναι τοιαῦτα οἷάπερ
αὐτὰ ἀληθῆ· μετέχει δὲ καὶ ταῦτα τοῦ ψεύδους καὶ τῆς
ἀπάτης, ὥσπερ τὰ ἐν τοῖς εἰδώλοις φαινόμενα εἶδη τοι-
15 αῦτά ἐστι· καὶ οὕτω διακενῶς ἔλκει τὴν διάνοιαν περὶ
τὰ οὐδ' ὁτιοῦν τῶν κριττόνων ἔσται γενῶν. ἐν δὲ ταῖς
ἀπατηλαῖς ἔσται καὶ αὐτὰ παρατροπαῖς· τὸ γὰρ μίμημα
18 τοῦ ὄντος καὶ τὸ ἀμυδρῶς εἰκαζόμενον καὶ τὸ ἀπάτης
αἷτιον γιγνόμενον οὐδενὶ τῶν ἀληθινῶν καὶ ἐναργῶς

3. ἐπισκοπεῖν O. || ἀποκρύπτειν D. 6. καὶ τὰ ἐναντία ACD.

11. ἴσται AC 11. 12. αὐτοφανεία] sic ACD, ἀποφανεία O.

13. καὶ ante ταῦτα om. D. 14. εἰδώλοις D.

ideoque ignem suum per se propriaque forma spectandum exhibent
sacerdotibus. non enim est caloris frigificare, aut lucis obtenebrare
aut aliquid obscurare, nec denique ullius rei est, per essentiam ali-
quid efficientis, contrarium aliquando facere; sed quae veram natu-
ram non habent, quaeque contraria sunt eis quae essentiam possi-
dent, contraria suscipiunt et malo infici possunt.

Quare eadem de phantasmatibus dicimus. si ea vera non sunt,
sane nec in spiritibus apparentibus cetera se ita habent, ut res quae
verae existunt, imaginamur autem vera esse: haec igitur eo modo
falsa sunt et mendacia, quo in speculis simulacra; itaque mentem
vanis imaginibus rapiunt circa ea, quae in melioribus naturis nun-
quam reperiuntur. idem evenit in fallacibus deflexionibus; nam rei
vere existentis imitamen merum, exilis umbra et figmentum, quod-
que deceptionem sponte inducat, nulli convenit earum naturarum

ὄντων γενῶν προσήκει· ἀλλ' αὐτάς μὲν οἱ θεοὶ καὶ οἱ τοῖς θεοῖς ἐπόμενοι τὰς ἀληθινὰς ἐαυτῶν εἰκόνας ἀποκαλύπτουσι, φαντάσματα δὲ αὐτῶν οἷα τὰ ἐν ὕδασι ν 3 ἐν κατόπτροις μεμηχανημένα οὐδαμῶς προτείνουσιν. τίνος γὰρ ἂν ἕνεκα ταῦτα ἐπιδείξειαν; πότερον ἔνδειγμα φέροντα τῆς ἐαυτῶν οὐσίας καὶ δυνάμεως; ἀλλὰ ταῦτά γε 6 τοῦ παντὸς ἐνδεῖ, πλάνης γὰρ καὶ ἀπάτης αἷτια γίνεται τοῖς πιστεύουσιν, καὶ ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς γνώσεως τῶν θεῶν ἀποσπᾷ τοὺς θεωροῦντας. ἀλλ' ἵνα τι χρήσιμον παρά- 9 σῃ τοῖς ἐποπτεύουσιν αὐτά· καὶ τί ἂν ποτε γένοιτο ἀπὸ τοῦ ψεύδους ὠφέλιμον; ἀλλ' εἰ μὴ τοῦτο φρίσιν ἔχει τὸ θεῖον, φάντασμα προτείνειν ἀφ' ἐαυτοῦ; καὶ πότε ἂν τὸ 12 μόνιμον καὶ ἰδρυμένον ἐν ἐαυτῷ γένος καὶ τὸ τῆς οὐσίας καὶ ἀληθείας αἷτιον εἰς ἀλλοτρίαν ἔδραν μίμημα ἂν τι ἀφ' ἐαυτοῦ ἀπατηλὸν ἐμποιήσαιεν; 15

Οὐδαμῶς ἄρα θεὸς οὔτε αὐτὸς ἐαυτὸν μεταβάλλει εἰς τὰ φαντάσματα, οὔτε ἀφ' ἐαυτοῦ ταῦτα ἐν ἄλλοις προτείνει, τὰ δὲ ἀληθῆ ἐν τοῖς ἀληθέσιν ἡθεσι τῶν ψυ- 18 χῶν ἐλλάμπει· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ οἱ τῶν θεῶν συνοπαδοὶ ζηλωταὶ τῆς τῶν θεῶν εἰσὶν αὐτοπτικῆς ἀληθείας.

2. 3. ἀποκαλύπτουσα CD. 5. ἂν καὶ ἕνεκα ACD. 9. ἀποσπᾷ ABC, ἀποσπᾷν D. 12. φαντάσματα ACD.

quae verae sunt certoque existunt. dii enim deorumque comites ostendunt ipsissimas sui imagines, phantasmata vero qualia in speculis aut aqua fiunt nequaquam proferunt. cur enim huiusmodi ostenderent? numquid ut essentiae potentiaeve suae indicia? atque haec prorsus deficiunt ex tota natura, in errorem enim et deceptionem credentes inducunt, contemplantesque abstrahunt a vera deorum cognitione. forte ut utile aliquid se spectantibus praebeant: quid autem utilitatis sperari possit e mendacio? sed an non ita natura comparata est divinitas, ut ex se idolum mittat? quomodo vero essentia firma in se ipsa consistens et proinde aliis essentiae et veritatis causa, in aliud mittat imitamen sui ullum fallax et deceptorium?

Neque igitur deus ipse se in phantasmata transformat, nec ex se ipso in aliis phantasmata producit, sed veras sui formas in veris animarum moribus illustrat et demonstrat, quemadmodum et deorum comites aemuli quoque sunt istius veritatis quae in diis conspicitur.

- “Ο δὲ νῦν λέγεις, ὥς κοινόν ἐστι τὸ τῆς εἰδωλοποιίας
καὶ τῆς περιαιτολογίας θεῶν καὶ δαιμόνων καὶ τῶν ἄλλων,
3 συμφύρει πάντα τὰ τῶν κρείττονων γένη ἐν ἀλλήλοις, καὶ
οὐδ’ ἥντινοῦν αὐτῶν ἀπολείπει διαφορὰν πρὸς ἄλληλα·
ἔσται γὰρ αὐτοῖς οὕτω κοινὰ πάντα, καὶ οὐδὲν τοῖς ὑπερ-
6 ἔχουσιν ἀποδοθήσεται ἐξαιρετον. ἔνεστι δὲ οὖν καὶ δι-
καιότερον πρὸς σε ἀντιλέγειν, τί δὴ οὖν ἔσται κρείττον
τὸ τῶν θεῶν γένος παρὰ τὸ τῶν δαιμόνων; ἀλλ’ οὐτ’
9 ἔχει κοινότητα ταῦτα τὰ γένη, οὔτε φανταστική ἐστὶν
αὕτη, οὔτε ἀπὸ τῶν τελευταίων καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις πταισ-
μάτων τὰ πρῶτα καὶ ἐν τοῖς πρώτοις ἀληθῆ ἀποτυπώ-
12 ματα ἀναλογίζεσθαι προσήκει. οὕτως ἂν τις καὶ περὶ
τούτων δοξάζων τυγχάνοι τοῦ προσήκοντος καὶ τοῖς θείοις
κεχαρισμένου.
- 15 Τὰ δ’ ἐφεξῆς ἐν οἷς τὴν περὶ τούτων ἄγνοιαν καὶ 11
ἀπάτην, ἀνοσιουργίαν καὶ ἀκαθαρσίαν νενόμικας, προτρέ-
πεις τε ἡμᾶς ἐπὶ τὴν ἀληθῆ περὶ αὐτῶν παράδοσιν, ἔχει

1. τὸ om. ABCD. 2. καὶ τῆς — δαιμόνων om. A. 3. τὰ]
sic ACD, om. O. 6. ἔνεστι AC. 8. παρὰ] περὶ ACD.
|| τὸ] sic AC, in marg. habet D, om. O. 10. 11. πτισμά-
των A. 14. κεχαρισμένου] sic ACD, κεχαρισμένον O. 16. ἀπά-
την] ἀγάπην BCD. || ἀνοσιουργίαν] sic AD, καὶ ἀνοσιουργίαν O.

Quod igitur dicis commune esse diis daemonibus aliisque su-
peris, idola fingere et magnifice se venditare, confundit omnia inter
se superiora genera, nullamque reliquam facit inter ea distinctionem:
hoc enim pacto omnia erunt inter ea communia, nihilque eximium
servabitur praestantioribus prae ceteris. unum est igitur quod ius-
tius tibi opponi possit, qua tandem in re, si vera sit tua sententia,
praestantior erit natura divina quam daemonica? sed revera haec
genera non conveniunt inter se, neque si qua est convenientia, est
ea in modo apparendi phantastico, neque decet prima ex ultimis con-
iectare, neque ex conditione qua deteriores et errantes se gerunt,
reputare modum quo superiores veris formis animam signant. hac
forte ratione de his sententiam ferens aliquis, et digna diis et grata
sentiat.

Pergis porro et provocas nos ad pleniorē veriorēque circa 11
divina explicationem, et censes ignorantiam erroremque in his omnis
impietatis et impuritatis fontem esse: nec dubium id quidem et in

μὲν οὐδεμίαν ἀμφισβήτησιν, ἀλλ' ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσιν
 ὡσαύτως. τίς γὰρ οὐκ ἂν συγχωρήσειεν ἐπιστήμην τυγ-
 χάνουσαν τοῦ ὄντος οἰκειοτάτην εἶναι τῆς θείας αἰτίας 3
 θεοῖς, τὴν δὲ ἄγνοιαν τὴν ὑποφερομένην εἰς τὸ μὴ ὄν
 πορρωτάτω τῆς θείας αἰτίας τῶν ἀληθῶν εἰδῶν ἀποπί-
 πτειν. ἀλλ' ἐπεὶ οὐχ ἰκανῶς εἴρηται προσθήσω τὸ ἐλ- 6
 λείπον· καὶ διότι φιλοσόφως μᾶλλον καὶ λογικῶς ἀλλ'
 οὐχὶ κατὰ τὴν ἐνεργον τῶν ἱερέων τέχνην τὸν ἀπολογισ-
 μὸν ποιεῖται, διὰ τοῦτο οἶμαι δεῖν θεωρητικώτερον εἰπεῖν 9
 τι περὶ αὐτῶν.

Ἔστω μὲν γὰρ ἡ ἄγνοια καὶ ἀπάτη πλημμέλεια καὶ
 ἀσέβεια, οὐ μὴν διὰ τοῦτο ψευδῇ ποιεῖται καὶ τὰ οἰκειῶς 12
 τοῖς θεοῖς προσφερόμενα καὶ τὰ θεῖα ἔργα, οὐδὲ γὰρ ἡ
 ἔγνοια συνάπτει τοῖς θεοῖς τοὺς θεωρούς· ἐπεὶ τί ἐκώλυε
 τοὺς θεωρητικῶς φιλοσοφοῦντας ἔχειν τὴν θεωρητικὴν 15
 ἔγνοιαν πρὸς τοὺς θεούς; νῦν δὲ οὐκ ἔχει τό γε ἀληθὲς
 οὕτως. ἀλλ' ἡ τῶν ἔργων τῶν ἀρρήτων καὶ ὑπὲρ πᾶσαν
 νόησιν θεωρητικῶς ἐνεργουμένων τελειουργία ἢ τε τῶν 18
 νοουμένων τοῖς θεοῖς μόνοις συμβόλων ἀφ' ἑτέκτων δύ-

1. παρὰ] περὶ AC. 13. ποιῇ ACD. 18. ἀφ' ἑτέκτων A.

confesso apud omnes est. quis enim non continuo concedet cogni-
 tionem quae ens verum assequitur quamproxime accedere ad cau-
 sam divinam, contra ignorantiam quae ad non ens delabitur, cum
 longe absit a causa divina, excidere prorsus ab omnibus veris for-
 mis. sed cum haec non satis plene abs te dicta sunt, quod deest
 addam: et quandoquidem philosophice et logice potius quam ex arte
 sacerdotum efficaci verba facis, ideo censeo oportere de iis dispu-
 tare magis ex ritibus sacerdotum.

Sit igitur hallucinatio et deceptio circa divina peccatum et im-
 pietas, non continuo tamen falsa fiunt quae diis vel consecrantur
 symbola vel perficiuntur opera; nec enim cognitio coniungit cum diis
 cultores deorum, alioquin philosophi divina spectantes semper dei-
 ficam unionem reportarent. atqui revera ita se res non habet. nam
 unio illa deifica non acquiritur nisi per caeremoniarum ineffabilium
 observantiam, per operationes rite factas diis dignas omnemque in-
 tellectum superantes, perque vim inexplicabilium symbolorum diis

ναμὶς ἐντίθησι τὴν θεουργικὴν ἔνωσιν. διόπερ οὐδὲ τῷ
 νοεῖν αὐτὰ ἐνεργοῦμεν· ἔσται γὰρ οὕτω νοερά αὐτῶν ἢ
 3 ἐνέργεια καὶ ἀφ' ἡμῶν ἐνδιδομένη· τὸ δ' οὐδέτερόν ἐστιν
 ἀληθές. καὶ γὰρ μὴ νοούντων ἡμῶν αὐτὰ τὰ συνθήματα
 ἀφ' ἐαυτῶν δρᾷ τὸ οἰκτεῖον ἔργον, καὶ ἢ τῶν θεῶν, πρὸς
 6 οὓς ἀνήκει ταῦτα, ἄρρητος δύναμις αὐτῇ ἀφ' ἐαυτῆς ἐπι-
 γινώσκει τὰς οἰκείας εἰκόνας, ἀλλ' οὐ τῷ διεγείρεσθαι ὑπὸ
 τῆς ἡμετέρας νοήσεως· οὐδὲ γὰρ ἔχει φύσιν τὰ περιέχοντα
 9 ὑπὸ τῶν περιεχομένων οὐδὲ τὰ τέλεια ὑπὸ τῶν ἀτελῶν
 οὐδ' ὑπὸ τῶν μερῶν τὰ ὅλα ἀνακινεῖσθαι. ὅθεν δι' οὐδ'
 ὑπὸ τῶν ἡμετέρων νοήσεων προηγουμένως τὰ θεῖα αἴτια
 12 προκαλεῖται εἰς ἐνέργειαν· ἀλλὰ ταύτας μὲν καὶ τὰς ὅλας
 τῆς ψυχῆς ἀρίστας διαθέσεις καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς καθαρ-
 ρότητα ὡς συναιτία ἅττα προῦποκεῖσθαι χρή, τὰ δ' ὡς
 15 κυρίως ἐγείροντα τὴν θεῖαν θέλῃσιν αὐτὰ τὰ θεῖα ἐστι
 συνθήματα· καὶ οὕτως τὰ τῶν θεῶν αὐτὰ ὑφ' ἐαυτῶν
 ἀνακινεῖται, ὑπ' οὐδενὸς τῶν ὑποδεεστέρων ἐνδεχόμενά
 18 τινα εἰς ἐαυτὰ ἀρχὴν τῆς οἰκείας ἐνεργείας.

1. τῷ] sic CD, τὸ O.

2. νοερά] sic ACD, νοερά ἢ O.

9. τὰ τέλεια] sic C et margo B, ἀτέλεια ABD, τέλεια O.

13. 14. καθαρότητα D. 15. θέλῃσιν] βούλησιν A, ...λησιν C.

16. συνθήματα CD. 16. ὑφ'] ἀφ' D.

solis intellectorum. quare neque conficimus sacra per intellectum;
 aliter operatio ista penderet ab intellectu nostro atque a nobis pro-
 ficisceretur; quorum neutrum verum est. nobis enim nec opinan-
 tibus divina synthemata per se opus suum perficiunt, et deorum vir-
 tus ineffabilis, ad quam diriguntur synthemata, suas in iis ultro agno-
 scit imagines, non quasi a nostro intellectu excitata; nec enim fert
 natura eorum quae continent, ut commoveantur ab iis quae conti-
 nentur, ut nec ea quae perfecta sunt ab imperfectis, nec tota a par-
 tibus. quare nec principia divina antecederet a nostro intellectu
 ad opus excitantur: sed et has omnesque alias animae perfectas dis-
 positiones et puritatem mentis tamquam quasdam concausas praee-
 dere oportet; cum interim divina synthemata principaliter experge-
 faciant deorum benignitatem. atque hoc pacto dii a se ipsis mo-
 ventur, a nullo inferiori quidquam admittentes in se tamquam sua-
 rum operationum principium.

Ταῦτα δὴ τοῦδε ἕνεκα ἀπειμήκυνα, ὅπως μὴ νομίζης
 ἀφ' ἡμῶν εἶναι τὸ πᾶν κῦρος τῆς ἐν ταῖς θεουργίαις
 ἐνεργείας, μηδ' ἐν ταῖς ἐννοίαις ταῖς ἡμετέραις ἀληθῶς 3
 διακειμέναις ὑπολάβῃς καὶ τὸ ἀληθὲς αὐτῶν ἔργον κατ-
 ορθοῦσθαι, μηδ' ἐν τῇ ἀπάτῃ διαψεύδεσθαι. οὐδὲ γὰρ
 ἐὰν γνῶμεν τὰ ἐκάστω γένει παρακολουθοῦντα ἴδια, ἤδη 6
 καὶ τετυγχάμεν αὐτῶν τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ἀληθείας.
 ἀλλ' οὐκ ἄνευ μὲν τοῦ γνῶναι παραγίνεται ποτε ἡ δρα-
 στική ἔνωσις, οὐ μὴν ἔχει γε πρὸς αὐτὴν ταυτότητα· 9
 ὥστε οὐδ' ἡ καθαρότης ἡ θεία διὰ τῆς ὀρθῆς γνώσεως,
 ὥσπερ οὐδὲ ἡ τοῦ σώματος διὰ τῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ τοῦ
 γινώσκειν μᾶλλον ὑπερήνεται αὕτη καὶ ἀποπεκάθαρται. 12
 οὐδὲ ἄλλο τοίνυν οὐδὲν τῶν ἐν ἡμῖν τοιοῦτον ὑπάρχον,
 ὅποια τὰ ἀνθρώπινα, συνεργεῖ τι πρὸς τὸ τέλος τῶν
 θείων πράξεων. 15

Λέγου δὴ καὶ τοῦτο ἐν παρέργῳ μὲν εἰρημένον, πρὸς
 ὄλην δὲ τὴν ἐπίνοιαν τὴν σὴν περὶ τῆς θεουργικῆς τέ-
 χνης ἱκανῶς ἐπιστάμενον. τῆς δὲ αὐτῆς ἔχεται τούτοις 18

1. τοῦδε] sic ACD, τοῦ O. 4. ὑπολάβῃς] ὑπὸ λώβῃς B.
 6. γτή CD. || ἴδια] sic ACD, τὰ ἴδια O. 9. αὐτῇ] sic ACD,
 αὐτὸν B, αὐτὸ O. 11. οὐδὲ om ACD. || ὑγείας] ἀγροίας BC,
 ἀγρίας D.

Haec ideo fusius explicavi, ne existimares a nobis pendere operationum sacrarum auctoritatem, nec arbitreris ex veritate mentis nostrae eas quoque veritatem sortiri, aut ex errore falsitatem. nam ut noverimus quae genus quodlibet proprie consequuntur, non tamen continuo consequimur ipsam eorum in opere veritatem. utcumque sine cognitione nunquam advenit efficax cum divinis unitas, neque tamen idem est omnino. quapropter neque divina puritas per rectam cognitionem comparatur, uti neque corporis puritas per sanitatem, sed ipsa cognitione purior est et supra eam unitur. neque igitur hoc neque quidquam aliud in nobis humanum ad opera divina perficienda aliquid confert.

Accipe igitur hoc obiter quidem a me dictum, quod tamen universae tuae de theurgica arte sententiae satisfaciatur. sunt autem illa quoque huius loci, in quibus ostendis te existimare cognitionem

δυνάμειως κατέχοντα, ἐν οἷς ὅσιον καὶ ὠφέλιμον εἶναι νομό-
 μμας τὴν περὶ θεῶν ἐπιστήμην, καὶ τὸ μὲν τῆς ἀγνοίας
 3 τῆς περὶ τῶν τιμῶν καὶ καλῶν σκότος καλεῖς, φῶς δὲ
 τὸ τῆς γνώσεως· καὶ τὸ μὲν ἐμπλήσαι τίθεσαι πάντων
 κακῶν τοὺς ἀνθρώπους δι' ἀμαθίαν καὶ τόλμαν, τὸ δ' αἵ-
 6 τιον ἡγῇ πάντων ἀγαθῶν. καὶ γὰρ πάντα πρὸς τὸ αὐτὸ
 τείναι τοῖς ἐμπροσθεν εἰρημένοις, τετύχηκέ τε λόγου τοῦ
 προσήκοντος μετ' ἐκείνων. δεῖ τοίνυν ταῦτα μὲν παρα-
 9 ληπεῖν, ἐπὶ δὲ τὰς περὶ τῆς μαντικῆς ζητήσεις μεταλθεῖν,
 καὶ ταύτας διαλύσαι συντόμως.

11 *Πρῶτον τοίνυν ἀπαιτεῖς διαρθρῶσαι σοι τί τὸ γν- 3, 1*
γνόμενόν ἐστιν ἐν τῇ τοῦ μέλλοντος προγνώσει. εὐθὺς
οὖν ὃ ἐπιχειρεῖς μαθεῖν ἐστὶν ἀδύνατον. οἶμαι γὰρ δὴ

6. πάντων] περὶ τῶν ABCD. || πρὸς τὸ] sic AD, πρὸς O.
 9. περὶ τῆς] sic A, περὶ O. 11. ἀπαιτεῖς D. || διαρθρω-
 θῆναι ACD. 12. ἐστίν] τι B.

divinorum rem esse sacram et utilem, et assimulas quidem recte ignorantiam rerum praestantissimarum tenebris, cognitionem luci; ignorantiam ais homines malis omnibus replere propter inescitiam et vecordiam, et cognitionem omnium bonorum esse fontem existimas. haec enim omnia eodem recidunt, quo ea quae prius dicta sunt, atque ibi quam oportuit disceptationem nacta sunt. haec igitur praetermittamus, et ad quaestiones de divinatione transeamus, breviterque eas solvamus.

Principio igitur postulas tibi articulatim explicari, quid sit illud 1
 quod sit sive generatur in futurorum praescientia. ecce, ut in ipso
 limine tentas id discere quod est impossibile. iuxta enim quaestio-

εἶναι κατὰ τὸν νοῦν τῆς ἐρωτήσεως τοιοῦτόν τι τὸ τῆς
 προγνώσεως οἷον γίγνεσθαι, καὶ τι ἐκ τῶν ἐν τῇ φύσει
 κειμένων ὑπάρχειν. τὸ δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τῶν ἐν τῷ γί- 3
 γνεσθαι, οὐδ' οἷον φυσικὴ τις ἀπεργάζεται μεταβολή,
 οὐδέ τι τέχνασμα ἐξεύρηται τοῦτο ὥς εἰς τὴν τοῦ βίου
 κατασκευὴν χρήσιμον μεμηχανημένον, οὐδ' ὅλως ἀνθρω- 6
 πικόν ἐστι τὸ ἔργον, θεῖον δὲ καὶ ὑπερφυεὲς ἀνθρώπῳ τε
 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καταπεμπόμενον, ἀγέννητόν τε καὶ αἰδίου
 αὐτοφυῶς προηγείται. 9

Μέγιστον δὲ οὖν ἀλεξιφάρμακον πρὸς ἅπαντα τὰ
 τοιαῦτα ἀπορήματα ἐκεῖνό ἐστι, γινῶναι τὴν ἀρχὴν τῆς
 ματικῆς, ὥς οὔτε ἀπὸ σωμάτων ἐστὶν ὁρμωμένη οὔτε 12
 ἀπὸ τῶν περὶ τοῖς σώμασι παθημάτων, οὔτε ἀπὸ φύσεως
 τινος καὶ τῶν περὶ τὴν φύσιν δυνάμεων, οὔτε ἀπὸ τῆς
 ἀνθρωπίνης παρασκευῆς ἢ τῶν περὶ αὐτὴν ἔξεων, ἀλλ' 15
 οὐδέ ἀπὸ τέχνης τινὸς ἔξωθεν ἐπικτήτου περὶ τι μέρος
 τῶν ἐν τῷ βίῳ διαπραγματευομένης· τὸ δὲ πᾶν κῦρος
 αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ἐνδίδο- 18
 ται, θελοῖς τε ἔργοις ἢ σημείοις ἐπιτελεῖται, θεάματά τε

1. τι τὸ τῆς] sic AD, τι τῆς O. 2. τῶν] τῆς A. 5. ὥς εἰς]
 sic ACD, εἰς O. 12. ὁρμωμένη C. 16. ἐπικτήτου] sic
 ACD, ἐπικτήτων O.

nis tuae mentem praescientiam opinaris esse quid genitum et phy-
 sicum, quale existat in natura. sed revera nihil est ex omnibus
 quae generantur, nec ad modum physicae mutationis efficitur: sed
 nec inventa est et excogitata tamquam ars ad vitae usum necessaria:
 in universum nihil in se humani habet, sed divinum quid et super-
 naturale est, caelitusque ad nos demittitur, ingeneratum quid et ae-
 ternum est et sponte sua praeexistit.

Praesentissimum ergo remedium contra huiusmodi omnes dubi-
 tationes illud erit ut sciamus divinationis originem, quod utique a
 corporibus ortum suum non habeat nec a passionibus corporeis, aut
 a natura aut facultatibus naturalibus, aut ab humanis inventis aut ab
 habitibus eo pertinentibus, aut ab arte quadam extrinsecus accedente
 vitae nostrae commodis inserviente fuerit acquisita; sed quod tota
 eius auctoritas a diis pendeat, ad eos referatur, operibusque non nisi
 divinis et signis possit constare et perfici. cetera vero cuncta velut

ἔχει θεῖα καὶ θεωρήματα ἐπιστημονικά. τὰ δ' ἄλλα πάντα
ὡς ὄργανα ὑπόκειται τῇ ἐκ θεῶν καταπεπομένη τῆς προ-
3 γνώσεως δόσει, ὅσα τε περὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐστὶ καὶ τὸ
σῶμα καὶ ὅσα ἐν τῇ φύσει τοῦ παντός ἢ ταῖς ἰδίαις ἐκά-
στων φύσεσιν ἐνυπάρχει· ἐνια δὲ ὡς ἐν ὕλης τάξει προ-
6 ὑπόκειται, ὅσα τόπων ἢ ἄλλων τινῶν ἔχεται τοιούτων.

Εἰ δὴ τις ἀφιέμενος τῶν πρωτογενῶν αἰτίων ἐπὶ τὰς
δευτερογενεῖς ὑπουργίας ἀποφέρει τὸ τῆς μαντικῆς, οἷον
9 κινήσεις σωμάτων ἢ παθῶν μεταβολὰς ἢ γενέσεις τινὰς
ἐτέρας ἢ ζωῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἢ λόγους ἐμφύχους
ἢ φυσικοὺς τιθέμενος, νομίζοι τι σαφὲς λέγειν, ἢ συμ-
12 μετρίας τούτων πρὸς ἄλληλα ὡς αἰτίας ἀναλογιζόμενος
ὑπολαμβάνοι τὴν ἀκρίβειαν ἀποδιδόναι περὶ αὐτῆς, τοῦ
παντός διημάρτηκεν. ἀλλ' εἰς ὅρος ὁρθὸς καὶ μία ἀρχὴ
15 περὶ πάντων τοιούτων, μηδαμῶς ἀναιτίως παράγειν τὴν
τοῦ μέλλοντος μαντείαν ἀπὸ τῶν μηδεμίαν ἔχόντων πρό-
γνωσιν ἐν ἑαυτοῖς, ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν τῶν συνεχόντων ἐν

7. δὴ] sic AD, δέ O. || ἀφιέμενος ACD. 8. ἀποφέρει] sic
AC, ἀποφέρει O. || τῆς] τις D. 9. γενέσεις] sic ACD, κιν-
ήσεις O. 12. ἀπολογιζόμενος ὑπολαμβάνει ACD. 15. τοι-
ούτων] sic AC, om. O. 16. μαντείαν O. 17. τῶν συν-
εχόντων] sic AD, συνεχόντων O.

organa subiiciuntur misso divinitus praesagii dono, sive ad animam nostram pertineant sive ad corpus, sive ad naturam universi sive ad particulares rerum singularum naturas, nisi quod nonnulla materiae vices obeant, ut loca et similia.

Si quis ergo derelinquat causas primarias, et in secundarias operas manticem referat, substituatque pro primis, motus puta corporeos passionumve mutationes aut generationes quasvis alias aut operationes vitae huius nostrae, aut rationes animales aut physicas, speretque posse se certi aliquid afferre, vel etiam existimet, diligenter horum convenientias inter se observando accuratam de divinatione rationem redditurum se, is quidem vehementer errat. ea demum vera ratio omniumque horum origo est, ut nullo modo tentes colligere sine causa futurorum praenotionem ex iis quae nihil habent praescientiae, sed a diis arcessere, qui fines cognitionis rerum

ἐαυτοῖς τὰ πέρατα τῆς ὅλης εἰδήσεως τῶν ὄντων, ἀπὸ
 τούτων θεωρεῖν μεριζομένην τὴν μαντικὴν περὶ πάντα
 τὸν κόσμον καὶ περὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῷ διηρημένους φύ- 3
 σεις. ἡ γὰρ τοιαῦτα ἀρχηγικὴ τέστιν αἰτία καὶ διαφε-
 ρόντως κοινοτάτη, ἔχουσα τε ἐν ἑαυτῇ πρώτως ἃ δίδωσι
 τοῖς μετέχουσιν ἑαυτῆς, καὶ μάλιστα ἀλήθειαν παρεχο- 6
 μένη ἣς δαὶ τῇ μαντικῇ, οὐσίαν τε καὶ αἰτίαν τῶν γιγνο-
 μένων προειληφύια, ἀφ' ὧν ἐξ ἀνάγκης ἐφίηται τὸ τυγχά-
 νειν τῆς προγνώσεως ἀπαύστως. ἀρχὴ μὲν οὖν ἡμῖν ἔστω 9
 ἡ τοιαύτη κοινῶς περὶ πάσης τῆς μαντικῆς, ἀφ' ἣς ἔνεστι
 καὶ τὰ εἶδη πάντα αὐτῆς ἐπιστημονικῶς ἐξευρεῖν· ἥδη δὲ
 αὐτῶν ἀντιλαμβανόμεθα ἐπόμενοι τοῖς ὑπὸ σοῦ προτει- 12
 νομένοις ἐρωτήμασι.

- 2 Περὶ δὴ τῆς καθ' ὕπνον μαντικῆς λέγεις ταῦτα· ὅτι
 δὴ καθυέδοντες δι' ὄνειρων τοῖς μέλλουσι πολλάκις ἐπι- 15
 βάλλομεν οὐκ ἐν ἐκστάσει μὲν γεγόμενοι πολυκινήτῳ (ἥσυν-

1. αὐτοῖς AD. 3. τὸν κόσμον] sic ACD, κόσμον O. || τὰς]
 τοὺς D. 6. ἀλήθειαν om. B. 7. 8. γιγνομένων] sic AD,
 γινόμενων O. 9. ἡμῖν] sic AC, om. O. 10. κοινῶς]
 κοινῶς B. 11. καὶ τὰ] sic ACD, κατὰ O. 14. δὴ] δὲ A.
 || ὕπνον] sic ACD, ὕπνου O. || μαντικῆς] μαρτυρικῆς B. || λέ-
 γει CD. 15. δὴ] δαὶ D. 16. μὲν om. A. || γεγόμενοι AD.

omnium in se habent, ab his inquam oportet contemplari vaticinium
 derivatum et distributum circa totum mundum, et circa omnes in
 mundo dispersas naturas. haec utique causa erit principalis fuerit
 et universalis maxime, et continebit primo in se quod de se parti-
 cipantibus elargiatur, et veritatem praecipue praebebit qua opus est
 vaticinio, et ut iam in se habeat eorum quae futura sunt essentias
 et causas, a quibus necessario procedit perpetua praesagii conse-
 cratio. sit igitur haec nobis totius divinationis origo communis,
 unde omnes eius species licebit indagare et certo scire, et continuo
 ad eas deveniamus ordinem sequentes quaestionum a te proposi-
 tarum.

- 2 De vaticinio quod fit per quietem sic loqueris: saepe nos per
 quietem futura cognoscere aliquatenus, tametsi nullam patiamur ec-
 stasia aut concusiones (corpus enim interim iacet immotum), plene

χον γὰρ καίται τὸ σῶμα), αὐτοῖς μέντοι γε ὡς ἔπαρ οὐ-
 κέτι παρακολουθοῦντες. ταῦτα τοίνυν ἂ λέγεις συμβαίνειν
 3 εἰωθεν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὀνείρων καὶ τῶν ἀπὸ ψυχῆς
 ἢ τῶν ἐν ἡμῖν ἐννοιῶν ἢ λόγῳ ἀνακινουμένων, ἢ ὅσα ἀπὸ
 φαντασιῶν ἐγείρεται ἢ τινων μεθήμερινῶν φροντιδῶν.
 6 ἂ τότε μὲν ἐστὶν ἀληθῆς τότε δὲ ψευδῆ, καὶ ἐπὶ τινων
 μὲν τυγχάνει τοῦ ὄντος, ἐπὶ δὲ τῶν πολλῶν ἀποτυγχάνει,
 οὐ μὴν οἱ γε θεόπαιμπτοι καλούμενοι ὄνειροι τοῦτον γί-
 9 νονται τὸν τρόπον ὄνπερ σὺ λέγεις· ἀλλ' ἦτοι τοῦ ὕπνου
 ἀπολείποντος, ἀρχομένων ἄρτι ἐγρηγορέναι, ἀκούειν πάρ-
 εστί τινας φωνῆς συντόμου περὶ τῶν πρακτέων ὑφηρε-
 12 μένης, ἢ μεταξὺ τοῦ ἐγρηγορέναι καὶ καθεῦδειν ὄντων ἢ
 καὶ παντελῶς ἐγρηγοράτων αἱ φωναὶ ἀκούονται. καὶ ποτὲ
 μὲν ἀφανὲς καὶ ἀσώματον πνεῦμα περιέχει κύκλῳ τοῖς
 15 κατακειμένους, ὡς ὄρασιν μὲν αὐτοῦ μὴ παρῆναι, τὴν δὲ
 ἄλλην συναισθήσιν καὶ παρακολούθησιν ὑπάρχειν, ῥοι-

4. ἐννοιῶν] ἐννοιῶν A. || λόγων ACD. 5. μεθήμερινῶν B.
 6. ποτὲ μὲν et ποτὲ δὲ A. 6.7. τινων τυγχάνει μὴ ὄντος D.
 7. ἀποτυγχάνει] sic ACD, ἀποτυγχάνει τοῦ ὄντος O. 8. γε]
 sic AD, τε O. || θεόπαιμπτοι C. 9. ἦτοι] ἢ τι A. 10. ἀπο-
 λείποντος AD, ἀπολείποντες B. 11. περὶ] sic AC, τῆς O.
 14. ἀναφανὲς A, ἀφανὲς CD. 16. συνίσθησιν A.

tamen et clare, ac si vigilaremus, nos non assequi. haec igitur quae
 dicis locum habent in somniis quae a causis humanis proveniunt,
 nempe quae ab anima nostra aut a cogitationibus nostris aut a ra-
 tione moveantur, aut denique quae concitantur ab imaginationibus aut
 curis diurnis: et haec quidem aliquando falsa deprehenduntur, in
 nonnullis rem attingunt in complurimis aberrant. somnia vero di-
 vinitus missa non ita se habent ut tu iam dixisti; sed vel somno
 abeunte, cum iam incipimus evigilare, vocem brevem quae quid sit
 faciendum doceat, audire videmur; vel inter vigiliam et somnum, vel
 cum plane evigilaverimus voces audimur. quandoque etiam spi-
 ritus quidam invisibilis et incorporeus se iacentibus circumfundit,
 ita ut non oculis sed alio quodam sensu et perceptione sentiat; venit enim cum strepitu et undique circumfunditur absque con-

ζομένον τε ἐν τῷ εἰσεῖναι καὶ περικεχυμένου πανταχόθεν
 ἄνευ τινός ἐπαφῆς, θαυμαστά τε ἔργα ἀπεργαζομένου
 πρὸς ἀπαλλαγὴν παθῶν ψυχῆς τε καὶ σώματος. ἄλλοτε 3
 δὲ φωτὸς ἐπιλάμπραντος λαμπροῦ καὶ ἡρεμαίου κατέχεται
 μὲν ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ὄψις, συμμύει τε, ἀναπεπταμένη
 μὲν οὔσα πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι αἰσθήσεις διεγχεγερμέναι 6
 τυγχάνουσι, καὶ συναισθάνονται πῶς εἰς τὸ φῶς οἱ θεοὶ
 ἐκφαίνονται, ὅσα τε λέγουσιν ἀκούουσι καὶ ὅσα δρῶσιν
 ἴσασι παρακολουθοῦσαι. 9

Τελειότερον δ' ἔτι τοῦδε θεωρεῖται, ἡνίκα ἂν καὶ
 ἡ ὄψις βλέπῃ καὶ ὁ νοῦς ἐρρωμένος ἐπακολουθῇ τοῖς
 δρωμένοις, κινήσεις τε τῶν θεωρούντων συνυπάρχῃ. ταῦτα 12
 δὴ οὖν τοσαῦτα ὄντα καὶ οὕτω διάφορα οὐδενὶ τῶν ἀν-
 θρωπίνων προσέοικεν· ἀλλ' ὁ τε ὕπνος καὶ ἡ κατοχὴ τῶν
 ὁμμάτων καὶ ἡ κάρῃ προσφευγῆς κατάληψις καὶ ἡ μεταξὺ 15
 τοῦ ὕπνου τε καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως κατάστασις καὶ ἡ ἄρτι
 ἀνεγειρομένη ἢ ἡ παντελὴς ἐγρηγόρσις πάντα θεῖά ἐστι

2. ἀπεργαζομένου] sic A, ἀπεργαζομένης O. 5. post ὄψις
 ACD addunt καὶ. 6. μὲν om. AD. 10. τοῦδε] τοῦτο O.
 11. βλέπῃ ACD, βλέπει O. || ἐρρωμένος] sic A, ἐρρωμένους D,
 ἐρώμενος O. || ἐπακολουθῇ ACD, ἐπακολουθεῖ O. 12. συν-
 υπάρχῃ AC, συνυπάρχει O. 14. προσέοικεν] sic D, προσέηκεν A,
 προσέηκε C, προσέοικε O. 15. προσεφευγῆς ACD.

tactu, operaque praestat mirifica ad passiones animae et corporis
 restinguendas. aliquando vero lumen liquidum et tranquillum ful-
 get, sub quo visus detinetur et connivet antea patulus; alii interea
 sensus experfecti sunt, persentiscuntque quando dii manifesto se
 ostendunt, et quae loquuntur aguntque concurrente animadversione
 percipiunt.

Perfectius autem id totum discernitur, quando et visus percipit
 et intellectus corroboratus quae fiunt assequitur, et simul qui spec-
 tant afficiuntur. tanta tamque differentia somnia haud puto humana
 sunt: sed ille somnus et quod ita oculi teneantur, et caro quasi op-
 primamur, et quod sic medii simus inter somnum et vigiliam, vel
 quod aut paene expergefiamus vel etiam quod omnino, omnia inquam
 ista sunt divina et ad deos suscipiendos accommodata, immo ab ipsis

καὶ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν θεῶν ἐπιτήδεια, ἀπ' αὐτῶν τε ἐπιπέμπεται τῶν θεῶν, μέρος τε τῆς θείας ἐπιφανείας
3 καὶ κατὰ τοιαῦτα προηγείται.

Ἄνελε οὖν ἐκ τῶν θείων ὀνείρων, ἐν οἷς δὴ καὶ μάλιστα ἐστὶ τὸ μαντικόν, τὸ καθεύδειν ὁπωσοῦν καὶ τὸ μὴ
6 παρακολουθεῖν ὡς ὕπαρ τοῖς ἐπιφαινόμενοις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ οἷόν τέ ἐστι τὴν ἐναργῆ παρουσίαν τῶν θεῶν τῆς ὕπαρ ἐγγινόμενης παρακολουθήσεως ἀπολείπεσθαι· ἀλλ'
9 εἰ χρὴ τάληθές εἰπεῖν, καὶ σαφεστέραν αὐτὴν εἶναι ἀνάγκη καὶ ἀκριβεστέραν ἐκείνης καὶ σύνεσιν ἐμποιοῦσαν τελειοτέραν. ἃ δὴ μὴ γινώσκοντές τινες δείγματα τῶν ὄντως
12 μαντικῶν ὀνείρων, κοινὸν δὲ τινα τρόπον ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπινον ἐπινοοῦντες, παραπίπτουσι κατὰ συντυχίαν σπασμωδῶς ἐπ' αὐτῶν τῇ τοῦ μέλλοντος προγνώσει, καὶ ἐντεῦθεν
15 θεν εἰκότως ἀποροῦσι, πῶς συνέχουσιν οἱ ὄνειροι τὸ ἀληθές. ὃ δὴ καὶ σὲ θράττειν μοι δοκεῖ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὰ ἀληθινὰ αὐτῶν γνωρίσματα. ἀλλὰ δεῖ στοιχεῖα ταῦτα
18 προστησάμενόν σε τῆς ἀληθινῆς τῶν ὀνείρων ἐπιγνώσεως

1. τῶν om. A. 2. τε] δὲ O. 3. κατὰ] τὰ AD. 4. ἐκ τῶν] αὐτῶν AC. 5. καθεύδειν D. 10. ἐμποιοῦσα CD. 11. δείγμα C. || ὄντως] sic AC, ὄντων O. 13. κατὰ] sic AD, κατὰ τὴν O. 16. θράττει D, πράττει B.

diis concessa, et quaedam portio divinae epiphaniae illabitur per huiusmodi praeparationes.

Quare tolle a divinis somniis, quae maxime vaticinii vim continent, omnem omnino dormitionem; tolle et hoc, non perinde nos assequi quod tum ostendatur ac cum vigilemus. nec enim deos praesentes minus clare animadvertimus quam quae vigilantes percipimus: immo, quod verum est, illa deorum apparitio omni uostra animadversione non potest non esse manifestior et accuratior, tum etiam perfectiorem quam illa cognitionem gignit. haec vere divinorum somniorum indicia quidam non observantes, sed idem de humanis ac de his existimantes, raro admodum per ista et casu veram futurorum cognitionem assequuntur; ac proinde dubitant non immerito, an aliqua sit in somniis veritas: quod te quoque proinde video perturbat, quia non nosti somniorum indicia et discrimina. sed

ἀκολουθῆσαι τοῖς ὅλοις περὶ τῆς καθ' ὕπνον μαντικῆς λόγους.

- 3 Λέγουσι δὲ τάδε, τῆς ψυχῆς διττὴν ἐχούσης ζωὴν 3
τὴν μὲν σὺν τῷ σώματι τὴν δὲ χωριστὴν παντὸς σώματος·
περὶ μὲν τὸν ἄλλον βίον ἐργηγορότες τὰ πολλὰ τῇ κοινῇ
μετὰ τοῦ σώματος ζωῇ χρώμεθα, πλὴν εἴ που κατὰ τὸ 6
νοεῖν καὶ διανοεῖσθαι τοῖς καθαροῖς λόγοις ἀφιστάμεθα
ἀπ' αὐτοῦ παντάπασιν· ἐν δὲ δὴ τῷ καθεύδειν ἀπολυό-
μεθα παντελῶς ὥσπερ ἀπὸ τινων παρακειμένων ἡμῖν 9
δεσμῶν, καὶ τῇ κεχωρισμένῃ τῆς γενέσεως ζωῇ χρώμεθα·
τότε δὴ οὖν εἴτε νοερὸν εἴτε θεῖον ταῦτόν ὑπάρχον εἴτε
καὶ ἔν, ἰδίᾳ ἐκάτερον καθ' ἑαυτὸ ὃν τὸ τῆς ζωῆς εἶδος 12
ἀναγέρεται ἐν ἡμῖν καὶ ἐνεργεῖ ἢ πέφυκεν. ἐπειδὴ οὖν
ὁ μὲν νοῦς τὰ ὄντα θεωρεῖ, λόγους δὲ ἡ ψυχὴ τῶν γι-
νομένων ἐν αὐτῇ πάντων περιέχει, εἰκότως δὴ κατὰ τὴν 15
περιέχουσαν αἰτίαν τασσόμενα ἐν τοῖς προηγουμένοις αὐ-
τῶν λόγοις προγινώσκει τὰ μέλλοντα.

Καὶ ταύτης δ' ἔτι τελειότεραν ποιεῖται μαντείαν, 18

10. γενέσεως] sic A, γνάσεως O. 12. ἐκάτερον ἰδίᾳ A.

oportet te, ubi haec posueris tamquam fundamenta somniorum vere cognoscendorum, universum divinationis per quietem sermonem audire.

- 3 Dicunt igitur sapientes haec, anima duplicem habet vitam, unam simul cum corpore alteram ab omni corpore separabilem. quando vigilamus utimur ut plurimum vita quae communis est cum corpore, praeterquam si quando a corpore prorsus abalienemur per noëticae aut dianoëticae facultatis operationes puras; inter dormiendum vero, soluti prorsus a quibusdam quasi iniectis vinculis, vita illa utimur a generatione libera et separata: et tunc haec vitae species quae intellectualis est et divina, sive haec idem sint sive utrumque unum quid sit privatim per se existens, statim in nobis expergiscitur, agitque quemadmodum sua fert natura. quoniam vero mens entia contempletur, anima autem generabilium omnium in se rationes complectitur, non mirum est si secundum causam comprehendentem futura, in praecedentibus ea rationibus ordinata praenoscat.

Sed si anima copulet universalibus, a quibus decisa est, duas

ἦνίκα ἂν τοῖς ὅλοις, ἀφ' ὧν ἀπεμερίσθη, συνάπτη τὰς
 μοίρας τῆς ζωῆς καὶ τῆς νοεράς ἐνεργείας· πληροῦται
 3 γὰρ ἀπὸ τῶν ὅλων τότε τῆς πάσης εἰδήσεως, ὥς ἐπὶ τὸ
 πλεῖστον ἐξικνεῖσθαι ταῖς ἐννοίαις τῶν περὶ τὸν κόσμον
 ἐπιτελουμένων. οὐ μὴν ἀλλ' ὅποταν γε καὶ τοῖς θεοῖς
 6 ἐνωθῇ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀπόλυτον ἐνέργειαν, αὐτὰ τὰ
 ἀληθέστατα δέχεται τηνικαῦτα πληρώματα τῶν νοήσεων,
 ἀφ' ὧν ἀληθῆ μαντεῖαν προβάλλει τῶν θείων ὀνείρων·
 9 ἐντεῦθεν τὰς γνησιωτάτας ἀρχὰς καταβάλλεται. ἀλλ' ἐὰν
 μὲν τὸ νοερὸν ἐαυτῆς ἢ ψυχὴ καὶ τὸ θεῖον συνυφαίνη
 τοῖς κρείττοσι, τότε καὶ τὰ φαντάσματα αὐτῆς ἔσται κα-
 12 θαρώταρα, ἥτοι περὶ θεῶν ἢ τῶν καθ' ἑαυτὰς ἀσωμάτων
 οὐσιῶν, ἢ ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν, περὶ τῶν εἰς ἀλήθειαν συμ-
 βαλλομένων τὴν περὶ τῶν νοητῶν. ἐὰν δὲ τοὺς λόγους
 15 τῶν γιγνομένων ἀνάγῃ πρὸς τοὺς αἰτίους αὐτῶν θεούς,
 δύναμιν ἀπ' αὐτῶν προσλαμβάνει καὶ γνῶσιν ἀναλογίζο-
 μένην ὅσα τε ἦν καὶ ὅσα ἔσται, θεωρίαν τε παντός χρό-
 18 νου ποιεῖται, καὶ τῶν ἐν τῷ χρόνῳ συμβαινόντων ἐπισκο-

1. ἀπεμερίσθη B. || συνάπτη] sic Velsenius, συνάπτη A, συνά-
 πτει O. 8—9. τῶν θείων—καταβάλλεται ex margine in textum
 venisse censet Gale not. 10. μὲν] sic AC, om. O. || συν-
 υφαίνη CD. 15. γιγνομένων AD. || ἀνάγκη ACD. 16. προσ-
 λαμβάνειν ABD. 17. θεωρίαν] sic ACD, θεωρία O.

illas vitae et intellectualis operationis portiones, perfectius adhuc
 reportabit vaticinium: repletur enim tunc omni scientia ab univer-
 salibus, ita ut complurima etiam penetret suis cogitationibus, quae
 in superiori mundo gerantur. immo quoties diis copulatur per ab-
 stractam huiusmodi operationem, haurit certe verissimas ab iis no-
 tiones, a quibus elicit veram in somniis divinis vaticinationem inde-
 que firmissima sternit fundamenta. quod si anima partem sui in-
 tellectualem et divinam melioribus naturis connexuerit, tunc omnia
 eius phantasmata, sive sint de diis sive de rebus per se incorpo-
 reis, sive, ut absolvam omnia, de rebus ad intelligibilium veritatem
 quovis modo spectantibus, puriora et liquidiora exorientur. si vero
 anima, quas in se habet rerum generabilium rationes, connectat cum
 diis earum causas, potentiam ab iis accipit et capacitatem cogno-
 scendi et quae fuerint quaeque futura sunt, omniaque tempora per-

παῖ τὰ ἔργα, τάξιν τε αὐτῶν καὶ ἐπιμέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τὴν προσήκουσαν μεταλαγχάνει· καὶ τὰ μὲν κεκμηκότα σώματα θεραπεύει, τὰ δὲ πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως 3 ἔχοντα παρ' ἀνθρώποις εὖ διατίθῃσι, τεχνῶν τε εὐρέσεις πολλάκις καὶ διανομὰς τῶν δικαίων καὶ τῶν νομίμων θέσεις παραδίδωσιν. 6

Οὕτως ἐν Ἀσκληπιοῦ μὲν τὰ νοσήματα τοῖς θεοῖς ὄνειροις παύεται· διὰ δὲ τὴν τάξιν τῶν νύκτωρ ἐπιφανειῶν ἡ ἱατρικὴ τέχνη συνέστη ἀπὸ τῶν ἱερῶν ὄνειράτων. 9 τὸ δὲ Ἀλεξάνδρου στρατόπεδον πᾶν ἐσώθη, μέλλον ἄρδην νυκτὸς ἀπόλλυσθαι, Διονύσου κατ' ὄναρ ἐπιφανέντος καὶ τὴν λύσιν τῶν ἀνηκέστων παθημάτων σημήναντος. 12 Ἀφουτις δὲ ὑπὸ Λυσάνδρου τοῦ βασιλέως πολιορκουμένη κατὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ Ἀμμωνος πεμφθέντας ὄνειρους ἐσώθη, τὴν ταχίστην αὐτοῦ τὸν στρατὸν ἀναστήσαντος ἐκείθεν 15 καὶ λύσαντος εὐθὺς τὴν πολιορκίαν. καὶ τί δεῖ καθ'

7. Ἀσκληπιοῦ] aegyptiacum nominis etymon proposuit Rōth (ägypt. Glaubensl. Not. 153, p. 112): Aschklep, magnus revelator, multum revelans; *asch* = multus, magnus; *klep*, *sklep* = revelare. 8. νύκτωρ C. 10. Ἀλεξάνδρου] non liquet utrum ad Ammonem an per Gedrosiam innuatur iter. || μέλλον] sic BCD, μᾶλλον O. 11. ἀπόλυσθαι D. 13. Ἀφουτις] Ἀφύτη ἢ Ἀφυτις ἢ Ἀφντος, πόλις πρὸς τῇ Παλλήνῃ Θράκης .... Ἰσχε δὲ ἡ πόλις μαντεῖον Ἀμμωνος. Steph. Byz. ed. Mein. Ἀφυταίων πόλις Plut. Lys. 20.

lustrat, eorum quae in tempore eventura sunt contemplatur opera, sortiturque provinciam, ea prout oportet ordinandi curandi corrigendi. si qua corpora infirma sunt, sanat, si qua apud homines exorbitantia et in ordinem peccantia, commode disponit, artes invenit, iura distribuit, legum constitutiones tradit.

Sic in Aesculapii templo per somnia divina morbi sanantur, ipsaeque medendi ars constitutis observationibus nocturnarum apparitionum in divinis somniis comparata est. totus Alexandri exercitus funditus periisset, nisi per quietem apparuisset Dionysus et calamitatum gravissimarum remedia monstrasset. Aphutis urbs, cum arctissime a Lysandro rege obsideretur, liberabatur per somnia quae ei Juppiter Ammon misit; exercitum enim continuo inde movit obsidionemque solvit. sed quid opus est singula percurrere expli-

ἕκαστον ἐπεξιόντι μηνύειν τῶν καθ' ἡμέραν ἀεὶ συμπιπτόντων, κρείττονα τοῦ λόγου τὴν ἐνέργειαν παρεχομένων.

- 3 Ταῦτα μὲν οὖν ἐξαρκεῖ εἰρησθαι περὶ τῆς καθ' ὕπνον
 4 θείας μαντικῆς, τίς τέ ἐστι καὶ πῶς γίνεται καὶ ὅσον
 παρέχεται τοῖς ἀνθρώποις τὸ ὄφελος· φῆς δὲ δὴ ὡς ἐπι-
 6 βάλλουσι καὶ δι' ἐνθουσιασμοῦ καὶ θεοφορίας πολλοὶ τῶ
 μέλλοντι, ἐρηγορότες μὲν, ὡς ἐνεργεῖν κατ' αἰσθήσιν, ἀν-
 8 τοῖς δὲ πάλιν οὐ παρακολουθοῦντες ἢ οὔτε γε ὡς πρό-
 9 τερον παρακολουθοῦντες ἑαυτοῖς. βούλομαι δὴ καὶ ἐν
 τούτοις τὰ τεκμήρια τῶν ὀρθῶς κατεχομένων ὑπὸ τῶν
 12 θεῶν παραδειξάι· ἢ γὰρ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ὑποτεθείκασιν
 ὅλην ὡς ὄχημα ἢ ὄργανον τοῖς ἐπιπνέουσι θεοῖς, ἢ μεταλ-
 λάττουσιν ἀντὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς τὴν θείαν, ἢ καὶ
 ἐνεργοῦσι τὴν οἰκείαν ζωὴν πρὸς τὸν θεόν· οὔτε κατ' αἰσ-
 15 θῆσιν ἐνεργοῦσιν οὔτε ἐρηγόρασιν οὕτως ὡς οἱ διεγρη-
 γερμένας ἔχοντες τὰς αἰσθήσεις, οὔτ' ἐπιβάλλουσιν αὐτοὶ
 τῶ μέλλοντι, οὔτε κινοῦνται ὡς οἱ καθ' ὄρμην ἐνεργοῦν-
 18 τες· ἀλλ' οὐδὲ παρακολουθοῦσιν ἑαυτοῖς οὔτε ὡς πρότερον

3. ὕπνου AC. 7. post ἐνεργεῖν ACD addunt καί. 10. τὰ]
 δὲ O. 11. ἢ] εἰ AC. 15. οὔτε] οὔτω D. 18. αἰ-
 τοῖς A.

cando, cum quotidie ea eveniant in hoc genere, quae omnem sermo-
 nem mirificis suis effectis exuperent.

Haec igitur sufficiat dixisse de divinatione per somnia, quibus
 ostendimus quid sit, et unde proveniat, denique quantum mortalibus
 afferat commodi. ais deinceps multos canere futura ex afflatu et 4
 inspiratione divina, qui quidem adeo vigilent ut etiam sensibus utan-
 tur, nec tamen sui compotes sunt, aut saltem non adeo ut ante af-
 flatum. volo igitur certa indicia demonstrare, ex quibus dignosci
 possit, qui revera a diis obsidentur. divinitus afflati quicunque
 sunt, aut suam vitam penitus subiiciunt afflantibus diis tamquam ve-
 hiculum aut organum, aut vitam propriam in divinam commutavere,
 vel denique vitam propriam ad dei nutum accommodant: neque sen-
 suum utuntur officio neque ita vigilant ut qui sensus habent expe-
 ditos, neque ipsi quidem futura apprehendunt, neque humano more
 operantur; sed neque sui compotes sunt ut erant nuper, sed nullo

οὔτε ἄλλως ὅπως οὖν, οὐδ' ὅλως ἐπιστρέφουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν οἰκείαν σύνεσιν, οὐδ' ἔστιν ἦντινα ἰδίαν γνῶσιν προβάλλουσι.

3

Τεκμήριον δὲ μέγιστον· πολλοὶ γὰρ καὶ πυρὸς προσφερομένου οὐ καίονται, οὐχ ἀπτομένου τοῦ πυρὸς αὐτῶν διὰ τὴν θείαν ἐπίπνοιαν· πολλοὶ δὲ καϊόμενοι οὐκ ἀντιλαμβάνονται, διότι οὐ τὴν τοῦ ζώου ζωὴν ζῶσι τηλικαῦτα. καὶ οἱ μὲν διαπεύραντες ὀβελούς οὐκ ἐπαισθάνονται· οἱ δὲ πελέκαις προσαράσσοντες τοῖς νώτοις, οἱ δὲ καὶ ξιφιδίοις τὰς ὠλένας κατατέμνοντες οὐδαμῶς παρακολουθοῦσιν. αἱ τε ἐνέργειαι αὐτῶν οὐδαμῶς εἰσὶν ἀνθρώπιναι, τὰ τε γὰρ ἄβαστα βατὰ γίνεται θεοφορουμένοις καὶ εἰς πῦρ φέρονται καὶ πῦρ διαπορεύονται καὶ ποταμοὺς διαπερῶσιν, ὥσπερ ἡ ἐν Κασταβάλλοις ἰέρεα. ἀπὸ δὲ τούτων δεικνύται, ὡς οὐ παρακολουθοῦσιν ἑαυτοῖς ἐνθουσιῶντες, καὶ ὅτι οὔτε τὴν ἀνθρωπίνην οὔτε τὴν τοῦ ζώου ζωὴν ζῶσι κατ' αἰσθησιν ἢ ὁρμῇ, ἄλλην δὲ τίνα θειοτέραν ζωὴν

1. ἑαυτὴν B. 7. τοῦ om. O. 8. διαπεύραντας O. || ὀβελούς BD. 9. προσαράσσοντες A, προσαράσαντες D. 10. παρακολουθοῦσιν] sic AD, κατακολουθοῦσιν O. 12. θεοφοροῦμένα ABCD. 14. ἡ] οἱ BD. || οἱ ἐν Κασταβάλλοις ἱερεῖς margo B. || καταβάλλοις AC. || ἐν τοῖς Κασταβάλλοις ἐστὶ τὸ τῆς Περσείας Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ὅπου φασὶ τὰς ἱερέας γυμνοῖς τοῖς ποσὶ δι' ἀνθρακίᾳς βαδίζειν ἀπαθεῖς. Strab. 537.

prorsus modo, neque reflectunt in se ipsos propriam intelligentiam, neque promunt cognitionem sua sponte.

Haec ita esse illud certissimo sit indicio: multi divinitus afflati admotis ignibus non uruntur, deus enim intus afflans ignem non sinit attingere, multi iterum etiamsi urantur, nihil persentiscunt, quoniam tunc temporis vitam non vivunt animalem. alii viribus transfixi non sentiunt, alii in terga securibus percussi alii brachiis lancinatis cultello nihil animadvertunt. sed et eorum actiones non sunt amplius humanae, dei enim afflatu vecti viam per loca invia inveniunt, in ignem feruntur illaesi, ignem calcant, fluvios mirifice transant, quemadmodum facit sacerdos in Castabalis. atque per hoc ostensum est, quod afflati non intelligant suas operationes, quod neque

ἀνταλλάττονται, ἀφ' ἧς ἐπιπνέονται καὶ ἀφ' ἧς τελέως κατέχονται.

- 3 Ἔστι δὲ οὖν πολλὰ τῆς θείας κατακωχῆς εἶδη καὶ 5
πολλαχῶς ἡ θεία ἐπίπνοια ἀνακινεῖται, ὅθεν δὲ καὶ πολλὰ
τὰ σημεῖα αὐτῆς ἐστὶ διαφέροντα. τοῦτο μὲν γὰρ οἱ θεοὶ
6 διαφέροντες, ἀφ' ὧν ἐπιπνεόμεθα, καὶ τὴν ἐπίπνοιαν ποι-
οῦσιν ἐτέραν, τοῦτο καὶ ὁ τρόπος τῶν ἐνθουσιασμῶν παρ-
αλλάττων ποιεῖ καὶ τὴν θεοφορίαν ἐτέραν. ἡ γὰρ ὁ
9 θεὸς ἡμᾶς ἔχει, ἡ ἡμεῖς ὅλοι τοῦ θεοῦ γιγνόμεθα, ἡ
κοινὴν ποιούμεθα πρὸς αὐτὸν τὴν ἐνέργειαν· καὶ ποτὲ
μὲν τῆς ἐσχάτης δυνάμεως τοῦ θεοῦ μετέχομεν, ποτὲ δ' αὖ
12 τῆς μέσης, ἐνίοτε δὲ τῆς πρώτης· καὶ ποτὲ μὲν μετουσία
ψιλή γίνεται, ποτὲ δὲ καὶ κοινωνία, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔνωσις
τούτων τῶν ἐνθουσιάσεων· ἡ μόνη ἡ ψυχὴ ἀπολαίνει, ἡ
15 τῷ σώματι συμμετέχει, ἡ καὶ τὸ κοινὸν ζῶον.

Ἐκ δὲ τούτων καὶ τὰ σημεῖα τῶν ἐπιπνεομένων γί-
νονται πολυειδῆ, κινήσεις τε τοῦ σώματος καὶ μορίων

3. εἶδη om. BCD. 5. post ἐστὶ ACD addunt καὶ. 7. καὶ
post τοῦτο om. A. 13. ψυχὴ B. || κοινωνία D. 14. post
τούτων AC addunt δὲ. || ἀπολαίνει B. 14. 15. ἡ τῷ] sic A,
ἡ καὶ τῷ O. 15. συμμετέχει ἡ καὶ τὸ (τὸν D) sic ACD,
περιέχει ἡ τὸ O. 17. κινήσεις τε ACD.

vitam hominis neque animalis vivunt, sed aliam longe diviniorem a qua inspirantur et possidentur.

Sunt autem variae divinae obsessionis species, et variis modis divina inspiratio efficitur, unde eius signa quoque diversa esse contingit. vel enim dii qui nos inspirant differunt, et afflationem efficiunt diversam, vel modus inspirandi alius est atque alius, unde etiam raptus divinus differt. aut enim deus ipse nos occupat, aut nos ei totos addicimus, aut una cum ipso eodemque tenore operamur. item aliquando aut infimae divinae potentiae compotes evadimus, aut mediae aut ultimae. item aliquando est nuda dei praesentia, aliquando etiam communio, nonnumquam et unio fit harum afflationum. rursum respirationis vel anima sola fit particeps, vel simul cum corpore fruitur, vel totum animal.

Secundum horum diversitates diversa quoque fiunt inspiratorum signa: alii quippe toto corpore agitantur, alii quibusdam membris,

τινῶν παντελεῖς τε αὐτοῦ ἡρεμαῖαι, τάξεις τε ἐναρμόνιοι
καὶ χορεῖαι καὶ φωναὶ ἐμμελεῖς ἢ τάναντία τούτων· καὶ
ἦτοι τὸ σῶμα ἐπαιρόμενον ὁρᾶται ἢ διογκούμενον ἢ με- 3
τέωρον ἐν τῷ ἀέρι φερόμενον ἢ τάναντία τούτων περὶ
αὐτὸ φαίνεται γιγνόμενα· φωνῆς τε ὁμαλότης κατὰ μέ-
γεθος ἢ κατὰ τὰ μεταξὺ διαλαμβανόμενα τῇ σιωπῇ δια- 6
στήματα πολλῇ θεωρεῖται καὶ ἀνωμαλία, αὐθις ἐνίοτε
μουσικῶς μὲν ἐπιτευνομένων καὶ ἀνιεμένων τῶν ἤχων, ἐνίοτε
δ' ἄλλον τρόπον. 9

- 6 Τὸ δὲ μέγιστον ὁρᾶται τῷ θεαγωγῶντι τὸ κατιὸν
πνεῦμα καὶ ἐισχυρόμενον, ὅσον τέ ἐστι καὶ ὁποῖον· μυ-
στικῶς τε πείθεται καὶ διακυβεργνάται. ὁρᾶται δὲ καὶ τῷ 12
δεχομένῳ τὸ τοῦ πυρὸς εἶδος πρὸ τοῦ δέχεσθαι· ἐνίοτε
δὲ καὶ τοῖς θεωροῦσι πᾶσιν ἐκδηλον γίνεται, εἴτε κατιόν-
τος ἢ ἀναχωροῦντος τοῦ θεοῦ· ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸ ἀλη- 15
θέστατον αὐτοῦ καὶ δυνατώτατον καὶ μάλιστα τεταγμένον
περὶ τίνων τε πέφυκεν ἀληθεύειν καὶ τίνα δύνανται παρ-
έχειν ἢ ἐπιτελεῖν τοῖς ἐπιστήμοσι, γνώριμον γίνεται. οἱ 18

1. ἡρεμαῖαι ACD. 3. ἐπαιρώμενον D. 5. γιγνόμενον ACD.
6. ἢ τὰ μεταξὺ ACD. 8. μὲν μουσικῶς ACD. 9. δ' ἄλ-
λον] δι' ἄλλον B. 12. καὶ alterum] sic AD, om. O.
14. ἐκδηλον D. || εἴτε] ἦτο, ACD. 15. δῆ] δεῖ D.
18. ἐπιτελεῖν D.

alii rursum omnino quiescunt; aliquando harmoniae audiuntur bene ordinatae et choreae et voces concinnae, aliquando contraria his. rursum corpus eorum vel concrescere videtur in altum vel in amplum, vel per aërem ferri sublime, vel omnia his contraria patitur. item observatur vocis aequabilis tenor et contentio, iterum varietas plurima propter interposita silentii spatia, sonis musicae nunc intensis nunc remissis, aliquando etiam alio modo.

- 6 Quod autem longe maximum est, is qui deducit numen, aliquando videt spiritum descendantem insinuantemque se, et quantus sit et qualis, atque ab eo mystice docetur et regitur. qui autem numen concipit, ante susceptionem videt quandam ignis speciem, quam quidem etiam omnes praesentes aliquando vident, vel sub adventum dei vel sub excessum: unde harum rerum periti optime iudicant de veritate de potestate et maxime de ordine istius numinis, et quibus de rebus verax esse possit, quas vires praebere, quid de-

δὲ ἄνευ τῶν μακαρίων τούτων θεαμάτων ἀφανῶς ποιούμενοι τὰς ἀγωγὰς τῶν πνευμάτων ὥσπερ ἐν σκότῳ ἀφάσ-
 3 σουσι, καὶ οὐδὲν ἴσασιν ὧν ποιοῦσι, πλὴν πάντῃ μικρῶν
 τῶν διὰ τοῦ σώματος φαινομένων σημείων τοῦ ἐνθου-
 σιῶντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐναργῶς ὀρωμένων, τὰ ὅλα
 6 τῆς θείας ἐπιπνοίας ἐν ἀφανεί κεκρυμμένα ἀγνοοῦντες.
 ἀλλ' ἐκείσε πάλιν ἐπάνειμι. εἰ γὰρ παρουσία τοῦ τῶν
 θεῶν πυρὸς καὶ φωτός τι εἶδος ἄρρητον ἐξωθεν ἐπιβαίνει
 9 τῷ καταχομένῳ, πληροῖ τε αὐτὸν ὅλον ἐπικρατεῖ, καὶ κύκλῳ
 τε πανταχόθεν ἐν αὐτῷ συνείληφεν, ὥς μηδεμίαν οἰκείαν
 ἐνέργειαν δύνασθαι διαπραττεσθαι, τίς ἂν αἰσθήσῃς ἢ
 12 παρακολούθησις ἢ ἐπιβολὴ οἰκεία παραγένοιτο τῷ κατα-
 δεχομένῳ τὸ θεῖον πῦρ; ἢ τί ἂν τότε ἀνθρώπινον κίνημα
 παρεμπέσοι, ἢ ποία καταδοχὴ γένοιτ' ἂν ἀνθρωπίνῃ πά-
 15 θους ἢ ἐκστάσεως ἢ παρατροπῆς φαντασιῶν ἢ ἄλλου
 τινὸς τοιούτου, ὅποιον ὑπολαμβάνουσιν οἱ πολλοί; του-
 αῦτα δὲ οὖν ἔστω καὶ τὰ θεῖα τεκμήρια τῆς ἀληθινῆς

2. σκόπῳ D. 7. ἐκείσε] sic ACD, ἐκεῖ O. 9. πληροῖ τε]
 sic AC et marg. B, πληροῖ καὶ D, πληροῖτο O. || καὶ ἐπικρατεῖ]
 sic A, ἐπικρατεῖ O. 10. συνείληφεν C. 14. παρεμπέση D.
 || ἂν om. AC. 17. δὲ] sic AD, om. O.

nique perficere valeat. qui autem his beatis spectaculis frustrati spiritus deducunt quos non vident, caecutiunt prorsus tamquam in tenebris, neque quidquam intelligunt praeter pauca admodum indicia quae se manifestant in corpore hominis correpti, et nonnulla alia per se aperta, ignorantes interim divinae inspirationis praecipua omnia quae latent iis ignota. sed redeo iterum in viam. cum igitur divini ignis affluentia quaedam et ineffabilis luminis species extrinsecus occupato incubet, impleatque ipsum totum, penitusque ei invalescat et circumquaque in se complectatur, adeo ut nullam queat actionem peragere propriam, quisnam sensus perceptiove et animadversio propria potest adesse animo divinum ignem suscipienti? aut quae tunc intervenire possit humana motio aut obsessio passionia humanae, et ecstaseos aut phantasiae aversionis aut quidquam tale, quemadmodum multi credunt? haec igitur sint divinae inspirationis

ἐνθουσιάζεως, οἷς ἂν τις προσέχων οὐκ ἂν διαμάρτοι τῆς ὀρθῆς περὶ αὐτὴν ἐπιγνώσεως.

- 7 Οὐ μὴν ἐξαρκεῖ γε ταῦτα μόνα μαθεῖν, οἷδ' ἂν τις 3
γένοιτο τέλειος εἰς τὴν θείαν ἐπιστήμην ταῦτα μόνα ἐ-
δώς. ἀλλὰ χρὴ γινῶναι καὶ τίς ὁ ἐνθουσιασμός ἐστι καὶ
ὅπως γίνεται. ὅρα μὲν οὖν τῆς διανοίας μετὰ δαιμο- 8
νίας ἐπισπνοίας ψευδῶς δοξάζεται. οὔτε γὰρ ἡ διάνοια ἡ
ἀνθρωπίνη φέρεται, εἰ γε ὄντως κατέχεται, οὔτε δαιμόνων,
θεῶν δὲ γίνεται ἐπίπνοια. ἀλλ' οὐδ' ἔκστασις ἀπλῶς οὕτως 9
ἐστίν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἀναγωγὴ καὶ μετástασις, ἡ δὲ
παραφορὰ καὶ ἔκστασις ἐμφαίνει καὶ τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον
ἀνατροπὴν. ἔτι τοίνυν ὁ τοῦτο ἀποφαινόμενος λέγει 12
μέντοι περὶ τῶν συμβεβηκότων περὶ τοὺς ἐνθουσιῶντας,
οὐ μέντοι τὸ προηγούμενον ἀναδιδάσκει. ἐστὶ δὲ τοῦτο
τὸ κατέχεσθαι ὅλους αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ θείου, ᾧ ἐπακολου- 15
θεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἐξίστασθαι. ψυχῆς μὲν οὖν καὶ τινος
τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων, ἢ νοῦ ἢ ἐνεργειῶν, ἢ μετὰ σωμα-

3. γε] sic AC, τε O. 4. τέλειος] τέλος ACD. 8. ὄντως]
sic ACD, οὕτως O. 9. ὄντως AC. 12. λέγει] sic ACD,
λέγοι O. 17. post δυνάμεων A sic pergit ἢ ἐνεργειῶν νοῦ καὶ
τινος τῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων ἢ ἐνεργειῶν ἢ μετὰ σωματικῆς, D sic
pergit ἢ νοῦ καὶ τινος τῶν ἐν αὐτῷ δυνάμεων ἢ ἐνεργειῶν ἢ σω-
ματικῆς. || ἢ νοῦ om. C. || μετὰ] sic A sec. manu, om. O

verae indicia, quibus qui diligenter attenderit a vero indicio circa eam non aberrabit.

- 7 Sed nec satis est haec sola didicisse, nec qui haec sola cognovit ad divinae scientiae perfectionem perventurus est. oportet praeterea scire quid sit et quomodo contingat enthusiasmus. et male quidem creditur esse mentis motio una cum inspiratione daemonica. nam si vere mens hominis obsessa detineatur, utique non agitur; sed nec illa afflatio a daemonibus fit sed a diis. adde quod enthusiasmus non recte vocatur ecstasis: nam potius dici debet reductio animi et restitutio in melius, cum ecstasis et raptus in deterius perversiōnem haud obscure significet. propterea qui sic de hac re disputat, ea forte dicit quae solent divinitus afflatis accidere, non tamen rei ipsius naturam et quod praecipuum est tangit. praecipuum autem est ipsos afflatos penitus a deo obsideri, quam quidem obsessionem postea sequitur tamquam accidens ecstasis et alienatio. non recte

τικῆς ἀσθενείας ἢ ἄνευ ταύτης οὐκ ἂν τις ὑπολάβοι δι-
 καίως τὸν ἐνθουσιασμὸν εἶναι, οὐδ' ἂν οὕτω γίνεσθαι
 3 εὐκότως ἂν ὑπόθοιτο· οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν ἐστι τὸ τῆς
 θροφῆρας ἔργον, οὔτε ἀνθρωπίνους μορίους ἢ ἐνεργήμασι
 τὸ πᾶν ἔχει κύρος· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄλλως ὑπόκειται, καὶ
 6 χρῆται αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς ὀργάνοις· τὸ δὲ πᾶν ἔργον τῆς
 μαντείας δι' αὐτοῦ πληροῖ, καὶ ἀμικρῶς ἀπὸ τῶν ἄλλων
 ἀφαιρέμενος οὔτε ψυχῆς κινουμένης οὐδ' ὅτιοῦν οὔτε σώ-
 9 ματος ἐνεργεῖ κατ' αὐτόν. ὅθεν δὴ καὶ ἀψευδῆ γίνονται
 τὰ μαντεῖα τὰ οὕτως ὡς λέγω κατορθούμενα. ἐπειδὴ
 δ' ἡ ψυχὴ προκαταταραχθῇ, ἢ μεταξὺ κινῆται ἢ τῷ σώ-
 12 ματι παρεμπύπτη καὶ τὴν θεῖαν ἁρμονίαν ἐπιταράττει,
 θορυβώδῃ γίνονται καὶ ψευδῆ τὰ μαντεῖα, καὶ ὁ ἐνθου-
 σιασμὸς οὐκέτι ἀληθὴς ὑπάρχει οὐδὲ γνήσιος θεῖος.
 15 Εἰ μὲν οὖν ἀπόλυσις τοῦ θείου ἀπὸ τῆς ἄλλης ψυ-
 χῆς ἢ χωρισμὸς τοῦ νοῦ ἢ τις ἐπίτευξις ἢ ἡ ἀληθὴς μαν-
 τεία, ἢ σφοδρότης καὶ ἐπίτασις ἐνεργείας ἢ πάθους ἢ

2. τὸν] τὸ D. 3. ἂν] sic A, οὖν O. 4. ἢ] sic A, καὶ O.
 9. ἀψευδῆ] sic AC, ἀψευδῶς O. 11. προκαταταραχθῇ] margo B,
 προκατάρχη O. || κινῆται] sic ACD, κινεῖται O. || ἢ τὸ σώμα
 τ. D. 12. παρεμπύπτη AC, παρεμπύπτει O. 14. οὐκέτι AD.
 || γνήσιος θεῖος] sic ACD, γνήσιος O. 16. ἐπίτευξις] sic AC,
 ἐπίταξις D, ἐπίτασις O. || ἢ ἢ] ἢ ἢ AC, ἢ D.

igitur existimaverit enthusiasmum pendere ab anima aut ab aliquibus
 animae facultatibus, aut ab intellectu aut ab operationibus, aut per
 corpoream valetudinem aut sine hac fieri aut non fieri. opus nam-
 que plus quam humanum est divinus raptus, nec facultatibus vel
 operationibus mortalibus innititur, quanquam iis quasi subiectis et
 organis utatur deus, qui tamen totum vaticinii munus per se prae-
 stat, et penes se pure separatimque ab aliis omnibus, anima et cor-
 pore nihil ministrantibus, operatur. unde et vaticinia ad hunc mo-
 dum concepta vera sunt. quod si anima ante afflictionem perturbata
 fuerit, aut interim concitetur aut corpori confundatur aut divinam
 harmoniam interpellet, confusa et fallacia evadunt vaticinia, nec spe-
 rari potest genuinus aut vere divinus enthusiasmus.

Si igitur vera vaticinatio nihil esset aliud quam solutio partis 8
 diviniore animae a reliqua anima, aut mentis sequestratio aut suc-

ὀξύτης καὶ φορὰ τῆς διανοίας ἢ τὸ διαθερμαίνεσθαι τὸν νοῦν, πάντα ἂν τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἀνακινούμενα, ψυχῆς ἂν τις τὸν ἐνθουσιασμόν εἶναι εὐλόγως 3 ὑποτίθωτο. εἰ δὲ τὸ σῶμα κατὰ τὰς ποιάς κράσεις ἦτοι μελαγχολικὰς ἢ ὀποιασοῦν, ἢ καὶ ἰδίως ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν ἢ τὸ ποῖόν τι τούτων 6 εἶδος, ἢ τὴν ἐν λόγῳ τούτων μῆξιν ἢ κρασιν ἢ τὸ πνεῦμα ἢ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ἥτιον τούτων, αἷτιον καθίσταται τῆς ἐνθουσιαστικῆς ἐκστάσεως, σωματικὸν ἂν εἴη τὸ τῆς πα- 9 ρατροπῆς πάθος, καὶ ἀπὸ τῶν φυσικῶν κινήσεων ἐγειρόμενον· εἰ δ' ἐξ ἀμφοῖν ἡ ἀρχὴ σώματός τε καὶ ψυχῆς ἀνεγείρεται, καθὸ συμπεπνῆται ταῦτα ἀλλήλοις, κοινὸν ἔσται 12 τοῦ ζώου τὸ τοῖόνδε κίνημα· ἀλλ' οὔτε σώματος οὔτε ψυχῆς οὔτε τοῦ συναμφοτέρου τὸ ἐνθουσιᾶν ἐστὶν ἔργον· οὐδὲ γὰρ ἔχει τινὰ ταῦτα ἐν ἑαυτοῖς αἰτίαν τῆς θείας 15 παραλλήλεως, οὐδὲ πέρυκεν ἀπὸ τῶν χειρόνων τὰ κρείττονα ἀπογεννᾶσθαι.

2. ἄν] sic ACD, om. O. 3. post εὐλόγως ACD addunt ἂν.
4. ὑποτίθωτο] ὑπετίθωτο ACD, ὑποτίθετο B. 5. μεταχχο-
νικὰς C, μελαγχολικὰς D. 7. τούτων] τσσαύτων D. 9. ἐξ-
τάσεως ABCD. 12. ἔσται] sic C, ἴσται τὸ O.

cessus quidam, aut si vehementior et contentior tantum actionis passionisve gradus, aut acutior et concitator cogitatio aut fervor animae esset, quandoquidem isthaec omnia ab anima nostra profluunt, sane non immerito aliquis animae quoque enthusiasmum attribueret. porro si corpus propter certa sua temperamenta, puta melancholica vel quaelibet alia, aut ut particularius dicam propter calidum aut frigidum aut humidum innatum, aut aliam qualitatis ex his omnibus conflata speciem, aut mistionis et compositionis proportionem, aut propter certum spiritum, aut denique propter horum omnium excessum aut defectum, censeatur iusta entusiastici raptus causa, certe alienatio ista corporea passio esset, ortumque suum naturalibus motionibus imputaret. si vero ab utroque tum corpore tum anima, quatenus haec duo compositum constituunt, originem trahere afflictionem concederemus, communicaret utique ista agitatio cum utraque animalis parte. sed revera enthusiasmus nec corporis nec animae nec compositi totius opus est, nec enim ista in se habent vel causam fontemve divinae illius alienationis, nec solent quae sunt praestantiora a deterioribus procreari.

Ἀλλὰ δεῖ ζητεῖν τὰ τῆς θείας μανίας αἷτια· ταῦτα
 δέ ἐστι τὰ καθήκοντα ἀπὸ τῶν θεῶν φῶτα καὶ τὰ ἐνδο-
 3 δόμενα πνεύματα ἀπ' αὐτῶν καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν παροῦσα
 παντελὴς ἐπικράτεια, περιέχουσα μὲν πάντα τὰ ἐν ἡμῖν,
 ἐξορίζουσα δὲ πάντα τὴν οἰκίαν ἡμῶν παρακολούθησιν
 6 καὶ κίνησιν, καὶ λόγους μὲν προῖεμένη οὐ μετὰ διανοίας
 δὲ τῶν λεγόντων, ἀλλὰ μαινομένη φασὶ στόματι φθέγγο-
 μένων αὐτοὺς καὶ ὑπηρετούντων ὅλων καὶ παραχωρούντων
 9 μόνῃ τῇ τοῦ κρατοῦντος ἐνεργείᾳ. τοιοῦτός τις ἐστὶν ὁ
 σύμπας ἐνθουσιασμός καὶ ἀπὸ τοιούτων αἰτίων ἀποτε-
 λούμενος, ὡς ἐν τύπῳ καὶ μὴ δι' ἀκριβείας περὶ αὐτοῦ
 12 εἰρησθαι.

Ἄ δὲ λέγεις ἐπὶ τούτοις ἐστὶ ταῦτα· ὡς τῶν ἐξιστα- 9
 μένων ἐνιοὶ τινες αὐλῶν ἀκούοντες ἢ κυμβάλων ἢ τυμ-
 15 πάνων ἢ τινος μέλους ἐνθουσιῶσιν, ὡς οἱ τε κορυβαντιζό-
 μενοι καὶ οἱ τῷ Σαβαζίῳ κάτοχοι καὶ οἱ μητριζόντες· δεῖ

3. παροῦσα] sic AC, om O. 7. μαινομένην AC. || στόματι B,
 στόματι D. 9. τις om. D. 11. διακρίβειας A. 14. αὐ-
 λῶν] sic AC, αὐτῶν O. 15. ante μέλους margo B addit αὐλῶν.
 16. τῷ] τῶν BD. || σαβαζίῳ A, σαβαζίων D, σαβιζίων B. || καὶ
 ὁ Σαβᾶζιος δὲ τῶν Φρυγικῶν ἐστὶ καὶ τρόπον τινα τῆς μητρὸς
 τὸ παιδίον, παραθεοὺς τὰ τοῦ Διονύσου καὶ αὐτὸς. Strab. 470.

Age igitur indagemus causam et originem furoris divini. ea
 vero alia non est quam illuminatio ab ipsis usque diis promanans,
 spiritusque ab iis concessi, et obsessio ab iis proveniens, qua nos
 tenent plena et absoluta, quae quidem omnes nostras facultates ab-
 sorbeat, motusque et operationes humanas et sensum nostri prorsus
 exterminet, sermones proferens quos tamen non intelligant qui loqui
 videntur, sed furioso ore pronuntient, ut omnia prorsus quae nostra
 sint occupantis dei potestati soli ministrent tantum et obsecundentur.
 huiusmodi est omnis verus entusiasmus et ex his oritur causis, ut
 strictim non accurate de eo iam dixisse libuit.

Quae deinceps dictis sunt huiusmodi: esse nimirum quosdam ex 9
 iis qui ecstasin patiuntur, qui ita afficiuntur quoties audiant tibias
 vel cymbala vel tympana vel certum quoddam melos, quales sunt
 Corybantes et Sabanii et matris Cybeles mystae. oportet igitur et

δὴ καὶ περὶ τούτων τὰς αἰτίας διελθεῖν πῶς τε γίνονται, ἐπιτελούμενα τε τίνα ἔχει λόγον.

Τὸ μὲν οὖν κινητικόν τι καὶ παθητικὸν εἶναι τὴν 3 μουσικὴν, καὶ τὸ τῶν αὐλῶν ἐμποιεῖν ἢ λατρεύειν τὰ πάθη τῆς παρατροπῆς, καὶ τὸ μεθιστάναι τὰς τοῦ σώματος κράσεις ἢ διαθέσεις τὴν μουσικὴν, καὶ τὸ ἄλλοις μὲν μέλε- 6 σιν ἀναβαλχεύεσθαι ἄλλοις δὲ ἀποπαύεσθαι τῆς βαρχείας, καὶ πῶς αἱ τούτων διαφοραὶ πρὸς τὰς τῆς ψυχῆς ἐκάστας διαθέσεις προσαρμόττουσι, καὶ ὅτι τὸ ἄστατον καὶ ἀκα- 9 τάστατον μέλος πρὸς τὰς ἐκστάσεις οἰκτεῖον, οἷα δὴ ἐστι τὰ Ὀλύμπου, καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγεται, πάντα ἄλλοτρίως μοι δοκεῖ λέγεσθαι πρὸς τὸν ἐνθουσιασμόν· φυσικὰ τε 12 γὰρ ἐστι καὶ ἀνθρώπινα καὶ τέχνης ἡμετέρας ἔργα· τὸ δὲ θεῖον ἐν αὐτοῖς οὐδ' ὅπωςτιοῦν διαφαίνεται.

Μᾶλλον οὖν ἐκεῖνα λέγομεν, ὡς ἥχοί τε καὶ μέλη 15 καθιέρωνται τοῖς θεοῖς οἰκείως ἐκάστοις, συγγένειά τε

1. γίγνεται A. || post γίνονται B add. καί. 2. ἐπιτετελεσμένα O.

3. τ.] sic AD, τε C, om. O. || εἶναι om. A. 4. αὐλῶν B.

8—10. προσαρμόττουσι.—ἐκστάσεις om. O. 10. οἰκτεῖα O.

11. τὰ Ὀλύμπου] φαίνεται δ' Ὀλύμπος αὐτῆσας μουσικὴν τῷ ἁγνῆτόν τι καὶ ἀγνούμενον ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν εἰσαγαγεῖν, καὶ ἀρχηγὸς γενέσθαι τῆς Ἑλληνικῆς καὶ καλῆς μουσικῆς. Plut. de mus. 12. p. 1135 c.

14. ὅπωςτιοῦν] ὅπως τοιοῦν D. 16. ἐκά-

στης D.

harum rerum causas percurrere, tum quomodo fiant tum quomodo perficiantur.

Quod igitur dici solet, musicam vires habere quibus nos ad agendum patiendumque permoveat, quodque soleat animis nostris perturbationes inferre et auferre, tibiae sonus etiam quod temperiem corporis permutare et variare valeat, musica quodque aliis carminibus debacchari faciat aliis compescat debacchationes, et quemadmodum carminum diversitas animi nostri affectionibus consonet, utque agitata et inquieta carmina animi elevationi convenient, quod de carminibus Olympi compertum est, item quaecunque ad hanc sententiam afferri video, omnia mihi quidem inepte ad entusiasmum applicari videntur: naturalia enim sunt et humana et artis nostrae inventa, divini autem in illis nihil quidquam apparet.

Illa igitur ad haec potius explicanda dicimus, quod soni et carmina diis consecrantur sua cuique propria, quod sit in his affinitas

αὐτοῖς ἀποδίδεται προσφόρως κατὰ τὰς οἰκείας ἐκάστων
τάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παντὶ κινήσεις καὶ
3 τὰς ἀπὸ τῶν κινήσεων ῥοιζουμένας ἐναρμονίους φωνάς·
κατὰ δὴ τὰς τοιαύτας τῶν μελῶν πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειώ-
τητας παρουσία τε αὐτῶν γίνεται (οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τι τὸ
6 δμῖργον), ὥστε μετέχειν αὐτῶν εὐθὺς τὸ τὴν τυχοῦσαν
ἔχον πρὸς αὐτοὺς ὁμοιότητα, κατοχή τε συνίσταται εὐθὺς
τελεία καὶ πλήρωσις τῆς κρείττονος οὐσίας καὶ δυνάμεως.
9 οὐχ ὅτι τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἀλλήλοις ἔστι συμπαθεῖ καὶ
συμπάσχει τοῖς μέλεσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς θείας ἀρμονίας ἡ
τῶν θεῶν ἐπίπνοια οὐκ ἀφέστηκεν, οἰκειωθεῖσα δὲ πρὸς
12 αὐτὴν καταρχὰς μετέχεται ὑπ' αὐτῆς ἐν μέτροις τοῖς προσ-
ήκουσιν· ἔχει δὲ καὶ τὸ ἀνεγείρεσθαι καὶ τὸ ἀποπαύ-
εσθαι κατὰ τὴν τῶν θεῶν τάξιν ἐκάτερον. ἀπέρασιν δὲ
15 καὶ ἀποκάθαρσιν λατρείαν τε οὐδαμῶς ἀπὸ πληττον.
οὐδὲ γὰρ κατὰ νόσημά τι ἢ πλεονασμὸν ἢ περὶ τῶμα

2. post αὐτῷ est lacuna in B. 3. ῥοιζομένας AC. 6. εὐ-
θύς] sic AD, εὐθὺ O. 7. κατοχή B, κακωχή CD. 9. ἀλ-
λήλοις] sic ACD, ἐν ἀλλήλοις O. || συμπαθεῖ] sic C, συμπάθει O.
10. ἐπὶ CD. 14. ἀπέρασιν] sic CD, ἀπέρασιν (corr. alia man.
ἀφαίρεσιν) A, ἀ πέρασι B, ἀφαίρεσιν O, et tum BCD Fesch. re-
cedunt ad 2, 4 τὰ δὲ τῶν ψυχῶν.

mira, quae respondeat propriis singulorum deorum ordinibus et po-
tentis etiam et universi conversionibus et harmonicis concentibus,
qui ab istis conversionibus proficiunt, quodque propter hanc affini-
tatem quae carminibus cum diis intercedit, ipsi statim ita praesentes
se sistant (nihil enim est quod disiungat), ut de iis participent qui
mediocrem ad eos habent similitudinem, immo perfecta statim evadat
obsessio et melioris naturae potestatisque plenioris haustus. non
quod corpus et anima invicem commoveantur et compatiuntur per
carmina, sed quoniam deorum afflatio nunquam destituit harmoniam
divinam, cui cum ab origine familiaris sit et cognata, recte censetur
ab ea hauriri mensuris convenientibus; atque hinc sit quod nunc ex-
citetur nunc submittatur, utrumque iuxta deorum ordines. multo
minus afflatio dici debet evacuatio purgatio aut animae medela. ne-
que enim in nobis primum innascitur ex morbo aliquo praevio, aut

πρώτως ἐν ἡμῖν ἐμφύεται, θεία δὲ αὐτοῦ συνίσταται ἡ πᾶσα ἄνωθεν ἀρχὴ καὶ καταβολή.

Ἄλλ' οὐδὲ τοῦτο δεῖ λέγειν, ὥς ἡ ψυχὴ πρώτως ὑφέ- 3
στηκεν ἐξ ἀρμονίας καὶ ῥυθμοῦ· ἔστι γὰρ οὕτω ψυχῆς
μόνης οἰκειὸς ὁ ἐνθουσιασμός· βέλτιον οὖν καὶ τὴν τοι-
εύτην ἀπόφασιν ἐκαῖσε μετᾶγειν, ὅτι δὴ ἡ ψυχὴ πρὶν καὶ 6
τῷ σώματι δοῦναι ἑαυτήν, τῆς θείας ἀρμονίας κατήκουεν·
οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴν εἰς σῶμα ἀφίκηται, ὅσα ἂν μέλη τοι-
αῦτα ἀκούσῃ οἷα μάλιστα διασώζῃ τὸ θεῖον ἔχνος τῆς 9
ἀρμονίας, ἀσπάζεται ταῦτα καὶ ἀναμνησκεται ἀπ' αὐτῶν
τῆς θείας ἀρμονίας, καὶ πρὸς αὐτὴν φέρεται καὶ οἰκει-
οῦται, μεταλαμβάνει τε αὐτῆς ὅσον οἷόν τε αὐτῆς με- 12
χεῖν.

Κοινῶς μὲν οὖν οὕτως ἂν τις ἀποδοίῃ τὴν αἰτίαν
10 τῆς θείας μαντίας· τοὺς δὲ ἰδίους περὶ αὐτῆς ἀπολο- 15
γισμοὺς προσάγωμεν, οὐ τοῦτο λέγοντες, ὅτι ἡ φύσις ἔκα-
στον ἄγει πρὸς τὸ οἰκεῖον· οὐδὲ γὰρ ἔστι φύσεως ἔργον

2. καταβολή] sic ACD, μεταβολή O. 5. 6. τοιαύτην] sic ACD, ταύτην O. 7. κατήκουεν] sic ACD, κατήκουεν O. 8. ὅσα] ὅσαν D. 9. οἷα] οἷ B. || διασώζει AC. 15. 16. ἀπολογισ-
μοὺς] sic AD, λογισμοὺς O. 16. προσάγομεν CD, προσαγο-
μένων B.

excessu et redundantia, potius omnis eius origo et fundatio divinitus deducenda est.

Sed nec illud oportet dicere, quod anima primo ex harmonia constiterit et rhythmō. ita enim ad animam iterum trahemus entusiasmum, eique appropriabimus. rectius igitur huiusmodi negationem illuc accommodabimus, quod quidem anima priusquam corpori se insinuaret divinam audit harmoniam, postquam in corpus devenerit, et ea audierit carmina quae divinae harmoniae quam proxime stricturas repraesentant, utique ea amplectitur et per ea divinam harmoniam recuperat, ad quam proinde rapitur et unice sese applicat, hauritque de ea quantum potest ipsa capere.

Atque hoc modo possit quis communiter loquendo divini vati-
10 cinii causam assignare. age vero proprias vaticinii iam afferamus rationes; nec id primo ponemus, quod natura simile ducat ad simile, nam ut saepe diximus entusiasmus naturae opus non est: sed

τὸ ἐνθουσιᾶν· οὐδ' ὅτι ἡ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ περιέχοντος
 κρᾶσις διάφορον ἐμποῖ καὶ τὴν ἐν τῷ σώματι κρᾶσιν
 3 τῶν ἐνθουσιῶντων· οὐδὲ γὰρ σωματικαῖς δυνάμειν ἢ
 κρᾶσει τὰ τῶν θεῶν ἔργα τῆς ἐπιπνοίας ἐναλλάττεται·
 οὐδ' ὅτι πρὸς τὰ πάθη καὶ τὰ γινόμενα προσφόρως καὶ
 6 τὴν τοῦ θεοῦ ἐπιφῆμισαν ἐπίπνοϊαν· ἀπαθὴς γὰρ καὶ
 κρείττων πάσης γενέσεως ἢ δόσις τῶν θεῶν εἰς ἀνθρώ-
 πους ἐστὶ τῆς οἰκείας ἐνεργείας. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν μὲν Κο-
 9 ρυβάντων φρουρητικὴ πῶς ἐστὶν ἡ δύναμις καὶ ἐπιτελε-
 στική, τοῦ Σαβαζίου δὲ εἰς βαρχείας καὶ ἀποκαθάρσεις
 ψυχῶν καὶ λύσεις παλαιῶν μηνιμάτων οἰκειότητα παρ-
 12 εσκέυασται, διὰ ταῦτα δὴ καὶ αἱ ἐπίπνοιαὶ αὐτῶν τῷ
 παντὶ διεστέκασιν.

Τῆς δὲ μητρὸς τῶν θεῶν σὺ μὲν Κοικας ἄρρενας
 15 εἶναι νομίζειν τοὺς κατόχους· αὐτῷ γὰρ αὐτοὺς καὶ προσ-
 ηγόρευσας τοὺς μητρίζοντας· οὐ μὴν τό γε ἀληθὲς οὕτως
 ἔχει· γυναῖκας γὰρ εἰσιν αἱ προηγουμένως μητρίζουσαι,
 18 ἄρρένων δὲ ὀλιγοστοὶ καὶ ὅσοι ἂν ᾧσιν ἀπαλώτεροι. δύ-

1. ἀέρος B. 5. γινόμενα] sic AD, γινόμενα O. 6. ἐπι-
 φῆμισαν O. 8. μὲν] sic ACD, om. O. 9. φρουρητικὴ] sic
 AD, φρουρητική O.* 10. σαβαζίου ABD. || βαρχείας] βρα-
 χείας ABCD. 11. μηνιμάτων] sic AD, μηνυμάτων O.
 12. αἱ] sic ACD, om. O. 18. δὲ] sic ACD, δὲ οἱ O.

nec illud quod aëris et continentis temperies differentiam in afflato-
 rum crasi efficiat; nequeunt enim divini afflatus opera a diis pro-
 fecta corporeis qualitibus aut temperamentis affici et mutari: sed
 nec illud quod ad passiones et res genitas quidam accommodarunt
 deorum inspirationem; impatibilis enim est et praestantior quam ut
 in generationem prolabatur ea largitio, qua dii suas operationes ho-
 minibus communicant. quare cum Corybantum vis et afflatio ad
 rerum custodias et initia pertineat, Sabazii autem apta sit ad de-
 bacchationes et animarum purgationes et veterum irarum solutiones,
 manifestum est diversissimos quoque esse illorum afflatus.

Quod ad deorum matrem attinet videris tu quidem existimare,
 solos mares eius afflatu corripi, sic enim eos metrixantes appellabas.
 atqui res ita non se habet, nam mulieres praecipue eius sectam se-
 quuntur, virorum paucissimi iique fere qui sunt effeminatiores. habet

ναμιν δ' ἔχει καὶ οὗτος ὁ ἐνθουσιασμὸς ζωογόνον τε καὶ ἀποπληρωματικὴν, καθὼ δὴ καὶ διαφερόντως τῆς ἄλλης μανίας πάσης διενήνοχεν. 3

Οὕτω δὴ οὖν καθ' ὁδὸν ἰόντες τὴν ἐξῆς τοῦ παρόντος λόγου καὶ τὰς τῶν Νυμφῶν ἢ Πανὸς ἐπιπνοίας καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν διαφορὰς κατὰ τὰς τῶν θεῶν δυνάμεις οἰκείως διακρίνοντες, διαστήσομεν κατὰ τὰς προσήκουσας αὐτῶν ιδιότητας ἐξηγησόμεθα τε διὰ τί ἐκπηδῶσι καὶ ἐν ὄρεσι διατρίβουσι καὶ διὰ τί δεδεμένοι φαίνονται 9 τινες καὶ διὰ τί διὰ θνυσιῶν θεραπεύονται· πάντα τε ταῦτα τοῖς θεοῖς αἰτίοις ἀποδώσομεν ὡς ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ πᾶν κῦρος· ἀλλ' οὔτε σωματικά τινα ἢ τῆς ψυχῆς περι- 12 τώματα συναθροιζόμενα δεῖσθαι τοῦ ἀποκαθαίρεσθαι ἐροῦμεν, οὔτε ὥρων περιόδους αἰτίας εἶναι τῶν τοιούτων παθημάτων, οὔτε τὴν τοῦ ὁμοίου καταδοχὴν καὶ τὴν τοῦ ἐναντίου ἀφαιρέσιν λατρείαν τινὰ φέρειν τῆς τοιαύτης 15 ὑπερβολῆς φήσομεν· τὰ γὰρ τοιαῦτα πάντα σωματοειδῆ

4. τὴν] τὸ O. 5. τὰς] sic ACD, om. O. 6. διὰ τί] sic C, διὰ τι A, δι' αὐτὸ O. 7. δεδόμενοι B, δεδομένοι C, δεδομένοι (in marg. a sec. manu: ἀν δεδεμένοι?) D. 8. θεοῖς] θεοῖς D. 9. συναθροζόμενα D. 10. ὥρων B. 11. φέρειν] sic ACD, ἀφαρτεῖν O.

autem afflatus ille vim ad vitam generationemque perficiendam, unde et longissime ab omni alio furoris genere differt.

Atque hoc modo quod reliquum est huius sermonis ordine per-textentes, etiam Nympharum et Panis afflationes et alias illorum differentias tum ipsas deorum vires distincte prodemus iuxta proprias eorum proprietates, praeterea explicabimus quam ob causam in montibus vagantur, et quare ex iis quidam vincti apparent, et quare sacris factis curantur; et haec omnia divinis causis assignabimus, quae quidem in se omnem harum rerum pondus et rationem continent. sed nec recurremus eo ut dicamus, corporis quosdam aut animae excessus confluisse et purgationem indicasse; sed nec certas periodos affectionum talium causas esse, nec similis receptionem et contrarii amolitionem ullum medicamentum afferre dicemus huiusmodi excessui. haec quippe omnia mere corporea sunt, et a vita divina

καθίστηκε, ζωῆς δὲ θείας καὶ νοεῖας πάντα κειώριται.
 ἕκαστον δὲ ἢ πέφυκε ταύτῃ συμβαίνει καὶ τὰ περὶ αὐτὸ
 3 ἐνεργήματα τελείσθαι· ὥστε καὶ τὰ ἀπὸ τῶν θεῶν ἐγεί-
 ροντα καὶ ἀναβακχεύοντα τοὺς ἀνθρώπους πνεύματα ἐκ-
 βέβληκεν ἄλλην πᾶσαν ἀνθρωπίνην καὶ φυσικὴν κίνησιν,
 6 καὶ οὐ δεῖ δὴ τὸν τρόπον αὐτῶν ἀφομοιοῦν ταῖς συνήθως
 γιγνομέναις ἐνεργείαις, ἐπὶ δὲ τὰ παντελῶς παραλλάττοντα
 καὶ πρωτοῦργα τῶν θεῶν αἷτια αὐτὰς ἀνάγειν προσήκει.
 9 Ἐν μὲν δὴ οὖν τοῦτο εἶδος θεοφορίας τοιόνδε καὶ
 οὕτω γιγνόμενον ὑπάρχει· ἕτερον δὲ τὸ τῶν χρηστηρίων 11
 διαβόητον καὶ ἐναργέστατόν ἐστι πολυμερὲς ἔνθεον μαν-
 12 τεῖον, περὶ οὗ τὰ τοιαῦτα ἀποφαίνεις· οἱ δ' ὕδωρ πιώντες,
 καθάπερ ὁ ἐν Κολοφῶνι ἱερεὺς τοῦ Κλαρίου, οἱ δὲ στο-
 μίοις παρακαθήμενοι, ὡς αἱ ἐν Δελφοῖς θεσπίζουσαι, οἱ
 15 δ' ἐξ ὑδάτων ἀτμιζόμενοι, καθάπερ αἱ ἐν Βραγχίδαῖς προ-

4. ἀναβακχεύοντα D. 6. συνήθων AC. 7. γιγνομέναις
 κειώρι, γινωσκομέναις AB, γνωσκομέναις CD, γενομένας O.
 10—12. ἕτερον δὲ — μαντεῖον post ἀποφαίνεις (v. 12) iterum po-
 nit D. 12. ἀποφαίνει CD. 13. Κολοφῶνι] Colophone in
 Apollinis Clarii specu lacuna est, cuius potu mira redduntur ora-
 cula, bibentium brevior vita. Plin. 2. 103. 232 Sill. || Κλαρίου]
 βλαρίου ABC, βλαρίου (in marg. ab alia manu κλαρίου) D.
 14. παρακαθήμενοι O. 15. ἐνβραγχίδες C.

et intellectuali longissime absunt. unumquodque autem consentaneè
 operatur ad naturam quam est nactum; et proinde spiritus qui a diis
 missi concitant et in raptus homines propellunt, omnem humanam
 et physicam motionem ab initio eiciunt; neque æquum est eorum
 operationes cum aliis quæ nostro more solent fieri comparare, sed
 ad divinas causas quæ prorsus differunt quæque has inferiores ope-
 rando anteverunt, referre decet.

Talis igitur est et hoc modo divinæ fit inspirationis nna spe-
 cies. alia vaticinii divini species est ea quæ per oraculum fit, ce- 11
 lebris illa quidem et ab omnibus agnita et multiplex, de qua talia
 profers. aliqui vero sunt qui aquam bibunt, quemadmodum in Co-
 lophone Clarii sacerdos, alii ad os antri sedent, ut quæ Delphis
 vaticinatur, alii ex aquis vaporem hauriunt, ut quæ in Branchidis

φήτιδες. τριῶν δὲ τουτωνὶ διωνύμων χρηστηρίων ἐμνημόνευσας, οὐχ ὅτι μόνα ἐνταῦθα, πολὺ γὰρ πλείονα ὑπῆρχε τὰ παραλειπούμενα· ἀλλ' ἐπεὶ προεῖχε τῶν ἄλλων ταῦτα, 3 καὶ ἅμα οὐ ἔνεκα ἐζητεῖτο ἱκανῶς ἂν ἐδίδασκες περὶ τοῦ τρόπου, φημὶ τῆς ἐκ θεῶν ἀνθρώποις ἐπιπεμπομένης μαντείας, διὰ τοῦτο δὴ ἠρξέσθης τούτοις. καὶ ἡμεῖς οὖν περὶ 6 τῶν τριῶν τούτων ποιησόμεθα λόγον, τὸν περὶ τῶν πολλῶν μαντείων λόγον ὑπερβάντες.

Τὸ δὲ ἐν Κολοφῶνι μαντεῖον ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσι 9 δι' ὕδατος χρηματίζειν. εἶναι γὰρ πηγὴν ἐν οἴκῳ καταγείῳ καὶ ἀπ' αὐτῆς πίνειν τὸν προφήτην· ἐν τισὶ δὲ τακταῖς νυξὶν ἱερουργιῶν πολλῶν γενομένων πρότερον, πίνοντα 12 δὲ χρησμοδεῖν οὐκέθ' ὁρώμενον τοῖς παρούσι θεωροῖς. τὸ μὲν οὖν εἶναι μαντικὸν ἐκείνο τὸ ὕδωρ αὐτόθεν πρόδηλον· τὸ δὲ πῶς ἐστὶ τοιοῦτον, οὐκέτ' ἂν κατὰ τὴν παροιμίαν 15 πᾶς ἀνὴρ γνοίῃ· δοκεῖ μὲν γὰρ διήκειν τι δι' αὐτοῦ πνεῦμα μαντικόν· οὐ μέντοι τό γε ἀληθές οὕτως ἔχει. τὸ γὰρ θεῖον οὐ διαπεφοίτηκεν οὕτω διαστατῶς καὶ μεριστῶς ἐν 18

5. τῆς] τοῖς D.

6. ἠρξέσθης] sic AC, ἠρξέσθην O.

11 ἀπ' ἐπ' O. || δὲ om. AC. 12. πίνοντα D. 14. εἰ-

ως om. O. 16. αὐτοῦ] sic AD, αὐτὸ O.

prophetides audiunt. horum trium nominatim meministi oraculorum, non quod haec sint omnia, multa enim sunt plura quae praetermisisti; sed quoniam haec aliis famosiora essent, et quod ad modum docendum quo dii vaticinium hominibus communicant, id quod quaerimus, sufficiebant, ideo opinor his contentus fuisti. quare et nos de his tribus solis agemus, longam de aliis oraculis omnibus sermonem insuper habituri.

Est igitur in confesso apud omnes quod oraculum Colophonium per aquam responsa edat: esse enim constat in antro subterraneo fontem e quo bibit propheta. postquam autem biberit et multa statim noctibus sacra prius peracta fuerint, tum demum vaticinatur invisibilis factus omnibus qui intersunt quod igitur aqua illa divinator sit manifestum est ex his: quomodo tamen talis fiat, id quidem ut est in proverbio non est cuiuslibet hominis intelligere. videri enim potest spiritus divinus per aquam transire; sed ita re vera non se habent ista. ipsum namque divinum numen non ita secun-

τοῖς αὐτοῦ μετέχουσιν, ἀλλ' ὡς παρέχον ἔξωθεν καὶ ἐπι-
λάμπον τὴν πηγὴν, πληροὶ δυνάμεως αὐτὴν ἀφ' ἑαυτοῦ
3 μαντικῆς· οὐ μέντοι τοῦγε θεοῦ πᾶσά ἐστιν ἡ ἐπίπνοια,
ἣντινα παρέχει τὸ ὕδωρ, ἀλλ' αὐτὴ μὲν ἐπιτηδαιότητα
μόνον καὶ ἀποκάθαρσιν τοῦ ἐν ἡμῖν αἰγοειδούς πνεύμα-
6 τος ἐμποιεῖ, δι' ἣν δυνατοὶ γιγνόμεθα χωρεῖν τὸν θεόν.
ἄλλη δ' ἐστὶν ἡ τοῦ θεοῦ παρουσία καὶ προτέρα ταύτης
καὶ ἄνωθεν ἐναστράπτουσα· αὕτη τοίνυν οὐδενὸς ἀφέστηκε
9 τῶν ἐχόντων διὰ τὴν τῆς οικειότητος συναφίαν πρὸς ἑαυτήν·
πᾶρεστι δ' εὐθύς καὶ χρῆται ὡς ὄργάνῳ τῷ προφήτῃ ὅτε
ἑαυτοῦ ὄντι οὔτε παρακολουθοῦντι οὐδὲν οἷς λέγει ἢ ὅπου
12 γῆς ἐστίν· ὥστε καὶ μετὰ τὴν χρησμοδικίαν μόγις ποτὲ
ἑαυτὸν λαμβάνει· καὶ πρὸ τοῦ πίνειν δὲ οὕτως ἀπειτῇ τὴν
ἡμέραν ὅλην καὶ νύκτα, καὶ ἐν ἱεροῖς τισὶν ἀβάτοις τῷ
15 πλῆθει καθ' ἑαυτὸν ἀνακεχώρηκεν ἀρχόμενος ἐνθουσιῶν,
καὶ διὰ τῆς ἀποστάσεως καὶ ἀπαλλαγῆς τῶν ἀνθρωπίνων
πραγμάτων ἄχραντον ἑαυτὸν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ θεοῦ πα-
18 ρασκευάζει· ἐξ ὧν δὴ εἰς καθαρὰν ἔδραν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς

2. πηγὴν B. 3. τοῦγε] sic AD, γε O. 4. αὕτη D.
5. μένον om. D. || αἰγοειδούς B. 8. ἀναστράπτουσα B.
9. τὴν om. ACD. 11. οὐδενὶ O. || λέγειν B. 12. μόλις D.
15. ἀνακεχώρηκεν CD. || ἐνθουσιῶν A.

dum distantiam et divisionem transcurrit per ea quae de eo parti-
cipant, sed extrinsecus comprehendit et affulget fonti, eumque de
suo implet potestate ad divinandum conferente. quamquam ea
quam nobis aqua praebet, non est tota quae a deo venit inspiratio,
nam haec nos duntaxat parat, purgatque spiritum in nobis lumino-
sum, ita ut apti efficiamur ad deum recipiendum. sed alia est dei
praesentia isthac antiquior et caelitus irradians, atque haec quidem
a nomine abest qui propter congruitatem eam possit contingere. ad-
est itaque cito, utiturque propheta tamquam organo, qui interim ne-
que sui iuris est, neque assequitur quidquam eorum quae dicit, neque
nisi gentium sit constitutus; unde et post effata vix sero se ipsam
recolligit. quinetiam ante potum aquae diem noctemque a cibis
abstinet, et ad sacra quaedam se revocat vulgo inaccessibleia, iam-
iam enthusiasmo se praeparans: itaque propter sequestrationem et
negotiorum humanorum fugam sincerum se reddit aptumque ad deum

ἐλλάμπουσιν ἔχει τὴν τοῦ θεοῦ ἐπίπνοϊαν, ἀκάλυτον τε
ἐαυτῇ παρέχει τὴν κατακωχὴν καὶ τὴν παρουσίαν τελείαν
καὶ ἀνεμπόδιστον. 3

Ἡ δ' ἐν Δελφοῖς προφητὶς, εἴτε ἀπὸ πνεύματος λεπτοῦ
καὶ πυρώδους ἀναφερομένου ποθὲν ἀπὸ στομίου θεμισ-
τεύει τοῖς ἀνθρώποις, εἴτε ἐν τῷ ἀδύτῳ καθημένη ἐπὶ 6
δίφρου χαλκοῦ τρεῖς πόδας ἔχοντος χρηματίζει, εἴτε καὶ
ἐπὶ τοῦ τετράποδος δίφρου ὅς ἐστιν ἱερὸς τοῦ θεοῦ, παν-
ταχῇ οὕτω δίδωσιν ἐαυτὴν τῷ θεῷ πνεύματι, ἀπὸ τε τῆς 9
τοῦ θεοῦ πυρὸς ἀκτῖνος καταναγάζεται. καὶ ὅταν μὲν
ἀθρόον καὶ πολλὸν τὸ ἀναφερόμενον ἀπὸ τοῦ στομίου πῦρ
κίκλῳ πανταχόθεν αὐτὴν περιέχῃ, πληροῦται ἀπ' αὐτοῦ 12
θείας αἰγῆς· ὅταν δὲ εἰς ἔδραν ἐνιδρυθῇ τοῦ θεοῦ, τῇ
σταθερᾷ τοῦ θεοῦ μαντικῇ δυνάμει συναρμόζεται· ἐξ ἀμ-
φοτέρων δὲ τῶν τοιούτων παρασκευῶν ὅλη γίνεται τοῦ 15
θεοῦ. καὶ τότε δὴ πάρεστιν αὐτῇ χωριστῶς ὁ θεὸς ἐπι-
λάμπων, ἕτερος ὢν καὶ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ πνεύματος καὶ

2. αὐτῇ AC. 3. καὶ om. AC. 7—8. τρεῖς πόδας ἔχοντος
—τετράποδος δίφρου] duae indicantur Pythiae sacerdotis sellae,
quarum altera tribus, altera quattuor pedibus fulciebantur. de qui-
bus sellis aliam apud veteres scriptores notitiam frustra quaesivi.
C. O. Mülleri dissertationem de tripode Delphico inspicere mihi
non licuit. 10. θεοῦ om. O. 12. περιέχῃ scripsi, περιέχει A,
περιέχει (corr. περιέχῃ) D, περιέχει O. 16. 17. ἐπιλάμπει AC.

auscipiendum: et per haec quidem puram animae suae tabulam di-
vinae substernit inspirationi affulgenti, obsessionem efficit liberam
et praesentiam perfectam expeditamque.

Sibylla in Delphis, sive per spiritum tennem et igneum erum-
pentem ex antri ore hominibus oracula fundit, sive in adyto sedens
super aeneum tripodem, aut ut fit super sellam quattuor habentem
pedes deo sacram responsa prodat, utrobique se dat divino spiritui,
unde radio divini ignis illustratur. et quando contingit illam cir-
cumcingi copioso ex antri ore profluenti igne, divino splendore tota
repletur. iterum quando occupat dei sellam, accommodatur stabi-
liter divinatrici dei potentiae: utrisque vero his apparatus dei tota
fit vates. adest ei sane tunc deus et affulget separatim, et alius

τῆς ἰδίας ἕδρας καὶ πάσης τῆς περὶ τὸν τόπον φυσικῆς καὶ ἱερᾶς φαινομένης κατασκευῆς.

- 3 Καὶ μὴν ἡ γε ἐν Βραγχίδαῖς γυνὴ χρησμοδός, εἴτε ῥάβδον ἔχουσα τὴν πρῶτως ὑπὸ θεοῦ τινὸς παραδοθεῖσαν πληροῦται τῆς θείας αὐγῆς, εἴτε ἐπὶ ἄξονος καθημένη
6 προλέγει τὸ μέλλον, εἴτε τοὺς πόδας ἢ κράσπεδόν τι τέγουσα τῷ ὕδατι ἢ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀτμιζομένη δέχεται τὸν θεόν, ἐξ ἀπάντων τούτων ἐπιτηδεῖα παρασκευαζομένη πρὸς
9 τὴν ὑποδοχὴν ἔξωθεν αὐτοῦ μεταλαμβάνει.
Ἀηλοὶ δὲ καὶ τὸ τῶν θνσιῶν πλήθος καὶ ὁ θεισμὸς τῆς ὅλης ἀγιστείας καὶ ὅσα ἄλλα δρᾶται πρὸ τῆς χρησ-
12 μωδίας θεοπροπῶς, τὰ τε λουτρὰ τῆς προφήτιδος καὶ ἡ τρωῶν ὅλων ἡμερῶν ἀσιτία καὶ ἡ ἐν ἀδύτοις αὐτῆς δια-
τριβὴ καὶ ἐχομένης ἤδη τῷ φωτὶ καὶ τεροπομένης ἐν πολλῷ
15 χρόνῳ· καὶ γὰρ αὐτὰ πάντα παράκλησιν τοῦ θεοῦ ὥστε παραγενέσθαι καὶ παρουσίαν ἔξωθεν ἐπιδείκνυσιν, ἐπι-
πνοίαν τε θανμασίαν οἶαν πρὶν καὶ εἰς τὸν συνήρητον τόπον
18 ἀφικέσθαι, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πνεύματι τῷ ἀπὸ τῆς πηγῆς

1. τόπον] sic ACD, τρόπον B, om. O. 3. ἐβραγχίδες C.
5. ἄξωνος O. 11. 12. χρησμοδίας] χωρῆς μωδίας D.
14. ἐροπομένης BD. 17. τόπον] sic ACD, τρόπον B, om. O.

existit ab igne et spiritu sedeque propria et omni circa istum locum apparatus, sive sit physicus sive religiosus.

Femina quinetiam in Branchidis fatidica, sive virgam tenens manu a deorum aliquo olim traditam divino splendore repletar, sive sedens in axe futura canat, sive pedes aut limbum in aqua tingens sive ex aqua vaporem hauriens, deum quoque suscipiat, per omnia haec parata et ad suscipiendum instructa deum extrinsecus admittit.

Sed praeter haec manifestum est ex sacrificiorum multitudine ex stato sanctimoniae rita ex iis omnibus quae iuxta divinas leges ante vaticinium sunt, qualia sunt prophetidis lavacra, dierum trium iugis inedia, in adytis secessus, cum iamiam inceperit lumine circumfundi et gaudio pertentari ex aliquanto tempore: haec omnia id ostendant, deum ut velit adesse rogari, et ab extrinseco praesentiam expectari, et sacerdotem priusquam ad ipsum locum perveniat miro modo inspirari, et ipso postquam sit in loco, alium esse a

ἀναφερομένῳ, ἑτερόν τινα πρεσβύτερον χωριστὸν ἀπὸ τοῦ τόπου θεὸν ἀποφαίνει, τὸν αἷτιον καὶ τοῦ τόπου καὶ τῆς πηγῆς αὐτῆς καὶ τῆς μαντικῆς ὅλης. 3

- 12 Φαίνεται δὴ οὖν καὶ ἡ τῶν χρηστηρίων μαντεία συνομολογοῦσα ταῖς ὅλαις ὑποθέσεσιν ἃς προεορήκαμεν περὶ τῆς μαντικῆς. ἀχώριστος μὲν γὰρ οὖσα τῆς φύσεως 6 τῶν τόπων καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σωμάτων ἡ τοιαύτη δύναμις, ἣ προιοῦσα κατὰ κίνησιν τὴν ἀφορίζομένην ἀριθμῷ, οὐ δύναται τὰ πανταχοῦ καὶ αἰεὶ προγινώσκειν 9 ὡσαύτως· ἀφαιμένη δὲ ἀπόλυτος τῶν τόπων καὶ τῶν διαμεμετρημένων τοῖς ἀριθμοῖς χρόνων (ἅτε δὴ κρείττων οὖσα τῶν γιγνομένων κατὰ χρόνον καὶ τῶν ὑπὸ τόπον 12 κατεχομένων) τοῖς πανταχοῦ οὖσιν ἐξ ἴσου πάρεστι, καὶ τοῖς κατὰ χρόνον φνυμένοις πάντοτε ἅμα σύνεστιν, ἐν ἐνὶ τε συνέλειφει τῶν ὅλων τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν χωρισ- 15 τὴν ἐκείνης καὶ ὑπερέχουσαν οὐσίαν.

Εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς εἰρήκαμεν, ὑπ' οὐδενὸς οὔτε τόπου

2. τρόπου B. 3. πηγῆς] sic ACD, γῆς O. || ante τῆς AC addunt περὶ. 5. ἃς] αἰεὶ BD. 6. περὶ τῆς] sic D, περὶ O. 8. ἣ] sic D, ἡ O. 10. δε] sic AD, δε καὶ O. 11. χρόνον ACD. 11—12. ἅτε δὴ — κατὰ χρόνον om. O. 12. γιγνομένων] sic CD, γινόμενων A. 13. πάρεστι om. D. 14. πάντοτε] sic AC, πάντα τε D, πάντα O. 17. δὴ] δε D.

spiritu illo qui ex aqua ascendit praestantiorē, tum ab ipso illo loco independentem deum, qui auctor est omnis vaticinii quod ex isto loco aut fonte provenit.

- 12 Consentit igitur oraculorum vaticinatio omnibus quas proposuimus de mantice hypothesis. sed si statuatur inseparabilis esse a locorum natura et corporum ei sublectorum vis haec, sive progredi censeatur ad motum aliquem determinatum numero, nunquam poterit ea quae ubique et semper sunt ipsa quoque ubique et semper praecognoscere: sin autem liberetur a locis et temporis numero (quippe quae praestantior est illis quae in tempore fiunt et in locis continentur), omnibus ubicunque sint ex aequo aderit, omniaque quaecumque fiunt simul complectetur, omniumque veritatem simul continebit propter separatam illam et eximiam essentiam.

Haec autem si vere diximus, vis illa deorum vaticinatricis parti-

οὔτε μεριστοῦ σώματος ἀνθρωπίνου οὔτε ψυχῆς κατεχο-
 μένης ἐν ἐνὶ εἵδει μεριστῶν περιεῖληπται μεριστῶς ἢ μαν-
 3 τική τῶν θεῶν δύναμις, χωριστὴ δὲ οὕσα καὶ ἀδιαίρετος
 ὅλη πανταχοῦ πάρεστι τοῖς μεταλαμβάνειν αὐτῆς δυνα-
 μένοις, ἔξωθεν τε ἐπιλάμπει καὶ πληροῖ πάντα, δι' ὧλων
 6 τε τῶν στοιχείων διαπεφοίτηκε, γῆν τε καὶ ἄερα καὶ πῦρ
 καὶ ὕδωρ κατέειληφεν, οὐδὲν τε ἄμοιρον ἑαυτῆς οὔτε τῶν
 ζώων οὔτε τῶν ἀπὸ φύσεως διοικουμένων ἀπολείπει, ἀλλὰ
 9 τοῖς μὲν μᾶλλον τοῖς δὲ ἥττον ἀφ' ἑαυτῆς δίδωσιν τινα
 μοῖραν προγνώσεως· αὐτὴ μέντοι πρὸ τῶν ὧλων προϋπάρ-
 χουσα αὐτῷ τῷ χωριστῷ ἑαυτῆς ἰκανὴ γέγονεν ἀποπλη-
 12 ρῶσαι πάντα, καθ' ὅσον ἕκαστα δύναται αὐτῆς μετέχειν.

Ἰδωμεν τοίνυν τὸ ἐντεῦθεν ἄλλο εἶδος ἰδιωτικὸν καὶ 13
 οὐ δημόσιον μαντείας, περὶ οὗ λέγεις ταῦτα· οἱ δὲ ἐπὶ
 15 χαρακτήρων στάντες ὡς οἱ πληρούμενοι ἀπὸ εἰσπρίσεων.
 τοῦτο τοίνυν διὰ τοὺς κακῶς αὐτῷ χρωμένους οὐ ῥάδιον
 ἐνὶ λόγῳ περιλαβεῖν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρόχειρον καὶ κακῶς
 18 ἐπιπολάζον ἐν τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ψευδολογία τε καὶ

2. περιληπται D. 7. τε om. O. 11. αὐτῷ] οὕτω D.
 14. οὐ] οὐδ' O. 15. οἱ] οὐ C. 17. ἐν] ἐν AD.

biliter nusquam continetur, nec a loco nec a corpore quovis humano particulari neque ab anima certae alicui particularium speciei addicta, sed separata ab omnibus existens et indivisibilis tota simul omnibus adest quae eam capere possunt, illustrans forinsecus et omnia replens, perque omnia elementa discurrans, terramque et aërem ignem et aquam complectens; nec praeterit animal aliquod vel naturam cui se non impertiat, quin his magis illis minus det de praecognoscendi facultate: ipsa siquidem ante omnia praeexistens vi sua abstracta replet omnia, quatenus singula eam possunt percipere.

Videamus porro aliam vaticinationis non publicam sed privatam 13 speciem, de qua tu quidem istaec dixisti „nonnulli enthusiastae evadunt consistendo super characteres: quod videtur in iis qui spirituum insinuationibus replentur.“ sed nec facile est sub una ratione speciem hanc perstringere, quod multi sint qui ea perperam utuntur, obvia quidem est haec vaticinandi via et superficialis male, et plu-

ἀπάτῃ χρώμενον οὐκ ἀνεκτῇ, οὐδ' ὅλως ἔχει τινὸς θεοῦ παρουσίαν, κίνησιν δὲ τινα τῆς ψυχῆς ποιῶται παρὰ τοὺς θεοὺς, καὶ ἀμυδράν τινα ἀπ' αὐτῶν εἰδωλικὴν ἐμφασιν 3 ἔλκει, ἥτις διὰ τὸ ἐξίτηλον τῆς δυνάμεως εἰωθὲν ἐνίστει ὑπὸ τῶν δαιμονίων φανύλων πνευμάτων ἐπιταράττεσθαι· ἢ δ' ὄντως τῶν θεῶν τυγχάνουσα, τὰ τε ἄλλα εἰλικρινῆς 8 καὶ καθαρὰ ἄτρεπτος ἀληθείης, καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τῶν ἐναντιῶν πνευμάτων ἄβατός ἐστι καὶ ἀνεμπόδιστος· ὥσπερ γὰρ ἡλίου καταλάμπσαντος οὐ πέφυκε τὴν αἰγὴν ὑπομένειν τὸ σκότος, ἐξαίφνης δὲ ἀφανὲς ἄρδην καθίσταται, καὶ παντελῶς ἐκ μέσων ὑποχωρεῖ καὶ ἐκποδὼν ἐξίσταται, οὕτω καὶ τῆς πάντα ἀγαθῶν πληροῦσης τῶν θεῶν δυνάμεως πολλαχόθεν ἐπιλαμπούσης οὐκ ἔχει χώραν ἢ τῶν μακρῶν ταραχῇ πνευμάτων, οὐδὲ δύναται ποιεῖν διαφαίνεσθαι, ἀλλ' ὥς τὸ μηδὲν ἢ ἐν τῷ μὴ ὄντι κειώριται, οὐδαμοῦ 15 φύσιν ἔχουσα κινεῖσθαι τῶν κρυπτόνων παρόντων, ἢ παρενοχλεῖν αὐτοῖς δυναμένη ἡνίκα ἂν ἐπιλάμπωσι.

1. οὐ δόλως C. 5. δαιμονίων] sic ACD, δαιμόνων O.
 6. ἄλλα] sic ACD, ἀλλ' αἰεὶ O. || εἰλικρινῇ AC. 7. καὶ δὴ ὑπὸ D. 8. ἀνεμπόδιστος D. 9. γὰρ] sic ACD, καὶ O.
 11. ἐκ μέσων] sic AC, ἐν μέσῳ O. 12. οὕτω om. O.
 13. post πολλαχόθεν BCD recedunt ad 2, 8, de Feschiano nil annotatum. 16. παρόντων om. et add. in marg. pr. m. D.

ribus proinde nota, fraudibus et errore plena non ferendis, nec omnino de praesentia divina quidquam habet, sed motam quendam levem in anima praeter deos facit, trahitque subobscuram ab iis et similitudinariam emphasisin, quae subinde ob infirmitatem suam solet a malis daemonicis spiritibus confundi. quae autem deorum ipsorum est apparitio, ut est in ceteris omnibus sincera et pura et inpermutabilis et vera, ita contrariis spiritibus inaccessa est et impediri minime potest. quemadmodum enim solis coruscantis splendorē ferre nequeunt tenebrae, sed penitus evanescent, e medio facessunt et ex templo abscedunt, ita cum deorum potestas quae omnia bonis replet fulgeat undecumque, malorum spirituum turba locum amplius non habet, neque potest se ostendere, sed ac si revera nihilum esset in nihilum abit; nec enim vel movere sese potest vel negotium facessere, quoties meliores spiritus compareant.

Τί ποτ' οὖν τοσοῦτον διάφορόν ἐστιν ἐκατέρου τού-
 των, οὐκ ἄλλοις χρήσομαι γνωρίσμασιν εἰς τὴν διάκρισιν
 3 αὐτῶν ἢ αὐτοῖς τοῖς παρὰ σοῦ ῥηθῆσιν· ὅταν γὰρ εἴπῃς
 οἱ ἐπὶ χαρακτήρων στάντες, οὐδὲν ἄλλο ἔοικας σημαίνειν
 ἢ τὰ αἴτιον τῶν περὶ ταῦτα κακῶν πάντων. εἰσὶ γὰρ
 6 τινες οἱ τὴν ὅλην πραγματείαν τῆς τελεσιουργοῦ θεωρίας
 παραδόντες περὶ τε τὸν καλοῦντα καὶ περὶ τὸν ἐπιόπτην,
 τάξιν τε τῆς θρησκείας καὶ τὴν ὁσιωτάτην ἐν πολλῷ
 9 χρόνῳ τῶν πόνων ἐμμονὴν ἀτιμάσαντες, θεσμούς τε καὶ
 εὐταξίας καὶ τὰς ἄλλας ἀγιστείας παρωσάμενοι, ἀποχρῶ-
 σαν νομίζουσι τὴν ἐπὶ τῶν χαρακτήρων μόνην στάσιν,
 12 καὶ ταύτην ἐν μιᾷ ὥρᾳ ποιησάμενοι, ἐισκρίνειν νομίζουσί
 τι πνεῦμα· καίτοι τί ἂν γένοιτο ἀπὸ τούτων καλὸν ἢ τέ-
 λειον; ἢ πῶς ἔνεστι τὴν αἰδίον καὶ τῷ ὄντι τῶν θεῶν
 15 οὐσίαν ἐφημέροις ἔργοις συνάπτεισθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς πρά-
 ξεσι; διὰ ταῦτα δὴ οὖν οἱ τοιοῦτοι προπετεῖς ἄνδρες τοῦ

1. τοσαῦτον O. 4. ἄλλο] ἀλλ' O. || μαίνειν C. 6. οἱ]
 οἱ O. 7. ἐπιόπτην B. 8. ὁσιωτάτην D. 10. εὐταξίας.
 τελετάς. ἐντυχίας. εὐσταθείας margo B, ἐνταχίας (corr. ἐ-
 ταφίας) A, ἐνταχίας CD, ἐνταχίας B, ἐντυχίας Gale in cor-
 rigendis. 11. ἐπὶ] ἀπὸ D. 13. καλόν] κακόν D.

Cum igitur haec ita different, non aliis indiciis utar ad discrimen statuendum inter ea, quam iis ipsis verbis quae tu attulisti. cum enim sic diceret „quidam soli characteribus innitentes“ plane mihi significare visus es malorum circa haec omnium causam. sunt enim quidam qui totum negotium sacrorum rituum et ordinem insuper habent tum quoad sacerdotem tum quoad epoptem, qui constitutiones religionis et sanctissimam laborum per longum tempus tolerantiam nihili facientes, legesque et statuta aliasque caeremonias reiicientes, solam characterum contexturam sufficere credunt, quam cum una hora observarint, posse se spiritum aliquem includere existimant. enimvero quid boni aut perfecti ab istis sperari potest, aut quomodo poterit quis unius dieculae operationibus sempiternam et veram illam deorum essentiam sacris faciendis attingere? per haec igitur constat

παντὸς ἀμαρτάνουσιν, οὐδὲ ἄξιον αὐτοὺς ἐν μάντεσι καταριθμεῖσθαι.

- 14 Περὶ δὲ ἄλλου γένους μαντικῆς λέγεις ταῦτα· ἄλλοι 3 παρακολουθοῦντες ἑαυτοῖς κατὰ τὰ ἄλλα, κατὰ τὸ φανταστικὸν θειάζουσιν, οἱ μὲν σκότος σύνεργον λαβόντες οἱ δὲ καταπόσεις τινῶν οἱ δ' ἐπωδὰς καὶ συστάσεις· καὶ οἱ 6 μὲν δι' ὕδατος φαντάζονται οἱ δὲ ἐν τοίχῳ οἱ δ' ἐν ὑπαίθρῳ ἀέρι οἱ δ' ἐν ἡλίῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν κατ' οὐρανόν. πᾶν δὴ καὶ τοῦτο ὃ λέγεις τῆς μαντείας γένος πολυειδὲς 9 ὃν μιᾷ συνελήπται δυνάμει, ἣν ἂν τις φωτὸς ἀγωγὴν ἐπονομάσειεν. αὕτη δὴ πού τὸ περικείμενον τῇ ψυχῇ αἰθερῶδες καὶ αὐγοειδὲς ὄχημα ἐπιλάμπει θείῳ φωτί, ἐξ οὗ 12 δὴ φαντασθαίαι θεῖαι καταλαμβάνουσι τὴν ἐν ἡμῖν φανταστικὴν δύναμιν κινούμεναι ὑπὸ τῆς βουλήσεως τῶν θεῶν. ὅλη γὰρ ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς καὶ πᾶσαι αἱ ἐν αὐτῇ 15 δυνάμεις ὑποκείμεναι τοῖς θεοῖς κινοῦνται, ὅπως ἂν ἡγεμόνες αὐτοῖς ἐθέλωσι.

Καὶ τοῦτο διχῶς γίνεται ἢ παρόντων τῇ ψυχῇ τῶν 18

1. οὐδὲ] τοῦ δὲ BC, τοῦδε D, τοῦ A. || ἄξιον] ἄξιους C, ἄξιον εἶναι A. 5. σύνεργον] sic ACD, συνεργεῖν O cf. 133, 12. 7. τύχῃ B. 11. δὴ] sic AC, δέ O. 12. ἀγωιδὲς D.

quod prorsus peccant audaces homines, neque oportet eos in vatium numero percensere.

- 14 De alio vaticinii genere haec affert „alii cum cetera satis apud se sint sola phantasia afficiuntur, quoniam aliqui tenebras habent auxiliatrices alii potiones quasdam alii carmina et compositiones: alii per aquam phantasma accipiunt alii in pariete alii in aperto aëre alii in sole alii in stellis aliis.“ sed totum hoc genus manticae quanquam multiforme sit potest tamen sub una specie comprehendī, quam non male illuminationem quis appellaverit. illa autem circumpositum animae aetherium et splendidum vehiculum divina luce perfundit, unde ad deorum voluntatem percitae imagines divinae eam quae est in nobis attingunt phantasiam tota enim animae vita omnesque eius facultates deorum parent motibus, ut quo velint earum duces impellant.

Fit autem dupliciter hoc vel cum dii sola praesentia sine medio

- θεῶν ἢ προδραμόν τι εἰς αὐτὴν φῶς ἀφ' ἑαυτῶν ἐπιλαμπόντων· καθ' ἑκάτερον δὲ τὸν τρόπον χωριστὴ καὶ ἡ
 3 θεία παρουσία ἐστὶ καὶ ἡ ἑλλαμψις. ἡ μὲν οὖν προσοχὴ καὶ διάνοια τῆς ψυχῆς παρακολουθεῖ τοῖς γιγνομένοις, ἐπειδὴ τούτων τὸ θείον φῶς οὐκ ἐφάπτεται· ἐπιθυιάζει
 6 δὲ τὸ φανταστικόν, διότι οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀπὸ δὲ τῶν θεῶν ἐγείρεται εἰς τρόπους φαντασιῶν, ἐξηλλαγμένης πάντῃ τῆς ἀνθρωπίνης συνηθείας.
- 9 Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ τὸ ἐναντίον δεκτικὴ ἐστὶ τοῦ ἐναντίου κατὰ μεταβολὴν καὶ ἔκστασιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἡ τὸ συγγενὲς καὶ οικεῖον δι' ὁμοιότητα, διὰ ταῦτα δὴ εἰκότως
 12 τοτὲ μὲν σκότος συνεργὸν λαμβάνουσιν οἱ φωταγωγοῦντες, τοτὲ δὲ ἡλίου φῶς ἢ σελήνης ἢ ὅλως τὴν ὑπαίθριον αὐγὴν συλλαμβανόμενα ἔχουσι πρὸς τὴν ἑλλαμψιν.
- 15 Ἐνίοτε δὲ καὶ καταστάσεις τινων χρῶνται, ὅσα οικεῖα τοῖς θεοῖς ὑπάρχει τοῖς μέλλουσιν ἐπιφύρεσθαι, ἡ καὶ ἐφροδαῖς ἢ συστάσεσι καὶ αὐταῖς οικείως παρεσκευασμέναις

4. γιγνομένοις] sic A, γιγνουμένοις D, γενομένοις O. 5. οὐκ om. A. 7. ἐξηλλαγμένης A. 9. ἐπειδὴ] ἐπεὶ AD.
 12. τοτὲ μὲν et τοτὲ δὲ] sic D, τό τε μὲν et τό τε δὲ O. || λαμβάνουσιν οἱ φωταγωγοῦντες om. et add. in marg. pr. m. D.
 13. 14. αὐγῇ] αὐτὴν O. 17. οικείαις CD.

animae adsunt vel cum lumen aliquod praeivum in animam emittunt; sed utroque modo separabilis permanet tum praesentia deorum tum irradiatio. nam attentio quidem animi et cogitatio animadvertit quae fiunt, nam ad has rationis facultates divina lux non pertingit; sed numine afflatur phantasia, eo quod non a se ipsa sed a diis evehatur in modos phantasiarum, commutata prorsus humana consuetudine.

Quandoquidem vero omne contrarium post mutationem factam et sui inanitionem susceptibile est contrarii sui, et simile potest recipere simile, ideo congruenter illuminati tum tenebras in auxilium adsciscunt, tum etiam solem lunam et ut verbo dicam universum aetheris fulgorem ad illustrationem mutantur.

Aliquando vero adhibent quaedam diis insinuandis accommoda, ut carmina et incantationes convenientes ad praeparandum spectaculum praesentiae et epiphaniae deorum. aliquando mediante aqua

εἰς τε τὴν κατασκευὴν τῆς ὑποδοχῆς καὶ τὴν παρουσίαν τῶν θεῶν καὶ ἐπιφάνειαν. ἐνίοτε δ' αὖ καὶ δι' ὕδατος ἄγουσι τὸ φῶς, ἐπειδὴ διαφανὲς ὄν τοῦτο εὐφρῶς διάκειται 3 πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ φωτός. ἄλλοτε δ' εἰς τοῖχον αὐτὸ ποιοῦσιν ἐπιλάμπειν, ταῖς ἱεραῖς τῶν χαρακτηρῶν καταγραφαῖς προευνεπίζοντες ἔδραν ἀρίστως εἰς τὸν τοῖχον 8 τῷ φωτὶ, καὶ ἅμα ἀποστηρίζοντες αὐτὸ ἐνταῦθα ἐν τινι στερεῷ χωρίῳ, ὥστε μὴ ἐπὶ πολὺ διαχεῖσθαι.

Γίνονται δ' ἂν καὶ ἄλλοι πλείονες τρόποι τῆς τοῦ 9 φωτός ἀγωγῆς· ἀλλ' ὅμως εἰς ἐν ἀνάγονται πάντες, εἰς τὴν τῆς αὐγῆς ἑλλαμψιν, ὅπουπερ ἂν καὶ δι' οἴων ὀργάνων ἐπιλάμπωσιν. ἐπειδὴ τοίνυν ἔξωθεν τέ ἐστιν αὕτη 12 καὶ μόνῃ τῇ βουλήσει καὶ νοήσει τῶν θεῶν ὑπηρετοῦντα κέκτηται τὰ πάντα, τὸ δὲ μέγιστον φῶς ἔχει ἱερὸν καταυγάζον, τὸ μὲν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αἰθέρος τὸ δὲ ἐξ ἀέρος 15 ἢ σελήνης ἢ καὶ ἡλίου καταλάμπον ἢ ἄλλης τινὸς οὐρανίας σφαίρας, φαίνεται ἐκ πάντων τούτων αὐτεξούσιος καὶ πρωτουργὸς καὶ τῶν θεῶν ἐπάξιος ὁ τοιοῦτος τρόπος 18 τῆς μαντείας.

2. θεῶν] θεῶν τε D. 4. εἰς] εἰ ABCD. 6. τοῖχον AC.
11. αὐγῆς] αὐτῆς O. 14. 15. καταυγάζειν AC. 15. ἀπὸ]
sic AD, ὑπὸ O. 16. 17. οὐρανίου O. 18. τρόπος] ὁ
τρόπον A, ὁν τρόπον BD, ὡν τρόπος Gale not.

lucem deducunt, quippe quod aqua peridonea sit ad lucem suscipiendam, eo quod transparens sit. alias eam in parietem dirigunt, sacris ad hoc characteribus praeparatum, ut sit idonea lucis sedes, certoque in loco quasi circumscribunt, ne in latius spatium dissipetur.

Possent et alii plures modi illuminationis adferri, sed ad unum revocari possunt, videlicet ad splendoris irradiationem, ubicunque tandem aut per qualiacunque organa dii eam voluerint emittere. quatenus igitur haec illuminatio extrinsecus venit nihilque habet in se quod non servum sit voluntatis et intellectus divini, et quod maximum est lucem habet sacram illuminantem, vel sursum ab aethere vel ab aëre et luna et sole vel ab alia sphaera caelesti, satis constat ex his omnibus quod hic modus vaticinii liberrimus sit primo movens et diis dignissimus.

Φέρε δὴ οὖν ἐπὶ τὸν διὰ τέχνης ἀνθρωπίνης ἐπιτε- 15
 λόμενον τρόπον μετέλθωμεν, ὅστις στοχασμοῦ καὶ οἰή-
 3 σεως πλείονος εἴληφε· λέγεις δὲ καὶ παρὶ τούτου τοιαῦτα·
 οἶδε ἤδη καὶ διὰ σπλάγγων καὶ δι' ὀρνίθων καὶ δι' ἀστέ-
 ρων τέχνην συνεστήσαντο τῆς θήρας τοῦ μέλλοντος. εἰσὶ
 6 μὲν καὶ ἄλλαι πλείονες τέχναι τοιαῦται, πλὴν ἄλλα καὶ
 αὐταὶ γε ἀποχρῶσιν ἐνδείξασθαι πᾶν τὸ τεχνικὸν εἶδος
 τῆς μαντικῆς. ὥς μὲν οὖν τὸ ὅλον εἰπεῖν, σημαίους τισὶ
 9 τοῦτο θείους χρήται ἐκ θεῶν ἐπιτελουμένοις κατὰ ποικί-
 λους τρόπους. ἀπὸ δὲ τῶν θείων τεκμηρίων κατὰ τὴν
 συγγένειαν τῶν πραγμάτων πρὸς τὰ δεικνύμενα σημεῖα
 12 συμβάλλει πως ἡ τέχνη, καὶ στοχάζεται τῆς μαντικῆς ἐξ
 εἰκότων τινῶν αὐτὴν συλλογίζομένη. τὰ μὲν οὖν σημεῖα
 οἱ θεοὶ ποιοῦσι διὰ τῆς φύσεως τῆς δουλευούσης αὐτοῖς
 15 πρὸς τὴν γένεσιν, τῆς τε κοινῆς καὶ τῆς ἰδίας ἐκάστων,
 ἥ διὰ τῶν γενεσιουργῶν δαιμόνων οἵτινες τοῖς στοιχείοις
 τοῦ παντός καὶ τοῖς μερικοῖς σώμασι, ζώοις τε καὶ τοῖς
 18 ἐν τῷ κόσμῳ πᾶσιν ἐπιβεβηκότες ἄγουσι τὰ φαινόμενα

2. μετέλθωμεν] sic ACD, μεταρχόμενος O. 6. τοιαῦτα D.
 7. αὐταὶ γε] αὐτάς γε B. 9. τούτῳ BD, τούτῳ C. 12. τὴν
 μαντικὴν ACD et Gale not. 14. αὐτοῖς] sic A, αὐτῆς O.
 18. ἐπιβεβηκότες B.

Age iam transeamus ad illud genus manticae quod arte humana 15
 constat plurimumque coniecturae habet et opinionis. de hoc igitur
 sic disseris „alii porro artem ad futurorum cognitionem aucupandam
 per extispicia et auguria et astrologiam condidere.“ sunt sane et
 aliae plures huiusmodi artes, sed haec sufficiunt ad ostendendum
 omnes vaticinii species ab arte profectas. ut igitur in universum
 dicam, ars haec utitur signis quibusdam divinis quae ab ipsis diis
 variis modis perficiuntur. ex his divinis ostentis humana sagacitas
 per rerum et signorum convenientiam coniectat utcumque, et vatici-
 nationem colligit probabili ratiocinio. dii igitur signa ostendunt per
 naturam tum genericam tum specificam, quae illis in generatione sub-
 servit, vel per daemones generationi praefectos qui praesidentes uni-
 versi elementis tum corporibus particularibus animalibusque et ce-
 teris in toto universo, omnia quae fiunt cum facilitate ad deorum

μετὰ ῥεστώνης ὅπηπερ ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς. συμβολικῶς δὲ τὴν γνώμην τοῦ θεοῦ ἐμφαίνουσι, καὶ τὴν τοῦ μέλλοντος προδήλωσιν καθ' Ἡράκλειτον οὔτε λέγοντες οὔτε 3 κρύπτοντες ἀλλὰ σημαίνοντες, ἐπειδὴ τῆς δημιουργίας τὸν τρόπον ἀποτυποῦσι διὰ τῆς προδηλώσεως. καθάπερ οὖν δι' εἰκόνων γεννῶσι πάντα, καὶ σημαίνουσιν ὡσαύτως διὰ 6 συνθημάτων. ἴσως δὲ καὶ τὴν ἡμετέραν σύνεσιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς εἰς ὁξύτητα πλείονα ἀνακινοῦσι.

- 16 Ταυτὶ μὲν οὖν κοινῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὅλης ἀνθρω- 9 πίνης τοιαύτης τέχνης διωρίσθω· κατ' ἰδίαν δὲ τὰ μὲν σπλάγχνα ἣ τε ψυχὴ τῶν ζώων καὶ ὁ ἐφεστικῶς αὐτοῖς δαίμων καὶ ὁ ἀήρ ἣ τε κίνησις τοῦ ἀέρος καὶ ἡ τοῦ περι- 12 ἔχοντος περιφορὰ μεταβάλλει ποικίλως ὅπηπερ ἂν ἀρέσκη τοῖς θεοῖς. σημεῖον δὲ τὸ πολλάκις εὐρίσκεισθαι αὐτὰ ἀκάρδια ἢ ἄλλως ἄμοιρα τῶν κυριωτάτων μερῶν, ὧν ἀπε- 15 στερημένα οὐχ οἶά τε ἦν ὅλως τοῖς ζώοις παρέχειν τὸ ζῆν. τοὺς δὲ ὄρνιθας κινεῖ μὲν καὶ ἡ τῆς ἰδίας ψυχῆς ὁρμῇ,

1. μετὰ] sic ACD, μετὰ τῆς O, om. B. 2. ἐμφαίνουσι, καὶ τὴν τοῦ om. O. 3. καθ' Ἡράκλειτον] Schleiermacher pag. 333. 5. διὰ] καὶ διὰ ACD. 6. εἰκόνων] εἰδῶν Tayl. || προσσημαίνουσιν Gale not. || διὰ] καὶ διὰ ABCD. 7. σύνεσιν] sic Gale not.; σύνθεσιν O. 11. ἐφεστικῶς D.

obsequium perficiunt. symbolice vero voluntatem dei significant et futurorum notitiam, ut inquit Heraclitus „nec loquentes nec celantes sed significantes“, quoniam rerum agendarum rationem quasi praefigurant per hanc praeiviam manifestationem. et quemadmodum dii per ideas omnia generant, itidem per synthemata haec omnia significant; immo sagacitatem nostram hac occasione acutiores reddunt.

- 16 Haec igitur a nobis in genere de universa hac humana arte vaticinandi definita sunt; particularius autem exta animalium varie permutant ad deorum voluntatem tum ipsa eorum anima tum daemones iis praefectus tum aër tum caeli circuitus. hoc ita esse signum illud est, quod saepe exta sine corde aut sine aliis partibus principalibus deprehendantur, sine quibus non possent vitam animalibus praebere. aves itidem permoventur tum a suae animae impetu tum a praeside

κινεῖ δὲ καὶ ὁ τῶν ζώων κροτος δαίμων, ἥδη δὲ καὶ ἡ
 τοῦ ἀέρος τροπή καὶ ἡ καθήκουσα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ δύ-
 3 ναμὶς εἰς τὸν ἀέρα· πάντα συμφωνοῦντα τοῖς βουλήμασι
 τῶν θεῶν ἄγει αὐτὰς ὁμολογουμένως οἷς οἱ θεοὶ καταρ-
 χὰς ἐπιτάττουσι. σημεῖον δὲ καὶ τούτου μέγιστον· οὐ γὰρ
 6 τῶν κατὰ φύσιν τινὶ προσέεικε πράγματι τὸ ἀπορρήσσειν
 τοὺς ὀρνίθιας αὐτοὺς ἐαυτοὺς καὶ ἀναιρεῖν πολλὰκις· ἀλλ'
 ὑπερφυῖς δὴ τὸ ἔργον ἐστὶ τοῦτο, ὥς ἐτέρου τινὸς ὄντος
 9 τοῦ διὰ τῶν ὀρνίθων ταῦτα ἀπεργαζομένου.
 Ἀλλὰ μὴν αἶ γε τῶν ἀστρων φοραὶ πλησιάζουσι μὲν
 ταῖς κατ' οὐρανὸν αἰδίοις περιφοραῖς, οὐ τόπῳ μόνον ἀλλὰ
 12 καὶ ταῖς δυνάμεσι καὶ ταῖς τοῦ φωτὸς διαδρομαῖς· κι-
 νοῦνται δὲ ὅπηπερ ἂν οἱ κατ' οὐρανὸν θεοὶ κελεύωσι. τὸ
 γὰρ εὐαγέστατον καὶ ἄκρον τοῦ ἀέρος ἐπιτηδείως ἔχον
 15 ἐξάπτεσθαι εἰς πῦρ, ἅμα τε ἐπινεύουσιν οἱ θεοὶ καὶ εὐθύς
 ἀνακαίεται. ἐὰν δὲ τις καὶ νομίζῃ τῶν οὐρανίων τινὰς
 ἀπορροίας ἐνδίδοσθαι εἰς τὸν ἀέρα, καὶ οὗτος οὐκ ἀλλό-
 18 τρια δοξάσει τῶν δρωμένων ἐν τῇ θείᾳ τέχνῃ πολλὰκις.

1. δὲ καὶ] sic ACD, δὲ O. 6. ἀπορρήσσειν] sic Gale not,
 ἀπορίσσειν D, ἀπορήσσειν O. 7. τοὺς] τὰς A. 8. δὴ]
 δὴ τι ACD. 10. φωναὶ πλησιάζουσιν B. 15. ἐξάπτεσθαι]
 ἐξάπτειται Gale not. 16. τις] τι CD. || νομίζῃ] sic Velsenius,
 νομίζει ACD, νομίζει O. 17. ἀπορροίας D.

omnibus animalibus daemone tum ab aëre tum ab influentiis caeli;
 quae omnia conspirant cum deorum voluntate, easque agunt con-
 gruerter ad id quod ab initio dii praeceperunt. huius rei illud in-
 dicio est maximum, quod saepe videamus aves, quod nullius rei
 natura patitur, se ipsas affligere in terram et interimere; ut necesse
 sit concedere, hoc aliud quid esse, quod ista per aves operatur.

Porro astrorum cursus vicini sunt aeternis caeli motibus, non
 tantum loco sed et qualitatibus et lucis radiationibus; unde nimirum
 ad deorum nutum et ipsi concitantur. nam aëris pars suprema et
 liquidissima cum apta sit ignem attingere, statim conflagrat quoties
 dii iusserint. quod si quis ita existimaverit quasdam e caelestibus
 in aërem emitti influentias, sane non aliena ab iis quae solent eve-
 nire in arte sacra existimabit. accedit quod unio et sympathia uni-

καὶ ἡ ἐνωσις δὲ καὶ ἡ συμπάθεια τοῦ παντός καὶ ἡ ὥς
 ἐφ' ἐνὸς ζῶον συγκίνησις τῶν πορρωτάτω μερῶν ὡς ἐγγύς
 ὄντων, τὴν τῶν σημείων τούτων πομπὴν ἐκ θεῶν ἀνθρώ- 3
 ποῖς καταπέμπει, διὰ τοῦ οὐρανοῦ μὲν πρώτως ἔπειτα διὰ
 τοῦ ἀέρος ἐκφαινομένην τοῖς ἀνθρώποις ὡς οἶόν τε μά-
 λιστα λαμπρότατα. 6

Δηλον δὲ οὖν διὰ πάντων τῶν εἰρημένων καὶ τοῦτο
 γέγονεν, ὡς ὀργάνοις μέσοις πολλοῖς οἱ θεοὶ χρώμενοι τὰ
 σημεῖα τοῖς ἀνθρώποις ἐπιπέμπουσι, δαιμόνων τε ὑπερ- 9
 σίαις καὶ ψυχῶν καὶ τῆς φύσεως ὅλης χρώμενοι, πᾶσί
 τε τοῖς περὶ τὸν κόσμον ἐκείνοις ἀκολουθοῦσι κατὰ μίαν
 ἀρχὴν ἐξηγούμενοι καὶ ἀνιέντες τὴν ἀπ' αὐτῶν κατιοῦσαν 12
 κίνησιν, ὅπερ ἂν ἐθέλωσιν. αὐτοὶ δὲ οὖν χωριστοὶ πάν-
 των καὶ ἀπολελυμένοι τῆς σχέσεως καὶ συντάξεως τῆς
 πρὸς τὴν γένεσιν ἄγουσι πάντα ἐν τῇ γενέσει καὶ φύσει 15
 κατὰ τὴν οἰκίαν βούλησιν. ἥκει δὲ οὖν εἰς ταὐτὸ τῷ
 τῆς δημιουργίας καὶ προνοίας τῶν θεῶν λόγῳ καὶ ὁ περὶ
 τῆς μαντικῆς ἀπολογισμός. οὐ γὰρ καθέλκει οὐδὲ οὗτος 18

4—5. καταπέμπει — ἀνθρώποις om. O. 5. ἐκφαινομένου D.

9. 10. ὑπερσίσαις] sic AC, ὑπερσίας O. 10. ὅλοις D.

12. ἐξητούμενοι BCD. || ἀπ'] ἐπ' D. 14. τῆς] τοῖς O.

versi et quasi unius cuiusvis animalis concordia in membris etiam longe distantibus, ac si prope essent, istam signorum emissionem a diis ad homines demittit, primum quidem per caelum, deinde per aërem hominibus quam manifestissime apparentem.

Quod igitur dii utentes multis rebus tamquam organis signa hominibus indicant, ex omnibus quae diximus manifestum est. utuntur autem ministerio tum angelorum tum animarum tum totius naturae et omnium in mundo his obtemperantium, ipsi exordientes tamquam principium primum, et a se ad alia ubi volunt motum descendentem traicientes. ipsi abstracti sunt ab omnibus, ipsi soluti ab omni relatione et compositione quae in generatione versantur, ducunt omnia in generatione et natura iuxta placitum suum. quare pulchre consentit haec vaticinii ratio cum opificio et providentia deorum. nec enim deorum praestantissimam mentem ad res

ἐπὶ τὰ τῆδε καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸν τῶν κρειττόνων νοῦν,
 μένοντος δὲ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τὰ τε σημεῖα καὶ τὴν μαν-
 3 τείαν ὅλην πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφει καὶ ἀπ' αὐτοῦ προϊόντα
 αὐτὰ ἀνευρίσκει.

Ζητεῖς δὲ τὸ λοιπὸν περὶ τοῦ τρόπου τῆς μαντείας 17
 6 τίς τέ ἐστι καὶ ὅποιος, ὃν ἤδη μὲν ἡμεῖς κοινῇ τε καὶ
 κατ' ἰδίαν ἐξηγησάμεθα. σὺ δὲ πρῶτον μὲν ἀποφαίνῃ
 γνώμην τῶν μάντεων, ὥς πάντες διὰ θεῶν ἢ δαιμόνων
 9 φασὶ τοῦ μέλλοντος τυγχάνειν τῆς προγνώσεως, οὐδὲ οἶόν
 τε ἄλλους εἶδέναι αὐτὸ ἢ μόνον τοὺς τῶν ἐσομένων κυ-
 ρίους. ἔπειτα ἀπορεῖς εἰ ἄχρι τοσούτου κατὰγεται εἰς
 12 ὑπηρεσίαν ἀνθρώπων τὸ θεῖον, ὥς μὴ ὀκνεῖν τινὰς καὶ
 ἀλφειτομάνεις εἶναι. τὸ δὲ οὐ καλῶς ὑπολαμβάνεις, τὴν
 περιουσίαν τῆς δυνάμεως τῶν θεῶν καὶ τὴν ὑπερβάλλου-
 15 σαν ἀγαθότητα καὶ τὴν πάντα περιέχουσαν αἰτίαν κη-
 δεμονίαν τε ἡμῶν καὶ προστασίαν, ὑπηρεσίαν ἐπονομάζων.
 καὶ ἔτι ἀγνοεῖς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας, ὥστε οὐ κατ-
 18 ἔλκεται οὔτε ἐπιστρέφεται οὔτος εἰς ἡμᾶς, χωριστὸς δὲ

1. κρεττόνων D. 3. ἐπιφέρει (corr. pr. man. ἐπιστρέφει) D.
 5. τὸ] sic AC, om. O. 10. μόνους CD Reg. || τοὺς om. O.
 12. ὑπερίαν D. 15. 16. κηδαιμονίαν C. 18. χωριστῶς D.

inferiores et nostras pertrahit, sed manente in dignitate sua divina mente, haec nostra hypothesis ad eam revocat tum signa tum manticen totam, et ab ea haec utraque descendere deprehendit.

Quaeris deinceps de modo vaticinii quis sit et qualis, quem 17
 nos iam iam tum in genere tum etiam speciatim explicuimus. et primum ostendis sententiam omnium vatum aientium se nancisci futurorum cognitionem per deos et daemones, nec posse alios futura cognoscere nisi solos futurorum dominos. deinde subdubitas an eo usque summittat se divinitas ad humana servitia, ut velit etiam ex farina vates efficere. ceterum non tu recte quidem facias, cum voces servitium id quod dii faciunt ex potestatis suae plenitudine ex bonitatis exuberantia ex cura nostri et providentia ex causalitate omnia complectente. quid quod ignorare videris modum operationis divinae; nec enim ad nos deus quasi detrahitur aut convertitur, sed praestit separat, itaque communicat participantibus se ipse, tamen

προηγείται καὶ δίδωσι μὲν τοῖς μετέχουσιν ἑαυτόν, αὐτὸς δὲ οὔτε ἐξίσταται ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε ἐλάττων γίνεται οὔθ' ὑπηρετεῖ τοῖς μετέχουσιν, ἀλλὰ τὸνναντίον πᾶσιν ὑπηρε- 3 τοῦσι προσχρῆται.

Δοκεῖ δὲ μοι καὶ ἄλλο διαμαρτάνειν ἢ παροῦσα ἐπί-
στασις· ὥς γὰρ ἐπ' ἀνθρώπων ὑποθεμένη τῶν θεῶν τὰ 6
ἔργα, οὕτω διαμφισβητεῖ περὶ αὐτῶν πῶς γίνεται. διότι
γὰρ ἡμεῖς ἐπιστρέφόμενοι καὶ τοῖς πάθεσιν ἐνίοτε προσ-
κείμενοι τοῖς διοικουμένοις ἐπιμελούμεθα αὐτῶν, διὰ τοῦτο 9
κακῶς εἰκάζει καὶ τὴν τῶν θεῶν δύναμιν ὑπηρετικὴν εἶναι
τοῖς ὑπ' αὐτῶν κατευθυνομένοις· ἢ δ' οὔτε ἐν τῇ ποιήσει
τῶν κόσμων οὔτε ἐν τῇ προνοίᾳ τῆς γενέσεως οὔτε ἐν τῇ 12
περὶ αὐτῆς μαντείας καθέλεται ποτε εἰς τὰ μετέχοντα,
ἀλλὰ μεταδίδωσι μὲν πᾶσι τῶν ἀγαθῶν καὶ παραπλήσια
πρὸς ἑαυτὴν τὰ ὅλα ἀπεργάζεται, ὠφελεῖ τε τὰ διοικούμενα 15
ἀφθόνως, μένει δὲ ὥς πολὺ μᾶλλον ἐφ' ἑαυτῆς τοσούτῳ
μᾶλλον τῆς οικείας τελειότητος πεπλήρωται. καὶ αὕτη
μὲν οὐ γίνεται τῶν μετεχόντων, τὰ δὲ μεταλαμβάνοντα 18
ἴδια ἑαυτῆς ἀπεργάζεται καὶ σώζει μὲν αὐτὰ παντελῶς,

9. ἐπιτελούμεθα C. 10. εἰκάζει] sic BCD, εἰκάζειν A, εἰκά-
ζει O. 12. τῆς om. AC. 13. καθέλεται A, καθέλεται D.
16. ἀφθόρως B. || ὥς] sic A, om. O. 19. αὐτὸ B.

nec excedit e se ipso, nec minor fit, nec servit iis qui eum capiunt, sed vice versa ipse gubernat et tamquam servis utitur omnibus.

Sed et aliter videtur mihi peccare hæc velitatio; operationes enim divinas metitur ad modum humanum, deinde dubitat de iis qui fieri possint. quoniam enim nos rerum curam agimus non nisi ad eas conversi et affectibus affixi iis negotiis quæ administramus; ea propter hæc opinio male coniunctat etiam et deorum potentiam ita servire iis rebus quas procurat: quæ sane ad ea quæ sui participant nunquam sic trahitur nec in mundorum creatione nec in providentia rerum factarum nec in vaticinio circa eas, sed contra omnibus ultro bona impertit omnia ad sui similitudinem format omnia sine invidia administrata adiuvat, et quanto magis manet apud se tanto magis propria adimpletur bonitate. nec ipsa ita se dat participantibus ut eorum fiat mancipium, sed participantia de se sibi pro-

μένει δὲ ἐν ἑαυτῇ τελεία καὶ συλλαμβάνει μὲν αὐτὰ ἅμα
ἐν ἑαυτῇ, ἵπ' οὐδενός γε μὴν ἐκείνων οὔτε κρατεῖται οὔτε
3 περιέχεται.

Μάτην οὖν ἡ τοιαύτη ὑπόνοια παρενοχλεῖ τοῖς ἀν-
θρώποις. οὐδὲ γὰρ μερίζεται ὁ θεὸς παρὰ τοῖς διηρημέ-
6 νους τρόπους τῆς μαντείας, ἀλλ' ἀμερίστως ἅπαντας κατ-
εργάζεται· οὐδὲ κατὰ χρόνον διηρημένως ἄλλοτε ἄλλους
ἐπιτελεῖ, ἀλλὰ ἀθρόως καὶ ἅμα δημιουργεῖ πάντας κατὰ
9 μίαν ἐπιβολήν· οὐδὲ περὶ τὰ σημεῖα κατέχεται περιειλημ-
μένος ἐν αὐτοῖς ἢ διωρισμένος, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ ση-
μεῖα συνέχει, συνείληφέ τε αὐτὰ ἐν ἐνὶ καὶ προάγει κατὰ
12 μίαν βούλησιν ἀφ' ἑαυτοῦ.

Εἰ δὲ καὶ ἄχρι τῶν ἀψύχων οἶον ψηφιδίων ἢ ῥάβ-
δων ἢ ξύλων τινῶν ἢ λίθων ἢ πυρῶν ἢ ἀλφίτων διήκει
15 τῇ προδηλώσει, αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸ θαυμασιώτατόν ἐστι
τῆς θείας μαντικῆς προσημασίας, διότι καὶ τοῖς ἀψύχοις
ψυχῇν καὶ τοῖς ἀκινήτοις κίνησιν ἐνδίδωσι, ποιεῖ τε πάντα

1. αὐτὰ] ἑαυτὰ D.	2. γε om. D.	4. μάτην]
μάτην A. ὑπόνοια D.	5. οὐδὲ] sic D, οὔτε O.	6. 7. ἀπερ- γάζεται AD.
9. ἐπιβολήν D.	10. διωρισμένος scripsi, διορισμένως AD, διωρισμένως O.	10. 11. τὰ σημεῖα] sic ACD, τάσσει μία B, τάζει μία O.
13. ψηφιδίων A.	17. τοῖς]	om. O.

pria reddit eaque integre servat, perstat apud se perfecte, eaque omnia in se comprehendit, ab eorum nullo tenetur aut comprehenditur.

Itaque frustra huiusmodi suspicio turbat homines. neque enim deus distrahitur pro variis vaticiniis quos assignavimus modis, sed indistractus omnes efficit: nec temporibus diversis alios atque alios suppeditat, sed uno nutu semel et simul omnes suggerit; neque in ostentis continetur distrahitur, sed ista ostenta in se ipso continet et in una forma complectitur, et ex se producit omnia uno voluntatis actu.

Quod autem ad signa nobis ostendenda descendat etiam ad inanimata, puta ad calculos virgas ligna quaedam, lapides frumentum farinam, est hoc quidem in divina vaticinii praesignificatione quod maxime miremur, quoniam nostri gratia inanimatis animam, motum immobilibus largiatur, faciatque omnia perspicua et cognoscibilia et

σαφῇ καὶ γνώριμα καὶ λόγου μετέχοντα καὶ ἀφωρισμένα
τοῖς τῆς νοήσεως μέτροις, καίτοι μηδένα λόγον ἔχοντα
ἀφ' ἐαυτῶν. καὶ ἄλλο δὴ τί μοι δοκεῖ δαιμόνιον τι 3
θαῦμα, ὃ θεὸς ἐν τοῦτοις διασημαίνει. ὥσπερ γὰρ ἐνί-
στε τῶν εὐθηδικῶν τινὰ ἀνθρώπων ποιεῖ σοφίας μετὰ
λόγου ἀποφθέγγεσθαι, δι' οὗ πᾶσι κατάδηλον γίνεται, 6
ὥς οὐκ ἀνθρώπινόν τι, θεῖον δὲ τὸ ἔργον ἐστὶ τὸ γεγο-
νός, οὕτω διὰ τῶν ἀπεστερημένων γνώσεως τὰ πάσης
γνώσεως προέχοντα νοήματα ἀποκαλύπτει· κάκεινο ἅμα 9
ἀναφαίνεται τοῖς ἀνθρώποις ὡς πίστεως ἄξια ὑπάρχει τὰ
δεικνύμενα σημεῖα, καὶ ὅτι κρείττων ἐστὶ τῆς φύσεως καὶ
ἐξηρημένος ἀπ' αὐτῆς ὁ θεός· οὕτω τὰ ἐν τῇ φύσει ἄγνωστα 12
γνωστὰ ποιεῖ καὶ τὰ μὴ γινώσκοντα γινώσκοντα, ἡμῖν τε
δι' αὐτῶν ἐντίθῃσι φρόνησιν, καὶ δι' ὅλων τῶν ὄντων ἐν
τῷ κόσμῳ κινεῖ τὸν νοῦν ἡμῶν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, τῶν τε 15
ὄντων καὶ γεγονότων καὶ ἐσομένων.

Οἶμαι δὴ οὖν καὶ ἀπὸ τούτων τὸν τρόπον τῆς μαν-
τικῆς γεγενῆσθαι καταφανῇ παντελῶς ὑπεναντίον ὄντα οἷς 18

1. ἀφορισμένα D.	4. ὃ] ὁ A.	5. μετὰ σοφίας O.
7. ἀνθρώπειον ACD.	8. οὕτω ACD. ἀποστερημένων A.	
11. κρείττονα ABCD.	13. γνωστὰ om. et pen. in marg.	
pr. m. D.	16. γεγονότων] sic AC, γενομένων O.	

rationis quasi capacia, et intelligentiae in cancellis ponat quae omnis per se rationis sint expertia. sed et aliud mihi videtur ingens sane miraculum, quod deus in his ostendit. nam ut deus saepe fatuum aliquem hominem facit sapienter edere verba, per quod interim omnibus manifestum, non id hominis sed dei esse opus, sic per ea quae cognitione carent patefacit quaedam omni cognitione superiora: simul et illud declarat hominibus, signa istiusmodi omni fide digna esse, et quod deus praestantior sit naturae effectis, et quod ipse ab ea in operando non dependeat. adeo ea quae naturaliter inco gnita sunt nota, et quae non intelligunt intelligentia facit, prudentiamque nobis per ea suggerit, et per omnia quae sunt in mundo nostram mentem excitat ad veritatem cognoscendam eorum quae sunt quae fuerunt et quae ventura sunt.

Atque per haec opinor modum vaticinii alium omnino esse ac credebas et suspicabaris tu satis manifestum est. est enim princi-

ὑφορᾶς σὺ καὶ ὑποπτεύεις. ἡγεμονικὸς γάρ ἐστι καὶ πρωτ-
 ουργὸς αὐτεξουσίος τε καὶ ὑπερέχων συνελληφώς τε ἐν
 3 ταύτῳ τὰ ὅλα ἀλλ' οὐκ αὐτὸς περιεχόμενος ὑπὸ τινων
 οὐδὲ διεργόμενος ὑπὸ τῶν μεταλαμβανόντων, ἀλλ' αὐτὸς
 ἀθρόως καὶ ἀδιορίστως πᾶσιν ἐπιβεβηκώς καὶ ἐνεξουσιά-
 6 ζων, ἀδιορίστῳ δὲ θυνάμει ἐπικρατῶν τὰ ὅλα καὶ διαση-
 ματῶν ἀθρόως. ἀφ' ὧν δὴ διαλύσεις ῥαδίως τὰς ιδιω-
 τικὰς ταύτας καὶ παρενοχλούσας τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις
 9 ἀπορίας, ἐπὶ δὲ τὴν νοερὰν καὶ θείαν καὶ ἄψευστον ἀπὸ
 πάντων προσημασίαν τῶν θεῶν ἑαυτὸν ἐπανάξεις δεόντως.
 Ὅτι μὲν οὖν οὐ κατάγεται τὸ θεῖον εἰς τὰ σημεῖα
 12 τῆς μαντικῆς διὰ τούτων ἡγωνισάμεθα· δέχεται δ' ἡμᾶς 18
 ἄγὼν ἐξ ἀγῶνος ἕτερος, οὐκ ἐλάττων τοῦ ἤδη προανυσ-
 θέντος, ὃν ἐπάγεις εὐθὺς παρὶ τῶν αἰτίων τῆς μαντικῆς,
 15 εἰ θεὸς ἢ ἄγγελος ἢ δαίμων ἢ ὅστισοῦν πάρεστι ταῖς
 ἐπιφανείαις ἢ μαντείαις ἢ ταῖς ὁποιασοῦν ἱεραῖς ἐνερ-
 γείαις; πρὸς δὴ τοῦτο ἀπλοῦς ἐστὶν ὁ παρ' ἡμῶν λόγος,

1. ὑφορᾶς] sic Gale not., ὑφορᾶ ACD, ἑφορᾶ B, ἑφορᾶς O.
 1. 2. πρωτουργός D. 4. διεργόμενος D. 6. ἀδιορίστως AC.
 7. δὴ om. D. 9. ἀπορίας B. || δὲ] δὴ A. || ἄψαστον D.
 10. δεόντων C. 11. οὖν] sic ACD, om. O. 12. τούτων]
 sic AC, τοῦτο O. 17. ἡμῶν ACD.

palis et primomovens liber et eximius in se complectens omnia a
 nullo interim ipse comprehensus nec ab ipsis participantibus coër-
 citus, simul et indivisim omnibus praesidet et imperat, potestate il-
 limitata tenet omnia et simul praedicit. per haec igitur facile dis-
 solves dubitationes istas vulgares quae pluribus hominibus negotium
 facessunt, et prout oportet reduces te ipsum ad intellectualement divi-
 nam infallibilem in omnibus praedictionem deorum.

Quod igitur divinitas non deducitur in signa vaticinatoria per
 hoc evicimus; sed excipit nos aliud ex alio certamen, nec levius est 18
 eo quod iam conficimus, quod a te statim adducitur de causis vati-
 cinii: an dens an angelus an daemon aut quilibet mediorum natura-
 rum adsit in epiphaniiis et vaticiniis et aliis quibuscunque sacris
 operationibus? ad hoc igitur una est apud nos responsio, quod

ὥς οὐχ οἷόν τε τι τῶν θείων ἔργων δρᾶσθαι ἱεροπρεπῶς
 ἄνευ τοῦ παρεῖναι·τινα τῶν κρειττόνων ἔφορον καὶ ἀπο-
 πληρωτὴν τῆς ἱερᾶς ἐνεργείας. ἀλλ' ὅπου μὲν τέλεια τὰ 3
 κατορθώματά ἐστι καὶ αὐτάρχη καὶ ἀνενδεῆ, θεοὶ τού-
 των εἰσὶν ἡγεμόνες, ὅπου δὲ μέσα καὶ βραχύ τι τῶν ἄκρων
 ἀπολειπόμενα ἀγγέλους ἔχει τοὺς ἐπιτελοῦντας αὐτὰ καὶ 8
 ἐπιδευκνύοντας, τὰ δ' ἔσχατα δαίμοσι διαπράττεσθαι ἀπο-
 νενέμῃται· πάντα γε μὴν ἐνὶ γέ τινι τῶν κρειττόνων ἐπι-
 τέτραπται τῶν θεοπρεπῶν πράξεων ἢ κατόρθωσις· ἐπεὶ 9
 οὐδὲ λόγον περὶ θεῶν ἄνευ θεῶν λαλεῖν δυνατόν, μήτοι
 γε δὴ ἰσοῦθα ἔργα καὶ πᾶσαν πρόγνωσιν ἄνευ θεῶν τις
 ἂν ἐπιτηδεύσειε. τὸ γὰρ ἀνθρώπινον φύλον ἀσθενές ἐστι 12
 καὶ σμικρόν, βλέπει τε ἐπὶ βραχύ, σύμφυτόν τε οὐδένειαν
 κέκτεται· μία δ' ἐστὶν ἐν αὐτῷ τῆς ἐνυπαρχούσης πλάνης
 καὶ ταραχῆς καὶ τῆς ἀστάτου μεταβολῆς ἰατρεία, εἴ τινα 15
 μετουσίαν θείου φωτὸς κατὰ τὸ δυνατόν μεταλάβοι· ὁ
 δὲ ταύτην ἀποκλείων ταὐτὸν ποιεῖ τοῖς ἐξ ἀψύχων ψυχῇν
 παράγουσιν ἢ τοῖς ἀπὸ τῶν ἀνοήτων νοῦν ἀπογεννώσι· 18

1. τέ τι] sic Gale not., τε τι A, τε O.

2. εὐφορον B.

8. πάντα] πάντη vel πάντως Gale not.

10. λαβεῖν ACD.

|| μήτοι] μή τι C, μήτε A.

12. ἀνθρώπειον ACD.

13. οὐδένειαν] sic ACD, οὐδὲν O.

15. εἴ] ἢ B.

nihil in sacris operibus digne possit praestari nisi adsit aliquis superum spectator operis et consummator. et opera quidem absoluta perfecta et plena deos habent auctores, ubi vero media sunt et ab extremis parum recedunt, angeli ea perficiunt et ostendunt, postremi ordinis opera daemonibus attribuuntur. omnino debita divinorum operum administratio alicui superum permittitur. quoniam autem non possumus vel verbum loqui recte de diis sine diis, multo minus quis rite instituerit opera diis digna et vaticinationem diis non faventibus. nostra enim natura infirma est et imbecillis et parum prospicit, cognatamque habet nullitatem: et unica est ei medela erroris et tumultuationis et instabilis transmutationis, si possit aliquam divini luminis particulam haurire. qui autem secludit divinum lumen in hoc negotio perinde mihi facere videtur ac ii qui velint ex inanimis animam producere, aut mentem ex iis generare quae omni mente

καὶ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τῶν μὴ θείων τὰ θεῖα ἔργα ἀναίτιως
ύψιστησι.

- 3 Τὸ μὲν οὖν θεὸν ἢ δαίμονα ἢ ἄγγελον εἶναι τὸν
ἀποτελοῦντα τὰ κρείττονα ἔργα συγχωρήσειεν ἂν τις· οὐ
μὴν ἔτι γε δίδομεν ὃ σὺ προσέερρηπας ὡς ὁμολογούμενον,
6 ὅτι δι' ἡμῶν ἐλκόμενος ἀνάγκαις ταῖς τῆς κλήσεως ταῦτα
ἐπιτελεῖ· κρείττων γὰρ ἀνάγκης ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ πᾶς
ὁ συναπτόμενος αὐτῷ τῶν κρειττόνων χορὸς, οὐ τῆς ἐξ
9 ἀνθρώπων ἐπαγομένης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅση τὸν κόσμον
κατείληφε· διότι δὴ τὴν αὐλὸν φύσιν καὶ μηδεμίαν πα-
ραδεχομένην ἐπικτήτοιν τάξιν οὐκ ἔστι δουλεύειν οὐδεμιᾷ
12 ἀλλαχόθεν ἐπεισιούσῃ ἀνάγκῃ. εἴτα μέντοι καὶ ἡ κλήσις
καὶ τὰ δρώμενα ὑπὸ τοῦ ἐπιστήμονος τῇ ἐξομοιώσει καὶ
τῇ οἰκειώσει προστρέχει τοῖς κρείττοσιν αὐτὰ καὶ συν-
15 ἀπτεται, ἀλλ' οὐχὶ διὰ βίας ἀπεργάζεται τὴν ἐαυτῶν
ἐνέργειαν.

- Οὐ τοίνυν, ὡς σὺ νενομίκας, παθόντος τοῦ ἐπιστή-
18 μονος θεουργοῦ τὰ γινόμενα ὁρᾶται εἰς τοὺς θεσπίζον-

5. δίδωμεν A. || προσέερρηπας] sic ACD, προέερρηπας O. 10.11. παρ-
εχομένην C. 11. ἔστιν ACD. 12. ἐπεισιούσι D.
14. αὐτὰ A. 17. ὡς σὺ] ὡς καὶ σὺ AC, καὶ σὺ BD.

carent; id enim facit qui ex non divinis divina opera sine ratione
producere velit.

Concedet ergo quis aut deum aut angelum aut daemonem divi-
norum operum esse perfectorem, nec tamen concedimus id quod tu
tamquam confessum adiecisti, quod necessitatibus quibusdam attra-
ctus per invocationem nostram haec obeat deus. praestantior enim
est deus omni necessitate omnisque adeo ab eo pendens superum
chorus, nec ab ea tantum necessitate quam homines invehere possint,
sed ab omni ea quae mundum occupavit: quoniam natura immate-
rialis omnisque adventitii ordinis minime capax nulli aliunde super-
venienti servire possit necessitati. deinde invocatio quidem et ce-
tera opera sacra ab intelligente sacerdote facta, vi similitudinis et
quasi cognationis ad deos ipsa ultro currunt et connectuntur, nec
tamen violentia suas operationes conficiunt.

Non igitur, quemadmodum tu existimasti, quae divinantibus eve-
niunt cum sacerdotis prudentis aliqua passione fiunt, aut vaticinium

τας, οὐδὲ πάθους προηγησαμένου εἰς τὸν χρησμοδοῦντα
 διὰ τῆς ἀνάγκης οὕτως ἐπιτελεῖται ἡ μαντεία, ἀλλότρια
 γὰρ ταῦτα τῆς τῶν κρειτόνων οὐσίας καὶ πρὸς ἄλλα 3
 19 ἐνάρμοστα ὑπάρχει· ἀλλ' οὐδὲ ὡς ὄργανόν τι μέσον ἐστὶ
 τὸ τῶν κρειτόνων αἴτιον, καὶ δοῦν διὰ τοῦ θεσπίζοντος
 ὁ καλῶν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀνόσιον φητέγγεσθαι· πολλὰ γὰρ 6
 τοῦδε μᾶλλον ἐστὶν ἀληθῆς ἐκείνο ὡς θεὸς μὲν πάντα
 ἐστὶ καὶ πάντα δύναται καὶ πάντα πεπλήρωκεν ἑαυτοῦ,
 καὶ μόνος οὗτος σπουδῆς ἀξιολόγου καὶ τιμῆς μακαρίας 9
 ἐστὶν ἄξιος· τὸ δὲ ἀνθρώπειον αἰσχρὸν καὶ ἐν οὐδενὸς
 μέρει καὶ παίγνιόν ἐστι πρὸς τὸ θεῖον παραβαλλόμενον.
 γελῶ δὲ ἔγωγε καὶ τοῦτο ἀκούων, ὡς αὐτόματός τισιν ὁ 12
 θεὸς πάρεστιν ἤτοι διὰ γενέσεως περίοδον ἢ δι' ἄλλας
 αἰτίας. οὐ γὰρ ἔτ' ἔσται ἀγέννητον τὸ κρεῖττον, εἰ ἡ
 περίοδος αὐτὸ ἄγει τῆς γενέσεως, οὐδὲ πρῶτως αἴτιον 15
 τῶν ὄλων, εἰ κατ' ἄλλας αἰτίας καὶ αὐτὸ τισι συντάττε-
 ται. ταῦτα μὲν οὖν ἀνάξια καὶ τῆς περὶ θεῶν ἐννοίας
 ὑπάρχει καὶ τῶν ἐν σῇ θεουργίᾳ γιγνομένων ἔργων ἀλ- 18

1. τὸν] τὸ A. 4. ἐνάρμοστα] sic A, ἀνάρμοστα O.
 7. ἐστὶ δ' ἀληθῆς O. 9. οὗτος additum ex A. || ἀξιολόγου]
 sic Gale not., ἄξιος λόγος A, ἄξιας λόγος C, ἄξιως λόγου B,
 ἄξιας λόγου O. 10. δὲ] sic ACD, om. O. || ἐσχρὸν D.
 14. ἔτ'] sic AD, ἔτι O. || ἔσται] sic A, ἔσται τὸ O. || γεννητὸν D.
 16. αὐτό] sic AC, αὐτός O. 17. περὶ] sic margo B, παρὰ O.

fit vaticinante prius affectibus ex necessitate obsessio, haec enim ab-
 19 sunt longe a meliorum natura et cum aliis concordant, sed neque
 tamquam instrumentum aliquod medium est ipsa meliorum causa,
 et agit per fatidicum invocans. est enim impium haec dicere. et
 longe verius est illud quod deus quidem omnia est omnia potest
 omniaque sui reddiderit plena, quod solus obsequio honesto et ho-
 nore divino dignus sit, quod humana omnia si cum divinis confe-
 rantur turpia sint nullius numeri et plane ludibria. quare et rideo
 cum audio, deus nonnullis sua sponte adest vel propter geniturae
 periodum vel alias ob causas. ita enim ingeneratum non erit prae-
 stantius, si geniturae periodi id ducant, sed neque universorum prima
 potest dici causa, si per alias causas ipsum nonnullis concilietur.

λότρια. πέπονθε δὲ ἡ τοιαύτη ζήτησις ταυτόν ὅπερ καὶ
περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ παντός καὶ τῆς προνοίας οἱ
3 πολλοὶ πάσχουσι. μὴ δυνάμενοι γὰρ μαθεῖν ὅστις ὁ τρό-
πος αὐτῶν, τὰς τε ἀνθρώπων φροντίδας καὶ τοὺς λογισ-
μοὺς ἐπὶ τῶν θεῶν ἀποκρίνοντες, καὶ τὸ ὅλον ἀναιροῦ-
6 σιν ἐπ' αὐτῶν τὴν πρόνοιάν τε καὶ δημιουργίαν.

Ὡςπερ οὖν πρὸς τούτους ἀπαντᾶν εἰώθαμεν, ὡς ἄλ-
λος τις τρόπος ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς ποιήσεως καὶ κηδεμο-
9 νίας, οὗ δὴ δι' ἄγνοιαν οὐ χρὴ τὸ πᾶν ἀποδοκιμάζειν ὡς
οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ὑφ' ἐστῆκοι, οὕτω καὶ πρὸς σε ἂν τις δι-
καιολογήσαιο, ὡς πρόγνωσις πᾶσα καὶ ἔργων αἰδίων
12 πρᾶξις θεῶν μὲν ἐστὶν ἔργα, οὔτε δι' ἀνάγκης οὔτε δι' ἄλ-
λας ἀνθρωπίνας αἰτίας ἐπιτελεῖται, ἀλλὰ διὰ τοιαύτα
ὁποίας οἱ θεοὶ μόνοι γινώσκουσιν.
15 Ἄρ' οὖν ἀφιέμενοι τούτων εὐλόγως ἂν τὴν δευτέραν 20
παρὰ σοὶ τιθεμένην αἰτιολογίαν περὶ τῶν αὐτῶν ἀπο-

5. ἐκρίνοντες *margo B.* || ὅλον] ἄλλον. *B.* 6. ἐπ'] ἀπ' ?
7. εἰώθαμεν] sic ACD, εἰώθεμεν O, εἰώθεν B. 10. ὑφ' ἐστῆ-
κει A. 10. 11. δικαιολογήσαιο ACD. 12. οὔτε δε'] sic D,
οὔτε δε' O. 14. γινώσκουσιν] sic AD, γινώσκουσιν O.
15. ἀφιέμενοι] ἐφιέμενοι ACD, ἐφιέμενοι B. 16. ἀντιολο-
γίαν B.

sunt igitur haec indigna quae de diis cogitemus et aliena prorsus
ab iis quae in theurgia fiunt. qui autem hac de re sic quaerunt
videntur mihi idem facere cum iis qui de mundi productione et pro-
videntia disputant. cum enim nequeant intelligere quomodo fiant
ista, nec velleūt diis humana consilia et rationes adscribere, funditus
ab illis tum providentiam tum mundi conditum abiudicare.

Quemadmodum igitur solemus respondere his, quod alius longe
sit divinus ille providendi et condendi modus, quem si ignoras non
tamen prorsus eum denegare oportebit; sic et tibi quis iuste rege-
rat, quod praedictio omnis et operationum divinarum praestatio plane
deorum opera sint, quae neque ex necessitate neque ex alia aliqua
causa humana perficiantur, sed per eas causas quae solis diis co-
gnoscentur.

His igitur omissis proferamus aliam harum rerum quam tu as- 20
signas causam. ea autem haec est „quod anima loquitur, anima vi

δειξαίμεθα ὡς ἡ ψυχὴ ταῦτα λέγει τε καὶ φαντάζεται, καὶ ἔστι ταύτης πάθη ἐκ μικρῶν αἰθυγμάτων ἐγειρόμενα. ἀλλ' οὔτε ἔχει φύσιν ταῦτα οὔτε ὁ λόγος αἰρεῖ ὥδι ἵπο- 3 λαμβάνειν· πᾶν μὲν γὰρ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς γίγνεται, καὶ τὸ συγγενὲς ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς ἀποτελεῖται, τὸ δὲ θείον ἔργον οὔτε αὐτόματόν ἐστιν (ἀνάτιον γὰρ 6 τὸ τοιοῦτον καὶ οὐ πάντως τεταγμένον) οὔτε ἀπ' ἀνθρώ- πινης αἰτίας ἀπογεννᾶται· ἄλλότριον γὰρ καὶ τοῦτο καὶ ὑποδεέστερον, τὸ δὲ τελειότερον ὑπὸ τοῦ ἀτελοῦς οὐκ ἔχει 9 δύναμιν παράγειν. πάντα ἄρα ἀπὸ θείας αἰτίας ἀπο- βλαστάνει τὰ προσόμοια αὐτῇ ἔργα φερόμενα. ἡ γὰρ ἀν- θρωπίνη ψυχὴ κατέχεται ὑφ' ἐνὸς εἶδους καὶ ὑπὸ τοῦ σώ- 12 ματος πανταχόθεν ἐπισκοτεῖται· ὅπερ εἴτε Ἀμέλητα πο- ταμὸν εἴτε Λήθης ὕδωρ εἴτε ἄγνοιαν καὶ παραφροσύνην εἴτε διὰ παθῶν δεσμὸν εἴτε ζῶης στέρησιν ἢ ἄλλο τι τῶν 15 κακῶν ἐπονομάσειεν, οὐκ ἂν τις ἐπαξίως εὖροι τὴν ἀτο- πίαν αὐτοῦ προσονόμασαι. πότε οὖν ὑπὸ τοιοῦτον εἰρμού

2. αἰθυγμάτων punctis delet D. 4. γιγνόμενον] sic AD, γι- νόμενον O. 5. γίγνεται] sic A, γίνεται O. 6. ἴσται ACD. 10. αἰτίας C. 11. αὐτῇ] sic AC, αὐτοῦ O. 12. κατα- δέχεται A. 13. Ἀμέλητα] σκηᾶσθαι οὐκ σφᾶς ἤδη ἐσπείρας γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμὸν, οὐ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον οὐδὲν στέγειν. Plat. resp. 10. 621 a. 15. στέρησιν] sic ACD, ὑστέρησιν O. || ἡ] εἴτε AD. 17. εἰρμού (corr. εἰργμού) C, εἰρ- γμού D.

imaginatrice isthaec operatur; suntque adeo eius affectiones quae- dam ex latentibus in ea seminibus excitatae.“ enimvero sunt haec tum a natura tum ab omni ratione aliena. quicquid enim fit. fit sane ab aliqua causa, et simile a simili producitur, divinum autem opus neque fortuito erit (nam quae talia sunt causam non habent neque certum ordinem) neque a causa humana progeneratur: quicquid enim huiusmodi est, alienum est et inferius, atque quod perfectius est non solet ab imperfectiori produci. omnia igitur opera quae sunt divinitati similia nascuntur et pullulant a causa divina. anima enim humana et sub una specie continetur et undequaque a corpore obtenebratur; quod quidem corpus si quis vel Ameleta flu- vium vel Lethes aquam vel ignorantiam vel passionum vinculum aut vitae privationem aut aliud quodvis malum appellare velit, non satis

κατεχομένη ικανή ποτε ἂν γένοιτο πρὸς τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν, οὐκ ἔστιν οὐδαμῶς τοῦτο εὐλογον ὑπολαμβάνειν.

- 3 Εἰ γὰρ πού τι καὶ δοκοῦμεν εἶναι δυνατοὶ ποιεῖν τῷ μετέχειν καὶ καταλάμπεσθαι ὑπὸ τῶν θεῶν, τούτῳ μόνῳ καὶ τῆς θείας ἐνεργείας ἀπολαύμεν. διὰ τοῦτο οὐχ ἡ
6 τὴν οἰκίαν ἔχουσα ἀρετὴν καὶ φρόνησιν ψυχῇ, αὕτη καὶ τῶν θείων ἔργων μετέχει· καίτοι εἰ ψυχῆς ἦν τὰ τοιαῦτα ἔργα, ἢ πᾶσα ἂν αὐτὰ ψυχῇ ἀπειργάζετο, ἢ μόνῃ ἢ τὴν
9 οἰκίαν ἔχουσα τελειότητα· νῦν δὲ οὐδετέρα αὐτῶν ἰκανῶς εἰς τοῦτο παρσκειύσται· ἀλλὰ καὶ ἡ τελεία ὡς πρὸς τὴν θεϊαν ἐνεργειάν ἐστιν ἀτελής. ἄλλη ἄρα ἡ θεουργός
12 ἐνέργεια, καὶ παρὰ μόνων θεῶν ἢ τῶν θείων ἔργων ἐνδίδοται κατόρθωσις, ἐπεὶ οὐδ' ἔχρῃν ὅλως τῇ θεραπείᾳ τῶν θεῶν χρῆσθαι, ἀλλὰ τούτῳ γε τῷ λόγῳ ἄνευ τῆς
15 θρησκείας παρ' ἑαυτῶν ἂν ἡμῖν ὑπῆρξε τὰ θεῖα ἀγαθὰ. εἰ δὴ ταῦτα μανιώδη τὰ δοξάσματά ἐστι καὶ ἀνόητα, ἀφίστασθαι χρὴ καὶ τῆς τοιαύτης ὑπονοίας, ὡς αἰτίαν

3. τῷ] sic AC, τὸ O. 5. ἀπολάβομεν B. 6. ἔχουσαν D.
7. εἰ om. D. 8. ἀπειργάζετο D. 9. ἔχουσα] sic ACD, ἀνέχουσα B, om. O. || νῦν] sic Gale not. νοῦν O. 14. γε additum ex AC. 17. ἀφιστάναι A, ἀφίστα C, ἀφι.... D.

digne eius incommoda demonstrarit. quomodo igitur anima tali examine malorum obsessa apta fieri possit ad talem operationem, sane hoc non est creditu facile.

Si quando vero videamur tale quid posse ut deorum aspiratione participemus, eo tantummodo et divina operatione fruimur. quapropter anima quatenus suam habet aut potestatem aut intelligentiam, non est particeps operum divinorum. quin etiam si divina opera proficiscerentur ab anima, tum vel omnis anima istaec ederet, vel ea sola quae propriam nacta esset perfectionem. iam vero neutra satis ad haec idonea est: nam perfecta anima ad divinam operationem est imperfecta. quare longe alia est divina operatio, divinarumque operationum praestatio a solis diis nobis inseritur, alioquin non oporteret deorum cultui vacare, nam ex hac ratione sine omni religioso obsequio divina nobis per nos ipsos inessent bona. si igitur insana sint haec dogmata et abhorrentia a ratione, abhorrere

παρεχομένης αξιόλογον πρὸς τὴν τῶν θείων ἔργων ἀπο-
πλήρωσιν.

- 21 Μήποτε οὖν ὁ τρίτον προσέθηκάς ἐστιν ἀληθέστε- 3
ρον, ὡς ἄρα μικτόν τι γίνεται ὑποστάσεως εἶδος ἐξ ἡμῶν
τε τῆς ψυχῆς καὶ ἕξωθεν θείας ἐπιπνοίας. ὅρα δὴ οὖν
αὐτὸ ἀκριβέστερον, μή ποι λάθωμεν παρ' αὐτοῦ παρα- 6
ποδισθέντες καὶ τῆς ἐν αὐτῇ φαινομένης εὐπρεπείας. εἰ
γὰρ πού τι ἐκ δυοῖν ἐν ἀποτελείτο, ὁμοειδὲς τοῦτο καὶ
ὁμοφυὲς πᾶν ἐστὶ καὶ ὁμοούσιον· οὕτω τὰ στοιχεῖα συν- 9
ερχόμενα εἰς ταὐτὸ ἐκ πολλῶν ἐν τι ἀπεργάζεται, καὶ ψυ-
χαὶ πλείονες εἰς ψυχὴν μίαν τὴν ὅλην συμπήγνυνται. οὐ
μέντοι τὸ παντελῶς ἐξηρημένον πρὸς τὸ ἐκβεβηκὸς ἑαυτοῦ 12
γένετο ἂν ποτὲ ἐν, οὐδὲ ψυχὴ τοίνυν μετὰ τῆς θείας
ἐπιπνοίας ἐν τι ποιεῖ ὑποστάσεως εἶδος. εἰ γὰρ ἄμικτόν
ἐστὶ τὸ θεῖον οὐδ' ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὸ συμμλγνυται, καὶ 15
εἰ ἀμετάβλητον ὑπάρχει οὐκ ἂν ἐκ τῆς συγκράσεως εἰς
τὸ κοινὸν ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ μεταβληθεῖ.

Πρότερον μὲν οὖν μικρὰ αἰθύγματα ἀνεγείρειν ἐνό- 18

4. μικρόν C. 9 10. συνεχόμενα ACD. 11. συμμλγνυ-
ται ACD. 14. τι] τινι D. || ποιεῖ om. O. || εἰ] οὐ B.
16. συγκράσεως] sic ACD, συγκρίσεως O.

quoque oportet ab omni tali hypothese, quae quasi praebet causam
iustam contra divinorum operum expletionem.

- 21 Quod addidisti tertio loco videamus si forte verius sit. mistam
quandam hypostaseos speciem fingis, constantem ex anima nostra et
divino afflatu extrinsece. vide autem hoc ipsum diligentius, ne forte
fallamur ab eo, et a specie quae in eo est rationis supplantemur.
quotiescunque enim ex duobus fit unum aliquid, totum illud unius
speciei naturae et essentiae sit oportet; sic elementa ex multis com-
positum unum faciunt convenientia, et animae multae in unam
animam coalescunt. enimvero quod longe eminentius est nunquam
conspirabit in unum a sua perfectione delapsum, quare nec anima
cum divina inspiratione unam quandam unquam hypostasim constituet.
si enim immiscibilis est divinitas certe ei non admiscetur anima, et
si impermutabilis est sane per confusionem nunquam simplicitatem
suam commutabit in aliud commune duobus.

Prius quidem a nonnullis dictum fuerat, scintillis exiguis susci-

μιζόν τινες καὶ θεῖα ἐν ἡμῖν εἶδη, ἅπερ εἶτε φυσικὰ εἶτε
 ἄλλως ὅπως οὖν ἦν σωματοειδῆ, ἀδύνατα δῆπου εἶναι ἦν
 3 ἐκ τῶν τυχόντων εἰς τὰ θεῖα μεθίστασθαι· ἐν δὲ τῷ
 παρόντι τὴν ψυχὴν ἀποφαίνονται συναιτίαν τῆς θείας
 συγκράσεως, καὶ δῆλον ὅτι ἰσάξιός γίνεταί τοις θεοῖς, δι-
 6 δωσί τε αὐτοῖς τι μόνιον καὶ ἐν τῷ μέρει δέχεται ἀπ'
 ἐκείνων, μέτρα τε τοῖς κρείττοσιν ἐπιθήσει καὶ αὐτὴ ἀπ'
 ἐκείνων ὁρισθήσεται· ὃ δὲ δεινότατον ὦν λέγουσί τινες,
 9 ὅτι καὶ ἐν στοιχείων τάξει οἱ θεοὶ προηγούμενοι ἐνυπάρ-
 ξουσι τοῖς ἀποτελουμένοις ὑφ' αὐτῶν, καὶ ἔσται τι παρα-
 γόμενον ἀπὸ χρόνου καὶ τῆς κατὰ χρόνον συμμίξεως δ
 12 περιέχει τοὺς θεοὺς ἐν αὐτῷ. τί δὲ δὴ καὶ ἔστι τοῦτο
 τὸ σύμμικτον τῆς ὑποστάσεως εἶδος; εἰ μὲν γὰρ τὸ συν-
 αμφοτέρον, οὐκ ἔσται ἐν ἐκ δυοῖν ἀλλὰ σύνθετόν τι καὶ
 15 συμπεφορημένον ἀπὸ τῶν δύο· εἰ δ' ὥς ἕτερον ἀμφοῖν,
 μετάβλητα ἔσται τὰ αἰδία, καὶ τὰ θεῖα τῶν ἐν τῇ γενέ-

3. μεθιστάναι A, μεθίστοις vel μεθίστους C, μεθίστους D.
 || δὴ] δι A. 5. ἰσάξιός] sic Gale not., ἰσαξίως O. 7. 8. καὶ
 αὐτὰ ἀπ' ἐκείνης Gale not. 11. 12. ὃ περιέχει] sic ACD,
 ὅπερ ἔχει O. 12. τοὺς] πρὸς D. 15. συμπεφορημένον
 margo B. || εἰ] εἰς A, εἰς (corr. εἰ) C.

tari in anima species divinas. esto; sed eae scintillae quandoquidem sunt naturales et corporeae, utcunque non possunt traduci ex fortuitis ad species simpliciter divinas. nunc autem denuo dioitur animam esse huius divinae compositionis concausam, unde sequitur quod anima pari dignitate sit cum diis, quod iis partem communicet et ab iis rursum partem recipiat; atque adeo modum ponet et mensuram se melioribus, iterumque ab iis ipsa limitabitur; et quod absurdissimum est omnium quae dicunt quidam, hinc sequitur deos tamquam elementa praevio quodam modo inesse iis omnibus quae ipsi perficiunt, et quod aliquid temporarium et ex generatione temporaria ortum deos in se continebit. quod vero tandem erit hoc mistae hypostaseos genus? si enim utranque simul sit, iam non erit unum quid ex duobus sed compositum aliquod et coacervatum ex duobus. si vero ut quid tertium resultans ex duobus, iam aeterna quae sunt erunt mutabilia, nihilque different divina ab iis rebus quae

σε φυσικῶν οὐδὲν διοίσει· καὶ τὸ γιγνόμενον ἄτοπον μὲν
ἐστὶ αἰδίων γινόμενον διὰ γενέσεως, ἀτοπώτερον δὲ τι
διαλυθήσεται ἐξ αἰδίων ὑφεστηκός. οὐδαμῶς ἄρα οὐδὲ 3
ἡ τοιαύτη δόξα περὶ τῆς μαντείας ἔχει τινὰ λόγον.

Νοήσωμεν δ' ἔτι καὶ τὴν παράδοξον ταύτην ὑπόλη-
22 ψιν, εἴτε μίαν τις αὐτὴν θείῃ εἴτε δύο. λέγεις τοίνυν 6
ὥς ἡ ψυχὴ γεννᾷ δύναμιν φανταστικὴν τοῦ μέλλοντος
διὰ τοιούτων κινήματων, ἢ τὰ προσαγόμενα ἀπὸ τῆς ὕλης
ὑψίστης διὰ τῶν ἐνουσῶν δυνάμεων δαίμονας, καὶ μά- 9
λιστα ἢ ἀπὸ τῶν ζώων εἰλημμένη. δοκεῖ δέ μοι ταῦτα
δεινὴν παρανομίαν ἐμφαίνειν εἰς ὅλην τὴν θεολογίαν τε
καὶ τὴν θεωρητικὴν ἐνέργειαν· ἐν μὲν γὰρ ἄτοπον πρῶ- 12
τον καταφαίνεται, εἰ γεννητοὶ εἰσι καὶ φθαρτοὶ οἱ δαί-
μονες· ἕτερον δὲ τούτου δεινότερον, εἰ ἀπὸ τῶν ὑστέρων
ἐαυτῶν παράγονται πρότεροι αὐτῶν ὄντες· ψυχῆς γὰρ 15
δήπου καὶ τῶν περὶ τοῖς σώμασι δυνάμεων προϋφεστή-
κασιν οἱ δαίμονες. πρὸς τοῦτοις πῶς δύναται τὰ τῆς

1. διοίσει.] διήσει D. || γινόμενον A, γινόμενον D. || ἄτοπως AC,
ἀτόπων D. 3. ὑφεστηκός C. || οὐδ' ἢ AD. 4. ἔχειν τι
ἄλογον B. 5. νοήσωμεν] sic ACD Fesch. νοήσομεν O.
8. τοιούτων] τοιῶν D. 9. ὑψίστης D. 13. γεννητοὶ AD.
17. τὰ om. D.

gignuntur per generationem; et cum absurdum sit ponere aeternum
nasci per generationem, illud magis absurdum erit si quid interest
quod ex aeternis constiterat. quare haec nullo modo de vaticinio
contenta ratione aliqua nititur.

Consideremus amplius paradoxam hanc suppositionem, sive tam-
22 quam unam sive ut duplicem quis proposuerit. ais utique quod
anima per motiones eiusmodi generet potestatem imaginantem futura,
aut daemones constituat ex iis rebus quae a materia sumuntur ha-
bentibus in se vires huiusmodi; et maxime quidem anima ab ani-
malibus inclusa, sed videntur haec magnopere violare totam theo-
logiam et theurgicam operationem. primo illud absurdum est, quod
possunt daemones generabiles et corruptibiles; sed aliud magis absur-
dum, si daemones priores cum sint, generentur ab iis quae sunt
posteriora. daemones enim prius existunt tum anima tum omni cor-
poris potestate adhuc quomodo possunt particularis animae in cor-

- μεριστῆς ψυχῆς ἐν σώματι κατεχομένης ἐνεργήματα εἰς οὐσίαν καθίστασθαι, καὶ ταῦτα χωριστὰ εἶναι ἔξω τῆς
 3 ψυχῆς καθ' ἑαυτά; ἢ πῶς αἱ περὶ τοῖς σώμασι δυνάμεις ἀφίστανται τῶν σωμάτων καίτοι ἐν τοῖς σώμασι τὸ εἶναι ἔχουσai; τίς δὲ δὴ ἐστὶν ὁ ἀπολύων αὐτάς ἀπὸ τῆς σω-
 6 ματικῆς συστάσεως, καὶ σωματικὴν διάλυσιν συνάγων πάλιν εἰς μίαν σύνοδον; ἔσται γὰρ οὕτω προϋπάρχων ὁ τοιοῦτος δαίμων πρὸ τοῦ ὑποστῆναι· ἔχει δὲ καὶ τὰς κοι-
 9 νὰς ἀπορίας ὁ λόγος· πῶς γὰρ δήποτε ἀπὸ τῶν μὴ ἐχόντων μαντικὴν μαντικὴ φύεται, καὶ ἀπὸ τῶν μὴ ἐχόντων ψυχὴν σωμάτων ψυχὴ ἀπογεννᾶται; ἢ τὸ ὅλον φάναι
 12 πῶς ἀπὸ τῶν ἀτελεστερῶν τελειότερα παράγεται; καὶ ὁ τρόπος δὲ τῆς παραγωγῆς φαίνεται μοι ἀδύνατος· τὸ γὰρ διὰ κινήματων τῆς ψυχῆς καὶ διὰ τῶν ἐν τοῖς σώ-
 15 μασι δυνάμεων παράγεσθαι οὐσίαν, ἀδύνατον. ἀπὸ γὰρ τῶν μὴ ἐχόντων οὐσίαν οὐσία οὐχ οἷα τέ ἐστιν ἀποτε-
 λεῖσθαι.
 18 Πόθεν δὲ καὶ φανταστικὴ τοῦ μέλλοντος γίνεται; παρὰ τίνος λαβοῦσα τὸ μαντικόν; ὁρῶμεν γὰρ δῆπον

6. σωματικὴν] σώματι τὴν CD.

8. ὑποστῆναι] sic ACD,

ὑποστῆσαι O.

12. τῶν] τοῦ D.

16. οὐσίαν om. O.

pore conclusae actiones in substantiam procedere, atque adeo per se extra animam esse separatae? et quomodo vires a corpore dependentes suumque esse ab eo mutuantes citra corpus consistent? deinde quis est qui vires materiales solvit a corporea compage, rursumque in unum congregat quae de corpore solvebantur? sane potestas sit oportet daemonica, atque ita istiusmodi daemon extabit priusquam generetur. sed habet praeterea communes quasdam difficultates haec opinio. qui enim ex iis quae vaticinium non habent nascitur vaticinium? qui ex corporibus non habentibus animam anima progeneratur? et ut uno verbo dicam, quomodo ab imperfectioribus perfectiora producuntur? sed et ipse istiusmodi productionis modus mihi videtur inexplicabilis; est enim impossibile producere substantiam per motiones animae perque vires corporibus inhaerentes; ex iis enim quae non habent nequit substantia produci.

Porro unde futurorum imaginatio fiet? a quo desumit vim divinatoriam? videmus enim nihil eorum quae per generationem se-

τῶν ἐνσπειρομένων διὰ γενέσεως οὐδὲν οὐδέποτε πλείονός
 τινος μεταλαμβάνοντος ἢ ὅσον δίδεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ
 πρώτως ἑαυτὸ ἀπογεννῶντος. τὸ δ' ἔοικε προσθήκην τινὰ 3
 περιττοτέραν παραδέχεσθαι ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος· εἰ μὴ ἄρα
 τις λέγοι τῇ ἀπὸ τῶν ζώων ὕλῃ τοὺς δαίμονας ἐπιβεβη-
 κέναι, προσαγομένης δὲ αὐτῆς συμπαθῶς πρὸς αὐτὴν κι- 8
 νεῖσθαι. οὐκοῦν κατὰ γε ταύτην τὴν δόξαν οὐκ ἀπογεν-
 νῶνται οἱ δαίμονες ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς σώμασι δυνάμεων,
 προηγούμενοι δ' αὐτῶν καὶ προὑπάρχοντες συγκαίνονται 9
 αὐταῖς ὁμοειδῶς. εἰ δὲ δὴ ὅτι μάλιστα καὶ οὕτως εἰσὶ
 συμπαθεῖς, οὐχ ὅρῳ τίνα τρόπον εἴσονται τι περὶ τοῦ
 μέλλοντος ἀληθές. οὐ γὰρ συμπαθοῦς δυνάμεως οὐδ' 12
 ἐνύλου καὶ κατεχομένης ἐν τινι τόπῳ καὶ σώματι τὸ προ-
 γινώσκειν μὲν καὶ προμηνύειν τὸ μέλλον, ἀλλὰ τούναν-
 τίον τῆς ἀπὸ πάντων τούτων ἀπολελυμένης. καὶ αὕτη 15
 δὴ οὖν ἡ δόξα τοιαύτας ἐχέτω τὰς εὐθύνας.

2. ἐαυτῷ D. 5. τις] τοῖς D. 6. προσαγομένη δὲ
 αὐτῇ AC, προσαγομένη δὲ αὐτῇ D. 10. οὕτως] sic ACD,
 οὕτω O. 13. τινι] τισι D. 13. 14. προγινώσκειν]
 sic AC, προγινώσκειν D, προγινώσκειν O. 14. μὲν] sic
 Gale not., δὲ O. 15. ἀπὸ] ἐπὶ O. || τούτων om. O.

minantur maius aliquid habere quam quod ei traditur a causa prin-
 cipaliter generante. hoc autem insuper praestantissimam quandam
 accessionem videtur accipere ab eo quod nihil est. nisi quis dicat
 daemones praesidere materiae quae est ab animantibus, et allata ma-
 teria compatienter cum ea moveri. igitur iuxta hanc sententiam non
 generantur daemones a viribus quibusdam in corporibus latentibus,
 sed prius existentes conformiter ad eas commoventur. sed fac sic
 esse sympatheticos, nondum tamen intelligo qui possunt quidquam
 futurorum praevidere certo. praedictio enim futuri et praesignifi-
 catio non est opus naturae passibilis et materialis quaeque loco et
 tempore claudatur, sed e contra ab his omnibus solutae. ista igitur
 sententia his coërceatur correctionibus.

Αἱ δ' ἐπὶ τῇδε ἐπιστάσεις ἀνάγονται μὲν εὐθύς ὥς 23
 διστάζουσαι περὶ τοῦ τρόπου τῆς μαντείας, προϊοῦσαι δὲ
 3 ἀνατρέπειν αὐτὴν παντελῶς ἐπιχειροῦσι. διελώμεθα οὖν
 καὶ ἡμεῖς τὸν λόγον πρὸς ἀμφοτέρω τὰυτά. ἀρξώμεθα
 δὲ διαλύειν πρῶτον τὰ πρότερα· κατὰ γὰρ τοὺς ὕπνους
 6 μὴδὲν πραγματευσάμενοι ἐνίστε τῷ μέλλοντι ἐπιβάλλομεν,
 καὶ πραγματευσάμενοι πολλάκις οὐκ ἐπιβάλλομεν. οὐχ
 ὅτι ἐξ ἡμῶν τε καὶ ἔξωθεν ἐστὶ τὸ αἴτιον τῆς μαντικῆς·
 9 ἐφ' ὧν γὰρ ὥρισταὶ τὸ ἀφ' ἡμῶν προκατάρχον καὶ συν-
 επόμενον ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, σύνταξιν τε ταῦτα συμπλε-
 κομένην ἔχει πρὸς ἄλληλα, ὠρισμένως ἐπὶ τούτων τὰ ἔργα
 12 ἐπιτελεῖται, καὶ συνέπεται τοῖς προηγουμένοις τὰ πρὸς
 αὐτὰ συνηρημένα· ὅταν δὲ ἀπολελυμένον ᾗ τὸ αἴτιον
 καθ' ἑαυτὸ προϋπάρχον, οὐχ ὥρισταὶ τὸ τέλος ἐφ' ἡμῖν,
 15 τὸ δὲ πᾶν ἐπὶ τοῖς ἐκτός κεῖται. καὶ νῦν οὖν τὸ μὴ
 πάντως τοῖς ἡμετέροις ἔργοις συντρέχειν τὴν ἐν τοῖς ὀνει-
 ροῖς ἀλήθειαν καὶ τὸ πολλάκις αὐτὴν ἀφ' ἑαυτῆς ἐλλάμ-
 18 πειν, ἔξωθεν τε δείκνυσιν ἀπὸ θεῶν οὖσαν τὴν μαντείαν

4. ἀρξώμεθα D. 7. καὶ πραγματευσάμενοι — ἐπιβάλλομεν]
 sic ACD Fesch., om. O. 14. ἡμῖν] sic CD et Gale not.;
 ἡμῶν O. 15. πᾶν] πέρας A, περὶ C. 17. ἀφ'] ἐφ' D.

Argumenta autem quae posthac huc afferuntur prima quidem 23
 fronte subdubitare videntur de modo vaticinii, in progressu autem
 id penitus evertere conantur. quare et nos dirigamus sermonem
 nostrum contra horum utrumque. incipiamus autem dissolvere priora,
 per quietem cum nos nihil faciamus aliquando futuri cognitionem as-
 sequimur, quam tamen magno negotio elaborantes saepe non valemus
 assequi; nec tamen vaticinii causa partim a nobis partim ab extra
 sit. quarum enim rerum certo in nobis causa statuatur principalis
 et secundaria ab extra, si hae duae causae mutuo connexae sunt,
 sane effectus eveniunt certo et constanter ad has, et principalibus
 obtemperant quae ab iis pendent. quoties autem causa distincta a
 nobis sit et per se existens, non est in nostra potestate eventus,
 sed tota res pendet ab iis quae sunt extra. cum igitur veritas quae
 per somnia possit colligi non semper nostris operibus acquiritur,
 immo saepe sua sponte nobis affulgeat, hoc plane ostendit quod di-
 vinatione tum sit ab extra et diis ipsis tum etiam quod libera sit, et

καὶ ταύτην ἀντεξούσιον ὅταν βούληται καὶ ὥσάν θέλῃ
μετ' εὐμενείας τὸ μέλλον ἀναφαίνουσαν.

- 24 Ταῦτα μὲν οὖν τοιοῦτον ἔχέτω τὸν ἀπολογισμόν· ἐν 3
δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα πειρώμενος τὸν τρόπον διερμηνεύειν
τῆς μαντικῆς, ἀναιρεῖς αὐτὴν παντάπασιν. εἰ γὰρ πά-
θος ψυχῆς αἴτιον αὐτῆς καθίσταται, τίς ἂν εὖ φρονῶν 6
ἀστατάφ πράγματι καὶ ἐμπλήκτφ πρόγνωσιν ἀποδοίῃ τε-
ταγμένην καὶ σταθεράν; ἢ τί δήποτε σωφρονοῦσα μὲν
ἢ ψυχὴ καὶ ἄτρεπτος οὖσα κατὰ τὰς βελτιόνας ἑαυτῆς 9
δυνάμεις τὰς νοερὰς καὶ διανοητικὰς ἀγνοεῖ τὸ ἐσόμενον,
πάσχουσα δὲ κατὰ τὰς ἀτάκτους καὶ ταραχώδεις κινήσεις
ἐπιβάλλει τῷ μέλλοντι; τί γὰρ δήποτε καὶ ἔχει τὸ πάθος 12
οἰκεῖον εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων; τί δὲ οὐ μᾶλλον ἐμ-
ποδίζει πρὸς ἀληθεστέραν κατανόησιν; ἔτι τοίνυν εἰ μὲν
διὰ παθῶν τὰ πράγματα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συνίστατο, ἢ 15
ὁμοίωσις ἂν τῶν παθῶν εἴχῃ τινα πρὸς αὐτὰ οἰκειότητα,
εἰ δὲ διὰ λόγων καὶ διὰ τῶν εἰδῶν ἐπιτελεῖται, ἄλλη τις

1. ὡς ἂν ἐθέλῃ ACD. 2. ἀναφαίνουσα ABD. 4. 5. διερ-
μηνεύει τῆς C, διερμηνευτικῆς B. 5. 6. πάθος D. 7. ἀσ-
τράτφ B. 7. 8. τεταμένην ABCD. 8. σωφρονοῦσα D.
10. ἀνόει D. || ἐσόμενον] sic BCD, ἐπόμενον A, ἐσόμενον O.

quod quando vult et quomodo vult futura nobis revelet cum bene-
volentia.

- 24 Haec igitur istam habeant responsionem. in iis quae sequun-
tur, dum conaris modum divinationis explicare, ipsam funditus ever-
tis. si qua animae perturbatio eius causa constituatur, quis est,
modo quidquam sapiat, qui rei instabili et attonitae certam ratamque
praecognitionem tribuere velit? aut quomodo anima sobria et imper-
turbata agensque secundum vires suas optimas, scil. intellectuales ra-
tionalesque, futura non prospiciat, perturbata vero motibus irregula-
ribus et tumultuariis futurum coniectet? enimvero quid est in pas-
sione aptum et accommodatum ad rerum contemplationem? immo
quid non ineptum potius ad veritatis perceptionem? praeterea si
res ipsae in mundo per passiones conditae fuissent, utique passiones
aliquam ad eas similitudinem affinitatemque haberent, cum vero ra-
tionibus et ideis constitutae fuerint et agantur, haud dubie alia est

αὐτῶν ἔσται ἡ πρόγνωσις ἀπηλλαγμένη παντὸς πάθους.
 ἔτι τὸ πάθος μόνου τοῦ παρόντος αἰσθάνεται καὶ τοῦ ἤδη
 3 ὑφεστηκότος, ἡ δὲ πρόγνωσις καὶ τῶν μηδέπω ὄντων ἀντι-
 λαμβάνεται· ἕτερον ἄρα ἐστὶ τὸ προγινώσκειν τοῦ πάσχειν.

Σκεψώμεθα δὴ καὶ τὰ τεκμήριά σου τῆς τοιαύτης
 6 δόξης. τὸ μὲν δὴ καταλαμβάνεσθαι τὰς αἰσθήσεις πρὸς
 τὸ ἐναντίον τείνει ἢ οἷον σὺ λέγεις· γνώρισμα γάρ ἐστι
 τοῦ μηδὲν φάντασμα ἀνθρώπειον τηνικαῦτα ἀνακινεῖσθαι.
 9 οἱ δὲ προσενεχθέντες ἄτμοι πρὸς τὸν θεὸν ἔχουσι τὴν
 συγγένειαν, οὐ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐποπτεύοντος. αἱ τε
 ἐπικλήσεις οὐκ ἐπιπνοίας τῆς διανοίας ἀνεγείρουσιν, ἢ
 12 σωματικὰ πάθη ἐν τῷ δεχομένῳ· ἄγνωστοι γάρ εἰσι παν-
 τελῶς καὶ ἀπόρρητοι, μόνῳ δὲ τῷ θεῷ γνωρίμως λέγον-
 ται ὅν ἐπικαλοῦνται· τὸ δ' εἶναι μὴ πάντα ἀλλὰ τοὺς
 15 ἀπλουστέρους καὶ νέους ἐπιτηδευότερους, δημοῖ τοῦτο ὥς εἰς
 καταδοχὴν τῷ ἔξωθεν ἐπεισιόντι καὶ κατέχοντι πνεύματι
 οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἐτοιμότεροι. ἐκ δὲ τούτων οὐ καλῶς
 18 στοχάζῃ πάθος εἶναι τὸν ἐνθουσιασμόν, συμβαίνει γὰρ

4. τοῦ πάσχειν om. D. 8. ἀνθρώπων BD. 10. τε ad-
 ditum ex ACD. 16. ἐπισιώντι BD. 17. οὐ καλῶς] sic ACD,
 οὐκ ἄλλως B, οὐκ ἀληθῶς O. 18. στοχάζῃ] τοπάζει AC,
 τοπάζη D.

et ab omni passione seiuncta cognitio quae eas praevidet. denique percipit tantum praesentia et iam existentia passio, praenotio ea quae nondum sunt antevertit. igitur aliud est praevidere aliud passionibus agitari.

Examinemus porro argumenta huius tuae opinionis. quod igitur sensus occupentur, alio ac tu opinaris tendit; est enim indicium, quod nullum humanum phantasma tum excitetur. suffumigationes vero quae solent afferri non respiciunt animam spectantis, sed ad deum habent affinitatem. invocationes autem non excitant mentis nostrae inspirationes, aut passiones corporeas in suscipiente; sunt enim ignorabiles prorsus et ineffabiles, solique deo quem invocant notae canuntur. quod autem non omnes sed simpliciores et iuniores ad vaticinandum apti sint, hoc satis ostendit istos ad suscipiendum spiritum ab extra venientem obsidentemque aliis esse paratiores. sed ex his signis non recte coniectas passionem esse enthusiasmum,

ἀπό τε τούτων τῶν σημείων ἔξωθεν αὐτὸν ὡς ἐπίπνοιαν ἐπιρρεῖν.

- 25 Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἡμῖν ἐχέτω· τὸ δὲ ἐπὶ τούτοις 3
ἀπὸ τῆς ἐνθίου παραφορᾶς ἐπὶ τὴν ἐκστασιν τῆς δια-
νοίας τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀποπίπτει, τὴν τε ἐν τοῖς νοσή-
μασι συμπύπτουσιν μανίαν παραλόγως αἰτίαν εἶναι φησι 6
τῆς μαντικῆς. χολῆς γὰρ πλεονασμοῖς ὡς ἔστιν εἰκάσαι
τῆς μελαίνης καὶ μέθης παρατροπαῖς καὶ τῇ λύσση τῇ 9
ἀπὸ λυσσάντων κινῶν συμβαινούσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν 9
ἀπεικάξει. δαῖ τοίνυν ἐξ ἀρχῆς διελέσθαι διχῇ τὰ εἶδη
τῆς ἐκστάσεως, ὧν τὰ μὲν ἐπὶ τὸ χεῖρον παρατρέπεται
καὶ τὰ μὲν ἀνοίας πληροῖ καὶ παραφροσύνης, τὰ δὲ τῆς 12
παρ' ἀνθρώποις σωφροσύνης τιμιώτερα ἀγαθὰ παρέχει·
καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τὴν ἄτακτον καὶ πλημμελῆ καὶ ὕλικὴν
ἀποπίπτει κίνησιν, τὰ δ' ἐπιδίδωσιν ἑαυτὰ πρὸς τὴν ἐξάρ- 15
χουσαν αἰτίαν καὶ αὐτῆς τῆς ἐν τῷ κόσμῳ διατάξεως·
καὶ τὰ μὲν ὡς ἐστερημένα τῆς γνώσεως παραφέρεται ἀπὸ
τοῦ φρονεῖν, τὰ δ' ὡς συναπτόμενα τοῖς ὑπερέχουσι πάσης 18

1. αὐτοῦ BD. 4. ἐκτασιν D. 5. ἀποπίπτει] sic ACD,
ἀποπίπτειν O. 5. 6. νοήμασι B. 8. λύσσει A, λύσει C.
9. ἄπο] ἀπὸ τῶν ACD. || λυσσάντων] sic ACD, λυσσόντων B,
λυσσάντων O. 10. εἶδη] ἤδη B. 11. ὧν] ὡς ACD.
18. συναπτόμενα D. || πάσης] sic ACD, πᾶσι O.

fit enim per haec signa manifestum quod extrinsece influit quemadmodum et afflatus.

- 25 Atque haec nobis ita se habere videntur; quod autem mox sequitur abit prorsus a divina alienatione mentis, ac ecstasin quae mentem in deterius flectit causamque vaticinii assignat, sed perperam, insaniam ex valetudine ortam. comparat enim quantum conlicere licet enthusiasmum melancholiae redundantiae et ebrietatis concitationibus et rabiei quam canes rabiosi efficiunt. quare oportet ab initio ecstasin in duas species distribuere. quarum illa in deterius nos trahit impletque amentia et imprudentia, haec autem munera meliora nobis praebet quam possit humana prudentia; rursus illa ad motum irregularem enormem materialem declinat, haec tradit se ipsam causae illi supremae quae ipsum mundi ordinem gubernat; illa cognitione orbata delabitur ab omni prudentia, haec connectit cum

τῆς ἐν ἡμῖν φρονήσεως· καὶ τὰ μὲν ἐστὶν ἐν τροπῇ
τὰ δ' ἄτρεπτα· καὶ τὰ μὲν παρὰ φύσιν τὰ δ' ὑπὲρ τὴν
3 φύσιν· καὶ τὰ μὲν καταγωγὰ ψυχῆς τὰ δὲ ἀναγωγὰ· καὶ
τὰ μὲν διδαστησίῳ ἔξω παντάπασιν τῆς θείας μοίρας, τὰ
δὲ πρὸς αὐτὴν συνάπτει.

6 Διὰ τί δὴ οὖν τοσοῦτον ἀπεσφάλη ὁ λόγος τῆς προ-
κειμένης ὑποθέσεως, ὥς ἐπὶ τὰ ἔσχατα παρενεχθῆναι τῆς
μανίας κακὰ ἀπὸ τῶν πρωτείων καὶ ἀγαθῶν; τί γὰρ δὴ
9 ταῖς μελαγχολίαις ἢ μέθαις ἢ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἀπὸ τοῦ
σώματος ἐγειρομέναις παρακοπαῖς προσέοικεν ὁ ἐνθου-
σιασμός; τίς δ' ἂν μαντεία ποτὲ ἐγγένοιτο ἀπὸ τῶν νο-
12 σημάτων τοῦ σώματος; οὐχ ἢ μὲν τοιαύτη παραγωγὴ
διαφθορὰ παντελὴς ἐστίν, ἢ δὲ θεοφορία τελειότης καὶ
σωτηρία τῆς ψυχῆς; οὐ κατ' ἀσθένειαν μὲν ἢ φαῦλη συμ-
15 πίπτει, κατὰ πλήρωσιν δὲ δυνάμειος ἢ βελτίων; ὥς δ' ἀπλῶς
εἰπεῖν ἢ μὲν ἡσυχάζουσα κατὰ τὴν οἰκείαν ζωὴν καὶ σύν-
εσιν ἑτέρῳ παραδίδωσι τὴν ἑαυτῆς χρῆσιν, ἢ δὲ τὰς οἰ-
18 κείας ἐνεργείας ἐνεργοῦσα κάκιστα καὶ θορυβωδῶς ταύτας
ἀποδίδωσι.

3. ἀναγωγὰ] ἀγωγὰ D.

8. πρώτων B, προτείων D.

11. 12. νοσημάτων] σημάτων AC, σωμάτων D, σημάτων B.

18. κακίστας Gale not. || θορυβωδῶς] „In Ms. θορυβώδους et forte leg. κακίστας“ sic Moserus legerat anno 1810 in margine codicis B, nuper autem, anno 1855, Leemansius: „In Ms. θορυβώδου etc. forte leg. κακί....“

luminibus superioribus omni nostra sapientia; illa instabilis haec constans, illa contra haec supra naturam, illa animam erigit haec opprimit, illa extra divinam portionem exorbitat prorsus, haec ad eam accommodat.

Quid est igitur, miror, quod huius opinionis sermo eo usque evagatus fuerit, ut a primis et bonis ad mala insaniae extrema deflecteret? qua autem in re divinus raptus convenit cum melancholia aut ebrietate aut aliis a corpore bullientibus perturbationibus? aut quae tandem vaticinatio oriri posset a corporis morbis? annon ista detorsio omnino animae corruptela est, divinus vero instinctus salus et perfectio? annon prava ecstasis ex infirmitate continget, melior autem ex plenitudine perfectionis? ut verbo dicam haec quidem vacans secundum propriam vitam et intelligentiam superiori se dat utendam, illa proprias operationes operans eas edit perversas et turbulenter.

Κάκεινη τοίνυν ἡ διαφορὰ πάντων ἐστὶν ἐναργεστάτη, ὥς ἄρα ἐπὶ τῶν θείων πάντα τὰ ἔργα ἐξήλλακται. ὥσπερ γὰρ ἐξήρηται τὰ κρείττονα γένη παρὰ πάντα τὰ ἄλλα, 3 οὕτω καὶ τὰ ἐνεργήματα αὐτῶν οὐδενὶ τῶν ὄντων προσ- εοικεν. ὥστε ἂν εἴπῃς θείαν παραφοράν, ἄφελε πάσας εὐθύς τὰς ἀνθρωπίνας παρατροπὰς. καὶ ἐὰν νῆψιν αὐ- 8 τοῖς ἱερατικῇν ἀποδοῶς, μηκέτι σκόπει τὴν ἀνθρωπίνην νῆψιν, ὥς οὖσαν ἐκείνη παραπλησίαν. πάντως δὲ τὰς κατὰ τὰ νοσήματα τοῦ σώματος οἷον ὑποχύσεις καὶ τὰς ἀπὸ 9 τῶν νοσημάτων κινουμένας φαντασίας μὴ παράβαλλε ταῖς θείαις φαντασίαις· τί γὰρ δὴ κοινὸν αὐται πρὸς ἀλλήλας ἔχουσι; μὴδ' αὖ τὰς ἀμφιβόλους καταστάσεις, οἷον μεταξὺ 12 νήψεως τε καὶ ἐκστάσεως, παραθῆς ποτὲ ταῖς ὠρισμέναις κατὰ μίαν ἐνέργειαν ἱερατικαῖς τῶν θεῶν ὄψεσιν. ἀλλὰ μὴδὲ ταῖς ἀπὸ τῆς γοητείας τεχνικῶς κατασκευαζομέναις 15 φαντασίαις παράβαλλε τὰς ἐναργεστάτας θεωρίας τῶν θεῶν· οὔτε γὰρ ἐνέργειαν οὔτε οὐσίαν τῶν ὀρωμένων

8. πάντως] sic AC, πάντων O. 8. 9. τὰς κατὰ τὰ] sic A, ἥμισυ τὰ B et Gale not., ἡ κατὰ τὰ O, ἡ κατὰ D. 12. ἔχου-
σαι O. 15. τοῖς A. 16. ἐναργεστάτας] sic C, ἐνε-
ργεστάτας O.

Haec igitur differentia erit omnium maxime notabilis quod in divinis omnia opera ab aliis plurimum discrepent. nam quemadmodum meliora genera ab aliis omnibus distant, ita eorum operationes nihil habent commune cum naturalibus. quoties ergo loqueris de divina ecstasi, tolle statim omnes humanas perversiones. quinetiam si sobrietatem vigilantiamque sacram diis attribuas, noli humanam tamquam similem cum ea conferre sobrietatem. minime vero omnium corporis morbos veluti suffusiones et motas a morbo phantasias cum divinis phantasias oportet contendere. quid enim hae inter se habent commune? rursum ambiguum hominis statum inter sobrium et alienatum, ne similem putes statui animae sacrae, uno simplicique intuitu deos spectantis. sed nec comparare velis certissimas deorum conspекtionες cum obscuris istis imaginibus arte venefica paratis. nam istiusmodi imaginamenta nec actionem nec essentiam earum re-

οὔτε ἀλήθειαν αὐται ἔχουσιν, ἄχρι δὲ τοῦ δοκεῖν φαν-
τάσματα φιλὰ προτείνουνσι.

3 Πάντα δὴ οὖν τὰ τοιαῦτα ἀπορήματα ὡς ἀλλοτρίως
προσαγόμενα καὶ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὰ ἐναντία μετα-
φερόμενα οὐχ ἡγούμεθα ἄπτεσθαι τῆς προσηκούσης ὑπο-
6 θέσεως· ὅθεν καὶ ἡμεῖς παραδείξαντες αὐτῶν τὸ ἀπρη-
τημένον, οὐκέτ' οἴομεθα δεῖν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ πλεῖον δια-
τριβεῖν, ὡς ἐριστικῶς περιπλανωμένοις ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τι-
9 νος φιλοσοφίας ἐπεζητημένοις.

Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις θαναμάσειε καὶ ἄλλα τῆς ἀν- 26
τιλογικῆς καινοτομίας, ἀτὰρ δὴ καὶ τὴν ἐναντίωσιν τῶν
12 δοξασμάτων καταπλαγείη ἂν εἰκότως, εἰ τῆς ὅλης ὑπο-
θέσεως φαινομένης μόνον παρὰ τοῖς γόησιν, οὔσης δὲ
οὐδαμῶς καὶ παρὰ τοῖς ἐκ πάθους ἢ νοσήματος ὁρμω-
15 μένοις, ἀπατηλῶς πάντη διακειμένοις τολμᾷ λέγειν, ὡς
ἔνεστι καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοὺς τυγχάνειν, ποία γὰρ

3. δὴ οὖν] sic AC, δὲ O. 4. 5. μεταφερόμενα] sic AC Reg.
φερόμενα O. 6. αὐτῶν A. 8. ὀριστικῶς D. 12. εἰ
τῆς] εἰ τις vel εἰ τις τῆς Gale not. 13. μόνον] sic ACD
Fesch., μόνος O. 13—15. παρὰ τοῖς ἐκ πάθους—διακειμέ-
νοις infra post ἀληθῶν collocanda censet Gale not. 14. 15. ὁρ-
μημένοις] sic AC, ὁρμημένοις D, ὁρμημένοις O. 15. ἀπα-
τηλῶς A. || πάντη] sic A, πάντη C, πάντα O. 15—16. τολμᾷ
λέγειν—τυγχάνειν supra post οὐδαμῶς collocat Galé not. 15. τολ-
μᾷ] sic ACD, τολμᾶν O.

rum quae apparent, nec veritatem continent, utpote quae usque ad
apparendum tantum imaginamenta procidunt.

Sed haec omnia allata dubia, ut quae satis peregrina sunt et
aliena et in utramque partem contrarie propendentia, non iudicamus
ad praesentem hypothesin proprie pertinere. quare cum nos abunde
ostenderimus quam male huc trahantur, non existimamus operae pre-
tium his immorari, ut quae potius contendendi studio quam philoso-
phicae disquisitionis gratia proferantur.

Sed et alia sunt quam plurima, in quibus mirari subeat contra- 26
dicendi innovandique studium; quinetiam obstupescat merito quis
repugnantiam opinionum, si quis ausit dicere esse veritatem penes
magicos artifices, quorum totum negotium per apparentias meras ne-
quaquam ex rerum natura geratur, aut esse penes eos qui ex pas-
sione aut morbo incitantur, cum omnino incerto et deceptorie agantur.

ἀρχὴ τῶν ἀληθῶν ἢ τίς ἀφορμὴ ἢ μικρὰ ἢ μείζων ἐν-
 υπάρξει τῆς ἐπὶ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐπιβολῆς; δεῖ δὲ μὴ τοιαύ-
 την λαμβάνειν τὴν ἀλήθειαν, οἷα γένοιτ' ἂν ποτε καὶ 3
 κατὰ συντυχίαν· ἐπεὶ τοί γε καὶ τοῖς εἰκῇ φερομένοις
 συμπίπτει γράφεσθαι· μηδὲ τοιαύτην οἷα τὰ δρώμενα
 πρὸς τὰ δρώντα συνομολογεῖ συμφώνως· καὶ γὰρ καὶ ταῖς 6
 αἰσθησεσι καὶ ταῖς φαντασίαις τῶν ζώων ταῦτα σύνεστιν·
 οὐδὲν οὖν ἔχει οἰκεῖον οὐδὲ θείον οὐδὲ κρεῖττον τῆς κοινῆς
 φύσεως ἀληθές· ἀλλ' ἥτις ἔστηκε κατ' ἐνέργειαν ὡσαύτως 9
 καὶ παροῦσαν ἔχει τῶν ὄντων τὴν ὅλην εἰδησιν, τῇ τε
 οὐσίᾳ τῶν πραγμάτων συμφυῆς ἐστι· καὶ ἀπῴῳ τῷ λόγῳ
 χρῆται καὶ τελείως οἶδε πάντα καὶ ἀραρότως καὶ ὥρις- 12
 μένως. ταύτην τῇ μαντείᾳ συναπτέον. πολλοῦ ἄρα δεῖ
 φυσικὴ τις εἶναι αὕτη, οἷα τῶν ζώων ἐνίοις σεισμῶν ποτὲ
 καὶ ὑετῶν ἐμπεφυκε πρόληψις. συμπαθῆς γὰρ αὕτη ἄλ- 15
 λως συμβαίνει συγκινουμένων τινῶν ζώων μοίραις τισὶ

1. 2. ἐνυπάρξει] sic ACD Fesch., ἐνυπάρξει. O. 2. τῆς ἐπὶ
 τὸ ἐν αὐτοῖς ἐπιβολῆς] τῇ ἀπὸ τῶν ἀνοήτων ἐπιβολῇ Gal. notia
 et versione. 5. συμπίπτει γράφεσθαι] συμπίπτειν γράφεται
 legisse videtur Scutellius, quem sequutus est Gale in versione.
 15. πρόληψις] sic AD et corr. B, πρόσληψις O. 16. μοί-
 ραι CD.

quod quaeso veritatis principium aut quae occasio ad id quod est
 comprehendendum, sive maior sive minor, istis insanientibus inesse
 possit? non autem oportet sic intelligere vaticinii veritatem hanc,
 ut in eam fortuna quis impingat; nam in iis quae temere feruntur
 ea cadere scribitur. sed nec ea est veritas quae est inter agens et
 patiens quoties recte et congrue se habent. nam huiusmodi veritas
 ipsis brutorum phantasiis et sensibus inest; nihil itaque habet pro-
 prium aut divinum aut melius communi natura. sed veritas vati-
 cinii stat in actu eodem modo et rerum omnium praesentem habet
 cognitionem, rerum essentiis naturaliter respondet, utitur rationibus
 non errantibus; perfecte apte et certo novit omnia. haec igitur va-
 ticinio convenit. longe ergo aliud est quam naturalis quaedam prae-
 sensio, qualis terrae motuum et pluviarum quibusdam conceditur ani-
 malibus. ista enim sympathia contingit quoties nonnulla animalia
 una moveantur cum partibus viribusque quibusdam mundi aliquid

τοῦ παντός καὶ δυνάμεσιν, ἣ διὰ τина αἰσθήσεως ὀξύτητα
 προαισθανομένων τῶν περὶ τὸν ἀέρα μὲν ἤδη συμπιπτόν-
 3 των πραγμάτων, οὐδέπω δὲ τοῖς περὶ γῆν τόποις συμπε-
 ρομένων.

Εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, οὐ δεῖ, εἴ τινα ἐκ φύ-
 6 σεως ἐπιβολὴν εἰς τὰ ὄντα παρειλήφαμεν ἢ τοῦ μέλλοντος
 ἐπαφήν, ἐγκρίνειν ταύτην ὡς μαντικὴν πρόγνωσιν· ἀλλ'
 ὁμοία μὲν ἐστὶ μαντικῇ, πλὴν οὐδὲν αὐτῇ βεβαιότητος ἢ
 9 ἀληθείας ἀπολείπεται· τὸ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυγχάνον
 οὐκ αἰεὶ ἐστὶ· καὶ ἐπὶ τινων μὲν, οὐχὶ δ' ἐπὶ πάντων ἀλη-
 θές ἐροῦσι· ὅθεν δὴ οὐδ' εἰ τίς ἐστὶν ἐν ταῖς τέχναις,
 12 ὥσπερ ἐν κυβερνητικῇ τε καὶ ἰατρικῇ προσκοποῦσα τὸ
 μέλλον μάθησις, οὐδὲν προσήκει τῇ θείᾳ προγνώσει· ἐξ
 εἰκότων γὰρ ἀναλογίζεται τὸ μέλλον καὶ σημείοις τισὶ
 15 τεκμηριοῦται καὶ τοῖτοις οὐκ αἰεὶ πιστοῖς οὐδ' ὡσαύτως
 σννηρητὴν ἐχουσι τὸ δηλούμενον, οὐπὲρ ἐστὶ τὰ σημεία
 δείγματα. τῆς δὲ θείας προνοίας τῶν ἐσομένων βέβαιος

1. *τῶα*] sic AC, *τῶος* O. || *ὀξύτητα*] sic ACD, *ὀξύτατα* O.
 3. *οὐδέπω δὲ*] sic AD, *οὐδέποτε* O. 8. *μαντικῆς* (corr.
μαντικῇ) B. || *αὐτῇ* AD. 10. *ἐστι*] sic Reg. δὲ O.
 10. 11. *ἀληθές* addidi e Regio. 11. *ἐροῦσι*] sic Reg.,
ἐροῖσα margo B, *αἰροῦσα* O. 12. *προσκοποῦσαι* D.
 15. *τεκμηριοῦται* O.

futurum molientibus, vel propter sensus acumen per quod praesen-
 tiant quaedam quae in aëre fiunt, cum nondum ad terram appropin-
 quaverint.

Haec si vere dicta sunt, tum si quam a natura ad res coniectan-
 das hausimus sagacitatem aut futurorum perceptionem, non statim
 hanc esse vim divinatricem iudicare oportet. habet forte aliquam
 similitudinem cum ea vaticinatione, nisi quod plurimum deficit a fir-
 mitudine veritatis; quod autem est ut plurimum, non semper est; et
 in quibusdam, non tamen in omnibus vera pronunciant. unde porro
 si qua sit in artibus, puta nautica aut medica futuri cognoscendi di-
 sciplina, nihil illa quidem cum divina praecognitione communicat;
 futurum enim ex probabilibus colligit et ex signis quibusdam con-
 iicit, non veris semper nec eodem modo id cuius sunt signa secum
 connexum habentibus. divinae vero providentiae futurorum anteit

ἡ εἰδησις προηγείται, καὶ ἀπὸ τῶν αἰτίων ἀμετάπτωτος ἡ πίστις, συνηρημένη τε πάντων πρὸς ἅπαντα ἀδιάλυτος κατάληψις, καὶ ὡσαύτως αἰὲ μένουσα τῶν ὅλων 3 ὥσπερ παρόντων καὶ ὀρισμένων διάγνωσις.

- 27 Οὐ δὴ τοῦτο λέγειν δεῖ, ὥς καὶ φύσις καὶ τέχνη καὶ ἡ συμπάθεια τῶν ὡς ἐν ἐνὶ ζῳῇ τῷ παντὶ μερῶν προ- 6 δηλώσεις ἔχει τινῶν πρὸς ἄλληλα, οὐδ' ὅτι τὰ σώματα οὕτω κατασκευάσται ὡς εἶναι προσημασίαν ἀπὸ τῶν ἐτέρων εἰς τὰ ἕτερα. καὶ πάνυ γὰρ ταῦτα ἐναργῶς ὁρώμενα 9 τῆς θείας μαντικῆς ἔχνος τι τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δὲ ἥττον παρεσπάσατο· οὐδὲ γὰρ δυνατόν ἄμοιρα αὐτῆς εἶναι τινα παντελῶς· ἀλλ' ὥσπερ ἐν πᾶσιν εἰκὼν τάγαθοῦ τὸν θεὸν 12 ἐμφέρεται, οὕτω καὶ τῆς θείας μαντικῆς εἰδωλὸν τι ἀμυδρόν ἢ καὶ ἐναργέστερον ἐν αὐτοῖς καταφαίνεται. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἐστὶν οἷον τὸ θεῖον τῆς μαντικῆς εἶδος, 15 οὐδ' ἀπὸ τῶν πολλῶν τῶν εἰς τὴν γένεσιν ἀπ' αὐτῆς καθ-ηκόντων φαντασμάτων τὸ ἐν αὐτῆς καὶ θεῖον καὶ ἄμικ-

2. συνηρημένη A. || τε om. O. 2. 3. ἀδιαλύτως CD.
4. διάγνωσιν D. 5. τοῦτο λέγειν] sic A, λέγειν τοῦτο O.
6. ἐν om. C. || ζῳῶν BD. 12. τ' ἀγαθοῦς O. 14. ἐναργέστερον] sic ACD, ἐναργέστερον O. 17. φασμάτων C.

certa stabilisque visio, fidesque vacillare nesciens cum causis rerum connexa, omniumque cum omnibus indissolubilis colligatio, nec non universarum tamquam praesentium et definitarum rerum eodem semper tenore persistens comprehensio.

- 27 Sed nec illud dicere oportet, quod quarundum rerum mutuas praesignificationes exhibeat natura et ars et sympathia quae est inter partes universi tamquam essent unius animalis, neque illud quod omnia corpora sic sint disposita ut ab aliis ad alia indicium subministretur. nam revera haec manifeste conspecta divinae mantices vestigiū aliquod nunc magis nunc minus exprimunt; neque enim aliquid est quod prorsus vaticinii divini expers sit: sed quemadmodum in omnibus boni imago deum refert, sic et divinae mantices in omnibus relucet simulacrum nunc obscurius nunc clarius. nihil tamen ex his tale est quale divina vaticinii species, neque oportet describere eius uniformitatem divinitatem simplicem rationem per multiplicitia simulacra quae ab ea in genesin derivata fuere; multo minus

τον εἶδος χαρακτηριστέον· οὐδ' εἴ τινα ἄλλα πορρωτέρω
καὶ τούτων ἀπώκισται ψευδῇ καὶ ἀπατηλὰ ἰνδάλματα,
3 ταῦτα παραφέρειν ἄξιον εἰς τὴν περὶ αὐτῆς κρίσιν. ἀλλ'
ἓνα λόγον καὶ μίαν τάξιν καὶ καθ' ἑξ τὸ θεῖον εἶδος
καὶ κατὰ μίαν τὴν νοητὴν καὶ ἀμετάπτωτον ἀλήθειαν
6 συλληπτέον αὐτό, ὡσαύτως καὶ τὴν ἄλλοτε ἄλλως ἐξιστα-
μένην μεταβολὴν ὡς ἀστάθμητον καὶ ἀνάρμοστον τοῖς
θεοῖς ἀτιμάζοντας.

9 Εἰ δὴ τοιοῦτόν ἐστι τὸ ὄντως μαντικὸν θεῖον ἔργον,
τίς οὐκ ἂν αἰσχυνθείη τὴν ἄνευ διανοίας καὶ οὐ τὰ γι-
γνώμενα ἀποτελοῦσαν φύσιν παραφέρειν, ὡς κατασκευὴν
12 τινα ἀπεργαζομένην ἐν ἡμῖν μαντικὴν, καὶ τοῖς μὲν μᾶλλον
ἐντιθεῖσαν τοῖς δὲ ἦττον τὴν ἐπιτηδειότητα ταύτην; ἐν
οἷς μὲν γὰρ ἄνθρωποι πρὸς τὴν οἰκείαν τελειότητα ἀφορ-
15 μὰς εἰλήφασιν παρὰ τῆς φύσεως, ἐν τούτοις καὶ τῆς φύ-
σεως προηγούμεναι τινες ἐπιτηδειότητες· ἐν οἷς δὲ ἀνθρώ-
πινον μὲν οὐδὲν ἔργον πρόκειται, οὐδὲ τέλος ἡμέτερον·
18 θεῖον δ' εἴ τι προτέτακται προεσβύτερον τῆς φύσεως ἡμῶν
ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ ἐν τούτοις εὐφυΐα τις ἂν

2. ἀπόκισται D.

6. καὶ τὴν] sic Fesch., τὴν D, om. O.

18 δ' εἰ scripsi, δέ O.

aequum est in collatione cum ea adducere si qua alia sunt dictis
istis alieniora falsa et fallacia imaginamenta. sed divina haec spe-
cies vaticinii definienda est per unam rationem unum ordinem unam-
que intelligibilem immutabilemque veritatem: pariterque respuere de-
bemus omnem variationem aliter atque aliter errabundam, ut quae
instabilis sit et diis nequaquam conveniens.

Quare si verum vaticinium sit adeo dei opus manifestum, quis
non erubescat tantum tribuere caecae naturae quaeque ne sua qui-
dem opera per se perficiat, ac si efficeret in nobis dispositiones ad
vaticinium, atque hos quidem magis illos minus praepararet? sane
quibus in rebus ad naturalem perfectionem hausimus a natura inci-
tamenta, ad easdem a natura praevia nobis conceduntur semina et
aptitudines; quibus autem in rebus nihil de nostro praecurrit, nec
earum finis noster censendus est. quando autem divinum aliquid
bonum praestruatur, quodque natura nostra prius sit, ibi non potest
substerni ad id perficiendum naturae bonitas. quibus enim perfectio

ὑποκατασκευασθείη· ὧν γάρ εἰσιν αἱ τελειότητες, τούτων ἐγγίγνονται καὶ αἱ ἀτελεῖς κατασκευαί. ἀνθρώπων δὲ εἰσιν αὐταὶ ἀμφοτέραι αἱ ἕξεις· ἃ δ' ἐστὶ μὴ ὡς ἀνθρώποις 3 παρόντα, τούτων οὐκ ἔσται ποτὲ ἐκ φύσεως παρασκευὴ· θείας ἄρα μαντικῆς οὐδέν ἐστι σπέρμα ἐν ἡμῖν ἐκ φύσεως· ἀλλ' εἰ μὲν τις κοινότερον καὶ ἀνθρωπίνην τινὰ καλοίη 6 μαντικὴν, τῆς ἀνθρωπίνης ἔστω φυσικὴ τις παρασκευὴ· ἣν δ' ἂν ὄντως τις μαντικὴν ἐπονομάσειε, τὴν τοῖς θεοῖς προσήκουσαν, οὐ δεῖ νομίζειν ταύτην ἐνσπείρεσθαι ἀπὸ 9 φύσεως· τὰ τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ ἀόριστον αὐτῇ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον συνομαρτεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δὲ τῆς με-
νούσης ἐν σταθεροῖς πέρασι μαντικῆς θείας χωρὶς διέστηκε. 12

Διόπερ δὴ καὶ πρὸς τοῦτο ἰσχυρῶς μάχεσθαι δεῖ, ἐάν τις ἐξ ἡμῶν εἶναι λέγῃ τὴν μαντικὴν. φέρεις δὲ καὶ 15 σὺ τούτου δείγματα ἀπὸ τῶν ἔργων ἐναργῆ· τὸ γὰρ λί-
θους καὶ βοτάνας φέρειν τοὺς καλουμένους, δεσμεῖν τε ἱερούς τινας δεσμούς καὶ λύειν τούτους, τὰ τε κεκλισμένα ἀνοίγειν καὶ τὰς προαιρέσεις μεταβάλλειν τῶν ὑποδεχο- 18

2. ἐγγίγνονται] sic AD, ἐγγίνονται O. 6. κοινότερον om. D.
13. πρὸς] περὶ B. 14. λέγῃ] sic Fesch, λέγῃ ACD, λέγει O.
|| φέρης AC. 15. ἐναργῆ B. 17. κεκλισμένα D.

tribuitur, ad eadem et imperfectiones et rudimenta pertinebant. sed huiusmodi utrique habitus competunt hominibus, non diis: quare nobis prout homines sumus quae non competunt, eorum neque dispositiones in nostra natura quaerendae sunt. ergo nec semina erunt divinae mantices in nobis a natura; si quis tamen generalius loquendo humanam aliquam esse dixerit vaticinationem, istiusmodi humanae vaticinationis fit etiam a natura apparatus. quam autem vero nomine manticen dixeris, diisque dignam, huius non oportet semina a natura inseri existimare. nam cum alia quaedam tum hanc perpetuo sequitur infinitudo secundum magis et minus, quamobrem longe abest a divina mantice quae ratis et certis terminis semper permanet.

Quae cum ita sint, acriter repugnare oportet, si quis e nobis manticen oriri contendat. cuius rei argumenta ex ipsa experientia manifesta adfers; quod soleant qui advocant in hominem vaticinium lapides et herbas gerere, vinculaque sacra ligare eademque solvere, clausa aperire, recipientium proposita mala mutare in melius, haec

μένων, ὥστε ἐκ φαύλων σπουδαίας ἀπεργάζεσθαι, πάντα
 δὴ ταῦτα ἔξωθεν τὴν ἐπίπνοϊαν γίγνεσθαι διασημαίνει·
 3 χορὴ δὲ οὐ τοῦτο μόνον προλαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ τίς ἐπί-
 πνοια θεία παραγενομένη τὴν θείαν μαντικὴν ἀπεργά-
 ζεται τελείως ἀφορίζεσθαι· εἰ δὲ μή, οὐ πρότερον ἐσόμεθα
 6 γνωμονικοὶ ταύτης, ἐὰν μὴ τὸ οἰκεῖον ἐπ' αὐτῇ σημείον
 ἐπιβάλλοντες, ἴδιον αὐτῇ γνώρισμα καθάπερ τινὰ σφρα-
 γίδα προσαρμόσωμεν.
 9 Καὶ τοῦτο μὲν ὀλίγον ἐμπροσθεν ἡμῖν διηκριβῆται·
 ὃ δὲ προτείνεις ὡς οὐδαμῶς ἀπόβλητον τὸ ἀναγεννητικὸς 28
 εἶναι τῶν δραστικῶν εἰδώλων, θαυμάσαιμ' ἂν εἴ τις ἀπο-
 12 δέξαίτο τῶν τὰ ἀληθινὰ εἶδη τῶν θεῶν θεωρούντων θεουργ-
 γῶν. διὰ τί γὰρ ἂν τις εἰδῶλα ἀντὶ τῶν ὄντως ὄντων ἀν-
 ταλλάξαιτο, καὶ ἀπὸ τῶν πρωτίστων ἐπὶ τὰ ἔσχατα ἂν
 15 ἀπενεχθεῖ; ἢ οὐκ ἴσμεν ὡς πάντα ἀμυδρῶς ἐστὶ κατὰ
 τὴν τοιαύτην σκιαγραφίαν, καὶ οὔτε ἀληθῆ φαντάσματά
 ἐστὶ τοῦ ἀληθοῦς, καὶ τὰ ἀγαθὰ δοκοῦντα φαίνεται, ὅντα
 18 δὲ οὐδέποτε; καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως ἐν τῷ γίγνεσθαι ἐπεισ-

4. *θεία*] sic ACD, *θείως* O. 7. *ἐπιβαλόντες* A Reg. || *ἴδιον*
αὐτῇ] sic A, *αὐτῇ ἴδιον* O. 11. *εἶναι* ex Ficini versione add.
 Gale not. 12. *θεωρόντων* C. 18. *οὔτε*] sic Gale not.,
 τότε AD, τὰ τε O.

certe omnia significant afflatum venire aliunde. quod ipsum non tantum oportet praesumere, sed etiam perfecte definire quae inspiratio a diis missa vaticinium divinum perficiat; sin minus, non prius hanc poterimus distincte cognoscere, quam eius proprium ei characterem adscribentes, proprium ei indicium tamquam sigillum adaptemus.

Id quidem a nobis paulo prius accurate factum est. esse autem 28 artifices idolorum efficacium, a te proponitur tamquam non contemnendum causae tuae firmamentum. mirarer autem ego, si sacerdotes veras deorum species contemplari soliti idola magni facerent. quare enim vera pro idolis istis aliquis commutaret, et a primis delabi velit ad infima? quis nescit quod omnia hic sint obscure adumbrata, nec veri fiant vera phantasmata, et bona appareant tantum, minime autem sint? quin et omnia quae hoc modo fiunt, dum fiunt, sub ipso in-

ἐρχεται φερόμενα, γνήσιον δὲ οὐδὲν οὐδὲ τέλειον οὐδὲ
 ἐναργὲς κέκτηνται. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ τρόπος αὐτῶν τῆς
 ποιήσεως. οὐ γὰρ θεὸς αὐτῶν ἐστι ποιητὴς ἀλλ' ἄνθρω- 3
 πος· οὐ δ' ἐκ τῶν ἐνοειδῶν καὶ νοητῶν οὐσιῶν παράγεται,
 ἀλλ' ἀπὸ τῆς ὕλης τῆς λαμβανομένης. τί οὖν ἀγαθὸν
 γένοιτο ἂν ἐξ ὕλης βλαστάνον καὶ τῶν περὶ τὴν ὕλην 6
 καὶ ἐν τοῖς σώμασιν ὑλικῶν καὶ σωματοειδῶν δυνάμεων;
 ἢ ἀπ' ἀνθρωπίνης τέχνης ὑφιστάμενον ἀσθενέστερον καὶ
 αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχον, τῶν τὸ εἶναι αὐτῷ παρ- 9
 εχομένων; ποίᾳ δὲ τινι καὶ τέχνῃ πλάττεται τοῦτ' τὸ εἶ-
 δωλον; λέγεται μὲν γὰρ ὡς τῇ δημιουργικῇ· ἀλλ' αὕτη
 γε τῶν ἀληθινῶν ἦν οὐσιῶν ἀλλ' οὐχὶ εἰδώλων τινῶν ἐπι- 12
 τελεστική· ὥστε καὶ ἡ εἰδωλοποιητικὴ τέχνη πολλοστή τις
 ἐστὶν ἀπὸ τῆς φυτουργοῦ τῶν ἀληθινῶν δημιουργίας·
 ἀλλ' οὐδὲ ἀναλογίαν τινὰ πρὸς τὴν θείαν ποίησιν ἀπο- 15
 σῶζει· οὐ γὰρ διὰ τῶν οὐρανίων φυσικῶν κινήσεων ἡ τῆς
 κατὰ μέτρος ὕλης ἢ τῶν δυνάμεων τῶν οὕτως διηρημένων
 ὁ θεὸς δημιουργεῖ πάντα· ταῖς δὲ ἐννοίαις καὶ βουλήσεσι 18
 καὶ τοῖς αὐλοῖς εἶδεσι διὰ τῆς αἰδίου τε καὶ ὑπερχοσμίου

2. κέκτηται AD.

5. ἀγαθὸν D.

6. γένοιτ' ἂν AD.

10. τὸ οὐκ. O.

19. εἶδеси] ὕδеси D.

gressu avolant, genuinum vero nihil aut perfectum aut liquidum ob-
 tinent. quod ipsum ostendit vel modus quo fiunt. nam deus eorum
 non est opifex sed homo, nec producuntur ex uniformibus et abstra-
 ctis essentiis, sed ex materia subiecta. quid autem boni ex materia
 nasci potest aut ex potentiis, sive in materia sive in corporibus sint,
 materiatis et corporeis? nonne quod humana arte subsistit longe in-
 firmitus est ipsis hominibus, qui ei existentiam communicarunt? deinde
 idolum hoc qua tandem et quali arte fingitur? dicitur quidem fieri
 potentia opificis: ea autem veras essentias fabricatur non autem
 idola: adeo ut haec idolorum faciendorum ars longissime absit a
 creatrici rerum verarum opificio divino. immo vero neque analo-
 giam tuetur cum divina operatione. neque enim deus per caelestium
 motus naturales aut per materiam particularem aut per potentias ita
 divisas omnia fabricatur; sed intelligentiis voluntatibusque et imma-
 terialibus speciebus per animam aeternam supermundanam et mun-

καὶ ἐγκοσμίου ψυχῆς δημιουργεῖ τοὺς κόσμους· ὁ δὲ δὴ
τῶν εἰδῶλων ποιητῆς λέγεται μὲν ὡς διὰ τῶν περιπολούν-
3 των ἀστέρων αὐτὰ ἀπεργάζεται.

Οὐ μὴν, ὥς γε οὕτωςι δόξαι, ἔχει τῷ ὄντι καὶ ἐπὶ
τῆς ἀληθείας. οὐσῶν γὰρ περὶ τοὺς οὐρανίους θεοὺς
6 ἀπείρων δὴ τινων δυνάμεως ἐν γένος τῶν ἐν αὐταῖς πάν-
των ἔσχατόν ἐστι, τὸ φυσικόν. τοῦτου δὲ αὐθις τὸ μὲν
ἐν λόγοις σπερματικοῖς τε καὶ πρὸ τῶν σπερματικῶν τοῖς
9 ἀκινήτοις ἰδρυμένον προηγείται καθ' αὐτὸ πρὸ τῆς γενέ-
σεως· τὸ δὲ ἐν ταῖς αἰσθηταῖς καὶ φανεραῖς κινήσεσιν τε
καὶ δυνάμεσιν, ἀπορροαῖς τε ταῖς ἐξ οὐρανοῦ καὶ ποιό-
12 τησιν, ἐνδυναστεύει παρὰ πᾶσαν τὴν φανεράν διακόσμη-
σιν· οἷς πᾶσι τὸ τελευταῖον ἐν τοῖς περὶ γῆν τόποις ἐπάρ-
χει τῆς περιγείου φανερᾶς γενέσεως· τῇ δὲ τῆς φανερᾶς
15 γενέσεως ἐπικρατεῖα καὶ ταῖς δι' αἰσθήσεως φαινομέναις
ποιότησι τῶν ἀπ' οὐρανοῦ καταπεμπομένων ἀπορροϊῶν
ἄλλαι τε πολλαὶ τέχνηαι χρῶνται, ὥσπερ ἰατρικὴ τε καὶ
18 γυμναστικὴ καὶ πᾶσαι ὅσαι κοινωνοῦσι τῇ φύσει τὴν ἐαυ-

1. καὶ ἐγκοσμίου] sic ACD Fesch. Reg. om. O. || δὴ addidi ex
ACD. 3. ἀπεργάζεται] sic ACD, ἀπεργάζεσθαι O. 5. περὶ]
sic ACD Fesch., ἐπὶ O. 7. τὸ addidi ex ACD. 11. ἀπορ-
ροαῖς D. 13. οἷς] ἥς CD. 13. 14. ἐπάρχει B.

danam mundos efficit: idolorum vero factor dicitur ea per stellas
volventes efficere.

Non autem sic, ut apparet, vere res se habet. cum enim in-
finitae vires sint in diis caelestibus, una est quae tenet infimum lo-
cum inter eas, potentia naturalis. potentiae huius pars alia per se
praecedat generationem, ut quae consistat in rationibus seminalibus
et in iis quae sunt ante seminales rationes immobilia; alia vero pars
posita in sensibilibus et manifestis motibus, potentiisque et defluxibus
caelestibus et qualitibus, dominatur toti rerum visibili ordinationi.
haec igitur infima potestas in his omnibus ducit generationes mani-
festas quae sunt circa terram. hac autem potestate quae in gene-
ratione manifesta dominatur et sensum qualitibus in sensum caelitus de-
fluentibus, cum aliae artes utuntur plurimae veluti medica et gym-
nastica, tum etiam eae omnes quae in operando cum natura com-

τῶν ἀπεργασίαν· καὶ δὴ καὶ εἰδωλοποιία μοῖραν τινα γε-
νεσιουργὸν ἀπ' αὐτῶν ἔλκει λίαν ἀμυδράν.

Ὡςπερ οὖν ἔχει τὸ ἀληθές, οὕτω δεῖ καὶ ἀποφαί- 3
νεσθαι, ὅτι δὴ αὐταῖς μὲν ταῖς περιφοραῖς ἢ ταῖς ὑπαρ-
χούσαις ἐν αὐταῖς δυνάμεσιν ἢ ταῖς κατὰ φύσιν περὶ
αὐτὰ ἐνιδρυμέναις οὔτε χρῆται εἰδωλοποιός, οὐθ' ὅλως 6
δυνατός ἐστιν αὐτῶν ἐφάπτεσθαι· ταῖς δὲ ἀπὸ τῆς φύ-
σεως αὐτῶν ἐσχάταις ἀπορροεύσαις ἐν τῷ φανερῷ περὶ
τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ παντὸς τεχνικῶς προσφέρεται, 9
ἀλλ' οὐ θεωργικῶς. αὐταὶ γάρ, οἶμαι, καὶ τὴν κατὰ μέ-
ρος ὕλην συμμιγνύμεναι πρὸς αὐτὴν δύνανται μεταβάλλειν
τε καὶ μετασχηματίζειν καὶ μεταπλάττειν ἄλλοτε ἄλλως· 12
καὶ δὴ καὶ μετὰθesis ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα ἐπιδέχονται
τῶν ἐν τοῖς κατὰ μέρος δυνάμεων· ἡ δὲ τοιαύτη τῶν ἐνερ-
γειῶν ποικιλία καὶ τῶν πολλῶν ὑλικῶν δυνάμεων σύνθεσις 15
οὐ μόνως θείας δημιουργίας τῷ παντὶ κεχώρισται, ἀλλὰ
καὶ τῆς φυσικῆς ἀπεργασίας· καὶ γὰρ ἡ φύσις ἀθρόως
καὶ ἅμα ποιεῖ τὰ οἰκεία ἔργα, ἀπλαῖς τε καὶ ἀσυνθέτοις 18

4. 5. ἐνυπαρχούσας ACD. 13. καὶ post δὴ] sic AC, om. O.
16. μόνως] sic margo B, ὅπως O. 18. ἔργα] sic ACD,
ἔργα καὶ O.

municant: unde et ipsa idolopoeia portionem aliquam genitalem quam-
vis exiguam atque debilem ab influxibus caelestibus haurit.

Quemadmodum igitur veritas se habet, ita oportet pronunciare.
non utitur idolorum opifex caelestibus ipsis motibus nec potentiis
quae in iis sunt nec viribus quae naturaliter fundantur circa vires
caelestes, sed nec potest eas attingere; sed occupatur circa vires
quasdam quae ab illorum natura ultimae defluerunt in aperto ad
infimam mundi partem, et quidem artificiose non theurgice. hae
sane ultimae vires materiam particularem, si cum ea commisceantur,
possunt varie transmutare transfigurare transformare; immo vero et
transpositiones ab aliis in alia suscipiunt potentiarum earum quae
particularibus insunt; interim huiusmodi operationum varietas mul-
tarumque potentiarum materialium farrago longe degenerat non so-
lum ab opificio divino, sed ab effectione naturae: natura enim uno
simul tenore et semel sua opera efficit, simplicibusque et incompo-

ἐνεργείαις πάντα ἐπιτελεῖ. λείπεται οὖν τεχνικὴν εἶναι
 δὴ σύμμιξιν τὴν τοιαύτην κατασκευὴν περὶ τὸ τελευταῖον
 3 καὶ περιφανὲς ῥεῦμα οὐράνιον καὶ περὶ τὰ ἀπὸ τῆς οὐρα-
 νίας φερόμενα φύσεως.

Διὰ τί δὴ οὖν αὐτὸς μὲν ὁ ταῦτα δρῶν εἰδωλοποιὸς 29
 6 ἀνὴρ ἑαυτὸν ἀφίησι βελτίονα ὄντα καὶ ἐκ βελτιόνων γε-
 γονότα, τοῖς δὲ ἀνύχοις εἰδώλοις καὶ μόνῃ τῇ ἐμφάσει
 τῆς ζωῆς ἐπιπνεομένοις, ἀρμονίᾳ τε ἐπισκευαστῇ καὶ πο-
 9 λυειδεῖ συνεχομένοις ἔξωθεν, ἐφημέροις τε ἀτέχνως οὖσιν
 ἀποπιστευεῖν φαίνεται; πότερον τὸ γνήσιον καὶ ἀληθὲς
 ἐν αὐτοῖς ὑπάρχει; ἀλλ' οὐδὲν τῶν ὑπὸ ἀνθρωπίνης τέχνης
 12 συμπλαττομένων εἰλικρινές ἐστι καὶ καθαρόν. ἀλλὰ τὸ
 ἀπλοῦν καὶ μονοειδὲς τῆς ἐνεργείας ἢ τῆς ὅλης συστά-
 σεως ἐν αὐτοῖς ἐπικρατεῖ; παντὸς μὲν οὖν λείπει· κατὰ
 15 γὰρ τὴν φαινομένην σύνθεσιν ἐκ παντοδαπῶν καὶ ὑπεναν-
 τιῶν ποιότητων συμπεφόρηται. ἀλλὰ δυνάμεις τις ἀκραιφ-
 νῆς καὶ τελεία διαφανῆς ἐστὶν ἐν αὐτοῖς; οὐδαμῶς. ἐπεὶ
 18 πολλαχόθεν ἐπίκρητόν τι συγκεκρότηται τὸ τοιοῦτον πλη-

1. ἐνεργείας O. || λείπεται] λέγεται B. || οὖν om. O. 3. καὶ
 περὶ] sic AC, om. O. 6. ἑαυτὸν] ἐπ' αὐτὸν C. || καὶ om. A.
 8. ἐπισκευαστοῦ (εἰ super οὐ add. ead. man.) A. 11. αὐτοῖς]
 sic AD, αὐταῖς O. || οὐδὲ C. 12. εἰλικρινόν AC. 17. πε-
 λεία C.

sitis operationibus peragit. relinquitur igitur artificiosam esse com-
 missionem istam idolorum fabricam circa ultimum et manifestum cae-
 lestium defluxum et circa ea quae a caelesti natura moventur et
 recedunt.

Cur igitur idolorum fictor se ipsum, cum sit omnibus idolis 29
 melior et ex melioribus ortus, deserit, idolisque fidit, quae non sunt
 animata sed vitae quadam apparentia inflata fictaque, et multiformi
 harmonia minime interna idque ad breve prorsus tempus constant?
 at forte genuinum quid et verum in iis reperiatur? nihil quod sin-
 cerum purumque sit potest ab humana arte proficisci. at credo
 simplicitas et uniformitas actionis et compositionis in iis elucet?
 nihil horum omnium. idolum enim conflatur ex variis iisque con-
 trariis qualitatibus, ut apparet ex compositione. at forte potentiam
 habet puram et perfectam in se conspicuam? nihil minus. quoniam
 talis defluxuum multitudo undique captatur et commiscetur tamquam

θος τῶν ἀπορροϊῶν ἀσθενὲς καὶ ἐξίτηλον ἐπιδεικνύμενον. ἀλλ' εἰ μὴ ταῦτα, τὸ μόνιμον πάρεστι τοῖς εἰδώλοις οἷς λέγουσιν οὗτοι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπεὶ ταῦτά γε πολὺ 3 θᾶττον τῶν ἐν κατόπτροις ὁρωμένων εἰδώλων ἀποσβέννυται. ἐπιτιθέντος μὲν γὰρ τοῦ θυμιάματος ἀπὸ τῶν ἀναφερομένων ἀτμῶν συνίσταται εὐθύς. ἀνακραθέντος 6 δὲ εἰς τὸν ὅλον ἀέρα καὶ διαχυθέντος καὶ αὐτὸ εὐθύς διαλέλυσται, καὶ οὐδ' ἀκαρῇ πέφυκεν ἐπιμένειν.

Διὰ τί δὴ οὖν ἔσται περισπούδαστος ἀνδρὶ φιλοθεά- 9 μωνι τῆς ἀληθείας ἢ περιττὴ αὕτη θαυματοποιία; ἐγὼ μὲν οὐδενὸς ἀξίαν αὐτὴν ἡγοῦμαι. καὶ εἰ μὲν γινώσκουσα αὐτὰ ταῦτα ἐφ' οἷς ἐσπούδακε καὶ περὶ αὐτῶν διατρίβει, τὰ 12 πλάσματα τῆς παμπαθοῦς ὕλης ἀσπάζεται, ἀπλοῦν ἂν ἔχοι τὸ κακόν. πλὴν ἐκεῖνό γε αὐτῇ ὑπάρξει, τὸ ἀφομοιωθῆναι τοῖς εἰδώλοις ἐν οἷς τὴν πίστιν αὐτῆς ἵδρυσεν. 15 εἰ δὲ καὶ ὥς θεοῖς προσέχει τοῖς εἰδώλοις τούτοις, οὕτε

1. ἀπορροϊῶν A, ἀπορίων C, ἀποριῶν D.	2. μόνιμον D.
4. 5. ἐπισβέννυται O.	5. ἐπιτεθέντος AD.
7. δὲ addidi ex ACD. post ἀέρα AD add. αὐτοῦ, C add. αὐτὸ αὐτὸς O.	
8. ἀκαρῇ] sic AC, ἀκαρεῖ D, ἀκαρεῖ O.	8—9. πέφυκεν — ἀνδρὶ om. et ponit in marg. pr. m. D.
10. αὐτῇ O.	
11. εἰ] sic A et marg. B, ἡ O.	13. παμπαθοῦς] sic AC, ἐμπαθοῦς O.
14. ἔχει A.	15. ἐαυτῆς] sic Gale not., ἐαυτοῖς C Reg., ἐν αὐτοῖς O.

adventitium quid, infirmaque est et exilis apparet. at si haec omnia non reperiantur in idolis de quibus isti loquuntur, saltem stabilitatem habent? nequaquam. nam haec idola velocius quam quae in speculis apparent evanescent. quando enim admoventur suffumigatio vaporibus exhalantibus, protinus conficiuntur; at cum per totum aërem dissolvatur et diffundatur suffumigatio, idolum quoque statim dissipatur, nec vel minimo temporis puncto ex natura sua permanere potest.

Cur ergo aliquam operam impenderet ineptae huic prodigiorum fictioni veritatis amans animus? equidem nullo pono in pretio. nam et harum praestigiarum artifices si agnoscant haec sua figmenta circa quae occupantur et versantur, esse de materia omnibus passionibus obnoxia, et tamen iis delectentur, nihil non mali habent. sed et illud iis aderit, quod similes sint istis suis idolis in quibus fidem

λόγῳ ῥητὸν οὔτε ἔργῳ φορητὸν ἔσται τὸ ἄτοπον. οὐδέ-
ποτε γὰρ εἰς τὴν τοιαύτην ψυχὴν ἐπιλάμψει τις αὐγὴ
3 θεία· οὔτε γὰρ πέφυκεν ἐνδίδοσθαι αὐτῇ τοῖς ἅπαξ ἀν-
τιδρασθεῖσιν, οὔτε ἔχει χώραν εἰς ἣν δέξηται αὐτὴν τὰ
κατεχόμενα ὑπὸ τῶν σκιοειδῶν φαντασμάτων· σκιαῖς οὖν
6 συνέσται πολλοσταῖς ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἢ τοιάδε τῶν
φαντασμάτων θανματοργία.

Ἀλλὰ παρατηροῦσιν οὗτοι, φησί, τὴν τῶν οὐρανίων 30
9 φορὰν, καὶ λέγουσι τίνος τῶν κατ' οὐρανὸν μετὰ τίνος ἢ
τίνων πολεύνontos ἔσται ψευδῇ τὰ μαντεῖα ἢ ἀληθῇ, καὶ
τὰ δρώμενα ἀργὰ ἢ ἀπαγγελτικά ἢ ἀποτελεσματικά. ἀλλ'
12 οὐδὲ τούτων ἕνεκα ἔξει τὰ φαντάσματα ταῦτα τὸ θεῖον.
καὶ γὰρ τὰ ἔσχατα τῶν ἐν τῇ γενέσει κινεῖται τοῖς οὐρα-
νίοις δρόμοις καὶ συμπάσχει πρὸς τὰς ἀπ' αὐτῶν κατιού-
15 σας ἀπορροίας· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἴ τις αὐτὰ μετ' ἀκρι-
βείας ἐπισκέψαιτο, τάναντία τούτων ἀποδείκνυσιν. ἃ γὰρ

3. 4. ἀντιδρασθεῖσιν] sic Velsenius, ἀντιδροθεῖ-
σιν O. 4. δέχεται] sic AC, δέξεται O. 5. σκιοειδῶν] sic
ACD, σκιδῶν O. 6. πολλοσταῖς] πολλαῖς ACD. 8. φησί]
φηῖς O. 9. μετὰ] sic D, μήτε O. 10. καὶ] sic AD,
ἢ O. 12. ἔξει τὰ] ACD. || τὸ om. AC. 15. ἀποφ-
ρίας D. 16. ἐπισκέψαιτο D. || ἐπιδείκνυσιν AD Fesch.

posuere. si vero ista idola tamquam deos colant, nec dici nec ferri
potest tanta absurditas. nunquam enim in animam istam divina aliqua
lux subingredietur; neque enim amat se infundere in ea quae sibi re-
pugnant, neque recipiendi eam spatium habent quae tenebricosis phan-
tasmatis obsidentur. quare haec imaginum prodigiosa compositio
tenebris commiscebitur a veritate longe remotis.

Sed idolorum factores observant, inquis, caelestium cursum, et 30
dicunt qua stella cum alia vel aliis concurrente vera provenient vel
falsa vaticinia, et an quae ibi fiunt inania sunt an contra significa-
tiva et efficacia. nihilominus nec ideo haec phantasmata aliquid ha-
bebunt in se divini. nam materiae quae sunt in generatione ultimae
moventur ad caelestes motus, et ad ultimos eorum defluxus descen-
dentes compatiuntur. enimvero si quis haec accurate consideret,
potius contraria omnia his demonstrant. quae enim adeo facile mu-

ἔστι παντάπασιν εὐμετάβλητα καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν κινή-
σεων παντοίως μετατρέπεται ὥστε ἀργὰ ἢ χρηματιστικά
ἢ ἐπαγγελτικά ἢ ἐπιτελεστικά ἢ ἄλλοτε ἄλλοῖα ἀποτελεῖσ- 3
θαι, πῶς ἔνεστι ταῦτα καὶ μικρᾶς τινὸς μετέχειν ἐν ἑαυ-
τοῖς θείας δυνάμεως; τί οὖν, αἱ ἐνοῦσαι ἐν ταῖς ὕλαις
δυνάμεις στοιχεῖα τῶν δαιμόνων εἰσίν; οὐ μὲν οὖν· οὐδὲν 6
γὰρ τῶν κατὰ μέρος αἰσθητῶν σωμάτων γεννᾷ δαίμονας·
πολὺ δὲ μᾶλλον ταῦτα γεννᾶται τε καὶ φρουρεῖται ὑπὸ
τῶν δαιμόνων.

9

Ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρωπός τις πλάσαι δύναται ὥσπερ ἐκ
μηχανῆς δαιμόνων τινὰς μορφάς, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν αὐ-
τὸς μᾶλλον πλάσσεται καὶ δημιουργεῖται ὑπὸ τῶν δαι- 12
μόνων, καθ' ὅσον αἰσθητοῦ σώματος μετέχει. ἀλλ' οὐδὲ
ἐκ στοιχείων τῶν αἰσθητῶν συμπεφορημένον τι πλῆθος
ἀπογεννᾶται τὸ δαιμόνιον, ἀλλὰ πλεον θάτερον αὐτό τέ 15
ἐστὶν ἀπλοῦν καὶ περὶ τὰ σύνθετα μονοειδῶς ἐνεργεῖ.
ὅθεν δὴ οὐδὲ πρεσβύτερα ἔξει τὰ αἰσθητὰ ἑαυτοῦ οὐδὲ
μονιμώτερα, ἀλλ' αὐτὸ πρεσβεῖα καὶ δυνάμει διαφέρον 18

2. παντίως D. 4. μετέχειν] sic A et margo B, μετέχη O.
5. τί οὖν, αἱ ἐνοῦσαι etc.] „videndum annon haec ad cap. XXII
pertineant.“ Gale not. 8. τε om. O. 15. αὐτὸς ACD.
16. καὶ περὶ] sic ACD, καὶ τὰ περὶ O. 17. πρεσβεῖα B.

tantur et externis motibus adeo facile alterantur ut evadant aliquando
vana vel contra fatidica aut significativa aut effectiva et alias alia,
qui possunt haec vel tantillum in se habere divinae potentiae? quid
igitur? an potentiae quae materiis insunt elementa daemonibus con-
ficiendis praestant? nullo modo. nulla enim particularia corpora
possunt generare daemones: immo potius ipsa a daemonibus gene-
rantur et conservantur.

Sed nec quisquam hominum potest formas daemonum tamquam
e machina fingere; sed ipse potius ab istis fingitur, quatenus cor-
pore utitur sensibili. sed nec multorum elementorum concursus
daemonium generat, sed et potius ex altera parte ipsum simplex est
et uniformiter circa composita operatur. unde sequitur non posse
sensibilia eo esse praestantiora aut durabiliora, sed ipsum tum ex-
cellentia tum potentia sensibilibus praestans dat iis quicquid capere

τοῖς αἰσθητοῖς μεταδίδωσιν ἣν δύνανται δέχεσθαι δια-
 3 ὁρθῶς ἐπισύρων τὴν τοιαύτην κλῆσιν.

Ἄλλη μὲν γάρ ἐστιν ἡ τῶν δαιμόνων φύσις ἄλλη δὲ
 ἡ τῶν εἰδώλων· τάξεις τε αὐτῶν ἑκατέρων πάμπαν, διέ-
 6 στηκε. καὶ δὴ καὶ ὁ τῶν εἰδώλων χορηγὸς διάφορός ἐστι
 παρὰ τὸν μέγαν ἡγεμόνα τῶν δαιμόνων. ἀμέλει καὶ σὺ
 τοσοῦτο συγχωρεῖς μηδένα θεὸν ἢ δαίμονα λέγων ὑπ' αὐ-
 9 τῶν καθέλκεσθαι. τίνας οὖν ἔτι γένοιτο ἂν ἄξια διά-
 πραξίς ἱερὰ ἢ τοῦ μέλλοντος πρόγνωσις, ἥτις ἄμοιρός ἐστι
 παντάπασι καὶ θεοῦ καὶ δαίμονος; ὥστε εἰδέναι μὲν χρὴ
 12 καὶ ταύτην τὴν θαυματουργίαν τίνα ἔχει φύσιν, χρῆσθαι
 δὲ ἢ πιστεῦειν αὐτῇ μηδαμῶς.

Ἔτι τοίνυν καὶ ταύτης ἐστὶ φανυλοτέρα τῶν ἱεροπρε- 31
 15 πῶν δρωμένων ἐξήγησις, ἣ γένος τι ἀπατηλῆς φύσεως
 παντόμορφόν τε καὶ πολύτροπον αἰτιωμένη τῆς μαντείας
 ὑποκρινόμενον θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ ψυχὰς τῶν τεθνη-

1. δύνανται] sic C, δύναται O. 8. τοσοῦτο] sic ACD Fesch.
 Reg., τοῦτο O. 11. δαίμονος] παντός O. 12. ἔχειν O.
 13. αὐτῇ] sic D, αὐτοῦ AC, om. O. 14. ἔτι] ἔστι AC.
 || ἔστι] ἔτι A.

possunt perseverantiae. nisi si idola forte daemones appelles non recte istam appellationem applicando.

Alia siquidem est daemonum alia idolorum natura: sed et ordo utrorumque longe distat. quin etiam auctor ille idolorum alius est prorsus a summo daemonum duce. quod ipsum tu quoque confiteris; dicis enim quod nec deorum nec daemonum quisquam ab idolis deorsum trahitur. cuius igitur tandem pretii fuerit istiusmodi sacra actio aut futuri cognitio, quae omnino tum dei tum daemonis expers sit? itaque prorsus intelligere oportet hanc prodigiorum fabricationem et quam habeat vim, nequaquam vero ea uti aut credere eidem.

Adhuc deterior rerum sacrarum explicatio adfertur, quae vati- 31
 cinii causam credit esse genus quoddam daemonum, natura decep-
 torum multiforme quodque species deorum et geniorum et anima-

κότων. ἐρῶ δὴ σοι καὶ πρὸς ταῦτα λόγον ὃν ποτε ἤκουσα, Χαλδαίων ποτὲ προφητῶν λεγόντων.

Ὅσοι μὲν θεοὶ τῆς ἀληθείας, τῶν ἀγαθῶν εἰσὶ μό- 3
νων δοτῆρες, μόνοις τε τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι προσομι-
λοῦσι, καὶ τοῖς διὰ τῆς ἱερατικῆς ἀποκεκαθαρμένοις συγ-
γίγγονται, ἐκκόπτουσι τε ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν κακίαν καὶ 6
πᾶν πάθος. τούτων δὲ ἐπιλαμπόντων ἀφανὲς τὸ κακὸν
καὶ δαιμόνιον ἐξίσταται τοῖς κρείττοσιν, ὥσπερ φωτὶ
σκότος. καὶ οὐδὲ τὸ τυχὸν παρενοχλεῖ τοῖς θεουργοῖς, 9
ἀφ' οὗ δὴ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν δέχονται, καὶ χρηστοὶ τοῖς
ἡθεσιν ἐπιτελοῦνται καὶ κόσμιοι, παθῶν τε ἀπαλλάττον-
ται καὶ πάσης ἀτάκτου κινήσεως, τῶν τε ἀθέων καὶ ἀνο- 12
σίων τρόπων καθαρεύουσιν. ὅσοι δὲ εἰσιν αὐτοὶ τε ἀλ-
τήριοι, καὶ ἀθέσμως καὶ ἀτάκτως ἐπιπηδῶσι τοῖς θείοις,
δι' ἀτονίαν τε τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἢ τῆς ὑπαρχούσης 15
αὐτοῖς δυνάμεως ἔνδειαν οὐ δύναται τῶν θεῶν τυγχά-
νειν. εἰ καὶ διὰ τινας μiasμοὺς ἀπείργονται τῆς πρὸς
τὰ ἄχραντα πνεύματα συνουσίας, οὕτω τοῖς κακοῖς πνεύ- 18

3. ταῖς ἀληθείας Gale not. 3. 4. μόνων] sic AC, μόνως O.
5. 6. συγγίγγονται] sic A, συγκίγγονται B, συγγίνονται O.
13. 14. ἀλτήριοι O. 15. τε] sic ACD, om. O. 16. αὐ-
τοῖς] αὐτῆς CD. || δύναται D. 17. εἰ] ἡ A.

rum post mortem mentiatur. ad haec igitur respondebo sermonem tibi narrando, quem audiui a Chaldaeorum prophetis.

Dii quotquot veri sunt, dant vera tantum bona, et bonorum virorum tantum consuetudine utuntur, et cum iis solis conversantur qui per sacra rite purgati fuere, a quibus etiam omne vitium et omnem passionem praescindunt. hi quoties affulgent in bonorum mentes, quicquid erat malum aut daemonicum fugit ad conspectum meliorum, veluti tenebrae ante solem: nec vel tantillum valet amplius pios turbare sacrificatores, qui proinde omnimodam virtutem indispiscuntur, fiunt moribus optimi et elegantissimi, a passionibus liberi et ab omni irregulari motu, ab omnibus denique atheis et impiis moribus defaecantur. si qui vero sint qui ipsi impuri contra ritus et ordinem sacrorum sacra insolenter invadunt, hi sane propter operationis infirmitatem et potentiae defectum deos assequi nequeunt. quinetiam propter inquinamenta sua ut a spiritibus puris arcentur,

μασι συνάπτονται, πληρούμενοί τε ἀπ' αὐτῶν τῆς κακί-
στης ἐπιπνοίας πονηροί τε καὶ ἀνόσιοι γίνονται, ἡδονῶν
3 μὲν ἀκολάστων πλήρεις, κακίας δὲ ἀνάμεστοι, τρόπων τε
ἀλλοτρίων τοῖς θεοῖς ζηλωταί, καὶ τὸ ὅλον φάναι, παρα-
πλήσιοι τοῖς πονηροῖς δαίμοσι γυγνόμενοι, μεθ' ὧν συμ-
6 φύονται.

Οὗτοι δὲ οὖν παθῶν μεστοὶ καὶ κακίας ὑπάρχοντες
διὰ συγγένειαν ἔλκουσι τὰ πονηρὰ εἰς ἑαυτοὺς πνεύματα,
9 καὶ αὐτοὶ πρὸς κακίαν πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν ἐγείρονται, συν-
αίξονται τε ὑπ' ἀλλήλων οὕτως, καθάπερ τις κύκλος ἀρ-
χὴν τελευτῇ συνάπτων καὶ ἀνταποδιδούς τὴν ἴσην ἀμοι-
12 βὴν ὡσαύτως. ἃ τοίνυν τῆς ἀνοσιουργίας ἐστὶν ἀσεβῆ
πταίσματα, ἀτάκτως μὲν αὐτὰ προσφερόμενα τοῖς ἱεροῖς
ἔργοις, ἀτάκτως δὲ πειρώμενα καὶ ὑπὸ τῶν ἐπεισιόντων,
15 καὶ ποτὲ μὲν, ὡς δοκεῖ, θεὸν ἄλλον ἀνθ' ἐτέρου ποιοῦντα
ἐπικωμάζειν, ποτὲ δ' αὖ δαίμονας πονηροὺς ἀντὶ τῶν θεῶν
εἰσκήρνοντα, οὓς δὲ καὶ καλοῦσιν ἀντιθέους, ταῦτα μηδέ-
18 ποτε ἐν λόγῳ τῷ περὶ τῆς ἱερατικῆς μαντείας τίθεται.

4. ζηλωτάς B. 14. ἀτάκτων δὲ D. || ὑπὸ om. AD. || ἀπει-
σιόντων C. 16. ἐπικωμάζειν D. || ποτὲ] τοτὲ ACD. 17. ταῦτα]
ταῦτα δὲ Gale not.

ita malis et impuris familiares evadunt, quorum flatu prorsus im-
plentur pessimo, improbique fiunt et impii, voluptatibus lascivis
omnique malitia referti, studiis dediti a diis penitus abhorrentibus,
et ut absolvam, simillimi evadunt daemonibus quibus adhaerent.

Hi igitur passionibus et pravitate pleni per ipsam cognitionem
malos ad se attrahunt spiritus, a quibus mox ad omnem iniquitatem
impelluntur, alterique alteros se mutuo adiuvant, sicut circulus fini
principium coaptans reddensque aequalem eodem pacto vicissitudi-
nem. quae igitur impie fiunt peccantque contra religionem, cum et
ipsa contra ritus afferantur in sacris operibus, et ipsi qui afferunt
contra ritus delinquant, deumque ut videtur alium pro alio faciunt
adesse, rursusque pro diis daemones improbos insinuant, quos solent
ipsi vocare antitheos, ista sane nunquam pones in sermone qui quaerit

ἐναντιώτερον γάρ ἐστι δῆπου τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ.

Ὡςπερ οὖν οἱ ἱερόσυλοι τῇ θρησκείᾳ τῶν θεῶν πάν- 3
των μάλιστα μάχονται, οὕτω καὶ οἱ συνόντες τοῖς ἀπα-
τειῶσι καὶ τοῖς τῆς ἀκολασίας αἰτίοις δαίμοσι, μαχόμενοι
δῆπου πρὸς τοὺς θεουργοὺς ὑπάρχουσι· τοῦτοις γὰρ πᾶν 6
μὲν πνεῦμα πονηρὸν ἐξίσταται καὶ ἀνατρέπεται ἄρδην,
πᾶσα δὲ κακία καὶ πᾶν πάθος ἐκκόπτεται παντάπασι,
καθαρὰ δὲ μετουσία τῶν ἀγαθῶν πάρεστιν ἐν τοῖς κα- 9
θαροῖς, ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τοῦ πυρὸς πληροῦνται τῆς ἀλη-
θείας· οἷς οὐδὲν ἐμπόδιον γίνεται ἀπὸ τῶν κακῶν πνευ-
μάτων, οὐδ' εἰς τὰ τῆς ψυχῆς ἀγαθὰ κάλυμα· οὐδὲ τις 12
τῦφος ἢ θωπεία ἢ ἀτμῶν ἀπόλαυσις ἢ βίας ἰσχὺς παρεν-
οχλεῖ· ἀλλὰ πάντα ὥσπερ εἰ κεραυνίῳ τινὶ βολῇ πληγέντα
ἀναφῶς ὑπάλκει καὶ ὑποχωρεῖ, μηδὲ προσπελάσαι αὐτοῖς 15
δυνάμενα. ἐν οὖν τοῦτό ἐστι τὸ ἄχραντον καὶ ἱερατικὸν
θεῖόν τε ὡς ἀληθῶς γένος τῆς μαντείας· καὶ τοῦτο οὐχ,
ὡς σύ λέγεις, διαιτητοῦ δεῖται ἢ ἐμοῦ ἢ ἄλλου τινός, 18
ἐν' αὐτὸ ἐκ πολλῶν προκρίνω, ἀλλ' αὐτὸ ἐξήρηται πάντων,

1. τῷ κακῷ] sic ABC, τῶν κακῶν O. 4. 5. ἀπαταῶσι O.

6. θεουργοὺς] θεουργοὺς αὐτοὺς Gale not. 7. μὲν] sic ACD,

om. O. 14. κεραυνῷ C. 17—19. καὶ τοῦτο—προκρίνω]

haec in Porphyrii epistola a Galeo reficta non leguntur.

de vaticinio vere divino. bonum quippe magis adversatur malo quam non bono.

Quemadmodum igitur templorum expilatores deorum religioni maxime repugnant, sic qui daemonibus, qui impostores sunt omnisque lasciviae auctores, favent, contrarii maxime sunt veris sacerdotibus. ab his enim omnis spiritus malus fugit et facessit prorsus, omnis malitia omnis passio abscinditur, bonorum pura communicatio ad puros defertur, et desuper ab igne divino veritatem percipiunt. his ergo mali spiritus impedimenti nihil afferre possunt, neque ad animae bona avertenda obstaculi. sed nec suggeritur superbiae fumus aut adulatio mollis, neque suffumigatione falluntur, neque vi ulla perturbantur: sed haec omnia mala tamquam fulguris ictu percussa disperduntur et facessunt, nec possunt vel ad hos appropinquare. solum igitur genus hoc vaticinii sincerum et sacrum et revera divinum

- ὑπερφυῆς ἀίδιον προϋπάρχον, οὐδὲ παράθεσιν τινα ἐπιδη-
 χόμενον οὔτε ὑπεροχὴν τινος ἐν πολλοῖς προτεταγμένην,
 3 ἀλλ' ἀπολύεται καθ' ἑαυτὸ καὶ μονοειδὲς πάντων προη-
 γεῖται. ᾧ δεῖ καὶ σὲ καὶ πᾶς ὅστις ἐστὶ γνήσιος τῶν
 θεῶν ἐραστής ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν ὅλον· ἐκ γὰρ τοῦ τοιού-
 6 του τρόπου παραγίνεται ἅμα τε καὶ ἐν ταῖς μαντείαις ἡ
 ἀπταιστος ἀλήθεια καὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡ τέλεia ἀρετή.
 μετὰ τούτων δὲ ἀμφοτέρων δίδοται τοῖς θεουργοῖς ἡ πρὸς
 9 τὸ νοητὸν πῦρ ἄνοδος, ὃ δὴ καὶ τέλος δεῖ πάσης μὲν
 προγνώσεως πάσης δὲ θεουργικῆς πραγματείας προτί-
 θεσθαι.
- 12 Μάτην οὖν ἐπιστάγεις τὴν ἀπὸ τῶν ἀθέων δόξαν,
 ὡς ἄρα τὴν πᾶσαν μαντείαν ἀπὸ τοῦ πονήρου δαίμονος
 ἡγούνται ἐπιτελεῖσθαι· οὔτε γὰρ ἄξιον αὐτῶν μνημονεύ-
 15 ειν ἐν ταῖς περὶ θεῶν ἐπιστάσεσι· καὶ ἅμα ἀμαθεῖς εἰδὼν
 οὔτοι τῆς τοῦ ἀληθοῦς τε καὶ ψευδοῦς διακρίσεως δια

2. προστεταγμένην A. 3. ἀπόλυται A, ἀπάλλνται BCD.
 || καὶ om. ABCD. 8. μετὰ] sic ACD et Gale not., κατὰ O.
 9. δὴ] sic ABD, δὲ O. || τέλειος B. 12. ἐπιστάγεις D.
 12—13. ἀπὸ τῶν — μαντείαν om. O. 12. ἀπὸ (ante τῶν)
 deesse potest. Gale not. 13—14. ὡς ἄρα — ἐπιτελεῖσθαι]
 haec in Galei compilatione omittuntur. 15. περὶ θεῶν] sic
 ACD, περὶ τῶν θεῶν O.

nec indiget, ut tu dicis, arbitro vel me vel alio quopiam, ut illud
 prae aliis eligam, ipsum enim omnibus aliis longe praestat, super-
 naturale cum sit et aeternum et praeeexistens, nec recipit additionem
 ex comparatione aut excellentiam aliquam ab extra, eo quod alicui
 e multis praeferatur, sed liberatur ab omnibus et uniformiter omni-
 bus anteit. cui oportet te et quisquis deorum genuinus amator sit
 se totum tradere; hac enim ratione sola acquiritur et in vaticiniis
 veritas firma, et in anima virtus perfecta; quibus sane duobus sa-
 cerdos ad ignem ascendit intelligibilem, quod quidem tamquam finem
 tum vaticinio tum sacris operationibus omnibus oportet proponere.

Frustra igitur adduxisti atheorum opinionem, qui omne vatici-
 nium a malo daemone perfici arbitrantur; cum nefas sit istorum vel
 minimam mentionem facere in sermonibus de diis. quin etiam im-
 periti sunt ad verum a falso internoscendum, quoniam ab initio te-

τὸ ἐν σκότει τὴν ἀρχὴν τεθράφθαι, τὰς τε ἀρχάς, ἀφ' ὧν παράγινονται ταῦτα, οὐδέποτε δύνανται διαγιγνώσκειν. καὶ μέχρι δὴ τούτων τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς μαντείας 3 ἡμῖν διωρισμένα τέλος ἔχτω.

4, 1 Ἄγε δὴ οὖν, ὅπως ἐφεξῆς καὶ τὰς δοκούσας ἐναν- 5
τιώσεις ἐπισκεψώμεθα, τίνες εἰσὶ καὶ τίνα λόγον ἔχουσι.
καὶ δῆτα ἐὰν ὀλίγω πλείονα διεξίωμεν περὶ τινων, ὥς ἂν
ἐπ' ἐξουσίας ἰδίας καὶ κατὰ σχολὴν ποιούμενοι τοὺς λό- 8
γους, ἐπιμένειν δεῖ σε προθύμως καὶ καρτερεῖν. περὶ γὰρ
τῶν μεγίστων μαθημάτων μεγάλας ἐνίστασθαι δεῖ καὶ τὰς
σπουδὰς, χρόνον τε ἐν πολλῷ δι' ἀκριβείας βεβασανισμένας, 11
εἰ μέλλοις αὐτὰ τελέως γνῶσεσθαι· σύ μὲν οὖν κατὰ τὴν
παροῦσαν ὑπόθεσιν, ὥσπερ ἤρξω, πρότεινε τὰς ἐμποιοῦ-

1. σκότῳ ACD. || τεθράφθαι] sic Velsenius, τετράφθαι AD, τετράφθαι O. 2. παράγινονται] παράγονται O. || οὐδέποτε B. || διαγιγνώσκειν] sic A, διαγιγνώσκων O. 4. ἔχτω τέλος ACD. || τέλος om. B. 5. 6. ἀναντιώσεις B. 6. ἐπισκεψώμεθα D. || ἔχουσι λόγον AD. 12. μέλλοις] sic ACD, μέλλεις O. || αὐτὰ] αὐτὸ ABCD.

nebris innutriti fuere, neque principia unde haec proveniunt possunt intelligere. hactenus igitur quae a nobis de modo vaticinii definita sunt finem habeant.

1 Age igitur, deinceps videamus quasdam a te obiectiones oppositas, tum quae sint tum quae nitantur ratione. si autem fusius de nonnullis agamus, tamquam pro libitu et secure disputantes, te tamen decebit durare et prompte animo adesse. sane de maximis disciplinis maximam diligentiam et multo tempore bene probatam oportet afferre, si velis ea perfecte introspicere. tu igitur, prout iamdudum postulat praesens hypothesis et quod coepisti facere, profer de quibus dubitas et ambigis, ego pro parte virili respondebo. dic igitur,

σας ἀπορίαν διαμφισβητήσεις, ἐγὼ δ' ἐν τῷ μέρει δώσω
 λόγον σοι· λέγε δὴ οὖν, ὅτι πάννυ με ταράττει, πῶς ὡς
 3 κρείττονες παρακαλούμενοι ἐπιτάττονται ὡς χείρονες· ἐγὼ
 δέ σοι ἐρῶ τὴν ὅλην περὶ τῶν καλουμένων ἀξίαν λόγου
 διαίρεσιν, ἀφ' ἧς ἐνέσται σοι διορισμὸς σαφὴς τοῦ τε θυ-
 6 νατοῦ καὶ τοῦ ἀδυνάτου, περὶ ὧν ἠρώτησας.

Θεοὶ μὲν γὰρ καὶ ὅσοι κρείττονες ἡμῶν βουλήσει
 τῶν καλῶν, ἀφθόγῳ τε τῶν ἀγαθῶν ἀποπληρώσει μετ'
 9 εὐμενείας τοῖς ἀξίοις χαρίζονται τὰ προσήκοντα, οἰκτεί-
 ροντες μὲν τοὺς τῶν ἱερατικῶν ἀνδρῶν πόνοους, τὰ δ' οἰ-
 κεῖα ἐαυτῶν γεννήματα καὶ θρέμματα καὶ παιδεύματα
 12 ἀσπαζόμενοι. τὰ δὲ μέσα γένη κρίσεως ἔφορα τυγχάνει·
 συμβουλεύει τε ἃ δεῖ ποιεῖν καὶ τίνων ἀπέχεσθαι προσ-
 ἡκει, καὶ πρὸς μὲν τὰ δίκαια ἔργα συναίρεται, διακωλύει
 15 δὲ τὰ ἄδικα, πολλοὺς τε τῶν ἐπιχειρούντων ἀφαιρεῖσθαι
 τι τῶν ἀλλοτρίων παρὰ δίκην, ἢ λυμαίνεσθαι τινα πλημ-
 μελῶς ἢ ἀπολλύναι, αὐτοὺς ἐποίησε παθεῖν ταῦτα οἷα
 18 ἄλλους διανοοῦντο ἐργάζεσθαι.

1. ἀπορίαν O. 2. ὅτι] ὅτι δὲ AC, ὅτι δὲ D. || θράτ-
 τει ACD. 7—8. ὅσοι κρείττονες — ἀποπληρώσει om. Reg.
 8. ἀφθόγῳ ACD. 9. χαρίζονται C Reg. 17. αὐτοὺς
 scripsi, αὐτοῖς O.

illud me magnopere sollicitat, quomodo dii invocentur ut praestan-
 tiores, obtemperent autem hominum imperiis tamquam inferiores.
 ego distinctionem de diis invocatis consideratione dignam adfero, ex
 qua quid fieri possit isthac in re quaeritur et quid sit impossibile
 perspicue determinabis.

Dii profecto et nobis praestantiores omnes spiritus, ex benefa-
 ciendi animo et uberrima bonorum copia benignissime dant quae
 viris dignis utilia sunt, miserati scilicet sacerdotum labores, tum
 etiam gratos habentes eos quos ipsi et protulere et aluere et do-
 cuerunt. sunt alia numina generis medii: haec crisis exercent con-
 suluntque quae facienda et quae fugienda, ad bona opera adiuvant,
 mala prohibent, et cum multi aggressi fuerint alios iniuste fraudari,
 aut inique violare et perdere, in ipsos sua adversus alios structa
 machinamenta retorserunt.

Ἔστι δὲ δὴ τι καὶ ἄλλο ἀλόγιστον καὶ ἄκριτον γένος τῶν παραγιννομένων, ὃ μίαν ἀριθμῶ δύναμιν κατενείματο διὰ τὴν ἐφ' ἐκάστοις τοῖς μέρεσι διανομὴν ἐφ' ἐκάστῳ 3 τῶν ἔργων ἐπιτεταγμένην. ὥσπερ οὖν μαχαίρας ἔργον ἐστὶ τὸ τέμνειν καὶ οὐδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ τοῦτο, οὕτω καὶ τῶν ἐν τῷ παντὶ διηρημένων πνευμάτων κατὰ φύσεως 6 μεριστὴν ἀνάγκην τὸ μὲν διαιρεῖ, ἄλλο δὲ συνάγει τὰ γινόμενα. γινώριμον δὲ τοῦτό ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν φαινομένων· τὰ γὰρ Χαρώνεια λεγόμενα ἀφίησι τι πνεῦμα 9 ἀφ' αὐτῶν πᾶν τὸ ἐμπύπτον ἀδιακρίτως δυνάμενον φθεῖρειν. οὕτω δὴ οὖν καὶ ἀφανῆ τινὰ πνεύματα διαλαχόντα ἄλλα ἄλλην δύναμιν, ἐκεῖνο μόνον πέφυκε ποιεῖν ὥσπερ 12 ἐπιτέτακται. εἰ δὴ τις παραλαβὼν τὰ συντελοῦντα τεταγμένως εἰς τὸ πᾶν ἀλλαγῶ μετατρέψει καὶ διαπράξει τοῦτι παρανόμως, οἰκεῖα τότε ἔσται τοῦ κακῶς χρωμένου 15 βλάβη.

1. ἄκριτον D. 2. παραγιννομένων] sic A, παραγιννομένων O.
 4. ἐπιτεταγμένων BD, ἐπιτεταγμένον C. || ἔργον] ἔργων D.
 5. ποιεῖ C. 9. Χαρώνεια] ἀορτόν ἐστι σπήλαιον ἱερόν, Χαρώνιον λεγόμενον. Strab. 636. cf. 579 et 649. Spiracula vocant alij Charonea scrobis mortiferam spiritum exhalantis. Plin. 2. 93. 208 Sill.

Est tertium circa nos genus inconsideratum crisis non exercens, quodque unam numero potentiam sortitum est, unique particulari operi praeffectum, iuxta distributionem spirituum factam singulis partibus. quemadmodum igitur gladii opus est secare et nihil aliud facere, sic et spirituum per totum mundum divisorum iuxta partibilem naturae necessitatem aliqui certe dividunt alii colligunt tantum quae generantur. quod autem dico manifestum est ex phaenomenis, nam scrobes Charoneae ut vocantur spiritum e se exhalant, qui omnia indifferenter corrumpit quae eis inciderint. hoc igitur pacto quidam occulti spiritus, alius aliam sortiti potentiam, illud tantum singuli peragunt ad quod ordinati sunt. si quis igitur accipiens quae ordine distributionis ad totum conferunt aliorum deflexerit et aliquid praevaricatorie transegerit, noxa penes erit eum qui istis male utitur.

Καὶ οὗτος μὲν ἄλλος τρόπος λόγων· ὁ δὲ νυνὶ πρό- 2
 κείται σκοπεῖν, ἐνίοτε ὀρῶμεν γιγνόμενον. τὸ γὰρ τῶν
 3 ἐπιτάξεων συμβαίνει περὶ τὰ μὴ χρώμενα ἰδίῳ λόγῳ πνεύ-
 ματα μηδὲ κρίσεως ἀρχὴν ἔχοντα. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπαντᾷ
 παραλόγως. φύσιν γὰρ ἔχουσα λογίζεσθαι ἡμῶν ἢ διά-
 6 νοια καὶ διακρίνειν ἥπερ ἔχει τὰ πράγματα, πολλὰς τε
 δυνάμεις ζωῆς ἐν ἑαυτῇ συλλαβοῦσα, τοῖς ἀλογίστοις καὶ
 κατὰ μίαν τοῖς ἐπιτελουμένοις ἐνέργειαν ἐπιτάττειν εἰωθε.
 9 καλεῖ μὲν οὖν αὐτὰ ὡς κρείττονα, διότι ἀπὸ τοῦ περιέ-
 χοντος ἡμᾶς παντὸς κόσμου τὰ συντελοῦντα πρὸς τὰ
 ὅλα περὶ τὰ κατεχόμενα ἐν τοῖς μεριστοῖς ἔλκειν ἐπιχειρεῖ.
 12 ἐπιτάττει δὲ ὡς χείροσι, διότι καὶ μέρη τινὰ πολλὰκις τῶν
 ἐν τῷ κόσμῳ καθαρώτερα καὶ τελειότερα ἐμφύεται τῶν
 ἀνηκόντων εἰς τὸν ὅλον κόσμον· οἷον εἰ τὸ μὲν εἴη νοε-
 15 ρόν, τὸ δ' ὅλον ἄψυχον ἢ φυσικόν, τότε γὰρ τοῦ ἐπὶ πλεῖον
 διατείνοντος τὸ ἐπ' ἑλαττον διήκον εἰς ἐξουσίαν ἐστὶ κυ-
 ριώτερον, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἀπολείποιο αὐτοῦ τῷ με-
 18 γέθει καὶ πλήθει τῆς ἐπικρατείας.

1. τρόπος D. 3. ἐπιτάξεως D. 17. αὐτοῦ] sic ABC et
 Gale not., αὐτῷ O.

Sed hic sermo aberrat a scopo praesenti. quod autem nunc 2
 proponitur considerandum, et fieri quandoque cernimus; imperia di-
 riguntur ad spiritus istos qui non utuntur ratione neque criseos po-
 testate. nec videtur hoc sine ratione dici. mens enim nostra na-
 turaliter de rebus ratiocinandi et iudicandi prout sese habent gaudet
 facultate, et vitae varias habet vires; unde spiritibus ratione non
 utentibus et unam operationem operantibus potest imperare. invo-
 camus igitur spiritus hos tamquam praestantiores, quoniam cupimus
 ab universo et nos continente mundo ad particularia attrahere ea
 quae ad totius utilitatem tendunt. imperamus rursum iis tamquam
 inferioribus, quoniam saepe res in mundo particulares puriores per-
 fectioresque sint iis quae latius sese diffundunt ad totum mundum;
 verbi gratia si illud sit, ut est mens nostra, intellectuale totum, hoc
 autem inanime et mere naturale, tunc certe illud quod angustius habet
 imperium illo quod longius se extendit praestantius est, utut longe
 ab eo superetur tum magnitudine tum pulchritudine imperii.

- Ἐχει δὲ καὶ ἄλλον λόγον ταῦτα τοιοῦτον. τῆς ὅλης
 θεουργίας διττόν ἐστι πρόσχημα, τὸ μὲν ὡς παρ' ἀνθρώ-
 πων προσαγόμενον, ὅπερ δὴ τηρεῖ καὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν 3
 ὡς ἔχει φύσεως ἐν τῷ παντί, τὸ δὲ κρατυνόμενον τοῖς
 θείοις συνδήμασι καὶ ἄνω μετέωρον δι' αὐτῶν τοῖς κρεῖτ-
 τοσι συναπτομένον, περιαγόμενόν τε ἑμμελῶς ἐπὶ τὴν ἐκεί- 6
 νων διακόσμησιν, ὃ δὴ δύναται εἰκότως καὶ τὸ τῶν θεῶν
 σχῆμα περιτίθεσθαι· κατὰ τὴν τοιαύτην οὖν διαφορὰν
 εἰκότως καὶ ὡς κρεῖττονας καλεῖ τὰς ἀπὸ τοῦ παντός δυ- 9
 νάμεις, καθόσον ἐστὶν ὁ καλῶν ἀνθρώπος καὶ ἐπιτάττει
 αὐταῖς αὐτοῖς· ἐπειδὴ περιβάλλεται πως διὰ τῶν ἀπορρή-
 των συμβόλων τὸ ἱερατικὸν τῶν θεῶν πρόσχημα. 12
- 3 Ἀληθέστερον δ' ἐτι τούτων διαλύοντες τὰ διηπορη-
 μένα, ἀφαιρεῖν ἀξιούμεν τὰς ὡς ἐπ' ἀνθρώπων φαινο-
 μένας ἐν τῷ καλεῖν παρακλήσεις καὶ τὰς ἐπὶ τῇ τῶν ἐρ- 15
 γων διανύσει μετὰ μεγάλης σπουδῆς ἐνδιδόμενας ἐπιτάξεις.
 εἰ γὰρ ἡ φιλίας ὁμονοητικῆς κοινωνία καὶ τις ἀδιάλυτος
 συμπλοκὴ τῆς ἐνώσεως συνέχει τὴν ἱερατικὴν ἀπεργασίαν, 18

5. δι' αὐτῶν] διὰ τῶν O. 6. συναπτομένων O. 10. ἐπι-
 τάττειν ACD. 13. 14. διαπορημένα O. 15. τῇ] om. O.
 17. ἀφίλλας CD. 18. ἐνώσεως B.

- Potest et alia ad haec adferri ratio. in sacris operationibus
 sacerdos duplicem sustinet personam; una quidem humana est, eaque
 servat nostrae naturae ordinem quem nos in hoc universo obtinemus,
 quod autem divinis signis corroboratum est et per haec melioribus
 naturis conciliatum, sursum tendit et ad eorum ordinationem pulchre
 circumducitur: illud quidem merito potest personam deorum gerere.
 iuxta hanc igitur distinctionem recte facit invocando tamquam prae-
 stantiores a toto mundo potentias, quandoquidem qui invocatur homo
 est; idemque rursus imperat illis, quoniam merito ineffabilem deo-
 rum quodammodo personam sacram sustinet.
- 3 Sed ut clarius adhuc has dubitationes diluamus, auferre hinc
 prorsus velim quicquid humanum esse videatur, vel dum preces fiunt
 inter invocandum vel dum magna vehementia ad opera expedienda
 minae et iussa distringantur. nam si, ut res se habet, communio
 quaedam consentiens et benevola, si complexio unitatis firma a diis

ἴν' ὄντως ἡ θεία καὶ ὑπερέχουσα πᾶσαν τὴν γινωσκο-
 μέτην κοινὴν ἀνθρώποις διάπραξιν, οὐδὲν τῶν ἀνθρώ-
 3 πίνων ἔργων ἐπ' αὐτῆς ἀρμόζει λεγόμενον, οὔτε τὸ προσ-
 καλεῖν οὕτως, ὥς τὰ ἀφεστηκότα ἡμεῖς προσαγομέθα,
 οὔτε τὸ κελεύειν τοιοῦτον ὅποιον τοῖς κεχωρισμένοις, ὥς
 6 ἕτερον ἐξ ἑτέρων ἐγχειρίζομεν· ἡ αὐτὴ δὲ τις ἐνέργεια
 κοινῶς ἀνθαίρετος ἐλλάμπουσα τοῦ θείου πυρὸς αὐτό-
 κλητός τε καὶ αὐτενέργητος δι' ὅλων ὡσαύτως ἐνεργεῖ,
 9 τῶν μεταδιδόντων ὁμοῦ καὶ τῶν μεταλαμβάνειν αὐτῆς
 δυναμένων.

Πολὺ δὲ οὖν κρεῖττόν ἐστι τὸ νυνὶ λεγόμενον, τὸ
 12 μὴ δι' ἐναντιώσεως ἢ διαφορότητος ἀποτελεῖσθαι τὰ τῶν
 θεῶν ἔργα, ὥσπερ δὲ τὰ γινόμενα εἰωθεν ἐνεργεῖσθαι,
 ταυτότητι δὲ καὶ ἐνώσει καὶ ὁμολογίᾳ τὸ πᾶν ἔργον ἐν
 15 αὐτοῖς κατορθοῦσθαι. ἐὰν μὲν οὖν καλοῦν ἢ καλούμενον
 ἢ ἐπιτάττον ἢ ἐπιταττόμενον ἢ κρεῖττον ἢ χεῖρον διαι-
 ρῶμεν, τὴν τῶν γενέσεων ἐπὶ τὰ τῶν θεῶν ἀγέννητα
 18 ἀγαθὰ μεταφερόμεν πῶς ἐναντιότητα, ἐὰν δὲ πάντων

5. τοῖς] sic ABC, om. O. 7. 8. αὐτόκλητος B. 8. ἀν-
 ἐνέργητος O. 11. δὴ] δὲ D. 15. λαλοῦν A.

ad sacerdotem, omnem sacrorum operationem continet, ut haec ope-
 ratio vere divina sit omnemque actionem hominibus notam et com-
 munem excellat, nihil humani huic congruet; atque adeo sacerdos
 iam numen invocando non id facit uti nos, cum aliquid distans at-
 trahimus, et cum ei imperat non est perinde ac si separatim exi-
 stenti fieret, uti nos aliud ex aliis aggredimur; sed una quaedam est
 eademque communis divini ignis actio, quae spontanea nullo alio vo-
 cante aut incitante refulget, agitque eodem modo per omnia, tum ea
 quae dant tum ea quae ad recipiendum ab ea aliquid apta sunt.

Est igitur hic modus explicationis iam dictus longe melior, qui
 non per contrarietatem et pugnam divina opera fieri ponit, ut solent
 opera generationis perfici, sed per identitatem unitatem et consen-
 sionem omne opus in sacris recte institui contendit. si igitur di-
 stinguamus in sacris de vocante et vocato de imperante et eo cui
 imperatur de meliore et deteriore, contrarietatem quae est in gene-
 ratione absurde adscribemus deorum bonis non generatis, si vero
 ut aequum est omnia talia quae terram sapiunt contemnamus, quic-

τούτων ὡς γηγενῶν καθάπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπερίδωμεν, τὸ δὲ κοινὸν καὶ ἀπλοῦν ὡς τιμιώτερον ἀποδῶμεν ποῖς ὑπερέχουσι τῶν ἐνταῦθα ποικιλίας, ἀνήρηται εὐθύς ἢ 3 πρώτη τῶν ζητημάτων τούτων ὑπόθεσις, ὥστε οὐδεμία περὶ αὐτῶν εὐλογος ἀπολείπεται ἀμφισβήτησις.

- 4 Τί οὖν δὴ λέγωμεν περὶ τῆς μετὰ ταύτην ἐπιζητή- 8
σεως, τί δίκαιον δῆποτε μὲν ἀξιούσι τὸν θεραπεύοντα εἶναι οἱ καλούμενοι, αὐτοὶ δὲ τὰ ἄδικα καλεσόμενοι δρᾶν ὑπομένουσι; πρὸς δὴ τούτῳ ἔχω περὶ τοῦ δικαιοπραγεῖν 9
διαμφισβητῆσαι, ὡς οὐχ ὁ αὐτὸς ὅρος ἡμῖν τε φαίνεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς θεοῖς. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν ἄτε δὴ ἐπὶ 12
τὸ βραχύτατον ἀποβλέποντες τὰ παρόντα πράγματα ἐπι- 12
σκοποῦμεν καὶ τὸν ἐν ποσὶ βίον, τίς τέ ἐστι καὶ ὅπως γίνεται· οἱ μέντοι κρείττονες ἡμῶν ὅλην τὴν ζωὴν τῆς 15
ψυχῆς καὶ τοὺς προτέρους αὐτῆς βίους πάντας ἐπίσταν- 15
ται, καὶ εἰ τίνα δὴ τιμωρίαν ἐπάγουσιν ἐκ παρακλήσεως τῶν καλούντων, οὐκ ἔξω τῆς δίκης ταύτην ἐπιφέρουσιν, ἀλλὰ στοχαζόμενοι τῶν ἐν προτέροις βίοις ἀμαρτημάτων 18

1. τούτων] οὕτως O. 2. τιμιώτατα A. 6. δῆ] δὴ τι AC.
|| λέγωμεν BCD. 11. μὲν] sic ABC et Gale not., δὲ O.
14. κρείττοντες O. 14. 15. ψυχὴν τῆς ζωῆς O. 15. πάν-
τες ACD.

quid autem communitatem et simplicitatem spirat ut merito prae-
stantius tribuamus eis, quae longe transvolant terrenarum rerum va-
rietatem, statim tolletur prima harum quaestionum materia, ita ut
nulla relinquatnr de his dubitatio iusta et probabilis.

- 4 Quid autem dicemus de proxima tua quaestione, cur iustos esse
suos cultores censent oportere dii, ipsi interim si iniuste agere iu-
beantur non diffugiant? ad hoc igitur sic. merito dubito quid sit
illud quod tu vocas iuste agere, et puto aliam apud deos iusti esse
definitionem, aliam apud nos. nos enim ut qui parum prospicimus,
res tantum praesentes contemplamur, et hodiernam vitam quae et
qualis sit consideramus: dii vero nobis praestantiores universam ani-
mae vitam et priores status contuentur, atque adeo si quam poenam
ex invocatione inferant, non tamen iniuste eam inferunt, sed habent
rationem peccatorum quae in vita priori admisit anima iam tandem

τῆς ψυχῆς τῶν πασχόντων· ἅπερ οἱ ἄνθρωποι οὐχ ὁρῶν-
τες νομίζουσιν αὐτοὺς ἀδίκως περιπίπτειν ταῖς συμφοραῖς
3 αἷς πάσχουσι.

Καὶ πρὸς τὴν πρόνοιαν δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο κοινῶς 5
εἰώθασιν οἱ πολλοὶ προσαπορεῖν, οἳ τινες παρὰ τὴν ἀξίαν
8 κακῶς πάσχουσι μηδὲν ἡδικηκότες πρότερον. οὐδὲ γὰρ
ἐνταῦθα δύνανται ἀναλογίζεσθαι, τίς οὐσα ἢ ψυχὴ καὶ
τίνα ἔχουσα τὴν ὅλην ζωὴν καὶ πόσα ἐν προτέροις βίοις
9 διαμαρτήσασα τυγχάνει, καὶ εἰ ἄρα πάσχει ταῦτα ἅπερ
ἐποίησε πρότερον· πολλὰ δὲ καὶ λανθάνει τὰς ἀνθρω-
πίνας διαγνώσεις ἀδικήματα, τοῖς δὲ θεοῖς ἐστὶ γνῶριμα,
12 ἐπεὶ οὐδὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τοῖς ἀνθρώποις προτίθενται
τῆς δικαιοσύνης. ἀλλ' οἱ μὲν ἄνθρωποι τὴν ἰδίαν τῆς
ψυχῆς αὐτοπραγίαν καὶ τὴν κατὰ τοὺς καθεστῶτας νό-
15 μους καὶ τὴν κρατοῦσαν πολιτείαν διανομὴν τῆς ἀξίας
ἀφορίζονται εἶναι δικαιοσύνην· οἱ μὲντοι θεοὶ πρὸς τὴν
ὅλην τοῦ κόσμου διάταξιν καὶ πρὸς τὴν συντέλειαν τοῖς
18 θεοῖς τῶν ψυχῶν ἀποβλέποντες, τὴν κρίσιν τῶν δικαιω-
μάτων ἐπιβάλλουσι. διόπερ δὴ ἄλλως μὲν παρὰ τοῖς θεοῖς

5. εἴτως AD. 6. κακῶν A. 7. δύναται A. 11. γνῶ-
ρημα D. 17. συντέλειαν] συγγένειαν Gale not. 19. ἄλ-
λων BD. || μὲν] μέντοι O.

punita: quod cum homines non satis animadvertant, putant se iniuste
iis quae patiuntur implicari malis.

Eodem modo solent quamplurimi de providentia addubitare, si 5
qui praeter meritum mala patientur, cum ipsi nihil prius iniuste ege-
rint. revera enim illi non possunt perfecte intelligere animam suam
qualis sit, qualem vitam in universum egerit, quod peccaverit in
statu antecedenti, et utrum iam patiatur quae prius male fecit. adde
quod etiam in hac vita multa iniuste facta fugiunt hominum cogni-
tionem, quae tamen deos minime latent, quoniam aliam forte de iusto
notionem quam homines admittunt. homines iustitiam definiunt per
propriam animae officium et per distributionem sui cuique meriti,
iuxta leges praescriptas et politiam receptam: dii vero iustum aesti-
mant ex respectu ad ordinationem totius mundi, spectantque totam
animarum cognitionem apud deos extantem. alio igitur modo dii

ἄλλως δὲ παρ' ἡμῖν τῶν δικαίων ἡ κρίσις γίνεται· καὶ οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μὴ ἐφικνούμεθα ἐν τοῖς πλείστοις τῆς ἄκρας καὶ τελειοτάτης τῶν κρείττονων κρίσεως. 3

Τί δὲ κωλύει καθ' ἑαυτὸν ἐκάστῳ καὶ μετὰ τῆς ὅλης συγγενείας τῶν ψυχῶν παρὰ τοῖς θεοῖς πολὺ διαφερόντως δοκιμάζεσθαι τὸ δίκαιον; εἴπερ γὰρ ἡ κοινωνία τῆς αὐ- 6 τῆς φύσεως ἐν τε σώμασι καὶ ἄνευ σωμάτων οὐσαις ταῖς ψυχαῖς συμπλοκὴν τινὰ τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν τοῦ κόσμου ζωὴν καὶ τάξιν ἐναπεργάζεται κοινήν, καὶ τὴν ἔκτισιν τῆς 9 δίκης ἀναγκαῖον ἀπαιτεῖσθαι ἀφ' ὅλων, καὶ μάλιστα ἡνίκα ἂν τὸ μέγεθος τῶν μιᾷ προὔπηργμένων ἀδικημάτων ὑπερ- αἶρη τὴν ἀπὸ μᾶς τῆς ἀκολουθοῦν τοῖς πλημμελήμασι τι- 12 μωρίας ἀποπλήρωσιν· εἰ δέ τις καὶ ἄλλους προστιθεὶ διωρισμούς, καθ' οὓς ἐπιδείκνυσιν ἑτέρως τὰ δίκαια παρὰ τοῖς θεοῖς ἔχοντα ἢ ὥς παρ' ἡμῖν διέγνωσται, γένοιτ' ἂν 15 καὶ ἀπ' ἐκείνων ἔφοδος ἡμῖν ἐπὶ τὸ προκείμενον· ἀλλ' ἐμοὶ καὶ οἱ προειρημένοι μόνοι κανόνες ἐξαρκῶσιν εἰς τὸ

4. τί] τὸ CD.

9. ἀπεργάζονται AC, ἐναπεργάζονται D.

10. ἀναγκαῖα C.

11. προὔπεργμένων O, προπεπραγμένων

Gale not.

11. 12. ὑπεραίρη] sic Velsenias, ὑπεραίρει O.

12. τήν] sic AC, τοὺς BD, τὰς O. || τοῖς] τῆς BD.

14. ἐτέρως] ἐτέρων D. || παρὰ] περὶ AC.

15. ἡμῖν] ἡμῶν

ἐστὶ O.

17. ἐξαρκοῦσιν ACD Reg.

de iusto statuunt, alio autem nos. nec mirum si nos summam illam et exactam deorum iustitiam in quamplurimis non assequamur.

Deinde quid impedit quo minus dñi per se unicuique et simul cum respectu ad totam animarum cognitionem apud se et quidem præcipue ius decernant? si enim eiusdem naturae communio existens inter animas, tum in corpore positas tum extra corpus existentes, complexionem quandam eandem et communem cunctis efficit ad totam mundi vitam et ordinem, etiam necesse erit iudicii expletionem a tota communione expectari, praesertim ubi magnitudo scelerum ab una anima admissorum excedit, quod uni infligi possit, supplicium ista peccata consequens. si quis autem praeter has adiicere velit alias definitiones, per quas ostendat quod aliter apud deos iusti rationes se habeant quam apud nos, inde quoque ad institutum nostrum nobis aliquid erit opportunum; mihi autem sufficient praedicti cano-

δηλώσαι τὸ καθόλου καὶ πάντα περιέχον γένος τῆς ἐν ταῖς δίκαις λατρείας.

- 3 Ἴνα τοίνυν ἐκ περιουσίας διαγωνισώμεθα πρὸς τὴν 6
νῦν λεγομένην ἀντίληψιν, δώμεν εἰ βοῦλει καὶ τὸ ἐναν-
τίον οὐ κατεσκευάσαμεν, ὥς ἄδικά τινα δρᾶσθαι ἐν ταῖς
6 κατὰ τὰς κλήσεις πραγματείαις· ὅτι τοίνυν οὐδὲ τούτων
αιτιατέον τοὺς θεοὺς ἀντόθεν μὲν πρόδηλον· οἱ γὰρ ἀγα-
θοὶ ἀγαθῶν εἰσὶν αἴτιοι, κακοῦ δὲ παντὸς ἀναίτιοι· καὶ
9 οἱ θεοὶ κατ' οὐσίαν ἔχουσι τὸ ἀγαθόν· οὐδὲν ἄρα ἄδικον
ποιοῦσιν. ἀλλὰ ἄρα τὰ αἴτια τῶν πλημμελῶς γιγνομένων
ζητητέον· εἰ δὲ μὴ οἷοι τέ ἐσμεν εὑρεῖν αὐτά, οὐ χρὴ
12 προτεσθαι τὴν ἀληθῆ περὶ θεῶν ἔννοιαν, οὐδὲ διὰ τὰ
ἀμφισβητούμενα εἰ γίνεται καὶ ὅπως γίνεται ἀφίστασθαι
χρὴ τῆς ὄντως ἐναργοῦς περὶ θεῶν ἐννοίας· πολὺ γὰρ
15 βέλτιον ἀγνοεῖν προσομολογῆσαι τὴν ἀτοπίαν τῆς δυνά-
μεως, πῶς τὰ ἄδικα διαπράττεται, ἢ συγχωρῆσαι περὶ

5. κατεσκευάσαμεν A. || ἄδικά] ἀθλά B. || δρᾶσθαι] δρᾶσαι B,
δρᾶται D, δρᾶσται C. 6. πραγματείας D. || οὐδὲ] οὔτε O.
8. κακοῦ—ἀναίτιοι om. O. 10. πλημμελῶν A. 11. εἰ]
ἀεὶ B. 13. γίνονται (bis) AC, γίνεται (alterum)] γίνονται D.
14. πολὺ] πρὶν D. 15. ἀτοπίαν Gale not.

nes, in quibus ostendi generalem aliasque in se complectentem viam ad sanandas contra divina iudicia obiectiones.

Sed concedamus si vis, ut ex superabundanti positam oppugne- 6
mus obiectionem, id quod nostrae sententiae contrarium est, iniusta aliquando contingere ex hoc invocationum negotio; sane res ipsa loquitur deos tamquam causas nequaquam oportere insimulare. quippe boni bonorum, nequaquam autem malorum sunt causae, immo bonum diis est essentielle: iniustum ergo nihil faciunt. quare alibi causas iniuste factorum quaerere debemus: quas si forte non valeamus invenire, non oportebit veram de diis statim proicere opinionem, nec propter huiusmodi dubitationes, an mala fiant a diis et quomodo fiunt, peierare certam de diis et manifestam scientiam. multo melius est nostrarum virium imbecillitatem profiteri ad malorum causas assignandas, quam mendacium de diis et impossibile aliquid conce-

Θεῶν ἀδύνατόν τι ψεύδος, περὶ οὗ πάντες Ἑλληνέες τε καὶ βάρβαροι ἐναντία ἀληθῶς διαδοξάζουσιν.

- 7 Ἐχει μὲν οὖν τό γε ἀληθές οὕτως· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ 3
προσθεῖναι καὶ τὰ αἰτία τῆς ἐνίοτε τῶν κακῶν γενέσεως,
πόσα τέ ἐστι καὶ ὅποια· καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπλοῦν αὐτῶν
ὑπάρχει τὸ εἶδος· ποικίλον δ' αἴτιον ποικίλων κακῶν 6
προηγείται τῆς γενέσεως. εἰ γὰρ ἀληθῶς ἄρτι ἐλέγομεν
περὶ τῶν ἐιδώλων καὶ τῶν κακῶν δαιμόνων τῶν ὑποκρι-
νομένων τὴν τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν δαιμόνων παρ- 9
ουσίαν, πολὺ δῆπου τι καταφαίνεται ἐντεῦθεν ἐπιρρέον
τὸ κακοποιὸν φύλον, περὶ ὃ συμβαίνειν φιλεῖ ἡ τοιάδε
ἐναντίωσις. δίκαιον μὲν γὰρ ἀξιοῖ εἶναι τὸν θεραπεύοντα, 12
διότι ὑποκρίνεται εἶναι οἷον τὸ Θεῖον γένος· ὑπηρετεῖ δὲ
πρὸς τὰ ἄδικα, διότι πέφυκεν εἶναι πονηρόν· ἔστω δὴ
οὖν ὁ αὐτὸς λόγος περὶ ψεύδους καὶ ἀληθοῦς καὶ ἀγα- 15
θοῦ καὶ κακοῦ. καθάπερ δὴ οὖν ἐν ταῖς μαντείαις μόνως
τὸ ἀληθεύειν τοῖς Θεοῖς ἀπονείμαντες, κατιδόντες τὸ ψευ-
δος λεγόμενον ἐν αὐταῖς, εἰς ἕτερον γένος αἰτίας τοῦτο 18

2. τὰναντία ABD. 4. τὰς αἰτίας C. 6. δ' αἴτιον] sic A,
δ' ἔτι, ὅν O. 7. προηγῆται A. 8. τῶν (alterum) om. O.
11. φύλλον ACD. || post φιλεῖ A add. καί. 12. Θεράποντα O.

dere; quandoquidem his de rebus tum Graeci omnes tum barbari eadem vere sentiant.

- 7 Atque adeo pro veris haec admitti oportet. at enim recte fecerimus, si adiciamus causas unde aliquando mala ortum habeant, etiam et quot qualesque sint: nec enim una et simplex causa est; sed multiplex causa fons est malorum multiplicium. iam si vera sint quae paulo prius diximus de idolis et malis daemonibus qui deorum et daemonum bonorum praesentiam mentiuntur, hinc sane deprehendimus statim maleficae turbae scaturiginem, unde haec omnis contrarietas oriri solet. daemon enim malus postulat a cultore ut bonus sit, quoniam fingit se esse e genere vere divino; interim ad iniusta subservit, quoniam revera malus est. idem dici possit de falso et vero quod de bono et malo. quemadmodum igitur in vaticiniis diis tribuimus sola quae vera sunt, deprehendentes vero aliquid falsi in illis, ad aliud causae genus nempe in daemones reici-

ἀνηγμένον, τὸ τῶν δαιμόνων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν δικαίων
καὶ ἀδίκων θεοῖς μὲν καὶ ἀγαθοῖς δαίμοσιν ἀποδιδόναι
3 δεῖ μόνως τὸ καλὸν καὶ δίκαιον, τὰ δὲ ἄδικα καὶ αἰσχρὰ
ἀπεργάζονται οἱ γύσει πονηροὶ δαίμονες. καὶ τὸ μὲν
ὁμολογούμενον πάντῃ καὶ σύμφωνον πρὸς ἑαυτὸ καὶ αἰ
6 ἑαυτῷ ὡσαύτως ἔχον προσήκει τοῖς κρείττοσι, τὸ δ' ἐναν-
τίον καὶ ἀσύμφωνον καὶ μηδέποτε τὸ αὐτὸ τῆς δαιμονίας
διαστάσεώς ἐστιν ιδιώτατον, περὶ ἣν εἰ γίνεται τὰ μαχό-
9 μενα οὐδὲν ἐστὶ θαυμαστόν· ἀλλὰ τούναντίον ἴσως ἂν
ἦν θαυμαστότερον, εἰ μὴ οὕτως εἶχεν.
Ἀπ' ἄλλης τοίνυν αὐθις ὁρμώμενοι ὑποθέσεως τὰ 8
12 σωματικὰ μέρη τοῦ παντός οὔτε ἀργὰ οὔτε δυνάμει
ἄμοιρα εἶναι τιθέμεθα, ἀλλ' ὅσῳ τελειότητι καὶ κίλλει
καὶ μεγέθει προέχει τῶν ἡμετέρων, τοσούτῳ καὶ δύναμιν
15 αὐτοῖς παρεῖναι μείζονα ἀποφαινόμεθα. αὐτὰ μὲν οὖν
καθ' ἑαυτὰ ἕτερα δύνανται καὶ ποιεῖ διαφερούσας τινὰς
ἐνεργείας· δύνανται δὲ καὶ πρὸς ἄλληλα πολὺ δῆπου πλεί-
18 ονα ἀπεργάζεσθαι. καὶ δῆτα καὶ εἰς τὰ μέρη καθήκει

3. δεῖ] sic AC, om. O. || μόνως] μόνον D. 6. ἑαυτῷ]
ἑαυτὸ D. || κρείττοσι D, 9. ἂν] μὲν O. 11. τοίνυν
αὐθις] sic AC, τοίνυν D, om. O. || ὑπογενέσεως B. 13. τι-
θέμενα B. 14. προέχει] διαφέρει Fesch. 15. οὖν] sic AC,
om. O. 18. καὶ post δῆτα] sic AC, om. O. || καθίκει AC.

mus, sic oportet de iusto et iniusto statuere, et diis bonisque geniis pulchrum et iustum duntaxat tribuere: nam iniusta et turpia daemones natura mali operantur. deinde quicquid sibi constat sibi consentit sibi eodem semper modo simile est, id melioribus naturis convenit; quod autem secum pugnat discordat nec idem est, id proprium est naturae daemonum factiosae, in qua si contraria et pugnantia repariantur, nihil miri; potius mirandum si non ita esset.

Ab alio argumento ordientes idem sic conamur ostendere. partes mundi corporeae neque otiosae sunt neque virium expertes; sed tanto iis maiorem vim adiudicamus quanto nostras res perfectione pulchritudine magnitudine superant. igitur unaquaeque earum vires seorsum differentes habet, actiones diversas edit; item habitudine quadam ad invicem multo plura conficere possunt. quinetiam descendit ab universalibus ad particulas quaedam actio multiformis,

τις ἀπὸ τῶν ὅλων ἡ μὲν συμπαθὴς καθ' ὁμοιότητα τῶν
δυνάμεων ἡ δὲ κατ' ἐπιτηδεσιότητα τοῦ ποιούντος πρὸς
τὸ πάσχον πολυειδὴς ποιήσις. οὐκοῦν σωματικαῖς ἀνάγ- 3
καις συμβαίνει τινὰ περὶ τὰ μέρη κακὰ καὶ ὀλέθρια, ὥς
μὲν πρὸς τὰ ὅλα καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ παντὸς ὄντα
σωτήρια καὶ ἀγαθὰ, τοῖς δὲ μέρεσιν ἀναγκαίαν τινὰ 6
φθορὰν ἐπάγοντα, ἢ τῷ μὴ δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν
ὅλων ἐνεργείας, ἢ ἄλλῃ τινὶ συμμῖξει καὶ κράσει τῆς ἀφ'
ἐαυτῶν ἀσθενείας, ἢ τὸ τρίτον ἀσυμμετρίᾳ τῶν μερῶν 9
πρὸς ἄλληλα.

- 9 Μετὰ δὲ τὸ σῶμα τοῦ παντὸς ἀπὸ τῆς φύσεως αὐ-
τοῦ πολλὰ γίνεται· καὶ γὰρ ἡ συμφωνία τῶν ὁμοίων καὶ 12
ἡ ἐναντιώσεις τῶν ἀνομοίων ἀπεργάζεται οὐκ ὀλίγα. ἔτι
δὲ ἡ τῶν πολλῶν σύνοδος εἰς ἓν τὸ τοῦ παντὸς ζῶον καὶ
αἱ δυνάμεις δὲ αἱ ἐν τῷ κόσμῳ ὅσαι ποτέ εἰσι καὶ ὅποῃαι, 15
ἄλλο μὲν ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπὶ τῶν ὅλων, ἕτερον δ' ἐπὶ
τῶν μερῶν ἐπιτελοῦσι διὰ τὴν τῶν μερῶν διηρημένην
ἀσθενείαν· οἷον ἡ φιλία τοῦ παντὸς καὶ ὁ ἔρως καὶ τὸ 18
νεῖκος κατ' ἐνέργειαν μὲν ὄντα ἐν τῷ παντί, παθήματα

2. ἐπιτηδεσιότητα O. 3. οὐκοῦν] εἰ μὲν οὖν O. 6. τινὰ]
sic AC, om. O. 7. φθορὰν B. || ἐπάγονται O.

descendit autem facillime vel propter accommodationem agentis ad
patiens. igitur ex corporis necessitatibus mala aliqua vel damna
partibus accidunt, totis quidem et universi harmoniae salutaria et
consona, partibus vero necessario corruptionem adferentia, vel quo-
niam nequeunt vires universorum sustinere, vel propter mistionem
et temperaturam propriae imbecillitatis, vel tertio quoniam non ser-
vatur inter partes proportio.

- 9 Adde quod praeter ipsum mundi corpus multa potest ipsa mundi
natura generare. nam et similium concordia et discordia dissimilium
non pauca operatur. praeterea multarum in unum mundi animal
coitio et potentiae vigentes in toto mundo quotecunque tandem sint
et quales, aliud quidem in totis ut simpliciter dicam, aliud in par-
tibus agunt propter dissipatam partium imbecillitatem. sic amicitia
totius et amor et contentio in toto quidem sunt actiones, in parti-
bus de iis participantibus passiones evadunt. item quae in ideis

ἐν τοῖς μετέχουσι τῶν καθ' ἕκαστα γίνεται· ἐν εἰδῶσι
 δὲ προεστηκότα καὶ λόγοις καθαροῖς ἐν τῇ τῶν ὅλων
 3 φύσει μεταλαμβάνει τινὸς ὑλικῆς ἐνδεΐας καὶ ἀμορ-
 φίας ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος. συνηνωμένα δὲ πρὸς ἄλληλα
 ἐπὶ τῶν ὅλων, ἐπὶ τῶν μερῶν διαστασιάζει. καὶ οὕτως
 6 ἐπὶ πάντων ἐξίσταται τῶν καλῶν καὶ τειλέων καὶ ὅλων
 τὰ μεθ' ὕλης αὐτῶν μεταλαγχάνοντα μεριστά. ἐνια δὲ
 καὶ φθίρεται τῶν μερῶν ὑπὲρ τοῦ τὰ ὅλα τὰ κατὰ φύσιν
 9 συνεστηκότα διασώζεσθαι· καὶ θλίβεται δὲ καὶ βαρεῖται
 ἐνίοτε τὰ μέρη, καίτοι τῶν ὅλων ὡς φνομένων ἀπ' αὐτῆς
 τῆς τοιαύτης ὀχλήσεως ἀπαυθῶν διαμερόντων.
 12 Συλλογισώμεθα δὴ οὖν τὰ ἀπὸ τούτων συμβαίνοντα· 10
 εἰ γὰρ φυσικαῖς δυνάμεσιν ἢ σωματικαῖς τοῦ παντός χρῶν-
 ται τινες τῶν καλούντων, ἡ μὲν δόσις γίνεται τῆς ἐνερ-
 15 γείας ἀπροαίρετος καὶ ἄνευ κακίας· ὁ μὲντοι χρώμενος
 αὐτῇ μεταστρέφει τὴν δόσιν ἐπὶ τὰναντία καὶ τὰ φανῶλα.
 καὶ ἡ μὲν συμπαθῶς δι' ὁμοιότητα τοῖς πάθεσιν ὑπεναν-
 18 τίως συγκινεῖται. ὁ δὲ ἤδη κατὰ προαίρεσιν ἔλκει παρὰ

5. διαστασιάζει] sic CD, διαστάζει A, διατάζει O. 7. αὐ-
 τῷ O. 8. καὶ] sic ACD, om. O. || ὅλα τὰ] sic ACD Reg.,
 ὅλα O. 10. ὅλων ὡς] sic ACD, ὅλων O. 11. τῆς om. A.
 12. θῆ] sic AD, om. O. 17. post ὁμοιότητα ACD addunt
 καὶ δι' ὁμοιότητα. 17. 18. ὑπεναντίων AC.

et puris rationibus praeceant in totius naturae, contrahunt aliquid
 materiae indigentiae et tandem in partibus aliquid deformitatis; et
 quae in totis sunt unita, in partibus dissident. atque ita particu-
 laria quae cum conditionibus materiae tota participant, in omnibus
 degenerant a pulchris a perfectis a totis: corrumpuntur insuper quae-
 dam partes, ut tota secundum naturam constituta servantur. partes
 conteruntur et premuntur aliquando, totis interea ex hac ipsa con-
 turbatione natis, passionis expertibus.

Colligamus tandem quae ex positis sequuntur. naturalibus aut 10
 corporeis universi potentiis quoties utuntur invocantes, ad eos de-
 scendit efficacitatis communicatio libera quidem et ad malefaciendum
 indeterminata; et qui utitur ea communicatione is est qui ea abutitur
 ad contrarias hoc est malas artes. ipsa quidem communicatio sym-
 pathetic et propter similitudinem tantum una movetur cum passio-

τὸ δίκαιον ἐπὶ τὰ φαῦλα τὸ διδόμενον· καὶ ἡ μὲν κατὰ
 μίαν ἀρμονίαν τοῦ κόσμου τὰ πορρωτάτω ποιεῖ συνεργεῖν·
εἰ δέ τις τοῦτο καταμαθὼν ἔλκειν ἐπιχειροῖη μὴ καλῶς 3
μοίρας τινὰς τοῦ παντὸς εἰς ἕτερα μέρη, οὐ τὰ γε ἐκεί-
νου αἵτια, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων τόλμα καὶ παράβασις
τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως παρατρέπει τὰ καλὰ καὶ νόμιμα. 6
ὁπότε δὴ οὖν οὔτε οἱ θεοὶ δρῶσι τὰ δοξαζόμενα εἶναι
πονηρά, ἀλλ' αἱ καθήκουσαι ἀπ' αὐτῶν φύσεις τε καὶ τὰ
σώματα· οὔτε αὐτὰ ταῦτα οὕτως ὥς νομίζεται ἐνδίδωσι 9
πλημμέλειάν τινα ἀφ' αὐτῶν, ἐπὶ σωτηρίᾳ δὴ τῶν ὅλων
καταπέμπει τοῖς περὶ γῆν τὰς οἰκίας ἀπορροίας, οἳ τε
παραδεχόμενοι αὐτὰς συμμῖξει τῇ οἰκίᾳ καὶ παρατροπῇ 12
μεταπλάττουσιν, ἑτέρως τε διδομένας ἐπ' ἄλλα μετὰγουσι.
καὶ κομιδῇ ἕξ ἀπάντων τούτων ἀναίτιον ἀποδέδεικται
εἶναι τῶν κακῶν καὶ ἀδίκων τὸ θεῖον. 15

3. τοῦτο] sic ACD, om. O. 9. ὥς] sic A, om. O. || κομ-
 ζεται B. 10. τινα] sic ACD, τε B, om. O. || ταιτῶν A.
 || δὴ] δὲ A. 12. παραδεχόμενοι.] κατεχόμενοι, C Reg. Fesch.
 13. μεταπλάττουσιν] sic ACD, μεταλλάττουσιν O. || διδω-
 μένας D. 14. καὶ om. CD.

nibus paulo praeter naturam, maleficus vero plena voluntate praeter
aequum et bonum id quod communicatur ad malum trahit. porro
superna communicatio per simplicem ratamque illam mundi concor-
diam partes longissimas effectum suo tangit; si quis interim hoc de-
prehendens molitur inique partes sortesve universi pervertere in
alias partes, sane his mali sequentis causa non est tribuenda, sed
hominum audaciae et transgressioni quae ea quae iuxta mundi or-
dinem bona sunt et salutaria pervertunt. quandoquidem igitur ne-
que ipsi dii faciunt mala quae videntur, sed naturae et corpora quae
divinitus descendunt; sed nec haec ipsa, prout plerique arbitrantur,
a se ipsis vitium communicant, sed ad salutem totius influxus suos
ad terrena dirigunt, et qui eos recipiunt propriis mixturis et muta-
tionibus pervertunt, aliumque in finem missas ad alium diversum
transferunt. atque ex his omnibus abunde ostendimus malorum et
iniuste factorum causas ad deos referri non oportere.

- Ἐρωτᾶς δὴ καὶ ἅμα ἀπορεῖς μετὰ τοῦτο, ὥς μὴ 11
καθαρῶ μὲν ὄντι ἐξ ἀφροδισίων οὐκ ἂν καλοῦντι ὑπακού-
3 σαιεν, αὐτοὶ δὲ ἄγειν εἰς παράνομα ἀφροδίσια τοὺς τυ-
χόντας οὐκ ὀκνοῦσι. τὰ δὲ ἔχει μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἔμ-
προσθεν εἰρημένων σαφῇ τὴν λύσιν. εἰ τῶν μὲν νόμων
6 ἐκτός, κατ' ἄλλην δὲ κρείττονα τῶν νόμων αἰτίαν καὶ
τάξιν ταῦτα γίνεται, ἢ εἰ καθ' ἁρμονίαν μὲν καὶ φιλίαν
ἐν τῷ κόσμῳ, κατὰ δὲ τινα ἀσυμπαθῇ κρᾶσιν ἐπὶ τῶν
9 μαρῶν τὰ ταιαῦτα συμβαίνει, ἢ εἰ καλῶς διδομένων με-
ταστρέφεται ἢ δόσεις τῶν καλῶν ὑπὸ τῶν λαμβανόντων
ἐπὶ τάναντία.
- 12 Οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ κατ' ἰδίαν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐ- 12
τῶν τούτων, ὅπως τε γίνονται καὶ ὄντινα ἔχει λόγον. δεῖ
δὴ νοεῖν ὥς ἐν ζῳὸν ἐστὶ τὸ πᾶν. τὰ δ' ἐν αὐτῷ μέρη
15 διέστηκε μὲν τοῖς τόποις, τῇ δὲ μιᾷ φύσει σπεύδει πρὸς
ἄλληλα. τὸ δὲ συναγωγὸν ὅλον καὶ τὸ τῆς συγκράσεως
αἵτιον ἔλκει μὲν καὶ αὐτοφυνῶς τὰ μέρη πρὸς τὴν ἀλλή-

4. τὰ] τὸ ACD. 4. 5. [ἐμπροσθεν] sic CD, [ἐμπροσθεν] O.
5. εἰ τῶν μὲν νόμων] sic ACD, εἰ νόμων μὲν O. 7. καθ' ἁρ-
μονίαν] καθαρόσαν B. 8. ἀσυμπαθῇ] sic AC, συμπαθῇ O.
|| κρᾶσιν] sic ACD, κρούσιν O. 10. ὑπὸ τῶν om. A.
12. δεῖ] δεῖ καὶ ACD. 15. σπεύδῃ D.

Interrogas porro dubitanti similis, quomodo fit ut dii non auscultent invocanti si ex rebus venereis impurus sit, ipsi interim ad illicitos congressus quoscunque homines impellere non graventur. habes ex prius dictis unde haec facile solvas; si fiant ista contra leges humanas, fiunt tamen iuxta aliam causam et ordinem omnibus legibus superiorem. et licet fiant in mundo ad harmoniam et amicitiam, in partibus tamen irregularitas accidere possit, propterea quod hae ob complexionem suam facile nimium tum mutuo tum toti compatiuntur: sed et hoc modo solvere possis, si concedas quod quae a superis descendit boni communicatio, a recipientibus in contrarium pervertatur.

Quin de his ipsis singillatim dispiciamus quomodo fiant et 12
quam habeant rationem. animadvertere oportet quod mundus unum animal est; partes eius licet loco a se invicem disterminentur, naturali tamen consensu ad se mutuo conspirant. atque vis ipsa conciliatrix et causa communis omnium mixtionis trahit quidem partes

λων σύμμιξιν. δύναται δὲ καὶ ἀπὸ τέχνης ἐγείρεσθαι τε καὶ ἐπιτείνεσθαι μᾶλλον τοῦ δέοντος· αὐτὸ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὸ καὶ τὸ διατεῖνον ἀπ' αὐτοῦ περὶ ὅλον τὸν κόσμον 3 ἀγαθόν τε ἐστὶ, καὶ πληρώσεως αἴτιον, κοινωνίας τε καὶ συνόδου καὶ συμμετρίας συναρμωστικόν, ἔρωτός τε ἀδιάλυτον ἀρχὴν ἐντίθησι τῇ ἐνώσει, διακρατοῦσαν τὰ τε 6 ὄντα καὶ τὰ γιγνόμενα. ἐν δὲ τοῖς μέρεσι διὰ τὴν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τῶν ὅλων ἀπόστασιν, καὶ διότι κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν ἀτελεῖ τε ἐστὶ καὶ ἐνδεῇ καὶ ἀσθενῇ, 9 μετὰ πάθους ποιεῖται τὴν ἀλληλουχίαν· ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐπιθυμία καὶ ἔφσεις σύμφυτος αὐτῶν τοῖς πλείστοις ἐνεστι.

12

Κατιδοῦσα δὴ οὖν αὐτὸ οὕτως ἐνσπειρόμενον τῇ φύσει καὶ περὶ αὐτὴν μεριζόμενον τέχνη, πολυειδῶς καὶ αὐτῇ μεριζομένη περὶ τὴν φύσιν ἔλκει ποικίλως αὐτὸ καὶ 15 μετοχτενεῖ, καὶ τὸ μὲν ἐν ἑαυτῷ τεταγμένον εἰς ἀταξίαν μετάγει, τὸ δὲ κάλλος καὶ τὸ τῶν εἰδῶν συμμετрон ἀσυμμετρίας καὶ ἀσχημοσύνης ἐμπύμπλησι, τὸ δ' ἐν ἐκάστοις 18

3. καὶ τὸ] sic ACD, om. O. 7. γινόμενα D. 16. μετο-
χτενέως A. || ἐν om. ACD. 17. μετέχει A. 17. 18. ἀσυμ-
μετρίας καὶ] sic ACD, om. O. 18. ἐμπύμπλησι D. || δ' ἐν
ἐκάστοις] δ' ἕνεκα τῆς ACD.

ad se invicem miscendas suapte natura. possit etiam eiusmodi appetitus arte quadam incitari et intendi praeter ordinem. haec vis conciliatrix ipsa et quicquid ab ea in universum mundum diffunditur bonum est, plenitudinem efficit communionem consensum, symmetriam apte et harmonice procurat, amoris unionisque initium rebus omnibus indit, per quod quae sunt quaeque fiunt universa continentur. in partibus cum propter earum distantiam et invicem et a totis, tum etiam propter ipsarum naturam imperfectam egenam et debilem, non nisi cum passione mutuum conficit congressum; unde et vehemens appetitus et acrior impetus earum plurimis innascitur.

Postquam autem vim hanc coaguli passim naturae insitam inditamque deprehendat ars, quae et ipsa quoque varie circa naturam occupatur, trahit eam variis rationibus et quasi in unum derivat, atque adeo quod erat ordinatum in se ad confusionem traducit, quod pulchrum et compositum enormitate et turpitudine replet, quod pul-

- ἐνώσεως συμφυόμενον· σεμνὸν τέλος ἐπ' ἄλλο ἀπρεπὲς
 μεταφέρει πλήρωμα τὸ κοινόν, κατὰ πάθος ἐκ διαφορο-
 3 μένων πως συμφερόμενον· ὕλην τε ἐνδίδωσιν ἀφ' ἑαυτῆς,
 ἥτις πρόσφορός ἐστιν εἰς τὴν ὅλην τοῦ καλοῦ γένεσιν, ἢ
 μὴ δεχομένη παρὰ πᾶν τὸ καλὸν ἢ ἐπ' ἄλλα αὐτὸ μετα-
 6 βάλλουσα, δυνάμεις τε πολλὰς φυσικὰς διαφορούσας μί-
 γνυσιν, ἀφ' ὧν ὡς ἂν ἐθέλῃ οὕτω κατευθύνει τὰς πρὸς
 τὴν γένεσιν συμμίξεις· πανταχόθεν οὖν ἀποδείκνυμεν,
 9 ὡς ἐκ τέχνης τινὸς ἀνθρωπίνης ἢ τοιαύτης γίνεται κα-
 τασκευὴ τῆς τῶν ἀφροδισίων συμπλοκῆς, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ
 τινος δαιμονίας ἢ θείας ἀνάγκης.
- 12 Ἐπίσκειναι δὴ οὖν καὶ κατ' ἄλλο αἰτίων γένος· πῶς 13
 λίθος ἢ βοτάνη πολλάκις φύσιν ἔχουσιν ἀφ' ἑαυτῶν φθαρ-
 τικὴν ἢ πάλιν συναγωγὸν τῶν γινομένων· μὴ γὰρ οὐκ
 15 ἦν ἐπὶ τούτων μόνων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μειζόνων καὶ ἐν μεί-
 ζοσι πράγμασι φύσεων ἢ φυσικῇ αὐτῇ ἐπικράτεια, ἣν οἱ
 μὴ δυνάμενοι συλλογίζεσθαι ταχ' ἂν ἐπὶ τὰ κρείττονα

2. τὸ κοινόν, κατὰ] sic ACD Fesch., κατὰ κοινόν O. 4. πρόσ-
 φορος] ἀπρόσφορος Gale not. || ὅλην om. ACD. 7. ἐθέλει A,
 ἐθέλει C. 12. καὶ om. C. 14. συναγωγὴν O. 16. φύ-
 σεως Reg. || αὐτῇ] sic AD, αὐτὴ O.

chre et naturaliter in singularum partium unione perficiebatur ad non debitam et communem quandam transfert plenitudinem, quae secundum passionem ex diversis conficitur; materiamque de suo tradit, ineptam quidem ad boni universam productionem, eo quod aut non omne excerpit quod bonum est aut alio quam oportuit id transfert, viresque multas naturales plurimum forte discrepantes commiscet, quarum temperatione pro arbitrio ad generationem utitur. unde quaque igitur ostendimus, quod ad res venereas incitatio et pronitas inordinata ab arte potius hominum, quam a necessitate sive deorum sive daemonum proficiscatur.

Contemplantur etiam aliud causarum genus, quomodo et lapides 13 et herbae saepe naturas habeant ad dissolvendum vel congregandum res generabiles. atqui non est hoc verum tantum in his, sed etiam in maioribus tum rebus tum naturis manifesta est illa naturalis potestas, quam qui non valeant animadvertere, mirum ni opera natu-

ἔργα τὰ τῶν φύσεων ἐνεργήματα μεταφέρουσιν. ἤδη τοίνυν συνωμολόγηται, ἐν τῇ γενέσει καὶ περὶ τὰ ἀνθρώπεια πράγματα καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν τοῖς περὶ γῆν τὸ τῶν πο- 3 νηρῶν δαιμόνων φύλον πλέον ἐπικρατεῖν δύνασθαι. τί οὖν ἐτι θαυμαστόν, εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔργα τὸ τοιοῦτον ἐπιτελεῖ; οὐδὲ γὰρ πᾶς ἀνὴρ διακρίναι δυνήσκει, τίποτ' 8 ἐστὶ τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ καὶ φαῦλον, ἢ τίσι γνωρίσμασι διακρίνεται ἑκάτερον· ὃ δὴ μὴ οἶοί τε ὄντες καθορᾶν ἀτόπως συλλογίζονται περὶ τούτων τὴν τῆς αἰτίας ζήτη- 9 σιν, καὶ ἐπανάγουσιν αὐτὴν ἐπὶ τὰ κρείττονα γένη τῆς φύσεώς τε καὶ τῆς δαιμονίας τάξεως· εἰ δὲ καὶ τῆς ψυχῆς τῆς μερικῆς ἐπὶ τούτων συνεπιλαμβάνονται τινες δυ- 12 νάμεις εἰς ἀπεργασίαν, τῆς τε ἐν σώματι κατεχομένης, καὶ ὅση τὸ μὲν ὀστρεῶδες καὶ γήινον σῶμα ἀφῆκεν, ἐπὶ δὲ πνεύματος θολεροῦ καὶ δυνήρου περιπλανᾶται κάτω 15 περὶ τοὺς τῆς γενέσεως τόπους, καὶ αὐτὴ ἀληθῆς μὲν ἂν εἴη ἢ δόξα, πορρωτάτω δὲ τῆς τῶν κρείττωνων αἰτίας δι-

1. τὰ τῶν] sic ACD, τῶν O. 2. ἀνθρώπεια D. 7. αὐτὸ O.
8. οἶοί τε ὄντες] sic D, οἷόν τε ὄντες A, οἷον τε BC, οἶοί τε O.
12. συνεπιλαμβάνονται] sic ACD, συλλαμβάνονται O. 13. κατεχομένοις καὶ ὅσοις C. 16. αὐτῇ] potius αὐτῇ. 17. ἡ δόξα] sic AC, δόξα O.

rae ad superiores causas referant. iam autem in confesso est quod malorum daemonum gens plurimum possit in generatione rebusque humanis et mundanis. non ergo mirandum est si daemones haec et similia patrent: certe non est cuiusvis hominis dicere, qui boni et quinam improbi sunt, aut quibus indiciis ab invicem pernoscantur; quod cum non valeant quidam intelligere, inepte causam harum rerum coniectant et quaerunt, reiciuntque illam in eas naturas quae meliores sunt natura communi et ipso daemonum gradu superiores. quod si ad has res conficiendas nonnihil forte conferuntur vires quaedam animae particularis, sive ea sit in corpore adhuc, sive postquam testaceum et terrenum domicilium dereliquerit, adhuc autem in spiritu turbido humentique obambulat inferiora haec et loca generationi opportuna, vera etiam esset illa opinio, sed longe a me-

έστηκεν. οὐδαμῶς ἄρα τὸ θεῖον καὶ ὅσον ἐστὶν ἀγαθὸν
 δαιμόνιον ὑπηρετεῖ ταῖς παρανόμοις εἰς τὰ ἀφροδίσια
 3 τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμίας, ἐπειδὴ πέφυκεν αὐτῶν ἄλλα
 αἷτια πολλὰ ὑπάρχοντα.

5 Ὁ τοίνυν πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπων τῶν τε 5, 1
 ἐν παιδείᾳ διατριβόντων καὶ τῶν ἀπειροτέρων τῆς ἐν λό-
 γοις μελέτης κοινόν ἐστι ζήτημα, ἀπορεῖς κατὰ τὸ συν-
 8 εχές τὸ περὶ θυσιῶν λέγω, τίνα ἔχουσι χρεῖαν ἢ δύναμιν
 ἐν τῷ παντὶ καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς, τίνος δ' ἕνεκα λόγου
 * προσφόρως μὲν τοῖς τιμωμένοις, ὠφελίμως δὲ τοῖς τὰ
 11 δῶρα προσάγουσιν ἐπιτελοῦνται. πρόσσεστι δὲ δὴ αὐτόθι καὶ
 ἄλλη τις ἐναντίωσις ἢ ἀπὸ τοῦ τοῦς ὑποφήτας ἀπέχεσθαι
 δεῖν ἐμψύχων, ἵνα μὴ οἱ θεοὶ τοῖς ἀπὸ ζώων ἀτμοῖς χρα-
 14 νωνται· ἐναντίον γὰρ δὴ τοῦτο τῷ αὐτοῦς τοῖς ἀπὸ ζώων
 ἀτμοῖς μάλιστα δελεάζεσθαι.

2. ὑπηρετεῖ D. 3. πέφυκεν A. 6. παιδία D. 8. ἔχουσι D.
 8—11. hic locus in epistola Porphyriana omittitur. 9. δ'] τε AD.
 10. μὲν τοῖς] μὲν τῆς C. 14. δὴ] sic ACD, om. O.
 15. δηλιάζεσθαι O.

lioribus causis remota. nullo igitur modo aut dii aut quotquot boni
 sunt daemones illegitimis hominum ad venerem cupiditatibus inser-
 viunt, quoniam harum rerum causae existunt aliae multae.

Sequitur iam quaestio ab omnibus ut dicere vere videor agitata 1
 hominibus tam doctis quam indoctis, de sacrificiorum negotio. du-
 bitas enim in sequentibus, quem usum quam vim habeant sacrificia
 in mundo et apud superos, quae tandem ratione aut ad deorum
 qui coluntur honorem apte, aut ad eorum qui donis suis eos colunt
 utilitatem fiant. sed et alia ibidem obiectio occurrit, quod antistites
 oporteat ab animalibus abstinere, ne dii vaporibus ab animalibus pol-
 luantur, cum dii animalium nidoribus vel maxime illiciantur.

2 Τὴν μὲν οὖν μάχην τῶν νυνὶ προκειμένων εὐπόρως
 ἂν τις διαλύσειε, τὴν τῶν ὅλων πρὸς τὰ μέρη παραδείξας
 ὑπεροχὴν, καὶ τὴν τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐξη- 3
 ρημένην ὑπερβολὴν ἱπομνήσας· οἷον ὃ λέγω τῇ μὲν ὅλη
 ψυχῇ προσετηκέναι τοῦ κοσμικοῦ παντὸς σώματος, καὶ
 τοῖς οὐρανίοις θεοῖς ἐπιβεβηκέναι τοῦ οὐρανοῦ σώματος 6
 οὔτε βλαβερόν ἐστιν εἰς παθῶν παραδοχὴν οὔτε ἐμπόδιον
 πρὸς τὰς νοήσεις, τῇδε ἐν μέρει ψυχῇ κοινωνεῖν σώματι
 πρὸς ἀμφοτέρα ταῦτά ἐστιν ἀλυσιτελές. εἰ δὲ τις κατι- 9
 δὼν τοῦτο συμπλέκει τινὰ τοιαύτην ἀπορίαν, ὥς εἰ τῇ
 ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ δεσμός τὸ σῶμα, καὶ τῇ τοῦ παντὸς
 ἐστὶ δεσμός, καὶ εἴπερ ἡ μεριστὴ ψυχὴ πρὸς τὸ σῶμα 12
 ἐπέστραπται, καὶ ἡ δύναμις τῶν θεῶν ὡσαύτως ἐπέστραπ-
 ται πρὸς τὴν γένεσιν, πᾶς ἂν ἀπαντήσειε πρὸς τοῦτο λέ-
 γων, ὥς οὐκ οἶδεν ὅση τις ἐστὶν ἡ τῶν κρειττόνων πρὸς 15
 τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ τῶν ὅλων ὑπεροχὴ πρὸς τὰ μέρη.
 ἐπ' ἄλλων οὖν καὶ ἄλλων τὰ ἀντικείμενα προσαγόμενα
 οὐδεμίαν κινεῖ πῶς ἀμφισβήτησιν. 18

4. 5. τὴν μὲν ὅλην ψυχὴν O. 6. τοῖς οὐρανίοις θεοῖς] sic
 ACD Reg., τοὺς οὐρανίους θεοὺς O. 7. παθῶν] sic AC,
 om. O. 8. μέρει] ἡμέρα D. 9. πρὸς] πρὸς μίση Fesch.
 13 — 14. καὶ ἡ δύναμις — ἐπέστραπται om. O. 14. ἀπαντή-
 σεαι CD. 16. πρὸς om. B. 18. πῶς] πρὸς AD.

2 Dubitationum istarum facilis erit solutio, si ostendamus quanta
 sit excellentia totius supra partes, si quae sit deorum eximia maie-
 stas supra homines commemoremus. id volo quod anima mundi
 praesideat mundano corpori, quodque dii caelestes caeleste corpus
 moderentur, nihil inde vel passionis noxae suscipiunt, vel in intel-
 ligendo impediunt, nostrae vero animae sua cum corpore societas
 damnosa est quoad utrumque. iam si quis hoc animadvertens scrup-
 ulum talem iniiciat, quemadmodum corpus nostrum animae com-
 pedes et vincula innectit, ita haud dubie et mundanae animae corpus
 mundanum, et ut particularis anima ad corpus inclinatur, ita quo-
 que deorum vis ad genesin inclinatur, quilibet possit ad haec re-
 spondere, quod nesciat is quanta sit superiorum si ad homines con-
 ferantur, quanta totius si ad partes conferatur supereminentia. quare
 istae obiectiones cum ab aliis atque aliis rebus afferantur nullam iure
 dubitationem movere possunt.

Καὶ ἐνταῦθα δὴ οὖν ὁ αὐτὸς ἐξαρκεῖ λόγος· ἡμῖν 3
 μὲν γὰρ βαρύντητα καὶ μiasmὸν ἐναπομόρηνται τῶν τῆς
 3 ψυχῆς κοινωνησάντων ποτὲ σωμάτων ἢ ἀπόλαυσις, ἡδυ-
 πάθειάν τε ἐντίκτει καὶ ἄλλα ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ πολλὰ
 νοσήματα· ἐπὶ δὲ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἐγκοσμίων καὶ ὅλων
 6 αἰτίων ἢ ἀπὸ τούτων ἀναγομένη πως ἱεροπρεπῶς ἀναθυ-
 μιάσις (ἅτε δὴ περιεχομένη καὶ οὐ περιέχουσα, συναπτο-
 μένη τε αὕτη πρὸς τὸ πᾶν, ἀλλ' οὐχὶ συνάπτουσα πρὸς
 9 ἑαυτὴν τὰ ὅλα καὶ τὰ τῶν θεῶν), συναρμόζεται αὕτη
 τοῖς κρείττοσι καὶ τοῖς ὅλοις αἰτίοις, ἀλλ' οὐχὶ κατέχει
 αὐτὰ καὶ συναρμόζει πρὸς ἑαυτήν.
 12 Οὐδὲ γὰρ ὅπερ σε ἐξίστησιν ὡς μαχόμενον περὶ τῆς 4
 τῶν ἐμψυχῶν ἀποχῆς ἔχει τινὰ δυσκολίαν, εἴ τις αὐτὸ
 ὀρθῶς ὑπολαμβάνοι· οὐ γὰρ δὴ ἵνα μὴ οἱ θεοὶ τοῖς ἀπὸ
 15 ζῶων ἀτμοῖς χραίνωνται, διὰ τοῦτο οἱ θεραπεύοντες αὐ-
 τοὺς ἀπέχονται τῶν ἐμψύχων. τίς γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ σω-
 μάτων ἀναθυμιάσις αὐτοῖς πελάσειεν, οἱ καὶ πρὶν ἐφά-

2. βαρύντητα B. 2. 3. τῆς ψυχῆς] sic ACD, τῇ ψυχῇ O.
 6. ἀναγομένη] sic ACD, ἐναγομένη O. 7. 8. συνταπτομένη A.
 8. συντάπτουσα ACD. 10. τοῖς ante ὅλοις] sic AC, om. O.
 || κατέχει] sic AC Reg., κατάσχει B, κατέχει D, κατάσχει O.
 11. συναρμόζειν B. 12. ἐξίστησιν] εἰσεισιν ACD, εἰσσειν B,
 εἰσαισιν Reg. 15. χραίνονται D.

Sufficit etiam hic eadem ratio. nobis sane gravedinem et in- 3
 quinamentum affert esus corporum animae nuper coniunctorum, quin-
 etiam dulces animae instillat affectus, aliosque quamplurimos inge-
 nerat morbos. sed vapor exhalans ab animalibus et suffumigatio
 sacra rite peracta diis mundanisque et universalibus causis (utpote
 quae in divinis contineatur, non ea vicissim contineat, et ipsa ac-
 commodata universo, non autem sibi adaptans universa et divina)
 ista melioribus naturis et causis universalibus applicatur, nequit au-
 tem illa constringere et sibi applicare.

Sed nec illud solutu difficile est, si recte intelligatur, quod te 4
 tantopere movit, ac si pugnares pro abstinentia ab animalibus. nec
 enim propterea deorum cultores ab animalibus abstinent, ne forte
 vaporibus dii contaminentur; quae enim a corporibus exhalatio ad
 deos potest appropinquare? nam dii priusquam materiale aliquid

ψασθαι τι τῶν ἐνύλων τῆς σφετέρως δυνάμεως τὴν ὕλην ἀναφῶς ἀποκόπτουσι; καὶ μὴ ὅτι ἡ δύναμις αὐτῶν ἀναιρεῖ πάντα καὶ ἀφανίζει τὰ σώματα ἄνευ τοῦ πρὸς αὐτὰ 3 πελάζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα τὸ οὐράνιον ἄμικτόν ἐστι πρὸς πάντα τὰ ὑλικά στοιχεῖα, καὶ οὔτε ἂν αὐτὸ παραδέξαιτό τι εἰς ἑαυτὸ τῶν ἔξωθεν, οὔτε ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ τινὰ 6 δοίη μοῖραν εἰς τὰ ἀλλότρια. πότε οὖν ἀτμός τις περιγίως, ὃς οὐδὲ ἄχρι σταδίων πέντε ἀπὸ γῆς ἐπαιρόμενος ἀπορρεῖ πάλιν εἰς τὴν γῆν, δύναται τῷ οὐρανῷ πελάζειν 9 ἢ τρέφειν τὸ κυκλοφορητικὸν καὶ ἄλλον σῶμα ἢ ποιεῖν τι ἐν αὐτῷ ὅλως ἢ μίasma ἢ ἄλλο ὅτιοῦν πάθος;

Ὁμολογεῖται γὰρ δὴ τὸ αἰθέριον σῶμα πάσης ἐκτὸς 12 εἶναι ἐναντιώσεως, τροπῆς τε πάσης ἀπηλλάχθαι, καὶ τὸ δύνασθαι εἰς ὅτιοῦν μεταβάλλειν πάντη καθαρεύειν, ῥοπῆς τε τῆς ἐπὶ τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου παντελῶς 15 ἀπολελύσθαι, διότι ἢ ἀρρεπές ἐστιν ἢ κατὰ κύκλον περι-

5. 6. παραδέξαιτο C. 6. τινὰ] τινος AC. 8. ἄχρι σταδίων] ἄχρηστα δίων C. || σταδίων πέντε] vaporem terrestrem ad altitudinem quinque tantum stadiorum, i. e. trium milium pedum extolli hic asseverat Jamblichus. sed montium cacumina multo altius, ad decem et quindecim stadia eminere noverat antiquitas. Plut. Aemil. 15. Cleomed. circ. doct. 1, 56. 9. καταρρεῖ AC Reg. 10. κυκλοφορητικὸν C. 16. ἢ prius om. ACD.

possit eorum potentiam contingere, ipsam materiam sine tactu rescindunt. nec solum haec deorum potestas absque contactu et approximatione omnia corporalia disperdit et delet, sed et ipsum caeleste corpus cum elementis materialibus misceri non potest, nec in se aliquid extranei admittit, nec de suo aliquid alienigenis impertiet. quomodo igitur vapor aliquis terrenus, qui ad quinque stadia non possit ascendere quin iterum ad terram relabatur, caelo ipsi succedet et corpus illud gyrans et immateriale pascet aut maculam aliquam vel passionem quamcunque in eo procreabit?

Est in confesso quod corpus aetherium sit immune ab omni contrarietate, omnique adeo liberum mutatione, quod prorsus purum sit a possibilitate in quidvis aliud conversionis, tum etiam quod ab omni ad medium et a medio tendentia alienum sit, quoniam aut

φέρεται· οὐκ οὖν οὐδὲ ἀπὸ τῶν σωμάτων τῶν ἐκ διαφο-
 ρουσῶν δυνάμεων καὶ κινήσεων συνεστηκότων, τρεπομέ-
 3 νων τε παντοίως, ἢ ἄνω ἢ κάτω φερομένων, οὐκ ἔστιν ἥτις
 ἂν κοινωνία φύσεως ἢ δυνάμεως ἢ ἀναθυμιάσεως συμ-
 μιχθεῖ πρὸς τὰ ἐν οὐρανῷ σώματα, οὐδὲ ποιήσει τι οὖν
 6 εἰς αὐτά, ἄγε παντελῶς ἀπ' αὐτῶν κεχώριται. οὐ γὰρ
 ἐκεῖνα δύνανται τίνα ἔχει τοῦ παραδέχεσθαι εἰς ἑαυτὰ τὴν
 ἀπὸ τῶν γιγνομένων μεταβολὴν ὄντα ἀγέννητα. ἤπου
 9 ἄρα τὰ τῶν θεῶν χραίνεται ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀτμῶν,
 ἃ καὶ τῆς ὕλης ὅλης καὶ τῶν ἐνύλων σωμάτων τοὺς ἀτ-
 μούς, ἔν' οὕτως εἵπωμεν, ἐξαίφνης κατὰ μίαν βολὴν ἀπο-
 12 κόπτει;

Τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἄξιον ὑπονοεῖν· πολλὸν δὲ μᾶλλον
 ἐκεῖνο χρὴ διανοεῖσθαι, ὥς ἡμῖν καὶ τῇ ἡμετέρᾳ φύσει
 15 τὰ τοιαῦτά ἐστιν ἀλλότρια· ταῦτα μὲν γὰρ δὴ δηρημένα
 εἰς τὰ μεριστὰ καὶ τὰ ἐνυλὰ πρὸς τὰ ἐνυλὰ καὶ ὅλως
 τὰ ὁμοφυῆ πρὸς τὰ ὁμοφυῆ δύνανται τίνα κοινωνίαν
 18 ἔχειν πρὸς ἄλληλα τοῦ ποιεῖν ἢ πάσχειν, τὰ δ' ἐπ' ἄλλης

3. τε om. ACD. || παντίως A. 4. κινῶνία D. 7. ἑαυτὰ]
 sic ACD Reg., αὐτὰ O. 9. τὰ om. D. 15. δηρημένα B.
 17. πρὸς] sic D, καὶ πρὸς O.

stat immobile aut circulariter movetur. corporum igitur, quae di-
 versis qualitatibus et motibus praedita sunt, quaeque transmutabilia
 sunt omnibus modis, ferunturque sursum et deorsum, non est ulla
 naturae societas potentiaeve communio et evaporationis contactus,
 qui possit commisceri cum corporibus caelestibus; quare nec aliquid
 in iis efficient, quae omnino a se discrepant. sed nec potentiam
 istam habent quae ingenita sunt, ut permutentur ab iis rebus quae
 sunt genitae. num quid ergo natura deorum a vaporibus istius-
 modi foedari possit, quae omnes vapores ab universa materia et cor-
 poribus uno, ut ita dicam, ictu averruncat?

Haec igitur vel suspicari de diis impium est: illud potius ae-
 quum est existimare, quod nobis et naturae nostrae haec noxia sint
 et aliena. nam quaecunque divisa sunt cum partibilibus et quae
 materialia sunt cum materialibus et omnino similia cum similibus
 possunt in agendo et patiando se mutuo afficere: quaecunque vero

ὄντα οὐσίας καὶ ὅσα παντελῶς ὑπεραίρει, φύσει τε καὶ
 δυνάμεσιν ἐτέραις χρῆται, ταῦτα οὐχ οἷά τέ ἐστιν ἢ ποι-
 εῖν εἰς ἄλληλα ἢ δέχεσθαι τινα παρ' ἀλλήλων. καὶ ὁ 3
 μολυσμὸς οὖν ἀπὸ τῶν ἐνύλων συμπίπτει τοῖς ἀπὸ σώ-
 ματος ὑλικοῦ κατεχομένοις, καὶ τὸ ἀπὸ τούτων ἀποκαθ-
 αίρεσθαι ἀναγκαῖον ἐκείνοις, ὅσα δύναται ἀπὸ τῆς 6
 ὕλης μαινεσθαι· ἃ δ' οὔτε ὅλως ἔχει φύσιν διαιρετὴν
 οὔτε δύναμιν κέκτῃται τοῦ εἰσδέχεσθαι εἰς ἑαυτὰ τὰ ἀπὸ
 τῆς ὕλης πάθη, τί ἂν ἀπὸ τῶν ἐνύλων μιανθεῖ; πῶς 9
 δ' ἔνεστιν ἀπὸ τῶν ἐμῶν παθημάτων ἢ ἄλλου τοῦ τῶν
 ἀνθρώπων ἐπιθολοῦσθαι τὸ θεῖον, ὃ μὴδὲν ἔχει κοινὸν
 πρὸς ἡμᾶς τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας κρεῖττον προὔπ- 12
 ἄρχον;

Οὐδέτερον ἄρα διαφέρει τι τοῖς θεοῖς, οὔτε τὸ ἡμᾶς
 ἐμπίπλασθαι ὑλικῶν σωμάτων (οὐδὲ γάρ ἐστιν ὅλως τι 15
 πρὸς αὐτοὺς τοῦτο, οὐδὲ χραίνονται αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἡμε-
 τέρας κηλίδος, ἄχραντοι γάρ εἰσι πάντα καὶ ἀκήρατοι)
 οὔτε εἰ τινες ὑλικοὶ σωμάτων ἀτμοὶ περὶ γῆν ἀναδίδονται. 18

2. ἐτέρας B. 2. 3. ποιῇ A. 3. παρὰλλήλων A. 5. τὸ]
 sic ACD, om. O. 18. οἷνες A.

in alio genere essentiae aut longe eminentiora sunt, naturaque et
 qualitatibus gaudent prorsus aliis, haec non possunt cum aliis mu-
 tuas actiones et passionibus tueri. quare et omnis pollutio a rebus
 corporeis incidit in res corpore materiali praeditas, et a rebus ma-
 terialibus opus est se ut purgent ea, quaecunque possunt a materia
 contaminari; quaecunque vero prorsus vacant divisibili natura nec
 materiae affectiones in se admittere naturaliter possunt, qui possint
 a rebus materialibus pollui equidem non video. qui potest divinitas
 vitari meis aut alterius cuiusvis homuncionis passionibus, quae longe
 praestantior sit nihilque habeat cum nostra vilitate affine?

Quare neutrum horum ad deos quidquam spectat, sive nos cor-
 poribus et materia inebriati simus (nec enim id eos tangit, nec ii
 nostris spurcitiis conspurcantur, utique incorruptibiles sunt et in-
 violabiles), sive vapores quidam a corporibus materiales circa terram

πορρωτάτω γὰρ αὐτῶν καὶ οὗτοι τῆς οὐσίας καὶ δυνά-
μεως ἀφειστήκασιν.

- 3 Ὅλη ἄρα καὶ τῆς ἐναντιώσεως συνανήρηται ἡ ὑπό-
θεσις, εἰ μηδέτερον αὐτῆς ὑπάρχει μόριον περὶ τοὺς θεοὺς.
ὁ γὰρ μηδὲ ὅλως ἐστὶ, πῶς ἂν ἔχη τινὰ ἐν ἑαυτῷ μάχην;
6 μάτην ἄρα ὑποπτεύεις τὰ τοιαῦτα ὡς ἄτοπα, καὶ ἀναξίας
τῶν θεῶν προσάγεις ἀπορίας, αἷς οὐδ' ἐπ' ἀνθρώπων τῶν
ἀγαθῶν εὐλόγως ἂν τις πρόσοιτο. τὸ γὰρ δελεάζεσθαι
9 ὑπὸ τῆς τῶν ἀτιμῶν ἀναθυμιάσεως οὐδὲ ἀνθρωπός τις
νοῦν ἔχων καὶ ἀπαθῆς εἰσδέξαιτ' ἂν ποτε εἰς ἑαυτόν, μὴ
ὅτι γε τῶν κραιπτόνων τις· ἀλλὰ ταῦτα μὲν μικρὸν ὕσ-
12 τερον τεύξεται λόγου, νυνὶ δὲ τῆς ἐναντιώσεως διὰ πολ-
λῶν λύσεων ἀνηρμένης, ἐνταῦθα καὶ περὶ τῆς πρώτης
ἀπορίας τὸν λογισμὸν ἀποπαύωμεν.
15 Ὅ δὲ μῖζον ἐρώτημα καὶ περὶ μειζόνων πυνθάνη, 5
πῶς ἂν σοι δυνηθεῖν δυσβάτου καὶ μακρᾶς δεόμενον
διεορμηγνέσεως ἀποκρίνασθαι διὰ βραχέων καὶ ἱκανῶς;

1. καὶ post οὐσίας om. ACD.

3. ἡ] sic ACD, om. O.

4. μὴ δ' ἕτερον B.

5. ἔχοι A, ἔχει CD.

10. εἰσ-

δέξαιτ'] εἰσδέξατο B, εἰσδέξεται τὸ AC.

14. ἀποπαύομεν

ACD, ἀπολαύομεν B.

volitent; nam a diis deorumque essentia et potestate longissime isti vapores absunt.

Corruit igitur oppositionis quam fecisti tota fabrica, si de diis neutrum eius membrum procedat sane quod omnino non est, nihil potest in se habere quod oppoui possit. frustra igitur tu istaec tamquam pugnancia in suspicionem trahis, et diis minime dignas profers dubitationes, quas de hominibus mediocriter bonis non sustineret quis recte adferre. quis enim hominum, nedum deorum, paulo sapientior et sobrius de se id admitteret, ut vaporibus suffumigationis se fateretur inescari? sed de his paulo infra sermo instituetur, nunc autem quoniam per varias solutiones illa contrarietas a te obiecta sublata est, de primo dubio nobis hic oratio con- quiescet.

Ardua est quaestio deque rebus magnis quam nunc instituis; 5 cui ut paucis satisfaciam vix erit; indiget enim explanatione operosa et longa. dicam nihilominus et quidem ut potero diligenter; conor

ἐρῶ μὲν οὖν ἐγώ, καὶ προθυμίας οὐδὲν ἀπολείψω· πειρῶ
 δ' ἔπεσθαι τοῖς συντόμως ὑποδεικνυμένοις καὶ μέχρις ἐμ-
 φάσεως ἐνίοις προϊούσιν· ἐγὼ δέ σοι λέγω τό γε ἐμὸν 3
 δόγμα περὶ θυσιῶν, ὡς οὐδέποτε αὐτάς δεῖ προσέεσθαι
 τιμῆς μόνης ἕνεκα, καθάπερ δὴ τιμῶμεν τοὺς εὐεργέτας,
 οὐδὲ ὁμολογίας ἕνεκα χαρίτων, ἐφ' οἷς ἡμῖν οἱ θεοὶ δε- 6
 δώκασιν ἀγαθοῖς, οὐδὲ ἀπαρχῆς χάριν ἢ δώρων τινῶν
 ἀντιδώσεως, ἀφ' ὧν ἡμῖν παρέχουσιν οἱ θεοὶ πρεσβυτέρων
 δώρων· κοινὰ γὰρ ταῦτα καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἐστίν, ἀπὸ 9
 τε τῆς κοινῆς εἴληπται πολιτείας, τὸ τῶν θεῶν παντελῶς
 ὑπερέχον καὶ τὸ τῆς τάξεως αὐτῶν, ὡς αἰτίων ἐξηρημέ-
 νων, μηδαμῶς διασώζοντα. 12

- 6 Τὸ δὲ μέγιστον τὸ δραστήριον τῶν θυσιῶν, καὶ διὰ
 τί μάλιστα τοσαῦτα ἐπιτελεῖ, ὡς μήτε λοιμῶν παῦλαν
 μήτε λιμοῦ ἢ ἀφορίας χωρὶς αὐτῶν γίγνεσθαι, μήτε ὄμ- 15
 βρων αἰτήσεις, μήτε τὰ τιμιώτερα τούτων, ὅσα εἰς ψυχῆς
 κάθαρσιν ἢ τελείωσιν ἢ τὴν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀπαλλα-
 γὴν συμβάλλεται, ταῦτα δὴ οὖν οὐδ' ὅλως ἐνδείκνυνται 18

3. ἐμὸν] ἐμῶν D. 4. οὐδέποτε AD. 7. ἀπ' ἀρχῆς B.
 8. ἀντιδώσεως D. 10. παντελῶς] sic AC, om. O. 15. λι-
 μοῦ] λιμῶν ACD, λοιμὸν B. 15. 16. ὄμβρον C.

autem assequi quae sunt breviter a te significata, quaeque per notas quasi subindicare te velle video. de sacrificiis igitur sententiam nostram sic habeto. sacrificia quantum ego censeo non sunt offerenda aut solius honoris habendi causa, quemadmodum solemus offerre dona benefactoribus, sed nec ad grates referendas pro bonis a diis acceptis, sed nec tamquam primitiae aut dona quaedam gratitudinis ergo pro donis maioribus, quae nobis dii praestare possint. huiusmodi rationes vulgares et humanae sunt, et a communi hominum consuetudine petitae, nequaquam vero convenientes deorum eximiae maiestati et ordini et causalitati supremae.

- 6 Quod autem praecipuum est in sacrificiis, efficacitatem dico et quare tantas utilitates nobis conficiunt, ut sine eis non liberemur a peste a fame a penuria, nec impetremus imbres opportunos, nec ea quae his omnibus praeponderant, ea intelligo quae ad animae purificationem aut perfectionem et ad eius e generationis sordibus eman-

οἱ τοιοῦτοι τρόποι τῶν θυσιῶν. ὥστε οὐκ ἂν τις αὐτοὺς
δοκιμάσειε δικαίως ὡς ἀπαξίως τῶν ἐν αὐταῖς ἔργων τὴν
3 αἰτίαν ἀπολογιζομένους, ἀλλ' εἴπερ ἄρα ὡς ἐπακολουθοῦν-
τας καὶ κατὰ δεύτερον τρόπον συνηρημένους τοῖς πρῶ-
τοις καὶ πρεσβυτάτοις αἰτίαις δευτέρως ἂν αὐτοὺς παρα-
6 δέξαιτο.

Ἀπαιτεῖ δὴ οὖν ὁ λόγος εἰπεῖν, κατὰ τί τὸ ποιητι- 7
κὸν ἔχουσι τῶν πραγμάτων αἱ θυσίαι καὶ τὸ συνηρη-
9 μένον πρὸς τοὺς θεοὺς τοὺς προηγουμένους αἰτίους τῶν
γιννομένων. εἰάν δὲ λέγωμεν, ὡς ἐν ἐνὶ ζῳῇ τῷ παντὶ
καὶ μίαν ζωὴν τὴν αὐτὴν πανταχοῦ ἔχοντι κοινωνία τῶν
12 ὁμοίων δυνάμεων ἢ τῶν ἐναντίων διάστασις ἢ τις ἐπι-
τηδειότης τοῦ ποιοῦντος πρὸς τὸ πάσχον συγκινεῖ τὰ
ὅμοια καὶ ἐπιτήδεια, ὡσαύτως κατὰ μίαν συμπάθειαν
15 διήκουσα καὶ ἐν τοῖς πορρωτάτω ὡς ἔγγιστα οὔσι, λέγε-
ται μὲν τι οὕτω τῶν ἀληθῶν καὶ τῶν συνεπομένων ταῖς
θυσίαις ἐξ ἀνάγκης, οὐ μὴν ὅγε ἀληθῆς τρόπος τῶν

2. ἐπαξίως AD. 3. ἀπολογιζομένου ABCD. 3. 4. ἐπακο-
λουήσας B. 7—10. κατὰ τί — γιννομένων] haec in Galei
epistola Porphyriana desiderantur. 14. καὶ] sic AC, om. O.
16. τοῖ] σοι ACD, τοι B.

cipationem conferunt, haec inquam nullo modo sacrificiorum a te si-
gnificatae explicationes et modi tangunt: quare opinor, nemo poterit
eos admittere, ut qui non satis pro merito causas effectuum in sa-
crificiis assignant, ac si forte probaverit, accipiet profecto eos se-
cundo in loco et quasi consequentes et modo secundario coaptatos
primis et antiquissimis causis eiusmodi effectuum.

Postulat igitur sermo hic ut dicatur, quomodo operum prae- 7
standorum efficaciam habeant sacrificia, quibusque rationibus coop-
tentur diis, qui sane omnium quae fiunt causae sunt principales.
si dicamus, mundus est animal unum, habetque unam eandemque
ubique vitam, proinde communio qualitatum similium, aut dissimilium
pugna, aut certe aptitudo quaedam agentis ad patiens commovet si-
milis et apta eodem modo, dum videlicet discurrit sympathetice a
remotissimis ad remotissima ac si quam proxime inter se abessent,
sane hic aliquid e vero diceretur, et quod sequitur necessario ad
sacrificia, non tamen verus ille sacrificiorum modus explicatur.

θυσιῶν ἐπιδείκνυται. οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει καὶ ταῖς φυσικαῖς ἀνάγκαις ἢ τῶν θεῶν κεῖται οὐσία, ὥστε πάθει φυσικοῖς συνεγείρεσθαι ἢ ταῖς διατεινούσαις δι' ὅλης τῆς 3 φύσεως δυνάμειν, ἀλλ' ἔξω τούτων καθ' ἑαυτὴν ὥριστα, οὐδὲν ἔχουσα πρὸς αὐτὰ κοινὸν οὔτε κατ' οὐσίαν οὔτε κατὰ δύνάμιν οὔτε κατ' ἄλλο οὐδ' ὅτιοῦν. 6

- 8 Τὰ δ' αὐτὰ ἄτοπα συμβαίνει, καὶ εἰ τινες τῶν παρ' ἡμῖν ἀριθμοὺς ὡς ἐπὶ τοῦ κροκοδείλου λαμβάνουσι τὴν ἐξηκοντάδα ὡς οικείαν ἡλίῳ, ἢ λόγους φυσικοὺς ὡς τὰς 9 τῶν ζώων δυνάμεις καὶ ἐνεργείας, οἷον κυνὸς κυνοκεφαλίου μυγαλῆς, κοινὰς οὔσας πρὸς σελήνην, ἢ τὰ ἐνυλὰ εἶδη (ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ζώων θεωρεῖται κατὰ τὰς χοιρὰς 12 καὶ πάσας τοῦ σώματος μορφάς) ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ τοῖς σώμασι τῶν ζώων ἢ τῶν ἄλλων ὅπως οὖν προσαγομένων αἰτιῶνται τῆς ποιήσεως, ἢ μέλος (ὡς ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ 15 ἀλεκτρονός) ἢ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα τῶν περὶ τὴν φύσιν

4. ταυτὸν C. 7. τινες] sic ACD, τινὰς O. 8. κροκοδείλου] „δὲ ποτάμιος κροκόδειλος τίκει μὲν ᾧ πολλά, τὰ πλεῖστα περὶ ἐξηκοντα, λευκὰ τὴν χροάν, καὶ ἐπικάθεται δ' ἡμέρας ἐξήκοντα. Aristot.“ Gale [hist. anim. 5 t. 1. p. 558 a 17 Bekk]. 11. μεγάλης ACD. 12—13. θεωρεῖται — μορφὰς om. O. 12. χοιρὰς A. 13. τῶν] sic CD, om. O. 15. μέλους ACD. 16. ἡλεκτρονός AD, ἡλεκτρονός C.

ipsa namque deorum essentia nec in natura nec in necessitatibus naturalibus posita est, ita ut ex passionibus naturalibus coexcitetur, vel potentiis per totam naturam diffusis impellatur, sed extra haec omnia penes se ipsam determinata est, nihil habet cum his commune vel in essentia vel potentia vel alia aliqua in re.

- 8- Eadem absurditates sequuntur, si qui numeros apud nos ad superiora accommodant, sic in crocodilo sexagenarium numerum tamquam soli convenientem sumunt; vel qui rationes physicas, puta animalium vires et operationes huc trahunt; sic canem et cynocephalum et mustelam lunae communes faciunt; item qui materiales quasdam species (sicut in sacris animalibus apparet ex coloribus et omnibus corporis figuris) vel aliud quid in corporibus animantium, aliarumve rerum quae adducuntur, operationis arguunt, aut qui membrum aliquod, ut cor galli, aut huiusmodi alia quaevis quae cernuntur in natura causas credunt sacrificiorum efficacitatis. quippe ex his

θεωρουμένων ὡς αἰτία τῆς ἐν ταῖς θυσίαις ἀπεργασίας
 λογίζονται. καὶ γὰρ ἐκ τούτων οὐχ ὑπερφυῖς τις ἢ τῶν
 3 θεῶν αἰτία δείκνυται, οὐδ' ὡς τοιαύτη συγκινεῖται ταῖς
 θυσίαις, ὡς δὲ φυσικὴ κατεχομένη τε ὑπὸ τῆς ὕλης· καὶ
 ὑπὸ τῶν σωμάτων περιελημμένη φυσικῶς αὐτοῖς συνεγι-
 6 ρεται καὶ συναναπαύεται, καὶ ταῦτα τὰ περὶ τὴν φύσιν
 ὑπάρχοντα. εἰ δ' ἄρα τι καὶ τοιοῦτον ἐν ταῖς θυσίαις
 συνακολουθεῖ ὡς συναίτιον καὶ τόν, ὧν οὐκ ἄνευ, λόγον
 9 ἔχον, οὕτω συνήρηται τοῖς προηγουμένοις αἰτίοις.

Βέλτιον οὖν φιλίαν καὶ οικείωσιν αἰτιασθαι, σχέσιν 9
 τε συνδετικὴν τῶν δημιουργούντων πρὸς τὰ δημιουργού-
 12 μενα καὶ τῶν γεννώντων πρὸς τὰ ἀπογεννώμενα. ὅταν
 οὖν ταύτης προηγουμένης τῆς κοινῆς ἀρχῆς λάβωμέν τι
 ζῶον ἢ τῶν φυομένων ἐπὶ τῆς γῆς ἀκραιφνῶς καὶ κα-
 15 θαρῶς διασωῶν τὸ βούλημα τοῦ πεποιηκότος, τότε διὰ
 τοῦ τοιούτου τὴν ἐπιβεβηκυῖαν ἀχράντως ἐπ' αὐτοῦ δη-
 μιουργικὴν αἰτίαν οικείως κινουῦμεν. πολλῶν δὲ οὐσῶν
 18 τούτων καὶ τῶν μὲν προσεχῶς συνηρητέμων, ὥσπερ τῶν

1. θεωρουμένων] sic ACD, θεωρημάτων O. || θυσίαις] οὐσίαις
 B Reg. 3. τοιαύταις A, τοιαύτης CD. 4. θυσίαις]
 οὐσίαις AD. 6. συναναπαύεται D. || ταύτη A. 9. ante
 οὕτω O add. καὶ.

omnibus non supernaturalis ostenduntur esse causa dii, neque osten-
 ditur quod ut talis commoventur sacrificiis. sed assignatur naturalis
 quaedam potentia in materia latens et corporibus affixa, et haec ut
 talis naturaliter una cum illis commovetur et conquiescit: prout
 omnia faciunt quae sunt in natura. si quid vero tale ad sacrificia
 consequitur, id quidem tamquam concausa et in genere causarum
 sine qua effectus non evenit numerandum. itaque causis principa-
 libus subordinabitur sacrificium.

Praestat igitur dicere mirificos sacrificiorum effectus procedere 9
 ab amicitia, tamquam a causa et accommodatione quadam et habi-
 tudine opifices ad opificia genitores ad genita conciliante. quando
 igitur praeunte et ducente communi hoc principio accipimus animal
 aut aliquid e terra natum quod clare et pure opificis sui voluntatem
 representet, tunc per tale quiddam proprie riteque movemus causam
 opificem huic rei pure praesidentem. iam vero cum causae rerum
 plurimae sint, et aliae quidem absque medio praesint, sicut daemo-

δαιμονίων, τῶν δὲ ἀνωτέρω τούτων πῶς τεταγμένων, ὥσπερ τῶν θεῶν αἰτίων, ἔτι δὲ τούτων πρεσβυτάτης μιᾶς αἰτίας ἐξηγουμένης, συγκινεῖται μὲν ὑπὸ τῆς τελείας θυσίας πάντα 3 τὰ αἰτία· καθ' ἣν δὲ εἴληχε ἕκαστα τάξιν, συγγενῶς πρὸς αὐτὴν οἰκειοῦται. ἐὰν δὲ ἀτελής τις γένηται, μέχοι τινὸς προχωρεῖ, προσώτερον δὲ προελθεῖν οὐχ οἷα τέ ἐστιν. 6

Ὅθεν δὴ καὶ πολλοὶ μὲν δαίμοσιν ἀγαθοῖς, πολλοὶ δὲ θεῶν ταῖς τελευταίαις δυνάμεσι, πολλοὶ δὲ ταῖς περικοσμοῖς ἢ περιγεῖοις δαιμόνων ἢ θεῶν δυνάμεσιν ἡγοῦνται 9 τὰς θυσίας προσάγεσθαι, μέρος μέντοι τῶν περὶ αὐτάς οὐ ψευδῶς ἀφηγούμενοι, τὸ δ' ὅλον αὐτῆς τῆς δυνάμεως καὶ τὰ πάντα ἀγαθὰ καὶ εἰς πᾶν τὸ θεῖον διατείνοντα 12 οὐκ εἰδότες.

- 10 Ἡμεῖς δὲ πάντα προσιέμεθα, τὰ μὲν φυσικὰ καὶ ὡς ἐν ζώῳ κατ' ἐπιτηδεϊότητα ἢ συμπάθειαν ἢ ἀντιπά- 15 θειαν συγκινούμενα, ὡς τῆνάλλως ὑποκείμενα καὶ ἐπακολουθοῦντα καὶ δουλεύοντα εἰς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν θυσιῶν

1. πῶς τεταγμένων] προτεταγμένων ACD, πῶς τεταραγμένων B.
2. μιᾶς] sic AC, τῆς μιᾶς O. 4. δὲ εἴληχε] sic AC, εἴληχε δὲ O. 5. τις om. AC. 7. 8. πολλὰ δὲ C. 10. ταῖς θυσίαις D. || μέντοι] μὲν τι AD. 15. 16. ἢ ἀντιπάθειαν] sic AC et margo D, om. O. 16. συγκινούμενα D. || τι-
νάλλως D.

nia, aliae vero his superius constitutae sint, sicut divinae causae, et his etiam una antiquior adhuc causa praesit, certe in sacrificio perfecto omnes istae causae commoventur. accommodantur vero ei, et ut sic dicam, appropriantur familiariter secundum ordinem quem ex iis quaeque sortita est. si vero imperfectum sit sacrificium, usque ad aliquem gradum ascendit, longius vero non pertinget.

Hinc est quod multi existimant sacra tantum fieri bonis geniis, multi autem postremis deorum potentiis, alii item iis deorum daemonumque potentiis, quae mundanae terrenaeque sunt. et haec quidem ab illis aliquatenus vere dicta sunt, non autem videntur intelligere totam sacrificiorum potestatem, nec omnia ex iis commoda, quae quidem per totam divinitatem se extendunt.

- 10 Nos vero omnia admittimus, simulque comprehendimus naturalia quidem, et quae tamquam in uno animali secundum aptitudinem vel sympathiam vel antipathiam commoventur; ea accipimus tam-

ποιήσεως, τὰ δὲ τῶν δαιμόνων καὶ τῶν περιγελῶν ἢ περι-
 κοσμίων θείων δυνάμεων, ὡς πρῶτα προσοικειούμενα κατὰ
 3 τὴν ὡς πρὸς ἡμᾶς τάξιν· τὰ μέντοι τελειότατα καὶ ἡγε-
 μονικώτατα τῶν αἰτίων τῆς ἐν ταῖς θυσίαις ποιήσεως
 συνάπτεσθαι λέγομεν ταῖς δημιουργικαῖς καὶ τελειοτάταις
 6 δυνάμεσιν· ἐπεὶ δὲ αὗται περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς πάντα
 ὅσα ποτέ ἐστιν αἷτια, συγκινεῖσθαι λέγομεν ἅμα μετὰ
 τούτων ἀθρόως καὶ πάντα ὅσα ποτέ ἐστι ποιητικά, ἐκ
 9 δὲ ἀπάντων κοινὸν κατέχουσι τὸ ὄφελος εἰς ὅλην τὴν γέ-
 νεισιν, ἐνίοτε μὲν κατὰ πόλεις καὶ δήμους ἢ ἔθνη παν-
 τοδοπαῖ ἢ μείζοντας τούτων ἢ ἐλάττονας περιγραφάς, ἄλ-
 12 λοτε δὲ κατὰ οἴκους ἢ κατὰ ἄνδρα ἕκαστον παρεχούσας
 τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὧν βουλήσει, καὶ οὐ πάθει τῶν χαριζο-
 μένων τὴν διανομὴν αὐτῶν ἀπεργαζομένων, νῦν τε ἀπαθῆ
 15 κατ' οἰκειότητα καὶ συγγένειαν κρινόντων, ὡς δεῖ διδόναι,
 φιλικίας τε μᾶς, τῆς τὰ πάντα συνεχούσης, τὸν σύνδεσμον
 τοῦτον διὰ τινος ἀρρήτου κοινωνίας ἀπεργαζομένης.
 18 Πολὺν γὰρ ταῦτα ἀληθέστερά ἐστι καὶ μᾶλλον τῆς

2. προσοικειούμενα A, προσοικιούμενα D. 3. τελειότητα D.
 12. κατ' οἴκους O. 13. ἀφ' ὧν ABCD. [|| πάθει] πάθη D.

quam simpliciter subiecta et consequentia, servientiaque causae ef-
 ficaciae in sacrificiis apparentis; daemones vero potestatesque mun-
 danas et terrenas ut proxime ad ordinem nostrum accommodatas.
 sed causas potentissimas perfectissimasque istius efficaciae attribui-
 mus haud dubie perfectissimis opificibusque potestatibus. quoniam
 vero eae continent in se omnes omnium causas, ideo dicimus quod
 etiam omnes efficientes rerum causae una cum his circumaguntur,
 atque adeo ex cunctis simul communis utilitas in totam genesin de-
 rivatur, aliquando quidem per civitates populosque et gentes omni-
 genas vel latiores his vel angustiores circumscriptiones, aliquando
 per domos vel hominem unumquemque bona diffundunt voluntate
 benefica, non passione erga recipientes suas erogationes instituendo,
 sed incorrupta mente iudicant esse dandum secundum proprietatem
 et quasi cognationem, una interim amicitia, quae continet omnia,
 hanc obligationem per ineffabilem communionem quandam conficiente.

Atque haec sane veriora sunt multoque propius deorum essen-

τῶν θεῶν οὐσίας καὶ δυνάμειος τυγχάνει ἢ ὁ σὺ καθυπονοεῖς, ὡς ἀτμοῖς θυσιῶν τοῖς ἀπὸ ζώων μάλιστα δα-
 λεάζονται· εἰ γὰρ τί που καὶ περικείται τοῖς δαίμοσι 3
 σῶμα, ὃ δὴ τινες τρέφεσθαι ἀπὸ τῶν θυσιῶν νομίζου-
 σιν, ἄτρεπτόν ἐστι τοῦτο καὶ ἀπαθές, ἀνγοιδές τε καὶ
 ἀνενδεές, ὡς μήτε ἀπορρεῖν τι ἀπ' αὐτοῦ μήτ' ἐπιρροῆς 6
 ἔξωθεν αὐτὸ προσδεῖσθαι. εἰ δ' ἄρα καὶ τοῦτό τις θεΐη,
 τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀέρος ἀνέκλειπτον ἔχοντος
 ἀπὸ τῶν περὶ τὴν γῆν ἀναθυμιάσιν, περικεχυμένου τε 9
 πανταχόθεν ἐπίσης τοῦ τοιούτου ρεύματος, τίς ἂν ἔτι
 χρεῖα αὐτοῖς εἴη τῶν θυσιῶν; ἀλλ' οὐδὲ δι' ἴσου τοῖς
 ἀπορρέουσιν ἀναπληροῖ τὰ ἐπεισιόντα συμμετρως, ὡς μήτε 12
 ὑπερβολὴν ἐπικρατεῖν μήτε ἔλλειψιν ποτε ἐγγίνεσθαι, ἰσό-
 τητα δὲ πάντη καὶ ὁμαλότητα τῶν δαιμονίων σωμαίων
 ὡσαύτως ὑπάρχειν. 15

Οὐ γὰρ δήπου τοῖς μὲν ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ πᾶσι
 ζώοις ὁ δημιουργὸς ἄφθονον καὶ ἔτοιμον διατροφὴν παρ-
 έθηκε, τοῖς δὲ κρείττους ἡμῶν ἐνδειαν ταύτης ἐνεποίησεν. 18

1. 2. καθυπονοεῖ B.	2. ὡς ἀτμοῖς om. et ponit in marg. prima man. D.	6. ἐπιρροῆς O.	7. τις] εἰς D.
9. post γῆν D add. τὴν τε] sic ACD, om. O.	13. ἐγγί- γνεσθαι AD.	14. ὁμοιότητα O.	17. ἀφθονος B.
17. 18. περίεθηκε D.			

tiam attingunt et potentiam, quam quod tu suspicaris; scilicet nido-
 ribus animalium praecipue inescari in sacrificiis. fac enim daemones
 vestiri corpore, quod quidam sacrificiis nutrirī volunt, certe illud
 corpus immutabile est et impatibile, lucidumque et nullius indigum,
 ita ut nihil effluat inde, nihilque necessario influat: et si forte sit
 necessarius influxus, quandoquidem mundus et in eo aër inexhaustam
 habeat a terrenis exhalationum copiam, undique ascendente quodam
 effluvio, quis potest esse sacrificiorum apud eos usus? iam vero si
 corpora daemonum effluant, sacrificia non iustis compensationibus
 restituent quod effluxerat, quin aut erit excessus aut defectus; nec
 aequalitas et proportio in eorum corporibus servabitur.

Sed nec credibile est mundi opificem omnibus terrenis et ma-
 rinis animalibus abunde prospexisse de victa, naturas autem humana
 meliores inopiae obiecisse: sed nec illud, quod animalibus aliis ali-

οὐδὲ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις ἐξ ἑαυτῶν ἔμφυτον παρέσχε
τὴν εὐπορίαν τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδείων, τοῖς δαίμοσι
3 δὲ ἐπέσαστον καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων συντελου-
μένην ἔδωκε τὴν διατροφήν· καὶ ὡς ἔοικεν, ἐὰν ἡμεῖς
δι' ἀργίαν ἢ ἄλλην πινὰ πρόφασιν κατολιγορήσωμεν τῆς
6 τοιαύτης εἰσφορᾶς, ἐνδεῇ τῶν δαιμόνων τὰ σώματα ἔσται,
ἀσυμμετρίας τε καὶ ἀταξίας μεθέξει.

Διὰ τί οὖν οἱ ταῦτα λέγοντες οὐ καὶ τὴν ὅλην ἀνα-
9 στρέφουσι τάξιν, ὥστε ἡμᾶς ἐν καλλίονι ποιεῖν τάξει καὶ
δυνατωτέρους; εἰ γὰρ τροφίας ἡμᾶς καὶ ἀποπληρωτὰς
ποιοῦσι τῶν δαιμόνων, ἡμεῖς τῶν δαιμόνων ἐσόμεθα αἰ-
12 τιώτεροι. ἕκαστον γὰρ ἀφ' οὗ γέγονεν, ἀπὸ τούτου καὶ
τὴν τροφήν καὶ τελειότητα προσλαμβάνει. καὶ τοῦτο
ἴδοι μὲν ἂν τις καὶ ἐπὶ τῶν φανερῶν γενέσεων. ἔστι δὲ
15 καὶ ἐπὶ τῶν κοσμικῶν θεωρεῖν· καὶ γὰρ τὰ περίγυια ἀπὸ
τῶν οὐρανίων τρέφεται. πολὺ δὲ διαφερόντως ἐπὶ τῶν
ἀφανῶν αἰτίων κατάδηλον γίνεται. ψυχὴ μὲν γὰρ ἀπὸ
18 νοῦ τελειοῦται, φύσις δὲ ἀπὸ ψυχῆς, τὰ τε ἄλλα ὡσαύτως

1. [αὐτῶν] αὐτῶν D. 5. κατολιγορήσομεν AC, κατολιγορή-
σαμεν D. 10. δυνατωτέρους] sic A, δυνατωτέρους C, δυ-
νατωτέρω O. 13. ante τελειότητα D add. τὰ. 15. περίγυια
ὑπὸ D.

menta quotidiana eorundem opera parabilia praestiterit, daemones interim dimensum aliunde expectare iusserit, et a nobis hominibus conficiendum. atque ita, uti videtur, si forte nos per negligentiam vel quavis alia de causa viatici praestandi immemores simus, corpora daemonum satis esurient, incidentque in morbos inordinatos et inaequales.

Qui igitur haec probant, cur non iidem totum rerum ordinem pervertunt? cur non nos daemonibus superiores potentiōresque pronuntiant? si enim daemones nutriamus nos, etiam generemus. unumquodque enim unde nascitur, ab eodem victum et perfectionem habet. cernere est hoc in generationibus quotidianis; sed et idem licet in caelestibus; terrestria quippe a caelestibus nutriuntur. id ipsum multo manifestius est in causis occultis. anima enim a mente pascitur et perficitur, deinde natura ab anima, aliaque similiter a suis

ἀπὸ τῶν αἰτίων τρέφεται· εἰ δὲ ἀδύνατον ἀρχηγούς ἡμᾶς εἶναι τῶν δαιμόνων, τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν ἐσμὲν αἴτιοι.

3

- 11 Δοκεῖ δ' ἔμοιγε καὶ ἄλλο διαμαρτάνειν ἢ παροῦσα ἐπιζητήσεις. ἀγνοεῖ γὰρ τὴν διὰ τοῦ πυρὸς προσαγωγὴν τῶν θυσιῶν, ὡς δαπανητικὴ μᾶλλον τῆς ὕλης ἐστὶ καὶ 6 ἀναιρετικὴ, ἀφομοιωτικὴ τε πρὸς ἐαυτήν, ἀλλ' οὐχὶ αὐτὴ ἀφομοιούμενη πρὸς τὴν ὕλην, ἀναγωγός τε ἐπὶ τὸ θείον καὶ οὐράνιον πῦρ καὶ ἄνθρον, ἀλλ' οὐχὶ κάτω βρέθουσα 9 περὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν γένεσιν. εἰ μὲν γὰρ ὕλης ἦν γλυκυθυμία τις ἢ διὰ τῶν ἀπὸ τῆς ὕλης ἀτμῶν δελεάζουσα ἀπόλαυσις, ἐχρῆν ἀκέραιον τὴν ὕλην εἶναι, πλείων γὰρ 12 ἂν οὕτως ἢ ἀπ' αὐτῆς ἀπορροὴ τοῖς μεταλαμβάνουσι προσεγένετο· νῦν δὲ ἐμπυρᾶται πᾶσα καὶ καταναλίσκεται, καὶ εἰς τὴν τοῦ πυρὸς καθαρότητα καὶ λεπτότητα 15 μεταβάλλεται· ὃ καὶ αὐτὸ σημεῖόν ἐστιν ἐναργές τοῦ ἐναντίου ἢ οὐ σὺ λέγεις. ἀπαθείς τε γὰρ εἰσιν οἱ κρείττονες, οἷς φίλον ἐστὶ τὸ τὴν ὕλην ἐκκόπτεσθαι διὰ τοῦ 18 πυρὸς, καὶ ἡμᾶς ἀπαθείς ἀπεργάζονται· καὶ τὰ ἐν ἡμῖν

4. ἄλλο] ἄλλω D. 7. τε] sic ACD, om. O. 10—11. ἦν γλυκυθυμία — ὕλης om. O. 10. 11. γλυκυθυμία D. 12. ἀκέραιον O. 13. ἂν] ἂν ἂν D. 17. οὐ] ὃ O.

causis nutriantur. quapropter si sit impossibile nos daemonum esse causas, eadem ratione nec pabuli esse possumus.

- 11 Est praeterea aliud in quo haec quaestio, quantum mihi videtur, errat: non enim considerat satis quod sacrificiorum per ignem oblatio materiam eorum absumit et interimit, quod materiam sibi ipse ignis adsimilat, non autem materiae vicissim assimilatur, quod denique evehit ignis ille ad alium divinum caelestem immaterialem, non autem deorsum tendit ad materiam et genesin. iam autem si iucunditas a materiae vaporibus daemones inescaret, integra potius esset materia, ita enim copiosior esset iucunditas quae ad participantes advolaret; nunc autem incenditur tota et absumitur, et in ignis puritatem subtilitatemque migrat; quod ipsum manifestum est indicium contra ac tu opinaberis rem se habere. impatibiles enim sunt superi, et eis volupe est materiam per ignem discutere, nosque red-

ἀφομοιοῦνται τοῖς θεοῖς, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ πῦρ ἀφομοιοῖ
πάντα τὰ στερεὰ καὶ ἀντίτυπα τοῖς φωτεινοῖς καὶ λεπτοῖς
3 σώμασιν, ἡμᾶς τε ἀνάγει διὰ τῶν θυσιῶν καὶ τοῦ θυ-
ηπολικοῦ πυρὸς πρὸς τὸ τῶν θεῶν πῦρ κατὰ τὰ αὐτὰ
τῇ τοῦ πυρὸς ἀναγωγῇ τῇ πρὸς τὸ πῦρ ἐπαγομένη καὶ
6 ἀνελκούσῃ τὰ καταγωγὰ καὶ ἀντίτυπα πρὸς τὰ θεῖα καὶ
τὰ οὐράνια.

Ὡς γὰρ ἀπλῶς εἰπᾶν, οὔτε ἀπὸ τῆς ὕλης οὔτε ἀπὸ 12
9 τῶν στοιχείων οὔτε ἀπ' ἄλλου τινὸς τῶν γινωσκομένων
ἡμῖν σωμάτων ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν τοῖς δαίμοσιν ὄχημα
σωματοειδές. τίς ἂν οὖν ἀπ' ἄλλης οὐσίας εἰς ἄλλην
12 οὐσίαν γένοιτο ἂν ποτε ἀποπλήρωσις; ἢ τίς ἀπόλαυσις
ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν τοῖς ἀλλοτρίοις δύναται προστιθεσ-
θαι; οὐκ ἔστιν οἰδεμία, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὥσπερ οἱ θεοὶ
15 τῷ κεραννίῳ πυρὶ τέμνουσι τὴν ὕλην καὶ χωρίζουσιν ἀπ'
αὐτῆς τὰ ἄνυλα μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν, κρατούμενα δὲ
ἀπ' αὐτῆς καὶ πεπεδημένα, ἀπαθῇ τε ἐξ ἐμπαθῶν ἀπερ-
18 γάζονται, οὕτω καὶ τὸ μιμούμενον παρ' ἡμῖν πῦρ τοῦ
θείου πυρὸς τὴν ἐνέργειαν ἀναιρεῖ τὸ ὑλικὸν πᾶν ἐν ταῖς

2. φωτεινοῖς D. 3. 4. θυηποτικοῦ AC. 7. οὐράνια O.
9. γινωσκομένων] sic AD, γνωσκομένων O. 17. ἐμπαθῶν]
sic A, ἀπαθῶν O.

dant a passionibus alienos; et quaecunque in nobis sunt diis similia
fiunt, quemadmodum ignis dura et solida corporibus lucidis et sub-
tilibus assimilat, nos etiam extollit per sacrificia et ignem victima-
rium ad deorum ignem eodem modo quo ignis extollit ad ignem,
reducitque gravia omnia et dura ad divinas causas et caelestes.

Ut uno verbo dicam, vehiculum corporale quod daemonibus 12
subministrat neque ex materia nec ex elementis neque ex aliquo
corpore nobis noto constat. quae igitur ab alia essentia ad aliam
potest esse victus communicatio? quae mutua inter diversissimas
naturas gaudia? certe nulla; sed multo magis ut dii igne velut ful-
mineo materiam abscindunt ab eaque separant res immateriales quoad
essentiam, obstrictas vero ei et illigatas, efficiuntque ex patibilibus
impatibilia, ita quoque noster ignis divini agilitatem imitando omne

θυσίαις, τὰ τε προσαγόμενα τῷ πυρὶ καθαίρει καὶ ἀπολύει τῶν ἐν τῇ ὕλῃ δεσμῶν, ἐπιτήδειά τε διὰ καθαρότητα φύσεως πρὸς τὴν τῶν θεῶν κοινωνίαν ἀπεργάζεται, καὶ 3 ἡμᾶς διὰ τῶν αὐτῶν τρόπων ἀπολύει τῶν τῆς γενέσεως δεσμῶν καὶ ἀρομοιοῖ τοῖς θεοῖς, πρὸς τε τὴν φιλίαν αὐτῶν ἐπιτηδεύουσ ἐργάζεται, καὶ περιάγει τὴν ἐνυλον 6 ἡμῶν φύσιν ἐπὶ τὴν αὐλον.

- 13 Κοινῶς μὲν οὕτω τὰς ἀτόπους ὑπανοίας ἀνελόντες περὶ θυσιῶν ἀντ' αὐτῶν τὰς ἀληθεῖς νοήσεις ἀντεισηγά- 9 γομεν· κατ' ἰδίαν περὶ ἐκάστου θυσιῶν εἶδους (ὡς ὁ ἴδιος λόγος περὶ τῶν θυσιῶν ἀπαιτεῖ τὴν διάρθρωσιν, ὅστις ἄλλης τέ ἐστι πραγματείας) καὶ ἅμα ἀπὸ τῶν εἰρημένων 12 ὅστις εὐφυής ἐστι καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐπὶ πολλὰ δυνατὸς διατείνειν τὴν διάνοιαν, ῥαδίως γινώσεται ἀπὸ τούτων καὶ τὰ παραλειπόμενα. ἐγὼ μὲν οὖν ᾤμην ταῦτα ἱκανῶς 15 εἰρησθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ διότι τῆς τῶν θεῶν ἐπαξίως εἶχε καθαρότητος· ἐπεὶ δὲ τοῖς ἄλλοις ἴσως ἂν ἀπιστίαν παράσχοι τὸ μὴ οὐκ εἶναι ἐναργῆ, καὶ ὑποψίαν ὡς μὴ 18 κινεῖν τὴν διάνοιαν, μὴδ' ἐπιλαμβανόμενα τῶν τῆς ψυχῆς διαλογισμῶν, βούλομαι περὶ τῶν αὐτῶν ὀλίγα πλεί-

8. οὕτως AC.

18. τό] τὰ A. || εἶναι] ᾤ ABD.

20. ὀλίγον AC.

quod in sacrificiis est materiale absorbet, quae offeruntur purgat solvitque materiae vinculis, et ad divinam communionem reddit apta per naturae puritatem, atque nos eodem pacto solvit a vinculis generationis diisque assimilatur, et facit ad deorum amicitiam aptos, nostramque naturam materiale ad immateriale attollit.

- 13 Generali hac disputatione sustulimus falsas de sacrificiis opiniones, et pro iis veras introduximus; de unaquaque sacrificiorum specie (prout consideratio specialis articulata postulat de iis disquisitionem, quae consideratio alterius loci est) et de iis quae modo diximus, quicunque ingeniosus est et ex pauculis plura mente potest colligere, facile ex his poterit quae praetermissa sunt percipere. et ego haec quidem sufficere existimabam, cum propter alia tum hoc praecipue, quod recte prospiceret deorum puritati haec explicatio nostra. quoniam vero possint aliis non ita acutis incredibilia et suspecta videri, eo quod non sint satis manifesta, nec satis perm-

ονα διελθεῖν, καὶ ἐὰν οἷόν τε ἢ γνωριμώτερα τεκμήρια τῶν ἤδη προειρημένων παραθέσθαι.

- 3 Ἀρχὴ δὲ πασῶν ἀρίστη, ἢ τῆς τῶν θεῶν τάξεως 14
τὸν θεσμόν τῶν θυσιῶν ἐχόμενον ἐπιδείκνυσιν· ἄνωθεν
οὖν τοὺς μὲν ὑλαίους τῶν θεῶν τοὺς δὲ ἀύλους ὑποθώ-
6 μεθα· ὑλαίους μὲν τοὺς τὴν ὕλην περιέχοντας ἐν ἑαυτοῖς
καὶ διακοσμοῦντας, ἀύλους δὲ παντελῶς τοὺς ἐξηρημένους
ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ ὑπερέχοντας. κατὰ δὲ τὴν τῶν ἱερέων
9 τέχνην ἄρχεσθαι χρὴ τῶν ἱερουργικῶν ἀπὸ τῶν ὑλαίων·
οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἐπὶ τοὺς ἀύλους θεοὺς γένοιτο ἢ ἀνά-
βασις. οὗτοι δὲ οὖν ἔχουσι τινα κοινωνίαν πρὸς τὴν
12 ὕλην καθόσον αὐτῆς ἐπιβεβήκασιν. οἱ αὐτοὶ δὲ οὖν καὶ
τῶν περὶ τὴν ὕλην ἐγγιγνομένων ἐπάρχουσιν, οἷον διαι-
ρέσεων, πληγῆς ἀντιτύπου, μεταβολῆς γενέσεως φθορᾶς
15 πάντων τῶν ἐνύλων σωμάτων.

Εἰ δὲ τις τοὺς τοιοῦτους βούλοιτο θεραπεύειν θεουργικῶς, ἢ πεφύκασι καὶ ἢ τὴν ἀρχὴν εἰλήχασι ταύτη προσ-

1. γνωριμώτερα D. || post τεκμήρια τῶν D repetit αὐτῶν ὀλίγα — παραθέσθαι. 4. θεσμόν CD. 9. χρὴ] δεῖ C. 10. ἄν om. D. 13. ἐγγιγνομένων] sic AD, ἐγγινομένων O. || ἐπάρχουσιν] ὑπάρχουσιν (corr. ead. man. ἐπάρχουσιν) A, ὑπάρχουσι B, ὑπάρχουσιν CD. 17. ταύτη] sic A, ταύτη BCD, ταύτην O.

veant animi sensa et rationes, volo de iis paulo plura pertractare, et pro virili argumenta magis iam allatis perspicua adicere.

Aditus autem ad haec optimus erit, si declaremus sacrificiorum 14 ritus connecti et comparari ad deorum ordines. ponimus igitur, ut ab initio ordiamur, deorum alios materiales alios immateriales; et materiales quidem qui materiam in se comprehendunt et exornant, immateriales contra qui omnino a materia liberi sunt eamque longe excellent. secundum igitur sacerdotum ritus sacrificia incipere decet a diis materialibus; neque enim ad deos immateriales aliter dabitur ascensus. hi igitur necessitudinem habent cum materia, cui utique praesident; iidem quoque iis quae circa materiam eveniunt dominantur, puta divisioni, percussioni reperiunt, mutationi generationi corruptioni omnium corporum materialium.

Hos igitur si quis rite vult procurare, eum cultum adhibere iis debet, qui eorum naturae et imperio quod gerant consentiat, hoc

ἐκτίον αὐτοῖς τὴν θεραπείαν, ἐνύλοις οὖσιν αὐτοῖς ἐνυλον
οὔσαν· οὕτω γὰρ ἂν ὅλοις αὐτοῖς δι' ὅλων προσαγοίμεθα
εἰς οἰκείωσιν, συγγένειάν τε αὐτοῖς ἐν τῇ θεραπείᾳ προσ- 3
φέροιμεν τὴν προσήκουσαν· καὶ ἐπὶ τῶν θυσιῶν τοίνυν
τὰ νεκρὰ σώματα καὶ ἀπιστερημένα τῆς ζωῆς, φόνος τε
τῶν ζώων καὶ κατανάλωσις τῶν σωμάτων μεταβολή τε 6
παντοία καὶ φθορά, καὶ ὅλως ἢ πρόπτωσις τῆς ὕλης
προϊσταμένης θεοῖς προσήκει· οὐκ αὐτοῖς δι' ἑαυτούς,
ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην ἧς ἐπάρχουσιν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μά- 9
λιστα χωριστοὶ εἰσιν ἀπ' αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως αὐτῇ πάρεσι·
καὶ εἰ περιέχουσιν αὐτὴν ἐν ἀύλῳ δυνάμει, σὺν αὐτῇ ὑπάρ-
χουσι· τὰ τε διοικούμενα τοῖς διοικοῦσιν ἐστὶν οὐκ ἀλλό- 12
τρια καὶ τὰ διακοσμούμενα τοῖς διακοσμοῦσι, τοῖς χρω-
μένοις τε τὰ ὑπηρετοῦντα ὡς ὄργανά ἐστιν οὐκ ἀνάρ-
μοστα. διόπερ τοῖς μὲν αὐλοῖς θεοῖς ὕλην προσφέρειν 15
διὰ θυσιῶν ἐστὶν ἀλλότριον, τοῖς δ' ἐνύλοις οἰκειότατον
ἄπασι.

1. ἐνύλοις] ἐν ὕλοις B.	2. ὅλης αὐτούς BCD.	5. ἀπιστη-
ρημένα B. φθόρος B.	10. χωριστὰ A.	12. ἐστω]
ἐκείστιν D.		

est materialibus materiale. hoc enim pacto nos ipsi materiales
perveniamus in societatem materialium per materialia, cultumque eis
plane cognatum et convenientem praestemus. hinc est quod in sa-
crificiis mortua corpora et vita cassa, animalium mactatio et victi-
marum absumptio, et ut verbo dicam, materiae prioris mutatio omni-
moda, corruptio et destructio diis istis conveniat; non quidem per
se, sed ratione materiae cui praeficiuntur. quanquam enim ab ea
separabiles sunt ut quam maxime, nihilominus ei adsunt; et licet
materiam potentia immateriali sua contineant, attamen una cum hac
existunt. iam vero gubernata non sunt aliena suis gubernatoribus
nec exornata exornantibus, neque ea quae tamquam instrumenta in-
serviunt, inepta eis sunt qui iis utuntur. quare diis immaterialibus
materialia sacrificia offerre est prorsus indignum, materialibus vero
omnibus maxime congruum.

Σκεψώμεθα δὴ τὸ μετὰ τοῦτο συμφώνως τοῖς προ- 15
 ειρημένοις καὶ τὴν ἡμετέραν διπλὴν κατάστασιν· ὅτε μὲν
 3 γὰρ ὅλοι ψυχὴ γιγνώμεθα καὶ ἔσμεν ἔξω τοῦ σώματος,
 μετέωροί τε τῷ νῷ μεθ' ὅλων τῶν ἀύλων θεῶν μετεω-
 ροπολοῦμεν· ὅτε δ' αὖ δεδόμεθα ἐν τῷ ὁστρεώδει σώματι,
 6 καὶ ὑπὸ τῆς ὕλης κατεχόμεθα, καὶ ἔσμεν σωματοειδεῖς·
 πάλιν οὖν ἦκει τῆς θρησκείας ὁ διπλοῦς τρόπος· ὁ μὲν
 γὰρ ἔσται ἀπλοῦς ἀσώματος ἀγνὸς ἀπὸ πάσης γενέσεως,
 9 ὅστις ταῖς ἀχράντοις ἐπιβάλλει ψυχαῖς, ὁ δ' ἀναπιμπλά-
 μενος τῶν σωμάτων καὶ τῆς ἐνύλου πάσης πραγματείας,
 ὅστις ταῖς μὴ καθαραῖς πρέπει ψυχαῖς μηδὲ ἀπολυθείσας
 12 πάσης γενέσεως. καὶ θυσῶν τοίνυν τίθημι διττὰ εἶδη·
 τὰ μὲν τῶν ἀποκαθαρευμένων παντάπασιν ἀνθρώπων,
 οἷα ἐφ' ἐνὸς ἄν ποτε γένοιτο σπανίως, ὥς φησιν Ἡρά-
 15 κλειτος, ἢ τινων ὀλίγων εὐαριθμήτων ἀνδρῶν, τὰ δ' ἐνυλα
 καὶ σωματοειδῇ καὶ διὰ μεταβολῆς συνιστάμενα, οἷα τοῖς
 ἐτι κατεχομένοις ὑπὸ τοῦ σώματος ἀρμόξει. πόλεσι τοίνυν

1. σκεψώμεθα] sic CD, σκεψόμεθα O. 3. ὅλη O. || γιγνώ-
 μεθα] sic D, γινώμεθα AC, γνώμεθα O. 4. τῷ νῷ] τῶν O.
 13. ἀνθρώπων D. 14. 15. Ἡράκλειτος] hunc locum in Schleier-
 macheri syntagmate non inveni. 17. κατεχομένοις] μετεχομέ-
 ναις A, μετασχομένοις C.

Cogitemus insuper ad haec quae diximus et illud satis spectans, 15
 nempe vitae nostrae geminum habitum. est enim quando anima toti
 fiamus et extra corpus constituamur, menteque evecti per alta tra-
 nemus, deorum immaterialium et universalium hospites. aliquando
 vero constringimur corporis testa, et opprimimur a materia, et in
 corporis indolem degeneramus. similiter duplex erit cultus divini
 ratio; illa simplex incorporea ab omni generatione pura atque adeo
 sinceris competens animabus; haec plena corporibus et ritibus ma-
 terialibus, conventique animabus nondum defaecatis aut generatione
 prorsus liberatis. sacrificiorum ergo species duae sunt; alia quidem
 sunt hominum summopere purgatorum, quod raro, ut ait Heraclitus,
 vix uni aut alteri, sane paucissimis, evenit; alia sunt materialia et
 crassa et in mutatione consistunt, qualia conveniunt animabus cor-
 pore adhuc constrictis. quare civitatibus et oppidis nondum pur-

καὶ δήμοις οὐκ ἀπολελυμένοις τῆς γενεσιουργοῦ μοίρας
καὶ τῆς ἀντεχομένης τῶν σωμάτων κοινωνίας, εἰ μὴ δώσει
τις τὸν τοιοῦτον τρόπον τῆς ἀγιστείας, ἀμφοτέρων δια- 3
μαρτήσῃ, καὶ τῶν αὐλῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐνύλων· τὰ
μὲν γὰρ οὐ δύναται δέξασθαι, τοῖς δὲ οὐ προσάγει τὸ
οἰκεῖον. καὶ ἅμα ἕκαστος καθόσον ἐστίν, οὐ μέντοι κα- 6
θόσον μὴ ἐστὶ, ποιεῖται τῆς θυσίας τὴν ἐπιμέλειαν· οὐκ
ἄρα δεῖ αὐτὴν ὑπεραίρειν τὸ οἰκεῖον μέτρον τοῦ θερά-
ποντος. 9

Ὁ δ' αὐτός ἐστὶ μοι λόγος καὶ περὶ τῆς συμπλοκῆς
τῆς οἰκειῶς συναρμοζομένης τῶν θεραπευόντων ἀνδρῶν
καὶ τῶν θεραπευομένων δυνάμεων. καὶ γὰρ ταύτην τὸν 12
ἐαυτῇ πρόσφορον τρόπον τῆς θρησκείας ἐκλέγεσθαι ἄξιόν,
αὐλὸν μὲν τὴν αὐλῶς συμμειγνυμένην, καὶ ταῖς ἀσωμάτοις
καθαραῖς δυνάμεσι πρὸς αὐτὰ καθαρῶς τὰ ἀσώματα συν- 15
απομένην, σωματοειδῶς δὲ τὴν σωματοειδῆ, καὶ μετὰ
σωμάτων συνηρητημένην, πρὸς τὰς σώμασιν ἐπιβεβηκυίας
οὐσίας ἀνακραννυμένην. 18

6. 7. καθόσον μὴ] καθὼ μὴ ACD. 7. θυσίας] sic Gale not.,
δσίας D, οὐσίας O. 8. 9. θεραπεύοντος ACD. 11. ante
ἀνδρῶν O add. τῶν. 13. ἐαυτῇ] ἐν αὐτῇ A. 14. συμ-
μειγνυμένων C. 15. καθαραῖς] καθαρῶς AD. 17. συ-
νηρητημένων AC.

gatis sorte genitali corporumque necessitudine, hunc in operando
sacrificiorum nisi quis praestet ritum, pariter aberrabit ab utrisque,
tam immaterialibus quam materialibus bonis: illa namque eximia
capere nequit, his autem apta et idonea non offert. adde quod
unusquisque sacrificium sibi, qua talis est et non qua alius, parat;
et proinde non oportet sacrificium discrepare ab habitu sacrificantis.

Eadem dixerim de complexione, quae colentes homines et deos
qui coluntur conciliat: nec enim dubito, quin illa convenientem sibi
cultus rationem eligere debeat. nam complexio immaterialis cultum
immaterialiter temperatum eligit, potentiisque pure incorporeis ad
ipsa pure incorporea copulatum: complexio autem corporea corpo-
reum corporibusque coaptatum, et ad essentias corporibus praesi-
dentes attemperatum.

Μὴ ἀτιμάσωμεν τοίνυν ἔτι καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπεῖν. 16
 ὡς πολλάκις τῆς τοῦ σώματος ἕνεκα ἀναγκαίως χρείας
 3 διαπραγματευόμεθα τι πρὸς τοὺς ἐφόρους τοῦ σώματος
 θεοὺς καὶ δαίμονας ἀγαθούς· οἷον καθαίροντες αὐτὸ
 ἀπὸ κηλίδων παλαιῶν ἢ νόσων ἀπολύοντες, καὶ ὑγείας
 6 πληροῦντες ἢ τὸ μὲν βαρὺ καὶ νωθρὸν ἀποκόπτοντες
 ἀπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ κοῦφον καὶ δραστήριον αὐτῷ παρέχον-
 τες, ἢ ἄλλο γέ τι τῶν πάντων ἀγαθῶν αὐτῷ παρασκευά-
 9 ζοντες. τότε δὴ οὖν οὐ δήπου νοερώς καὶ ἀσωμάτως τὸ
 σῶμα μεταχειρίζομεθα· οὐ γὰρ πέφυκε τῶν τοιοῦτων τρό-
 πων τὸ σῶμα μετέχειν· τῶν δὲ συγγενῶν ἑαυτῷ μεταλαγ-
 12 χάνον, σώμασι σῶμα θεραπεύεται τε καὶ ἀποκαθαίρεται.
 ἔσται δὴ οὖν καὶ ὁ τῶν θυσιῶν θεσμός ἐπὶ τῆς τοιαύτης
 χρείας ἐξ ἀνάγκης σωματοειδής, τὰ μὲν ἀποκόπτων τῶν
 15 ἐν ἡμῖν περιττενόντων, τὰ δὲ ἀναπληρῶν ὅσα ἡμῖν ἐλ-
 λείπει, τὰ δὲ εἰς συμμετρίαν ἄγων καὶ τάξιν ὅσα πλημ-
 μελῶς ἐπιτετάρακται· καὶ μὴν πολλὰ καὶ πρὸς τὸν ἄν-
 18 θρώπινον βίον ἐπιτηδείων δεόμενοι ἡμῖν γενέσθαι παρὰ
 τῶν κρείττονων ἱερουργίαις χρώμεθα· ταῦτα δ' ἔστι δήπου

7. αὐτῷ] αὐτὸ B. 10. 11. τρόπον D. 11. 12. μεταλαγ-
 χάνων B. 12. τε] sic ACD, om. O. 13. τῆς om. A.
 14. ἀποκρίπτων B. 15. ἀναπληροῦν O. 19. χρώμενοι O.

Quinetiam et illa non contemnenda amplius adiiciamus. saepe 16
 in corporis usum necessarium, diis corporis gubernatoribus daemo-
 nibusque bonis aliquid novemus et operamur: quos utique credimus
 posse illud purgare ab inolitis maculis et a morbis liberare, sanitate
 replere aut gravedinem et veterum amovere, levitatemque et agili-
 tatem ei instillare, aut aliud denique bonum quodlibet admovere.
 ibi puto intellectuali et incorporea ratione non recte tractabimus
 corpus. nec enim aptum natum est corpus, ut istiusmodi ritu cu-
 rari queat; sed cum cognata sibi postulat, et corporibus corpus pur-
 gatur et curatur. erit igitur et sacrificiorum ritus in huiusmodi ne-
 cessitate necessario corporeus; ita enim superflua in nobis amputa-
 bit, supplebitque quae deerunt nobis, quae vero disturbata sunt ad
 ordinem et symmetriam restituet. quinimo saepe sacrificamus, po-
 scentes a superis necessaria ad vitam quotidianam, qualia sunt quae

κηδεμονίαν σώματι παρέχοντα ἢ ἐκείνων ἐπιμελούμενα, ἃ τῶν σωμάτων ἕνεκα κτώμεθα.

- 17 Τί δὴ οὖν ἡμῶν ἔσται παρὰ τῶν ἐξηρημένων παν- 3
τάπασι θεῶν πάσης ἀνθρωπίνης γενέσεως εἰς ἀκαρπίαν
ἢ ἀγωνίαν ἢ περιουσίαν ἢ ἄλλο τι τῶν τοῦ βίου πραγ-
μάτων ἐχόμενον; οὐδὲν οὐδαμῶς· τοὺς γὰρ ἀπολαλυσμένους 6
πάντων οὐκ ἔνεστι τῶν τοιούτων ἐφάπτεσθαι δόσεων.
ἀλλ' εἰ μὲν τις λέγει ὅτι περιέχουσι καὶ τοὺς τοιούτους
θεοὺς οἱ παντελῶς ἄνθρωποι, περιέχοντες δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ 9
δῶρα αὐτῶν κατὰ μίαν τὴν πρώτην αἰτίαν συνειλήφασιν
ἐν ἑαυτοῖς, λέγοι τινὰ ἂν οὕτω κατιοῦσαν ἀπ' αὐτῶν
περιουσίαν τῆς θείας δόσεως· ὥς δὲ αὐτοὶ ταῦτα δρῶσι 12
προσεχῶς ἐφαπτόμενοι τῶν τοῦ ἀνθρωπείου βίου πράξεων,
οὐδενὶ συγχωρητέον λέγειν. μεριστή τε γάρ ἐστιν ἡ πο-
αὐτή προστάσις τῶν τῆδε, καὶ μετὰ τίνος ἐπιστροφῆς 15
ἐπιτελεῖται, χωριστή τε οὐκ ἔστι πάντη σωμάτων, καὶ οὐ
δύναται διέξασθαι τὴν καθαρὰν καὶ ἄχραντον ἐπιστάσιαν.
οὐκοῦν καὶ τρόπος ἱερουργίας ἐπὶ τῶν τοιούτων ἔργων ὁ 18

5. ἀγωνίαν B. || τῶν] sic ACD, om. O. 6. ἐχομένων CD.
8. λέγοι AC et margo D. 13. ἀνθρωπίνου AC. 17. ἀχραν-
τον D.

victui necessaria sunt, vel ad illa pertinent quae corporis causa cu-
pimus.

- 17 Quid tandem ab istis diis, qui ab omni humana actione exi-
muntur, nobis poterit contingere circa calamitates aut sterilitates aut
fertilitates vel alia quae vitam hanc nostram tangunt? sane nihil
quidquam: qui enim sunt ab omnibus absoluti eiusmodi dona non
tractant. quod si quis dicat deos illos prorsus immateriales in se
complecti deos materiales, quatenus autem ipsos in se, ipsorum quo-
que dona comprehendere tamquam causa una et prima, istoc pacto
dicet exuberantiam quandam divinae benignitatis illinc descendere.
quod autem ipsi haec agant ita ac si actiones vitamque nostram im-
mediate contingerent, nulli dicere concedendum est. omnis enim
eiusmodi rerum harum administratio particularis est, et habet in se
circa has res quandam anxietatem, neque omnino a corporibus se-
gregata est, nec potest ad liquidam et imperturbatam gubernationem

- συμμιγείς πρὸς τὰ σώματα καὶ τῆς γενέσεως ἐχόμενος
 ἀρμόζει, οὐχ ὅστις ἐστὶν ἄνλος παντελῶς καὶ ἀσώματος.
 3 ὁ μὲν γὰρ καθαρὸς ὑπερέχεται παντελῶς καὶ ἐστὶν ἀσύμ-
 μετρος, ὁ δὲ τοῖς σώμασι προσχρῶμενος καὶ ταῖς διὰ τῶν
 σωμάτων δυνάμεσι, πάντων μάλιστα ἐστὶ συγγενέστατος,
 6 δυνατός μὲν ἐμποιεῖν τινὰς εὐπραγίας εἰς τὸν βίον, δυνα-
 τὸς δὲ ἀποτρέπειν καὶ τὰς ἐνισταμένας δυσπραγίας, συμ-
 μετρίαν δὲ καὶ κραῶσιν τῷ θνητῷ γένει παρεχόμενος.
 9 Κατ' ἄλλην τοίνυν διαίρεσιν ἡ πολλὴ μὲν ἀγέλη τῶν 18
 ἀνθρώπων ὑποτέτακται ὑπὸ τὴν φύσιν, φυσικαῖς τε δυ-
 νάμεσι διοικεῖται, καὶ κάτω πρὸς τὰ τῆς φύσεως ἔργα
 12 βλέπει, συμπληροῖ τε τῆς εἰμαρμένης τὴν διοίκησιν, καὶ
 τῶν καθ' εἰμαρμένην ἐπιτελουμένων δέχεται τὴν τάξιν,
 πρακτικὸν τε λογισμὸν ἀεὶ ποιεῖται περὶ μόνων τῶν κατὰ
 15 φύσιν. ὀλίγοι δὲ τινες ὑπερφυεῖ δὴ τινι δυνάμει τοῦ νοῦ
 χρώμενοι, τῆς φύσεως μὲν ἀφίστανται, πρὸς δὲ τὸν χω-
 ριστὸν καὶ ἀμιγῆ νοῦν παριάγονται, οἵτινες ἅμα καὶ

1. συμμιγής AC. 6—7. εἰς τὸν βίον—δυσπραγίας om. O.
 7. ἐνισταμένας] ἐγγιζόμενας Gale not. 9. καθ' ἄλλην] κατ-
 ἄλληλα BCD. || διαίρεσις B. 13. ἐπιτελουμένων] sic ACD,
 ἐπεὶ τῶν τελουμένων O. 14. ποιῆται C. 16. ἀφιστά-
 νονται ACD.

adspirare. igitur in istiusmodi rebus sacrorum modus is erit maxime
 congruus, qui cum corporibus et generatione commercium habet, non
 qui est a materia et corporibus prorsus alienus. siquidem immate-
 rialis ille omnino talia supereminet neque ad haec proportionem
 habet, qui vero corporibus horumque viribus utitur, est rebus eius-
 modi omnium longe cognatissimus, potestque vitae quasdam suppe-
 ditare commoditates, et instantes amovere calamitates, proportionem
 et temperamentum mortalibus procurando.

Sit et alia divisio: maxima hominum turba naturae subicitur, 18
 eiusque potentiis gubernatur, vergitque fere ad naturae opera, fati
 leges explet, cogiturque in ordinem earum rerum quae fato fiunt, et
 practicam rationem in solis naturalibus rebus exercet. pauci interim
 sunt qui supernaturali mentis usi potentia, naturam supergrediuntur,
 ad separatam puramque mentem adspirantes, qui proinde potentiis

τῶν φυσικῶν δυνάμεων γίνονται κρείττονες. ἔνιοι δὲ μεταξὺ τούτων φέρονται περὶ τὰ μέσα τῆς φύσεώς τε καὶ τοῦ καθαροῦ νοῦ, οἱ μὲν ἀμφοτέρων ἐφεπόμενοι, οἱ δὲ 3 σύμμικτόν τινα ἀπ' αὐτῶν ζῶν μετιόντες, οἱ δὲ ἀπολυόμενοι μὲν τῶν ὑποδεεστέρων, ἐπὶ δὲ τὰ ἀμείνονα μεθιστάμενοι. 6

Τούτων δὴ οὖν οὕτω διηρημένων καὶ τὸ τοῖςδε ἐπόμενον εὐδηλον ἂν ὅτι μάλιστα γένοιτο· οἱ μὲν γὰρ ἐπιτροπεύόμενοι κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν, καὶ αὐτοὶ κατὰ 9 φύσιν τὴν οἰκείαν ἑαυτῶν ζῶντες, δυνάμεσι τε τῆς φύσεως χρώμενοι, τὴν θρησκείαν ἐπιτηδεύουσι τῇ φύσει πρόσφορον καὶ τοῖς κινουμένοις ὑπὸ τῆς φύσεως σώμασι, τόπους 12 τε καὶ ἀέρας καὶ ὕλην καὶ δυνάμεις τῆς ὕλης, καὶ σώματα καὶ τὰς περὶ τοῖς σώμασιν ἕξεις καὶ ποιότητας, κινήσεις τε τὰς προσηκούσας καὶ μεταβολὰς τῶν ἐν γενέσει, καὶ 15 τᾶλλα τὰ ἐχόμενα τούτων ἐπιτηδεύοντες ἔν τε τοῖς ἄλλοις τῆς εὐσεβείας μορίοις καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ θνητολικῷ μέρει.

1. γίνονται AD. 3. ἐφεπόμενοι] ἀφιστάμενοι margo B haud dubie a manu Galei, qui vertit: alii quidem vicissim ab utraque se reducunt. ἀφιστάμενοι recurrit 225, 7. 5. ἀμείνονα] ἀμυνόμενα ABD, ἀμνηρόμενα C. 11. 12. πρόφορον D. 13. καὶ ante ἀέρας om. D. 14. καὶ τοῖς περὶ σώμασιν ἕξεις D. 17. τῆς] τοῖς O.

naturalibus praestantiores evadunt. nonnulli vero ab his utrinque recedentes medium tenent inter puram mentem et naturam, et horum alii quidem utramque consecrantes, alii mistam quandam ex illis utrisque vitam amplectuntur, alii ab inferioribus solvuntur, et ad meliora sese transferunt.

His ita divisus quid hinc sequatur satis est manifestum. qui enim natura universali gubernantur, vitamque degunt naturae propriae mancipatam, potentiisque naturae fruuntur, ii cultum exercebunt naturae consentaneum congruumque corporibus a natura motis, eligentque ad hoc loca aërem materiam potentiasque naturae, corpora, corporum habitus et qualitates, motus convenientes mutationesque eorum quae in generatione versantur et similia his cum in ceteris divini cultus partibus tum in sacrificandi ritu: qui vero

οἱ δὲ κατὰ νοῦν μόνον καὶ τὴν τοῦ νοῦ ζωὴν τὸν βίον
 διάγοντες, τῶν δὲ τῆς φύσεως δεσμῶν ἀπολυθέντες, νοερὸν
 3 καὶ ἀσώματον ἱερατικῆς θεισμὸν διαμελετῶσι περὶ πάντα
 τῆς θεουργίας τὰ μέρη. οἱ δὲ μέσοι τούτων κατὰ τὰς
 διαφορὰς τῆς μεταξὺ μεσότητος καὶ τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγασ-
 6 τείας διαφόρους διαπονοῦσιν, ἥτοι μετέχοντες ἀμφοτέρων
 τῶν τρόπων τῆς θρησκείας, ἢ τοῦ μὲν ἀφιστάμενοι, ἢ
 ὡς ὑπόθεσιν αὐτὰ λαμβάνοντες τῶν τιμωτέρων (ἄνθρω-
 9 γὰρ αὐτῶν οὐκ ἂν ποτε παραγένοιτο τὰ ὑπερέχοντα) ἢ
 ἄλλως οὕτως μεταχειριζόμενοι αὐτὰ δεόντως.

Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον κάκεινη στρέφεται ἡ δι- 19
 12 αίρεσις· τῶν θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων αἱ μὲν ἔχουσι
 ψυχὴν καὶ φύσιν ὑποκειμένην καὶ ὑπηρετοῦσαν αὐτῶν
 ταῖς δημιουργίαις, ἥπερ ἂν αὐταὶ βούλωνται. αἱ δὲ πάντῃ
 15 ψυχῆς καὶ φύσεως εἰσι χωρισταί, λέγω δὲ τῆς θείας ψυ-
 χῆς τε καὶ φύσεως ἄλλ' οὐχὶ τῆς περικοσμίου τε καὶ γε-
 νεσιουργοῦ. τινὲς δὲ καὶ μέσαι τούτων ὑπάρχουσιν κοι-
 18 νωνίαν αὐταῖς παρέχουσι πρὸς ἀλλήλας, ἢ κατὰ σύνδεσ-

5. ἑνμεσότητος O. 6. διαφόρους] sic C et Gale not., δια-
 φόρως O. 11. τρόπον] τόπον AD. 14. δημιουργίας]
 sic AD, δημιουργείας O. 15. καὶ om. D.

sola mente utuntur, eiusque vitam vivunt vinculis naturae soluti, ii sane in omnibus religionis partibus intellectualem et incorpoream cultus rationem meditantur. qui mediam vitam degunt, pro differentiis istius mediae sortis ipsi quoque differentes cultus vias inibunt: aut enim utrumque vicissim tractabant cultus modum, aut ab hoc abastent aut inferiora tamquam scalas ad superiora ponentes (sine his ad superiora nunquam perveniri posse existimantes) aut alio simili modo sacrificiis rite utuntur.

Sed et hic locum habere potest illa divisio. potentiarum et 19 essentialium divinarum hae quidem subiectam sibi et ancillantem earum officii animam et naturam habent, ubi ipsae volent: aliae omnino liberae sunt ab anima et natura, ab anima inquam divina et natura non tantum a mundana et genitili: sunt et mediae inter has quae communionem inter extremas tuentur, idque vel propter vinculum illud inter res omnes indissolubile, vel propterea quod su-

μον ἓνα ἀδιαίρετον, ἥ κατὰ μετὰδοσιν τῶν μειζόνων
 ἄφθονον, ἥ κατὰ ὑποδοχὴν τῶν ἐλαττόνων ἀκώλυτον, ἥ
 κατὰ σύνδετον ἀμφοῖν ὁμόνοιαν. ὅταν μὲν οὖν θεοὺς 3
 θεραπεύωμεν τοὺς βασιλεύοντας ψυχῆς καὶ φύσεως, οὐκ
 ἀλλότριον τούτοις ἐστὶ καὶ φυσικὰς δυνάμεις προσφέρειν,
 σώματά τε τὰ διοικούμενα ὑπὸ τῆς φύσεως καταγίγειν 6
 αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ἀπόβλητον· ὅλα γὰρ τὰ τῆς φύσεως
 ἔργα ὑπηρετεῖ τε αὐτοῖς καὶ συντελεῖ τι αὐτῶν εἰς τὴν
 διακόσμησιν. ὅταν δὲ τοῖς αὐτοῖς καθ' ἑαυτοὺς μονο- 9
 εἰδεῖς ὄντας τιμᾶν ἐπιχειρῶμεν, ἀπολύτοις τιμαῖς αὐτοὺς
 γεραίρειν ἄξιον· τὰ δὲ νοερά τοῖς τοιούτοις δῶρα ἀρμό-
 ζει καὶ τὰ τῆς ἀσωμάτου ζωῆς, ὅσα τε ἀρετὴ καὶ σοφία 12
 δωρεῖται, καὶ εἴ τινα τέλεια καὶ ὅλα τῆς ψυχῆς ἐστὶν
 ἀγαθὰ. καὶ μὴν τοῖς γε μέσοις καὶ τῶν μέσων ἡγεμο-
 νοῦσιν ἀγαθῶν ἐνίοτε μὲν διπλᾶ ἂν δῶρα συναρμόσειεν, 15
 ἐνίοτε δ' ἂν ἐπίκοινα πρὸς ἀμφοτέρω ταῦτα, ἥ καὶ ἀπο-
 σχιζόμενα μὲν ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς δὲ τὰ ὑψηλότερα
 ἀνήκοντα, ἥ πάντως ἐνὶ γε τῶν τρόπων συμπληροῦντα 18
 τὴν μεσότητα.

2. ἀκώλυτον] γλαφυρὸν marg. A ead man. 4. θεραπεύο-
 μεν O. 6—7. καταγίγειν — ἀπόβλητον om. O. 7. ὅλα
 γὰρ τὰ τῆς φύσεως] τὰ γὰρ φύσεως πάντα O. 8. ὑπερετεῖ D.
 || τι] sic ACD, om. O. 15. μὲν ἂν διπλᾶ A.

periora se inferioribus libere communicent, vel inferiora recipiant
 sine impedimento superiora, vel quod ambo nectantur inter se et
 conspirent. quando igitur deos colimus qui animae et naturae do-
 minantur, nihil alieni fecerimus si his naturales potentias offeramus,
 neque contemnendum quid, si corpora quae natura reguntur iis con-
 secremus; omnia enim naturae opera et obtemperant iis et ad eorum
 dispensationem aliquid conferunt. quando autem deos per se uni-
 formes veneramus, honoribus a materia liberis oportet eos honorari;
 quare intellectualia his dona debentur et ea quae vita separata prae-
 stat, quaeque virtutis et sapientiae fructus sunt, et quaecunque per-
 fecte et plene ab anima proficiscuntur. mediis autem diis qui et
 mediorum duces sunt bonorum aliquando offeres dona duplicia, ali-
 quando mista ex utrisque, aut si ita libeat talia quae abean-
 t inferioribus et ad superiora interim respiciant, aut saltem quae uni
 satisficiant mediorum.

Ἀπ' ἄλλης τοίνυν ἀρχῆς ὁρμώμενοι τοῦ τε κόσμου 20
καὶ τῶν ἐγκοσμίων θεῶν, τῆς τε ἐν αὐτῷ τῶν τεττάρων
3 στοιχείων διανομῆς, καὶ τῆς κατὰ τὰ μέτρα τῶν στοι-
χείων συλλήξεως, καὶ τῆς ἐν τάξει περὶ τοῖς κέντροις
περιδινουμένης περιφορᾶς, εὐβατον ἔχομεν ἄνοδον ἐπὶ τὴν
6 ἀλήθειαν τῆς περὶ θνυσιῶν ἀγιστείας· εἰ γὰρ αὐτοὶ γέ-
εσμεν ἐν κόσμῳ, καὶ ὡς μέρη περιεχόμεθα ἐν ὅλῳ τῷ
παντί, παραγόμεθα τε ὑπ' αὐτοῦ πρώτως, καὶ τελειούμεθα
9 ἀπὸ τῶν ὅλων ἐν αὐτῷ δυνάμει, ἀπὸ τε τῶν ἐν αὐτῷ
στοιχείων συνεστήκαμεν, καὶ μοῖραν τινα ζωῆς καὶ φύ-
σεως παρ' αὐτοῦ λαβόντες ἔχομεν, οὐ δεῖ δὴ διὰ ταῦτα
12 ὑπερβαίνειν τὸν κόσμον καὶ τὰς ἐγκοσμίους διατάξεις.

Θῶμεν οὖν καθ' ἑκάστην περικόσμον μερίδα εἶναι
μέντοι καὶ σῶμα τοῦτο ὅπερ ὁρῶμεν, εἶναι καὶ τὰς περὶ
15 τοῖς σώμασι μεριστὰς δυνάμεις ἀσωμάτους, ὃ δὴ τῆς
θρησκείας νόμος τὰ ὅμοια δηλονότι τοῖς ὁμοίοις ἀπο-
νέμει, καὶ διατείνει δι' ὅλων οὕτως ἄνωθεν ἄχρι τῶν ἐσχά-
18 των, ἀσώματα μὲν ἀσωμάτοις, σώματα δὲ σώμασι, τὰ

4. καὶ τοῖς ἐν τάξει D. 5. περιδινουμένης AC, περιδυναμένης D.
6. γέ] τέ A. 7. τῷ] sic ACD, om. O. 12. διατάξεις]
sic AD, διαλλάξεις O. 13. δῶμεν O. 14. μὲν τε A.

Ab alio igitur principio exordientes, nempe a mundo et diis 20
mundanis, a distributione quattuor in mundo elementorum, a com-
muni sortitione secundum mensuras elementorum facta, denique a
motu circulari circa centrum, facilem reperiamus aditum ad veram
sanctamque sacrificiorum rationem. si enim nos in mundo simus,
et tamquam in universo contineamur, ab eoque progneremur primo,
et ab eius potentiis universalibus perficiamur, et constemus ex eius
elementis, et vitae portionem naturaeque ab eo sortiti fuerimus; pro-
fecto nos non debemus in cultu divino mundum mundanosque ordi-
nes praetermittere.

Ponamus igitur circa quamlibet mundi partem esse quidem cor-
pus aliquod uti videmus, esse praeterea vires in corporibus incor-
poreas ordine distributas, sacrorum certe lex similibus utique simi-
lia distribuit, et a summis ad ima per media tota deorsum pervadit,
corpora quidem corporibus, incorporeis incorporea, propria videlicet

σύμμετρα κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν ἑκατέροις ἀποδιδούς. ἀλλὰ μὴν ὁπότε γέ τις τῶν θεουργικῶν θεῶν ὑπερκοσμίων μετάρχοι (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πάντων σπανιώτατον), 3 ἑκεῖνος δῆποθ' ἐστὶν ὁ καὶ σωματῶν καὶ ὕλης ὑπερέχων ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν θεῶν, ὑπερκοσμίῳ τε δυνάμει τοῖς θεοῖς ἐνούμενος. οὐ δεῖ δὴ τὸ ἐν ἐνὶ ποτε μύλῃς καὶ ὀψὲ παρα- 6 γνόμενον ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἱερατικῆς τοῦτο κοινὸν ἀποφαίνειν πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τοὺς ἀρχομένους τῆς θεουργίας ποιῆσθαι αὐτόχρομα κοινόν, 9 οὐδὲ πρὸς τοὺς μεσοῦντας ἐν αὐτῇ· καὶ γὰρ οὗτοι ἀμωσγέπως σωματοειδῇ ποιοῦνται τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ὁσιότητος. 12

- 21 Οἶμαι τοίνυν καὶ τοῦτο ἂν προσομολογήσαι πάντας τοὺς φιλοθεάμονας τῆς θεουργικῆς ἀληθείας, ὥς οὐκ ἐκ μέρους χρή οὐδὲ ἀτελᾶς συνυφαίνειν τοῖς θεοῖς τὴν ἐπι- 15 βάλλουσαν αἰτοῖς εὐσέβειαν. ἐπειδὴ τοίνυν πρὸ τῆς παρουσίας τῶν θεῶν προκινοῦνται πᾶσαι δυνάμεις ὅσαι αὐταῖς ὑπόκεινται, καὶ ὅταν μέλλωσι κινεῖσθαι ἐπὶ γῆν προηγοῦν- 18 ται αὐτῶν καὶ προπομπεύουσιν, ὁ μὲν μὴ ἀπονείμας πᾶσι

2. 3. ὑπερκοσμίως D. 4. δῆπουθεν AD. 6. τὸ] τὸν CD.
 || ἐν] sic AC, om. O. || ὀψὲ] ὁ οὐδὲ A, οὐδὲ C. 17. προ-
 κινοῦνται D. 18. ὑπόκεινται] sic Fesch., προὑπόκεινται O.

iuxta eorum naturam distribuens utrisque; si quis vero religiosus assequatur deos supermundanos (quod quidem rarissime fit), is sane in diis colendis omnem derelinquit materiam et corpus, et vi quaedam supermundana diis unitur. quod autem uni vix tandem in religionis fine contingit, non expedit pro communi lege omnibus promulgare, nec sane eis qui iam novitii sunt in theurgia, aut medium itineris confecere. hi namque utrique corpoream quoquo modo solent rei divinae curam agere.

- 21 Arbitror igitur et hoc in confesso esse apud omnes veritatis theurgicae studiosos, non oportere cultum superis convenientem aut partialiter aut imperfecte adhibere. quoniam igitur antequam appareant dii descendantque ad terram, omnes subiacentes illis potentiae moventur et praecurrunt pompaeque inserviunt, nimirum qui non distribuit omnibus quod cuique congruit, nec unumquemque suo

- τὸ πρόσφορον καὶ κατὰ τὴν ἐπιβάλλουσαν τιμὴν ἕκαστον
 δεξιωσάμενος ἀτελὴς ἀπέρχεται καὶ ἄμοιρος τῆς μετου-
 3 σίας τῶν θεῶν, ὁ δὲ πάντα ἱλεωσάμενος καὶ ἐκάστῳ τὰ
 κεχαρισμένα καὶ κατὰ δύναμιν ὁμοιότατα γέρα προσενη-
 κών, ἀσφαλῆς καὶ ἄπταιστος αἰεὶ διαμένει, τέλεον καὶ ὁλό-
 6 κληρον τὴν ὑποδοχὴν τοῦ θεοῦ χοροῦ καλῶς ἀποπλη-
 ρώσας. ὁπότε δὴ οὖν τοῦτο οὕτως ἔχει, πότερον ἀπλοῦν
 καὶ ἐξ ὀλίγων δὴ τινων συνιστάμενον τὸν τρόπον εἶναι
 9 δεῖ τῆς ἀγιστείας, ἢ πολύτροπον καὶ παναρμόνιον καὶ
 ἀπὸ πάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συγκεκρο-
 τημένων;
- 12 Εἰ μὲν οὖν ἀπλοῦν τι καὶ μιᾶς τάξεως τὸ παρακα-
 λούμενον καὶ κινούμενον ἦν ἐν ταῖς ἀγιστεαῖς, ἀπλοῦς
 ἂν ἦν καὶ τῶν θυσιῶν ἐξ ἀνάγκης ὁ τρόπος· εἰ δὲ τῶν
 15 μὲν ἄλλων οὐδενὶ περιληπτόν, ὅσον ἐγείρεται πλήθος θυ-
 νάμεων ἐν τῷ κατιέναι καὶ κινεῖσθαι τοὺς θεοὺς, μόνοι
 δὲ οἱ θεουργοὶ ταῦτα ἐπὶ τῶν ἔργων πειραθέντες ἀκριβῶς

1. τῇ] sic ACD, om. O. 2. ἀτελὴς] ἀποτελὴς D. 3. post
 πάντα ACD Fesch. addunt τε. 4. κεχωρισμένα BD. 5. καὶ
 post τέλεον om. AC. 6. χοροῦ D. 10. ἔπος] ὅπως D.
 10. 11. συγκεκροτημένον CD. 12. τάξεως] sic A, τάξεως καὶ O.
 14. ἂν] sic AC, om. O. 16. ἐν om. B.

proprio honore prosequitur, abit in honoratus ipse et expers divinae communicationis, qui vero omnes procuraverit, grataque dona unicuique et quantum potest accommodata offerat, is certus et securus eventus permanet, ut qui plene et perfecte omnia ad divinum chorum excipiendum rite praestiterit. cum itaque haec ita se habeant, simplicemne et ex paucis compositum oportet esse religionis in sacrificiis modum, an multiformem et ex varia harmonia, omnibus mundanis quasi concinentibus conflatum?

Sane si simplex et unius generis divinitas advocata et sacris commota adventaret, omnino utique sacrificiorum modus simplex sufficeret: at vero si nullus potest dignoscere quanta potestatum turba suscitari soleat, quando dii descendunt et commoventur, nisi soli sacerdotes, qui re ipsa edocti hoc accurate norunt, soli sane

γινώσκουσι, μόνοι οὗτοι καὶ δύνανται γινώσκειν τίς ἐστιν ἡ τελεσιουργία τῆς ἱερατικῆς, καὶ τὰ παραλειπόμενα ἴσασι, καὶ βραχέα ἤ, ὅτι τὸ ὅλον τῆς θρησκείας ἔργον ἀνατρέπει, 3 ὥσπερ ἐν ἀρμονίᾳ μιᾷ χορδῆς φάγισις ἡ ὅλη ἀνάρμοστός τε καὶ ἀσύμμετρος γίνεται· ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν φανερῶν θείων καθόδων ἐναργῆς ἡ βλάβη γίνεται τοῖς ἀτί- 6 μητόν τινα τῶν κρείττωνων περιλιποῦσιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀφανοῦς αὐτῶν παρουσίας ἐν ταῖς θυσίαις οὐ τὸν μὲν τὸν δ' οὐ, πᾶν δὲ τιμητέον καθ' ἣν ἕκαστος εἴληχε 9 τάξιν. ὁ δὲ ἀγέραστόν τινα ἀφείς συνέχευε τὸ ὅλον, καὶ τὴν μίαν καὶ ὅλην διακόσμησιν διέσπασεν· οὐχ ὥς ἂν τις οὖν νομίσειεν, ἀτελῇ τὴν ὑποδοχὴν ἐποιήσατο, ἀλλὰ 12 καὶ τὸ παράπαν τὴν ὅλην ἀνέστρεφεν ἀγιστεῖαν.

22 Τί δέ, οὐχὶ τὸ ἀκρότατον τῆς ἱερατικῆς ἐπ' αὐτὸ τὸ κυριώτατον τοῦ ὅλου πλήθους ἐν ἀνατρέχει, καὶ ἐν 15 αὐτῷ ἅμα τὰς πολλὰς οὐσίας καὶ ἀρχὰς συνθεραπεύει; καὶ πᾶν φήσαιμι ἂν· ἀλλὰ τοῦτο ὀψιμαίτατα παραγίνε-

1. γινώσκουσι] sic AD, γινώσκουσι O. || γινώσκειν] sic A, γινώσκειν O. 2. περιλειπόμενα ACD. 4. ἤ] ἡ B. 5. ἀσύμμετρος O. 11. διέσπασεν A. 17. post πᾶν AC addunt γε.

sacerdotes intelligere possunt quae sit perfecta colendi ratio, et quod pauca praetermissa totum religionis opus evertant, quemadmodum si una chorda disrumpatur, tota subito inharmonica et dissona evadit harmonia. quemadmodum igitur in deorum manifestis descensibus manifestum quoque nobis provenit damnum, si quem ex superis praetermittimus inhonoratum, ita etiam si arcani et inconspicui sacrificiis adsint, non oportet hunc colere illum autem non, sed omnino unusquisque colendus est pro suo gradu quem tenet. qui autem aliquem proprio fraudat totum confundit religionis opus, et quae nunc una integraque esset conformitatem dissipat; neque, ut alicui forte possit videri, imperfecte deos suscipit, sed totam ceremoniam penitus evacuavit.

22 Quid vero, an non sacri cultus perfectissima ratio ad totius multitudinis numinum unum et principale se dirigit, atque in eo divinas omnes essentias et principatus simul colit? nullus dubito, sed

ται καὶ τοῖς σφόδρα ὀλιγοστοῖς, καὶ ἀγαπητόν, εἰ καὶ ἐν
 δυσμαῖς τοῦ βίου ποτὲ ὑπάρξοιεν. ἀλλ' ὁ νῦν λόγος οὐ
 3 τῷ τοιούτῳ ἀνδρὶ διαθεσμοθετεῖ (κρείττων γάρ ἐστι παν-
 τὸς νόμου), τοῖς δὲ δεομένοις θεσμοῦ τινὸς προσάγει τὴν
 τοιαύτην νομοθεσίαν. λέγει τοίνυν, ὅτι καθάπερ κόσμον
 6 τινὰ ἐκ πολλῶν τάξεων εἰς μίαν συνιόντα σύνταξιν, οὕτω
 καὶ τῶν θνυσιῶν δεῖ τὴν συμπλήρωσιν, ἀνέκλειπτον οὖσαν
 καὶ ὁλόκληρον, ὅλῳ τῷ διακόσμῳ τῶν κρείττωνων συνάπ-
 9 τεσθαι. ἀλλὰ μὴν οὗτος, εἴ γε πολὺς ἐστι καὶ παντελὴς
 καὶ κατὰ πολλὰς τάξεις συμφυόμενος, δεῖ τοίνυν καὶ τὴν
 ἱερουργίαν μιμῆσθαι αὐτοῦ τὸ παντοδαπὸν δι' ὅλων τῶν
 12 προσαγομένων δυνάμεων. κατὰ τὰ αὐτὰ τοίνυν καὶ τὰ
 περὶ ἡμᾶς παντοδαπὰ ὄντα οὐ χρὴ ἐκ μέρους τινὸς τῶν
 ἐν αὐτοῖς συνυφαίνεσθαι πρὸς τὰ προηγούμενα αὐτῶν
 15 θεῖα αἴτια, ἀλλ' οὐδὲ ἀτελῶς πρὸς τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν
 ἀνῆκειν.

1. εἰ καὶ] sic AC, καὶ εἰ D, εἰ O. 2. δυσμαῖς] sic AC Reg.
 Fesch. et corr. D, δυσμῇ O. || ὑπάρξαμεν A, ὑπάρξειεν CD, ὑπάρ-
 ξειεν Reg. Fesch. 3. κρείττω B. 4. θεσμοῦ] sic ACD,
 θυμοῦ O. 6. σύνταξιν] σύναξιν Fesch. 9. μὴν] sic ACD,
 μὲν O. 14. αὐτοῖς] sic AC, αὐταῖς O.

hoc sero admodum advenit et oppido paucis, et bene nobiscum agi
 putandum est, si in vitae occasu contingat. sed nostra haec dis-
 putatio tali viro legem non ponit (est enim supra omnes huiusmodi
 leges), sed iis hunc sacrorum praescribit ordinem qui aliqua insti-
 tutione opus habeant. hoc tantum vult, quod quemadmodum mun-
 dus omnis ex multis ordinibus in unum ordinem conflatum habet,
 similiter sacrificia debent habere complementum iustum et integrum,
 quo possint toti superiorum ordini apte concordare. quare si ille
 mundus multiplex est et integer et ex multis ordinibus connatus,
 oportet sane et sacrorum ritus imitari eius varietatem, varias affe-
 rendo potestates. similiter quae circa nos sunt, quoniam multifor-
 mia sunt, non debent ex una tantum sui parte accommodari divinis
 quae eis praesident causis, nec imperfecte ad suos duces ascendere,

23 Ὁ τοίνυν ποικίλος τρόπος τῆς ἐν ταῖς ἱερουργίαις
 ἁγιστείας τὰ μὲν ἀποκαθαίρει, τὰ δὲ τελειοῖ τῶν ἐν ἡμῖν
 ἢ περὶ ἡμᾶς ὄντων, τὰ δὲ εἰς συμμετρίαν καὶ τάξιν κα- 3
 θίστησι, τὰ δὲ ἄλλως ἀπολύει τῆς θνητοειδοῦς πλημμε-
 λείας, πάντα δὲ προσήγορα τοῖς ὅλοις κρείττοσιν ἡμῶν
 ἀπεργάζεται. καὶ μὴν συνιόντων γε εἰς τὸ αὐτὸ τῶν 6
 θείων αἰτίων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων παραπλησίων αὐτοῖς
 παρασκευῶν, πάντα τέλεια καὶ μεγάλα ἀγαθὰ τῆς θυσίας
 ἢ τελεσιουργία παρέχεται. 9

Οὐ χεῖρον δέ τοι καὶ τὰ τοιαῦτα προσθεῖναι πρός
 ἀκριβῆ περὶ τῶν αὐτῶν κατανόησιν. πέφηνκεν αἰεὶ τῶν
 ἀκροτάτων ἢ περιουσία τῆς δυνάμεως καὶ ἐν τῷδε ὑπερ- 12
 ἔχειν τῶν ὅλων, ἐν τῷ παρῆναι πᾶσιν ἐξ ἴσου τὴν αὐτὴν
 ἀνεμποδίστως· ἐλλάμπει τοίνυν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον
 καὶ τοῖς ἐσχάτοις τὰ πρῶτιστα, καὶ πάρεστιν αὐλως τοῖς 15
 ἐνύλοις τὰ ἀνυλὰ. μὴ δὴ τις θαυμαζέτω, ἐὰν καὶ ὕλην
 τινὰ καθαρὰν καὶ θείαν εἶναι λέγωμεν· ἀπὸ γὰρ τοῦ
 πατρὸς καὶ δημιουργοῦ τῶν ὅλων καὶ αὐτὴ γενομένη, τὴν 18

2. ἀποκαθαίρειν B. || τελειοῖ] sic ACD, τελειοῖ τι O. 8. τε-
 λεῖ AC. 10. τοι] τι ACD. || προσθεῖναι O. 11. τῶν prius om. C.
 12. τῷδε] sic AD, τῷ δὲ O. 15. πρῶτιστα D. 18. αὕτη A.

23 Quinimo varius ille sacrificiorum modus quandoque purgat, quan-
 doque ea quae in nobis sunt aut circa nos perficit, quae sunt inor-
 dinata ad symmetriam et ordinem restituit, alia a mortalibus erro-
 ribus alias liberat, omnia denique conciliat universalibus naturis nostra
 melioribus. quando igitur fit utrinque conspiratio illinc causarum
 divinarum hinc humanarum praeparationum ex aequo respondentium,
 tunc sacrificii operatio perfecta omnia quidem bona perfecta et im-
 mensa reportat.

Sed et praestiterit nonnulla alia addere ad accuratiorem horum
 intelligentiam. in causis universi supremis ea est exuberantia potes-
 tatis, ut cum in aliis tum etiam in hoc universa exuperet, videlicet
 quod omnibus ex aequo una eademque sine impedimento praesens
 sit. hac igitur ratione ipsa illa omnium prima ultimis usque afful-
 gent, et immaterialia principia materialibus adsunt immaterialiter.
 sed nec mirum cuiquam videatur, si et materiam aliquam puram et

τελειότητα αὐτῆς ἐπιτηδαίαν κέκτηται πρὸς θεῶν ὑποδοχὴν. καὶ ἅμα οὐδὲν διείργει τὰ κρείττονα πρὸς τὸ δύ-
 3 νασθαι τὰ καταδεέστερα αὐτῶν ἐλλάμπειν, οὐδὲ τὴν ὕλην
 οὖν ἀφίστησιν οὐδὲν τῆς τῶν βελτιόνων μετουσίᾳς, ὥστε
 ὅση τέλεια καὶ καθαρὰ καὶ ἀγαθοειδὴς ὑπάρχει, πρὸς
 6 θεῶν ὑποδοχὴν ἐστὶν οὐκ ἀνάρμοστος· ἐπεὶ γὰρ ἔδει καὶ
 τὰ ἐν γῇ μηδαμῶς εἶναι ἄμοιρα τῆς θείας κοινωνίας,
 ἐδέξατό τινα ἀπ' αὐτῆς θείαν μοῖραν καὶ ἡ γῆ, ἱκανὴν
 9 οὖσαν χωρῆσαι τοὺς θεοὺς.

Ταῦτα τοίνυν κατιδοῦσα ἡ θεουργικὴ τέχνη, κοινῶς
 τε οὕτως κατ' οἰκειότητα ἐκάστῳ τῶν θεῶν τὰς προσ-
 12 φόρους ὑποδοχὰς ἀνευρίσκουσα, συμπλέκει πολλάκις λίθους
 βοτάνας ζῶα ἀρώματα, ἄλλα τε τοιαῦτα ἱερὰ καὶ τέλεια
 καὶ θεοειδῆ, κἀπειτα ἀπὸ πάντων τούτων ὑποδοχὴν ὅλο-
 15 τελῇ καὶ καθαρὰν ἀπεργάζεται.

Οὐ γὰρ δὴ δεῖ δυσχεραίνειν πᾶσαν ὕλην, ἀλλὰ μόνην

2. διέργει O. 4. οὐδὲν scripsi, οὐδὲ O. 4. 5. ὥστε ὅση]
 sic D, ὅστε ὅσα O. 5. ἀγαθοειδὴς] sic ACD, ἀγαθοειδῆ O.
 8. ἀπ' ἐπ' A. 9. οὖσαν om. D. 11. τε] δὲ O. || οὕτως
 om. D. || ἐκάστῳ] sic ACD, ἐκάστου O. 11. 12. προσφορὰς AC.
 13. ἄλλα τε τοιαῦτα] sic A, ἄλλα τοιαῦτα CD, om. O. 14. θε-
 ειδῇ B. 16. δεῖ δὴ A. || δυσχεραίνειν D.

divinam esse afferamus; nam ipsa quoque materia, cum ab opifice patreque omnium facta sit, merito perfectionem sui quandam accepisse censenda est aptam ad deos suscipiendos. quinetiam nihil est quod prohibet superiora diffundere lumen suum ad inferiora: quare nec materiam expertem faciet quidquam superiorum participationis: proinde quaecunque materia reperiatur perfecta et pura et boniformis, ad suscipiendos deos inepta non est. nam cum oportuerit etiam terrena nullo modo expertia divinae communicationis fore, ipsa quoque terra divinam quandam portionem inde suscepit ad capiendos deos sufficientem.

Illud igitur sacrorum sapientia observans, et sic tam in communi quam proprie unicuique deorum competentia susceptacula excogitans, saepe componit in unum lapides herbas animalia aromata, et alia huiusmodi sacra et perfecta et deiformia, atque deinde ex his omnibus susceptaculum purum et perfectum fabricat.

Neque enim oportet omnem materiam detestari, sed solam a

τὴν ἀλλοτριάν τῶν θεῶν, τὴν δὲ οἰκείαν πρὸς αὐτοὺς ἐκλέγεσθαι, ὡς συμφωνεῖν δυναμένην εἰς τε θεῶν οἰκοδομήσεις καὶ καθιδρύσεις ἀγαλμάτων καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς 3 τῶν θυσιῶν ἱερουργίας. οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλως τοῖς ἐπὶ γῆς τόποις ἢ τοῖς δεῦρο κατοικοῦσιν ἀνθρώποις μετουσία ἂν γένοιτο τῆς τῶν κρειττόνων λήψεως, εἰ μὴ τις τοιαύτη 6 καταβολὴ πρώτη προσενιδρυθείη· πελιδεσθαι δὲ χρὴ τοῖς ἀπορρήτοις λόγοις, ὡς καὶ διὰ τῶν μακαρίων θεαμάτων ὕλη τις ἐκ θεῶν παραδίδοται· αὕτη δῆπου συμφυῆς ἐστίν 9 αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς διδοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ τῆς τοιαύτης ὕλης θυσία ἀνεγείρει τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὴν ἔμφασιν, καὶ προσκαλεῖται εὐθέως πρὸς κατάληψιν, χωρεῖ τε αὐτοὺς 12 παραγιγνομένους καὶ τελείως ἐπιδείκνυσιν;

- 24 Τὰ δ' αὐτὰ ἂν τις καταμάθοι καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ τόπους διανομῆς καὶ ἀπὸ τῆς μεριστῆς ἐφ' ἐκάστων τῶν 15 ὄντων ἐπιστάσις, ὅση κατὰ διαφόρους τάξεις ἢ μερίζοντας ἢ ἐλάττονας τὰς λήξεις ταύτας κατενείματο· δῆλον γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι τοῖς ἐπιβεβηκόσι τινῶν τόπων θεοῖς 18

9. δῆπου] δέπω CD. 11. ἔφασιν ACD. 12. εὐθέως D. || κατὰλειψιν B. 13. παραγιγνομένους] sic AD, παραγιγνομένους O. 15. ἐκάστων] sic AC, ἐκάστῳ O.

diis alienam, illam autem eligere oportet quae iis propria est, utpote quae convenire possit tum ad deorum aedificia et statuas ponendas tum etiam ad sacrificia peragenda. neque enim aliter terrestribus locis et hominibus inibi habitantibus portio ulla a melioribus adquiri possit, nisi tale quodpiam prius iactum fuerit fundamentum. porro fidem adhibere oportet arcanis sermonibus, qui testantur ex diis per beatas visiones materiam quandam tradi. haec igitur illis ipsis tradentibus est cognata. nonne igitur huiusmodi materiae sacrificium deos ad se ostendendos excitat, et ad comprehensionem continuo provocat; capitque eos advenientes et perfecte ostendit?

- 24 Eadem aliquis perdiscere potest etiam ab apta distributione deorum per locos facta, atque ab ipsa per res singulas divisa praefectura quae per varios maiores minoresve ordines eiusmodi sortes nacta est. est quippe hoc manifestum, diis quorundam locorum

τὰ ἀπ' αὐτῶν γεννώμενα προσάγεσθαι εἰς θυσίαν ἐστὶν
οἰκειότατα, καὶ τοῖς διοικοῦσι τὰ τῶν διοικουμένων· αἰ
3 μὲν γὰρ τοῖς ποιοῦσι τὰ ἐαυτῶν ἔργα διαφερόντως ἐστὶ
κεχαρισμένα, τοῖς δὲ πρώτως τινὰ προσάγουσι καὶ πρώ-
τως ἐστὶ τὰ τοιαῦτα προσφιλῆ· εἴτε οὖν ζῶα τινα εἴτε
6 φυτὰ εἴτε ἄλλα τῶν ἐπὶ γῆς διακυβερνᾶται ἀπὸ τῶν
κρειττόνων, ὁμοῦ τῆς ἐπιστασίας αὐτῶν μετείληχε, καὶ
τὴν κοινωνίαν ἡμῖν προξενεῖ πρὸς αὐτοὺς ἀδαιρέτον.
9 ἓνα μὲν οὖν τῶν τοιούτων σωζόμενα αὐτὰ καὶ τηρούμενα
τῶν συνεχόντων συναύξει τὴν πρὸς θεοῦς οἰκείωσιν, ὅσα
τῷ μένειν ἀκέραια τὴν δύναμιν τῆς κοινωνίας θεῶν καὶ
12 ἀνθρώπων διασώζει. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ἓνα τῶν ἐν Αἰ-
γύπτῳ ζώων, καὶ οἷος ὁ ἱερὸς ἄνθρωπος πανταχοῦ ὑπάρχει.
ἓνα δὲ καθαγιαζόμενα λαμπροτέραν ποιεῖ τὴν οἰκειότητα,
15 ὅσα τὴν ἀνάλυσιν ἐπὶ τὴν τῶν πρώτων στοιχείων ἀρχὴν
συγγενῇ ποιεῖται τοῖς τῶν κρειττόνων αἰτίοις καὶ ἱερο-
πρεπεστέραν· τελειουμένης γὰρ αἰεὶ ταύτης τελειότερα καὶ
18 τὰ ἀπ' αὐτῆς ἐνδιδόμενα ἀγαθὰ καθίκει.

1. ἐστὶν om. AC. 10. συναύξει D. 13. οἷος] οἷς D.

rectoribus sacrificium ex iisdem rebus quae ibidem nascuntur fore
admodum consentaneum, et gubernantibus ea quae ex gubernatis sunt.
semper enim opifici suum opus potissimum gratum est, et qui aliqua
primo procreant, talia rursus habent inprimis accepta. sive igitur
animalia sint sive plantae sive alia quaelibet terrena quae sub me-
liorum gubernatione posita sunt, ut ipsa eorum participant praelecta-
ram, ita nobis communionem cum superis concilient individuum. non-
nulla ergo ex his, quatenus conservantur atque custodiuntur, augent
tenentium ad deos familiarem accommodationem, quotcunque nempe
ex eo quod conserventur integra, vim communionis inter deos et
homines conservant. talia sunt quaedam apud Aegyptios animalia,
et ubique sacer homo. quaedam vero mactata et combusta familia-
ritatem efficiunt clariorem, quaecunque videlicet resolutionem in pri-
morum elementorum principium cognitionem efficiunt causis supe-
rioribus atque ritui sacrorum convenientiorem. ubique enim quo
magis proprietas familiaritasque perficitur, eo perfectiora bona ad
nos inde descendunt.

- 25 *Εἰ μὲν οὖν ἀνθρώπινα ἔθῃ ταῦτα ἦν μόνον, καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων νομίμων ἐπεκυροῦτο, εἶχεν ἄν τις λέγειν, ἡμετέρων ἐπινοιῶν εὐρέσεις εἶναι τὰς τῶν θεῶν 3 ἀγιστείας· νῦν δὲ θεός ἐστιν αὐτῶν ἡγεμὼν ὁ ἐπὶ θυσιῶν οὕτως ἐπικαλούμενος, καὶ θεοὶ καὶ ἄγγελοι περὶ αὐτὸν παμπληθεῖς ὑπάρχουσι· καθ' ἑκαστὸν τε ἔθνος τῶν 6 ἐπὶ γῆς διακεκλήρωται τις ὑπ' αὐτοῦ κοινὸς προστάτης, καὶ καθ' ἑκαστον ἱερὸν ὁ ἴδιος· καὶ τῶν μὲν πρὸς θεοὺς θυσιῶν ἑφορός ἐστι θεός, τῶν δὲ πρὸς ἀγγέλους ἄγγελος, 9 τῶν δὲ πρὸς δαίμονας δαίμων, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως ὁ κατὰ τὸ οἰκεῖον γένος συγγενῶς συγκεκλήρωται ἐφ' ἑκάστων. ὁπότε δὴ οὖν μετὰ θεῶν ἐφόρων καὶ ἀποπλη- 12 ρωτῶν τῆς θυηπολίας τὰς θυσίας προσάγομεν τοῖς θεοῖς, ὁμοῦ μὲν σέβειν δεῖ τὸν θεσμὸν τῆς ἐν ταῖς θυσίαις θείας ἀγιστείας ὁσίας· ὁμοῦ δὲ θαρρεῖν ἐφ' ἑαυτοῖς προσήκει 15 (ὥς ὑπὸ θεοῖς ἀρχουσιν ἱερουργοῦμεν), ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν ἀξίαν εὐλάβειαν ἔχειν, μή πῃ τῶν θεῶν ἀναξίον τι δῶ-*

4. ἡγεμὼν O. 5. οὕτως ἐπικαλούμενος] sic AC, οὕτω καλούμενος O. 5. 6. αὐτῶν C. 8. καθ'] μεθ' A. 9. ἀγγέλους] ἀλλήλους C. 13. προσάγομεν D. 15. ἀγιστείας om. ABCD. || „videtur ὁσίας hic redundare“ Gale not., sive θείας natum ex θυσίαις. || ἐαυτῆς ACD Reg. 17. ἔχει BD.

- 25 Jam si haec ex moribus hominum tantum fierent, et humanis tantum niterentur constitutionibus, poterat merito quis dicere, deorum religiones nostra esse inventa; nunc autem a deo proficiscuntur qui per ista sacra invocatur. diique et angeli quamplurimi adsunt ei, sub quo per cunctas in terra gentes numen aliquod sortitum est praefecturam communemque provinciam; proprium quoque inde tributum est templo unicuique numen: item sacrorum ad deos factorum inspector est deus, ad angelos angelus, ad daemones daemon; et in aliis sacris simili modo secundum proprium genus [praefectus] cognatam sortitus est praefecturam in singulis. quando igitur sub numinibus inspectantibus auctoribusque sacrorum sacrificia offeramus diis, omnino oportet caute observare legem et ordinem divinae sanctionis in sacrificiis, simul bono esse animo nos oportet (quoniam diis auctoribus operamur), interea etiam dignam adhibere curam, ne quod diis indignum manus aut alienum offeramus. denique id summatim admonemus, ut singula quae in nobis et circa nos sunt cir-

ρον προσάγωμεν ἢ ἀλλότριον· ἐπὶ τῷ τέλει δὲ κακεῖνο
 παραγγέλλομεν, στοχάζεσθαι πάντων τελὼς τῶν περὶ
 3 ἡμᾶς, τῶν ἐν τῷ παντί, τῶν κατὰ γένη διωρισμένων θεῶν
 ἀγγέλων δαιμόνων, καὶ πρὸς πάντας ταύτῃ ὁμοίως προσ-
 φιλῇ τὴν θυσίαν δωρεῖσθαι· μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἐπάξιος
 6 τῶν ἐφεστηκότων αὐτῆς θεῶν ἡ ἀγιστεία γένοιτο.

Ἐπεὶ δὲ μέρος τῶν θυσιῶν οὐ τὸ σμικρότατόν ἐστι 26
 τὸ τῶν εὐχῶν, συμπληροῖ τε αὐτὰς ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ
 9 διὰ τούτων κρατύνεται αὐτῶν καὶ ἐπιτελεῖται τὸ πᾶν ἔρ-
 γον, κοινὴν τε συντέλειαν ποιεῖται πρὸς τὴν θρησκείαν,
 καὶ τὴν κοινωνίαν ἀδιάλυτον ἐμπλέκει τὴν ἱερατικὴν πρὸς
 12 τοὺς θεοὺς, οὐ χειρόν καὶ περὶ αὐτῆς ὀλίγα διελθεῖν· καὶ
 γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τοῦτο ἄξιόν ἐστι μαθήσεως, καὶ τὴν
 περὶ θεῶν ἐπιστήμην τελειωτέραν ἀπεργάζεται. φημὶ δὲ
 15 οὖν ὥς τὸ μὲν πρῶτον τῆς εὐχῆς εἶδος ἐστὶ συναγωγόν,
 συναφῆς τε τῆς πρὸς τὸ θεῖον καὶ γνωρίσεως ἐξηγου-
 μενον· τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ κοινωνίας ὁμονοητικῆς συνδεδε-

1. προσάγωμεν D. 2. παραγγέλλομεν A. || πάντως O. 4. ταύτῃ
 scripsi, ταύτῃ A, ταῦτα O. 6. αὐτῇ O. 7. οὐ τὸ]
 οὕτω D. 8. ἐν τοῖς bis ponit D. 10. ποιεῖται] ποιεῖ τε D.
 12. ταύτης CD. || ὀλίγον AC. 13. καθ' αὐτὸ] κατὰ τὸ
 αὐτὸ O. 17. τούτων ACD.

cumspiciamus diligenter, et quae in mundo, item deos angelos dae-
 mones gentibus distributos, et hac unicuique ratione gratum sacri-
 ficiū similiter offeramus. hoc enim pacto duntaxat digna praesi-
 dente numine sanctimonia servari possit.

Quandoquidem vero preces magna pars sint sacrificiorum, et 26
 in primis ea perficiant, roburque et consummationem inde habeat
 totum eorum opus, communem etiam utilitatem toti religioni praes-
 tent, et societatem indissolubilem deos inter et sacerdotes confi-
 ciant, non abs re erit si pauca de precibus edisseram. nam cum
 ea res digna per se sit quae cognoscatur, tum etiam facit hoc in
 loco ad perfectiorem divinarum rerum scientiam. dico igitur quod
 prima precum species congregat, contactumque et notitiam nobis
 circa divina praestat; secunda est consensus communionisque vin-
 culum, et dona nobis invitat a diis demissa etiam antequam loqua-

κόν, δόσεις τε προσκαλούμενον τὰς ἐκ θεῶν καταπεμπο-
 μένας πρὸ τοῦ λόγου, καὶ πρὸ τοῦ νοῆσαι τὰ ὅλα ἔργα
 ἐπιτελούσας. τὸ δὲ τελειότατον αὐτῆς ἡ ἄρρητος ἔνωσις 3
 ἐπισφραγίζεται, τὸ πᾶν κύρος ἐνιδρύουσα τοῖς θεοῖς, καὶ
 τελέως ἐν αὐτοῖς κείσθαι τὴν ψυχὴν ἡμῶν παρέχουσα.

Ἐν τρισὶ δὲ τούτοις ὅροις, ἐν οἷς τὰ θεῖα πάντα 6
 μετρεῖται, τὴν πρὸς θεοὺς ἡμῶν φιλίαν συναρμόζουσα
 καὶ τὸ ἀπὸ τῶν θεῶν ἱερατικὸν ὄφελος τριπλοῦν ἐνδί-
 δωσι, τὸ μὲν εἰς ἐπίλαμψιν τείνον, τὸ δὲ εἰς κοινήν ἀπερ- 9
 γασίαν, τὸ δὲ εἰς τὴν τελείαν ἀποπλήρωσιν ἀπὸ τοῦ πυρός·
 καὶ ποτὲ μὲν προηγείται τῶν θυνσιῶν, ποτὲ δ' αὖ μεταξὺ
 διαλαμβάνει τὴν ἱερουργίαν, ἄλλοτε δ' αὖ τὸ τέλος τῶν 12
 θυνσιῶν ἀποπληροῖ.

Ἔργον δὲ οὐδὲν ἱερατικὸν ἄνευ τῶν ἐν ταῖς εὐχαῖς
 ἱκετιῶν γίνεται. ἡ δ' ἐν αὐταῖς ἐγχρονίζουσα διατριβὴ 15
 τρέφει μὲν τὸν ἡμέτερον νοῦν, τὴν δὲ τῆς ψυχῆς ἵπο-
 δοχὴν τῶν θεῶν ποιεῖ λίαν εὐρυτέραν, ἀνοίγει δὲ τοῖς

1. προσκαλούμενον AC. 2. ἔργα ὅλα A. 3. τελειότατον ACD.
 4. ἐπισφραγίζεται B. 6. θεῖα πάντα] sic AC, πάντα θεῖα O.
 7. συναρμόσασα AD, συναρμόσουσα C. 8. ὄφελος τριπλοῦν
 ἐνδίδωσι] fructus treis, tanquam tria mala aurea divinitus nobis por-
 rigit. Scutellius. 9. ἐπίλαμψιν A. 12. αὖ τὸ] sic CD et
 Gale not., αὐτὸ O. 14. δὲ] sic AC, τε O. 15. ἱκετιῶν D.

mur, et quae perficiant omne nostrum opus etiam cum nondum in-
 telligamus. sed tertiam et perfectissimam earum speciem ineffabilis
 illa unitas consignat, quae totum earum robur collocat in diis, quae-
 que adeo in iis perfecte animam nostram conquirere facit.

Jam vero in tribus his terminis, in quibus divina omnia conti-
 nentur, amicitiam nobis ad deos preces conficiunt, sacramque a diis
 utilitatem triplicem adferunt. una ad illuminationem pertinet, altera
 ad communem operum executionem, tertia ad perfectam ex igne di-
 vino plenitudinem. item preces et oratio aliquando sacrificia prae-
 cedit, aliquando media intervenit, aliquando finem complet sacrifici-
 candi.

Opus vero nullum in sacris absque orationis intercessionem un-
 quam efficitur. oratio denique diutine frequentata nutrit intellectum
 nostrum, animam ad divina suscipienda admodum reddit capaciorem,

ἀνθρώποις τὰ τῶν θεῶν, συνήθειαν δὲ παρέχει πρὸς τὰς
 τοῦ φωτὸς μαρμαρυγὰς, κατὰ βραχὺ δὲ τελειοῖ τὰ ἐν ἡμῖν
 3 πρὸς τὰς τῶν θεῶν συναφάς, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ ἀκρότατον
 ἡμᾶς ἐπαναγάγῃ, καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα τῆς διανοίας ἡθῆ
 ἡρέμα ἀνέλκει, τὰ δὲ τῶν θεῶν ἡμῖν ἐνδίδωσι, πειθῶ δὲ
 6 καὶ κοινωνίαν καὶ φιλίαν ἀδιάλυτον ἐγείρει, τὸν τε θεῖον
 ἔρωτα συναύξει, καὶ τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς ἀνάπτει, ἀπο-
 καθαίρει τε πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπορρίπτει
 9 τοῦ αἰθερώδους καὶ ἀγιοειδοῦς πνεύματος περὶ αὐτὴν
 ὅσον ἐστὶ γενεσιουργόν, ἐλπίδα τε ἀγαθὴν καὶ τὴν περὶ
 τὸ φῶς πίστιν τελειοῖ, καὶ τὸ ὅλον εἰπεῖν, ὁμηγητὰς τῶν
 12 θεῶν, ἵνα οὕτως εἰπωμεν, τοὺς χρωμένους αὐταῖς ἀπερ-
 γάζεται.

Εἰ δὲ τοῦτο ἐστὶν ὅπερ εὐχὴν ἂν τις εἴποι, δρᾷ τε
 15 ἐν ἡμῖν τοσαῦτα ἀγαθὰ τὸ τοιοῦτον, ἔχει τε πρὸς τὰς
 θυσίας ἣν εἰρήκαμεν κοινωνίαν, πῶς οὐ καὶ διὰ τούτου
 καταφανὲς γίνεται τὸ τῶν θυσιῶν τέλος, ὥς συναφῆς
 18 καὶ αὐτὸ δημιουργικῆς μετείληχεν, ἐπειδὴ δι' ἔργων οἱ-

5. ἐνδίδωσι ACD. 6. ἀδιάλυτον AB, ἵσως ἀδιάλειπτον ἢ
 ἀδιάλυτον margo B. 11. πίστιν D. || τελειοῖ O. 12. ἵνα]
 sic AC, ἔν' O. 18. καὶ αὐτὸ] εἰαυτὸ AC.

divina hominibus patefacit, ad luminis divini splendores assuefacit, paulatim nostras infirmitates ad deos contingendos perficit, quousque ad summum nos perducit, mores quidem nostrae animae leniter sursum trahit, divinos nobis vicissim inserit, persuasionem quoque et communionem et amicitiam procreat indivulsam, amorem divinum in anima fovet, et quicquid est divini in anima accendit, quicquid animae adversatur expurgat, eicitque quicquid est ad genituram proclive in eius spiritu aethereo splendidoque, spem bonam et fidem perficit circa lumen, et ut verbo dicam, deorum praestat colloquutiones familiares qui eis frequenter utuntur.

Si igitur quam dixit quis oratio tale quid sit, et talia in nobis bona operetur, habeatque ad sacrificia eam quam ostendimus connexionem, non potest non vel ex hoc ipso satis constare quod sacrificiorum finis is sit, ut indipiscatur cum deo omnium architecto

κειοῦται τοῖς θεοῖς; τότε ἀγαθὸν αὐτῆς ὡς τοσοῦτόν ἐστιν, ὅσον ἀπὸ τῶν δημιουργικῶν αἰτίων καταπέμπεται εἰς ἀνθρώπους. καὶ μὴν ἀπ' ἐκείνου γε αὐτῆς τὸ τῶν εὐχῶν ἀνα- 3 γωγὸν καὶ τελεσιουργὸν καὶ ἀποπληρωτικὸν ἐκδηλον γίνε- ται, πῶς μὲν δραστήριον πῶς δὲ ἡνωμένον ἐπιτελεῖται, πῶς δὲ ἔχει τὸν ἐνδιδόμενον ἀπὸ τῶν θεῶν κοινὸν σύν- 8 δεσμον· τὸ τρίτον τοίνυν, ὡς ἄμφω δι' ἀλλήλων βεβαι- οῦται, καὶ δύνανται ἐντίθῃσιν εἰς ἀλλήλα ἀγιστείας τελεῖαν ἱερατικὴν, ῥαδίως ἂν τις ἀπὸ τῶν εἰρημένων κατανοήσῃ. 9

Διόπερ δὴ δι' ὅλων φαίνεται τῆς ἱερατικῆς ἀναγωγῆς ἡ πᾶσα σύμπνοια καὶ συνέργεια πρὸς αὐτήν, ζώου παντὸς μᾶλλον συμφυῆ τὰ μόρια αὐτῆς παντάπασιν κατὰ 12 μίαν συνέχειαν συνάπτουσα, ἥς οὐδέποτε δεῖ καταμελεῖν, οὐδὲ τὰ ἡμίση μέρη αὐτῆς ἐγκρίνοντας τὰ ἄλλα ἀποδο- κιμάζειν· ὁμοίως δὲ πᾶσιν ἐγγυμνάζεσθαι καὶ δι' ὅλων 15 αὐτῶν τελειοῦσθαι χρὴ τοὺς ἐθέλοντας εἰλικρινῶς τοῖς θεοῖς συνάπτεσθαι.

3. ἀπ'] ἐπ' D. 3. 4. ἀναγωγὸν D. 4. ἐκδηλον] sic Fesch.
Reg., εὐδηλον ACD, εὐλογον O. 8. ἐντίθῃσιν] ἐντισιν D.
14. ἡμισυμέρη B. 15. πᾶσαν O. 16. εἰλικρινῶς D.

coniunctionem, quandoquidem per opera diis accommodatur. itaque et bonum eius tantum est, quantum a causis opificibus ad genus humanum mittitur. atque inde rursus apparet virtus orationis reductiva perfectiva impletiva; etiam qua ratione tam efficax est et unitiva evadat, et quomodo a diis inditum habeat commune vinculum. deinde et tertium illud facile quis possit intelligere, quomodo nempe oratio et sacrificium mutuo se corroborent, sibi que communicent religionis vim sacram et perfectam.

Quandoquidem igitur sacerdotalis disciplinae ea sit consensio sibi que consonantia, ut magis quovis animali sua sibi invicem membra per unam connexionem omnino concinnata habeat, quam consensionem non oportet contemnere, nec eius aliquas partes admittere alias reprobare; sed totas simul exercere et per omnia perfici decet eos qui cupiant diis sincere coniungi.

Ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· τὸ δὲ λοιπὸν 6, 1
 ἐμοὶ καιρὸς ἐπὶ τὴν ἐξῆς ἀπορίαν ὧν σὺ προτείνεις μετα-
 3 βαίνειν. τί γὰρ δήποτε, ὡς ὁ σὸς λόγος, νεκροῦ μὲν
 ἀναφῇ δεῖ εἶναι τὸν ἐπόπτην, διὰ δὲ νεκρῶν ζώων τὰ
 πολλὰ αἱ θεαγωγίαι ἐπιτελοῦνται; πάλιν οὖν καὶ ταῦτα
 6 διαλύοντες τὴν δοκοῦσαν εἶναι μάχην ἐπισκεψώμεθα· μὴ
 οὐδαμῶς ἢ τις ἐν αὐτῇ ἀντίθεσις, φαίνεται δὲ μόνον
 ἐναντίως ἔχειν. εἰ μὲν γὰρ τῶν αὐτῶν νεκρῶν σωμάτων
 9 καὶ ἀπείχοντο τῆς ἀφῆς καὶ ἤπτοντο, ἦν ἂν τοῦτο πρὸς
 ἑαυτὸ ὑπεναντίον, εἰ δὲ ἄλλων μὲν ἀπέχεσθαι παραγγέλ-
 λουσι τῶν ἀνιερῶν, ἄλλων δὲ ἄπτεσθαι ὅσα καθιεροῦνται,
 12 οὐδεμίαν τοῦτο ἔχει ἐναντίωσιν· ἔτι τοίνυν τῶν μὲν ἀν-
 θρωπείων σωμάτων, ἐπειδὴν ἀπολίπη αὐτὰ ἡ ψυχὴ, οὐκ
 ἔξεστι θιγγάνειν. τῆς γὰρ θείας ζωῆς ἵχνος τι ἢ εἰδῶλον
 15 ἢ ἔμφρασις ἐναποσβέννυται ἐν τῷ σώματι κατὰ τὸν θά-
 νατον, τῶν δὲ ἄλλων ζώων οὐκέτι ἀνόσιον ἄπτεσθαι
 τεθνηκότων, ἐπειδὴ οὐδὲ κεκοινωνήκασιν τῆς θειοτέρας

4. ἀναφῇ] sic A, ἀληθῇ BCD, ἀφῆ O, cf. infra v. 9. || δεῖν
 ACD. || ἐπόπτειν D. 6. ἐπισκεψώμεθα D. 9. ἀφῆς B.
 11. ἄπτεται O. 12. ἔχει τοῦτο A. 13. ἢ om. AC.
 14. ἔξεστι] ὅψιν ACD, ὅψιν B Reg. || ὅψιν θιγγάνει margo B.
 || τῇ] sic AC, τῇ O. 15. ἔμφρασις BCD. 17. ἐπειδὴ]
 ἐπεὶ ACD.

Haec igitur alio modo se habere non possunt. restat iam et 1
 tempus monet ut ad sequentem a te propositam dubitationem trans-
 eam. quare enim, ut infis tu, oportet sacrorum inspectorem ca-
 daver non tangere, cum interim in sacris operationibus per mactata
 animalia pleraque peragantur? rursus igitur, ut haec diluamus, con-
 sideremus hanc apparentem pugnam. est ergo nulla vera oppositio,
 videntur tantum haec opponi. nam si non tangere et tangere eadem
 corpora iuberentur sacerdotes, esset quidem haec contradictio, sed
 cum iubeant leges sacrorum ab aliis et quidem non sacratis absti-
 nere, alia vero ut quae consecrata sunt attingere permittant, nulla
 est hic contradictio. praeterea corpora humana, postquam ea de-
 seruerit vita, non licet tangere: nam in nostro corpore extinguitur
 per mortem divinae vitae strictura representatio apparitio, caetero-
 rum vero animalium corpora, postquam mortua sint, attingere non
 est nefas, quoniam vitam divinam nequaquam participabant. acce-

ζωῆς. ἔστι τοίνυν πρὸς ἄλλους μὲν τὸ ἀναφῆς οἰκεῖον, οἷον τοὺς ὕλης καθαρὸς θεοὺς, πρὸς ἄλλους δὲ τὸ κλητικὸν διὰ τῶν ζώων ἀποδίδεται τοὺς ἐπιβεβηκότας τῶν 8 ζώων καὶ προσεχῶς αὐτοῖς συνηρημένους· οὐδὲ κατὰ τοῦτο οὖν συμβαίνει τις ἐναντίωσις.

- 2 Καὶ ἄλλως δ' ἂν τις τοῦτο διαλύσειεν· ἀνθρώποις 8 μὲν γὰρ ἐν ὕλῃ κατεχομένοις τὰ ἐστερημένα τῆς ζωῆς σώματα φέρει τινὰ κηλῖδα· διότι τῷ ζῶντι τὸ μὴ ζῶν, ὥσπερ τῷ καθαρῷ τὸ ῥυπαρὸν καὶ τῷ ἐν ἔξει τὸ ἐν στε- 9 ρήσει, μολυσμὸν τινα ἐντίθησιν, καὶ διότι τῷ μὲν δύναμιν ἔχοντι τοῦ ἀποθνήσκειν ἐμποιεῖ τινὰ μολυσμὸν διὰ τὴν φυσικὴν τὸ χεῖρον πρὸς αὐτὸ ἐπιτηδειότητα. δαίμονι 12 δὲ τὸ σῶμα ἀσωμάτῳ ὄντι παντελῶς καὶ μὴ παραδεχομενῷ φθορὰν μηδαμόθεν, οὐδένα ἐμποιεῖ μολυσμὸν. ἀλλ' ὑπερέχειν ἀνάγκη τοῦ διεφθαρμένου σώματος καὶ μηδε- 15 μίαν ἀπ' αὐτοῦ παραδέχεσθαι τινα εἰς ἑαυτὸν φθορᾶς ἔμφασιν.

1. ἴστι] ἴτι A. 5. τοῦτ' οὖν A. 8. διότι τῷ ζῶντι τὸ μὴ ζῶν] sic ACD; διότι τῷ μὴ ζῶντι ζῶν Reg., διότι τὸ μὴ ζῶν ζῶντι O. 10. μολυσμὸν D. || μὲν] sic A, μὴ O.

dit et illud: is cultus nonnullis diis est maxime accommodatus, ne quid morticini tangamus, iis scilicet qui ab omni materia puri sunt, aliis interim qui animalibus praesident et ad ea proxime appropriantur, ex lege sacrorum invocatio per animalia sancitur: quare nulla hic contingit repugnantia.

- 2 Sed et alio modo possit quis hoc solvere. corpora vita cassa contaminant homines in materia detentos, quoniam non vivens viventi maculam quandam inurit, quemadmodum puro impurum et habitui eius privatio nocet; et quoniam quod iam mortuum est, illud quasi inficit per naturalem eo tendentiam, quod habet moriendi in se potestatem. at vero daemone incorporeo prorsus, omnem aliunde corruptionem respuenti cadaver nihil maculae potest imprimere, nam longe superet, necesse est, cadaver corruptibile; nullamque ab eo potest vitii haurire suspicionem.

Πρὸς μὲν οὖν τὴν ἐναντίωσιν τῆς ἀπορίας τοσαῦτα
λέγω· αὐτὸ δὲ καθ' ἑαυτὸ τὸ διὰ τῶν ἱερῶν ζώων, ὥσπερ 3
3 τῶν ἱεράκων, ὅπως ἐπιτελεῖται μαντικὸν διερμηνεύοντες,
θεοὺς μὲν οὐδέποτε φάμεν παραγίγνεσθαι τῇ χρήσει τῶν
κηδευθέντων οὕτω σωμάτων. οὔτε γὰρ μεριστῶς οὔτε
6 προσεχῶς οὔτε ἐνύλως οὔτε μετὰ τινος σχέσεως προϊσταν-
ται τῶν καθ' ἕκαστα ζώων· δαίμοσι δὲ καὶ τοῖτοις σφό-
δρα διηρημένοις καὶ διαλαχοῦσιν ἄλλοις ἄλλα ζῶα, προσ-
9 εχῶς τε ἐπιβεβηκόσι τῇ τοιαύτῃ προστασίᾳ, καὶ οὐ παν-
τελῶς αὐτάρκη καὶ ἄνυλον τὴν οἰκίαν ἀρχὴν διακληρωσα-
μένοις ἢ τοιαύτῃ διδόνθω τῶν μαντικῶν ὀργάνων ἐπαφή·
12 ἢ εἰ οὕτω τις βούλοιο τίθισθαι, ἔδρα αὐτοῖς ἀπονενι-
μῆσθαι τοιαύτη, δι' ἧς ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ χρῆσθαι
πεφύκασι· σωμάτων μὲν οὖν καὶ ταύτην εἶναι καθαρὰν
15 δεῖ νομίζειν· οὐδεμία γὰρ γίνεται κοινωνία τῷ καθαρῷ
πρὸς τὸ ἐναντίον, διὰ δὲ τῆς ψυχῆς τῶν ζώων συνάπτεσ-
θαι αὐτὴν ἀνθρώποις ἔχει τινὰ λόγον. αὐτὴ γὰρ ἔχει
18 τινὰ οἰκειότητα πρὸς ἀνθρώπους μὲν διὰ τὸ ὁμογενές

4. οὐδέποτε D. || παραγίγνεσθαι] sic BD, παραγίνεσθαι O.

11. διδόνθω ACD. 17. αὐτῇν] αὐτοὺς A. || αὐτὴ A.

Haec dicenda habui de hac tuae dubitationis difficultate. iam 3
singillatim illud interpretando exequamur, quomodo per sacra
animalia, puta astures, dentur vaticinia: deos igitur ipsos ad haec
sic procurata corpora accedere nunquam dicimus. dii enim neque
particulariter nec proxime neque materialiter neque aliqua cum
habitudine animalibus particularibus praesident, sed omnis con-
iunctio cum vaticinii organis oportet tribuatur prorsus daemonibus
iis qui valde divisi sunt, singulique singulis animalium speciebus
praeferuntur et huic suae provinciae proxime invigilant, quique or-
dinem suum sortiti sunt non usquequaque independentem et a ma-
teria liberum. vel si quis sic velit, iis daemonibus sedem talem
attribuat, per quam inter homines observari nobisque uti possint.
sedem vero hanc oportet puram esse a corporibus existimare, nullam
eam esse potest puri cum impuro contubernium, quare probabile
est mediantibus mortuorum animalium animabus connecti nobiscum
sedem illam. anima quippe ista quandam ad nos habet cognitionem
propter vitae consortium, ad daemones autem, quoniam a corpore

τῆς ζωῆς, πρὸς δαίμονας δέ, διότι σωμάτων ἀπολυθεῖσα χωριστή πως ὑπάρχει· μέση δὲ οὕσα ἀμφοτέρων ὑπηρετεῖ μὲν τῷ ἐφεστηκότι, ἐξαγγέλλει δὲ τοῖς ἔτι κατεχομένοις ἐν 3 σώματι ἅπερ ὁ ἐπιβεβηκὼς προστάττει, κοινὸν δὲ σύνδεσμον ἀμφοτέροις τούτοις πρὸς ἀλλήλους δίδωσι.

- 4 Δεῖ δὲ ἡγεῖσθαι, ὥς καὶ ἡ χρωμένη ψυχὴ τοῖς τοι- 6 οὔτοις μαντείοις οὐκ ἐπήκοος μόνον γίνεται τῆς μαντείας, ἀλλὰ καὶ συμβάλλεται τινὰ μοῖραν ἅψ' ἐαυτῆς οὐκ ὀλίγην εἰς τὴν ἀπεργασίαν αὐτῆς τὴν ἐπὶ τῶν ἔργων· καὶ 9 γὰρ συντρέπεται καὶ συνεργεῖ καὶ συμπρογινώσκει διὰ τινος συμπαθοῦς ἀνάγκης· ἐστὶ μὲν οὖν ὁ τρόπος τῆς μαντείας οὗτος τοιοῦτος πάντῃ διεστικῶς τοῦ θεοῦ καὶ 12 ἀληθινοῦ τρόπου, περὶ σμικρῶν τε καὶ ἐφημέρων πραγμάτων δυνάμενος προλέγειν, περὶ τῶν ἐν τῇ διηρημένῃ φύσει κειμένων, ὅσα ἤδη περὶ τὴν γένεσιν ἐμφέρεται, 15 νήσεις τε ἅψ' ἐαυτῶν παρέχει τοῖς δυναμένοις αὐτὰς παραδέχεσθαι, καὶ πάθη πολυειδῶς ἐμποιεῖ τοῖς πεφνυκόσιν ἐπιτηδεύειν εἰς τὸ συμπάσχειν· διὰ πάθους δὲ οὐκ ἂν 18 παραγένοιτό ποτε ἡ τελεία πρόγνωσις· αὐτὸ γὰρ μάλιστα

4. ἐπιβεβηκὼς O. 5. ἐνδίδωσι. ACD. 7. ἐπὶκοος A.
10. συμπρογινώσκει] sic A, συμπρογινώσκει O. 15. συμ-
φέρεται AC. 16. αὐτὰς] sic AC Reg., αὐτὰ O. 18. 17. δέ-
χισθαι AC Reg.

libera est et quasi separata iam existat; igitur media inter utrumque subministrat daemoni praesidenti, enuntiatque hominibus adhuc in corpore detentis mandata daemonis praefecti, adeoque vinculum mutuum inter hos nectit.

- 4 Opórtet autem considerare, quod anima eiusmodi vaticiniis utens non solum vaticinium audit accipitque, sed etiam non parum ex se ipsa confert ad executionem eius quae ad opera pertinet; haec enim commovetur et cooperatur et simul praevidet per quamdam necessariam sympathiam. huiusmodi autem vaticinii modus longissime abest a divino et vero vaticinii modo, potestque de paucis et vulgaribus rebus praedicere, de iis nempe quae in naturis particularibus iacent, versanturque adhuc circa generationem, et motus communicant iis rebus quae suscipere possunt, et passiones multifariam inferunt iis quae naturaliter ad compatiendum sunt exposita. atqui per passionem nunquam potest perfecta praecognitio contingere. quod

τὸ ἄτρεπτόν τε καὶ ἄνυλον καὶ πάντῃ καθαρὸν τῷ μέλ-
 λοντι ἐπιβάλλειν εἶωθε, τὸ δὲ συμμειγνύμενον πρὸς τὸ
 3 ἀλόγιστον καὶ σκοτεινὸν τοῦ σωματοειδοῦς καὶ ὕλικοῦ
 πληροῦται πολλῆς ἀγνωσίας· ὅθεν οὐδέποτε τὴν τοιαύ-
 την τεχνικὴν κατασκευὴν εἰς τὸ μαντεύεσθαι ἀποδέχεσθαι
 6 ἄξιον. οὐδὲ χρῆσθαι αὐτῇ ἐπὶ μεγάλης σπουδῆς δεῖ, οὐδὲ
 ἄλλω χρωμένῳ πιστευτέον ὥς ἔχοντι παρ' ἑαυτῷ σαφὲς
 καὶ γνώριμόν τι τεκμήριον τῆς ἀληθείας. τοσαῦτα δὲ
 9 καὶ περὶ τῆς τοιαύτης μαντείας ἡμῖν εἰρησθῶ.

Φέρε δὴ οὖν καὶ περὶ ἄλλου γένους ἀποριῶν ἀπο- 5
 κεκρυμμένην ἔχοντος τὴν αἰτίαν ποιησώμεθα λόγον· ὅπερ
 12 ἔχει μὲν, ὥς καὶ σὺ αὐτὸς λέγεις βιαστικὰς ἀπειλάς, με-
 ρίζεται δὲ περὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀπειλῶν πολυμερῶς· ἡ
 γὰρ τὸν οὐρανὸν προσαράξειν ἢ τὰ κρυπτά τῆς Ἰσιδος
 15 ἐκφανεῖν, ἡ τὸ ἐν ἀβύσσῳ ἀπόρρητον δεῖξειν ἢ στησεῖν

4. πληροῦται] πλη..... B. 10. φέρε D. 10. 11. ἀπο-
 κεκρυμμένην D. 14. προσαράξειν AC. || κρυπτά τῆς Ἰσιδος]
 τὰ ἀπ᾽ αὐτῆς ζωογόνα τῶν λόγων κάλλη τῆς Ἰσιδος infra 6, 7.
 15. ἀβύσσῳ] Ἀβύθῳ infra 6, 7; ἀδύτῳ Tayl. ut Porphy. ap.
 Theodoretum gr. aff. cur. p. 48 Sylb. p. 134 Gaisf; Osiridis verum
 sepulcrum Abydi positum fuisse praecipuorum Aegyptiorum erat
 opinio. Plut. de J. et O. 20. 15—p. 246, 1. στησεῖν τὴν βάριν]
 i. e. solis cursum sistere; διότι οὐδέποτε ἵσταται ὁ τοῦ ἡλίου δρό-
 μος. infra 6, 7. sol per duodecim diei et noctis horas baride cir-
 cumferri putabatur. Champollion lett. d' Eg. p. 236.

enim est immutabile immateriale et purum, id praecipue solet futurum
 assequi, quod vero cum bruto et tenebricoso corporeae et materialis
 naturae commiscetur, id quoque plurima ignorantia oppletur. hanc
 igitur artificiosam vaticinii machinam neque vaticinii legitimi no-
 mine dignam censemus, neque serio tractandam, neque alteri utenti,
 tamquam habenti aliquid perspicuum et exploratum veritatis signum,
 credendum est. et tot dicta sint de vaticinio huiusmodi.

Age vero disseramus iam de alio dubitationum genere, quarum 5
 causae obscurae sunt in hoc genere, ut ipse ais, sunt minae illae
 violentae; et respectu istarum minarum hoc varie dividitur; aliquando
 enim caelum disrumpere aliquando Isidis occulta divulgare aut arca-
 num in abyso reconditum propalare aut barin sistere aut Osiridis

τὴν βάριν, ἢ τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος διασκεδάσειν τῷ Τυφῶνι ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἀπειλεῖ ποιήσιν. τοῦτο δὲ πᾶν τὸ εἶδος τῶν λόγων οὐχ, ὥς σὺ νομίζεις, πρὸς ἥλιον ἢ 3 σελήνην ἢ τινα τῶν κατ' οὐρανὸν ἐπανατείνονται οἱ ἄνθρωποι (ἐτι γὰρ ἂν συνέβη δεινότερα ἄτοπα ὧν σὺ σχετλιάζεις), ἀλλ' ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ἐπὶ τι γένος 6 δυνάμεων ἐν τῷ κόσμῳ μεριστῶν ἄκριτον ἀλόγιστον, ὃ δέχεται μὲν ἀπ' ἄλλου λόγον καὶ κατακούει, οἰκεία δὲ συνέσει οὔτε χρῆται οὔτε τὸ ἀληθὲς καὶ ψεῦδος ἢ δυνα- 9 τὸν ἢ ἀδύνατον διακρίνει. τὸ δὲ τοιοῦτο ἀθρόως ἐπανατεινομένων τῶν ἀπειλῶν συγκινεῖται καὶ ἐκπλήττεται, ὥς ἂν οἴμαι πεφνκὸς αὐτό τε ἄγασθαι ταῖς ἐμφάσεσι, 12 καὶ τὰ ἄλλα ψυχαγωγεῖν διὰ τῆς ἐμπλήκτου καὶ ἀσταθμότητος φαντασίας.

- 6 Ἔχει δὲ ταῦτα καὶ ἄλλον τοιοῦτον λόγον. ὁ θεουρ- 15 γὸς διὰ τὴν δύναμιν τῶν ἀπορρήτων οὐκέτι ὥς ἄνθρωπος οὐδ' ὥς ἀνθρωπίνη ψυχῇ χρώμενος ἐπιτάττει τοῖς κοσμοκοῖς, ἀλλ' ὥς ἐν τῇ τῶν θεῶν τάξει προϋπάρχων 18

1—2. τὰ μέλη—τῷ Τυφῶνι] Typhonem ipsum Osiridis membra disieciisse narrant Plutarchus (de J. et O. 18) et Eusebius (pr. ev. 2, 1) 7. μεριστῶν] sic ACD, μεριστῶ O. 10. διακρίνειν B. || δὲ] δὴ AD. || τοιοῦτο] sic A, τοιοῦτον O. 15. ὁ om. O.

membra Typhoni dispergere aut simile aliquid facere minatur. sed huiusmodi verba non, quod tu arbitraris, adversus solem et lunam aut aliquem alium e caelitibus iaculantur homines (ita enim graviora quam quae tu perhorrescis evenirent absurda), sed ut in prioribus diximus, adversus quoddam in mundo divinorum potestatum genus indiscretum inconsideratum, quod accipit quidem ab alio rationem et obtemperat, per se autem nihil intelligit, nec verum aut falsum possibile aut impossibile discernit. hoc itaque genus comminationibus confertim iactatis commovetur et percellitur, ut quod et ipsum naturaliter dictis vehementioribus agitur, et alia etiam ducit trahatque per attonitam et instabilem phantasiam.

- 6 Sed et aliam explicationem haec habent. sacerdos per potestatem symbolorum arcanorum, non iam tamquam homo et humana utens anima, mundanis imperitat potentiis, sed tamquam in ipso deo-

μείζοσι τῆς καθ' ἑαυτὸν οὐσίας ἐπανατάσσει χρῆται,
οὐχ ὡς ποιήσων πάντα ἅπερ δυσχυρίζεται, ἀλλ' ἐν τῇ
3 τοιαύτῃ τῶν λόγων χρήσει διδάσκων ὅσῃν καὶ ἡλικίῃν καὶ
τίνα ἔχει τὴν δύναμιν διὰ τὴν πρὸς θεοὺς ἐνωσιν, ἣν
παρέσχευεν αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων συμβόλων ἡ γνῶσις. δύ-
6 νатаι δέ τις· καὶ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς τοσαύτην ἔχουσιν οἱ
κατὰ μέρη διηρημένοι δαίμονες, οἱ φυλάττοντες τὰ μέρη
τοῦ παντός, ἐπιμέλειαν ἥς εἰλήχασιν ἕκαστοι μερίδος καὶ
9 κηδεμονίαν, ὡς μηδὲ λόγον ἐναντίον ἀνέχεσθαι, τὴν δὲ
αἰδίων διαμονὴν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διαφυλάττειν ἀμετά-
τρεπτον. ταύτην τοίνυν ἀμετάπτωτον παρειλήφασι, διότι
12 τῶν θεῶν ἡ τάξις ἀκίνητος κατὰ τὰ αὐτὰ διαμένει· ἐν
ᾧ τοίνυν ἔχουσι τὸ εἶναι οἱ τε ἀέριοι καὶ οἱ περὶ γῆν
δαίμονες, τοῦτο οὐδὲ ἄχρις ἀκοῆς ἀνέχονται ἀπειλού-
15 μενον.

Ἡ καὶ οὕτως ἂν τις ἀποδοίῃ τὸν ἀπολογισμὸν· τῶν 7
ἀπορρήτων μυστηρίων οἱ δαίμονες ἐπιτροπέουσιν τὴν φυ-
18 λακὴν, οὕτω δὴ τοι διαφερόντως, ὡς ἐνταῦθα πρῶτως

3. 4. καὶ τίνα] διὰ τίνα CD, καὶ διὰ τίνα A. 5. παρέσχη-
κεν ACD, παρέσχευεν B. 9. κηδεμονίαν B, κηδεμονίαν D.
|| ἀνέχεσθαι] sic ACD Fesch. Reg., μὴ δέχεσθαι O. 13. γῆν]
ἦν A. 14. 15. ἀπειλάμενον AC. 18. δὴ τι ACD.

rum ordine superior existens, et proinde grandioribus quam quae hominem deceant mandatis utitur: neque tamen ac si facturus esset quae tunc fidenter pronuntiat, sed ostendit quantam et qualem et cuiusmodi habeat auctoritatem merito unionis cum diis, quam quidem unionem ei procuravit arcanorum symbolorum cognitio. potest et quis sic respondere: daemones per mundum distributi, quique custodiunt universi partes, tantam suae quippe provinciae curam agunt et sollicitudinem, ut nec verbum quidem illius saluti contrarium tolerare valeant, ut possint rerum mundanarum aeternam perseverantiam praestare et immutabilem. hanc igitur perseverantiam immotam credunt, quoniam deorum ordo immotus semper perstat. in quo igitur esse summi hi daemones aërei et terrestres habent, hoc ipsam ministrationibus invadi nequidem vel auditu sustinent.

Sed et hoc pacto possit quis haec explicare. ineffabilium ar-
canorum custodiam daemones agunt, idque adeo anxie, quoniam in

συνεχομένης τῆς ἐν τῷ παντὶ διακοσμήσεως. διὰ τοῦτο γὰρ μένει μὲν ἐν τάξει τὰ τοῦ παντὸς μόρια, διότι ἡ ἀγαθοποιὸς τοῦ Ὀσίριδος δύναμις ἀγνή καὶ ἄχραντος 3 μένει, καὶ οὐ συμμίγνυται πρὸς τὴν ἐναντίαν πλημμέλειαν καὶ ταραχήν, μένει δὲ καὶ ἡ τῶν ὄλων ζωὴ καθαρὰ καὶ ἀδιάφθορος, ἐπειδὴ τὰ ἀπόκρυφα ζωογόνα τῶν λόγων 8 κάλλη τῆς Ἰσίδος οὐ κάτεισιν εἰς τὸ φαινόμενον καὶ ὀρώμενον σῶμα. ἀκίνητα δὲ διατελεῖ πάντα καὶ αἰγενῇ, διότι οὐδέποτε ἴσταται ὁ τοῦ ἡλίου δρόμος· τέλεια δὲ 9 καὶ ὁλόκληρα διαμένει πάντα, ἐπειδὴ τὰ ἐν Ἀβύδῳ ἀπόρρητα οὐδέποτε ἀποκαλύπτεται· οἷς οὖν ἔχει τὴν σωτηρίαν τὰ ὅλα (λέγω δὲ ἐν τῷ τὰ ἀπόρρητα κεκρυμμένα αἰεὶ δια- 12 τηρεῖσθαι καὶ ἐν τῷ τὴν ἀφθεγχτον τῶν θεῶν οὐσίαν μηδέποτε τῆς ἐναντίας μεταλαμβάνειν μοίρας), τοῦτο οὐδ' ἄχρι φωνῆς ἀνεκτόν ἐστι τοῖς περιγείοις δαίμοσιν 15 ἑπακούειν ὡς ἄλλως ἔχον ἢ βέβηλον γιγνόμενον, καὶ διὰ

2. μὲν] sic AC, om. O. 3. Ὀσίριδος] ὁ γὰρ Ὀσίρις ἀγαθοποιός. Plut. de J. et O. 42. 7. φαινόμενον] φερόμενον Tayl. 8. αἰγενεῖ B. 9. τέλεια ACD. 10. Ἀβύδῳ] ἀβύσσῳ A ut supra 6, 6, ἀδύτῳ Gale not. et Tayl. 12. κεκρυμμένως A, κεκρυμμένος C. 14. μεταλαμβάνειν] sic ACD, καταλαμβάνειν O.

illis totius mundi ordo praecipue contineatur. hanc enim ob causam mundi partes in ordine permanent, quod benefica Osiridis potestas sincera permanet et incorrupta, neque contrario tumultu et errore permiscetur, permanet insuper omnium vita pura et semper incorrupta, quatenus vivificae formosaeque rationes, quae in Iside reconditae sunt, non descendunt in hoc nostris sensibus familiare corpus. porro permanent omnia immobilia et perpetuae generationis successione aeterna, quatenus nunquam impeditur solis cursus: deinde perfecta et integra permanent omnia, quamdiu quae in Abydo recondita sunt nunquam aperiantur. in quibus igitur salus universi consistit (consistit autem in eo, ut quae arcana sunt semper maneant abscondita, et secretissima deorum essentia nunquam contrariam subeat sortem) haec inquam terreni daemones, nec ad vocem usque et auditum sustinent aliter affici verbisque profanari, et propterea adver-

τοῦτο ἔχει δύνάμιν τινα πρὸς αὐτοὺς ὁ τοιοῦτος τρόπος
 τῶν λόγων· θεοῖς δὲ οὐδείς ἀπειλεῖ, οὐδ' ἐστὶ τις τοιοῦ-
 3 τος τρόπος εὐχῆς πρὸς αὐτοὺς γιγνόμενος. διόπερ παρὰ
 Χαλδαίοις, παρ' οἷς διακρίνεται καθαρὸς ὁ πρὸς μόνους
 τοὺς θεοὺς λόγος, οὐδαμοῦ ἀπειλὴ λέγεται· Αἰγύπτιοι δὲ
 6 συμμιγνύοντες ἅμα μετὰ τῶν θείων συνθημάτων καὶ τοὺς
 δαιμονίους λόγους, χρῶνται ἔστιν ὅτε καὶ ταῖς ἀπειλαῖς.
 ἔχεις δὴ καὶ τὴν περὶ τούτων ἀπόκρισιν συντόμως μὲν,
 9 μετρίως δ' ἐγῶμαι ἀποκεκαθαρμένην.

10 Τῆς δ' αὐτῆς Θεοσόφου Μούσης κακῆνα δεῖται εἰς 7, 1
 τὴν διάλυσιν τὰ ἀπορήματα· πρότερον δὴ σοι βούλομαι
 τῶν Αἰγυπτίων τὸν τρόπον τῆς θεολογίας διερμηνεύσαι·
 13 οὗτοι γὰρ τὴν φύσιν τοῦ παντὸς καὶ τὴν δημιουργίαν

1. δύνάμιν] sic AC, om. O. 4. μόνος C. 5. ἀπειλεῖν A,
 ἀπειλεῖ C. 6. συμμιγνύοντες O. || μετὰ] κατὰ O. 9. δ' ἐγ'
 ἄμα (in marg. ead. man. δέ γ' ἄμα) A, δέ γ' ἄμα D. 11. δὴ]
 δέ A. 13. οὗτος B.

sus daemones hos istiusmodi sermonis minitantis usus potestatem aliquam obtinet. diis vero nemo interminatur, nec apud illos eiusmodi obsecrationis locus ullus est. quapropter Chaldaei, apud quos distincto purusque est deorum solorum cultus, nunquam minis utuntur; Aegyptii vero, qui cum symbolis deorum permiscunt etiam ea quae ad daemones pertinent, ad minas eiusmodi aliquando deveniunt. atque ita responsionem tibi de his breviter quidem, quantum autem mihi videtur mediocriter claram dedi.

Dubitationum quae iam sequuntur solutiones, eadem opus habent divina Musa. volo autem tibi prius interpretari Aegyptiorum in re theologica morem. ii igitur ipsam universi naturam deorumque operationem imitantes, mysticarum quoque abscon-

τῶν θεῶν μιμούμενοι καὶ αὐτοὶ τῶν μυστικῶν καὶ ἀπο-
κεκρυμμένων καὶ ἀφανῶν νοήσεων εἰκόνας τινὰς διὰ συμ-
βόλων ἐκφαίνουσιν, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις τοῖς ἐμφανέσιν 3
εἰδεῖσι τοὺς ἀφανεῖς λόγους διὰ συμβόλων τρόπον τινὰ
ἀπετυπώσατο, ἡ δὲ τῶν θεῶν δημιουργία τὴν ἀλήθειαν
τῶν εἰδῶν διὰ τῶν φανερῶν εἰκόνων ὑπεγράφητο. εἰδόμε- 6
τες οὖν χαίροντα πάντα τὰ κρεῖττονα ὁμοιώσει τῶν ὑπο-
δεεστέρων καὶ βουλόμενοι αὐτὰ ἀγαθῶν οὕτω πληροῦν
διὰ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν μιμήσεως, εἰκότως καὶ αὐτοὶ 9
τὸν πρόσφορον αὐτοῖς τρόπον τῆς κεκρυμμένης ἐν τοῖς
συμβόλοις μυσταγωγίας προσφέρουσιν.

- 2 Ἄκουε δὴ οὖν καὶ σὺ κατὰ τὸν τῶν Αἰγυπτίων νοῦν 12
τὴν τῶν συμβόλων νοερὰν διερμηνεύουσιν, ἀφείς μὲν τὸ
ἀπὸ τῆς φαντασίας καὶ τῆς ἀκοῆς εἰδῶλον αὐτῶν τῶν
συμβόλων, ἐπὶ δὲ τὴν νοερὰν ἀλήθειαν ἑαυτὸν ἐπαναγα- 15
γών. ἰλὺν μὲν τοίνυν νόει τὸ σωματοειδὲς πᾶν καὶ ὑλι-
κὸν ἢ τὸ ὕψικόν καὶ γόνιμον ἢ ὅσον ἐστὶν ἐνυλον

1. 2. ἀποκεκρυμμένων D. 3. ἐκφαίνουσιν A. 4. διὰ om. D.
6. εἰδῶν] ἰδεῶν ACD. 10. αὐτοῖς] αὐτῆς CD Reg. Fesch.
|| ἐν τοῖς] αὐτοῖς C. 11. μυσταγωγίας D. || προσφέρουσιν A.
13. τὴν τῶν] sic AC, καὶ τῶν D, τὴν O. || διερμηνεύουσιν B.
15. συμβόλων] sic Gale not., συμβολικῶν O.

ditarum notionum imagines quasdam in symbolis conficiendis ostendunt, quemadmodum et ipsa natura rationes occultas in formis apparentibus quasi symbolis exprimit, et ipsa deorum operatio idearum veritatem delineat in imaginibus conspicuis. cum igitur intelligent superiora omnia delectari inferiorum conformitate, et per imitationem quam possunt maximam cupientes ista replere bonis, merito ipsi quoque religionis symbolicae rationem diis congruam adinveniunt.

- 2 Audi igitur mentem et interpretationem symbolorum ex sententia ipsorum Aegyptiorum. cave autem insideat vel phantasie vel auribus tuis rerum symbolicarum idolum, sed accinge te ad veritatem intellectu percipiendam. lutum igitur intellige omnia corporea et materialia et nutritivam genitalemque facultatem, item omnem naturae speciem materialem una cum incertis materiae fluxibus agi-

εἶδος τῆς φύσεως μετὰ τῶν ἀστάτων τῆς ὕλης φευσμάτων
 συμφερόμενον, ἢ ὅσον τὸν ποταμὸν τῆς γενέσεως χωρεῖ,
 3 καὶ αὐτὸ μετ' ἐκείνου συνιζάνον, ἢ τῶν στοιχείων καὶ
 τῶν περὶ τοῖς στοιχείοις δυνάμεων πασῶν ἀρχηγὸν αἴτιον
 ἐν πυθμένος λόγῳ προῦποκείμενον. τοιούτου δὲ ὄντος
 8 αὐτοῦ, ὁ τῆς γενέσεως καὶ φύσεως ὅλης καὶ τῶν ἐν τοῖς
 στοιχείοις δυνάμεων πασῶν αἴτιος θεός, ἅτε δὴ ὑπερέχων
 τούτων ἄνλος καὶ ἀσώματος καὶ ὑπερφυῆς ἀγέννητος τε
 9 καὶ ἀμέριστος ὅλος ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ἐν ἑαυτῷ ἀφανῆς
 προηγείται πάντων τούτων, καὶ ἐν ἑαυτῷ τὰ ὅλα περιέχει.
 καὶ διότι μὲν συνείληφε πάντα καὶ μεταδίδωσιν ἑαυτοῦ
 12 τοῖς κοσμικοῖς ὅλοις, ἐξ αὐτῶν ἀνεφάνη· διότι δ' ὑπερέχει
 τῶν ὅλων καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπερήπλωται, ἀναφαίνεται ὡς
 χωριστὸς ἐξηρημένος μετέωρος καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπερήπλω-
 15 μένος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεων τε καὶ στοιχείων.

Συμμαρτυρεῖ δὲ τούτῳ καὶ τὸ ἐξῆς σύμβολον. τὸ
 γὰρ ἐπὶ λωτῷ καθέζεσθαι ὑπεροχὴν τε ὑπὲρ τὴν ἰλὺν

3. εἰκείνου O. 9. ἀφανείς C, ἀφανείς (corr. pr. man. ἀνα-
 φανείς) D, ἀναφανείς A. 11. ἑαυτοῦ] ἑαυτῷ A. 13. καθ']
 μεθ' D. 14. 15. περηπλωμένος C. 17. καθέζεσθαι ACD.
 || ὁ ἐπὶ λωτοῦ καθήμενος epitheton est Amoris mystici. Reuven-
 letr. 1. p. 13. nonnulla Pherecydis fragmenta huc pertinere censet
 Röth, äg. Glaub. Not. 160. p. 123. 124. || ὑπὲρ τὴν ἰλὺν] sic ACD,
 καὶ τὴν ἰσχὺν O.

tatam, item quicquid est quod suscipit generationis aestum et cum
 eo coincidit, denique tum elementorum tum omnium in elementis
 potestatum causam primam et fundamentalem. ita se habet lutum;
 sed deus totius naturae et generationis potestatumque elementarium
 omnium causa his omnibus superior est, et universa in se comple-
 ctitur; est enim his praestantior immaterialis incorporeus super na-
 turam ingenitus indivisus, totus a se ipso, in se ipso absconditus.
 et quoniam in se complectitur omnia seque ipse in omnibus mundi
 partibus communicat, ex iis eluxit; quoniam vero omnibus super-
 eminet et solus super alia expanditur, per hoc ostenditur, quod sit
 separatus exemptus sublimis et per se longe explicatus super man-
 dantes potestates et elementa.

Confirmat haec etiam sequens symbolum. quod enim super lu-
 tum deus sedeat hoc obscure significat eius supra lutum eminentiam

αἰνίττεται μὴ ψάνουσαν μηδαμῶς τῆς ἰλῦος, καὶ ἡγεμονίαν νοεράν καὶ ἐμπύριον ἐπιδείκνυται· κυκλοτερῇ γὰρ πάντα ὀραῖται τὰ τοῦ λωτοῦ, καὶ τὰ ἐν τοῖς φύλλοις εἶδη 3 καὶ τὰ ἐν τοῖς καρποῖς φαινόμενα, ἥπερ δὴ μόνη κινήσει τῇ κατὰ κύκλον νοῦ ἐνέργειά ἐστι συγγενής, τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν μιᾷ τάξει καὶ καθ' ἓνα λόγον 6 ἐμφαίνουσα. αὐτὸς δὲ δὴ ὁ θεὸς ἵδρυται καθ' ἑαυτὸν καὶ ὑπὲρ τὴν τοιαύτην ἡγεμονίαν καὶ ἐνέργειαν, σεμνὸς καὶ ἅγιος ὑπερηπλωμένος καὶ μένων ἐν ἑαυτῷ, ὅπερ δὴ 9 τὸ καθ' ἑξέσθαι βούλεται σημαίνει. ὁ δ' ἐπὶ πλοίου ναυτιλλόμενος τὴν διακυβερνῶσαν τὸν κόσμον ἐπικράτειαν παρίστησιν. ὥσπερ οὖν ὁ κυβερνήτης χωριστὸς ὢν τῆς 12 νεὼς τῶν πηδαλίων αὐτῆς ἐπιβέβηκεν, οὕτω χωριστῶς ὁ ἥλιος τῶν οἰάκων τοῦ κόσμου παντὸς ἐπιβέβηκεν. καὶ καθάπερ ἄνωθεν ἐκ πρύμνης ἀπευθύνει πάντα ὁ κυβερ- 15 νήτης, ἐνδιδούς βραχεῖαν ἐξ ἑαυτοῦ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς φορᾶς, οὕτω πολὺ πρότερον ὁ θεὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς φύσεως τὰς πρωτουργοὺς αἰτίας 18 τῶν κινήσεων ἀμερίστως ἐνδίδωσι· ταῦτα δὴ οὖν καὶ ἔτι

5. τῇ] sic AC, τοῦ O. || κύκλον] sic ACD, κύκλου O.

9. ἅγιος] ὁλος A. || ὑπερηπλωμένος D. || ὅπερ] ὥσπερ O.

10. σημαίνει] συμβαίνει ABD. || πλοίου] πλεον D. 15. πρή-
μνης C. 18. πρωτουργοὺς D.

quae ne quidem tangat lutum, etiam et praesidentiam eius intellectualem denotat, et plane empyriam; omnia enim in loto circularia sunt, tum folia tum fructus, cui solae motioui circulari respondet mentis operatio, per eadem videlicet et eodem pacto ordine ratione se semper habens. deus autem ipse per se solus sedet expansus super hoc imperium et operationem, venerabilis sanctus in se ipso penitus quiescens, quod quidem sedendo significatur. ubi autem in symbolis deus tamquam navis rector est, id ostendit potentiam mundi gubernatricem. sicut enim gubernator separabilis existens a navi eius tamquam clavo adstat, eodem modo et sol mundi totius temonem regit, ipse separabilis. et quemadmodum a puppi omnia regit gubernator breve quoddam ad cursum iniiciens momentum, ita deus multo excellentius a primis naturae principiis primas motus modo

πλείονα τούτων ἐνδείκνυνται τὸ ναυτίλλεσθαι αὐτὸν ἐπὶ πλοίου.

- 3 Ἐπεὶ δὲ καὶ πᾶν μόριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶν ζώ- 3
διον καὶ πᾶσα τοῦ οὐρανοῦ φορὰ καὶ πᾶς χρόνος, καθ'
ὃν κινεῖται ὁ κόσμος, καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς ὅλοις δέ-
6 χονται ἀπὸ τοῦ ἡλίου κατιούσας δυνάμεις, τὰς μὲν συμ-
πλεκομένας αὐτοῖς τὰς δὲ τῆς συμμίξεως αὐτῶν ὑπερβη-
κυίας, παρίστησι καὶ ταύτας ὁ συμβολικὸς τρόπος τῆς ση-
9 μασίας, τὸ σχηματίζεσθαι μὲν κατὰ ζώδιον καὶ τὰς μορφὰς
ἀμείβειν καθ' ὥραν τοῖς ῥήμασι διασημαίνων, ἐνδεικνύ-
μενος δὲ τὴν ἀμετάβλητον αὐτοῦ καὶ ἐστῶσαν καὶ ἀν-
12 ἐκλείπτον καὶ ὁμοῦ πᾶσαν καὶ ἀθρόαν εἰς ὅλον τὸν κόσ-
μον δόσιν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ δεχόμενα ἄλλα ἀλλαχοῦ περὶ
τὴν ἀμέριστον δόσιν τοῦ θεοῦ φέρεται, καὶ αὐτὰ δέχεται
15 πολυειδεῖς δυνάμεις ἀπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς οἰκείας
ἐαυτῶν φορὰς, διὰ τοῦτο βούλεται μὲν ἡ συμβολικὴ δια-
δοχὴ διὰ τοῦ πληθους τῶν δοθέντων τὸν ἕνα θεὸν ἐμ-
18 φανεῖν, καὶ διὰ τῶν πολυτρόπων δυνάμεων τὴν μίαν
αὐτοῦ παριστάναι δύναμιν· διὸ καὶ φησιν αὐτὸν ἕνα εἶναι

10. ἀμείβειν O. 16. 17. διαγωγὴ Gale not.; an διδαχὴ? cf.
infra 7, 4. 17. 18. ἐμβαίνειν A, ἐμβαίνειν (corr. ἐμφανεῖν) C.

indivisibili inspirat causas. haec igitur et alia quamplurima ostenduntur per navem quam is gubernet.

Quoniam vero omnes caeli partes et omnia zodiaci signa, omnis 3
item caeli motus tempusque, secundum quod mundus ipse movetur, cuncta denique quae continentur in totis, vires a sole descendentes accipiunt, alias quidem commistas ipsis alias autem commistionem superantes, ideo has quoque symbolicus significandi modus repraesentat, solem secundum zodiaci signa figurari, et formas mutare in horas significans; interea vero demonstrat immutabilem ipsius constantem et indeficientem simulque totam per totum mundum communicationem. quoniam ea quae recipiunt dei dona indivisa, alio atque alio modo se ad eum habent, ea proinde iuxta proprium cap-
tum ab ipso sole varietatem potestatum accipiunt, propterea vult symbolica doctrina per multitudinem donorum unum deum ostendere, et per tam varias ab ipso potestates ipsius unicam nobis probare.

καὶ τὸν αὐτόν, τὰς δὲ διαμείψεις τῆς μορφῆς καὶ τοὺς μετασχηματισμοὺς ἐν τοῖς δεχομένοις ὑποτίθεται. διόπερ κατὰ ζῳδιον καὶ καθ' ὥραν μεταβάλλεσθαι αὐτόν φησιν, 3 ὡς ἐκείνων διαποικιλλομένων περὶ τὸν θεὸν κατὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ὑποδοχάς. τοιαύταις εὐχαῖς Αἰγύπτιοι πρὸς ἥλιον χρῶνται οὐκ ἐν ταῖς ἀντοψίαις μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν 6 ταῖς κοινοτέραις εὐχαῖς, αἵτινες ἔχουσι τοιοῦτον νοῦν καὶ κατὰ τοιαύτην συμβολικὴν μυσταγωγίαν τῷ θεῷ προσφέρονται· διόπερ οὐδ' ἂν ἔχοι τινὰ λόγον, εἴ τις αὐτῶν 9 προσαγάγοιτο ἀντίληψις.

- 4 Ἄ δ' ἐστὶ τούτων ἐχόμενα ἐρωτήματα πλείονος μὲν δεῖται διαδοχῆς, εἴ τις ἱκανῶς ἐπεξίλοι τῷ λόγῳ· δεῖ δ' ὅμως 12 ἐν ἀποκρίσει διὰ βραχέων τάληθές πη περὶ αὐτῶν διαπερανθῆναι. τί γὰρ βούλεται τὰ ἄσημα ὀνόματα πυνθάνη· τὰ δὲ οὐκ ἐστὶν ἄσημα ὃ σὺ νενόμικας· ἀλλ' ἡμῖν 16 μὲν ἄγνωστα ἔστω ἢ καὶ γνωστὰ ἔνια, περὶ ὧν παρεδεξάμεθα τὰς ἀναλύσεις παρὰ θεῶν, τοῖς μέντοι θεοῖς

5. αὐτοῦ] sic Gale not., αὐτοῦ O. 5. 6. πρὸς ἥλιον om. AC.
7. καινοτέραις AC, κεινοτέραις D. || ἔχουσαι O. 9. ἔχοι] sic Gale not., ἔχει D, ἔχῃ O. 10. προσάγετο A, προσάγοιτο CD. 11. μὲν om O. 12. διαδοχῆς] διδαχῆς O.
16. καὶ om. O. 17. παρὰ] περὶ ACD.

quare illum esse unum eundemque asserit, sed formarum vicissitudines et transfigurationes in suscipientibus supponit. propterea ait illum secundum zodiaci signa et in horas mutari, cum revera ipsa suscipientia variantur circa denm iuxta varias quibus eam recipiunt rationes. huiusmodi autem ad solem orationibus utuntur Aegyptii non solum in secretioribus visionibus sed etiam in precibus levioribus, quae omnes hanc habentes mentem possunt per huiusmodi symbolicam interpretationem deo accommodari: quare non facerem ex ratione, si qua a me super his adferetur apologia.

- 4 Quae autem sequuntur quaestiones maiori opus habent doctrina, si quis satis digne velit sermone explicare; oportet utcumque breviter de iis quod verum sit complecti. quaeris enim quid sibi velint nomina nihil significantia? non sunt autem prout tu existimas significatione cassa. verum sint nobis ignota quaedam vel nota,

πάντα σημαντικά ἐστὶν οὐ κατὰ ῥητὸν τρόπον, οὐδ' οἷός
 ἐστὶν ὁ διὰ τῶν φαντασιῶν παρ' ἀνθρώποις σημαντικός
 3 τε καὶ μηνυτικός, ἀλλ' ἦτοι νοερῶς κατὰ τὸν θεῖον αὐτὸν
 ἀνθρώπειον νοῦν, ἢ καὶ ἀφ' ἐγκτῶς ἢ κρείττονως καὶ
 ἀπλουστερώς καὶ κατὰ νοῦν τοῖς θεοῖς συνηνωμένον·
 6 ἀφαιρεῖν μὲν οὖν χρὴ πάσας ἐπινοίας καὶ λογικὰς διεξό-
 δους ἀπὸ τῶν θείων ὀνομάτων, ἀφαιρεῖν δὲ καὶ τὰς συμ-
 φνομένας τῆς φωνῆς πρὸς τὰ ἐν τῇ φύσει πράγματα φυ-
 9 σικὰς ἀπεικασίας. ὅπερ δὲ ἐστὶν ὁ νοερὸς καὶ θεῖος τῆς
 θείας ὁμοιότητος συμβολικὸς χαρακτήρ, τοῦτον ὑποθετέον
 ἐν τοῖς ὀνόμασι. καὶ δὴ καὶ ἄγνωστος ἡμῖν ὑπάρχει,
 12 αὐτὸ τοῦτό ἐστιν αὐτοῦ τὸ σεμνότετον· κρείττων γὰρ
 ἐστὶν ἢ ὥστε διακριθεῖσθαι εἰς γινῶσιν. ἐφ' ὧν γε μὴν
 παρειλήφαμεν τὴν ἐπιστήμην τῆς ἀναλύσεως, ἐπὶ τούτων
 15 τῆς θείας οὐσίας καὶ δυνάμεως καὶ τάξεως ἔχομεν ὅλης
 ἐν τῷ ὀνόματι τὴν εἶδῃσιν.

Καὶ ἔτι ἀθρόαν τὴν μυστικὴν καὶ ἀπόρρητον εἰκόνα

4. καὶ κρείττονως A.   5. συνηρόμενος BC, συνηνωμένος D.
 6, 7. διεξόδους A.   9. ὅπερ] sic Gale not., ὥπερ O.
 || ὁ om. ACD.   12. αὐτοῦ] αὐτῆς D. || κρείττον D.   16. εἰ-
 δεσιν D.

quorum solutiones a diis accepimus, sane omnia apud deos signifi-
 cant non per modum prolationis, nec qualis ille noster per simili-
 tudines significativus et indicans modus, sed secundum intellectum
 in nobis divinum, vel potius ineffabiliter et melius et simplicius et
 iuxta nostrum intellectum diis unitum. oportet igitur auferas omnes
 hinc cogitationes et logicos discursus, etiam et naturales illas in
 voces et res assimulationes; quicumque autem est divinus et intel-
 lectualis divinaeque similitudinis symbolicus character, hunc debo-
 mus in nominibus istis supponere; et quoties a nobis intelligi non
 potest, tunc maxime ideo est venerandus; praestantior atque est
 quam ut in nostram notitiam dividatur. iam vero quorum divino-
 rum nominum resolutionem intelligimus, in his totam habemus es-
 sentiae potentiaeque et ordinis deorum notitiam. ipso nomine com-
 prehensam.

Simul etiam mysticam et ineffabilem totamque deorum imaginem

τῶν θεῶν ἐν τῇ ψυχῇ διαφυλάττομεν, καὶ τὴν ψυχὴν δι' αὐτῶν ἀνάγομεν ἐπὶ τοὺς θεοὺς, καὶ ἀναχθεῖσαν κατὰ τὸ δυνατόν τοῖς θεοῖς συνάπτομεν· ἀλλὰ διὰ τί τῶν 3 σημαντικῶν τὰ βάρβαρα πρὸ τῶν ἐκάστῳ οἰκείων προτιμῶμεν; ἔστι δὲ καὶ τούτου μυστικὸς ὁ λόγος. διότι γὰρ τῶν ἱερῶν ἐθνῶν, ὥσπερ Αἰγυπτίων τε καὶ Ἀσσυρίων, 6 οἱ θεοὶ τὴν ὅλην διάλεκτον ἱεροπρεπῆ κατέδειξαν, διὰ τοῦτο καὶ τὰς κοινολογίας οἰόμεθα δεῖν τῇ συγγενεῖ πρὸς τοὺς θεοὺς λέξει προσφέρειν, καὶ διότι πρῶτος καὶ πα- 9 λαιός ἐστιν ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς φωνῆς, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ οἱ μαθόντες τὰ πρῶτα ὀνόματα περὶ τῶν θεῶν, μετὰ τῆς οἰκείας γλώττης αὐτὰ ξυμμίξαντες παραδεδώ- 12 κασιν ἡμῖν, ὡς οἰκείας καὶ προσφόρου πρὸς αὐτὰ ὑπαρχούσης, ἀκίνητον διατηροῦμεν δεῦρο ἀεὶ τὸν θεσμόν τῆς παραδόσεως. εἴπερ γὰρ τι τοῖς θεοῖς ἄλλο προσήκει, 15 δηλονότι καὶ τὸ αἰδῖον καὶ ἀμετάβλητον αὐτοῖς ἐστὶ συγγενές.

3. διὰ τί] διότι B. 4. ἐκάστων O. 5. διότι] διὰ τί O.
 6. ἐθνῶν] θεῶν BD. || ἀσσυρίων τε καὶ αἰγυπτίων ACD.
 8. τῇ om. A. 9. 10. παλαιότερος ACD. 17. συγγενές]
 ἀγεννές B, ἀγενές CD.

in anima conservamus, animamque per haec ad deos attollimus, elevatamque illis pro virili admovemus. sed quaeris quare inter divina significativa nomina barbara nostratibus anteponimus? est quod ratio huius rei mystica: quoniam enim sacrarum gentium, veluti Aegyptiorum et Assyriorum, totum dii sermonem sacrum iudicant, hanc ob causam colloquia nostra cum diis existimamus oportere facere iu sermone diis quasi cognito. adde quod huius sermonis modus primas fuerit et antiquissimas: denique praecipuum illud est, quod qui primo deorum nomina didicerunt, ipsi cum suo proprio sermone divina miscentes huiusmodi regulam traditionis ad nos usque transmisere immobiliter custodiendam, tamquam divinis propriam et accommodatam si quid enim aliud diis conveniat, semipiternum ipsum et immutabile diis est prae caeteris cognatum.

Ἄλλ' ὁ ἀκούων, φῆς, πρὸς τὰ σημαινόμενα ἀφορᾷ, 5
 ὥστε αὐτάρκης ἢ αὐτῇ μένουσα ἔγνωια, καὶ ὅποιον αὐτῇ
 3 ἐπάρχη τοῦνομα. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστιν οἶον σὺ προσ-
 εδόκησας· εἰ μὲν γὰρ ἦν κατὰ συνθήκην κείμενα τὰ ὀνό-
 ματα, οὐδὲν διέφερε τὰ ἕτερα ἀντὶ τῶν ἑτέρων μεταλαμ-
 6 βάνειν· εἰ δὲ τῇ φύσει συνήρτηται τῶν ὄντων, τὰ μᾶλλον
 αὐτῇ προσεικότα καὶ τοῖς θεοῖς ἔσται δήπου προσφι-
 λέστερα· ἐκ δὲ τοῦδε καταφαίνεται ὡς εὐλόγως καὶ ἡ
 9 τῶν ἱερῶν ἑθνῶν προέκκριται φωνὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀν-
 θρώπων· οὐδὲ γὰρ πάντως τὴν αὐτὴν διασώζει διάνοιαν
 μεθερμηνευόμενα τὰ ὀνόματα, ἀλλ' ἔστι τινὰ καθ' ἕκαστον
 12 ἑθνος ἰδιώματα, ἀδύνατα εἰς ἄλλο ἑθνος διὰ φωνῆς ση-
 μαίνεσθαι· ἔπειτα καὶ εἰ οἶόν τε αὐτὰ μεθερμηνεύων,
 ἀλλὰ τὴν γε δύναμιν οὐκέτι φυλάττει τὴν αὐτήν· ἔχει
 15 δὲ καὶ τὰ βάρβαρα ὀνόματα πολλὴν μὲν ἔμφρασιν πολ-
 λὴν δὲ συντομίαν, ἀμφιβολίας τε ἐλάττονος μετέσχηκε
 καὶ ποικιλίας καὶ τοῦ πλήθους τῶν λέξεων· διὰ πάντα
 18 δὲ οὖν ταῦτα συναρμόζει τοῖς κρείττουςιν.

1. φῆς] sic ACD, φωνῆς O. 5. ἀντὶ om. O. 7. ἐστὶ A,
 ἐστὶ CD. 8. 9. ἡ τῶν] ἡμῶν D. 11. καθ' ἕκαστον D.
 || post τινὰ O add. καὶ. 18. κρείττουςιν D.

Sed obliquis, qui audit nomina ad significata respicit, atque adeo 5
 sufficit si eadem sit notio substrata, quaecunque tandem vocabulum.
 non est prout tu existimas. nam si nomina essent ex humano in-
 stituto posita, nihil interesset his an illis uteris, si vero rerum
 naturae accommodata sint, sane quae huic maxime congruunt ea diis
 sunt maxime amica. ex his igitur patet sacrarum gentium sermonem
 merito caeteris esse praepositum. adde quod eandem prorsus men-
 tem non servant nomina in aliam linguam interpretata; sunt enim
 singulis gentibus quaedam idiomata, quae aliis gentibus per sua vo-
 cabula significari non possunt; et si forte possint verti, non tamen
 eandem suam potentiam conservant. adde quod barbara vocabula
 plurimam habeant emphasin et brevitatem non minorem. sed et
 ambiguitate et varietate dictionumque multitudine minus scatent. et
 per haec omnia diis sunt accommodatiora.

Ἄνελε οὖν ἐκ μεσῶν τὰς ἀποπιπτούσας τῆς ἀληθείας ὑπονοίας, ἥ ὡς Αἰγύπτιος ἢ Αἰγυπτία φωνῇ χρώμενός ἐστιν ὁ καλούμενος· ἀλλὰ μᾶλλον ἐκείνο ὑπολάμβανε, ὡς 3 Αἰγυπτίων πρώτων τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν διακληρωσαμένων, καὶ οἱ θεοὶ χαίρουσι τοῖς Αἰγυπτίων θεσμοῖς καλούμενοι· εἰ δ' αὖ γοήτων ἐστὶ ταῦτα πάντα τεχνάσ- 6 ματα, πῶς ἂν τὰ μάλιστα συνηνωμένα τοῖς θεοῖς καὶ ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς συνάπτοντα καὶ μόνον οὐχὶ τὰς ἴσας δυνάμεις ἔχοντα τοῖς κρείττοσι, φανταστικά ἂν εἴη πλάσ- 9 ματα, ὧν χωρὶς οὐδὲν ἱερατικὸν ἔργον γίνεται; ἀλλ' οὐδὲ προκαλύμματα ταῦτα διὰ τῶν ἐπιφημιζομένων τῷ θεῷ τῶν περὶ ἡμᾶς γίνεται παθῶν. οὐ γὰρ ἀφ' ὧν ἂν ἡμεῖς 12 πάθωμεν, τοῦναντίον δὲ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῖς θεοῖς ὀρμώμενοι τὰς προσφόρους αὐτοῖς λέξεις κατὰ φύσιν προσφέρωμεν· οὐδ' ἐναντίας ποιούμεθα περὶ τοῦ θείου τὰς 15 ἐννοίας ἢ αὐτὸ τῷ ὄντι διάκειται· ἀλλ' ἥπερ ἔχει φύσεως, καὶ ὡς τετυγχῆκας τῆς περὶ αὐτοῦ ἀληθείας οἱ πρῶτοι καταστησάμενοι τοὺς νόμους τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας, οὕτως 18 ἐν αὐτοῖς ἐμμένον· εἴπερ γὰρ τι τῶν ἄλλων τῶν ἱερο-

6. εἰ δ'] οὐδ' A, οἱ δ' CD. 7. πῶς γὰρ ἂν ACD. || συν-
νωμένα B. 13. δ' ἀπὸ D. 14. προσφοράς AC. 19. ἐμ-
μένον] ὅτι τὰ πάτρια ἀκίνητα δέον μάλιστα μένειν margo Fesch.

Tolle interim has tuas suspiciones quae a veritate aberrant, quasi aut Aegyptius fuerit aut Aegyptiaca lingua aliquando usus qui invocatur. illud potius arbitrare, deos ideo Aegyptiorum ritibus maxime velle se invocari, quoniam Aegyptii mortalium primi praesentiam deorum sortiti sunt. si vero, quod subianuis, haec omnia praestigatorum essent fraudes, dic quaeso, qui fieri possit ut ea quae diis quam proxime uniuntur, quaeque nos iis uniunt, quae pene deorum ipsorum potestatem in se habent, quae omnia opera sacra ita complent, ut sine illis nihil fiat, haec, inquam, ut sint phantastica figmenta? sed neque involucra haec a nostris affectibus, quos diis vulgo ipsis tribuimus, ortum suum habuere; nec enim a nobis sed a deorum proprietatibus ordientes convenientia naturaliter vocabula apud eos proferimus; neque contrarias de divine comminiscimur notiones, contra videlicet ac ipsum revera se habet; sed prout natura eius se habet, et quemadmodum veritatem de ipso consecuti

πρεπῶς νομίμων καὶ τὸ ἀμετάπτωτον αὐτοῖς συναρμόζει·
καὶ δεῖ τὰ τῶν παλαιῶν εὐχῶν, ὥσπερ ἱερὰ ἄσυλα, τη-
3 ρεῖσθαι κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως, μήτε ἀφαιροῦντάς τι
ἀπ' αὐτῶν μήτε προστιθέντας τι αὐταῖς ἀλλαχόθεν. σχε-
δὸν γὰρ καὶ τοῦτο αἴτιον νυνὶ γέγονε τοῦ πάντα ἐξίτηλα
6 καθεστηκέναι καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ τῶν εὐχῶν, διότι
μεταβαλλόμενα αἰεὶ διὰ τὴν καινοτομίαν καὶ παρανομίαν
τῶν Ἑλλήνων οὐδὲν παύεται. φύσει γὰρ Ἕλληνες εἰσι
9 νεωτεροποιοὶ καὶ ἄττοντες φέρονται πανταχῇ, οὐδὲν ἔχοντες
ἔρμα ἐν ἑαυτοῖς, οὐδ' ὅπερ ἂν δέξωνται παρὰ τινων δια-
φυλάττοντες, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὀξέως ἀφέντες πάντα κατὰ
12 τὴν ἄστατον εὐρεσιλογίαν μεταπλάττουσι· βάρβαροι δὲ
μόνιμοι τοῖς ἡθεσιν ὄντες καὶ τοῖς λόγοις βεβαίως τοῖς
αὐτοῖς ἐμμένουσι· διόπερ αὐτοὶ τέ εἰσι προσφιλεῖς τοῖς
15 θεοῖς καὶ τοὺς λόγους αὐτοῖς προσφέρουσι κεχαρισμένους·
διαμεΐβειν δὲ αὐτοὺς κατ' οὐδένα τρόπον οὐδενὶ ἀνθρώπῳ
θμιτόν ἐστι. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν τε

3. ἀφαιροῦντες B. 5. ἐξίτηλα D. 7. καινοτομίαν D.
9. ἄττοντες AC, ἄττοντας D. 11. ἀφιέντες ACD. 13. μό-
νιμοι D. || τοῖς] τῆς B.

sunt qui primi leges nobis de sanctimonia religionis tradidere, sic perseveramus in iis. si quid enim aliud in sacerdotalibus institutionibus deo congruat, sane constantia et immutabilitas praecipue. oportet etiam ritus adorationis antiquos tamquam sacra asyla semper conservare eodem et eodem modo, nihil ab iis detrahendo nihil aliunde adiiciendo. ferme namque et hoc causa extitit, quod nunc tum nomina tum preces vim suam amisere; propterea quod iamdiu susque deque permutarunt ea et adhuc permutant Graeci novatores et violatores. Graeci sane rerum novarum studiosi sunt et leves circumquaque volitant, nihil habentes in se suburras, quodque ab aliis acceperunt non possunt conservare, sed cito illud contemnunt. omniaque transformant, instabiles et vocum novarum aenepes. barbari vero ut sunt moribus graves sic et in vocabulis firmiter permanent. quamobrem et ipsi sunt diis accepti et sermones iis gratos adferunt, quos quidem permutare nulli hominum apud eos fas est

ἀφθέγκτων καὶ τῶν βαρβάρων μὲν καλουμένων ἱεροπρε-
πῶν δὲ ὄντων πρὸς σε ἀποκρινόμεθα.

8, 1 Τούτων δὲ ἀποστάς, ὡς φῆς, βούλει σοι δηλωθῆναι, 3
τί τὸ πρῶτον αἷτιον ἡγούνται εἶναι Αἰγύπτιοι, πότερον
νοῦν ἢ ὑπὲρ νοῦν, καὶ μόνον ἢ μετ' ἄλλου ἢ ἄλλων, καὶ
πότερον ἀσώματον ἢ σωματικόν, καὶ εἰ τῷ δημιουργῷ 6
τὰ αὐτὰ ἢ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ, καὶ εἰ ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα
ἢ ἐκ πολλῶν, καὶ εἰ ὕλην ἴσασιν ἢ σωματοποιᾷ πρῶτα,
καὶ ἀγέννητον ὕλην ἢ γεννητήν; 9

Ἐγὼ δὴ σοι πρῶτον ἐρῶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐν τε
γράμμασι τῶν ἀρχαίων ἱερογραμματέων πολλαὶ καὶ ποι-
κίλαι δόξαι περὶ τούτων φέρονται, καὶ παρὰ τοῖς ἔτι ζῶσι 12
τῶν σοφῶν τὰ μεγάλα οὐχ ἀπλῶς ὁ λόγος παραδίδοται.
λέγω δὴ οὖν ὡς πολλῶν οὐσιῶν ὑπαρχουσῶν καὶ τούτων
διαφερουσῶν ἀμπληθεις, πολλαὶ παρεδόθησαν αὐτῶν καὶ 15
ἀρχαὶ διαφόρους ἔχουσαι τάξεις, ἄλλαι παρ' ἄλλοις τῶν
παλαιῶν ἱερῶν· τὰς μὲν οὖν ὅλας Ἐρμῆς ἐν ταῖς δις-

2. δὲ] τε O. 3. ἀποστάς om. D. 4. 5. πότερον οὖν ἢ A.
8. σώματα ποιᾷ AD. 12. παρὰ] περὶ ABCD. 14. δι']
δι' D. 16. διαφόρως CD.

tot tibi igitur respondimus super nominibus, quae licet inexplicabilia sint et barbara vocentur, sacris tamen rite conveniunt.

1 His derelictis postulas tibi ostendi, quidnam Aegyptii primam causam esse censeant, utrum intellectum an aliquid supra, utrum solum aliquid an cum alio vel aliis, et utrum incorporeum an corporeum, deinde utrum sit idem cum mundi opifice an superius opifice, praeterea an ex uno omnia an ex pluribus amplius, an materiam primam agnoscant an corpora qualia, denique materiam ingentam an genitam ponant?

Ego vero causam prius tibi dicam, ob quam tum sacri et antiqui Aegyptiorum scriptores de his varia tradiderint, tum etiam cur qui hodie vivunt caetera quidem sapientes non eadem de his loquantur. dico igitur, multae cum sint in universo essentiae eaeque inter se valde diversae, multa quoque earum principia diversos habentia ordines tradita fuisse, et ab aliis sacerdotibus alia. principia

- μυρίαις βίβλοις, ὡς Σέλευκος ἀπεγράφατο, ἢ ταῖς τρι-
 3 μύριαις τε καὶ ἑξακισχιλίαις καὶ πεντακοσίαις καὶ εἴκοσι
 τῶν κατὰ μέρος οὐσιῶν ἄλλοι ἄλλας διαβάλλοντες τῶν
 παλαιῶν πολλαχοῦ διερμηνεύουσι. δεῖ δὲ τάληθές περὶ
 6 πασῶν ἀνευρεθῆναι, συντόμως τε αὐτό σοι κατὰ τὸ δυ-
 νατὸν διερμηνεύσαι. καὶ πρῶτον μὲν ὁ πρῶτον ἡρώτησας
 περὶ τούτου ἄκουε.
- 9 Πρὸ τῶν ὄντως ὄντων καὶ τῶν ὄλων ἀρχῶν ἐστὶ 2
 θεὸς εἷς, πρότερος καὶ τοῦ πρῶτου θεοῦ καὶ βασιλέως,
 ἀκίνητος ἐν μονότητι τῆς ἑαυτοῦ ἐνότητος μένων. οὔτε
 12 γὰρ νοητὸν αὐτῷ ἐπιπλέκεται οὔτε ἄλλο τι· παράδειγμα
 δὲ ἰδρυται τοῦ αὐτοπάτορος αὐτογόνου καὶ μονοπάτορος
 θεοῦ τοῦ ὄντως ἀγαθοῦ. μείζον γὰρ τι καὶ πρῶτον καὶ

1. ὡς Σέλευκος] „Isto nomine plures veniunt. sacerdos hic fuisse videtur ex hoc loco. et Porphyrius II. [c. 55] de abst. Seleucum theologum commemorat; Suidas ait Seleucum Alexandrinum scripsisse περὶ θεῶν βιβλία 6. credo Mercuriales in epitomen redegit.“ Gale not.
 1. 2. τρισμύριας] numerum 36525 non ad libros Hermeticos sed ad chronologiam pertinere patet ex Vetere Chronico apud Syncellum 1, 97 Dind. viginti et quinque periodi Sothiacae illum numerum conficiunt. $1461 \times 25 = 36525$. cf. Boeckh Manetho p. 17.
 3. Μινεθὺς AC, Meneteus, Ficinus. 4. διαλαβόντες Gale not.
 5. δε] δὴ A. 10. πρότερος] sic A, πρῶτιος BCD et margo A, πρῶτος O. 14. ὄντος C.

quidem universalia Hermes ipse tradidit duabus voluminum myria- 2
 dibus, ut narrat Seleucus, vel ut Manetho, librorum sex chiliadibus
 quingentis et viginti quinque supra tres myriadas perfectissime de-
 monstravit. propria vero particularium essentialium principia vete-
 rum alii alia sibi desumentes varie explicuerunt. oportet autem in
 omnibus veritatem investigare, eamque pro virili tibi breviter inter-
 pretari, et de quo primum interrogabas de eo primum audi.

Ante eas res quae vere sunt et ante principia universalium est
 deus unus, prior etiam primo deo et rege; est ille immobilis in so-
 litudine suae unitatis permanens; neque enim intellectuale ei immi-
 scetur neque aliquid aliud; estque exemplar ipsius qui est sui pater
 et de se genitus et unipater deus et vere bonus. est enim maius

πηγὴ τῶν πάντων καὶ πυθμὴν τῶν νοουμένων πρώτων
ιδεῶν ὄντων· ἀπὸ δὲ τοῦ ἐνός τούτου ὁ αὐτάρχης θεὸς
ἐαυτὸν ἐξέλαμψε, διὸ καὶ αὐτοπάτωρ καὶ αὐτάρχης. ἀρχὴ 3
γὰρ οὗτος καὶ θεὸς θεῶν, μονὰς ἐκ τοῦ ἐνός, προούσιος
καὶ ἀρχὴ τῆς οὐσίας. ἀπ' αὐτοῦ γὰρ ἡ οὐσιότης καὶ ἡ
οὐσία, διὸ καὶ οὐσιοπάτωρ καλεῖται· αὐτὸς γὰρ τὸ προ- 6
όντως ὄν ἐστι, τῶν νοητῶν ἀρχή, διὸ καὶ νοητάρχης προσ-
αγορεύεται· αὐταὶ μὲν οὖν εἰσὶν ἀρχαὶ πρεσβύταται πάν-
των, ὥς Ἑρμῆς πρὸ τῶν αἰθερίων καὶ ἐμπυρίων θεῶν 9
προτάττει καὶ τῶν ἐπουρανίων· ἑκατὸν μὲν περὶ τῆς ἱστο-
ρίας τῶν ἐμπυρίων καὶ ἰσαριθμὰ τούτοις περὶ τῶν αἰθε-
ρίων συγγράμματα παραδούς, χίλια δὲ περὶ τῶν ἐπου- 12
ρανίων.

3 Κατ' ἄλλην δὲ τάξιν προτάττει θεὸν τὸν Ἑμῆφ τῶν

2. ιδεῶν] sic ACD, ειδῶν B, ειδῶν O. || δὲ] δὴ AD. 3. αὐ-
τάρχης D. 6—7. διὸ καὶ οὐσιοπάτωρ—ἀρχή om. O. 6. τὸ]
sic AD, τε C Fesch., om. Reg. 6. 7. προόντως] sic ACD Fesch.
πρὸ ὄντος Reg. 7. ὄν] sic ACD Reg., om. Fesch. || ἔστι] sic
ACD Fesch., om. Reg. et ponit post νοητῶν. 10—12. ἑκατὸν
—χίλια] hi librorum Hermeticorum numeri non nisi hoc loco memo-
rantur. quadraginta et duos libros Hermeticos valde necessarios
recenset Clem. Al. Strom. 6. p. 269 Sylb. 10. ἑκατῶν A.
14. προτάττει] sic Gale not., προστάττει O. || Ἑμῆφ] hoc tan-
tum loco memoratur; i. q. Κνήφ vel Καμήφης Gale not. p. 301;
„generally supposed to be a mistake for Κνεφ (Neph)“ VWilkinson
M. et C. 4, 216 not. „Emphe“ Champ. gramm. hierogl. p. 111;

quid et prius, fons omnium et radix intelligibilium idearum prima-
rum entium. ab hoc autem uno deus per se sufficiens se ipse ex-
plicuit, proinde est sui- pater et sibi- sufficiens. est enim hic et
principium et deus deorum, unitas ex uno, superessentialis et essen-
tiae principium; nam ab eo fluit entitas et essentia, et propterea
pater essentiae vocatur: ipse enim ens est ante ens, et rerum intel-
ligibilium principium, quare noetarcha dicitur. haec igitur sunt
principia omnium antiquissima, quae Hermes supra deos aethereos
et empyreos et caelestes constituit, et de historia deorum empyreo-
rum libros composuit centum, totidemque de aethereis, de caelesti-
bus vero mille.

3 Secundum vero alium ordinem deum Emeph tamquam ducem

ἐποικρανίων θεῶν ἡγούμενον, ὃν φησι νοῦν εἶναι αὐτὸν
 ἐαυτὸν νοοῦντα καὶ τὰς νοήσεις εἰς ἐαυτὸν ἐπιστρέφοντα·
 3 τούτου δὲ τὸ ἐν ἀμερὲς καὶ ὃ φησι πρῶτον μαίεμα προ-
 τάττει, ὃν καὶ Εἰκτῶν ἐπονομάζει· ἐν ᾧ δὴ τὸ πρῶτόν
 ἐστὶ νοοῦν καὶ τὸ πρῶτον νοητόν, ὃ δὴ καὶ διὰ σιγῆς
 6 μόνῃς θεραπεύεται. ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἐμφανῶν δη-
 μιουργίας ἄλλοι προεστήκασιν ἡγεμόνες. ὁ γὰρ δημιουρ-
 γικὸς νοῦς καὶ τῆς ἀληθείας προστάτης καὶ σοφίας, ἐρ-
 9 χόμενος μὲν ἐπὶ γένεσιν, καὶ τὴν ἀφανῆ τῶν κεκαρυμμένων
 λόγων δύναμιν εἰς φῶς ἄγων, Ἀμοῦν κατὰ τὴν τῶν Αἰ-
 γυπτίων γλῶσσαν λέγεται, συντελῶν δὲ ἀψευδῶς ἕκαστα
 12 καὶ τεχνικῶς μετ' ἀληθείας Φθά (Ἕλληνες δὲ εἰς Ἥφαι-

„the deity named in the hieroglyphical texts Meni or Moui, light and reason, personified the intellectual power of the sun, and frequently appeared under the name of Emphē, i. e. the leader of the heaven, apparently the Emeph of Jamblicus.“ Birch in Arundale and Bonomi Gallery of Eg. Antiqu. p. 22.

3. μαίεμα] sic Gale not., μάγευμα O, μαγείον Rōth ägypt. Glaub. Not. 107. p. 63. 4. ὃν καὶ Εἰκτῶν ἐπονομάζει post ἐπιστρέφοντα v. 2 ponit Rōth l. 1. || Εἰκτῶν] εἰκτων C, Ichton margo D, ichthon Ficinus; Ich-tho, spiritus universi vel mundi. Jablonski Panth. 1, 4, 6. Opusc. 1, 64. Hikto, imperator mundi, παντοκράτωρ. Rōth l. 1. p. 61. 63; in inscriptionibus hieroglyphicis hoc nomen non occurrit. 5. νοοῦν] νοῦν D. 6. 7. δημιουργίαν B. 8. σοφία CD Reg. 8. 9. ἐρχόμενος D. 10. Ἀμοῦν scripsi; ἄμοῦν ACD Reg. Ἀμῶν O, Amun margo D; hieroglyphice AMuN. 12. Φθά] φασὶν Φθά A, φασὶν BCD, Vulcanus Φθάς margo D; hieroglyphice PTaH.

diis caelestibus praeponit. sit hunc esse mestem se ipsam intelligentem et alias intellectiones ad se convertentem. ante hunc ponit unum impartibile quod etiam primum partum appellat et Eicton. in quo primum quod intelligit et intelligitur reperitur, quodque solo silentio colitur. praeter hos rerum apparentium officio alii praesunt duces. opifex quippe aens qui et veritatis custos et sapientiae, quatenus ad generationem descendit, et incognitam rationum latentium vim producit in lucem, lingua Aegyptiaca dicitur Amun, quatenus vero perficit omnia summa cum veritate et arte, vocant

στον μεταλαμβάνουσι τὸν Φθὰ τῷ τεχνικῷ μόνον προσβάλλοντες), ἀγαθῶν δὲ ποιητικὸς ὢν Ὅσιρις κέκληται, καὶ ἄλλας δι' ἄλλας δυνάμεις τε καὶ ἐνεργείας ἐπωνυμίας ἔχει. 3

Ἔστι δὴ οὖν καὶ ἄλλη τις ἡγεμονία παρ' αὐτοῖς τῶν περὶ γένεσιν ὅλων στοιχείων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς δυνάμεων, τεττάρων μὲν ἀρσενικῶν τεττάρων δὲ θηλυκῶν, 6 ἥντινα ἀπονέμουσιν ἡλίῳ· καὶ ἄλλη τῆς φύσεως ὅλης τῆς περὶ γένεσιν ἀρχή, ἥντινα σελήνῃ διδόασι. κατὰ μέρη τε διαλαμβάνοντες τὸν οὐρανὸν εἰς δύο μοίρας ἢ τέτταρας 9 ἢ δώδεκα ἢ ἕξ καὶ τριάκοντα ἢ διπλασίας τούτων ἢ ἄλλως ὅπως οὖν αὐτὰς διαιροῦντες, ἡγεμονίας καὶ τούτων προτάττουσι πλείονας ἢ ἐλάττονας, πᾶσι δὲ αὐτὸν ὑπερ- 12 ἔχοντα αὐτῶν ἓνα προτιθέασι. καὶ οὕτως ἄνωθεν ἄχρι

2. ποιητικοὶ C. 5. ὅλως B. 6. τεττάρων—θηλυκῶν] ad mentem Rōthii (äg. Glaub. Not. 185. p. 166 et Not. p. 234 a. pag. 199) quattuor mares sunt hi: Mui, Osiris, Arueris (Horus), Typhon-Set (Ombte-Typhon); quattuor feminae hae: Taphne, Isis, Anath, Nephthys. ad mentem Lepsius (über die Götter der vier Elemente. 1856. p. 188) quattuor elementa hic indicantur, quae singula teste Seneca (nat. quaest. 3, 14) in marem et feminam divisa, ab Aegyptiis ad radices *mu he ka pi* referuntur. || ἀρσενικῶν ACD. 8. ἀρχῆς O. || κατὰ καὶ τὰ C, καὶ τὰ μὲν κατὰ Reg. Fesch. 9—10. δύο—διπλασίας τούτων] duo hemisphaeria, quattuor caeli partes, duodecim zodiaci signa, triginta sex decanos, et septuaginta duo quinum graduum sectiones hic indicari monet Rōth. äg. Gl. Not. 252 pag. 216. 10—11. ἢ ἄλλως—καὶ τούτων om. O. 12. πᾶσι] πάλιν A.

eum Phtha (Graeci vero hunc Phtha nominant Vulcanum, artem in eo solam considerantes), quatenus autem beneficus est dicitur Osiris, aliasque denominationes propter alias potestates habet.

Est et alius principatus apud illos super elementa tota in generatione posita virtutesque eorum, nam quattuor masculae totidemque femininae sunt; hunc soli tribuunt. item alius principatus super naturam omnem in generatione versantem, quem lunae assignant. dividentes vero caelum in partes duas vel quattuor vel duodecim vel sex atque triginta vel harum duplas vel aliter quomodocunque, duces his praeficiunt aut plures aut pauciores: denique his omnibus

τῶν τελευταίων ἢ περὶ τῶν ἀρχῶν Αἰγυπτίοις πραγματεία
 ἀφ' ἐνὸς ἄρχεται, καὶ πρόεισιν εἰς πλῆθος τῶν πολλῶν
 3 αὐτοῖς ὑφ' ἐνὸς διακυβερνωμένων, καὶ πανταχοῦ τῆς ἀορίσ-
 του φύσεως ἐπικρατουμένης ὑπὸ τινος ὠρισμένου μέτρου
 καὶ τῆς ἀνωτάτω ἐνιαίας πάντων αἰτίας. ὕλην δὲ παρ-
 6 ἤγαγεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῆς οὐσιώτητος ὑποσχισθείσης ὑλό-
 τητος, ἣν παραλαβὼν ὁ δημιουργὸς ζωτικὴν οὖσαν τὰς
 ἀπλᾶς καὶ ἀπαθεῖς σφαίρας ἀπ' αὐτῆς ἐδημιούργησε, τὸ
 9 δὲ ἔσχατον αὐτῆς εἰς τὰ γεννητὰ καὶ φθαρτὰ σώματα
 διεκόσμησε.

Διευκρινηθέντων δὴ οὖν τούτων οὕτως, καὶ τῶν ἐν 4
 12 τοῖς συγγράμμασιν, οἷς λέγεις περιτετυχηκέαι, σαφὴς ἐστὶν
 ἡ διάλυσις· τὰ μὲν γὰρ φερόμενα ὡς Ἑρμοῦ Ἑρμαϊκὰς
 περιέχει δόξας, εἰ καὶ τῇ τῶν φιλοσόφων γλώττῃ πολλὰκις
 15 χρῆται· μετατέγραπται γὰρ ἀπὸ τῆς Αἰγυπτίας γλώττης
 ὑπ' ἀνδρῶν φιλοσοφίας οὐκ ἀπείρως ἐχόντων. Χαιρήμων

3. διακυβερνωμένων A. || τῆς] τοῦ O. 5. 6. παρήγαγον C.
 16. Χαιρήμων] χαιρή μὴν C „reperi in meo Χαιρήμην“ Gale not.
 haud dubie hic idem est Chaeremon Stoicus, quem Porphyrius (de
 abst. 4, 8) vocat virum veritatis studiosum et accuratum, Hierony-
 mus (2 adv. Jovin. 13) virum eloquentissimum, Tzetzes (Chil. 5, 6)
 sacrorum scribam, qui teste Suida hieroglyphica conscripsit; alius
 esse videtur Chaeremon, Aelii Galli comes, a Strabone (p. 806) vile
 habitus, quippe qui rerum aegyptiacarum scientiam profitebatur, sed
 ob inscitiam et arrogantiam fere plurimum deridebatur.

unum praeficiunt qui omnibus superior sit. atque ita Aegyptiorum
 doctrina de principiis desuper ad inferiora progrediens ab uno in-
 cipit, et desinit in multitudinem unius imperio gubernatam, et prorsus
 omnis indeterminata in se natura definitur et continetur aliquo
 certo termino, hoc est a suprema illa uniente omnia causa. mate-
 riam quod attinet deus eam produxit dividendo materialitatem ab
 essentialitate; hanc materiam opifex deus accipiens vitalem ex ea
 simplices incorruptibilesque sphaeras fabricavit, ipsius vero quod
 erat postremum ad corpora generabilia et corruptibilia facienda
 transtulit.

His ita distincte traditis facilis est solutio dubiorum quae tu 4
 reperisti in libris quos dicis te vidisse. nam scripta quae sub Her-
 metis nomine circumferantur, continent quidem Hermetis opiniones,

δὲ καὶ εἰ τινες ἄλλοι τῶν περὶ τὸν κόσμον ἄπτονται πρώ-
των αἰτίων, τὰς τελευταίας ἀρχὰς ἐξηγοῦνται· ὅσοι τε
τοὺς πλανήτας καὶ τὸν ζωδιακὸν τοὺς τε δεκανοὺς καὶ 3
ἁροσκοποὺς καὶ τοὺς λεγομένους κραταιοὺς καὶ ἡγεμόνας
παραδιδόασιν, τὰς μεριστὰς τῶν ἀρχῶν διανομὰς ἀνακαί-
νουσι. τὰ τε ἐν τοῖς Σαλμεσχινιακοῖς μέρος τι βραχύ- 6
τατον περιέχει τῶν Ἑρμαϊκῶν διατάξεων· καὶ τὰ περὶ
ἀστέρων ἢ φάσεων ἢ κρύψεων, ἢ σελήνης αὐξήσεων ἢ
μειώσεων ἐν τοῖς ἐσχάτοις εἶχε τὴν παρ' Αἰγυπτίους αἰτιο- 9
λογίαν. φυσικά τε οὐ λέγουσιν εἶναι πάντα Αἰγύπτιοι,
ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ζωὴν καὶ τὴν νοεράν ἀπὸ τῆς
φύσεως διακρίνουσιν οὐκ ἐπὶ τοῦ παντὸς μόνον ἀλλὰ καὶ 12

1. οἵτινες ACD. 2. post αἰτίων A addit εἰ. 3. δεκανοὺς] triginta sex decanos, a Firmico et Hephaestione memoratos, ex inscriptionibus hieroglyphicis restituit Lepsius. Chronol. 1. p. 71. 4. τοὺς λεγομένους κραταιοὺς] Cabiros hic indicari censet Rôth. äg. Glaub. Not. 159. p. 118. 5. παραδίδωσι O. || post παραδιδόασιν A add. εἰ. 6. Σαλμεσχινιακοῖς] sic BC et Hephaestio apud Salmasium de annis clim. 605, μεσχινιακοῖς (add. prima man. in marg. σαρ) D, σαλαμινιακοῖς A, σαλμενισχιακοῖς codices in Galei notis citati, ἀλμενικιακοῖς margo B, Ἀλμενισχιακοῖς Gale not., Ἀλμενικιακοῖς O cum Porphyrio apud Eusebium pr. ev. 3, 4, 1. p. 102 Hein., in salminiaciis, Ficinus; de etymo aegyptiaco huius vocis a Jablonskii sollertia praetermissae nil constat. Salmasius l. l. persicam esse vocem perhibet, ab Arabibus mutatam in Almanach. cf. etiam Salmas. prolegom. ad Solinum.

licet lingua saepe utantur Graecorum philosophorum, nam a viris philosophiae peritis translata sunt ex lingua Aegyptiaca. Chaeremon sane et quotquot alii tangunt causas rerum mundanarum primas, principatus infimos describunt: qui vero de planetis zodiaco decanis horoscopis et potentibus stellis et ducibus tractant, particulares principatuum divisiones ostendunt. porro quae habentur in Salmeschiniaciis partem exiguum constitutionum Hermeticarum continent. denique quae de stellarum ortu et occasu, quae de lunae incrementis et detrimentis feruntur, in postremis tractantur ab Aegyptiis, causarumque assignationem habent. sed nec omnia Aegyptii naturalia esse dicunt, nam vitam animalem et intellectualem a naturali discernunt non solum in mundo sed etiam in nobis: mentem et rationem

ἐφ' ἡμῶν· νοῦν τε καὶ λόγον προστιθάμενοι καθ' ἐαυ-
 τοὺς ὄντας, οὕτως δημιουργεῖσθαι φασὶ τὰ γινόμενα·
 3 προπάτορά τε τῶν ἐν γενέσει δημιουργὸν προτάττους,
 καὶ τὴν πρὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ ζωτικὴν
 δύναμιν γινώσκουσι· καθαρὸν τε νοῦν ὑπὲρ τὸν κόσμον
 6 προτιθέασι, καὶ ἓνα ἀμέριστον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, καὶ
 διηρημένον ἐπὶ πάσας τὰς σφαίρας ἕτερον. καὶ ταῦτα
 αὐτὸς λόγῳ ψιλῷ θεωροῦσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἱερατικῆς
 9 θεωργίας ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα καὶ καθολικώ-
 τερα καὶ τῆς εἰμαρμένης ὑπερκείμενα παραγγέλλουσι πρὸς
 τὸν θεὸν καὶ δημιουργόν, μήτε ὕλην προσποιουμένους
 12 μήτε ἄλλο τι προσπαραλαμβάνοντας ἢ μόνον καιροῦ
 παρατήρησιν.

Ὑψηλίστατο δὲ καὶ ταύτην τὴν ὁδὸν Ἑρμῆς· ἡμέ- 5
 15 νευσε δὲ Βίτυς προφήτης Ἀμμωνι βασιλεῖ ἐν αὐτοῖς

5. γινώσκουσι] sic AD, γινώσκουσι O. 8. οὐδὲ] sic A,
 οὐδ' ὅλως O. || λόγῳ ψιλῳ] sic A, ψιλῳ λόγῳ O, ψιλῳ BCD
 Fesch. Reg., ἰσως· φιλοθεωροῦσι margo B, cf. Creuser Symb. 2,
 270. ed. tert. || διὰ] ἐπὶ ACD. 9. ὑψηλότερα D. 10. παρ-
 αγγέλλουσι A. 15. Βίτυς προφήτης] bitis, Ficinus. Bitys libro-
 rum Hermeticonum interpres alioquin ignotus infra 10, 7 recurrit.
 regem Aegypti antiquissimum Bitem, ab Eusebio armeno (1, 200 ed.
 Aucher) memoratum, eundem quam nostrum esse censet Bunsenius.
 Aeg. Sielle 1, 102; 5, 220—224. || Ἀμμωνι βασιλεῖ] inter reges
 Aegypti recensetur Ἀμμὼν ἡμίθεος. Afric. ex Maneth. apud Syn-
 cellum p. 19 P; 1, 33 Dind. cf. Mercurii Trism. Poemand. p. 89
 ed. Turneb. ubi legitur ὄροι Ἀσκληπιοῦ πρὸς Ἀμμωνα βασιλέα.
 || Ἀμμωνι A.

per se existere credunt, et sic cuncta fieri existimant. atque eorum
 quae sunt in genesi primum et praecipuum patrem affirmant esse
 opificem. quinetiam vim vitalem tum supra caelos tum in caelis
 agnoscunt: item parum intellectum collocant supra mundum, et
 unum impartibilem in toto mundo, et alium per omnes sphaeras dis-
 tributum. neque sola ratione haec speculantur, sed etiam per reli-
 giosas operationes hortantur adscendere ad superiora universaliora
 et ad ea quae supra fatum, nempe ad deum ipsum opificem, neque
 materiam adfectantes, nec aliud quidquam praeter opportuni tem-
 poris observantiam afferentes.

Hermes autem etiam hanc ad superiora viam docuit eamque 5
 Bitys propheta inventam in sacraliis ad Sain in Aegypto hierogly-

εἰρὼν ἀναγεγραμμένην ἐν ἱερογλυφικοῖς γράμμασι κατὰ
Σάιν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ· τό τε τοῦ θεοῦ ὄνομα παρέδωκε
τὸ διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ 3
περὶ τῶν αὐτῶν συντάξεις, ὥστε οὐκ ὀρθῶς μοι δοκεῖς
πάντα ἐπὶ φυσικὰ ἀνάγειν αἰτία τὰ παρ' Αἰγυπτίους.
εἰσὶ τε γὰρ ἀρχαὶ παρ' αὐτοῖς πλείονες καὶ περὶ πλειόνων 6
οὐσιῶν, ὑπερκόσμιοι τε δυνάμεις αἷς καὶ διὰ τῆς ἱερατικῆς
ἀγιστείας ἐθεράπευσαν. ἐμοὶ μὲν οὖν κοινὰς ταῦτα δοκεῖ
παρέχεσθαι ἀφορμὰς εἰς τὴν διάλυσιν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα 9
ἐπιζητουμένων ὅλων. ἀλλ' ἐπεὶ δεῖ μηδὲν ἀνεξέταστον
αὐτῶν παραλιπεῖν, προστιθώμεθα καὶ τοῖτοις τοῖς προ-
βλήμασι, περικρούσωμέν τε αὐτὰ πανταχόθεν, ἵν' εἰδῶμεν 12
ὅπη σαθρόν τι διαδοξάζει.

- 6 Ἀέγεις τοίνυν ὡς Αἰγυπτίων οἱ πλείους καὶ τὸ ἐφ'
ἡμῖν ἐκ τῆς τῶν ἀστέρων ἀνήψαν κινήσεως. τὸ δὲ πῶς 15
ἔχει δεῖ διὰ πλειόνων ἀπὸ τῶν Ἑρμαϊκῶν σοι νοημάτων

2. Σάιν] σών C. 3. τὸ διῆκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου] similiter
apud Plutarchum de J. et O. 40. legitur τὸ δὲ δεκτικὸν (πνεῦμα)
Ἀμμωνια, Δήμητραν δὲ καὶ Κόρην τὸ διὰ τῆς γῆς καὶ τῶν κατ'
πάν διῆκον. 4. περὶ τῶν] sic AC Reg., περὶ O. 6. τε]
sic AC, om. O. 10. ἐπιζητημένων B, ἐπεζητημένων ACD.
|| δεῖ] δὴ D. 11. προσιστώμεθα ACD. 15. αἴρων (corr.
ἀστέρων) CD.

phicis scriptam regi Ammoni exposuit; ut et tradidit, dei nomen
significare id quod totum mundum pervadit. sed et aliae multae
sunt earundem rerum ordinationes, adeo ut mihi videaris minus recte
omnia Aegyptiorum scita ad causas naturales revocare. sunt enim
apud eos principia plura et quidem super plures essentias, sunt et
potestates supermundanae quas re sacra colebant. et haec mihi
quidem videntur ostendere universalem quandam rationem ad omnia
quae sequuntur dubia expedienda: sed quoniam horum nihil imper-
vestigatum oportet praetermittere, addamus ea his problematis, et
undequaque contundamus, ut videamus siquid minus sane opinatus
fueris.

- 6 Dicis igitur esse communem Aegyptiorum sententiam quod li-
berum arbitrium pendeat a motu astrorum. hoc autem quomodo se
habet oportet tibi pluribus explicare ex Hermetis opinionibus. homo

διεργηνεῦσαι. δύο γὰρ ἔχει ψυχάς, ὡς ταῦτά φησι τὰ
 γράμματα, ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἡ μὲν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πρῶ-
 3 του νοητοῦ, μετέχουσα καὶ τῆς τοῦ δημιουργοῦ δυνάμεως,
 ἡ δὲ ἐνδιδομένη ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων περιφορᾶς, εἰς ἣν
 ἐπεισέρπει ἡ θεωπτικὴ ψυχὴ· τούτων δὴ οὕτως ἐχόντων
 6 ἡ μὲν ἀπὸ τῶν κόσμων εἰς ἡμᾶς καθήκουσα ψυχὴ ταῖς
 περιόδοις συνακολουθεῖ τῶν κόσμων, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ
 νοητῶς παρούσα τῆς γενεσιουργοῦ κυκλήσεως ὑπερέχει,
 9 καὶ κατ' αὐτὴν ἥ τε λύσις γίνεται τῆς εἰμαρμένης καὶ ἡ
 πρὸς τοὺς νοητοὺς θεοὺς ἀνοδος, θεωργία τε ὅση πρὸς
 τὸ ἀγέννητον ἀνάγεται, κατὰ τὴν τοιαύτην ζωὴν ἀπο-
 12 τελεῖται.

Οὐκέτι δὴ οὖν, ὃ σὺ ἀπορεῖς, δεσμοῖς ἀλάντοις ἀνάγκης 7
 ἣν εἰμαρμένην καλοῦμεν ἐνδέδεται πάντα· ἔχει γὰρ ἀρ-
 15 χὴν οἰκείαν ἡ ψυχὴ τῆς εἰς τὸ νοητὸν περιαγωγῆς, καὶ
 τῆς ἀποστάσεως μὲν ἀπὸ τῶν γιγνομένων, ἐπὶ δὲ τὸ ὄν
 καὶ τὸ θεῖον συναφῆς. οὐδ' αὐτοῖς θεοῖς τὴν εἰμαρμένην
 18 ἀνήψαμεν, οὕς ὡς λυτῆρας τῆς εἰμαρμένης ἐν τε ἱεροῖς
 καὶ ξοάνοις θεραπεύομεν. ἀλλ' οἱ μὲν θεοὶ λύουσι τὴν

5. δῆ] δι Α. 8. κυκλήσεως] sic AC, κυκλώσεως Fesch,
 κλήσεως D, κνήσεως O, ἀναλύσεως Reg. 19. ξοάνοις O.

duas habet animas, quod ipsa Hermetis sacra scripta ostendunt;
 una est a primo intelligibili, participat etiam de potentia opificis,
 altera vero nobis inditur ex circuitu caelestium mundorum, ad quem
 anima deum speculatura revertitur. his ita positis anima quae nobis
 advenit a mundiis, mundorum quoque obtemperat motibus, illa vero
 quae ab intelligibili derivatur adestque intelligibiliter, est quidem
 supra orbem geniturae, et iuxta hanc solvimur a fati vinculis et ad
 deos adscendimus intelligibiles, et theurgia omnis quae quidem ad
 ingenitum ducit iuxta hanc vitam perficitur.

Non igitur, quod disputas tu, omnia insolubilibus vinculis ne- 7
 cessitatis quod fatum vocant subiicimus. habet sane anima princi-
 pium in se proprium, quo possit ad intelligibile restituere se ipsam,
 et a generabilibus refugere, et ad id quod est, quodque divinum est,
 se ipsam connectere. sed nec diis ipsis fatum applicamus, quos
 tamquam fati averruncos in templis statuisque colimus. certe dii

εἰμαρμένην, αἱ δ' ἀπ' αὐτῶν ἐσχαται φύσεις καθήκουσαι
καὶ συμπλεκόμεναι τῇ γενέσει τοῦ κόσμου καὶ τῷ σώματι
τὴν εἰμαρμένην ἐπιτελοῦσιν· εἰκότως ἄρα τοῖς θεοῖς ἀγισ- 3
τεῖαν πᾶσαν προσάγομεν, ὅπως ἂν μόνοι διὰ παιδοῦς
νοεῖας τῆς ἀνάγκης ἄρχοντες τὰ ἀπὸ τῆς εἰμαρμένης
ἀποκείμενα κακὰ ἀπολύωσιν. 6

Ἄλλ' οὐδὲ πᾶν δέδεται ἐν τῇ φύσει τῆς εἰμαρμένης,
ἀλλ' ἔστι καὶ ἑτέρα τῆς ψυχῆς ἀρχὴ κρείττων πάσης φύ-
σεως καὶ γεννήσεως, καὶ ἥν καὶ θεοῖς ἐνοῦσθαι δυνά- 9
μεθα καὶ τῆς κοσμικῆς τάξεως ὑπερέχειν, αἰδίου τε ζωῆς
καὶ τῶν ὑπερουρανίων θεῶν τῆς ἐνεργείας μετέχειν. κατὰ
δὴ ταύτην οἱοί τε ἐσμεν καὶ ἑαυτοὺς λύειν. ὅταν γὰρ 12
δὴ τὰ βελτίονα τῶν ἐν ἡμῖν ἐνεργῇ, καὶ πρὸς τὰ κρείτ-
τονα ἀνάγεται αὐτῆς ἡ ψυχὴ, τότε χωρίζεται παντάπασι
τῶν κατεχόντων αὐτὴν εἰς τὴν γένεσιν, καὶ ἀφίσταται 15
τῶν χειρόνων, ζώῃν τε ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρας ἀλλάττεται,
καὶ δίδωσιν αὐτὴν εἰς ἄλλην διακόσμησιν τὴν προτέραν
ἀφείσα παντελῶς. 18

1. καθήκουσαι ACD. 7. πᾶν δέδεται] sic A, πᾶν δέχεται CD,
πάντα ἔχεται O, πάντα περιέχεται Tayl. 8. γενέσεως A,
γνώσεως CD.

fatum solvunt, sed potentiae ab iis derivatae ultimae, quae etiam mundo et materiae implicantur. hae quidem fato obnoxiae sunt merito igitur deos omni sanctimonia colimus, ut ipsi quidem soli per intellectualem suadelam dominantes necessitati, mala nobis a fato impendentia solvant.

Sed nec omnia quae sunt in natura alligantur fato, sed est et aliud principium animae, natura omni et generatione praestantius, per quod possumus diis uniri et ordinem mundanum supergredi et vitam aeternam deorumque caelestium operationes participare. per hoc possumus nos ipsi a fato liberare. quando enim pars nostri melior operari incipiat, et ad meliora genera elevetur anima, tunc prorsus separatur ab iis quae eam ad genituram deorsum trahebant, a deterioribus recedit, aliamque vitam pro hac acquirit, prioremque ordinem derelinquens in alium sese inserit.

Τί οὖν; οἷόν τέ ἐστι διὰ τῶν πολεούντων θεῶν λύειν 8
 αὐτόν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι μοιρηγέτας καὶ δεσμοῖς
 3 ἀλύτοις τοὺς βίους δεσμεύοντας; κωλύει μὲν ἴσως οὐδὲν
 καὶ τοῦτο, εἰ τῶν θεῶν πολλὰς περιεχόντων οὐσίας καὶ
 δυνάμεις ἐν αὐτοῖς, ἐνυπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἄλλαι τε
 6 ἀμύχανοι ὅσαι διαφοραὶ καὶ ἐναντιώσεις. οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ τοῦτο ἔνεστι λέγειν, ὥς ἐν ἐκάστῳ τῶν θεῶν καὶ τῶν
 ἐμφανῶν εἰσὶ τινες οὐσίας νοηταὶ ἀρχαί, δι' ὧν γίνεται
 9 ἡ ἀπὸ τῆς γενέσεως τῶν κόσμων ταῖς ψυχαῖς ἀπαλλαγή.
 εἰ δ' ἄρα τις καὶ δύο γένη περικοσμίων τε καὶ ὑπερκοσμίων
 θεῶν ἀπολείπῃ, διὰ τῶν ὑπερκοσμίων ἔσται ταῖς
 12 ψυχαῖς ἀπόλυσις· ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς περὶ θεῶν ἀκρι-
 βέστερον λέγεται, τίνες τέ εἰσιν ἀναγωγοὶ καὶ κατὰ ποίας
 αὐτῶν δυνάμεις, πῶς τε τὴν εἰμαρμένην λύουσι καὶ διὰ
 15 τίνων ἱερατικῶν ἀνόδων, τάξεις τε ὅποια τῆς κοσμικῆς
 ἐστὶ φύσεως, καὶ ὅπως ἡ νοερὰ ταύτης ἐπικρατεῖ τελειο-
 τάτῃ ἐνέργεια· ὥστε οὐδ' ὅπερ ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν σὺ παρ-
 18 ἔθηκας, τὸ στρεπτοὺς εἶναι τοὺς θεοὺς, ὅσιόν ἐστι φθέγ-

7. ἐν om. C.

9. ἡ om. O. || ἀπαλλαγή] ἡ ἀπόλυσις AC.

14. πῶς] πᾶς B.

15. ἀνόων A.

18. στρεπτοὺς εἶναι τοὺς θεοὺς] στρεπτοὶ δέ τε καὶ θεοὶ αὐτοί, Hom. Jl. 9, 497.

Quid igitur? numquid potest quis se ipsum a fato liberare ope 8
 deorum circumcurrentium, atque eosdem fati auctores existimare
 quique vitas nostras vinculis insolubilibus constringant? forte nihil
 prohibet ita rem esse, nam cum habeant dii in se multas essentias
 et potentias, mirum ni et infinitae differentiae in iis et contrarietates
 reperiantur. iam vero et hoc licet dicere, in unoquoque deorum
 etiam apparentium inesse intelligibilia principia, per quae animabus
 a mundorum genesi fuga ostendatur et liberatio. si quis autem duos
 tantum deorum ordines relinquat, mundanos scilicet et supermunda-
 nos, per hos sane animae liberari possunt: et haec omnia in tractatu
 de diis accuratius disputantur, tum quinam dii ad superos praecipue
 duces sunt et secundum quales suas potentias, quomodo fatum sol-
 vunt et per quos sacrorum ascensus, et qualis ordo sit naturae mun-
 danae, et quo pacto intellectualis actio perfecta huic dominetur.
 atque adeo quod tu ex Homero laudas „dii ipsi flexibiles sunt“ nos
 dictu nefas esse censemus; legibus namque sinceris et intellectualibus

γεσθαι. νόμοις γὰρ ἀχράντοις καὶ νοεροῖς ὥρισται πάλαι
 τὰ ἔργα τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας, τάξει τε μείζονι καὶ δυνά-
 μει λύεται τὰ καταδεέστερα, εἰς βελτίονά τε μεθισταμέ- 3
 νων ἡμῶν λήξιν ἀπόστασις γίνεται τῶν καταδεεστέρων·
 καὶ οὐ παρὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς τι θεσμόν ἐπιτελεῖται ἐν τῷ
 τοιῷδε, ἵνα μεταστραφῶσιν οἱ θεοὶ κατὰ τὴν ὕστερον 6
 γιγνομένην ἱερουργίαν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης καθόδου
 ἐπὶ τούτῳ κατέπεμψεν ὁ θεὸς τὰς ψυχὰς, ἵνα πάλιν εἰς
 αὐτὸν ἐπανέλθωσιν. οὔτε οὖν μεταβολή τις γίνεται διὰ 9
 τῆς τοιαύτης ἀναγωγῆς οὔτε μάχονται αἱ καθοδοὶ τῶν
 ψυχῶν καὶ αἱ ἄνοδοι. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν τῷ παντὶ τῇ
 νοερᾷ οὐσίᾳ ἡ γένεσις καὶ τὸ πᾶν τόδε συνήρτηται, οὕτω 12
 καὶ ἐν τῇ τῶν ψυχῶν διακοσμήσει τῇ περὶ γένεσιν αὐτῶν
 ἐπιμελείᾳ συμφωνεῖ καὶ ἡ ἀπὸ γενέσεως λύσις.

9, 1 Φέρε δὴ οὖν καὶ τὴν πολύτροπον ἀπορίαν τὴν περὶ 15
 τοῦ ἰδίου δαίμονος ποικίλαις τε ἀντιλήψεσι χρωμένην

6. τὴν] τὴν εἰς AC. 11. ἄνοδοι D. 11. 12. τῇ νοερᾷ]
 νοερῷ τῇ A.

iamdiu definita stant sancta religionis opera, semper haec inferiora
 per ordinem et superiorem potestatem solvantur, et quamprimum
 in meliorem sortem evecti simus, protinus ab inferioribus fuga nobis
 datur. nec interim in hoc fit aliquid contra legem olim latam, ut
 dii videantur ex posterius facta sacra operatione mutati, sed iam-
 dudum ab initio ideo deus animas demisit, ut ad se aliquando re-
 verterentur. haec igitur reductio non arguit in deo mutationem nec
 pugnant descensus et ascensus animarum; sed quomodo in universo
 ab essentia intellectuali genesis et universum hoc dependet, sic et
 in animarum ordine ab earum ad genesin inclinatione pendet haec
 ipsa a genesi liberatio.

1 Age vero quaestionem illam de proprio daemone satis anfractu-
 sam multisque obnoxiam obiectionibus conemur pro viribus nostris

ἀπευθύνειν πειραθῶμεν τὸν δυνατόν ἡμῖν τρόπον. ὥς
 μὲν οὖν ἀπλῶς εἰπεῖν, διττῆς οὕσης περὶ τὸν ἴδιον δαι-
 3 μονα πραγματείας, τῆς μὲν θεουργικῆς τῆς δὲ τεχνικῆς,
 καὶ τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἀνωθεν αἰτιῶν αὐτὸν ἐπικαλουμένης,
 τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ γενέσει φανερῶν περιόδων, καὶ τῆς
 6 μὲν οὐδὲν προσχρωμένης γενεθλιαλογίᾳ, τῆς δὲ ἐφαπτο-
 μένης καὶ τῶν τοιούτων μεθόδων, καὶ τῆς μὲν ὑπὲρ τὴν
 φύσιν καθολικώτερον, τῆς δὲ μεριστῶς κατὰ τὴν φύσιν
 9 αὐτὸν θεραπευούσης, ἀτόπως μοι σὺ δοκεῖς τὴν τελειο-
 τέραν ἱερουργίαν ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπενεχθῆναι, καὶ
 ἐπὶ ταύτης γυμνάσαι τὰς σαυτοῦ ἐρωτήσεις.
 12 Ἐπειτα καὶ ἐνταῦθά μοι φαίνεται βραχὺ τι μόριον τῆς 2
 περὶ αὐτὸν πραγματείας ἀποτέμενεσθαι· εἰωθότων γὰρ
 τῶν περὶ τὴν φύσιν ἐργοτεχνιτῶν ἀπὸ τε τῶν δεκανῶν
 15 καὶ τῶν λειτουργῶν ζωδίων τε καὶ ἄστρον, ἡλίου τε καὶ
 σελήνης, καὶ ἀπὸ τῶν ἄρκτων, ἀφ' ὧν τε τῶν στοιχείων
 καὶ ἀπὸ τοῦ κόσμου καλεῖν αὐτὸν τεταγμένως, οὐκ ὀρθῶς

5. φανερῶς D. 8. καθολικότεραν D. || τῆς] τοῖς C.
 9. αὐτῶν (corr. ead. man. αὐτὸν) A, αὐτῶν CD. || ἀτόπως] ἀτόμοι B. || μοι] sic ACD, om. O. 11. γυμνάσαι D. || σαυτοῦ] αὐτοῦ C. 12. φαίνεται D. 13. αὐτῶν D. || ἀποτέμενεσθαι ACD. 14. ἐργοτεχνιτῶν] sic Velsenius, ἐργοτεχνιτῶν O.

ordine tractare. cum autem ut simpliciter dicam, duplex sit tractatus de daemone cuique proprio, alter quidem sacer alter artificialis, ille daemonem a supernis causis deducit, hic a circuitibus qui in generatione conspiciuntur, ille nihil curat explorationem geniturae uniuscuiusque, hic vero huiusmodi operatur rationibus, denique ille universali modo et supernaturali, hic particulari et ex natura illum colit. inepte igitur tu mihi videris praestantiorē culturam ad humanum colendi modum transtulisse, inque eo duntaxat quaestiones tuas exercuisse.

Quid quod et hic exiguum tantum desumpsisti partem de daemone hoc disputationis; nam cum ii qui circa naturam ad hoc artificiose operantur, soleant ordinate vocare daemonem a decanis et zodiaci animalibus influxum dispensantibus, tum etiam a stellis a sole et luna et ipsis polis, ab omnibus elementis et mundo universo,

σὺ κατανειμάμενος ἐν τι βραχύτατον τὸ τοῦ οἰκοδεσπότου
 μόριον, περὶ αὐτὸ τὰς ζητήσεις ἐποιήσω. καὶ ἐνταῦθα
 πάλιν ἀφ' ἐνὸς τοῦ προκειμένου καὶ τοῦτο διερευνήσασθαι, 3
 πῶς μὲν ὁ οἰκοδεσπότης αὐτὸν δίδωσι, κατὰ τίνα δὲ καὶ
 ποίαν ἢ ἀπόρροϊαν ἢ ζωὴν ἢ δύναμιν εἰς ἡμᾶς ἀπ' αὐ-
 τοῦ καθήκει, περὶ γενεθλιαλογίας ποιεῖς τὸν λόγον, εἴτε 6
 ὑφέστηκεν εἴτε μή, καὶ περὶ εὐρέσεως τοῦ οἰκοδεσπότου,
 εἴτε ἀδύνατός ἐστιν εἴτε δυνατή· ταῦτα δὲ τίνα ἔχει λό-
 γον πρὸς τὴν περὶ τοῦ δαίμονος ἐπικράτειαν; δῆλον γὰρ 9
 ὥς οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν αἰτίαν
 τὰ τοιαῦτα τὸ ἡμᾶς εἰδέναι πῶς ὑφέστηκε. καὶ γὰρ ἐπὶ
 τῶν ἐν τῇ φύσει γιγνομένων, κἂν μὴ τυγχάνωμεν ἐπιστά- 12
 μενοι, γίνεται τὰ ἐν τῷ παντί· ὁμῶς ἔχει τὴν οἰκείαν
 ἕκαστα βεβαιότητα τῆς ἐαυτῶν οὐσίας. κοινῶς μὲν οὖν
 οὕτως πρὸς τὰς ἀπορίας ἀπηντήσαμεν· κατ' ἰδίαν δὲ θέν- 15
 τες ὅσα ἐπιζητεῖς, πειρασώμεθα περὶ αὐτῶν ἀποδοῦναι
 σοὶ τὰς διαλύσεις.

1. τὸ] sic ACD, om. O.   2. ἐποίησα A.   3. τοῦτο] sic A,
 τοῦ D, τὸ O.   4. 5. δὲ καὶ ποίαν] δ' ἀπορίαν CD Reg.
 Fesch.   5. ἀπόρροϊαν A.   6. ποιῇ ACD.   10. καὶ τὴν
 αἰτίαν om. ACD.   13. τῷ παντί] „aliquid deesse videtur“
 Gale not.   14. οὖν] sic AC, om. O.   15. οὕτως] •
 sic AC, οὕτω O.   16. πειρασώμεθα AD.

non recte facis qui brevissimam horum omnium sumendo partem,
 scilicet ipsius domini domus, hinc solam instituisti disputationem;
 et hic rursus ab hoc uno supposito quaeris, quomodo dominus domus
 posset ipsum daemonem dare, et iuxta quem et qualem sive influxum
 sive vitam sive potentiam ad nos ab eo descendat, de genitura prorsus
 verba faciens, utrum detur nec ne, et de inventione domini domus,
 utrum impossibilis inventu sit an possibilis. haec autem qua ra-
 tione faciunt ad daemonis inventionem? nam constat nihil ad eius
 essentiam et causam pertinere quod nos utique intelligamus quomodo
 subsistat: certe in rebus naturalibus etiamsi ignoremus, gignuntur
 universalialia; unumquodque tamen propriam essentiae habet stabilita-
 tem. atque hactenus generaliter ad tuas dubitationes occurrimus:
 iam vero particularius ponentes quaecunque disputas, ad ea respon-
 dere conabimur.

Φῆς γὰρ δὴ ὡς οὗτος ἦν ἄρα εὐδαίμων ὅστις μα- 3
 θὼν τὸ σχῆμα τῆς αὐτοῦ γενέσεως τὰ εἰμαρμένα ἐκθύ-
 3 σαιτο γνούς τὸν αὐτοῦ δαίμονα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖς ταῦτα
 οὐ πάνν σύμφωνα λέγειν οὔτε αὐτὰ πρὸς ἑαυτὰ οὔτε πρὸς
 τὴν ἀλήθειαν· εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς γενέ-
 8 σεως ἀπονενέμῃται ἡμῖν ὁ δαίμων, κάκειθεν αὐτὸν ἀνευ-
 ρίσκομεν, πῶς ἂν ἀπολυσαίμεθα τὰ εἰμαρμένα διὰ τῆς
 γνώσεως τοῦ καθ' εἰμαρμένην ἡμῖν δοθέντος δαίμονος;
 9 εἰ δὲ ἐκθύόμεθα ὄντως τὰ ἀναγκαῖα, ὥσπερ δὴ σὺ λέγεις,
 διὰ τοῦ δαίμονος, πῶς ἔτι καθ' εἰμαρμένην ἡμῖν συγκε-
 κλήρωται;
 12 Μάχεται μὲν οὖν οὕτωςι τὰ νῦν εἰρημένα πρὸς
 ἑαυτά, πρὸς δὲ τὴν ἀλήθειαν διαφωνεῖ· ἐπειδὴ οὐ πάν-
 τως ἀπὸ τοῦ σχήματος τῆς ἰδίας γενέσεως ὁ οἰκεῖος ἐκάστω
 15 δαίμων ἐφῆκει, ἀλλ' ἦν τις αὐτοῦ καὶ πρεσβυτέρα ἀρχὴ
 ταύτης, ἣν εἰσαῦθις μέτιμεν. καὶ διότι, εἰ μόνως ἐντεῦ-
 θεν ἐθεωρεῖτο κατιῶν ὁ δαίμων, οὐκ ἄρα ἦν εὐδαίμων

1. εὐδαίμων] δαίμων D. 2. 3. ἐκθύσαντο] sic Fesch., ἐκθύ-
 σαιτο ABCD Reg., ἐκλύσαντο O. 3. τὸν om. O. || δοκῆς D.
 6. ἀπονενέμῃται D. 8. γενέσεως A. 9. ἐκθύόμεθα] sic
 ACD Fesch. Reg., ἐκλύόμεθα O. 12. μὲν om. O. || οὕτωςι D.
 13. ἑαυτά] αὐτά O. 15. δαίμονων B. || τις om. O. 16. μό-
 νως] sic ACD, μόνος O. 17. ἦν ἄρα AD.

Asseris autem quod is demum felix futurus sit qui suae geni-
 turae schemate intellecto, cognitoque proprio daemone fata sacrificiis
 placaverit. sed haec mihi quidem a te videntur ita dicta ut nec sibi
 nec veritati consonent. si enim a schemate geniturae tribuatur nobis
 daemon, atque inde ipsum deprehendamus, quonam pacto fatalia fu-
 giemus per cognitionem daemonis fato nobis attributi? si vero, quod
 tu ais, per daemonem placamus fatalem necessitatem, quomodo istum
 nobis fato sortimur?

Sic igitur a te iam dicta pugnant secum, sed et veritati ipsi 3
 adversantur. nam non a solo, schemate geniturae cuique suus ad-
 venit daemon, sed alia altior eius origo est quam deinceps expli-
 camus. item si hinc duntaxat daretur daemon qui descendit, non
 tamen proinde felix est, qui genitalis daemonis cognitionem asse-

ὁ τῆς τοῦ γενεσιουργοῦ δαίμονος εὐτυχήσας γνώσεως. τίς δ' ἂν καὶ ὁδηγὸν αὐτὸν λάβοι πρὸς τὴν τῶν εἰμαρμένων ἐκθυσιν, εἰ ἐπὶ τούτῳ δέδοται, ὥστε ἀποπληρῶσαι τὰ ἀπὸ 3 τῆς εἰμαρμένης ἀπονεμόμενα;

Ἔτι δ' ἐμοίγε δοκεῖ μέρος τι τῆς τοῦ δαίμονος θεωρίας καὶ τοῦτο ἔσχατον εἶναι τὸ τοιοῦτον, τὸ δ' ὅλον 8 αὐτοῦ τῆς οὐσίας παραλείπεσθαι κατὰ τὴν τοιαύτην μέθοδον. ἀλλὰ ταῦτα μέν, εἰ καὶ ψευδῶς εἴρηται, ὅμως οὐκ ἔχει γέ τινα ἀλλοτριότητα, τὰ δ' ἐφεξῆς περὶ τῆς τῶν 9 κανόνων διαριθμήσεως καὶ περὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς γενεθλιαλογικῆς ἀπορηθέντα, ὥς εἰσιν ἀκατάληπτα, οὐδεμίαν ἔχουσι πρὸς τὸ προκείμενον ἀμφισβήτησιν· εἴτε γὰρ 12 γνώριμοι εἴτε ἀκατάληπτοί εἰσιν αἶδε αἱ τέχναι, ὅμως ἢ ἀπὸ τῶν ἄστρον ἀπόρροια ἀπονέμει τὸν δαίμονα, ἂν τε ἡμεῖς γινώσκωμεν ἂν τε μή· δύναται δὲ ἡ θεία μαντικὴ 15 διδάσκειν ἡμᾶς περὶ τῶν ἄστρον κατ' αὐτὸ τὸ ἀληθέστατον, καὶ οὐ πάντως δεόμεθα τῆς τῶν κανόνων διαριθμήσεως ἢ τῆς μαντικῆς τέχνης. 18

3. ἐλυσω O. 6. ὅλον D. 11. ἀκατάληπτοι ABCD.
 11. 12. οὐδὲ μίαν A. 13. τέχναι] τύχαι A. || ἢ] οἱ A.
 15. γινώσκωμεν] sic A, γινώσκωμεν D, γινώσκωμεν O. 18. τῆς om. C.

quiritur. ecquis enim sibi ducem ad fatalia placanda optaret, si datus sit in hunc ipsum finem, ut fatalia impleat?

Praeterea videtur mihi quidem haec tantum pars esse eaque ultima istius speculationis, quae solet esse de daemone, totamque adeo quod ad eius essentiam spectat, praetermitti hac ratione. sed haec non prorsus abhorrent ab instituto, quanquam falso dicantur, illa vero quae deinceps de canonum astrologicorum numero innumerabili, deque genetliaca scientia dubitando adfers, ad institutum hoc nihil habent difficultatis; sive enim istae artes a nobis intelligi possunt sive prorsus imperscrutabiles sunt, sane influxus stellarum daemone nobis tribuet, nos intelligamus id necne. potest autem divinum vaticinium de stellis id quod certissimum docere, ut non opus habeamus ista canonum enumeratione aut arte vaticinatrice.

Εἰ δὲ δαὶ καὶ τούτων ἀπαλλαγέντας ἐκείνο εἰπεῖν, 4
οὐ καλῶς μοι δοκεῖς τὸ ἀδύνατον εἰς γνῶσιν τῆς μαθη-
3 ματικῆς ἐπιστήμης συλλογίζεσθαι, διότι πολλὴ διαφωνία
περὶ αὐτὴν γέγονεν, ἥ ὅτι ὁ Χαιρήμων ἢ ἄλλος τις πρὸς
αὐτὴν ἀντείρηκεν. ἐπεὶ τούτῳ γε τῷ λόγῳ πάντα ἔσται
6 ἀκατάληπτα. μυρίους γὰρ ἐσχήκασιν αἱ ὅλαι ἐπιστήμαι
τοὺς ἀμφισβητοῦντας, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἀπορήματα ἀν-
αρίθμητα γέγονεν. ὥσπερ οὖν πρὸς τοὺς ἐριστικούς ἐι-
9 ὴθαμεν ἀντιλέγειν, ὅτι δὴ καὶ τοῖς ἀληθεῖσι τὰναντία
πέφυκε διαστασιάζειν, καὶ οὐ μόνον τὰ ψευδῇ πρὸς ἄλληλα
μάχεται, οὕτω καὶ περὶ τῆς μαθηματικῆς ἀντερουῖμεν,
12 ὡς ὑπάρχει μὲν ἀληθείας, οἱ δὲ πλανώμενοι περὶ αὐτῆς
οὐδὲν εἰδότες τῶν ἀληθῶν ἀντιλέγουσι. συμβέβηκε δὲ
τοῦτο οὐ περὶ ταύτην μόνην, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσας ἐκ
15 θεῶν παραδοθείσας ἀνθρώποις ἐπιστήμας· προϊόντος
γὰρ ἀεὶ τοῦ χρόνου, πολλῶ τῷ θνητῷ καὶ πολλάκις ἀνα-
κεραννύμεναι, ἐξίτηλον τὸ θεῖον ἥθος τῆς γνώσεως ἀπερ-
18 γάζονται.

Ἐνεστι μέντοι καὶ εἰ βραχὺ τοῦτο, ἔστιν ὁμως ἐναργές

6. ἀκατάληπτα C. 9. τὰναντία] ταντία D. 17. 18. ἀπερ-
γάζεται Gale not. 19. ἐνεργές O.

Sed si his relictis illud addere oporteat, mihi quidem non recte 4
videris colligere, mathematicae scientiae huiusmodi impossibilem esse
comprehensionem, quod in ea multa sit disputatio, quodque Chae-
remmon forte aut aliquis alius argumentatus sit contra eam. hoc
enim argumento omnia erunt prorsus incomprehensibilia; omnes
quippe scientiae innumeros habent litigatores, et in iis infinita du-
bitationum seges nascitur. quemadmodum igitur solemus eristicis
reponere: veritati naturaliter repugnant contraria, et non tantum ipsa
sibi invicem falsa: idem dicemus de hac mathesis parte, ipsa qui-
dem vera est, qui autem ab ea aberrant atque adeo a veritate alieni
sunt, ei contradicunt. et hoc non solum evenit in hac, sed in aliis
omnibus divinitus datis scientiis; progressu enim temporis divinus
scientiae in iis character paulatim evanescit, propterea quod saepe
multumque humanis opinionibus contaminantur.

Est quidem in astrologia, et quanquam tenuis sit, vestigium hoc

τι τεκμήριον τῆς ἀληθείας διασώζειν. ἐπεὶ καὶ τῆς τῶν θείων περιόδων ἀναμετρήσεως ἐν ὀφθαλμοῖς ἐστὶ κατάδηλα τὰ σημεῖα, ὁπότεν ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης 3 καὶ παραβολὰς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας τῆς σελήνης προμηνύη, καὶ συνομολογουμένη φαίνεται τῇ προσημασίᾳ τῆς ὄψεως ἢ πείρα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αἱ διὰ παντὸς 6 τοῦ αἰῶνος σωζόμεναι τῶν οὐρανίων τηρήσεις παρὰ τε Χαλδαίοις καὶ παρ' ἡμῖν συμμαρτυροῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης. ἔχοι δ' ἂν τις καὶ γνωριμώτερα τούτων ἐπιδεικνύναι τεκμήρια, εἰ περὶ τούτων προηγουμένως ὁ λόγος γίγνοιτο· ἀλλ' ἐπεὶ περιττὰ ἐστὶ καὶ οὐδὲν προσήκοντα πρὸς τὴν περὶ τοῦ δαίμονος ἐπί- 12 γνασιν, ἀφίημι αὐτὰ εἰκότως. ἐπὶ δὲ τὰ οἰκειότερα τούτων μέτειμι.

- 5 Φῆς γὰρ δὴ κατὰ τὸ σὸν γράμμα τῆς ἐπιστολῆς, ὡς 15 ἡ τοῦ οἰκοδεσπότου τῆς γενέσεως λῆψις, ἣ τῶν οἰκοδεσποτούντων εἰ πλείους εἴεν ἑνός, σχεδὸν καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖται εἶναι ἀκατάληπτος, ἀφ' οὗ δὴ φασιν ἐνεῖναι. 18 τὸν οἰκεῖον καταμαθεῖν δαίμονα. καὶ πῶς ὁμολογεῖται

3. ἐκλείψει C. 5. προμηνύει O. || φαίνεται] sic Velsenius, φαίνεται O. 7. σωζόμενα D. 13. ἐπεὶ B.

veritatis servat manifestum. quoniam evidentia dat signa verae caelestium circuituum mensurationis, quoties praedicit solis et lunae defectus aut lunae aspectus ad planetas, quam quidem praedictionem testimonio suo autopsyia satis confirmat. quinimo multorum saeculorum de rebus caelestibus observationes tum apud Chaldaeos tum apud nos diligenter conditae testantur hanc esse veram scientiam. possit etiam quis manifestiora his adferre indicia, si hic eo fine institutus esset sermo; sed quia supervacanea sunt nihilque faciunt ad daemonem cognoscendum, libenter ea omitto, et transeo ad ea quae sunt ad hanc rem propiora.

- 5 Ais tu quantum colligo ex epistola abs te scripta, domus dominum in nativitate, vel dominos si plures uno sint, ipsis fatentibus astrologis non posse certo deprehendi, et tamen inde proprium daemone esse quaerendum. at enim quomodo confitentur ii domus

εἶναι παρ' αὐτοῖς ἢ τοῦ οἰκοδεσπότου γνῶσις ἀκατάληπ-
 τος, ὅποτε μεθόδους παραδεδώκασι περὶ τῆς εὐρέσεως
 3 αὐτοῦ σαφεῖς, ἐπὶ τε τῶν ἀμφισβητουμένων στοιχεῖα πρὸς
 τὴν διάκρισιν ἀναδιδάσκουσιν οἱ μὲν πέντε οἱ δὲ καὶ πλεί-
 ονα τούτων οἱ δὲ ἐλάττονα; πλὴν ἵνα τοῦτο παρῶμεν,
 6 ὥς μείζον ἔργον ἐπ' ἀμφοτέρω τὰ συμβαίνοντα σκεψά-
 μεθα· εἴτε γὰρ δυνατόν εὐρεῖν τὸν οἰκοδεσπότην τῆς γε-
 νέσεως, ἔστι δῆπον καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ διδόμενος δαίμων
 9 γνῶριμος· εἴτε ἀκατάληπτός ἐστιν, ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ἀγνο-
 οῦμεν κατὰ γε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. οὐδὲν δὲ ἦν οὐδὲν ὅ
 τε οἰκοδεσπότης ἐστὶ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ διδόμενος δαίμων.
 12 τί οὖν καλύει διὰ γενεθλιαλογίας μὲν δύσκολον αὐτὸν
 εἶναι εἰς εὐρεσιν, διὰ τῆς ἱερᾶς δὲ μαντείας ἢ θεουργίας
 εὐπορίαν εἶναι πολλὴν εἰς ἐπιστήμην; ὅλως δὲ οὐδὲ ἀπὸ
 15 τοῦ οἰκοδεσπότου μόνου ἐνδίδοται, ἀλλὰ πολλοὶ εἰσιν ἀρ-
 χαὶ αὐτοῦ καθολικώτεροι ἢ κατὰ τὸν οἰκοδεσπότην. ἔτι
 δὲ ἡ τοιαύτη μέθοδος τεχνικὴν τινα εἰσάγει καὶ ἀνθρῶ-
 18 πίνην τὴν περὶ τὸν ἴδιον δαίμονα πραγματεῖαν· οὐδὲν
 ἄρα ὑγιὲς ἐν τούτοις διαφορεῖς.

7. τὸν om. AC. || οἰκοδεσπότου A. 8. δῆπον] sic AC, δὴ O.
 12. δύσκολον D. 13. εὐρεσιν] sic C, εὐρησιν O. || δὲ om. O.
 14. οὐδὲ om. D.

dominum esse impervestigabilem, qui quidem methodum facilem de
 eo inveniundo tradiderunt, et simul in dubiis ad exactam crisin ca-
 nones, hi quidem quinque, alii autem plures, pauciores alii docent?
 sed mittamus quoque hoc, et consideremus quod maius est, quae
 utrinque accidere possint. sive enim domus dominus in nativitate
 inveniri possit, erit quoque qui ab eo datur cognoscibilis daemon;
 sive sit impervestigabilis, nos quidem ex hac hypothesi eum igno-
 ramus. nihilominus erit utcunque tum domus dominus tum daemon
 ab eo descendens. potest ergo difficile esse eum invenire ex ge-
 nethliacorum regulis; eiusdem facilis erit cognitio per sacrum vati-
 cinium et theurgiam. omnino vero daemon ille non a solo domino
 domus datur, sed aliae sunt eius origines, eaeque universaliiores, quam
 est domus dominus. quid quod huiusmodi methodus artificiosam
 quandam et plane humanam infert operationem circa daemonem pro-
 prium. quare nihil recti continet haec tua dubitatio.

- 6 Εἰ δὲ δεῖ σοι τὸν ἀληθῆ περὶ τοῦ οἰκείου δαίμονος λόγον ἀποκαλύψαι, οὐκ ἀφ' ἐνὸς μέρους τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδ' ἀπὸ τινος στοιχείου τῶν ὀρωμένων ἀπονέμεται 3 ἡμῖν οὗτος, ἀφ' ὅλου δὲ τοῦ κόσμου καὶ τῆς παντοδαπῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς καὶ τοῦ παντοδαποῦ σώματος, δι' ὧν ἡ ψυχὴ κάτεισιν ἐπὶ τὴν γένεσιν, ἀπομερίζεται τις ἐν ἡμῖν 6 μοῖρα ἰδίᾳ πρὸς ἕκαστον τῶν ἐν ἡμῖν ἀπομεριζομένη κατ' ἰδίαν ἐπιστασίαν. οὗτος δὲ οὖν ὁ δαίμων ἔστηκεν ἐν παραδειγματι πρὸ τοῦ καὶ τὰς ψυχὰς κατιέναι εἰς γέ- 9 νεσιν· ὃν ἐπειδὴν ἔλθεται ἡ ψυχὴ ἡγεμόνα, εὐθὺς ἐφίστηκεν ὁ δαίμων ἀποπληρωτῆς τῶν βίων τῆς ψυχῆς, ὃς καὶ εἰς τὸ σῶμα κατιοῦσαν αὐτὴν συνδεῖ πρὸς τὸ σῶμα, καὶ 12 τὸ κοινὸν ζῶων αὐτῆς ἐπιτροπεύει, ζῶν τε τὴν ἰδίαν τῆς ψυχῆς αὐτὸς κατευθύνει, καὶ ὅσα λογζόμεθα, αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς ἡμῖν ἐνδιδόντος, διανοούμεθα, πράττομέν τε τοι- 15 αῦτα οἷα ἂν αὐτὸς ἡμῖν ἐπὶ νοῦν ἄγῃ, καὶ μέχρι τοσοῦτου κυβερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους, ἕως ἂν διὰ τῆς ἱερατικῆς θεουργίας θεὸν ἔφορον ἐπιστήσωμεν καὶ ἡγεμόνα τῆς 18

4. δὲ] δὴ C. 6. τις] τῆς BD. 11. ὃς καὶ om. ABCD; sed post σῶμα AC addunt τε οὖν, D addit τε. 18. ἐπιστή-
σόμεθα (corr. ead. man. ἐπιστήσωμεν) A.

- 6 Quodsi de proprio daemone verum tandem sermonem aperire debeam, is sane daemon non distribuitur nobis a certa aliqua caeli parte aut elemento sensibili, sed decerpitur illa portio a totius mundi dispositione nec non vitae omnigenae in eo et corporum omnium, regnante tum cum anima per ea ad generationem descendit; haec autem portio sic decerpta iu nobis propriam quandam sortitur in nostra omnia praefecturam. hic igitur daemon praeextiterat in paradigma priusquam in genesin descenderet anima; hic ubi primum pro duce anima sibi adsciverit eum, statim animae adest, eiusque vitalia opera exequitur, ipsam ad genesin descendantem corpori alligat, totum in communi animal regit, vitamque animae propriam gubernat, quaeque cogitamus ab eo principium habent, et ea agimus quae nobis in mentem is induxerit, denique eatenus nos gubernat, quoad sacris perfectis pro daemone deum animae castodem et ducem

ψυχῆς· τότε γὰρ ἡ ὑποχωρεῖ τῷ κρείττονι ἢ παραδίδωσι
τὴν ἐπιστάσιαν, ἢ ὑποτάσσεται, ὥς συντελεῖν εἰς αὐτόν,
3 ἢ ἄλλον τινὰ τρόπον ὑπηρετεῖ αὐτῷ ὡς ἐπάρχοντι.

Ἀπὸ δὲ τούτων ῥαδίως ἀποκρινοῦμαι σοι καὶ πρὸς 7
τὸ ἐφεξῆς ἐρώτημα. οὐ γὰρ τινος τῶν ἐν ἡμῖν μέρους,
6 πάντων δ' ἅπαξ ἀπλῶς ἡγεῖται, διήκει τε ἐπὶ πᾶσαν τὴν
ἐφ' ἡμῖν ἀρχήν, ὥσπερ ἀφ' ὅλων τῶν ἐν τῷ παντὶ δια-
τάξεων ἀπονενέμῃται. καὶ γὰρ ὅπερ σοι δοκεῖ παρατί-
9 θεοῦ τεκμήριον τὸ περὶ τῶν κατὰ μέρη τοῦ σώματος
ἐφεστηκότων δαιμόνων ὑγείας καὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς
ἕξεως τῆς ἐν αὐτοῖς ὄντων συνοχέων καὶ ἐνὸς τοῦ ἐπὶ
12 πᾶσι κοινῶς ἐπιβεβηκότος προστάτου, τοῦτο ποιῶν δεῖγμα
τῆς εἰς ἓνα δαίμονα πάντων τῶν ἐν ἡμῖν ἀνηκούσης προσ-
τασίας· μὴ τοίνυν διαίρει τὸν μὲν σώματος τὸν δὲ ψυχῆς
15 τὸν δὲ νοῦ δαίμονα. καὶ γὰρ ἄτοπον, εἰ τὸ μὲν ζῶον ἓν
ἐστίν, ὃ δὲ ἐφεστηκὼς αὐτῷ δαίμων πολυειδής· καίτοι
πανταχοῦ τὰ ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων ἐστὶν ἀπλούστερα·
18 ἀτοπώτερον δ' ἔτι τούτου, εἰ μὴ συμφυῆ, διηρημένα δ' ἔσται

8. ἀπονενόμῃται B. || σοι] σὺ ACD. || δοκεῖ om. ACD. 9. post
τῶν O add. Θεῶν. 12. τούτου A. 13. εἰς om. C.
14. δὲ] τε A. 18. εἰ] sic A, εἰ δὲ O.

adipiscamur. tunc enim daemon vel prorsus cedit meliori traditque provinciam, aut subiicitur ei ita ut conferat ei aliquid, aut alio quovis modo ei subministret tamquam superiori.

Atque ex his etiam ad sequentem quaestionem facilis habetur 7
responsio. non enim unam aliquam partem in nobis, sed omnes simul et sine discrimine regit, extenditque se ad omnia nostrarum actionum principia, quemadmodum ipse ab universis mundi ordinibus nobis erat datus. quod igitur tu tamquam coniectando proponis, ac si plures essent daemones corporis nostri partibus praesidentes, ita ut unus valetudinem curet alius pulchritudinem caeterosque in iis habitus, quodque super hos omnes unus communis esset praeses, id velim habeas pro argumento quod unus est revera daemon qui omnia quae in nobis sunt gubernat. noli igitur alium corpori alium animae, intellectui alium daemonem attribuere; est enim hoc absurdum, ut sit animal unum, praefectus autem daemon multiplex. nam et ea quae regunt semper sunt simpliciora subditis; sed et illud adhuc

χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐπάρχοντα μόρια τῶν πολλῶν δαιμόνων. ποιεῖς δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐναντίωσιν τῶν μὲν ὡς ἀγαθῶν τῶν δὲ ὡς φαύλων, οὐδαμοῦ τῶν κακῶν ἡγεμο- 3 νικὴν ἐχόντων λήξιν οὐδὲ ἰσαξίως ἀντιδιαιρουμένων τοῖς ἀγαθοῖς.

- 8 Ἐπεὶτα τούτων ἀποστάς ἐπὶ μὲν τὴν φιλόσοφον ἀπο- 6 λισθαίνεις δόξαν, ἀνατρέπεις δὲ τὴν ὅλην περὶ τοῦ ἰδίου δαίμονος ὑπόθεσιν. εἰ γὰρ μέρος ἐστὶ τῆς ψυχῆς, οἷον τὸ νοερόν, καὶ οὗτός ἐστιν εὐδαίμων ὅστις νοῦν ἔχει σο- 9 φόν, ἔτι ἑτέρα τάξεις οὐδεμία κρείττων ἔσται ἢ δαιμόνιος, ἐπιβεβηκυῖα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὡς ὑπερέχουσα. μέρη δὲ τινα τῆς ψυχῆς ἢ δύναμις διηρημένως κυριωτέρα ἔσται 12 τῶν πλειόνων εἰδῶν τῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς, καὶ ταῦτα συμ- φυνῶς, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐξηρημένα κατὰ φύσιν ἡμῶν τῆς ὅλης συστάσεως ἐπάρχοντα. 15

6. φιλόσοφον] sic ACD, φιλοσοφίαν B, φιλοσοφίας O. 6.7. ἀπο- λισθαίνεις AC, ἀπολισθαίνειν D, ἐπολισθαίνεις Gale not. 9. τὸ νοερόν] τὸν νοερόν D. 9—10. εὐδαίμων — ἐτι om. B. || ὅστις νοῦν etc.] ὁ τὸν νοῦν ἔχων ἡμφρονα οὐκέτι ἐστὶν ἑτέρα (ἑτερα A) τάξεις οὐδεμία κρείττων ἢ δαιμόνιος (δαίμονος A) ἐπιβεβηκυῖα (ἐπιβεβυῖα A) ACD. 11. ψυχῆς om. AD. 13. ταῦτα] sic ACD, ταῦτα οὐ O. 13.14. ἐμφυνῶς Gale not. 14. οὐχ] sic AC, om. O. 15. ἐπάρχοντα] sic AC, ὑπερέχοντα O, ὑπάρχοντα BD et Gale not.

absurdus est, si non coniunctos inter se sed dispersos hos daemones plures qui partibus imperitant constituas. introducis autem et in ipsis pugnam, tamquam dominantium daemonum alii boni alii mali sint, cum tamen mali spiritus nusquam praefecturas habeant nec pares vel auctoritate vel numero ex adverso bonorum distributi sint.

- 8 Mox his relictis in philosophicam delaberis speculationem, sed ita ut totam de daemone proprio subvertas hypothesin. si enim, quod ais, daemon ille sit animae quaedam pars velut intellectus, et is felix sit quisquis mente praeditus sit sapienti, non erit sane alius ordo melior illo ad daemonem pertinente et praesidente humanae animae tamquam praestantior; sed partes quaedam aut forte potentia quaedam tamquam divisa, omnium vitae in nobis rationum dominae erunt: idque adeo, cum omnia in nobis sint cognata, et pars nulla naturaliter tamquam separata toti compagi imperitet.

Μνημονεύεις τοίνυν μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλης πραγμα- 9
τείας περὶ τὸν ἴδιον δαίμονα, τῆς μὲν ὡς πρὸς δύο τῆς
3 δὲ ὡς πρὸς τρεῖς ποιουμένης τὴν θεραπείαν. αὕτη δ' ἐστὶ
πᾶσα διημαρτημένη. τὸ γὰρ διαιρεῖν ἀλλὰ μὴ εἰς ἕν ἀνά-
γειν τὰ ἐφεστηκότα ἡμῖν αἷτια ψεῦδός ἐστι, καὶ διαμαρ-
6 τάνει τῆς ἐν πᾶσιν ἐπικρατούσης ἐνώσεως. καὶ ἡ μερί-
ζουσα δ' αὐτὸν εἰς τὸ σῶμα δόξα καὶ τὴν τοῦ σώματος
προστασίαν, εἰς μέρος τι τὸ βραχύτατον αὐτοῦ καθέλκει
9 τὴν ἡγεμονίαν. ὥστε τί δεῖ τὰς ἐχομένας τῆς τοιαύτης
δόξης ἱερουργίας ἐπισκοπεῖν, αὐτῆς τῆς πρώτης αὐτῶν
ἀρχῆς σαθρᾶς οὔσης; εἰς μὲν οὖν ἐστὶ κατ' ἕκαστον ἡμῶν
12 ὁ οἰκεῖος προστάτης δαίμων, κοινὸν δὲ καὶ τὸν αὐτὸν
πάντων ἀνθρώπων οὐ δεῖ αὐτὸν ὑπολαμβάνειν, οὐδ' αὖ
κοινὸν μὲν, ἰδίως δὲ ἐκάστῳ συνόντα· ἡ γὰρ κατ' εἶδος
15 ἕκαστον διαίσεις καὶ ἡ τῆς ὕλης ἑτερότης οὐκ ἐπιδέχεται
τὴν τῶν κατ' αὐτὰ ἀσωμάτων κοινότητά τε καὶ ταὶτό-
τητα· διὰ τί οὖν κοινῇ κλήσει καλεῖται ὑπὸ πάντων; ὅτι
18 κατ' ἓνα τὸν κύριον θεὸν τῶν δαιμόνων ἡ κλήσις αὐτῶν
γίνεται, ὃς ἐξ ἀρχῆς τε ἀφώρισε τοὺς ἰδίους δαίμονας

2. ἴδιον] αἰδιον CD.

3. αὕτη] sic ACD, ἡ O, ἄν B.

5. τὰ om. O. || ante ἡμῖν C add. τὰ 12. ὁ om. O. || καὶ]

sic A, ἡ C et Gale not.; om. O. 19. ἐφώρισε D.

Commemoras deinceps aliam disputationem de proprio dae- 9
 mone, ac si alii duos alii tres colerent. sed et haec tota falsa est.
 causas enim nobis praesidentes partire et non ad unum revocare est
 ideo error, quoniam recedit ab unitate quae omnibus praeest. quinimo
 et ea opinio quae daemonem corpori corporisque curae attribuit, eius
 quidem praefecturam nimium quantum coarctat. quare quid opus
 religiosum cultum ex hac opinione ortam amplius considerare, cum
 ipsa eius principia sana non sint? unus est igitur uniuscuiusque
 nostri proprius daemon gubernator, communem vero penitus, omnium-
 que hominum eundem esse non oportet existimare, sed nec in sua
 quidem natura communem, propria vero conditione unicuique copu-
 latum. nam differentia essentialis et materiae diversitas non capit
 communitatem et identitatem rerum per se incorporearum. quare
 igitur inquires communi modo invocamus daemonem? quoniam sci-
 licet per deum unum dominum daemonum agitur eorum invocatio,

ἐκάστοις, καὶ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱερουργίαις ἀναφαίνει κατὰ
τὴν ἰδίαν βούλησιν τοὺς ἰδίους ἐκάστοις. αἰεὶ γὰρ ἐν τῇ
θεουργικῇ τάξει διὰ τῶν ὑπερεχόντων τὰ δεύτερα καλεῖται· 3
καὶ ἐπὶ τῶν δαιμόνων τοίνυν εἰς κοινὸς ἡγεμῶν τῶν περὶ
τὴν γένεσιν κοσμοκρατόρων καταπέμπει τοὺς ἰδίους δαι-
μονας ἐκάστοις. ἐπειδὴν μέντοι παραγένηται ὁ οἰκῆος 6
ἐκάστῳ, τότε καὶ τὴν ἰδίαν θεραπείαν ἑαυτοῦ καὶ τὸ σφέ-
τερον ὄνομα ἐμφαίνει, τρόπον δὲ τῆς ἰδίας κλήσεως τὸν
ἴδιον παραδίδωσι. 9

- 10 Καὶ αὕτη τάξις ἐστὶν ἡ πρόσφορος τῶν δαιμόνων·
ἡ μὲν συγγενῆς οὕσα τοῖς καλουμένοις, ἡ δ' ἀπὸ τῶν
πρεσβυτέρων αἰτίων καθήκουσα, τρίτη δὲ κοινὴν ποιου- 12
μένη τὴν ἀπ' ἀμφοτέρων τούτων συντέλειαν. μὴ τοίνυν
ἀφομοίου τὰς θείας κλήσεις ταῖς ἀνθρωπίναις μηδὲ τὰς
ἀρρήτους ταῖς ῥηταῖς, μηδὲ τὰς πρὸ παντός ὄρου καὶ 15
παντός ἀορίστου τρόπου ταῖς παρ' ἀνθρώποις παράβαλλε
ὠρισμέναις ἢ ἀορίστοις προστάξεσιν. οὐδὲν γὰρ ἔχει κοι-
νὸν τὰ παρ' ἡμῖν τῷ ὅλῳ γένει, καὶ καθ' ὅλην τὴν τάξιν 18

4. κεινὸς D. 6. παραγίνεται A, παραγίνεται D. 8. ἐκ-
φαίνει A. 14. ἀφ' ὁμοίου B, ἀφομίου D. 18. καὶ om. C.

qui et a principio suum cuique daemone definit, quique in sacris operationibus secundum propriam voluntatem suam unicuique ostendit. semper enim in ritibus sacris inferior per superiorem invocatur: quare etiam de daemonebus ut loquar, est unus quidem eorum dux qui generationis et mundi princeps est, isque ad unumquemque dimittit. daemone suum postquam autem adest suis unicuique, tunc et congruum sibi cultum nomenque suum docet, modumque quo velit se invocari ostendit.

- 10 Hae igitur cultus rationes daemonebus conveniunt; una est congrua iis qui invocantur, alia autem ab antiquioribus causis derivatur, tertia communiter ex utraque rite rem exequitur. noli igitur divinas invocations humanis similes existimare, aut ineffabiles effabilibus comparare, neque eas quae omnem terminum omnemque indeterminatum modum superant humanis imperiis conferre, sive definita sunt haec sive indefinita; nihil enim habent haec nostra commune cum

ὑπερέχουσιν ἡμῶν, καὶ τῆς ὅλης τῆς οὐσίας ἡμῶν καὶ φύ-
σεως ἐπάρχουσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα καὶ μάλιστα σφάλματα
3 συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέγιστα, ἥνίκα ἂν ἀπὸ τῆς
ἀνθρωπίνης ἀσθενείας συλλογίζωνται τι περὶ τῶν δαιμο-
νίων ἐπιστασιῶν, καὶ τοῖς μικροῖς καὶ οὐδενὸς ἀξίοις καὶ
6 διηρημένοις τὰ μεγάλα καὶ ἀξιόλογα καὶ τέλεια τεκμαί-
ρονται. τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἰδίου δαίμονος πρὸς σε
ἀποκρινόμεθα πρὸς τοῖς ἐμπροσθεν εἰρημένοις.

9 Λείπεται δὴ τελευταῖος ὁ περὶ εὐδαιμονίας λόγος, 10, 1
περὶ οὗ σὺ ποικίλως ἐπεζήτησας, τὰ μὲν πρῶτα ἐπιστάσεις
ὑποτείνων ἔπειτα ἀπορῶν καὶ μετὰ ταῦτα διαπύνθανό-
12 μενος. Θέντες οὖν ἕκαστα τῶν σῶν ἥπερ αὐτὰ προήγαγες,
ἀποκρινόμεθά σοι πρὸς αὐτὰ συμμέτρως. ἐπέστησας γὰρ

1. τῆς ὅλης] τοῖς ὅλης D. 2. ὑπάρχουσιν ABCD. 4. συλ-
λογίζονται] sic CD, συλλογίζονται O. 6. 7. τεκμαίροντα D.
7. τοιαῦτα D. || σε] sic AC, σε καὶ O. 8. ἀποκρινοί-
μεθα O. 10. ποικίλως D. 11. ὑποτίνων O.

illis, quae toto genere et ordine naturam essentiamque nostram prorsus
exsuperant. iam vero hinc maxime errores hominibus ingentes ac-
cidunt, quando ex humana infirmitate aliquid de dominationibus dæ-
monicis ratiocinari solent, et ex parvis nihilique faciendis et divisis
ingentes venerandasque et perfectas naturas mensurant. atque haec
sunt quae tibi de daemone proprio respondemus praeter ea quae
supra dicta sunt.

Restat iam ultimus de beatitudine sermo, in quo tu quidem 1
varie agis, primo enim praetendis obiectiones mox dubitas iterum
disquiris. ponemus igitur tua omnia dicta eo ordine quo tu ad-
duxisti, deinde tibi prout decet respondebimus. suspicaris ne forte

μήποτε ἄλλη τις λανθάνη οὐσα ἢ πρὸς εὐδαιμονίαν ὁδός, καὶ τίς ἂν γένοιτο ἑτέρα ἀφισταμένη τῶν θεῶν εὐλογος πρὸς αὐτὴν ἄνοδος; εἰ γὰρ ἐν τοῖς θεοῖς ἡ οὐσία τῶν 3 ἀγαθῶν ὅλων καὶ τελειότης περιέχεται, καὶ ἡ πρώτη δύναμις αὐτῶν καὶ ἀρχὴ παρὰ μόνοις ἡμῖν καὶ τοῖς ὁμοίως ἐχομένοις τῶν κρείττωνων, γνησίως τε τῆς πρὸς αὐτοὺς 6 ἐνώσεως ἀντιλαμβανόμενοι, ἡ τῶν ἀγαθῶν ὅλων ἀρχὴ καὶ τελευτὴ σπουδαίως ἐπιτηδεύεται· ἐνταῦθα δὴ οὖν καὶ ἡ τῆς ἀληθείας πάρεστι θέα καὶ ἡ τῆς νοερᾶς ἐπιστή- 9 μης, καὶ μετὰ τῆς τῶν θεῶν γνώσεως ἡ πρὸς ἑαυτοὺς ἐπιστροφὴ καὶ ἡ γνῶσις ἑαυτῶν συνέπεται.

- 2 Μάτην οὖν διαπορεῖς ὡς οὐ δεῖ πρὸς δόξας ἀνθρῶ- 12 πινας βλέπειν. τίς γὰρ σχολὴ τῷ πρὸς τοῖς θεοῖς τὴν διάνοιαν ἔχοντι κάτω βλέπειν εἰς ἀνθρώπων ἐπαίνους; ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἔπος ἐπαπορεῖς, ὡς ἡ ψυχὴ 15 ἐκ τοῦ τυχόντος ἀναπλάττει μεγάλα. τίς γὰρ δὴ ἐν τοῖς ὄντως οὐσί πλασμάτων ἀρχὴ συνίσταται; οὐχ ἡ μὲν φαν-

5. καὶ (ante ἀρχή) om. D. || ἀρχαία Θ. 7. ὅλως O.
8. ἐπιτεδεύεται O. 9. 10. ἐπιστήμης] τελειότης A. || post
ἐπιστήμης Tayl. add. κτήσις. 12. οὐ δεῖ] οὐδεὶς D.
15. ἔπως D. 17. πλασμάτων] πραγμάτων B. || ἀρχῆς B.
|| οὐχ ἡ] οὐχὶ D.

alia quaedam ad beatitudinem praeter divinum cultum lateat via, et quae tandem illa sit quae deserens deos ducat ad felicitatem? profecto si in diis bonorum omnium essentia et perfectio habeatur, si prima potestas eorum sit apud nos sacerdotes et apud nostri similes meliorum studiosos veraeque unionis cum iis cupidos, omnium bonorum fons et finis summa cura colitur. certe hic est veritatis et intellectualis cognitionis contemplatio, et simul cum deorum cognitione hinc ad deos conversio et sui ipsius cognitio sequitur.

- 2 Frustra igitur vereris tu ne forte religiosus ex opinionibus humanis pendeat; quomodo enim tempus vacaret ei, cuius mens haeret in divinorum contemplatione, ad hominum laudes oculos deflectere? sed nec in eo quod sequitur, recte disputas, quasi anima religiosa magnifica forte sibi fingat. quodnam in rebus vere existentibus figmentorum esse possit initium? nonne est phantasiae nostrae fingere

- ταστικῇ δύνάμει ἐν ἡμῖν ἐστὶν εἰδωλοποιός; φαντασία
 δ' οὐδεμία ἐγείρεται τῆς νοεῖας ζωῆς τελείως ἐνεργούσης.
 3 οὐ παρὰ τοῖς θεοῖς συννύσσει ἡ ἀλήθεια κατ' οὐσίαν;
 ἀλλ' οὐχὶ κατὰ συμφωνίαν ἐνιδρυμένη τοῖς νοητοῖς; εἰκὴ
 τοίνυν τὰ τοιαῦτα καὶ παρὰ σοὶ καὶ παρ' ἄλλοις τισὶ
 6 θρυλεῖται. ἀλλ' οὐδὲ ὅσα ὡς ἀγύρτας καὶ ἀλαζόνας δια-
 σύρουσί τινες τοὺς τῶν θεῶν θεραπευτάς, οἷς καὶ σὺ
 παραπλήσια εἶρηκας, οὐδὲν οὐδὲ ταῦτα ἄπτεται τῆς ἀλη-
 9 θινῆς θεολογίας τε καὶ θεουργίας. εἰ δὲ πού τινες πα-
 ραφύονται τοιοῦτοι παρὰ τὰς τῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμας
 (ὥσπερ καὶ παρὰ τὰς ἄλλας τέχνας αἱ κακοτεχνίαι πα-
 12 ραβλαστάνουσιν), ἐναντιώτεραι δὴπου αὐταὶ πρὸς αὐτάς
 ὑπάρχουσι μᾶλλον ἢ πρὸς ἄλλο ὅτιοῦν· τῷ γὰρ ἀγαθῷ
 τὸ κακὸν διαμάχεται μᾶλλον ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ.
 15 Βούλομαι δὴ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα ἐπιδρα-
 μεῖν, ὅσα διαβάλλων τὴν θείαν πρόγνωσιν ἄλλας τινὰς
 μεθόδους αὐτῇ παραβάλλεις, περὶ τὴν τοῦ μέλλοντος
 18 προμήνυσιν διατριβούσας. ἐμοὶ γάρ, οὔτε εἰ τις ἐκ γυ-

1. εἰδολοποιός D. 4. ἐνιδρυμένην O. 7. 8. σὺ παραπλήσια] συμπαρπλήσια O. 9. τε] sic D, om. O. 9—11. καὶ θε-
 ουργίας—ὥσπερ] τε καὶ φιλοσοφίας, ἀλλ' ὥσπερ A ceteris omissis,
 τε, ὥσπερ C ceteris omissis. 13. ἄλλο] ἄλλ' A. 17. πα-
 ραβάλλης AC.

idola? atqui cum perfecte operatur vita intellectualis, phantasia pro-
 sus conquiescit; nonne penes deos secundum essentiam veritas ipsa
 una cum illis simul existit? nonne et haec in rebus intelligibilibus
 secundum convenientiam fundatur? quare frustra tu alique nonnulli
 haec divulgatis. quod autem deorum cultores tamquam agyrtae et
 arrogantes homines nonnulli, quibuscum tu paria paene facis, ca-
 lumniantur, nihil istoc ferit vel veram religionem vel theurgiam. si
 qui tales subnascentur surculi in cognitione divinorum (sicut in aliis
 artibus quibuscunque malae artes suppullulant), artes eiusmodi magis
 cum veritate pugnant quam cum alia re qualibet. malum enim bono
 magis quam non bono contrarium est.

Placet iam et illa percurrere quibus videris calumniam facere 3
 vaticinationi divinae, alias quasdam artes circa futurorum praediction-
 nem versantes cum ea comparando. si qua enim aptitudo nobis

σεως ἐπιτηδεΐότης εἰς σημασίαν τοῦ ἐσομένου παραγίνεται, ὥσπερ ἡ τοῖς ζώοις τῶν σεισμῶν ἢ τῶν ἀνέμων ἢ τῶν χειμῶνων συμπίπτει πρόγνωσις, τίμος εἶναι δοκεῖ. κατ' 3 αἰσθήσεως γὰρ ὀξύτητα ἢ κατὰ συμπάθειαν ἢ κατ' ἄλλην τινὰ φυσικῶν δυνάμεων συγκίνησιν ἢ τοιαύτη ἐμφυτος συνέπεται μαντεία, οὐδὲν ἔχουσα σεμνὸν καὶ ὑπερφυές· 6 οὔτε εἰ τις κατὰ λογισμὸν ἀνθρώπινον ἢ τεχνικὴν παρατήρησιν ἀπὸ σημείων τεκμηριοῦται ἐκεῖνα, ὧν ἐστὶ τὰ σημεῖα δηλωτικά (ὡς ἀπὸ συστολῆς ἢ φρίκης τὸν μέλ- 9 λοντα πυρετὸν προγινώσκουσιν οἱ ἱατροί), οὐδὲν οὐδὲ οὗτός μοι δοκεῖ τίμιον ἔχειν καὶ ἀγαθόν. ἀνθρωπίνως τε γὰρ ἐπιβάλλει καὶ συλλογίζεται τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ, 12 περὶ τε τῶν ἐν τῇ φύσει τοῖς γιγνόμενοις ὁμολογουμένως, οὐ πόρρω τῆς σωματοειδοῦς τάξεως ποιεῖται τὴν διάγνωσιν. ὥστε οὐδ' εἰ φυσικὴ τις ἐνεστὶν ἐν ἡμῖν ἐπιβολὴ τοῦ μέλ- 15 λοντος, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἢ δύναμις ἥδε ἐναργῶς ἐνεργοῦσα διαφαίνεται, οὐδὲν οὐδὲ αὕτη μακαριστὸν τῷ ὄντι κέκτηται· τί γὰρ ἂν εἴη γνήσιον καὶ τέ- 18

1. ante εἰς A add. τῷ. 3. χειμώνων O. || τίμως D. 6. μα-
τεία D. 11. ἀγαθόν D. 12. γὰρ] γὰρ καὶ D. 13. ὁμο-
λογουμένοις D. 17. ἐναργούσα O. || οὐδὲν οὐδὲ] sic ACD,
οὐδὲν δὲ O.

naturaliter insit ad futuri praesagium, quemadmodum animalibus terrae motuum ventorum et tempestatum inest praecognitio, mihi quidem nihil venerabile videtur habere. nam secundum sensus acumen vel compassionem vel alium quendam consensum virium naturalium eiusmodi praesagium naturale sequitur, nihil habens venerabile neque supernaturale; neque si quis ex rationis discursu vel artificiosis observationibus signorum ea coniectet quae per signa praemonstrantur (quemadmodum medici febrem praevidere solent ex systole pulsus et rigore), videtur mihi istiusmodi praescientia plurimi facienda; nam humano modo coniectat et ex ratione nostra tantum concludit, deque rebus naturalibus, quae factis congruunt, non autem extra ordinem rerum naturalium crisin facit. quare si sit in nobis vis quaedam naturalis coniectandi, qualis est illa in ceteris omnibus manifesto se prodens, nihil revera habet illa praecipuum; quidnam

λειον καὶ αἰδιδιον ἀγαθὸν τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς ἐν γενέσει εἰς ἡμᾶς ἐμφυομένων;

- 3 Μόνη τοίνυν ἡ θεία μαντικὴ συναπτομένη τοῖς θεοῖς 4
ὡς ἀληθῶς ἡμῖν τῆς θείας ζωῆς μεταδίδωσι, τῆς τε προ-
γνώσεως καὶ τῶν θείων νοήσεων μετέχουσα καὶ ἡμᾶς
6 θείους ὡς ἀληθῶς ἀπεργάζεται· ἡ δὲ αὐτὴ καὶ τὸ ἀγα-
θὸν ἡμῖν γνησίως παρέχει, διότι πεπλήρωται τῶν ἀγαθῶν
ὅλων ἡ μακαριωτάτη τῶν θεῶν νόσις· οὐ τοίνυν προ-
9 ορῶσι μὲν, ὡς σὺ τοπάξεις, οἱ ταύτην ἔχοντες τὴν μαν-
τικὴν, οὐ μὴν εἰσιν εὐδαίμονες· ἀγαθοειδὴς γάρ ἐστι
πᾶσα ἡ θεία πρόγνωσις, οὐδὲ προορῶσι μὲν τὰ μέλλοντα,
12 χρῆσθαι δὲ αὐτοῖς καλῶς οὐκ ἐπίστανται· ἀλλ' αὐτὸ τὸ
καλὸν καὶ τὴν τάξιν τὴν ἀληθῆ καὶ πρέπουσαν μετὰ τῆς
προγνώσεως παραδέχονται· πάρεστι δ' αὐτῇ καὶ τὸ ὠφέ-
15 λιμον. οἱ γὰρ θεοὶ καὶ δύναμιν τοῦ φυλάξασθαι τὰ
ἐπιόντα ἀπὸ τῆς φύσεως δεινὰ παραδιδόασιν· καὶ ὅταν
μὲν ἀσχεῖν δέῃ τὴν ἀρετὴν καὶ συμβάλλεται πρὸς τοῦτο
18 ἡ τοῦ μέλλοντος ἀδηλία, ἀποκρύπτουσι τὰ ἐσόμενα ἕνεκα
τοῦ τὴν ψυχὴν βελτίονα ἀπεργάζεσθαι. ὅταν δὲ πρὸς

8. μακαριωτάτη D. 15. 16. τὰ ἐπιόντα om. D. 17. δέῃ]
δεῖ O. || συμβάλλεται O. 19. τοῦ] τῆς B.

enim perfectum et naturale et aeternum bonum sperari potest ex iis rebus quae nobis obveniunt per naturam in genesi positam?

Sola igitur divina vaticinatio ab ipsis diis pendens nos vere par- 4
ticipes facit vitae divinae; cumque ipsa possideat praescientiam et divinas notiones nos quoque eadem divinitate beat; ipsa quoque bonum pure nobis exhibet; est enim beatifica deorum cognitio omnibus bonis plena. nec tamen praevident futura, ut tu coniciis, qui hac praediti sunt vaticinatione, et tamen sunt interim ipsi infelices; nam omnis divina praescientia est formaliter bona, neque futura posunt praevidere, iisque recte uti nesciunt: una enim cum divina prae-
notione bonum et ordinem verissimum convenientissimumque hauriunt, et praeterea simul utilitatem. dii namque una cum vaticinatione facultatem quoque ad cavenda incommoda nobis naturaliter independentia suggerunt. et quoties virtutem oporteat exercere atque ad id conferat ignorantia futurorum, occultant ipsi futura ut animus

τοῦτο μηδὲν διαφέρει, λυσιτελεῖ δὲ ταῖς ψυχαῖς τὸ προ-
γινώσκειν, ἕνεκα τοῦ σώζειν αὐτάς καὶ ἀνάγειν, τὴν ἐν
ταῖς μαντείαις πρόγνωσιν ἐν μέσαις αὐτῶν ταῖς οὐσίαις 3
ἐντιθέασιν.

- 5 Ἀλλὰ τί ταῦτα ἀπομνηκύνω; διὰ πολλῶν ἐν τοῖς ἔμ-
προσθεν τὸ τῆς θείας μαντικῆς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην 6
ἐπιδείξας ὑπερέχον· βέλτιον οὖν, ὅπερ ἀπαιτεῖς παρ' ἡμῶν,
τὴν εἰς εὐδαιμονίαν ὁδὸν ἐπιδείξαι σοι, καὶ ἐν τίνι κεῖται
ἡ αὐτῆς οὐσία· ἀπὸ γὰρ τούτου τό τε ἀληθὲς εὐρίσκεται 9
καὶ ἅμα τὰς ἀπορίας πάσας ἔνεστι διαλύειν ῥαδίως. λέγω
τοίνυν, ὡς ὁ θεατὸς νοούμενος ἀνθρωπος, ἡνωμένος τῷ
πρόσθεν τῇ θείᾳ τῶν θεῶν, ἐπεισῆλθεν ἐτέρᾳ ψυχῇ τῇ 12
περὶ τὸ ἀνθρώπινον μορφῆς εἶδος συνηρμοσμένη, καὶ διὰ
τούτου ἐν τῷ τῆς ἀνάγκης καὶ εἰμαρμένης ἐγένετο δεσμῷ.

Σκοπεῖν δὴ δεῖ τίς αὐτοῦ γίνεται λύσις καὶ ἀπαλ- 15
λαγὴ τῶν δεσμῶν. ἔστι τοίνυν οὐκ ἄλλη τις ἢ τῶν θεῶν
γνώσις· ἰδέα γάρ ἐστιν εὐδαιμονίας τὸ ἐπίστασθαι τὸ
ἀγαθόν, ὥσπερ τῶν κακῶν ἰδέα συμβαίνει ἢ λήθη τῶν 18

3. ταῖς (alterum) om. O. 8. τὴν εἰς] εἰς τὴν D, τὴν C.
9. τό τε] sic AC, τό τε τὸ O. 10. τὰς] τῆς AC, καὶ D.
11. θεατὸς] sic A, θεητὸς Gale not., θεωτὸς O, θεώτερος Tayl.
12. θείᾳ] θεῶ D. 14. δεσμῶν B. 16. οὐκ om. C.

inde melior fiat; quando vero ad hoc nihil interest, expedit vero
animis praescire, ut salvi ad sublimia revertantur, tunc cognitionem
vaticinatricem mediis animarum essentiali inserunt.

- 5 Sed quid pluribus? cum fuse ostenderim in prioribus quantum
divina vaticinatio humana sit superior. praestat, quod nos rogas,
ostendere tibi viam ad beatitudinem, et in quo eius sit posita ratio
et essentia. hinc enim cum veritas ipsa invenitur tum omnes du-
bitationes facile diluuntur. dico igitur: homo ille contemplabilis et
intelligibilis olim cum esset deorum visioni coniunctus, postea aliam
subingressus est animam illam quae humanam formae speciem con-
comitatur, et propterea venit sub fati et necessitatis iugum.

Considerare igitur oportet qua tandem ratione ab his vinculis
solvi et liberari possit. praeter deorum autem cognitionem alia ratio
nulla est. idea quippe felicitatis est ipsum cognoscere bonam, quem-

ἀγαθῶν καὶ ἀπάτη περὶ τὸ κακόν· ἡ μὲν οὖν τῷ θείῳ
 σύνεστιν, ἡ δὲ χειρῶν μοῖρα ἀχώριστός ἐστι τοῦ θνητοῦ·
 3 καὶ ἡ μὲν τὰς τῶν νοητῶν οὐσίας ἱερατικαῖς ὁδοῖς ἀνα-
 μετρεῖ, ἡ δὲ παρακρουσθεῖσα τῶν ἀρχῶν προΐησιν ἑαυτὴν
 ἐπὶ τὴν καταμέτρησιν τῆς τοῦ σώματος ιδέας· καὶ ἡ μὲν
 6 γνῶσις ἐστι τοῦ πατρὸς, ἡ δὲ παραγωγή ἀπ' αὐτοῦ καὶ
 λήθη τοῦ προσούσιου αὐταρχοῦντος πατρὸς θεοῦ· καὶ ἡ
 μὲν σώζει τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ἐπὶ τὸν πατέρα αὐτῆς
 9 ἀνάγουσα, ἡ δὲ κατάγει τὸν γεναρχοῦντα ἀνθρώπον ἄχρι
 τοῦ μηδέποτε μένοντος ἀλλ' αἰεὶ ῥέοντος. αὕτη μὲν οὖν
 νοεῖσθω σοι πρώτη τῆς εὐδαιμονίας ὁδός, νοεραν ἔχουσα
 12 τῆς θείας ἐνώσεως ἀποπλήρωσιν τῶν ψυχῶν, ἡ δ' ἱερα-
 τικὴ καὶ θεουργικὴ τῆς εὐδαιμονίας δόσις καλεῖται μὲν
 θύρα πρὸς θεὸν τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων, ἡ τόπος ἡ
 15 αὐλὴ τοῦ ἀγαθοῦ· δύναμιν δ' ἔχει πρώτην μὲν ἀγνείαν
 τῆς ψυχῆς πολὺν τελειότεραν τῆς τοῦ σώματος ἀγνείας,

2. χειρῶν] χειρῶν D. 3. νοητῶν] sic A, θνητῶν O.
 4. προΐησιν B. 6. ἀπ' αὐτοῦ om. D. 7. προσούσιον Reg.
 || αὐταρχοῦντος C. || πατρὸς] πρὸς D. 11. πρώτη τῆς] sic A,
 πρὸ τῆς B, πρώτη O. || ὁδός om. D. 14. θεὸν] τε O.
 || τὸν om. D. 15. αὐλὴ] αὐτὴ D. || ἀγνείας O. 16. τῆς
 post τελειότεραν om. AC.

admodum est malorum idea, ipsa bonorum oblivio et circa malum error. cognitio autem illa divinitati affixa manet, haec deterior sors a rebus mortalibus avelli non potest; illa intelligibilium essentias per sanctimoniae vias pervestigat, haec a principiis errans demittit se ad corporales ideas contemplandas; illa est ipsius patris cognitio, haec autem est discessus una cum oblivione ab ipso deo patre, qui est superessentialis et sibi- sufficiens; veram illa vitam servat quoniam ad sui patrem restituit, haec autem hominem qui genesi esse posset superior usque ad id detrudit, quod permanet quidem nusquam perpetuoque in fluxu versatur. haec itaque intelligatur prima felicitatis via, intellectualem habens unionis divinae penes animas plenitudinem, sacra vero et deifica felicitatis traditio appellatur quidem porta ad ipsum omnium opificem deum, aut sedes et boni regio: et primam quidem qualitatem requirit animae sanctitatem omni

ἔπειτα κατάρτουν τῆς διανοίας εἰς μετουσίαν καὶ θέναν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῶν ἐναντίων πάντων ἀπαλλαγὴν, μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς τοὺς τῶν ἀγαθῶν δοτήρας θεοὺς ἔνωσιν. 3

- 6 Ἐπειδὴν δὲ κατ' ἰδίαν ταῖς μοίραις τοῦ παντὸς συν-
 ἄρη καὶ ταῖς διηκούσαις δι' αὐτῶν ὅλαις θείαις δυνάμεσι,
 τότε τῷ ὅλῳ δημιουργῷ τὴν ψυχὴν προσάγει καὶ παρα- 6
 κατατίθεται, καὶ ἐκτὸς πάσης ὕλης αὐτὴν ποιεῖ μόνῳ τῷ
 αἰδίῳ λόγῳ συνηνωμένην· οἷον ὃ λέγω τῇ αὐτογόνῳ καὶ
 τῇ αὐτοκινήτῳ καὶ τῇ ἀνεχούσῃ πάντα καὶ τῇ νοερᾷ καὶ 9
 τῇ διακοσμητικῇ τῶν ὅλων καὶ τῇ πρὸς ἀλήθειαν τὴν
 νοητὴν ἀναγωγικῇ καὶ τῇ αὐτοτελεῖ καὶ τῇ ποιητικῇ καὶ
 ταῖς ἄλλαις δημιουργικαῖς δυνάμεσι τοῦ θεοῦ κατ' ἰδίαν 12
 συνάπτει, ὥς ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν καὶ ταῖς νοήσεσι
 καὶ ταῖς δημιουργικαῖς τελέως ἵστασθαι τὴν θεουργικὴν
 ψυχὴν. καὶ τότε δὴ ἐν ὅλῳ τῷ δημιουργικῷ θεῷ τὴν 15
 ψυχὴν ἐντίθῃσι. καὶ τοῦτο τέλος ἐστὶ τῆς παρ' Αἰγυπ-
 τίοις ἱερατικῆς ἀναγωγῆς.

1. κατάρτησιν O. 2. πάντως A. 4.5. συνάψη] συνά-
 γει D. 7. τῷ om. C. 6 7. προκατατίθεται B, παρα-
 κατίθεται D. 8. συνηνωμένην O. 9. τῇ ante αὐτοκινήτῳ]
 sic ACD, om. O. 10. τῇ πρὸς] τὴν πρὸς D. || τὴν] sic AC,
 αὐτὴν O. 11. ἀναγωγικῇ] sic Gale not.; ἀναγωγῇ O. 13. ἐνε-
 γκαῖς D. || ante τελέως excidisse videtur δυνάμεις. Gale not.
 16. τῆς] τοῖς AC, ταῖς B.

corporea puriorem, deinde praeparat animam ad participationem et boni contemplationem simulque ad contrariorum reiectionem, post haec ad unionem cum diis bonorum omnium fontibus.

- 6 Postquam autem tum mundi partibus singulis tum etiam divinis potestatibus per partes mundi diffusis animam conciliaverit, tunc animam opifici universali sistit et apud eum deponit, liberatamque ab omni materia cum solo aeterno verbo connectit. planius dicam: theurgia ipsi dei potestati per se genitae per se mobili, omnia sustentanti, intellectuali, omnia exornanti, ad veritatem intelligibilem revocanti, perfectae et perficienti, potestatibusque ceteris dei opificibus gradatim pro cuiusque proprietatibus ita coaptat, ut in actionibus earum intelligentiisque architecticis anima sacris peractis perfecte confirmetur; et tum demum in toto demiurgo deo animam collocat. et hic finis est sacrae apud Aegyptios anagoges.

Αὐτὸ δὲ τάγαθὸν τὸ μὲν θεῖον ἡγοῦνται τὸν προ- 7
 εννοούμενον θεόν, τὸ δὲ ἀνθρώπινον τὴν πρὸς αὐτὸν
 3 ἔνωσιν, ὅπερ Βίτυς ἐκ τῶν Ἑρμαϊκῶν βίβλων μεθηρη-
 νευσεν. οὐκ ἄρα παρεῖται τοῦτο τὸ μέρος τοῖς Αἰγυπ-
 τίοις, ὃ σὺ ὑπονοεῖς, ἀλλὰ θεοπρεπῶς παρεδόθη· οὐδὲ
 6 περὶ σμικρῶν οἱ θεουργοὶ τὸν θεῖον νοῦν ἐνοχλοῦσιν,
 ἀλλὰ περὶ τῶν εἰς ψυχῆς κάθαρσιν καὶ ἀπόλυσιν καὶ σω-
 τηρίαν ἀνηκόντων· οὐδὲ χαλεπὰ μὲν διαμελετῶσιν οὗτοι,
 9 ἄχρηστα δὲ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὸνναντίον τὰ τῇ ψυχῇ
 πάντων ὠφελιμώτατα· οὐδ' ὑπὸ πλάνου τινὸς φρενακίζον-
 ται δαίμονος οἱ ἐν πᾶσι τὴν ἀπατηλὴν καὶ δαιμονίαν
 12 φύσιν ἐπικρατήσαντες, ἐπὶ δὲ τὴν νοητὴν καὶ θεῖαν ἀναχ-
 θέντες.

Τοσαῦτά σοι καθ' ἡμετέραν δύναμιν ἀπεκρινάμεθα 8
 15 περὶ ὧν ἡπόρησας περὶ τῆς θείας μαντικῆς τε καὶ θεουργ-
 γίας. εὐχομαι δὴ οὖν τὸ λοιπὸν τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ τέλει
 τῶν λόγων, τῶν ἀληθῶν νοημάτων ἐμοὶ τε καὶ σοὶ παρ-

2. δὲ om. D. 3. Βίτυς] Bytis, Ficinus. || βίβλων D.
 4. παρεῖται] προσῖται D. 7. ψυχῇ D. 10. 11. φρε-
 νακίζονται A. 11. οἱ ἐν] sic AC, οἱ O. 12—13. ἐπὶ
 — ἀναχθέντες om. B. 12. 13. ἀνεχθέντες ACD. 15. τε]
 sic A, τῆς D, om. O.

Ipsam autem bonum divinum censent esse deum ante omnem 7
 intellectum, bonum autem humanum cum deo unionem; et hoc qui-
 dem Bitys ex scriptis Hermetis interpretatus est. non igitur, quod
 tu arbitratus es, omittitur haec pars ab Aegyptiis, sed divino plane
 modo nobis tradita est. nec de rebus exiguis sacerdotes divinam
 mentem interpellant, sed de iis rebus quae spectant ad animae pur-
 gationem solutionem salutem. sed neque difficilia isti meditantur,
 hominibusque interim inutilia, sed contra res animae omnium uti-
 lissimas. neque subdolo et seductore aliquo daemone in errores
 impelluntur qui omnibus in rebus fallacem daemonicamque naturam
 longe excedunt, et ad intelligibilem divinamque ascendunt.

Atque haec tibi respondimus ad ea quae quaesivisti super di- 8
 vina vaticinatione et theurgia: quod reliquum est in calce sermonis
 deos comprecor, mihi tibiue dare velint ut firmiter custodiamus

ἔχειν τὴν φυλακὴν ἀμετάπτωτον, εἰς τε τὸν αἰδίου αἰῶνα
 δι' αἰωνίων ἀλήθειαν ἐντιθέναι, καὶ τελειοτέρων νοήσεων
 περὶ θεῶν χορηγεῖν μετουσίαν, ἐν αἷς δὴ τὸ μακάριστον 3
 τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν πρόκειται καὶ αὐτὸ τὸ κῦρος τῆς
 ὁμοιοηγουμένης φιλίας τῆς πρὸς ἀλλήλους.

1. τε om. D.   2. διὰ τῶν αἰωνίων Gale not.   3. χορηγεῖν D.
 || δὴ] δὴ καὶ C.

quae vere intelligimus, insinuantque nobis per sempiterna saecula
 veritatem, praestentque adhuc perfectiores de diis notiones, in quibus
 omnium bonorum beatissima possessio nobis reponitur et denique
 inter nos unanimittatis et amicitiae confirmatio.

Index.

- Ἀβάμμωνος διδασκάλου* 1, 1.
ἄβαρα βατὰ γίνεται 110, 12.
ἄβάτος ἐν ἱεροῖς 125, 14.
ἄβατος ὑπὸ τῶν πνευμάτων 130, 8.
ἐν Ἀβύδῳ 248, 10.
ἐν Ἀβύσσῳ 245, 15.
ἀγαθοειδής 233, 5; 269, 10.
ἀγαθοποιοὶ 52, 18.
ἀγαθότητα ὑπερβάλλουσιν 139, 14. 15.
ἄγαλμα ἑμφανές 32, 7.
ἀγάλματα αὐτοπτικά 91, 10.
ἀγαλμάτων αὐτοφανῶν 76, 13.
ἀγαπητὸν 231, 1.
ἀγέλη τῶν ἀνθρώπων 223, 9. 10.
ἀγέννητος καὶ ἀμέριστος θεὸς 251, 8. 9.
ἀγέννητον καὶ αἰδίων 100, 8.
ἀγιστείας 37, 17; — *ἱερᾶς* 28, 4; 258, 18; 272, 2; — *ἱερατικῆς* 268, 7. 8.
ἀγνείαν τῆς ψυχῆς 291, 15. 16.
ἄγνοιαν ὑποφερομένην εἰς τὸ μὴ ὄν 96, 4.
ἀγνῆτας καὶ ἀλαζόνας 287, 6.
ἀγῶν ἐξ ἀγῶνος 143, 13.
ἀθλητὰ τοῦ μύλωντος 289, 18.
ἀδιαίρετον 51, 13.
ἀδιακρίτως 182, 10.
ἀδιάλυτον συμπλοκὴν 17, 8.
ἀδιερεύνητα 11, 14.
ἀδιορίστως 89, 4; 143, 5.
ἀδύνατα σημαίνεσθαι διὰ φωνῆς 257, 12. 13.
ἀδύτοις 267, 15.
ἐν ἀδύτοις διατριβὴ 127, 13.
ἐν ἀδύτῳ 126, 6.
ἄεσμα 23, 12.
ἀερίων δαιμόνων 62, 15.
ἄῆρ ὁ φαινόμενος 87, 11.
ἀθέσμως καὶ ἀτάκτως 176, 14.
τῶν ἀθῶν 179, 12.
ἀθλητῶν ἀληθινῶν 92, 12.
ἀθρόως 211, 8.
Αἰγυπτία φωνῇ χρῶμενος 258, 2.
Αἰγυπτίας γλώττης 265, 15.
Αἰγύπτιοι 254, 5; 260, 4; 266, 10; — *χρῶνται ταῖς ἀπειλαῖς* 249, 5. 7.
Αἰγυπτίους 265, 1; 266, 9; 268, 5; 292, 16. 17; 293, 4. 5.
Αἰγύπτιος 258, 2.
τῶν Αἰγυπτίων 249, 12; 250, 12; 256, 6; 258, 4 et 5; 268, 14; — *γλώσσα* 263, 10. 11; — *προφήτην* 3, 9; — *οἱ προφῆται* 4, 12.
Αἰγύπτῳ 268, 2; — *ἐν Αἰγύπτῳ* ζῶν 235, 12. 13.
ἐξ αἰδίου 9, 17; 10, 7.

ἀδίου περιφορὰς 57, 11.
 αἰθέρια 23, 11.
 αἰθερίους σώμασι 52, 2.
 αἰθερίων σωμάτων 54, 10.
 αἰθερίως, ἀερίως, ἐνυδρίως 33, 7.
 τοῦ αἰθέρος 134, 15.
 αἰθύγματα μικρὰ 150, 18.
 αἰθυγμάτων 148, 2.
 αἰσθῆσει περιληπτοὶ 62, 5.
 αἰσθητικούς καὶ ψυχικοὺς 48, 13;
 — ἡ ψυχικοὺς 49, 5.
 αἰσχρολογίας 39, 3.
 αἰτήσεις ὄμβρων 206, 15. 16.
 αἰτία τοῦ ἀγαθοῦ 15, 15.
 αἷτια ἀκρότατα καὶ καθαρώτατα
 85, 9; — τῆς θαλάσσης 117, 1.
 αἰτίαν δημοουργικὴν 209, 16. 17;
 — κρείττονα λόγου 37, 7; —
 κρείττονα τῶν νόμων 195, 6;
 — πρώτην 222, 10.
 αἰτίας ἐνιαίας 265, 5; — πρεσ-
 βυτάτης 210, 2.
 αἰτίας πρωτουργοῦς τῶν κινήσεων
 252, 18. 19.
 αἰτιαστον 189, 7.
 αἰτιολογίαν 266, 9. 10.
 αἵτων πάσης κινήσεως 18, 10; —
 ποικίλων 190, 6.
 αἰτῶν δημοουργικῶν 240, 2; —
 ἐξηρημένων 206, 11. 12; — πρεσ-
 βυτέρων 284, 12.
 αἰτιώτεροι τῶν δαιμόνων 213, 11. 12.
 αἰῶνα αἰδίου 294, 1.
 δι' αἰώνων 294, 2.
 ἀκάρδια 136, 15.
 ἀκαρῇ 172, 8.
 ἀκαρπίαν ἢ ἀγωνίαν ἢ περιουσίαν
 222, 4. 5.
 ἀκατάληπτα 276, 11; 277, 6.
 ἀκατάληπτος 278, 18. 279, 1 et 9.
 ἄκεια, ὡς ἐξαεσόμενα τὰ δεινὰ
 40, 11.
 ἀκλήπτον καὶ ἀπαθὲς καὶ ἀβλα-
 στον τὸ θεῖον 45, 4.

ἀκίνητοι καὶ σταθεραὶ 74, 12.
 ἀκίνητος 261, 11.
 ἀκλινῶς 21, 4.
 ἀκραιφνῇ δύναμιν 55, 13.
 ἀκραιφνῶς καὶ καθαρῶς 209, 14. 15.
 ἄκριτον ἀλόγιστον 246, 7.
 ἄκρον καὶ ὑπερέχον καὶ ὀλοτελὲς
 21, 1.
 ἀκρότατον καὶ ἀπερλήπτον 21, 13;
 — τῆς ἱερατικῆς 230, 14.
 ἀκωλύτως 53, 11.
 ἀλαζονικά καὶ ψευδῇ 92, 11.
 Ἀλεξάνδρου στρατόπεδον 108, 10.
 ἀλεξικάκους καὶ σωτήρας 44, 1.
 ἀλεξιφάρμακον πρὸς 100, 10.
 ἀλήθεια ἀπταιστος 179, 7.
 ἀλήθειαν ἀμετάπτωτον 165, 5.
 ἀλήθειαν 112, 17.
 ἀλιτήριοι 176, 13. 14.
 ἀλλάττεται 270, 16.
 ἀλληλουχίαν 196, 10; — ἀδια-
 ρετον 19, 9.
 ἀλλοτρίως 161, 3; — προστίθε-
 ται 12, 14.
 ἀλογίστοις 183, 7.
 ἀλόγιστον καὶ σκοτεινὸν 245, 3.
 ἀλυστελὲς 200, 9.
 ἀλφειομάντις 139, 13.
 ἀλφίτων 141, 14.
 δι' ἀμαθίαν καὶ τόλμαν 99, 5.
 ἀμελεῖ 175, 7.
 Ἀμύλητα ποταμὸν 148, 13.
 ἀμερίστως 21, 4.
 ἀμετάβλητον 253, 11; 256, 16.
 ἀμετάστατος καὶ ἀνέκλειπτος 16, 3.
 ἀμετάπτωτον 247, 11; 259, 1.
 ἀμετάτρεπτον 247, 10. 11.
 ἀμηχάνους δυνάμεις 53, 6.
 ἀμυγῶς 115, 7; — πάρεστι τῷ
 αἵτι τὸ φῶς 31, 1.
 Ἄμμων βασιλεῖ 267, 15.
 τοῦ Ἄμμωνος 108, 14.
 ἄμοιρα δυνάμεις 191, 12. 13.
 ἀμορφίας 193, 3. 4.

Ἄμοῦν 263, 10.
 ἀμφίβολον τίθεσθαι 8, 8.
 ἀμφίβολος καὶ ἐπίκτητος 16, 1.
 ἀμφισβητεῖν 61, 1; 70, 2.
 ἀμφισβητήσεων 53, 13.
 ἀμφισβήτησιν 200, 18.
 ἀμφισβήτησις εὐλογος 186, 5.
 ἀμφισβητουμένων 279, 3.
 ἀμωσγέπως 228, 10, 11.
 ἀναβακχεύεσθαι 118, 7.
 ἀναβακχέοντα πνεύματα 123, 4.
 ἀναβιβάζει τάξιν καὶ μέτρα 17, 14.
 ἀναγεννητικούς 167, 10.
 ἀνάγκαις σωματικαῖς 192, 3, 4;
 — φυσικαῖς 208, 1, 2.
 ἀνάγκης δαιμονίας ἢ θείας 197, 11;
 — συμπαθοῦς 244, 11.
 ἀνάγουσα ἐπὶ τὸν πατέρα 291, 8, 9.
 ἀναγωγή καὶ μεταστάσις ἐπὶ τὸ
 κρεῖττον 114, 10.
 ἀναγωγῆς 272, 10; — ἱερατικῆς
 240, 10, 11.
 ἀναγωγοὶ 271, 13.
 ἀναγωγὸν 79, 7; 240, 3, 4.
 ἀναδιδάσκειν 42, 11.
 ἀναθυμιάσεως 203, 4; — ἁτμῶν
 205, 9.
 ἀναθυμιάσιν ἀνέκλειπτον 212, 8, 9.
 ἀναθυμιάσις 201, 6, 7; — ἀπὸ
 σωμάτων 201, 16, 17.
 ἀναρεῖ τὰ ἰδιώματα 14, 13.
 ἀναίρεσις 28, 5.
 ἀναίτιος 189, 8.
 ἀναιτίως 101, 15.
 ἀνακαλούμενοι 41, 6.
 ἀνακεραννύμεναι 277, 16, 17.
 ἀνακεραννύμενην πρὸς 220, 18.
 ἀνακεράννυνται 80, 8.
 ἀνακνεῖσθαι 97, 10.
 ἀνακινουμένων 103, 4.
 ἀνακραθέντος εἰς τὸν αἶρα 172, 6, 7.
 ἀναλλοίωτα 72, 8.
 ἀναλλοιώτων 51, 13.
 ἀναλογεῖσθαι 187, 7.

ἀναλογιζομένην 107, 16, 17.
 ἀναλογιζόμενος 101, 12.
 ἀνάλυσιν ἐπὶ 235, 15.
 ἀναλωτικὸν 80, 17.
 ἀναμιμνήσκεται τῆς θείας ἀρμο-
 νίας 120, 10.
 ἀνάπαλιν 26, 13; 174, 11.
 ἀναπεπλησμένον 77, 16.
 ἀναπεπλησμένους 81, 6.
 ἀναπεπταμένη 104, 5.
 ἀναπληράμενος 219, 9, 10.
 ἀναποβλέποντος εἰς προστασίαν
 22, 5.
 ἀναρτίσματα ἀπορήματα 277, 7, 8.
 ἀνάρμοςτος καὶ ἀσύμμετρος 230,
 4, 5; — πρὸς θεῶν ὑποδοχὴν
 233, 5, 6.
 ἀνατιθέναι τοῖς θεοῖς 18, 14.
 ἀνατροπὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον 114, 12.
 ἀναφαίρετα τὰ ἀγαθὰ 82, 4.
 ἀναφῆς 242, 1.
 ἀναφῶς 178, 15; 202, 2.
 ἀναχωρήσῃ τὸ ἑλλάμπον 31, 2.
 ἀνδρὶ φιλοθεάμονι τῆς ἀληθείας
 172, 9, 10.
 Ἄνεβῶ 1, 3; 2, 7.
 ἀνεγείρας τὴν διάνοιαν 3, 12.
 ἀνεγείρει ἐπὶ 234, 11.
 ἀνεγείρειν πρὸς 82, 16.
 ἀνεγείρεσθαι καὶ ἀποπαύεσθαι
 119, 13.
 ἀνείδειν 17, 1.
 τὸ ἀνείργον τὴν δύναμιν 27, 9.
 ἀνέκλειπτον 253, 11, 12; — καὶ
 ὁλόκληρον 231, 7, 8.
 ἀνεμπόδιστον παρουσίαν 126, 3.
 ἀνεμπόδιστος 130, 8.
 ἀνεμποδίστως 232, 14.
 ἀνέμων ἢ χειμῶνων πρόγνωσις 288,
 2, 3.
 ἀνεξέταστον 268, 10.
 ἀνήκει εἰς τοὺς θεοὺς 100, 18.
 ἀνήκουσαι εἰς τὸν νοῦν 26, 3.
 ἀνθρώπεια πράγματα 198, 2, 3.

ἀνθρώπειον 148, 10; — νοῦν 255, 4; — φάντασμα 157, 8.
 ἀνθρωπέλου βίου 222, 13.
 ἀνθρωπέλων σωμάτων 241, 12. 13.
 ἀνθρωπικόν 100, 6. 7.
 ἀνθρώπινα 118, 13; — ἔθνη 236, 1.
 ἀνθρώπιναι ἐνέργειαι 110, 11.
 ἀνθρωπίναις 284, 14.
 ἀνθρωπίνας αἰτίας 147, 13; — διαγνώσεις 187, 10. 11; — δόξας 286, 12. 13; — παρατροπάς 160, 6.
 ἀνθρωπίνῃ διάνοια 114, 8; — καταδοχή 113, 14; — ψυχῇ 9, 12.
 ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ χρώμενος 246, 17.
 ἀνθρωπίνῃ ζωῇ 110, 16; — ἱερουργίαν 273, 10; — μαντικὴν 166, 6. 7; 290, 6; — νῆψιν 160, 7. 8; — πραγματείας 279, 17. 18; — καὶ φυσικὴν κίνησιν 123, 5.
 ἀνθρωπίνης 166, 7; — αἰτίας 148, 7. 8; — ἀσθενείας 204, 12; 285, 4; — γενέσεως 222, 4; — ζωῆς 101, 10; 109, 13; — παρασκευῆς 100, 15; — συνήθειας 133, 8; — τέχνης 135, 1; 136, 9. 10; 168, 8; — ψυχῆς 282, 11.
 ἀνθρωπίνους μορφοίς 115, 4.
 ἀνθρώπων 142, 7; 293, 2; — βίον 221, 17. 18; — εἶδος 290, 13; — ἔργον 115, 3. 4; 165, 16. 17; — κίνημα 113, 13; — λογισμόν 288, 7; — τρόπον 105, 12. 13; — φῦλον 144, 12.
 ἀνθρωπίνου σώματος 129, 1.
 ἀνθρωπίνῃ 104, 13. 14; — ἔργων 185, 2. 3; — ὀνείρων 103, 3; — παρασκευῶν 232, 7. 8; — πραγμάτων 125, 16. 17.
 ἀνθρωπίνως 288, 11.
 ἀνθρωπον γενάρχοντα 291, 9.

ἄνθρωπος θεατὸς νοούμενος 290, 11; — ἱερὸς 235, 13.
 ἀνδρῦτον καὶ ἀναπεπλάσμενον 80, 1.
 ἄνοδον εὐβατον ἐπὶ 227, 5.
 ἄνοδος εὐλογος 286, 2. 3; — πρὸς τοὺς θεοὺς 269, 10; — πρὸς τὸ πῦρ 179, 9.
 ἀνόδων ἱερατικῶν 271, 15.
 ἀνοικειότης καὶ διάστασις 13, 2.
 ἀνομοειδῶν 59, 5.
 ἀνοσιουργίαν καὶ ἀκαθαρσίαν 95, 16.
 ἀνοσιουργίας ἀσειβῇ πταίσματα 177, 12. 13.
 ἀνταλλάσσεται 167, 13. 14.
 ἀνταλλάττονται θειοτέραν ζωὴν 110, 16. 111, 1.
 ἀνταποδιδούς πῃν ἴσῃ ἀμοιβῇ 177, 11.
 ἀντιγράφειν 3, 7.
 ἀντιδιάρσεις θῶν πρὸς δαίμονας 45, 8.
 ἀντιδικαιουμένος 10, 14.
 ἀντιδικαιούμενον πρὸς τὸ παθετὸν 33, 16.
 ἀντιδικαιουμένων 282, 4.
 ἀντιδόσεως 206, 8.
 ἀντιδρασθεῖσιν 173, 3. 4.
 ἀντιθέτους 177, 17.
 ἀντίθεσις 241, 7.
 ἀντιθέσεως πάσης κεχώρισται 10, 6.
 ἀντιλαμβάνεται τῆς οὐσίας 29, 6.
 ἀντιλαμβάνομένοις 286, 7.
 ἀντιλαμβάνονται 110, 6. 7.
 ἀντιλαμβάνομεθα 102, 12.
 ἀντίληψιν 189, 4.
 ἀντίληψις 254, 10.
 ἀντιλογικῆς καινοτομίας 161, 10. 11.
 ἀντιπερίστασις 33, 4.
 ἀντιποιεῖται 83, 4.
 ἀντιστάσεως 9, 4.
 ἀξιόλογα καὶ τίμια 285, 6.
 ἄξιον μαθήσεως 237, 13.

ἄξιουσθω μνήμης 46, 6.
 ἄοριστον καὶ ἄστατον 9, 3.
 ἀπαγγελτικά ἢ ἀποτελεσματικά 173, 11.
 ἀπαθεῖς καὶ ἄτρεπτοι 53, 18.
 ἀπαλλαγὴ τῶν δεσμῶν 290, 15. 16.
 ἀπαλλαγὴν τῶν ἐναντιῶν 292, 2.
 ἀπαλλάττονται παθῶν 176, 11. 12.
 ἀπαλώτεροι 121, 18.
 ἀπαξίως 207, 2.
 ἀπαστρέφει 73, 6.
 ἀπάτη περὶ τὸ κακὸν 291, 1.
 ἀπατηλῶς 161, 15.
 ἀπαρχῆς χάριν 206, 7.
 ἀπαύστως 102, 9.
 ἀπεικαζόμενῃν πρὸς αὐτὸ 16, 17.
 ἀπεικαζόμενοι δι' ὁμοιότητος 62, 2.
 ἀπεικασίας φυσικᾶς 255, 8. 9.
 ἀπειλὰς βιαστικᾶς 245, 12.
 ἀπειροτέρων 199, 6.
 ἀπεμήκυνα 98, 1.
 ἀπεράντων ζητημάτων λύσις 30, 11.
 ἀπέραισι καὶ ἀποκάθαρσιν 119, 14. 15.
 ἀπεργασίαν 170, 1; 198, 13; 244, 9; — ἱερατικὴν 184, 18; — κοινήν 238, 9. 10.
 ἀπεργασίας φυσικῆς 170, 17.
 ἀπετυπώσατο 37, 10; 250, 5.
 ἀπέχσθαι ἐμψύχων 199, 12. 13.
 ἀπηρημένῃν ἀμφισβήτησιν 29, 13.
 ἀπηρητημένον 161, 6. 7.
 ἀπιστίαν καὶ ὑποψίαν 216, 17. 18.
 ἀπλοῦς λόγος 143, 17.
 ἀπλούστερα 281, 17.
 ἀπλουστέρους καὶ νέους 157, 15.
 ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν 107, 13; 159, 15. 16; 192, 16; 215, 8; 273, 1. 2.
 ἀποβλαστάνει ἀπὸ θείας αἰτίας 148, 10. 11.
 ἀποβλέποντες πρὸς ἀγαθὸν 53, 4.
 ἀπογεννᾶ καὶ ἐπιτροπείη 21, 5.
 ἀπογεννᾶται τὰ ἀγάλματα 57, 16.

ἀπογέννησις 39, 3.
 ἀπογεννώμενα 209, 12.
 ἀποδιαλήψεως μεριστῆς 32, 16.
 ἀποδιοπομπεῖται 44, 2.
 ἀποδοκιμάζουσιν 92, 1.
 ἀποκαθαίρει πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς ψυχῆς 239, 8.
 ἀποκαθαίρεσθαι 48, 12; 204, 5. 6.
 ἀποκαθαρόμεναι 40, 1.
 ἀποκαθάρσεις ψυχῶν 121, 10. 11.
 ἀποκάθαρσιν 125, 5.
 ἀποκαθαρτικὸν 79, 6.
 ἀποκαλύπτει τὰ πάσης γνώσεως προέχοντα νοήματα 142, 9.
 ἀποκαλύπτεται 248, 11.
 ἀποκαταστάσεως 34, 9.
 ἀποκείμενα 270, 6.
 ἀποκεκαθαρμένοις διὰ τῆς ἱερατικῆς 176, 5.
 ἀποκεκαθαρμένων ἀνθρώπων 219, 13.
 ἀποκεκαθάρται 98, 12.
 ἀποκλείονται τοῦ πνεύματος 86, 11.
 ἀποκρίνοντες ἐπὶ τῶν θεῶν 147, 5.
 ἀποκρίσει περὶ ὧν ἐπεζήτησας 18, 5.
 ἀπόκρισις πρὸς ἐπιστολὴν 1, 3.
 ἀποκρύπτειν τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην 75, 12.
 ἀποκρυπτόμενα εἰς τὸ ἔσω 19, 17.
 ἀπόλαυσις αἰμῶν 178, 13.
 ἀπολείπεται τοῦ τέλους 75, 7.
 ἀπολειπόμεθα τῶν θεῶν 47, 14.
 ἀπόληψις τῆς προστασίας 44, 5.
 ἀπολογιζόμενους 207, 3.
 ἀπολογισμὸν 96, 8; 156, 3; 247, 16.
 ἀπολογισμὸς περὶ τῆς μαρτυρικῆς 138, 18.
 ἀπολογισμοὺς ἰδίους 120, 15. 16.
 ἀπόλυτα καὶ ἄφρατα καθ' ἑαυτὰ ὑπάρχει 23, 15.
 ἀπόλυτοι καὶ ἄτρεπτοι αἱ ἐνέργειαι 12, 4.

ἀπομερξίσθαι 67, 8.
 ἀπομηκύνω 290, 5.
 ἀπονενεμήσθω 243, 12. 13.
 ἀπονενέμῃται 275, 6; 281, 8.
 ἀποπαύεσθαι τῆς βακχείας 118, 7.
 ἀποπλήρωσιν παθῶν 65, 3; — τε-
 λείαν 238, 10; — τιμωρίας 188,
 12. 13; — τῆς θείας ἐνώσεως
 τῶν ψυχῶν 291, 12.
 ἀποπλήρωσις 215, 12; — τῶν
 θεῶν ἔργων 150, 1. 2.
 ἀποπληρωτὴν τῆς ἱεράς ἀνεργείας
 144, 2. 3.
 ἀποπληρωτής 280, 11.
 ἀποπληρωτικὴν 67, 13.
 ἀποπληρωτικὸν 240, 4.
 ἀποπληρωτῶν τῆς θνητοῦς 236,
 12. 13.
 ἀπορίαν πολύτροπον 272, 15.
 ἀπορίας ἀναξίας τῶν θεῶν 205,
 6. 7; — παρενοχλοῦσας τοῖς
 ἀνθρώποις 143, 8. 9.
 ἀπορρησσειν 137, 6.
 ἀπορροή 214, 13.
 ἀπόρροια ἀπὸ τῶν ἄστρον 276, 14.
 ἀπορροίαις ἐξ οὐρανοῦ 169, 11.
 ἀπόρροισιν 274, 5.
 ἀπορροίας 55, 5; — κατιούσας
 173, 14. 15; — οἰκείας 194, 11;
 — τῶν οὐρανίων 137, 17.
 ἀπορροῶν ἀπ' οὐρανοῦ καταπεμ-
 πομένων 169, 16.
 ἀποσεμνύνειν 66, 9.
 ἀποστάσεις 269, 16.
 ἀπόστασις τῶν καταδεεστέρων
 272, 4.
 ἀποστίλβουσιν 86, 13.
 ἀποστροφὴ ἀπὸ τῶν θεῶν 43, 14.
 ἀποτελεστικὸν 74, 16.
 ἀποτυγχάνει 103, 7.
 ἀποτυποῦσι 136, 5.
 ἀποτυπῶνται διὰ εἰκόνων 65, 10.
 ἀποτυπώματα ἀληθῆ 95, 11.
 ἀποχῆς ἐμφύχων 201, 13.

ἀποχρώντως 49, 8.
 ἀπτῶτι λόγῳ 162, 11.
 ἀραρότως καὶ ὠρυσμένως 162, 12.
 ἀρδην ἀπόλλυσθαι 108, 10. 11.
 Ἄρειος ἀπόρροια κινητικὴ 55, 7.
 καθ' ἀριθμὸν διηρησθαι 75, 18.
 τῶν ἀρκτων 273, 16.
 ἁρμονία τοῦ σώματος 34, 12.
 ἁρμονία καὶ κρᾶσις 56, 7; —
 νοητῇ 81, 18; — ἐπισκευαστῇ
 καὶ πολυειδεῖ 171, 8.
 ἁρμονίαν τοῦ κόσμου 194, 2; —
 τοῦ παντός 192, 5; — καὶ φι-
 λίαν 195, 7.
 ἁρμονίας θείας 119, 10; — ἐξ ἁρ-
 μονίας καὶ ῥυθμοῦ 120, 4.
 ἄρρητος δύναμις τῶν θεῶν 97, 6.
 ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν στοιχείων
 264, 6.
 ἀρχὰς γησιωτάτας 107, 9.
 ἀρχὴ πλασμάτων 286, 17.
 ἀρχηγικὴ αἰτία 102, 4.
 ἀρχηγούς τῶν δαιμόνων 214, 1. 2.
 ἀρχὴν τῆς φορέας 252, 16. 17.
 ἀρώματα 233, 13.
 ἀσθένεια τῶν ἐνύλων τόπων 55, 13.
 ἀστειὶ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα 125,
 13. 14.
 ἐν Ἀσκληπιοῦ 108, 7.
 Ἀσσυρίων 256, 6; — πάτρια δό-
 γματα 5, 8.
 ἀστάθμητον καὶ ἀνάρμοστον 165,
 7.
 ἄστατον καὶ ἀκατάστατον μέλος
 118, 9. 10.
 ἀστέρας ἀπλανεῖς 278, 4.
 ἀστέρων 135, 4. 5; — κινήσεως
 268, 15; — περιπολούντων 169,
 2. 3; — φάσεων ἢ κρύψεων
 266, 8.
 ἀστράπτει 77, 10.
 ἄστρον 273, 15; 276, 14 et 16; —
 φορεῖ 137, 10.
 ἄσυλα ἱερὰ 259, 2.

ἄσυμμετρία τῶν μερῶν 192, 9.
 ἄσυμμετρίας καὶ ἀταξίας 213, 7;
 — καὶ ἀσχημοσύνης 196, 17. 18.
 ἄσύμμετρος 87, 5; 223, 3. 4.
 ἄσύμφωνον 191, 7.
 ἀσφαλῆς καὶ ἄπταιστος 229, 5.
 ἀσχημοσύνη 39, 4.
 ἀσωματρία 49, 11.
 τὸ ἀσώματον 50, 3.
 ἀσωματῶς 221, 9.
 ἀταξίαν καὶ πλημμυλείαν τῆς ὕλης
 84, 5.
 ἀτελῶς πρόεισιν ἢ ἐρώτησις 11, 8.
 ἀτμίζομένη ἐκ τοῦ ὕδατος 127, 7.
 ἀτμίζομενοι ἐξ ὑδάτων 123, 15.
 ἀτμοὶ περικόσμοι 80, 5; — ὕλ-
 κοὶ 204, 18.
 ἀτμοῖς ἀπὸ ζώων 199, 13. 14. 15;
 201, 15; — θυσῶν 212, 2.
 ἀτμός περιγίσιος 202, 7. 8.
 ἀτμοὺς 203, 10. 11.
 ἀτμῶν 203, 9.
 ἀτονίαν τῆς οἰκείας ἐνεργείας 176,
 15.
 ἀτοπίαν τῆς δυνάμειος 189, 15. 16.
 ἀτοπώτερον 281, 18.
 ἀτρεπτον καὶ ἄνυλον 245, 1.
 ἄττα 97, 14.
 ἄττοντες 259, 9.
 αὐγὴν ὑπαίθριον 133, 13.
 αὐγοειδὲς καὶ ἀνεγδὲς 212, 5. 6.
 αὐθαίρετος 185, 7.
 ἄνυλος οὐσία καὶ ἀσώματος 58, 12.
 αὐλῶν 118, 4; — ἀκούοντες 117,
 14.
 αὐλῶς 220, 14.
 αὐτάρκης ἔννοια 257, 2; — Θεὸς
 262, 2.
 αὐτεξούσιον 156, 1.
 αὐτεξούσιος καὶ πρωτουργὸς 134,
 17. 18.
 αὐτογόνῳ καὶ αὐτοκινήτῳ δυνάμει
 292, 8. 9.
 αὐτοκινήσιαν 12, 7.

αὐτόκλητος καὶ αὐτενέργητος 185,
 7. 8.
 αὐτόματος πάρεστιν ὁ Θεὸς 146,
 12.
 αὐτοπάτορος αὐτογόνου 261, 13.
 αὐτοπάτωρ καὶ αὐτάρκης 262, 3.
 αὐτοπραγίαν τῆς ψυχῆς 187, 14.
 αὐτοπτική δειξις 82, 16.
 αὐτουργία χρώμενον 64, 5.
 αὐτουργικῆς ἐπιστασίας 51, 7.
 αὐτοφανοῦς δειξίως 92, 11.
 αὐτοφυῆς καὶ ἀδιάκριτος 8, 5.
 αὐτοφυῶς 195, 17; — καὶ αὐτο-
 κινήτως 51, 6.
 αὐτόχρομα 228, 9.
 αὐτοψίαις 76, 14; 254, 6.
 ἀφαιρουμένη ὑπ' ἄλλων 16, 4.
 ἀφανὲς ἐξίσταται 176, 7. 8.
 ἀφάσσοις ὥσπερ ἐν σκότῳ 113,
 2. 3.
 ἀφῆς 241, 9.
 ἀφθέγκτων καὶ βαρβάρων ὀνομά-
 των 260, 1.
 ἀφθέγκτως καὶ ἀπλουστέως 255, 4.
 ἀφιστάμενα ἀπ' ἀμφοτέρων 23, 4.
 ἀφομοιούμενα 16, 18.
 ἀφομοιοῦται πρὸς 25, 5.
 ἀφομοιωθῆναι τοῖς εἰδώλοις 172,
 14. 15.
 ἀφομοιωτική πρὸς 214, 7.
 ἀφορᾷ πρὸς τὰ σημαινόμενα 257, 1.
 ἀφορίζεσθαι τὴν ιδιότητα 14, 18.
 ἀφορβίζεται τῷ Θεῷ πέρατι 22, 12.
 ἀφορμὰς εἰς τὴν διάλυσιν 268, 9.
 Ἄφουτις 108, 13.
 ἀφροδίσια παράνομα 195, 3.
 ἀφροδισίων 195, 2; — συμπλοκῆς
 197, 10.
 ἀφώρισται τοῖς γένεσιν 14, 9.
 ἀχραντοὶ καὶ ἀκήρατοι 204, 17.
 ἀχραντον εἰς 125, 17.
 ἀχράντως 209, 16.
 ἄχρι 264, 13; 291, 9. 10; — φω-
 νῆς 248, 15.

ἄχρης ἀκοῆς 247, 14.
 ἀχώριστος τοῦ θνητοῦ 291, 2.
 ἀψευδῶς περιλαβεῖν 70, 6.
 ἀψίδος οὐρανόας 27, 9.
 βαδιοῦμαι ἐπὶ 70, 8.
 τὰ βάθη τοῦ κόσμου 78, 1.
 βάρβαρα 256, 4; — ὀνόματα 257, 15.
 βάρβαροι 190, 2; — μόνιμοι τοῖς ἡθεσιν 259, 12, 13.
 βάριν 246, 1.
 βαρὺ καὶ νωθρὸν 221, 6.
 βαρύτητα καὶ μiasμόν 201, 2.
 βασανίζεν τὴν ἀντιδιαστολὴν 50, 10.
 βεβασανισμένας 180, 11.
 βιβλίον πεπερασμένον 5, 12.
 βίβλοις διςμυρίας 261, 1.
 βίοις προτέροις 186, 18; 187, 8.
 βίον, τὸν ἐν ποσὶ 186, 13.
 βίους προτέρους 186, 15.
 Βίτευς 293, 3; — προφήτης 267, 15.
 βλαβερὸν εἰς 200, 7.
 βλέπει ἐπὶ βραχὺ 144, 13.
 βλοσυρὰ καὶ ἡμέρα 71, 10.
 βολῇ κεραυνῶ 178, 14.
 βοτάνας 166, 16; 233, 13.
 βοτάνη 197, 13.
 βούλημα 209, 15.
 βουλήσει ἀγαθοειδεῖ 44, 14; — ἀφθόνῳ 211, 13.
 βούλησιν 69, 8.
 ἐν Βραγχίδαις προφήτιδες 123, 15;
 — γυνὴ χρησμωδὸς 127, 3.
 βρίθκει συστάσεις ὑλικῶν πνευμάτων 84, 16.
 βρίθουσα περὶ 214, 9, 10.
 γενεθλιαλογία 273, 6.
 γενεθλιαλογίας 274, 6; 279, 12.
 γενεθλιαλόγων 53, 1.
 γενέσεως τῶν κόσμων 271, 9.
 γενεσιουργία τοῦ κόσμου 38, 15.
 γενεσιουργοὶ πνευμάτων συστάσεις 80, 7.

γενεσιουργὸν 239, 10; — μοῖραν 170, 1, 2.
 γενεσιουργὸς φύσις 37, 9.
 γενεσιουργῶ φύσει 63, 17.
 γενεσιουργῶν δαιμόνων 84, 17.
 γένεσις πολυειδῆς 54, 1.
 γεννητικὰς καὶ δημιουργικὰς δυνάμεις 67, 4.
 γεννητοὶ καὶ φθαρτοὶ οἱ δαίμονες 152, 13.
 γεννητῶς 54, 7.
 γενόμενοι ἐν ἐκστάσει πολυκινήτω 102, 16.
 γένος ἀλόγιστον καὶ ἄκριτον 182, 1;
 — πολυειδὲς μαντείας 132, 9;
 — φυσικὸν 169, 6, 7.
 γεραίρειν ἀπολύτοις τιμαῖς 226, 10, 11.
 γηγενῶν 186, 1.
 γλυκυθυμία 214, 10, 11.
 γλώττῃ φιλοσόφων 265, 14.
 γλώττης οικίας 256, 12.
 γνησίως παρέχει 289, 7.
 γνώμην τῶν ἀνθρώπων 42, 12.
 γνωμονικοὶ 167, 6.
 γνώριμα ἀπ' αὐτῶν 20, 16.
 γνωριμωτέραν 64, 11.
 γνωρίσεως 237, 16.
 γνώρισμα θεοῦ παρουσίας 70, 9.
 γνωρίσματος 131, 2; 198, 7.
 γνωρίσματα ἀληθινὰ 105, 17.
 γνωριστικῆς ἀποπληρώσεως 77, 4.
 γνώσιν ἰδίαν 110, 2.
 γνώσις Ἰμφυτος περὶ θεῶν 7, 14;
 — τῶν ἀπορρήτων συμβόλων 247, 5; — τοῦ πατρὸς 291, 6.
 γνωστὰ διὰ λόγων 7, 1.
 τοῖς γόσι 161, 13.
 τῆς γοητείας 160, 15.
 γραμμα τῆς ἐπιστολῆς 278, 15.
 γραμμάτων 5, 11.
 γραμμῇ 50, 3.
 γυμνάσαι τὰς ἐρωτήσεις 273, 11.
 γυμναστικὴ 169, 18.

δαίμονες ἄριοι 247, 13. 14; —
 ἄορατοι 62, 5; — ἀπαθεῖς 37, 1;
 — φύσει ποτηροὶ 191, 4.
 δαιμονίαν ἐπιστάσιαν διαλαχόντες
 63, 8.
 δαιμονίας μεταβολῆς 72, 10.
 τὸ δαιμόνιον 174, 15.
 δαιμόνιον φύλον 19, 11.
 δαίμονος γενεσιουργοῦ 276, 1; —
 ἰδίου 272, 16.
 δαιμόνων γενεσιουργῶν 135, 16.
 δαίμοσι ἀκολασίας αἰτίοις 178, 5;
 — περιγέλοις 248, 15.
 δαίμων ἔφορος τῶν ζώων 137, 1;
 — οἰκείος 283, 12.
 δαπανητικὴ καὶ ἀναιρετικὴ 214,
 6. 7.
 δαπανητικὸν 80, 15.
 δεδημιουργηται 58, 2.
 δεκανοὺς 266, 3.
 δεκανῶν 273, 14.
 δελεάζεσθαι 199, 15; — ὑπὸ 205,
 8. 9.
 δελεάζονται 212, 2. 3.
 ἐν Δελφοῖς θεσπίζουσαι 123, 14;
 — προφήτις 126, 4.
 δεξιωσάμενος 229, 2.
 δεσμοῖς ἅλυτοις 269, 13.
 δεσμοὺς ἱερῶν 166, 17.
 δεσμῶν τῆς εἰμαρμένης 82, 13.
 δεύτερα καὶ τρίτα ἀγαθὰ 89, 13.
 δευτερογενεῖς ὑπουργίας 101, 8.
 δευτέρως 207, 5.
 δημιουργεῖται καὶ εἰδοποιεῖται 28, 1.
 δημιουργήματα 83, 16.
 δημιουργία θεία 28, 2; — τῶν
 θεῶν 250, 5; — τοῦ παντός
 147, 2.
 δημιουργίας 225, 14.
 δημιουργίας τῶν ἐμφανῶν 263, 6. 7.
 δημιουργός 212, 17.
 δημιουργούμενα 25, 15.
 Δημόκριτον 2, 10.
 διαγινώσκειν 180, 2.

διάγνωσις αἰὲ μένουσα 164, 3. 4.
 διάγοντες τὸν βίον 225, 1. 2.
 διαγωνισώμεθα πρὸς 189, 3.
 διαδοξάζει 268, 13.
 διαδοξάζουσιν 190, 2.
 διαδοχὴ συμβολικὴ 253, 16. 17.
 διαδοχῆς 254, 12.
 διαδρομαῖς 137, 12.
 διαθερμαίνεσθαι 116, 1.
 διαθεσμοθετεῖ 231, 3.
 διαιρεῖται περὶ 31, 11.
 διαιρέσει τῶν τεττάρων γενῶν 20,
 13; — ἄξιαν λόγου 181, 4. 5.
 διαιρέσεις σωματοειδῆς 26, 16.
 διαιτητοῦ 178, 18.
 διακεκοσμημένα ἐν τάξει 71, 6.
 διακεκόσμηται 74, 3.
 διακέκρται 90, 3.
 διακληρωσαμένη 68, 10.
 διακληρωσαμένους 243, 10. 11.
 διακληρωσαμένων τὴν μετουσίαν
 τῶν θεῶν 258, 4. 5.
 διακονικὸν τὸ δαιμόνιον 64, 3.
 διακοσμηθὲν 73, 16.
 διακόσμησιν 58, 2; 184, 7; 226, 9;
 — φανεράν 169, 12. 13.
 διακοσμητικῇ δυνάμει 292, 10.
 διακοσμουμένου 32, 14.
 διακράτησις 33, 2.
 διακρατοῦσαν 196, 6.
 διακρινόμενον εἰς πλῆθος 18, 15.
 διακρισιν κατὰ τὰ ἰδιώματα 14, 5;
 — τὴν κατὰ φύσιν 13, 9.
 διάκρισις εὐλογος 24, 13.
 διακνβεγνωμένων 265, 3.
 διακωλύον 27, 8.
 διαλαμβάνοντες τὸν οὐρανὸν κατὰ
 μέρη 264, 9.
 διαλέγεσθαι πρὸς ἄνδρα 29, 12.
 διαλέκτοις 10, 4.
 διάλεκτον ἱεροπρεπῆ 256, 7.
 διαλύειν τὰς ἀπορίας 290, 10.
 διαμαρτάνουσι διχῇ 66, 2.
 διαμαρτεῖν τῆς ὑφηγήσεως 3, 5.

διαμαρτήσασα 187, 9.
 διαμαχεται 287, 14.
 διαμείψεις τῆς μορφῆς 254, 1.
 διαμελετώσι 225, 3; 293, 8.
 διαμεμετρημένων χρόνων 128, 10.
 11.
 διαμερυσμῶν 67, 6.
 διαμονήν 175, 1. 2; — αἰδιον
 247, 10.
 διαμψοσβετῇ 140, 7.
 διαμφισβητήσαι 186, 10.
 διαμφισβήτησαι 181, 1.
 διανομαῖς των μεριστῶν 18, 17.
 διανομή εἰς τὸν κόσμον 33, 11.
 διανομῆς τῶν τεττάρων στοιχείων
 227, 2. 3.
 διανοοῦμεθα 280, 15.
 διαπεύραντες ὀβίλους 110, 8.
 διαπερανθήσθαι 254, 13. 14.
 διαπεφοίτηκεν 124, 18.
 διαποικιλλομένων 254, 4.
 διαπονοῦσιν 225, 6.
 διαπορθμεύουσιν 17, 5.
 διαπραγματευόμεθα 221, 3.
 διαπραγματευομένης τέχνης 100,
 17.
 διάπραξιν 185, 2.
 διάπραξις ἱερὰ 175, 9. 10.
 διαπράττεσθαι 113, 11.
 διαπυνθανόμενος 285, 11. 12.
 διαρθρῶσαι 99, 11.
 διάρθρωσιν 216, 11.
 διαριθμήσεως τῶν κανόνων 276,
 10. 17. 18.
 διαστάσεως δαιμονίας 191, 7. 8.
 διαστασιάζει 193, 5.
 διαστασιάζειν 277, 10.
 διάστασιν 32, 16.
 διαστατῶς καὶ μεριστῶς 124, 18.
 διασῦρουσι 287, 6. 7.
 διασφάλλονται 92, 5.
 διασώζει τὸ αὐτὸ εἶδος 77, 3.
 διάταξιν τοῦ κόσμου 187, 17.
 διατριβὴ ἐγγρονίζουσα ἐν 238, 15.

διατροφὴν ἄφθονον καὶ ἔτοιμον
 212, 17; — ἐλείσακτον 213, 3. 4.
 διαφανέστερον — σκοτωδέστερον
 78, 12.
 διαφέρει πρὸς 274, 10.
 διαφερόντως 102, 4. 5; 188, 5;
 235, 3.
 διαφορὰ τοῦ ἐμπαθοῦς καὶ ἀπα-
 θοῦς 33, 14; — ἐνεργεστάτη
 160, 1.
 διαφοραὶ καὶ ἐναντιώσεις 271, 6.
 διάφορον 11, 12.
 διάφορος παρὰ τὸν 175, 6. 7.
 διαφυλάττειν 247, 10.
 διαφυλάττουσιν 56, 11.
 διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀλήθειαν 275,
 13.
 διαφανία περὶ 277, 3. 4.
 διαψευδεσθαι 98, 5.
 διεύλημμένων καθ' ἑτερότητα 30, 8.
 διεκκληρώσαντο σωμάτων μοίρας
 30, 4.
 διελόμεθα τὰ γένη πόσα τέ ἐστι
 3, 14; — τὸν λόγον πρὸς 155,
 3. 4.
 διεξόδους λογικὰς 255, 6. 7.
 διεκμηνεύσεως δυσβάτου δέομενον
 205, 16. 17.
 διεκμηνεύειν τῶν συμβόλων 250, 13.
 διευκρινηθέντων 265, 11.
 διήκει ἐπὶ 281, 6.
 διήκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου 268, 3.
 διημάρτηκεν τοῦ παντός 101, 14.
 διημαρτημένη 283, 4.
 διηρημένως 82, 6. 141, 7.
 διηρησθῶ διχῇ 73, 18.
 διηρθρωμένα λαμπρῶς ἐκφαίνεται
 77, 1.
 δίστασθαι 13, 16.
 δυσχυρίζεται 247, 2.
 δικαιολογήσαιο 147, 10. 11.
 δικαιοπραγεῖν 186, 9.
 δικαιωμάτων 187, 18. 19.
 διοικεῖν τοὺς θεοὺς 29, 6.

Διονύσου ἐπιφανέντος 108, 11.
 διορισμός τῆς ἐρωτήσεως 15, 2;
 — σαφής 181, 5.
 διορισμούς 188, 14.
 διατάζουσαι 155, 2.
 διετὴν ζωὴν 106, 3.
 δίφρου τετραπόδος 126, 8; —
 χαλκοῦ τρεῖς πόδας ἔχοντος 126, 7.
 δωνύμων χρηστηρίων 124, 1.
 διωρισμένως 89, 2. 4.
 δῶριται 50, 7.
 δόξαν ἄλλοιαν 32, 9; — φιλόσο-
 φον 282, 6. 7.
 δοξάσματα μανιώδη καὶ ἀνόητα
 149, 16.
 δοξασμάτων 161, 12; — οὐκ ἀξιῶν
 λόγου 5, 2.
 δοξολογίαν 91, 6.
 δορυφορίαν πολλήν 83, 13.
 δόσεις ἀγαθῶν μεγίσταν 88, 17.
 δόσεως ἀνθρωπίνης 9, 3.
 δόσις ἀπροαίρετος καὶ ἄνευ κα-
 κίας 193, 14. 15; — τῆς εὐδαι-
 μονίας 291, 13.
 δουλεύοντα εἰς 210, 17.
 δραστηρίους ἐνεργείας 74, 14.
 δραστήριον τῶν θυσιῶν 206, 13.
 δραστὶ καὶ ἔνωςιν 98, 8. 9.
 δραστηκῶν ἢ παθητικῶν κινήσεων
 11, 16.
 δρόμος ἥλιου 248, 9.
 δυνάμει ὑπερχοσμίῳ 228, 5.
 δυνάμεις γονίμους 67, 15; — κατ-
 ούσας ἀπὸ τοῦ ἥλιου 253, 6;
 — πολυειδεῖς 253, 15; — ὑπερ-
 κόσμιοι 268, 7.
 δυνάμειν δημιουργικαῖς καὶ τε-
 λειοτάταις 211, 5. 6; — σωμα-
 τικαῖς 121, 3; — τελευταίας
 περικοσμίους ἢ περιγίλους 210, 8;
 — φυσικαῖς ἢ σωματικαῖς 193,
 13.
 δυνάμεων θεραπευομένων 220, 12;
 — ῥεπουσῶν εἰς τὴν γένεσιν 64, 7;

— ὑλικῶν καὶ σωματοειδῶν
 168, 7.
 δύναμιν ἀπειρον ἀμέριστον ἀπερ-
 ληπτον 30, 5; — ἀποτελεστικὴν
 88, 7; — ἀτερεπτον 88, 1; —
 ἔχει πρὸς 249, 1; — ζωογόνον
 καὶ ἀποπληρωματικὴν 122, 1. 2;
 — τῶν κεκρυμμένων λόγων 263,
 9. 10; — φανταστικὴν 152, 7; —
 τοῦ φυλάττειν τὰ δεινὰ 289, 15.
 δύναμις ἀκραφνῆς καὶ τελεία 171,
 16. 17; — τοῦ ἐναντίου ἔργου
 93, 5; — φθορητικὴ καὶ ἐπι-
 τελεστικὴ 121, 9.
 δυσκολίαν 201, 13.
 ἐν δυσμαῖς τοῦ βίου 231, 1. 2.
 δυσπραγίας 223, 7.
 δώδεκα μοίρας 264, 10.
 δῶρα ἀπὸ τῶν ἐπιφανειῶν 81, 10.
 δωρεῖσθαι τὴν θυσίαν 237, 5.
 δάρων πρεσβυτέρων 206, 8. 9.
 δώσω λόγον 181, 1. 2.
 ἐγγυμαζεσθαι 240, 15.
 ἐγείρεσθαι καὶ ἐπιτείνεσθαι 196,
 1. 2.
 ἐγείρονται πρὸς κακίαν 177, 9.
 ἐγκαιρότατον 47, 14.
 ἐγκοσμίων 201, 5.
 ἐργηγόρσεις 104, 16.
 ἐγῶμαι 249, 9.
 ἔθνη παντοδαπὰ 211, 10. 11.
 εἰδέναι τοὺς θεοὺς 8, 13.
 εἶδη ἀπλοῖ καὶ μονοειδεῖς 35, 9;
 — διττὰ θυσιῶν 219, 12; —
 ἐνυλὰ 208, 11; — περικόσμια
 76, 5.
 εἰδήσεις περὶ τῶν θείων 5, 13.
 εἰδοποιούς διαφορὰς 10, 13.
 εἶδος θεοφορίας 123, 9; — ἰδιω-
 τικῶν 129, 13; — καθαρόν καὶ
 ἰδραῖον 84, 11.
 εἰδότας τι περὶ τὸ ἐπικότερον 28, 11.
 εἰδῶλον ἀμυδρὸν ἢ ἐπαργύστερον
 164, 13. 14.

ειδωλοποιητικὴ τέχνη 168, 13.
 ειδωλοποιία 170, 1.
 ειδωλοποιίας καὶ περιαντολογίας 95, 1.
 ειδωλοποῶν φάντασμα φαντάζειν, 90, 9.
 ειδωλοποιός 170, 6; 287, 1; — ἀνὴρ 171, 5.
 ειδώλων δραστηκῶν 167, 11.
 εἰκόνα ἀποτελεσθεῖσαν 58, 1.
 εἰκόνας νοήσεων 250, 2.
 Εἰκτῶν 263, 4.
 εἰληπτα τὰ ἀπορήματα 4, 2; — πολλαχόθεν 4, 10.
 εἰλικρινὲς καὶ καθαρὸν 171, 12.
 εἰλικρινῶς 240, 16.
 εἰμαρμένην 223, 13.
 εἰμαρμένης 223, 12.
 εἰρημῶ 148, 17.
 εἰσαῦθις 275, 16.
 εἰσκριθῆναι εἰς σῶμα 25, 7.
 εἰσ κρίνειν 131, 12.
 εἰσ κρίσεων 129, 15.
 εἰσφορᾶς 213, 6.
 εἶχεν ἂν τις λέγειν 236, 2, 3.
 ἐκθύμεθα 275, 9.
 ἐκθύσαιοτο τὰ εἰμαρμένα 275, 2, 3.
 ἐκθύσεις 43, 15.
 ἐκθύσεως 44, 7.
 ἐκθυσιν 276, 3.
 ἐκκόπτεται 178, 8.
 ἐκκόπτουσι ἀπ' αὐτῶν 176, 6.
 ἐκλείψει ἡλίου καὶ σελήνης 278, 3.
 ἐκστάσεως εἶδη 158, 11.
 ἐκστασιν τῆς διανοίας 158, 4, 5.
 ἐκστασις 114, 9.
 ἐκτισιν τῆς δίκης 188, 9, 10.
 ἐκτὸς πάσης ὕλης 292, 7.
 ἐκφαίνουσα τὴν τάξιν 84, 14.
 ἐκφαίνουσιν τὸ ἀγαθὸν 16, 16.
 ἐκὼν ἐπιλανθάνη 46, 18.
 ἐλαττοῦται τοῦ μεγέθους 27, 16.
 ἐλάττωσιν 63, 14.
 ἐλήλεγκται 64, 17.

ἔλκει τὴν διάνοιαν περὶ 93, 15; — τὴν γνώμην ἐκ' ἑαυτοῦ 4, 7.
 ἐλλάμπει 232, 14; — τὰ ἀληθῆ 94, 19; — τὸ φῶς 81, 18.
 ἐλλάμπειν 233, 3.
 ἐλλαμψιν φωτὸς 69, 9.
 ἐλλαμψις αὐτοφάνης καὶ αὐτοτελῆς 40, 18.
 Ἐλληνες 259, 8; 263, 12; — πάντες 190, 1.
 Ἐλλήνων 259, 8; — τῶν καλαιῶν 2, 11.
 ἐλπίς ἡ ἱερὰ 83, 4.
 ἐμμογήν τῶν πόνων 131, 9.
 ἐμπέπλασθαι 204, 15.
 ἐμπιπρᾶται καὶ καταναλίσκεται 214, 14.
 ἐμπλησθῆναι 14, 8.
 ἐμποδίζει πρὸς 156, 13, 14.
 ἐμποδίων ἀπὸ 178, 11; — πρὸς τὰς νοήσεις 200, 7, 8.
 ἐμφαίνει διηνήν ἀτοπίαν 24, 1.
 ἐμφασιν εἰδωλικήν 130, 3; — φθορᾶς 242, 16, 17.
 ἐμφορμῶν 289, 2.
 ἐμφυτὸν ταῖς ψυχαῖς 19, 6.
 ἐν ἁμερὲς 263, 3.
 τὸ ἐν ἅπασιν ἐφήκει 60, 3.
 ἐναλλάττεται 121, 4.
 ἐναντιώσεις δοκούσας 180, 5.
 ἐναντιώσεις 202, 13; — ἡ διαφορότητος 185, 12.
 ἐναντίωσιν 241, 12; — τῆς ἀπορίας 243, 1.
 ἐναντίωσις 190, 12; 199, 12; 242, 5; — τῶν ἀνομοίων 192, 13; — τοῦ θρῶν καὶ πάσχειν 12, 2.
 ἐναπεργάζεται 188, 9.
 ἐναπομόργνυται 201, 2.
 ἐναποσβέννυται 241, 15.
 ἐναργῶς 164, 9; — ἐνεργοῦσα δύναμις 288, 16, 17; — ὁραμένων 113, 5.

ἀνάρμοστα πρὸς ἄλλα 146, 4.
 ἐναστράπτουσα 125, 8.
 ἐνδείας ὑλικῆς 193, 3.
 ἐνδειγμα τῆς οὐσίας καὶ δυνάμεως
 94, 5.
 ἐνεξουσιάζουσι 71, 15; 76, 11.
 ἐνεξουσιάζων 143, 5. 6.
 ἐνέργεια θεουργός 149, 11. 12; —
 τελειοτάτη 271, 16. 17.
 ἐνέργειαι καὶ κινήσεις 13, 12.
 ἐνεργείαις ἀπλαῖς καὶ ἀσυνθέτοις
 170, 18.
 ἐνέργειαν ἀπόλυτον 107, 6; —
 κρείττονα τοῦ λόγου 109, 2.
 ἐνεργήματα φύσεων 198, 1.
 ἐνεργοῦντες καθ' ὁρμὴν 109, 17.
 ἐνθήματα θυμασταῖα 65, 6.
 ἐνθουσιᾶν 116, 14; 121, 1.
 ἐνθουσιάζειν 114, 1.
 ἐνθουσιασμόν 115, 2; 116, 3;
 118, 12; 157, 18; 158, 9.
 ἐνθουσιασμός 114, 5; 115, 13. 14;
 117, 10; 120, 5; 122, 1.
 δι' ἐνθουσιασμοῦ καὶ θεοφορίας
 109, 6.
 τῶν ἐνθουσιασμῶν 111, 7.
 ἐνθουσιαστικῆς ἐκστάσεως 116, 9.
 ἐνθουσιῶντας 114, 13.
 ἐνθουσιῶντων 121, 3.
 ἐννοίαις ἀληθῶς διακειμέναις 98, 3;
 ἐννοίας ἐναργοῦς 189, 14.
 ἐνοειδῶς 8, 9; — περιέργοντα 53, 4.
 ἐνομοθετήθη 65, 4.
 ἐνσπειρόμενον τῇ φύσει 196, 13.
 ἐντίκτει καὶ ἐμποεῖ πολλὰ νοσή-
 ματα 201, 4.
 ἐνύδριοι καὶ αἰέριοι θεοὶ 30, 3.
 ἐνύλα εἶδη 24, 9.
 ἐνύλως 243, 6.
 ἐνυπάρχει 101, 5.
 ἐνυπάρχουσιν 271, 5.
 ἐνωσιν θεουργικὴν 97, 1; — πρὸς
 96, 16; 292, 3; — καὶ καθαρ-
 οτήτα 19, 18.

ἔνωσις ἄρρητος 238, 3.
 ἔξ καὶ τριάκοντα μοίρας 264, 10.
 ἐξαγγέλλει 244, 3.
 ἐξαίρετον 60, 16.
 ἐξάπτεσθαι εἰς πῦρ 137, 15.
 ἐξαρκεῖ πρὸς 49, 2.
 ἐξαρκεῖν ἐφ' ὅλα τὰ ὄντα 22, 14.
 ἐξάρχουσιν αἰτίαν 158, 15. 16.
 ἔξεις τῶν σωματίων 24, 8; — καὶ
 ποιότητος 224, 14.
 ἐξέλαμψε ἑαυτὸν 262, 3.
 ἐξέτασιν 29, 8.
 ἐξευρεῖν πέρατα 14, 11.
 ἐξηκοντάδα ὡς οἰκίαν ἡλίῳ 208, 9.
 ἐξηλλαγμένην 87, 14.
 ἐξηρημένην τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν
 12, 9.
 ἐξήρηται ἀπὸ 14, 11; — παρὰ
 160, 3.
 ἐξηρητημένην 16, 13.
 ἐξικνεῖσθαι 107, 4.
 ἐξιλάσεις τῆς μηνίδος 43, 1.
 ἐξιλάσεις 43, 8.
 ἐξισάζουσιν ἀντιδιαίρεσιν 10, 17.
 ἐξισταμένη ἀφ' ἑαυτῆς 16, 4.
 ἐξίτηλα 259, 5.
 ἐξίτηλον 130, 4; 172, 1; 277, 17.
 ἐξομοιώσει καὶ οἰκειώσει 145, 13. 14.
 ἐξορῶντα ἔξω τῆς γῆς 28, 6; —
 τὴν παρακολούθησιν 117, 5.
 ἐξουσιαστικά 77, 7; — ἐνεργήματα
 75, 5.
 ἐπαγγελτικά ἢ ἐπιτελεστικά 174, 3.
 ἐπαίνους ἀνθρώπων 286, 14.
 ἐπανατάσεις 247, 1.
 ἐπανατινόμενων 246, 10. 11.
 ἐπανατινόνται 246, 4.
 ἐπαξίως 148, 16; 216, 16.
 ἐπαπορεῖς 286, 15.
 ἐπαφὴ τῶν μαντικῶν ὀργάνων 243,
 11.
 ἐπαφὴν τοῦ μύλλοντος 163, 6. 7.
 ἐπεζήτησας ποικίλως 285, 10.
 ἐπεισέρπει 269, 5.

ἐπεξελεθεῖν τῷ λόγῳ 19, 10.
ἐπέστραπται πρὸς 63, 16; 200, 13. 14.
ἐπήκοος τῆς μαρτίας 244, 7.
ἐπιβάλλομεν τοῖς μέλλουσι 102, 15.
ἐπιβολὴ τοῦ μέλλοντος 288, 15. 16.
ἐπιβολήν 163, 6.
ἐπίγνωσιν περὶ τοῦ δαίμονος 278, 12. 13.
ἐξ ἐπιδρομῆς 92, 8.
ἐπιλήτησις 52, 17.
ἐπιθεσάξει τὸ φανταστικὸν 133, 5.
ἐπιθολοῦσθαι 204, 11.
ἐπιθυμίας εἰς τὰ ἄφροδίσια 199, 2.
ἐπιθυμίαν τῆς φύσεως 68, 6.
ἐπιυλίσσον ἐπὶ θάτερα 9, 4.
ἐπίκοινα πρὸς ἀμφοτέρω 226, 16.
ἐπικοινωνεῖ τῶν ὑπερχόντων 20, 7.
ἐπικοινωνοῦσα πρὸς τὸ σῶμα 35, 4.
ἐπικράτεια 17, 4; — τῆς φανερᾶς γενέσεως 169, 14. 15; — φυσικῇ 197, 16.
ἐπικράτειαν διακυβερωῦσαν τὸν κόσμον 252, 11.
ἐπικρατέστερον 81, 16.
ἐπικρατοῦν 52, 14.
ἐπινομάζειν 177, 16.
ἐπιλαμβάνεντες ἐρωτήσεις 61, 5.
ἐπιλαμβάνόμενα τῶν διαλογισμῶν 216, 19. 20.
ἐπιλαμβάνουσιν λεπτότητα τοῦ φωτὸς 86, 5.
ἐπίλαμπιν 238, 9.
ἐπιμελεῖα περὶ γένεσιν 272, 13. 14.
ἐπιμέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν 108, 1; — τῆς θυσίας 220, 7; — καὶ κηδεμονίαν 247, 9. 10.
ἐπιμελεῖσθαι τῶν σωμάτων 63, 14.
ἐπιμελεῖται τῶν ἀνύχων 22, 5.
ἐπιμελούμενον ἐκδεξιῶς 81, 4.
ἐπιμένειν καὶ καρτερεῖν 180, 9.
ἐπιπλοκὴ 49, 7.
ἐπίκροια θεία 167, 3. 4; — τοῦ

θεοῦ 125, 3; — τῶν θεῶν 119, 11.
ἐπίκροϊαν θανμασίαν 127, 16. 17.
ἐπιπνοίας δαιμονίας 114, 6. 7.
ἐπιποθεῖ διάκρισιν 4, 5.
ἐπιρρεῖ τὰ ιδιώματα 26, 14; — πολὺ τὸ ψεῦδος 91, 16.
ἐπιρροῆς 212, 6.
ἐπίσης 212, 10.
ἐπισκέψασθαι κατ' ἰδίαν 195, 12.
ἐπισκεψόμεθα 241, 6.
ἐπισκοτεῖν 93, 3.
ἐπισκοτεῖται ὑπὸ 148, 13.
ἐπιστάσεις 4, 12.
ἐπιστασίαν τῶν ἐνύλων 79, 11; — καθαρὰν καὶ ἄχραντον 222, 17.
ἐπιστασιῶν δαιμονίων 285, 4. 5.
ἐπιστήμας 4, 3.
ἐπιστήμη περὶ θεῶν 1, 8.
ἐπιστήμην τῆς ἀναλύσεως 255, 14; — περὶ θεῶν 237, 14.
ἐπιστήμης γενεθλιαλογικῆς 276, 10. 11; μαθηματικῆς 277, 2. 3; — νοερᾶς 286, 9. 10.
ἐπιστημονικῶς 102, 11.
ἐπιστημῶν διαφορουσῶν 4, 10.
ἐπιστρέφεισθαι πρὸς 21, 6.
ἐπιστρεφόμενας παρὰ 68, 7.
ἐπιστρεφόμενον εἰς 51, 2.
ἐπιστρέφονται πρὸς 51, 2.
ἐπιστρέφαι πρὸς 43, 8.
ἐπισυμβαίνοντα ταῖς οὐσίαις 12, 18.
ἐπισύρεται σημεῖα δεσμῶν 84, 15.
ἐπισύρων 175, 3.
ἐπισφραγίζεται 238, 4.
ἐπιτάξεις 184, 16.
ἐπιτάξεων 183, 3.
ἐπιταράττεσθαι 130, 5.
ἐπιταράττει τὴν θείαν ἁρμονίαν 115, 12.
ἐπίτασις ἐνεργείας 115, 17.
ἐπιτάττειν ἐνέργειαν 183, 8.
ἐπιτελεστικὴ 168, 12. 13.

ἐπιτελουμένων περὶ τὸν κόσμον 107, 4. 5.
 ἐπιτελοῦσαν τὰ δημιουργήματα 16, 18.
 ἐπιτελέραται πλημμελῶς 221, 16. 17.
 ἐπίτευξις 115, 16.
 ἐπιτιγήδεια πρὸς τὴν θείαν μετο-
 χὴν 29, 1; — πρὸς ὑποδοχὴν
 τῶν θεῶν 105, 1.
 ἐπιτηδεῖαν πρὸς 233, 1.
 ἐπιτηδεϊότης 207, 12. 13; 288, 1.
 ἐπιτηδεϊότητα 192, 2.
 ἐπιτροπενόμενοι 224, 8. 9.
 ἐπνομάζονται πολὺ διαφερόντως 62, 8.
 τοῖς ἐποπτεύουσιν 94, 10.
 ἐπόπτην 131, 7; 241, 4.
 ἐπουρανίων θεῶν 262, 10. 12. 263, 1.
 ἐποχὴ καὶ ἔξις 15, 15.
 ἐποχοῦνται σώμασιν 50, 8.
 ἐπιδαῖς ἢ συστάσεις 133, 17.
 ἐπωδᾶς καὶ συστάσεις 132, 6.
 ἐραστὴς γνήσιος τῶν θεῶν 179, 4. 5.
 ἔργα θαυμαστὰ 104, 2.
 ἔργον ἱερατικὸν 238, 14.
 ἔργοτεχνιτῶν 273, 14.
 ἐρωτικῶς 161, 8.
 ἔρμα 259, 10.
 Ἑρμαϊκὰς δόξας 265, 13.
 Ἑρμαϊκῶν βιβλίων 293, 3; — δια-
 τάξεων 266, 7; — νοημάτων 268, 16.
 Ἑρμῆς 260, 17; 262, 9; 267, 14;
 — ἡγεμῶν τῶν λόγων 1, 6.
 Ἑρμοῦ 265, 13; — παλαιὰς στή-
 λας 5, 15; — συγγράμματα 2,
 2. 3.
 ἔρως καὶ νεῖκος 192, 18. 19.
 ἔρωτα θύϊον 87, 16; 239, 5. 6.
 ἐρώτημα φιλόσοφον 5, 14.
 ἐρωτήματα περὶ θεολογίας 2, 6.
 ἐτερότης τῆς ὕλης 283, 15.
 ἐτερότητι διείργεται 8, 4.

ἐτερουσιῶν 59, 4.
 εὐαγέστατον 137, 14.
 εὐαριθμήτων ἀνδρῶν 219, 15.
 εὐδελον 224, 8.
 Εὐδοξον 2, 11.
 εὐηθεῶν ἀνθρώπων 142, 5.
 εὐκαταφρόνητα 66, 10.
 εὐλογον καὶ θεολογικὴν ἀντίληψιν 29, 14.
 εὐλόγως 257, 8.
 εὐμενείας 181, 9.
 εὐμετάβλητα 174, 1.
 εὐμορφίαν πεπλασμένην καὶ ἐπισ-
 κευαστήν 74, 1.
 εὐπορία ἐλέγχων 26, 19.
 εὐπορίαν ἔμφυτον 213, 1. 2; —
 εἰς ἐπιστήμην 279, 14.
 εὐπραγίας 223, 6.
 εὐρέσεως 279, 2.
 εὐρεσιλογίαν ἄσκατον 259, 12.
 εὕρεσιν 279, 13.
 εὐταξίας 131, 10.
 εὐφύτα 165, 19.
 εὐχαῖς κοινοτήταις 254, 7.
 εὐχομαι τοῖς θεοῖς 293, 16.
 ἐφέλικται τινα διαμφισβήτησιν 5, 2.
 ἐφέσεις γενεσιουργοῦς 88, 13.
 ἔφεις σύμφυτος 196, 11; — τῆς
 ψυχῆς 8, 1.
 ἐφικνούμεθα 188, 2.
 ἔφοδος ἐπὶ τὴν θῆραν 29, 5.
 ἐφόδων 20, 12.
 ἔφορος τῶν θυσιῶν 236, 8. 9.
 ἔχει τινα λόγον 243, 17; — λόγον
 πρὸς 274, 8. 9.
 ἐχόμενα τῆς θεωρίας 4, 14.
 ζητήματα ἀλλόφυλα 6, 2.
 ζητήσεις περὶ μαντικῆς 99, 9.
 ζωδιακὸν 266, 3.
 ζωδιον 253, 3. 4. 9; 254, 3.
 ζωδίων λειτουργῶν 273, 15.
 ζωὴ ἀδιάφθορος 248, 5. 6; —
 κειχωρισμένη τῆς γενέσεως 106,
 10.

ζωὴν σίμικτον 224, 4; — τελειο-
τέραν 25, 12.
ζωῆς εἶδος 106, 12.
ζῶον 10, 15; 192, 14; 195, 14.
ζώου 110, 7 et 16.
ζῶψ 207, 10.
ζῶων ἱερῶν 208, 12; — νεκρῶν
241, 4.
ἡγεμονικὸν τὸ θεῖον 64, 2.
ἡγεμονικώτατα 211, 3. 4.
ἡγεμῶν τῶν λόγων 1, 6.
ἡδυπάτειαν 201, 3. 4.
ἥλιον ἢ σελήνην 246, 3. 4.
ἥλιος καὶ σελήνη 50, 14; — φω-
τίζει ταῖς ἀκτίσιν 30, 15.
ἡλίου ζωοποιὸν θερμότητα 56, 3;
— καταλάμπαντος 130, 9; —
καὶ σελήνης 273, 15. 16.
ἡλίω 264, 7.
ἡμεῖς οἱ ἱερεῖς 28, 9.
Ἡμῆφ 262, 14.
Ἡράκλειτον 136, 3.
Ἡράκλειτος 40, 11; 219, 14. 15.
τῷ ἥρι καθιεροῦται 39, 1.
ἥρκει εἰς διάλυσιν 61, 6.
ἡρκίσθης 124, 6.
ἡσυχαιὸν 72, 15.
Ἡφαιστον 263, 12.
ἦχοι καὶ μέλι 118, 15.
ἦχων 112, 8.
θαῦμα δαιμόνιον 142, 3. 4.
θανμασιώτατον 141, 15.
θανμαστότερον 191, 10.
θανματουργία φαντασμάτων 173,
7.
θανματουργίαν 175, 12.
θία τῆς ἀληθείας 286, 9.
θεαγωγία 92, 9.
θεαγωγία 241, 5.
θεάματα μακάρια 73, 10.
θεαμάτων μακαρίων 113, 1; 234, 8.
θειαν ἐπίπνοϊαν 110, 6.
θείας ἐπιφανείας 105, 2; — φι-
λίας 42, 7.

θεῖον καὶ πάντα ὑπερέχον 27, 13.
θῆλῃσιν θείαν 97, 15.
θεοὶ τῆς ἀληθείας 176, 3; —
ἀσώματοι 60, 10; — οἱ ἐν οὐ-
ρανῷ 57, 1; — τὸ φῶς ἐπι-
λάμπουσιν 41, 4.
θεοῖς οὐρανίοις 200, 6.
θεολογίας ἀληθινῆς 287, 8. 9; —
ἐπιστημονικῆς 14, 7.
θεολογικῶς 7, 3.
θεὸν κύριον 283, 18; — πρεσβύ-
τερον 128, 1. 2.
θεόπεμπτοι ὄνειροι 103, 8.
θεοπεπῶς 293, 5.
θεὸς εἰς 261, 9; — θεῶν 262, 4.
θεουργίας ἱερατικῆς 280, 17. 18.
θεουργικῆς τέχνης 98, 17.
θεουργικοῖς 29, 18.
θεουργικῶς 7, 4; 170, 10.
θεουργικώτερον 96, 9.
θεουργοῦ ἐπιστήμονος 145, 18.
θεοὺς ἐφόρους τοῦ σώματος 221,
3. 4.
θεοφορίαν 111, 8.
θεραπεύειν θεουργικῶς 217, 16. 17.
θεραπεύεται καὶ ἀποκαθαίρεται
221, 12; — διὰ σιγῆς μόνης
263, 5. 6.
θεραπεύοντα 186, 7; 190, 12.
θεραπεύονται διὰ θυσίων 122, 10.
θεραπεύοντες 201, 15.
θεραπευόντων ἀνδρῶν 220, 11.
θεραπευτὰς τῶν θεῶν 287, 7.
θεράποντος 220, 8. 9.
θερμαῖνον 31, 3.
θερμότητος παρούσης 31, 3.
θεσμοὶ Αἰγυπτίων 258, 5.
θεσμὸν ἱερατικῆς 225, 3; — τῆς
παραδόσεως 256, 14. 15.
θεσμός τῆς ἀγιστείας 127, 10. 11;
— τῶν θυσίων 221, 13.
θεσπεσίαν εὐφροσύνην 73, 7.
θεῷ δημιουργικῷ 292, 15.
θεῶν ἀνάγκαι 44, 10; — αἰθε-

ρίων καὶ ἔμπυρίων καὶ ἔπουρανίων 262, 9. 10; — ἔγκοσμίων 227, 2; — περικοσμίων καὶ ὑπερκοσμίων 271, 10. 11; — ἰδιώμα ἑξαίρετον 15, 7; — οὐσία ἀδιαίρετος καὶ ἀναλλοίωτος 63, 1.

θεωρήματα ἐπιστημονικὰ 101, 1.

θεωρητικῶς φιλοσοφοῦντας 96, 15.

θεωρίαν νοεράν 88, 1.

θεωρίας τοῦ δαίμονος 276, 5. 6;

— τελεσιουργοῦ 131, 6.

θεωρίας ἐναργεσιστάτας 160, 16.

θεωροῖ 86, 9.

θεωροῦσιν 267, 8.

θήρα τοῦ μέλλοντος 135, 5.

θήραν τῆς ἰδιότητος 14, 1.

θήρια βλαβερά καὶ αἰμοβόρα καὶ ἄγρια 84, 2.

θλίβεται καὶ βαρεῖται 193, 9.

θορυβωδῶς 159, 18.

θραττειν 105, 16.

θρήμματα καὶ παιδεύματα 181, 11.

θρεπτικὸν καὶ γόνιμον 250, 17.

θρησκευτῶν 38, 2; — πρόσφορον τῇ φύσει 224, 11.

θρησκευτῶν νόμος 227, 16.

θρυλεῖται 287, 6.

θυηπολικῶ μέρει 224, 17.

θυμιάματος 172, 5.

θύρα πρὸς θεὸν 291, 14.

[Ἰαμβλικός] ἐν τοῖς περὶ θεῶν 271, 12.

ιατρείας 189, 2.

ιατρικὴ 169, 17; — τέχνη 108, 9.

ιατρικῇ 163, 12.

ιατροῖ 288, 10.

ἰδέα εὐδαιμονίας 290, 17; — τῶν κακῶν 290, 18.

ἰδέας τελειοτάταις 78, 6.

ἰδέαν 19, 13; — ἔχοντες 61, 17.

ἰδέας ἑαυτοῖς συμφώνους 70, 15.

ἰδιαῖς 82, 15.

κατ' ἰδέαν 139, 7.

ιδιώματα, τὰ ἄκρα καὶ μέσα 20, 16; — τῶν κριεττόνων γενῶν 10, 12; — ἐνεργιῶν 11, 11; — κατ' οὐσίαν 24, 16.

ιδιώτατον 191, 8.

ιεράκων 243, 3.

ιεράς ἀγιστείας 47, 6.

ιερατικὰς ἱκετείας 48, 4.

ιερατικῆς 176, 5; — θεραπείας 46, 7; — μαντείας 177, 18; — μυσταγωγίας 37, 5.

ιερατικὸν γένος τῆς μαντείας 178, 16. 17.

ιερατικῶν ἀνδρῶν 181, 10.

ιερῶν παλαιῶν 260, 17.

ἱερογλυφικοῖς γράμμασι 268, 1.

ἱερογραμματέων 3, 2; — ἀρχαίων 260, 11.

ἱεροπρεπεστέραν 235, 16. 17.

ἱεροπρεπῶς 201, 6.

ιερόσυλοι 178, 3.

ιερουργίας 37, 4; 232, 1.

ιερουργίαν 231, 11.

ιερουργίας τῶν θυσιῶν 234, 4.

ιερουργικῶν 217, 9.

ιερουργιῶν πολλῶν γενομένων 124, 12.

ιερουργοῦμεν ὑπὸ θεοῖς 236, 16.

ἱκετιῶν 238, 15.

ἱλεωσάμενος 229, 3.

ἱλὸν 250, 16; 251, 17.

ἱλύος 252, 1.

ἱνδάλλεται 72, 5.

ἱνδύλματα ψευδῇ καὶ ἀπατηλὰ 165, 2.

ἰσαζῖος τοῖς θεοῖς 151, 5.

ἰσαζῖως 282, 4.

ἰσαριθμημα 262, 11.

Ἰσιδος 245, 14; 248, 7.

ἰσόθεα Ἴργα 144, 11.

ἰσότητα καὶ ὁμαλότητα 212, 13. 14.

ἰσχύς βίας 178, 13.

ἰχθύων 86, 7.

ἰχνος θεῶν τῆς ἀρμονίας 120, 9;

— ἡ εἰδωλον 241, 14; — τῆς
μαντικῆς 164, 10.
ἐχθρῶν ἑλλκῶν ἀνόμεστοι 80, 10
ἴωμεν ἐπὶ τὴν ἀπόκρισιν 15, 5.
καθαγιαζόμενα 235, 14.
καθαγίζειν σώματα 226, 6.
καθαρεύνουσι 64, 9; — τῶν ἀθίων
τρόπων 176, 12. 13.
καθαροῖς λόγοις 106, 7.
καθαρόν καὶ ἰδραῖον 79, 14.
καθαρότης ἡ θεία 98, 10.
καθαρότητα καὶ λεπτότητα τοῦ
πυρός 214, 15; — ἀνεκτὴν εἰς
τὸ ἀναπνεῖν 86, 13.
κάθαρσιν παθῶν 41, 16; — ἡ
τελείωσιν ψυχῆς 206, 16. 17.
καθαρωτάτην ζωὴν 55, 14.
καθίστασθα 38, 12.
καθίλει ἐπὶ 82, 10.
καθέλλουσιν εἰς τὴν φύσιν 79, 9.
καθηκουσαι ἀπ' 194, 8.
καθήμεν ἐπὶ αἵματος 127, 5.
καθιδρῦσαι ὀγαλμάτων 234, 3.
καθιερωται ὡς σύμβολα 37, 7.
καθίστησι εἰς συμμετρίαν καὶ
τάξιν 232, 3. 4.
καθὸ 116, 12; 122, 2.
καθολικώτερα 267, 9. 10.
καθολικώτερον 273, 8.
καθυπονοεῖς 212, 1. 2.
καινοτομίαν καὶ παρανομίαν 259, 7.
κακοποιοὶ 53, 1.
κακοτεχνίαι 287, 11.
κάλλει τε καὶ μεγέθει 16, 9.
κάλλος ἡγεμονικόν καὶ αὐτοφυές
74, 1.
καλῶς ποιεῖς 2, 5.
κάμνων τῷ σώματι 56, 2.
κανόνες προειρημένοι 188, 17.
καρδίας τοῦ ἀλεκτρυόνος 208, 15.
16.
καρπὸς τῆς ἐλπίδος 83, 7.
κάρφ προσφερῆς κατάληψις 104, 15.
ἐν Κασταβάλλοις 110, 14.

καταγινώσκει τῆς ἀρεπείας 39, 7.
κατάγουσιν εἰς τὴν ἐπιμίλειαν 79, 9.
καταγωγὰ ψυχῆς 159, 3; — καὶ
ἀντίτυπα 215, 6.
καταγωγὸς ἐπὶ τὴν γένεσιν 83, 5.
καταδεέστερα 91, 11; 272, 3.
καταδεστέραν αὐτῆς 16, 14; —
μοῖραν 64, 1.
κατακλειούσης καὶ περιγραφούσης
27, 11.
κατακονεῖ 246, 8.
κατακωχὴν 126, 2.
κατακωχῆς εἶδη 111, 3.
καταλάμπον φῶς ἐξ αἵρος 134, 16.
καταλάμπεσθαι ὑπὸ 149, 4.
κατάληψις ἀδιάλυτος 164, 2. 3.
καταμανθάνοντα τὸ αἰσχρὸν 39, 9.
καταμελεῖν 240, 13.
καταμέτρῃσιν 291, 5.
κατανάλωσις τῶν σωμάτων 218, 6.
κατανόησις 9, 11.
καταπεμπόμενον ἀπὸ τοῦ οὐρα-
νοῦ 100, 8.
καταπληκτικὰ 71, 14.
καταπόσεις 132, 6.
κατάρτυσιν τῆς διανοίας 292, 1.
καταρχῶς 119, 12; 137, 4. 5.
κατασκευαὶ ἀτελεῖς 166, 2.
κατασκευὴν μαντικὴν 165, 11. 12;
— τεχνικὴν 245, 5.
καταστάσεις ἀμφιβόλους 160, 12.
καταστάσει χρῶνται 133, 15.
καταστάσεως σεμνῆς 66, 13.
κατάστασιν ἀπλὴν 114; — ἄχραν-
τον 88, 1; — διπλὴν 219, 2.
κατάστασις 34, 2.
κατάταξιν πρὸς τὰ διαφέροντα
σώματα 23, 8.
κατατείναντες μοῖρας τοῦ κόσμου
63, 9.
κατατείνουσι ἐπὶ τὴν γένεσιν 79, 12.
καταυγάζεται ἀπὸ τῆς ἀκτίνος 126,
10.
καταφανὲς 239, 17.

κάτεσκω ἐπὶ τὴν γένεσιν 280, 6.
κατευθυνομένοις 140, 11.
κατήκουεν τῆς θείας ἀρμονίας 120, 7.
κατιδεῖν τὸν τρόπον τῆς θείας λήξεως 30, 11.
κατιέναι εἰς γένεσιν 280, 9. 10.
κατιούσαν εἰς τὸ σῶμα 280, 12.
κατολιγωρήσωμεν 213, 5.
κατόπτροις 172, 4.
κατορθούμενα διὰ μυρίων ἁγῶνων 92, 8.
κατορθοῦσθαι 185, 15.
κατορθώσεις ἔργων 88, 17.
κατόρθωσις τῶν θείων ἔργων 149, 12. 13; — τῶν θεοπρεπῶν πράξεων 144, 9.
κατοχῇ τῶν ὁμμάτων 104, 14. 15; — τελεία 119, 7.
κεκοινωνήκασιν 241, 17.
κέντροις 227, 4.
κεχώρισται 11, 11.
κηδεμονίαν 222, 1.
κηλῖδα 242, 8.
κηλῖδος 204, 17.
κηλίδων παλαιῶν 221, 5.
κινήσεις κοσμικαὶ ἢ ἐνυλοὶ 88, 11; — ὑποστατικαὶ 13, 12.
κινήσεις ἀτάκτους καὶ ταραχώδεις 156, 11; — ποιητικὰς ἢ παθητικὰς 12, 12; — ἐκ ποιούντος καὶ πάσχοντος 12, 5; — σωμάτων 101, 9.
κινήσει καὶ ἐνεργείαις 13, 15.
κινήσεων οὐρανίων φυσικῶν 168, 16.
κίνησιν ἀπλὴν 12, 8; — ἄτακτον καὶ πλημμελῆ 158, 15; — ἀφοριζομένην ἀριθμῷ 128, 8; — τῆς ψυχῆς 130, 2.
κίνησις τῶν θεωρούντων 104, 12.
τοῦ Κλαρίου 123, 13.
κλήσει κοινῇ 283, 17.
κοινολογία 256, 8.

κοινὸν πρὸς αὐτὰ 18, 11; — πρὸς τὰ σώματα 27, 3.
κοινότητα καὶ ταυτότητα 283, 16.
κοινωνησάντων σωμάτων 201, 3.
κοινωνία πρὸς 243, 15. 16; — τῆς ἀδιαιλύτου συμπλοκῆς 60, 7; — φιλίας ὁμονοητικῆς 184, 17.
κοινωνίαν ἀδιαίρετον 17, 11; — ἀδιάλυτον 237, 11; — τῆς ἀδιαιλύτου συμπλοκῆς 42, 8; — πρὸς ἀλλήλας 225, 18; — πρὸς ὅλα 19, 1; — οὐσίας 10, 16; — τοῦ ποιεῖν ἢ πάσχειν 203, 17. 18.
κοινωνίας ἀρετῆς 211, 17; — θεωρητικῆς 28, 4; — ὁμονοητικῆς 237, 17.
ἐν Κολοφῶνι 123, 13; 124, 9.
κομιδῇ ἀποδίδεσθαι 194, 14.
κόπτει τις ἑαυτὸν 26, 19.
κορυβαντιζόμενοι 117, 15. 16.
τῶν Κορυβάντων 121, 8. 9.
κοσμικοῖς 251, 12.
κοσμικῶν 213, 15.
κόσμοι 176, 11.
κοσμοκράτορες 71, 4.
κοσμοκρατόρων 284, 5.
κόσμος μεριστός 31, 10.
κόσμου μερὶς 62, 16; — τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς 183, 9. 10.
κούφον καὶ δραστήριον 221, 7.
κράσιν ἀρετῆς 17, 11; — ἀσυμπαθῇ 195, 8.
κράσις τοῦ περιέχοντος 121, 2.
κράσπεδον 127, 6.
κραταιοὺς τοὺς λεγομένους 266, 4.
κρατυνόμενον τοῖς θεοῖς συνθήμασι 184, 4. 5.
κρεῖττον παρὰ 95, 7.
κρειπτόνων ἢ καθ' ἡμᾶς 10, 11.
κρεῖντων ἢ ὥστα 255, 12. 13.
κροκοδείλου 208, 8.
Κρόνον ἀπόρροια συνεκτικῇ 55, 6.
κυβέρνησις τῶν ὄντων 63, 5.
κυβερνήτης 252, 12. 15. 16.

- κυβερνητικῇ 163, 12.
 κυκλήσεως γενεσιουργοῦ 269, 8.
 κύκλος ἀρχὴν τελειτῇ συνάπτων 177, 10. 11.
 κυκλοτερεῇ 252, 2.
 κυκλοφορητικὸν καὶ αὐλον σῶμα 202, 10.
 κύκλῳ περιέχουσι 25, 16; — περι-
 λαβεῖν 31, 8; — συνειληφεν 113, 9. 10.
 κυμβάλων 117, 14.
 κυνοκεφάλου 208, 10.
 κυνὸς 208, 10.
 κύριαι τῆς διαφορότητος 13, 14.
 κυρίους τῶν ἰσομένων 139, 10. 11.
 κυριωτέρα 282, 12; — πρὸς τὸ εἰδοποιεῖν 23, 16.
 κυριωτέραν 59, 13.
 κυριώτερον 183, 16. 17.
 κύρος 25, 2; 98, 2; 100, 17; 115, 5; 122, 11. 12; 238, 4; 294, 4.
 κύλυμα εἰς 178, 12.
 κωμῳδίᾳ καὶ τραγῳδίᾳ 40, 3.
 λέγειν καὶ ἐπισκοπεῖν τὰ καλὰ 61, 8.
 λήθη τῶν ἀγαθῶν 290, 18; — τοῦ θεοῦ 291, 7.
 Λήθης ὕδωρ 148, 14.
 λήξεις καὶ διανομὰς καὶ συγκλη-
 ρώσεις 24, 17.
 λῆξιν ἡγεμονικὴν 282, 3. 4.
 λίθος ἢ βοτάνη 197, 13.
 λίθους καὶ βοτάνας 166, 15. 16; — βοτάνας 233, 12.
 λιμοῦ ἢ ἀφορίας 206, 15.
 λιτανεῖαι 47, 11.
 λογιζόμενος τὴν ταυτότητα 14, 15.
 λογισμὸν πρακτικὸν 223, 14.
 ἐν λόγοις πεπερασμένοις 74, 3.
 λόγος εἰς οὐσώδης κοῖνος 14, 10; — περὶ εὐδαιμονίας 285, 9.
 λόγους ἀλαζόνας 91, 13; — δαι-
 μονίους 249, 7; — ἐμψύχους ἢ φυσικοὺς 101, 10.
 λόγῳ ψιλῷ 267, 8.
 λόγῳ φητόν — ἔργῳ φορητόν 173, 1.
 λοιμῶν παῦσαν 206, 14.
 λουτρὰ τῆς προφήτειδος 127, 12.
 λύουσι τῶν δεσμῶν 79, 8.
 Λυσάνδρου τοῦ βασιλέως 108, 13.
 λύσεις ἀπορημάτων 1, 4. 5; — παλαιῶν μνημάτων 121, 11.
 λύσις τῆς εἰμαρμένης 269, 9.
 λυσιτελής πρὸς 56, 4.
 λυσσάντων κυνῶν 158, 9.
 λυτήρας τῆς εἰμαρμένης 269, 18.
 τοῦ λώτου 252, 3.
 ἐπὶ λωτῷ καθέζεσθαι 251, 17.
 μαθηματικῆς 277, 11.
 μαθημάτων μεγίστων 180, 10.
 μάθησις προσκοποῦσα τὸ μέλλον 163, 12. 13.
 μαλένυμα πρῶτον 263, 3.
 μακάρια θεάματα 41, 11.
 μακαριστὸν 288, 17. 18.
 μακαριωτάτην τῶν θεῶν ἐνέργειαν 41, 15.
 Μανεθῶς 261, 3.
 μαντεῖα ἀψευδῇ 115, 10.
 μαντεῖα ἱμφντος 288, 5. 6; — τῶν χρηστηρίων 128, 4.
 μαντείας ἐκ θεῶν ἀνθρώποις ἐπι-
 πεμπομένης 124, 5.
 μαντεῖον διαβόητον καὶ ἐναργέ-
 στατον 123, 11. 12.
 μαντικὴ δύναμις 129, 2. 3; — θεία 289, 3.
 μαντικῇ σταθερᾷ 126, 14.
 μαρμαρυγὰς τοῦ φωτός 239, 2.
 μαχαίρας ἔργον 182, 4.
 μάχεσθαι ἰσχυρῶς 166, 13.
 μαχόμενοι πρὸς τοὺς θεουργοὺς 178, 5. 6.
 μάχονται τῇ θρησκείᾳ τῶν θεῶν 178, 3. 4.
 μεγαλοπρέπεια 75, 2.
 μεγαλοφροσύνην τῆς καταστάσεως 76, 3.
 μέγεθος τῶν ἐπιφανειῶν 75, 10.

μεθερμηνεύειν 257, 13.
 μεθμερινῶν φροντίδων 103, 5.
 μέθης παρατροπαίς 158, 8.
 μεθίστησι τὴν ἰφειν 39, 12.
 μεθόδους σαφεῖς περὶ 279, 2. 3.
 μελαγχολαῖς ἢ μέθαις 159, 9.
 μελαγχολικὰς κράσεις 116, 5.
 μελετῆς τῆς ἐν λόγοις 199, 6. 7.
 μέλος 208, 15.
 μεμηχανημένον 100, 6.
 ἐν μέρει 25, 6.
 μέρη καθαρώτερα καὶ τελειότερα 83, 13.
 μερικοῖς σώμασι 135, 17.
 μερισταῖς περιγραφαῖς 27, 6; 30, 7; 58, 13.
 μεριστὴν ἀσυμμετρὶαν 56, 9.
 μεσημβρία 43, 5.
 μεσότητα ἐπιτεταγμένην μεταξὺ 16, 8.
 μεταβαίνειν ἐπὶ 241, 2. 3.
 μεταβάλλει εἰς τὰ φαντάσματα 94, 16.
 μεταβαλλόμενον ἐν κινήσει 79, 5.
 μεταβολὴ φυσικὴ 100, 4.
 μεταγέγραπται ἀπὸ 265, 15.
 μεταδίδωσι τῆς θείας ζωῆς 289, 4.
 μεταδόσεις κατιούσης ἀπὸ 17, 15.
 μετάδοσιν ἀφθονον 226, 1. 2.
 μετάθεσιν 170, 13.
 μεταλαγχάνουσι 87, 17.
 μετάληψις 55. 3.
 μεταστραφῶσιν 272, 6.
 μετασχηματίζειν καὶ μεταπλάττειν 170, 12.
 μετασχηματισμοὺς 254, 2.
 μετάσχοι θεῶν ὑπερκοσμίων 228, 2. 3.
 μεταχειριζόμενοι 225, 10.
 μετέληχε τῆς ἐπιστάσεως 235, 7.
 μετέσχηκε ἀμφιβολίας ἐλάττονος 257, 16.
 μετέχιν τῶν θεῶν 42, 13.
 μετέωρον 184, 5.

μετεωροπολοῦμεν 219, 4. 5.
 μετουσία τῶν θείων εἰδῶν 28, 3;
 — τοῦ πάσχειν 36, 7; — ψυχὴ 111, 13.
 μετουσίαν τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἀρετῆς 15, 17; — συμπεφυκυῖαν 17, 4.
 μετοχετεύει 196, 16.
 μέτοχον ἡρεμίας 79, 1; — κινήσεως πρωτουργοῦ καὶ ζωοποιοῦ 18, 18.
 μέτροις τοῖς ἴσοις ἀφορᾷ 32, 3.
 μέτρων ἀπλουστέρων 48, 17.
 μιανθείη 204, 9.
 μiasμοὺς 176, 17.
 μίμημα τοῦ ὄντος 93, 17.
 μῆνις τῶν θεῶν 43, 2.
 μητρῴζοντας 121, 16.
 μητρῴζοντες 117, 16.
 μητρῴζουσαι 121, 17.
 μητρὸς τῶν θεῶν 121, 14.
 μνημονεύειν αὐτῶν 179, 14. 15.
 μοίρας γενεσιουργοῦ 220, 1.
 μοίρας κοσμικὰς 84, 3.
 μοιρηγέτας 271, 2.
 μολυσμὸν 242, 10 et 11 et 14.
 μολυσμὸς 204, 4.
 μόναις βουλήσεσι 57, 11.
 μόνιμον κατάστασιν 20, 1.
 μονίμως ἰστώσας 53, 7; — ἰδρυνόμενον 18, 8; 31, 5; 79, 17; — κινούμενον 79, 2.
 μονιμώτερα 174, 18.
 μονοειδῶς 9, 8; 174, 16.
 μονοπάτορος θεοῦ 261, 13. 14.
 ἐν μονότητι τῆς ἑαυτοῦ ἐνότητος 261, 11.
 μόνως 170, 16.
 Μούσης θεοσόφου 249, 10.
 μουσικὴν 118, 4 et 6.
 μουσικῶς 112, 8.
 μυγαλῆς 208, 11.
 μυρίλους ἀμφισβητοῦντας 277, 6. 7.

μυσταγωγίαν απαιτεῖ 4, 9; —
 συμβολικὴν 254, 8.
 μυσταγωγίας κεκρυμμένης ἐν τοῖς
 συμβόλοις 250, 10. 11.
 μυστηρίων ἀπορρήτων 247, 17.
 μυστικῶς 112, 11. 12.
 ναυτίλλεσθαι ἐπὶ πλοίου 253, 1. 2.
 νεωτεροποιοὶ 259, 9.
 νῆψιν λατρικὴν 160, 6. 7.
 νόας καθαρούς 45, 9; 46, 10.
 νοερά ἐπιστροφή 59, 1.
 νοεράν καὶ ἀσώματον τελειότητα
 51, 3.
 νοεῶς ἐνεργείας 107, 2; — θεω-
 ρίας πλήρη 6, 8; — τάξεως καὶ
 θείου καλλους μεταλαγχάνειν
 22, 10.
 νοερόν 46, 12; 183, 14. 15.
 νοήσεσιν 9, 16.
 νοήσεων τελειοτέρων περὶ θεῶν
 294, 2. 3.
 νόησις μακαριωτάτη τῶν θεῶν
 289, 8.
 νοητάρχης 262, 7.
 νοητῶς 269, 8.
 νομοθεσίαν 231, 5.
 νόμοις ἀχράντοις καὶ νοεροῖς 272, 1.
 νόμους ιερατικούς 65, 1.
 νοσοῖς κολᾷζει 82, 9.
 νοῦ καθαρότητα 81, 13; — κα-
 θαροῦ 224, 3.
 νοῦν καθαρὸν 267, 5; — καὶ λό-
 γον καθ' ἑαυτοῦς ὄντας 267, 1;
 — χωριστὸν καὶ ἀμυγῇ 223, 17.
 νοῦς αὔλος 46, 2; — δημιουργι-
 κὸς 263, 7. 8; — ἡγεμὼν καὶ
 βασιλεὺς τῶν ὄντων 21, 18.
 νύκτωρ ἐπιφανειῶν 103, 8. 9.
 τῶν Νυμφῶν 122, 5.
 ξιφιδόις τὰς ὠλένας κατατέμνοντες
 110, 9. 10.
 ξοάνοις 269, 19.
 οἰάκων τοῦ κόσμου ἐπιβέβηκεν
 252, 14.

ὁδοῖς ιερατικαῖς ἀναμετρεῖ 291, 3.
 ὁδὸν εἰς εὐδαιμονίαν 290, 8.
 ὁδὸς πρὸς εὐδαιμονίαν 286, 1.
 οἰκειότητα καὶ συγγένειαν 211, 15.
 οἶον ὃ λέγω 292, 8.
 οἰκοδεσπότην 279, 7.
 οἰκοδεσπότης 274, 4; 279, 11.
 οἰκοδεσπότου 274, 1. 7; 278, 16;
 279, 1 et 15.
 οἰκοδεσποτούντων 278, 16. 17.
 οἶμαι 33, 6; 91, 14; 96, 9; 142,
 17; 228, 13.
 οἶομαι 32, 11.
 ὀλιγοδρανοῦσιν 86, 10.
 ὀλιγοστοὶ 121, 18.
 ὀλιγοστοῖς 231, 1.
 ὀλόκληρα 248, 10.
 τὸ ὅλον εἰπεῖν 239, 11; — φάνας
 153, 11; 177, 4.
 Ὀλύμπου 118, 11.
 Ὀμηρικῶν 271, 17.
 ὀμιλητάς τῶν θεῶν 239, 11. 12.
 ὁμοειδῶς 154, 10.
 ὁμοιότητα τῶν δυνάμεων 192, 1. 2;
 — πρὸς ἑκάτερον 23, 4.
 ὁμοίωσις τῶν παθῶν 156, 16.
 ὁμολογίας χαρίτων 206, 6.
 ὁμολογούμενον πάντη 191, 5.
 ὁμολογουμένως 137, 4; 288, 13.
 ὁμοιοσητικὴν κοινωνίαν 23, 5.
 ὁμοούσιον 150, 9.
 ὀνόματα ἄσημα 254, 14; — κεί-
 μενα κατὰ συνθήκην 257, 4. 5.
 ὄντως ὄν 27, 12.
 ὀξύρροπον 79, 3.
 ὀξύτης ταχυτέρα τοῦ νοῦ 74, 11.
 ὀξύτητα αἰσθήσεως 288, 4.
 ὀπωστιοῦν 118, 14.
 ὀράματα 72, 18.
 ὄρασιν 103, 15.
 ὄργανα 101, 2; — οὐκ ἀνάφροστα
 218, 14. 15.
 ὄργανον σωματικῶν 34, 17.
 ὀρέξει τοῦ χειρὸνος 21, 16.

ὄρεξιν τῆς γενέσεως 88, 5.
 ὀρθότης τῆς ἰρωτήσεως 15, 1.
 ὀρνίθας 136, 17; 137, 7.
 ὀρνίθων 135, 4; 137, 9.
 ὄρος ὀρθός 101, 14.
 ὀρχήσει 56, 13.
 ὅσιον καὶ ἀφίλμον 99, 1.
 Ὀσίριδος 246, 1; 248, 3.
 Ὅσιρις 264, 2.
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ 105, 6.
 οὐδένεϊον σύμφυτον 144, 13.
 οὐκέτι ἂν πᾶς ἀνὴρ γνῶναι 124, 13.
 14.
 οὐρανίας περιφορᾶς 26, 1.
 οὐρανίοις δρόμοις 173, 13. 14.
 οὐράνιον σῶμα 51, 10.
 οὐρανίων σφαίρων 57, 7.
 οὐρανὸν ἢ γῆν 30, 13.
 οὐρανὸς καὶ κόσμος 31, 17.
 οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ 15, 14; —
 αἰθέρος καὶ ἀσώματος 37, 18; —
 ἀσώματος καθ' ἑαυτὴν 27, 2; —
 τῶν πραγμάτων 162, 11; — καὶ
 τὸ εἶδος 26, 9.
 οὐσαι πῶς γνωρίζονται 13, 11.
 οὐσίαν τὴν καθ' αὐτὴν οὔσαν 15, 6;
 — ἀφθεγκτον τῶν θεῶν 248, 13.
 κατ' οὐσίαν καὶ δύναμιν 33, 1.
 οὐσίας κοινωνία 32, 12.
 οὐσιοπάτωρ 262, 6.
 οὐσιότης 262, 5.
 οὐσιότητος 265, 6.
 οὐσιῶν ἐνοειδῶν 168, 4.
 ὄφελος 109, 5; 211, 9; — ἱερα-
 τικὸν τριπλοῦν 238, 8.
 ὄχημα αἰθερωῶδες καὶ αὐγοειδές
 132, 12; — ἢ ὄργανον 109, 12;
 — σωματοειδές 215, 10. 11.
 ὄψειν ἱερατικάς 160, 14.
 ὄψιαιτάτα 230, 17.
 ὄψις τῶν ὀφθαλμῶν 104, 5.
 παθητικὴ γενεσιουργὸς ὑποδοχὴ
 55, 8.
 παθητικὴν παρατροπὴν 55, 12.

παθητικῶς 54, 4.
 πάθος ἄτακτον καὶ πλημμελὲς καὶ
 ἀστάθμητον 36, 14; — παρα-
 τροπῆς 116, 10.
 παθῶν μεταβολὰς 101, 9.
 παλαιὰ καὶ ἔμμοнос ὀργή 43, 3.
 Πανὸς ἐπιπνοίας 122, 5.
 πάντῃ 225, 14; 244, 12; 245, 1.
 παντοδαποῖς μέτροις εἰδοποιεῖται
 21, 17.
 παντόμορφον καὶ πολύτροπον 175,
 16.
 πάντως 226, 18; 257, 10.
 παραβάλλεις 287, 17.
 παραβάσις τῆς τάξεως 194, 5. 6.
 παραβλαστάνουσιν 287, 11. 12.
 παραγωγῆς τρόπος 153, 13.
 παραδειχθῶ 15, 3.
 παραδείγμα 261, 12.
 παραδείγματα ὑπερουράνια 58, 6.
 ἐν παραδείγματι 280, 9.
 παραδειγμάτων ἐξηγουμένων 26, 8;
 — θεῶν 57, 16.
 παραδεῖξαι 109, 11.
 παραδεχόμενα τὰς αἰτίας ἀπὸ
 17, 18.
 παραδεχόμενον τὰ βελτίονα 19, 17.
 παράθεσιν 179, 1.
 παραιτήσαιο 64, 14.
 παρακαλούμενοι ὡς κρείττονες
 181, 3.
 παρακατατίθεται 292, 6. 7.
 παρακλήσεις 184, 15.
 παρακλήσεως 186, 16.
 παρακολουθήσεως 105, 8.
 παρακολουθοῦντα 98, 6.
 παρακολουθοῦντες 103, 2; — ἑαυ-
 τοῖς 132, 4.
 παρακολουθοῦσαι 104, 9.
 παρακολουθοῦσιν ἑαυτοῖς 109, 18.
 παρακοπαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ σώματος
 ἐγειρομέναις 159, 10.
 παρακρουσθεῖσα τῶν ἀρχῶν 291, 4.
 παραλείπομενα 216, 15.

- παραλλάξεως θείας 116, 16.
 παραλλάττον 54, 16.
 παραλλάττοντα καὶ πρωτουργὰ αἷτα 123, 7. 8.
 παράλογος 29, 5.
 παραλόγως 183, 5.
 παρὰμυθία περὶ τῆς θρησκείας 38, 9.
 παρὰμυθούμενοι πρῶτως καὶ ἐμμελῶς 6, 3.
 παρὰνομίαν ἐμφαίνειν εἰς 152, 11.
 τὸ παρὰπαν 230, 13.
 παρὰπλήσια πρὸς 82, 14.
 παραποδισθέντες 150, 6. 7.
 παρασκευάζει τὸ χρήσιμον 37, 12.
 παρατάσεως 32, 15.
 πυρατήρησιν τεχνικὴν 288, 7. 8.
 παρατροπαῖς ἀπατηλαῖς 93, 17.
 παρατροπῇ 194, 12.
 παρατροπὴν 55, 12.
 παρατροπῆς 65, 15; — φαντασιῶν 113, 15.
 παραφύρειν τὰ ἁμαρτήματα 92, 3.
 παραφορὰ καὶ ἰστοασις 114, 11.
 παραφορὰν θέλειν 160, 5.
 παραφορὰς ἐνθέτου 158, 4.
 παραφροσύνην 148, 14.
 παραφύονται 287, 9. 10.
 παρενοχλεῖ 178, 13. 14; — τοῖς ἀνθρώποις 141, 4; — τοῖς θεουργοῖς 176, 9.
 παρενοχλεῖν αὐτοῖς 130, 16. 17.
 παρεπόμενον ἐπ' αὐτῶν 13, 6.
 πάρεργον 46, 5.
 ἐν παρίργῳ εἰρημένον 98, 16.
 πάρεστι ἀκούειν φωνῆς 103, 10. 11.
 παρέχει τὴν ἰδραν 24, 15.
 παρισώσεως 32, 18.
 κατὰ παροιμίαν 124, 15.
 παρουσία τοῦ τῶν θεῶν πυρὸς καὶ φωτός 113, 7. 8.
 παρουσίας ἀφανοῦς 230, 8.
 πατρός θεοῦ 291, 7.
 πεκαθέντες ἐπὶ τῶν ἔργων 229, 17.
 πελάζειν πρὸς αὐτὰ 202, 3. 4.
 πελέκεις προσαράσσοντες τοῖς νότοις 110, 9.
 πεπλήρωκε πάντα 31, 14.
 πέρατα διειλημμένα 22, 15; — τῆς ὅλης εἰδήσεως τῶν ὄντων 102, 1.
 πέραςι σταθεροῖς 166, 12.
 περιάγεσθαι περὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων 6, 11.
 περιαγωγῆς εἰς τὸ νοητὸν 269, 15.
 περιαντολογεῖν 90, 9.
 περιαντολογίας 91, 8.
 περιβολὴ δυσανάσχετος 87, 7.
 περιγεια τρέφεται ἀπὸ τῶν οὐρανίων 213, 15. 16.
 περιγείοις 55, 1.
 περιγείος 87, 8.
 περιγείων ἡ περικοσμίων δυνάμεων 211, 1. 2.
 περιγραφὰς 211, 11; — ἀφορμζομένας 89, 9.
 περιγράφεται ἐπὶ βραχύτερον 78, 7.
 περιγραφὴ μεριστῇ 33, 5.
 περιδινουμένης περικφορᾶς 227, 5.
 περιειλημμένοις 74, 4.
 περιεῖληπται ὑπ' αὐτοῦ 27, 15.
 περιέχεται ὑπὸ τῆς τελειότητος 27, 15.
 περιεχομένων ὑφ' ἐτέροις 12, 16.
 περιέχονται ὑπ' αὐτοῦ 26, 3; — ὑπὸ μηθενὸς 28, 17; — ὑπὸ τῶν σωμάτων 50, 16.
 περικεχυμένου 104, 1.
 περικόσμια ἀγαθὰ 82, 17.
 περικοσμίου καὶ γενεσιουργοῦ φύσεως 225, 16. 17.
 περικοσμίου ἐνεργείας 68, 4.
 περικοσμίων φύσεων 67, 12.
 περικοσμίως 78, 2.
 περικρούσμεν 268, 12.
 περιλαβεῖν ἐνὶ λόγῳ 129, 17.
 περίληψις 33, 2; — τῶν μίσων 20, 14.

περιόδοις τῶν κόσμων 269, 7.
 περίοδος τῆς γενέσεως 146, 13 et 15.
 περιόδων θείων 278, 2; — φανε-
 ρῶν ἐν τῇ γενέσει 273, 5.
 περιουσία τῆς δυνάμεως 232, 12.
 περιουσίαν τῆς θείας δόσεως 222,
 12.
 ἐκ περιουσίας 189, 3.
 περιοχή κατὰ τόπον 33, 5.
 περιπίπτειν τῷ κακῷ 93, 5; —
 ταῖς συμφοραῖς 187, 2.
 περιπλανᾶται 198, 15.
 περιπολεῖ τὴν ἐγκύκλιον περιφορᾶν
 31, 18.
 περιπολοῦσι κατ' οὐρανὸν 30, 1.
 περισπούδαστος θαυματοποιία
 172, 10.
 περισσῶν μολυσμῶν καὶ ἀλλοτρίων
 πνευμάτων 80, 11. 12.
 περιτετιόντων 221, 15
 περιτενώματα τῆς ψυχῆς 122, 12. 13.
 περιφορὰ τοῦ περιέχοντος 136, 12.
 13.
 περιφοραῖς 137, 11; 170, 4.
 περιφορὰν 51, 15.
 περιφορὰς τῶν οὐρανίων 269, 4.
 περιωρισμένον ὑπ' οὐθενὸς εἶδους
 21, 14.
 πηγὴ ἐν οἴκῳ καταγείω 124, 10; —
 τῶν πάντων 262, 1.
 πηδαλίων ἐπιβέβηκεν 252, 13.
 πῆξιν καὶ ψυχρότητα 55, 9.
 πιστευτόν 245, 7.
 πίστιν περὶ τὸ φῶς 239, 11.
 πίστωσης ἀμετάπτωτος 164, 1. 2.
 πλανήτας 266, 3.
 πλάσαι ὥσπερ ἐκ μηχανῆς 174,
 10. 11.
 πλάσματα τῆς παμπαθοῦς ὕλης
 172, 13; — φανταστικά 258,
 9. 10.
 Πλάτων 6, 1.
 Πλάτωνα 2, 10.
 πλεονασμὸν ἢ περιττώμα 119, 16.

πλεονεκτήματα 89, 17.
 πληγὰς γενεσιουργοῦς καὶ φυσικὰς
 44, 3.
 πληγῆς ἀντιτίπου 217, 14.
 πλημμέλεια καὶ ἀσέβεια 96, 11.
 πλημμέλειαν 194, 10; — καὶ τα-
 ραχὴν 248, 4. 5.
 πλημμελείας θνητοειδοῦς 232, 4. 5.
 πλημμελήμασι 188, 12.
 πλημμελῶς 54, 10; 181, 16. 17;
 189, 10; — καὶ ἀτάκτως 108, 3.
 πλήρεις ἡδονῶν ἀκολάστων 177, 2. 3.
 πληρώμασι τῶν θεῶν 28, 18.
 πληρώματα ἀληθέστατα 107, 7.
 ἐπὶ πλοίου ναυτιλλόμενος 252, 10.
 11.
 πνεῦμα ἀφανὲς καὶ ἀσώματον 103,
 14; — κατιόν καὶ εἰσπρινόμενον
 112, 6. 7; — μαντικὸν 124, 16.
 17.
 πνεύμασι αὐτοφανεσί 93, 12.
 πνεύματα αὐτοπτικά 73, 14.
 πνεύματος αἰθερώδους καὶ αὐγο-
 εἰδοῦς 239, 9; — αὐγοειδοῦς
 125. 5. 6; — θολεροῦ καὶ δι-
 ὕγρου 198, 15.
 ποδηγεῖ 32, 2.
 ποικίται τὰς ἀντιλήψεις 4, 13; —
 τὰς ἐρωτήσεις 4, 14.
 ποιήσεις πολυειδῆς 192, 3.
 ποιησώμεθα τὴν πρόθεσιν 4, 4.
 ποιητῆς τῶν εἰδώλων 169, 2.
 ποιητικὸν 207, 7. 8.
 ποιητικὸς ἀγαθῶν 264, 2.
 ποικίλως διάκειται 5, 4.
 πόλεις καὶ δήμους 211, 10; —
 ἱεράς ἢ χώρας 30, 13.
 πολέοντος 173, 10.
 πολέοντων θεῶν 271, 1.
 πολιτεῖαν κρατοῦσαν 187, 15.
 πολιτείας κοινῆς 206, 10; — περι-
 γείου καὶ περικοσμίου 89, 12.
 πολλοσταῖς 173, 6.
 πολλοστὴ 168, 13.

πολυειδῶς 196, 14; 244, 17; —
 συνήρμωσται 5, 5.
 πολυμερὲς καὶ πολυειδὲς 78, 14.
 πολυμερῶς 245, 13.
 πολύτροπον καὶ παναρμόιον 229, 9.
 πομπὴν καταπέμπει 138, 3.
 πορρωτάτω 198, 17; 205, 1; 207,
 15; — διωκισμένα 32, 4.
 Πορφυρίου 1, 2.
 ποταμὸν τῆς γενέσεως 251, 2.
 ποταμούς διαπερῶσιν 110, 13.
 πράγματα παρέχει 51, 5.
 πραγματεία περὶ τῶν ἀρχῶν 265, 1.
 πραγματείας περὶ 283, 1. 2; —
 διττῆς περὶ 273, 2. 3; — θεωρη-
 γικῆς 179, 10.
 πραγματευσάμενοι 155, 6 et 7.
 πραγματευσασθαι τὴν ἀπόκρισιν
 57, 14.
 πράγματι ἀστάτω καὶ ἐμπλήπτω
 156, 7.
 πραγμάτων ἐφημέρων 244, 13. 14
 πρεσβύτερον τῆς φύσεως ἡμῶν 165,
 18.
 προαγόμεναι ἄχρι τοῦ συμμέτρου
 39, 16.
 προαισθανομένων 163, 2.
 προάξομεν εἰς φῶς 7, 7.
 προβαλλόμενα κατ' ἐναντίωσιν 4, 8.
 προγινώσκειν καὶ προμηνύειν τὸ
 μέλλον 154, 13. 14.
 πρόγνωσιν 101, 16. 17; — θείαν
 287, 16; — μαντικὴν 163, 7.
 πρόγνωσις θεία 289, 11; — τε-
 λεία 244, 19.
 προδηλώσεις 164, 6. 7.
 προδηλώσιν τοῦ μέλλοντος 136, 3.
 πρόδρομον φῶς 75, 15.
 προειληφύα 102, 8.
 πρόεισιν ἐπὶ τὰ ἑλάττωνα 20, 5;
 — εἰς τὸ ἐμφανὲς 41, 1.
 προειδρυθείη 234, 7.
 προεισοσόμενον θεῶν 293, 1. 2.
 προεστηκότες τῆς ὕλης 71, 6.

προεστηκὸς τῆς ἐπιστήμης 1, 8.
 προευτρεπίζοντες ἴδραν τῷ φωτὶ
 134, 7.
 προίχει τῆς ἐκουσίου κινήσεως
 41, 2.
 προηγουμένως 13, 3.
 προϊστάμενον τῆς διατάξεως 64, 3.
 προκαλύμματα 258, 11.
 προκατάρχει πάντων 21, 7.
 προκαταταραχθῇ 115, 11.
 προκειμένων προβλημάτων 4, 1.
 προκινουῦνται 228, 17.
 προκυλίσειν 66, 6.
 προλαμβάνουσα τὸ αὐταρκές 38, 5.
 προλέγειν 244, 14.
 πρόληψις σεισμῶν καὶ ὑετῶν 162,
 14, 15.
 προμήνυσιν τοῦ μέλλοντος 287,
 17. 18.
 προξενεῖ τὴν κοινωνίαν 235, 8.
 πρόοδος 58, 15.
 προόδου 67, 5.
 προοόντως ὅν 262, 6. 7.
 προούσιος 262, 4.
 προουσίον αὐταρκούντος 291, 7.
 προπάτορα 267, 3.
 προπετεῖς ἄνδρες 131, 16.
 προπομπέων πρὸ ἑαυτοῦ 78, 4.
 προπομπεύουσιν 228, 19.
 προπομποὺς ἀγγέλους 83, 12.
 πρόπτωσις τῆς ὕλης προϊσταμένης
 218, 7. 8.
 προσάγει τὴν ψυχὴν 292, 6.
 προσάγεσθαι εἰς θυσίαν 235, 1.
 προσαγόμενα τῷ πυρὶ 216, 1.
 προσάγουσαν εἰς λόγους φανερούς
 17, 3.
 προσαγωγὴν τῶν θυσιῶν διὰ πυρὸς
 214, 5. 6.
 προσασποδιεχθῆναι 67, 1.
 προσασπορεῖν 187, 5.
 προσαράξειν τὸν οὐρανὸν 245, 14.
 προσαρμόττουσι 118, 9.
 προσειδέσθῃ εἰς 38, 1.

προσεδόκησας 257, 3. 4.
 προσεγγικὼν γέρα 229, 4. 5.
 προσέριψας 145, 5.
 προσεχῶς 243, 8. 9.
 προσήγορα καὶ συναρμόζοντα 17, 17.
 προσήκουσαν εἰς 11, 17.
 προσηλούντων 83, 7.
 προσημασίει 278, 5.
 προσημασίαν 164, 8; — τῶν θεῶν 143, 10.
 προσθήκαις περιττοτέrais 68, 11.
 προσθήκην περιττοτέραν 154, 3. 4.
 προσκλήσεις 42, 6.
 προσκυνήσεων 66, 6.
 προσοικειούμενα κατὰ 211, 2.
 πρόσοιτο 205, 8.
 προσομιλεῖν 48, 2.
 προσομιλοῦσι 76, 4. 5.
 προσομολογήσαι 189, 15; 228, 13.
 προσοχή καὶ διάνοια τῆς ψυχῆς 133, 4.
 προσπαράλαμβάνοντες 267, 12.
 προσποιεῖται 91, 12.
 προσποιήσιν πεπλασμένην 91, 2.
 προσποιουμένους 267 11.
 προστάξουσιν ἀορίστοις 284, 17.
 προστασία μεριστή 222, 14. 15.
 προστασίαν των περικοσμίων 79, 11; τοῦ σώματος 283, 7. 8.
 προστάτης κοινῶς 236, 7.
 προσφύρειν φυσικὰς δυνάμεις 226, 5.
 προσφιλεῖς τοῖς θεοῖς 259, 14. 15.
 προσφιλέστερα 257, 7. 8.
 προσφιλή 235, 5.
 πρόσφορος εἰς τὴν γένεσιν 197, 4.
 προσφώρας 119, 1; 121, 5; 199, 10.
 πρόσχημα διττὸν τῆς θεωρητικῆς 184, 2; — ἱερατικῶν τῶν θεῶν 184, 12.
 προσχρῶμενος τοῖς σώμασι 223, 4.
 προσωκειμένων 49, 4.
 προσώτερον 210, 6.
 προτείνειν φάντασμα 94, 12.

προτιμῶμεν 256, 4. 5.
 προτρέπεις ἐπὶ 95, 16.
 προὔβαλε βίον ἢ ψυχὴν 25, 7.
 προὔπαρχει λόγου τε καὶ ἀποδείξεως 7, 15; — χωριστὰ ἀπὸ 24, 12.
 προὔπαρχοντες τοὺς θεοὺς 29, 3.
 προὔπηργμένων ἀδικημάτων 188, 11.
 προὔπόκειται 101, 5. 6.
 προὔφιστήκασιν 152, 16. 17.
 προφήτῃ 125, 10.
 προφήτην 124, 11; — Αἰγυπτίων 3, 9.
 προχειρίζουσα λόγους 69, 3.
 πρύμνης 252, 15.
 πρῶτα αἰτία 56, 1.
 πρωτίων 159, 8.
 πρῶτιστα καὶ τιμιώτατα 11, 13.
 πρωτίστων 167, 14.
 πρωτουργὸν 16, 15.
 πρωτουργῶν αἰτίων 101, 7.
 πρῶτως 102, 5; 120, 1 εἰς 3; 146, 15; 227, 8; 235, 4. 5; 247, 18; — ἀπογεννῶνται 26, 4.
 Πυθαγόραν 2, 10.
 Πυθαγόρας 6, 1.
 ἐν πυθμένος λόγω 251, 5.
 πυθμὴν τῶν ἰδεῶν 262, 1. 2.
 πῦρ αἰρίον, χθόνιον, λαμπρότερον 85, 4; — ἀθρόον καὶ πολὺ 126, 11; — ἀνείδειον 84, 7; — ἄτομον ἄφθεκτον 78, 1; — αὐτοπτικὸν 93, 1; — διαπορεύονται 110, 13; — θεῖον καὶ οὐράνιον καὶ αἶλον 214, 8. 9; — θαλῶδες 77, 12.
 πυρετὸν τὸν μέλλοντα 288, 9. 10.
 πυρὶ κεραυνῷ 215, 15.
 πυρὸς θυηπολικῶν 215, 3. 4; — προσφερομένου 110, 4. 5.
 ῥάβδον ὑπὸ θεοῦ τιπὸς παραδοθεῖσαν 127, 4.
 ῥάβδων 141, 13. 14.
 ῥαστώνης 136, 1.

ῥέυμα οὐράνιον 171, 3.
 ῥευμάτων ἀστάτων 251, 1.
 ῥοιζομένης ἰσαρμονίους φωνὰς 119, 3.
 ῥοιζομένοι 103, 16.
 ῥοπῇ καὶ σχέσει καὶ νένυσει 21, 15.
 ῥοπῆς ἐπὶ τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου 202, 15.
 ῥυπαρὸν 242, 9.
 τοῦ Σαβαζίου κάτοχοι 117, 16.
 σαθρὰς 283, 11.
 σαθρὸν 268, 13.
 Σάιν 268, 2.
 Σαλμεισχινιακοῖς 266, 6.
 σεισμῶν πρόγνωσις 288, 2.
 Σέλευκος 261 1.
 σελήνη 264, 8.
 σελήνην 208, 10; ὑπὸ σελήνην 71, 5.
 σελήνης αὐξήσεων ἢ μειώσεων 266, 8, 9; — παραβολὰς πρὸς 278, 4.
 σημαντικά 255, 1.
 σημαντικὸς καὶ μηνυτικὸς 255, 2, 3.
 σημασίαν τοῦ ἰσομένου 288, 1.
 σημεία δεικνύμενα 135, 11; — τῶν ἐπιπνεομένων 111, 16.
 σκιαγραφίαν 167, 16.
 σκυειδῆ 77, 8.
 ἐν σκότει 180, 1.
 σκότος 43, 6; 176, 9; — ἀφανὲς καθίσταται 130, 10; — σύνεργον λαβόντες 132, 5; — λαμβάνουσιν 133, 12.
 σμικρότερα 76, 8.
 σοφίαν, τὴν κατὰ λόγον 88, 3.
 σπανιάκις 105, 13, 14.
 σπέρμα θείας μαντικῆς 166, 5.
 σπερματικῶν, σπερματικοῖς 169, 8.
 σπεύδει πρὸς ἀλλήλα 195, 15, 16.
 σπλάγχνα 136, 11.
 σπλάγγων 135, 4.
 σπουδαίως 286, 8.
 σπουδάσματα πολλὰ 88, 10.

σπουδῆς ἀξιολόγος 146, 9; — μεγάλῃς 245, 6.
 σταδίων πέντε 202, 8.
 στάσις ἐπὶ τῶν χαρακτήρων 131, 11.
 στερεὰ καὶ ἀντίτυπα 215, 2.
 στερεότητα ἀτρεπτον 34, 4.
 στήσειν τὴν βάσιν 245, 15 — 246, 1.
 στοιχεῖα 105, 17; 150, 9; — τῶν δαιμόνων 174, 6; — πρὸς τὴν διάκρισιν 279, 3, 4; — τῆς παραλλαγῆς 11, 14; — κατὰ κύκλον περιδινούμενα 32, 1; — ὑλικά 202, 5.
 στοιχείοις 251, 4, 7; — τοῦ παντός 135, 16, 17.
 στοιχείου 280, 3.
 στοιχείων 215, 9; 251, 3 et 15; 273, 16; — αἰσθητῶν 174, 14; — ἄκρων 87, 9; — γῆν, αἴερα, πῦρ, ὕδωρ 129, 6; — πρώτων 235, 15; — τάξει 151, 9; — τεττάρων 227, 2, 3; 264, 5, 6.
 στόματι μαυρομένῳ 117, 7.
 στομῆος παρακαθήμενοι 123, 13, 14.
 στομίου 126, 5 et 11.
 στοχαζέσθαι τοῦ λόγου 29, 11.
 στοχαζεται τῆς ματείας 135, 12.
 στοχαζόμενοι τῶν ἀμαρτημάτων 166, 18.
 στοχασμοῦ καὶ οἰήσεως 135, 2.
 στρεπτοὺς εἶναι τοὺς θεοὺς 271, 18.
 συγγένεια 49, 2.
 συγγένειαν ὁμοειδῆ 16, 12; — προσήκουσαν 218, 3, 4.
 συγγενείας συνεχεῖς 20, 4.
 συγγενέστατον πρὸς τὴν οὐσίαν 51, 11.
 συγγενῶς 210, 4.
 συγγράμμασιν 265, 12.
 συγγράμματα ἑκατὸν 262, 12; — οἰκτεῖα 2, 3.
 συγκεῖσθαι 32, 5.
 συγκελήρωται 236, 11.

- συγκεκροτημένων 229, 10, 11.
 συγκεκρότηται 171, 18.
 συγκινεῖται ταῖς θυσίαις 209, 3, 4.
 συγκίνησιν φυσικῶν δυνάμεων
 288, 5.
 συγκίνησις 138, 2.
 σύγκρασιν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ πάντα
 19, 3.
 συγχεῖται ἡ διάταξις 14, 7.
 συγχωρητέον 222, 14.
 συλλήβδην 89, 5; — φάνας 85, 1.
 συλλογισώμεθα 193, 12.
 συμβέβηκε περὶ 277, 13, 14.
 συμβολικῶς ἐμφαίνουσι 136, 1, 2.
 συμβόλων ἀπορρητῶν 184, 11, 12;
 — ἀφθίγκτων 96, 19.
 συμμαριτυρεῖ 251, 16.
 συμμεταβάλλεσθαι διαφορὰς τῶν
 σωμάτων 24, 10.
 συμμετέρως 285, 13.
 συμμηνύμενον ἀμυγῶς 19, 12.
 συμμίνυνται ἀνθρώποις 28, 8.
 συμμίνυνται πρὸς 248, 4.
 σύμμικτον ἀπὸ 78, 14.
 σύμμιξις καὶ κράσις 192, 8.
 συμμιξεῖς πρὸς τὴν γένεσιν 197, 8.
 σύμμιξιν σύμμετρον 17, 12.
 συμμιχθεὶς πρὸς 203, 4, 5.
 συμμῖναι 104, 5.
 συμπάθειαν 207, 14; — ἡ ἀντι-
 πάθειαν 210, 15, 16.
 συμπαθῶς 193, 17.
 συμπεφορημένον 151, 15.
 συμπεφόρηται 171, 16.
 συμπλακέντων πρὸς τὸ ἀόριστον
 35, 17.
 συμπλέκει λίθους βοτάνας ζωα
 ἁρώματα 233, 12, 13.
 συμπλεκόμεναι τῇ γενέσει τοῦ
 κόσμου 270, 2.
 συμπλήρωσιν 20, 8; — τῶν θυ-
 σῶν 231, 7.
 συμπλοκὴ ἀδιάλυτος 184, 17, 18;
 — μονοειδῆς 8, 6; — πρὸς 32,
 13.
 σύμπνοια καὶ συνέργεια 240, 11.
 συμπρογινώσκει 244, 10.
 συμφυῆς ἔνωσις 59, 7.
 συμφύρει πάντα 95, 3.
 συμφωνεῖν εἰς θεῶν οἰκοδομήσεις
 234, 2, 3.
 συμφωνία τῶν ὁμοίων 192, 12.
 συμφωνίαν 287, 4.
 συμφώνως 162, 6; 219, 1.
 συναγωγὸν 195, 16; 197, 14.
 συναινεῖς διαίρεσιν 64, 13.
 συναίρεται πρὸς 181, 14.
 συναισθάνονται 104, 7.
 συναίσθησιν καὶ παρακολούθησιν
 103, 16.
 συνακολουθεῖ 209, 8.
 συνακολουθοῦσαν 16, 14; — φύ-
 σιν 25, 11.
 συναλλοιῶνται τοῖς σώμασιν 24, 4.
 συναμφοτέρον 151, 13, 14.
 συναμφοτέρου 116, 14.
 συνανήρηται 205, 3.
 συνάπτει τὰ τέλη ταῖς ἀρχαῖς 31,
 16.
 συνάπτεται πρὸς αὐτοτελειότητα
 46, 14.
 συναπτομένη πρὸς 201, 7, 8.
 συνάπτον πρὸς τοῖς θεοῖς 57, 3.
 συνάπτουσα κατὰ μίαν συνέχειαν
 240, 13.
 συναρμόζει πρὸς 201, 11.
 συναρμολόμενον 81, 3.
 συναρμόζουσα 238, 7.
 συναρμολογικὸν συνόδου καὶ συμ-
 μετρίας 196, 5.
 συναυξεῖ τὴν οἰκείωσιν 235, 10.
 συναύξονται 177, 9, 10.
 συναφὰς τῶν θεῶν 239, 3.
 συναφὴ πρὸς τὸ θεῖον 8, 4; —
 τῶν αἰσθητῶν θεῶν πρὸς 61, 3;
 — τῆς οἰκειότητος πρὸς ἑαυτὴν
 125, 9.

συναφὴν πρὸς τὰ ἰσχυρά 20, 6.
 συναφῆς δημοουργικῆς 239, 17, 18;
 — πρὸς τὸ θεῖον 237, 16; —
 ἐπὶ τὸ ὄν 269, 17, 18.
 σύνδεσμον θεῶν καὶ ψυχῶν 17, 8;
 οὐκ ὄν 240, 6, 7.
 σύνδεσμος ἀδιαίρετος 58, 9.
 συνεγείρεσθαι πάθει φυσικοῖς
 208, 2, 3.
 συνεγίρεται καὶ ἀναπαύεται 209,
 5, 6.
 συνεῖληφε τὰ τέλη τῶν ἐνεργειῶν
 21, 10.
 συνεισφέρει 90, 6.
 συνειλόγισα 45, 4.
 συνεξέτασσομεν 7, 5.
 συνεπάγη πρὸς τὸ σῶμα 52, 5.
 συνεπαίρομενον 51, 9.
 συνεπιδικαινύντων 83, 15.
 συνεπιλαμβάνονται 198, 12.
 συνεπομένην ὑψηλεκτὴν 16, 16.
 σύνεσιν οἰκίαν 110, 2; — τελειο-
 τέραν 105, 10.
 συνεστήκαμεν ἀπὸ τῶν στοιχείων
 227, 9, 10.
 συνέχεαν καὶ ὁμολογίαν 32, 5; —
 συνδεῖ 17, 9.
 συνήθειαν πρὸς 239, 1.
 συνημμένοι πρὸς 61, 16.
 συνηωμένα πρὸς ἄλληλα 193, 4.
 συνηνωμένοι τοῖς θεοῖς 47, 7.
 συνηνωμένον 32, 8.
 συνήνωται πρὸς τὴν οἰκίαν αἰτίαν
 7, 16.
 συνήνωται πρὸς 7, 16; 31, 18; —
 πρὸς ἑαυτὸ 31, 15.
 συνηρημένην μετὰ σωμάτων 220,
 17.
 συνηρημένον πρὸς 207, 8, 9.
 συνηρημένος 87, 11.
 συνηρημένους 242, 4.
 συνήρηται 272, 12.
 συνθεραπεύει 230, 16.
 συνθεωρεῖσθαι 83, 17.

σύνθημα τῆς γονίμου δυνάμεως
 38, 14.
 συνθήματα 97, 4; — τῶν θεῶν
 48, 6.
 συνθημάτων 136, 6, 7.
 σύνοδον ἀδιάλυτον 59, 4.
 συνομαρτεῖ 166, 11.
 συνομολογούμενη 278, 5.
 συνοπαδοὶ τῶν θεῶν 36, 9; 94, 19.
 συνοπαδοῖς τοῖς αἰδίοις 9, 10.
 συνουσία πρὸς τὰ πνεύματα 176,
 18.
 συνοχέων 281, 11.
 σύνταξιν καὶ συντέλειαν 52, 11; —
 συμπλεκομένην πρὸς 155, 10, 11.
 σύνταξις συνίσταται 13, 1.
 συντομίας ἔνεκα 20, 13.
 συντόμως 261, 6; — ὑποδεικνυ-
 μένοις 206, 2.
 συντυχίαν 162, 4.
 συνυφαίνειν τὴν εὐσέβειαν 228,
 15, 16.
 συνυφαίνεσθαι 231, 14.
 συνυφαίνῃ 107, 10.
 συνυφέστηκεν 90, 17; — ἐξ αἰδίου
 21, 9.
 συνωμολόγηται 198, 2.
 συστάσεως σωματικῆς 153, 6.
 συστολῆς ἢ φρόνης 288, 9.
 σφαίρας ἀπλᾶς καὶ ἀπαθείς 265, 8;
 — οὐρανίας 134, 16; — πάσας
 267, 7.
 σφάλματα τὰ μέγιστα 285, 3.
 σφραγίδα 167, 7, 8.
 σχέσιν πρὸς ἕτερον 12, 9; — συν-
 δετικὴν 209, 11, 12.
 σχέσις συμμετρίας 32, 12.
 σχετλιάζεις 246, 5, 6.
 σχῆμα τῆς γενέσεως 275, 2.
 σχηματίζεσθαι κατὰ ζῴδιον 253, 9.
 κατὰ σχολὴν 80, 8.
 τοῦ Σωκράτους 23, 14.
 σωμα αἰθέριον 202, 12; — μετώ-
 ρον ἐν τῷ αἵμα φερόμενον 112,

3. 4; — ὀργανικὸν 25, 9; — ὀστρεῶδες καὶ γήινον 198, 14; — οὐράνιον 202, 4; — τοῦ παντός 192, 11.
 σώμασιν φωτεινοῖς 215, 2. 3.
 σώματα γεννητὰ καὶ φθαρτὰ 265, 9.
 σώματι ὀστρεῶδες 219, 5.
 σωματικούς ὀφθαλμούς 86, 6.
 σωματοειδεῖς 219, 6; — περιγραφὰς 32, 10.
 σωματοειδοὺς καὶ ὕλικου 245, 3.
 σωματοειδῶς 54, 8; 220, 16.
 σωματοποιῶ 260, 8.
 σώματος οὐρανοῦ 200, 6; — παντοδαποῦ 280, 5.
 σωμάτων περὶ 241, 8.
 σωτήρια τοῦ παντός 53, 16.
 σωτήριος ψυχῆς 83, 3.
 τάχαθόν 293, 1; — ἐπέκεινα τῆς οὐσίας, κατ' οὐσίαν ὑπάρχον 15, 6.
 τάξει Θεουργικῇ 284, 3.
 τάξεις ἁρμόνιοι 112, 1.
 τάξεως δαιμονίας 198, 11; — σωματοειδοὺς 288, 14.
 τᾶξιν ἀγγελικὴν 69, 10; — σύμμετρον 88, 4.
 τᾶξιν καὶ τὸ μέτρον 26, 11; — πρόσφορος 284, 10.
 ταραχὴ κακῶν πνευμάτων 130, 14.
 ταραχῶδες 79, 4.
 ταυτὶ 136, 9.
 ταῦτόν καὶ ἄτρεπτον 45, 1.
 ταυτότητα ἀμέριστον 20, 1.
 ταυτότητι 185, 14.
 ταυτότητος 72, 3.
 ταχύτητες 74, 14.
 τεκμήρια γνωριμώτερα 217, 1; 278, 9. 10.
 τεκμήριον τῆς ἀληθείας 278, 1.
 τεκμηριούται 163, 15.
 τεκμηρίων θείων 135, 10.
 τέλειος εἰς τὴν ἐπιστήμην 114, 4.

τελεσιουργία 96, 18; 232, 9; — τῆς ἱερατικῆς 230, 2.
 τελεσιουργὸν 67, 12; 240, 4.
 τελευταῖον καὶ ἀπολειπόμενον καὶ ἀτελέστερον 21, 2.
 τελῶς 238, 5; — καὶ ἀνενδύως 22, 2.
 τέλος μακάριστον 294, 3. 4.
 τεμένη ἢ ἱερὰ ἀγάλματα 30, 14.
 τέτταρας μοίρας 264, 9.
 τεττάρων στοιχείων 264, 6.
 τετυχηρότερες ἱκανῆς ἀποκρίσεως 61, 9.
 τέχνασμα 100, 5.
 τεχνάσματα γοήτων 258, 6. 7.
 τέχνη δημιουργικὴ 22, 1; — Θεουργικὴ 233, 10.
 τέχνην Θεουργικὴν 91, 9.
 τεχνικῶς 170, 9.
 τεχνῶν εὐρέσεις 108, 4.
 τηνάλλως 210, 16.
 τηρήσεις τῶν οὐρανίων 278, 7.
 τηροῦν τὴν διανομὴν καὶ τάξιν 15, 9.
 τιμῆς μακαρίας 146, 9.
 τίμον 288, 11.
 τίμος 288, 3.
 τιμωριῶν 84, 1.
 τομάς καὶ ἀποδιαλήψεις 32, 9.
 τοπάζεις 289, 9.
 τοπικῆς περιοχῆς 32, 16.
 τόπος ἢ αὐλὴ τοῦ ἀγαθοῦ 291, 14. 15.
 τουτὶ τὸ εἶδωλον 168, 10. 11.
 τουτωνὶ 124, 1.
 τρισμυρίας καὶ ἑξακισχίλλαις καὶ πεντακιστάς καὶ ἑκοσι πάντε βίβλοις 261, 1. 2.
 τρόπον πρόσφορον 220, 13.
 τρόπος διπλοῦς τῆς θρησκείας 219, 7; — ἱεουργίας 222, 18; — ἱερῆς μαρτίας 139, 5; — συμβολικὸς τῆς σημασίας 253, 8. 9.
 τρόπου ἀορίστου 284, 16.
 τροφείας καὶ ἀποπληρωτάς 213, 10.
 τυμπάνων 117, 14. 15.

τύπος πύριος 84, 10.
 τύφος ἢ θωπεία 178, 13.
 τύφω καὶ ἀλαζονείᾳ χρῆται 76, 6.
 τῷ Τυφῶνι 246, 1. 2.
 ὑγείας 221, 5; 281, 10.
 ὑγίαν 56, 5.
 ὑγιείας 98, 11.
 ὑγιᾶς 28, 14.
 ὑγρότης θολεράς καὶ παχείας 86, 7.
 ὕδωρ πίνοντες 123, 12.
 ὑδαίους — αἰλούς 217, 5.
 ὕλην ἀγέννητον ἢ γεννητὴν 260, 9;
 — καθαράν καὶ θείαν 232, 16. 17.
 ὑλόητος 265, 6. 7.
 ἐν ὑπαίθρῳ αἴρι 132, 7. 8.
 ὑπαρ 103, 1; 105, 6 εἰ 8.
 ὑπάρχει τοῦναντίον 13, 12.
 ὑπειγμένα τῇ κινήσει 73, 2.
 ὑπεναντίον πρὸς ἑαυτὸ 241, 9. 10.
 ὑπεναντίως 193, 17. 18; — ἔχει 14, 2.
 ὑπερβαίνειν τὸν κόσμον 227, 12.
 ὑπερβάντες λόγον 124, 8.
 ὑπερβολὴν 200, 4; 212, 13; —
 διαιωνίαν 58, 10.
 ὑπερέχει τῆς προαιρετικῆς ζωῆς 41, 3.
 ὑπερέχεν τῆς κοσμικῆς τάξεως 270, 10.
 ὑπερέχον τῶν ὄλων 18, 11.
 ὑπερηπλωμένος 251, 14. 15; 252, 9.
 ὑπερήπλωται 251, 13.
 ὑπερκόσμος λεπτότης 87, 8.
 ὑπερκόσμος καὶ ἔγκοσμος ψυχῆς 168, 19.
 ὑπέρλαμπρον 79, 16.
 ὑπέρλογα εἶδη 76, 5.
 ὑπερουρανίων θεῶν 270, 11.
 ὑπεροχὴ πρὸς 200, 16.
 ὑπεροχῇ ἀπέρω 31, 15.
 ὑπεροχὴν 179, 2; — τῶν ὄλων
 πρὸς τὰ μέρη 200, 2. 3.

ὑπερφυῆς 251, 8.
 ὑπηρεσίαν ὀργάνων ψιλὴν 48, 15.
 ὑπηρετεῖ πρὸς τὰ ἀδικα 190, 13. 14.
 ὑπηρετικά — διακονικά 85, 11. 12.
 καθ' ὕπνον μαντικὴ 102, 14; 106, 1; 109, 3. 4.
 ὑποδειστέρων 250, 7. 8.
 ὑποδοχὰς προσφύγους 233, 11. 12.
 ὑποδοχὴν ἀκώλυτον 226, 2; —
 τῶν θεῶν 238, 16. 17; — ὀλό-
 κληρον 229, 5. 6; — ὀλοτελῇ καὶ
 καθαράν 233, 14. 15; — τοῦ
 φωτός 134, 4.
 ὑποδοχῆς ἐγγυνομένης 17, 16.
 ὑποθέμενος τὰ ψευδῇ 27, 1.
 ἐν ὑποθέσει προτείνων 45, 10.
 ὑποκατασκευασθεῖη 166, 1.
 ὑποκρινόμενων τὴν τῶν θεῶν παρ-
 ουσίαν 190, 8. 9.
 ὑπολήψεων κοινῶν 5, 3.
 ὑπόληψιν παραδόξον 152, 5. 6.
 ὑπονομίας ἀτόπους 216, 8.
 ὑποστάσεως εἶδος 150, 14; 151, 13.
 ὑπόστασιν ἀφ' ἑτέρων ἢ ἐν ἄλλοις 13, 5.
 ὑποσυνέχονται τὰ δοξάσματα 45, 15.
 ὑποφῆτας 199, 12.
 ὑποχύσεις 160, 9.
 ὑποχωρεῖ τῷ κρείττονι 281, 1.
 ὑψηγουμένης περὶ 103, 11. 12.
 ὑφ' ὧς καὶ ὑποπτεύεις 143, 1.
 φάλλων στάσιν 38, 13.
 φαντάζεται 93, 12; 148, 1.
 φαντάζονται δι' ὕδατος 132, 7.
 φαντασία 74, 17; 287, 1.
 φαντασίαι θεῖαι 132, 13.
 φαντασίαις τῶν ζώων 162, 7; —
 θεαίς 160, 11; — κατασκευα-
 ζομέναις ἀπὸ τῆς γοητείας 160, 15. 16.
 φαντασίας 250, 14; — ἐμπλήκτου
 καὶ ἀσταθμήτου 246, 13. 14.